

**6360 SAYILI YASANIN UYGULAMA SÜRECİNDE DENİZLİ'DE
BELEDİYE HİZMETLERİNDEN MEMNUNİYET ALGISI:
ESKİ BELDE BELEDİYELERİ ÜZERİNDEN BİR İNCELEME**

**Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı
Kamu Yönetimi ve Kent Çalışmaları Programı**

Cem KEYSAN

Danışman: Yard. Doç. Dr. Pınar SAVAŞ YAVUZÇEHRE

**Eylül 2017
DENİZLİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Kamu Yönetimi ve Kent Çalışmaları Bilim Dalı öğrencisi Cem Keysan tarafından Yrd.Doç.Dr.Pınar Savaş Yavuzçehre yönetiminde hazırlanan “6360 Sayılı Yasanın Uygulama Sürecinde Denizli’de Belediye Hizmetlerinden Memnuniyet Algısı: Eski Belde Belediyeleri Üzerinden Bir İnceleme” başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 19/9/2017 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof.Dr.Hüseyin Özgür

Jüri Başkanı

Doç.Dr. Nilüfer Negiz

Jüri Üyesi

Yrd.Doç.Dr.Pınar Savaş Yavuzçehre

Jüri Üyesi

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 18/10/2017 tarih ve 39/05 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mehmet Vefa NALBANT
Müdür

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunulduğunu beyan ederim.

İmza

:

Öğrenci Adı Soyadı

: Cem KEYSAN

ÖNSÖZ

Öncelikli olarak “6360 sayılı Yasanın Uygulama Sürecinde Denizli’de Belediye Hizmetlerinden Memnuniyet Algısı: Eski Belde Belediyeleri Üzerinden Bir İnceleme” adlı çalışmanın hazırlanması sürecinde gösterdiği titizliği ve bilim insanı karakteriyle örnek almaktan gurur duyduğum değerli danışman hocam Yard. Doç. Dr. Pınar SAVAŞ YAVUZÇEHRE’ye çok teşekkür ederim. Ayrıca değerli hocama bilgi ve tecrübelerini paylaşıp kıymetli zamanlarını çalışmam için ayırdığı kadar da bana her zaman inanıp güvendiği ve desteklerini esirgemediği için de sonsuz minnettarım.

Hayatını belediye kurumuna adanmış, yıllarca belediye kurumunda çalışmış, bir belediye emektarının çocuğu olmanın gururu içerisinde hayatımda en çok sevdiğim kelime belediye olmuştur. Bir çocuğun ailesinin ona kazandırdığı değerlerin hakkını geri ödemesi mümkün değildir. Bu sebeple bu tez anne ve baba hakkının önemini ve niteliğini sadece hatırlatacaktır.

Mesleği, görüşü, kişiliğiyle bana ilham kaynağı olan, eğitim hayatım boyunca bana en büyük desteği sağlayan babam Ali KEYSAN’a, hayatını tamamen bize adayan, dualarını hiçbir zaman bizden eksik etmeyen annem Hatice KEYSAN’a, kardeşim Sefa KEYSAN’a, amcam Hüseyin KEYSAN’a ve teyzem Aysel KEYSAN’a sonsuz teşekkür ederim.

Lisans eğitimim süresince bana her türlü desteği sağlayan ve eğitim hayatımın başarılı bir seyirde devam etmesinde önemli katkıları olan; Süleyman Demirel Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümünden, Prof. Dr. Murat OKÇU, Prof. Dr. Hüseyin GÜL, Doç.Dr. Nilüfer NEGİZ AVŞAR ve Doç.Dr. Hakan M. KİRİŞ başta olmak üzere tüm değerli ve kıymetli hocalarıma sonsuz teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Pamukkale Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümünde; eğitim hayatımın kritik dönemlerinde bana en büyük desteği veren ve her türlü fedakârlığı benim için ortaya koyan başta Prof. Dr. S. Evinç TORLAK ve Prof. Dr. Hüseyin ÖZGÜR hocam olmak üzere tüm değerli ve kıymetli hocalarıma da sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

En önemlisi, anket uygulaması süresinde yardım ve anlayışlarını benden esirgemeyen, 3 ay boyunca beni içtenlikle misafir olarak ağırlayan, çaylarını içtiğim evlerine konuk olduğum Denizli halkına teşekkürlerimi bir borç bilirim. Ayrıca çalışmayı Denizli halkına, Rahmetli Sayın Vali Recep YAZICIOĞLU’na, Rahmetli Başsavcı Mustafa ALPER’e ve tüm şehitlerimizin aziz ruhuna ithafen yazdığımı da belirtmek isterim.

Cem KEYSAN

ÖZET

6360 SAYILI YASANIN UYGULAMA SÜRECİNDE DENİZLİ'DE BELEDİYE HİZMETLERİNDEN MEMNUNİYET ALGISI: ESKİ BELDE BELEDİYELERİ ÜZERİNDEN BİR İNCELEME

Keysan, Cem
Yüksek Lisans Tezi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı
Kamu Yönetimi ve Kent Çalışmaları Programı
Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Pınar SAVAŞ YAVUZÇEHRE

Eylül 2017, 323 Sayfa

Büyükşehir belediyelerinin sınırlarını kentin il mülki sınırlarına genişleten 6360 sayılı Kanun belediye hizmetlerinde optimal hizmet sunumunu hedeflemektedir. Bu nedenle de 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle büyükşehir belediyelerinin hizmet alanlarında köklü değişimler gerçekleşmiştir.

Bu çalışmada yerel halka hizmet sunumu kapsamında Büyükşehir Belediyesi'nin sınırları içerisinde yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan halkın; Büyükşehir Belediyesi'nden aldığı hizmetlerden memnuniyet düzeyleri araştırılmakta ve eski belde belediyelerinin Denizli Büyükşehir Belediyesi'ne olan uzaklıklarının; Denizli Büyükşehir Belediyesi'nden alınan hizmetlerin memnuniyet düzeyleri üzerindeki etkisi incelenmektedir. Ayrıca belediye hizmetlerinden memnuniyete etki eden diğer temel faktörler de araştırılmaktadır.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde araştırmanın konusu, amacı ve araştırma yöntemlerine yönelik bilgiler ile araştırmanın sınırlılıkları ortaya konmaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümünde; Türkiye'de belediyelerin yapılanmasına ve uygulanan kanunlara yer verilerek; tarihsel gelişimleri hakkında açıklamalar yapılmıştır. Bu bölümde ayrıca büyükşehir belediyeleri ile 6360 sayılı Kanun irdelenmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde; belediyelerde hizmet kavramı ve genel özellikleri, kamu hizmetlerinde belediyelerin önemi, belediyelerde hizmet kalitesi ve belediye hizmetlerinde vatandaş memnuniyeti tartışılmıştır.

Çalışmanın dördüncü bölümde Denizli kentsel alanının dönüşümü ve 6360 sayılı Kanunla Denizli ilinin Büyükşehir belediyesi olma süreci açıklanmaktadır.

Çalışmanın beşinci bölümünde; Denizli ili genelindeki eski belde belediyelerinde yaşayan halkın; Denizli Büyükşehir Belediyesi'nden aldığı hizmetlerin memnuniyet düzeylerini belirlemek için 380 kişiyle yapılan alan araştırması açıklanmaktadır. Örneklem tabakalı tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Güven düzeyi %95 ve örneklem hatası 0,05 olarak hesaplanmıştır. Alan araştırmasında elde edilen bulgular; SPSS frekans yöntemiyle değerlendirilmiştir. Çalışma genel bir değerlendirme ve önerilerle tamamlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetimler, Belediye, Büyükşehir Belediyesi, 6360 sayılı Kanun, Belde Belediyesi, Belediye Hizmetlerinden Memnuniyet

ABSTRACT

PERCEPTION OF CITIZEN SATISFACTION WITH MUNICIPAL SERVICES IN DENIZLI: THE APPLICATION OF THE LAW NO 6360 IN THE CASE OF SUB-DISTRICT MUNICIPALITIES

Keysan, Cem
Master Thesis

The Department of Political and Public Administration
Public Administration and Urban Studies Programme
Adviser of Thesis: Asst. Prof. Dr. Pınar SAVAŞ YAVUZÇEHRE

September 2017, 323 Pages

The Law No. 6360, which enlarges the metropolitan municipal boundaries to provincial administrative boundaries of city, aims optimal service delivery in the municipal services. For this reason, after the Law No. 6360 had gone in effect, radical changes occurred in the service area of the metropolitan municipalities.

In this study, the satisfaction level of the people living in the sub-district municipalities, which are located in the boundaries of metropolitan municipality, are investigated in the scope of service delivery to the local people, and the effect of the distance, which is from sub-district municipalities to Denizli Metropolitan Municipality, on the satisfaction levels of services offered by Denizli Metropolitan Municipality is analyzed. In addition, other major factors, which have an effect on the satisfaction given by municipal services, are also investigated.

This thesis study consists of five chapters. In the first chapter of the study; the limitations of research are presented with the subject, aim of the research and the data for research methods.

In the second chapter of the study; the statements about historical developments are made by giving place to the structuring of the municipalities in Turkey and the municipality laws in effect. Moreover, in this chapter, Metropolitan Municipalities and the Law No. 6360 are examined.

In the third chapter of the study; the concept of service in Municipalities and its general features, the importance of Municipalities in utilities, the service quality in Municipalities and the satisfaction of citizen in municipal services are discussed.

In the fourth chapter of the study; the urban area transformation of Denizli, and the being a metropolitan municipality process of Denizli Province with the Law No. 6360 are explained.

In the fifth chapter of the study; field research conducted with 380 people, which was done to determine the satisfaction levels of the people living in the sub-district municipalities throughout Denizli Province, is explained. The sample is determined by stratified random sampling method. The confidence level is calculated as 95% and the sampling error is calculated as 0,05. The findings obtained in the field research are evaluated with SPSS frequency method. The study is complemented by a general assessment and suggestions.

Keywords: Local Governments, Municipality, Metropolitan Municipality, The Law No. 6360, Town Municipality, The Satisfaction From Municipal Services

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vii
TABLOLAR DİZİNİ.....	viii
FOTOĞRAFLAR/ RESİMLER DİZİNİ.....	xii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM ARAŞTIRMANIN KONUSU VE YÖNTEMİ

1.1. Araştırmanın Konusu ve Kapsamı.....	6
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	9
1.3. Araştırmanın Yöntemi.....	11
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	13
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	13

İKİNCİ BÖLÜM TÜRKİYE’DE BELEDİYE YAPILANMASI VE KANUNLARI

2.1. Yerel Yönetim ve Belediye Kavramı.....	16
2.2. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Gelişimi.....	20
2.3. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Anayasal Yapılanması.....	23
2.4. Yerel Yönetim Birimi Olarak Türkiye’de Belediye Yapılanması.....	27
2.4.1. Tanzimat’tan Cumhuriyete Kadar Belediye Yönetimi.....	29
2.4.2. 1580 Sayılı Belediye Kanunu.....	34
2.4.3. 5393 Sayılı Belediye Kanunu.....	38
2.5. Türkiye’de Büyükşehir Belediye Yapılanması.....	42
2.5.1. Türkiye’de Kentleşme Sürecinde Büyükşehir Olgusu.....	44
2.5.2. Osmanlı Devleti’nde Büyükşehir Yönetimi Deneyimi.....	46
2.5.3. Cumhuriyet Dönemi’nde Büyükşehir Belediyesi Uygulamaları.....	48
2.5.3.1. 3030 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu.....	49
2.5.3.2. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu.....	54
2.6. 6360 Sayılı Kanun.....	59
2.6.1. 6360 Sayılı Kanun Sonrası Meydana Gelen Değişimler.....	65
2.6.2.6360 Sayılı Kanunla Hizmet Sunumunda Meydana Gelen Değişimler.....	72

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YEREL KAMU HİZMETLERİNDEN MEMNUNİYET

3.1. Hizmet ve Kamu Hizmet Kavramı.....	78
3.1.1. Kamu Hizmetlerinin Sınıflandırılması.....	82
3.1.2. Kamu Hizmetlerinde Kalite.....	83
3.1.3. Vatandaşın Kamu Hizmetlerinden Memnuniyeti.....	85

3.2. Yerel Kamu Hizmetleri.....	87
3.2.1. Yerelde Hizmet Kavramı ve Genel Özellikleri.....	88
3.2.2. Yerel Kamu Hizmetlerinde Belediyelerin Önemi.....	90
3.2.3. Yerel Hizmetlerde Kalite ve Memnuniyet.....	92
3.2.4. Yerel Hizmetlerde Vatandaş Memnuniyeti.....	94

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DENZİLİ KENTSEL ALANININ DÖNÜŞÜMÜ VE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ OLMA SÜRECİ

4.1. Denizli İli'nin Tarihçesi.....	97
4.2. Denizli İli'nin Genel Özellikleri.....	98
4.3. Denizli'nin İdari Özellikleri.....	99
4.4. Denizli'nin Nüfus Özellikleri.....	101
4.5. Denizli Kentsel Alanında Yönetmelik Ölçek Arayışları.....	103
4.5.1. Denizli Kentsel Alanında İdari Parçalanma Nedenleri.....	104
4.5.2. Denizli Kentsel Alanına Yönelik Arayışlar.....	105
4.5.3. Denizli İlinde Bütünşehir Belediyesi Kurulması.....	107
4.6. Denizli İlının Büyükşehir Belediyesi Olma Süreci.....	109
4.6.1. 6360 Sayılı Kanunun Uygulanması ve İdari Yapı.....	109
4.6.2. 6360 Sayılı Kanunla Hizmet Sunumunda Meydana Gelen Değişimler.....	115
4.7. Çalışma Konusuna İlişkin Literatür İncelemesi.....	119

BEŞİNCİ BÖLÜM

6360 SAYILI KANUNUN UYGULAMA SÜRECİNDE DENİZLİ İLİ GENELİNDEKİ MAHALLEYE DÖNÜŞTÜRÜLEN ESKİ BELDE BELEDİYELERİNDE YAPILAN ALAN ARAŞTIRMA SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

5.1. Denizli İli Genelindeki Mahalleye Dönüştürülen Eski Belde Belediyeleri.....	122
5.2. Denizli İli Genelindeki Mahalleye Dönüştürülen Eski Belde Belediyelerinin Sınıflandırılması.....	123
5.3. Örneklemeye İlişkin Bilgiler ve Güvenirlik Seviyesi.....	130
5.4. Çalışmada Görüşülenlerin Demografik Özellikleri.....	135
5.5. Çalışmada Görüşülenlerin Yerel Siyaset Alanında Bilinç Düzeyi.....	139
5.5.1. Çalışmada Görüşülenlerin Yerel Hizmet Dönüşümleri Hakkında Bilinç Düzeyi.....	139
5.5.2. Denizli Büyükşehir Belediyesine Bağlı Birimler Hakkında Bilinç Düzeyi.....	141
5.5.3. Çalışmada Görüşülenlerin Yerel Siyaset Alanındaki Düşünceleri.....	142
5.6. Yerel Hizmetlere İlişkin Testler ve Toplu Sonuçlar.....	154
5.7. Denizli Büyükşehir Belediyesinin Hizmetlerinde Memnuniyet Düzeyleri Bulguları.....	161
5.7.1. İtfaiye Hizmeti.....	161
5.7.2. Kanalizasyon Hizmeti.....	165
5.7.3. İçme Suyu Hizmeti.....	168
5.7.4. Çöp Toplama Hizmeti.....	172
5.7.5. İmar Hizmeti.....	175
5.7.6. Park ve Bahçe Hizmeti.....	179
5.7.7. Fen İşleri Hizmeti.....	185

5.7.8. Ekonomik Yatırımlar veya Destekler.....	198
5.7.9. Ulaşım Hizmeti.....	204
5.7.10. Defin ve Mezarlık Hizmeti.....	211
5.7.11. Sosyal ve Kültürel Hizmetler.....	216
5.8. Katılım ve Hizmetlere Erişilebilirlik.....	221
5.8.1. Seçilmişlere ve Hizmet İhtiyaçlarına Ulaşılabilirlik ile İletişim Kurma.....	221
5.8.2. Siyasal Kararlara Katılım ve Söz Sahibi Olma.....	223
5.9. Eski Belde Belediyelerinde 6360 Sayılı Kanun Sonrasında Meydana Gelen Hizmet Dönüşümlerinin Değerlendirilmesi.....	225
5.9.1. Kaynak İsrafi ve Hizmet Maliyetlerine Yönelik Veriler.....	226
5.9.2. Denizli Büyükşehir Belediyesinin Eski Belde Belediyelerinde Şube Açmasına Yönelik Veriler.....	227
5.9.3. Eski Belde Belediyesinin Kapatılmasına Yönelik Veriler.....	229
5.9.4. Eski Belde Belediyelerinde Yaşam Kalitesine Yönelik Veriler.....	235
5.9.5. Mahalle Statüsüne ve Muhtarlık Birimine Daha Fazla Hizmet Yetkisi Verilmesine Yönelik Veriler.....	236
5.9.6. Eski Belde Belediyelerinin İl Merkezine Uzaklığının Denizli Büyükşehir Belediyesinin Sunduğu Hizmetler Üzerindeki Etkisine Yönelik Veriler.....	237
5.9.7. Eski Belde Belediyelerindeki Küçük ve Gündelik Hizmetlere Yönelik Memnuniyet Düzeyi Verileri.....	238
5.9.8. Eski Belde Belediyelerinde Yaşayan Yerel Halkın Ödediği Vergilerin Memnuniyet Düzeyi Verileri.....	239
5.10. 6360 sayılı Kanunun Seçmen Tercihi Üzerine Etkisi.....	240
5.11. Hipotez Testleri.....	244
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	258
KAYNAKLAR.....	265
EKLER.....	274
EK- 1 18.04.2014 Karar Tarihli 211 Karar Numaralı DBB'nin Meclis Kararı.....	275
EK- 2 18.04.2014 Karar Tarihli 210 Karar Numaralı DBB'nin Meclis Kararı.....	278
EK- 3 DBB'nin Eski Belde Belediyelerinde Fen İşleri Hizmet Alanları.....	280
EK- 4 DBB'nin Eski Belde Belediyelerinde Park ve Bahçe Hizmet Alanları.....	287
EK- 5 30 Mart 2014 Mahalli İdareler Genel Seçimi: Denizli Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı Seçim Sonuçları.....	292
EK- 6 Eski Belde Belediyelerinde Bazı Hizmet Birimlerin Dağılımı.....	296
EK- 7 Eski Belde Belediyelerinin 2012 ve 2016 Yılları Arasındaki Nüfus Değişimleri.....	297
EK- 8 Denizli İli Genelindeki Mahalleye Dönüştürülen Eski Belde Belediyeleri ve 2012 Yılına Ait Nüfusları.....	298
EK- 9 Büyükşehir Belediyeleri İle İlçe Belediyelerinin Yetki ve Görevleri.....	300
EK- 10 DBB'nin Sunduğu Hizmetlere Etki Eden Değişkenler.....	302
EK- 11 DBB'nin Sunduğu Hizmetler İle Belde Belediyelerinin Sunduğu Hizmetlerin Memnuniyet Düzeyinin Karşılaştırılması.....	303
EK- 12 Anket.....	304
ÖZGEÇMİŞ.....	306

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 4.1: 6360 sayılı Kanunla Denizli Büyükşehir Belediyesine Bağlanan Mahallelerin Denizli Büyükşehir Belediyesine Dağılımları.....	110
Şekil 4.2: 6360 sayılı Kanun Sonrası Denizli’de Kamu Tüzel Kişiliği Kaldırılan ve Mahalleye Dönüştürülen Eski Belde Belediyelerin İlçelere Dağılım.....	113
Şekil 4.3: Denizli BŞB’nin İlçe Belediyelerinden Aldığı Hizmetler.....	116
Şekil 4.4: Denizli BŞB’nin İlçe Belediyelerine Devrettiği Hizmetler.....	117
Şekil 5.1: Denizli İlinde Mahalleye Dönüştürülen 68 Eski Belde Belediyesinin İlçeler İçerisindeki Yüzdelik Dağılımları.....	122
Şekil 5.2: Çalışmada Yer Alan Eski Belde Belediyelerinin İlçeler İçerisindeki Dağılımı.....	123
Şekil 5.3: Çalışmada Yer Alan Eski Belde Belediyelerinin Denizli İl Merkezine Uzaklıkları (km).....	125
Şekil 5.4: Çalışmada Yer Alan Eski Belde Belediyelerinin (2016) Toplam Nüfusları.....	127
Şekil 5.5: Çalışmada Yer Alan Eski Belde Belediyelerinin Kuruluş Tarihleri.....	128
Şekil 5.6: Çalışmada Yer Alan Eski Belde Belediyelerinin; Son Belediye Başkanlıklarını Kazanan Partilerin Dağılımı (2009-2014).....	129
Şekil 5.7: Eski Belde Belediyelerinin BŞB’ si Tarafından Gerçekleştirmesini İstedikleri Hizmetlerin Tercih Öncelikleri.....	150
Şekil 5.8: Eski Belde Belediyelerindeki Seçmenlerin DBB (30 Mart 2014) Seçiminde Oy Tercihini Etki Eden Faktörler.....	152

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1.1: Denizli İlindeki Eski Belde Belediyelerinin Temel Hizmetlerini Gerçekleştirecek Belediyelerin Hizmet Dağılımları.....	8
Tablo 2.1: Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Belediye Sayıları.....	28
Tablo 2.2: 5393 sayılı Kanunla Belediyelere Verilen Yeni Yetkiler ve Görev Faaliyetleri.....	41
Tablo 2.3: 6360 sayılı Kanun Öncesi Büyükşehir Belediyeleri ve Kuruluş Yılları.....	43
Tablo 2.4: Mevcut Büyükşehir Belediyelerinin Dağılımı.....	61
Tablo 2.5: 6360 sayılı Kanun’la Büyükşehir Olan İller ve Nüfus Karşılaştırmaları.....	66
Tablo 2.6: 6360 sayılı Kanun Sonrası İlçe Sayıları.....	67
Tablo 2.7: Genel Bütçe Vergi Tahsilâtından Yerel Yönetimlere Aktarılan Paylar.....	68
Tablo 2.8: 6360 sayılı Kanun Öncesi ve Sonrası Yerel Yönetimlerin Sayısı.....	69
Tablo 2.9: 6360 sayılı Kanunla Kamu Tüzel Kişilikleri Kaldırılan ve Mahalleye Dönüştürülen Birimler.....	70
Tablo 2.10: 6360 sayılı Kanunla Tüzel Kişiliği Kaldırılan Belde ve Köy Sayıları.....	71
Tablo 2.11: 6360 sayılı Kanunla Meydana Gelen Görev ve Hizmet Değişimleri.....	74
Tablo 2.12: YİKOB’un Görev ve Hizmetleri.....	75
Tablo 4.1: Denizli İlçelerinin: Kuruluş Tarihi, Yüzölçümü ve Merkeze Uzaklıkları.....	100
Tablo 4.2: Denizli ve İlçe Belediyelerinin Nüfusu.....	102
Tablo 4.3: 6360 sayılı Kanunla Denizli Büyükşehir Belediyesine Bağlanan Mahallelerin Eski İdari Statüleri.....	110
Tablo 4.4: 6360 sayılı Kanunla Denizli’de Ortaya Çıkan İdari Yapılanma.....	112
Tablo 4.5: 6360 sayılı Kanun Sonrası Denizli’de Kamu Tüzel Kişiliği Kaldırılan Birimlerin Sayısı.....	113
Tablo 5.1: Alan Araştırmasında Yer Verilen Eski Belde Belediyelerinin İl Merkezine Uzaklığına Göre Gruplandırılması.....	124
Tablo 5.2: Eski Belde Belediyelerinin Farklılıklarına Göre Sınıflandırılması.....	126
Tablo 5.3: Örneklem Tablosu.....	131
Tablo 5.4: Çalışmadaki Eski Belde Belediyelerin Nüfusları ile Görüşülen Sayılarının Hesaplanması ve Gruplandırılması.....	132
Tablo 5.5: Alan Çalışmasının Yöntemi ve Güven Düzeyi.....	132
Tablo 5.6: Ölçek Güvenirlik Testi.....	133
Tablo 5.7: Çalışmadaki Eski Belde Belediyelerin Nüfusları ve Görüşülen Sayıları.....	134
Tablo 5.8: Örneklem Kitlesinin Yaş Dağılımı.....	135
Tablo 5.9: Örneklem Kitlesinin Cinsiyet Dağılımı.....	135
Tablo 5.10: Örneklem Kitlesinin Meslek Dağılımı.....	136
Tablo 5.11: Örneklem Kitlesinin Eğitim Durumu.....	137
Tablo 5.12: Örneklem Kitlesinin Gelir Dağılımı (Aylık Eve Giren Kazanç).....	138

Tablo 5.13: Örneklem Kitesinin Mahallede Oturma Süreleri.....	138
Tablo 5.14: Örneklem Kitesinin Yerel Hizmet Dönüşümleri Hakkında Bilinç Düzeyi.....	139
Tablo 5.15: Örneklem Kitesinin DBB’ye Bağlı Birimler Hakkında Bilinç Düzeyi.....	141
Tablo 5.16: Hizmet Paylaşımı Gerekli midir? Sorusunun Parti Tercihiyle İlişkisi.....	142
Tablo 5.17: Hizmet Paylaşımı Doğru mu Yapılmıştır? Sorusunun Parti Tercihiyle İlişkisi.....	144
Tablo 5.18: BŞB ile İlçe Belediyeleri Arasındaki Uyumun Parti Tercihiyle İlişkisi.....	145
Tablo 5.19: Örneklem Kitesinin “İlçe Belediyelerinin Belediye Başkanlığını” Kazanan Siyasi Partilere Göre Dağılımı.....	146
Tablo 5.20: DBB ile İlçe Belediyeleri Arasındaki Uyumun Mahallelerin Bağlı Olduğu; İlçe Belediyesinin Belediye Başkanlığını Kazanan Siyasi Partilerle İlişkisi.....	146
Tablo 5.21: DBB’nin Yetki ve Sorumluluk Alanlarının Artırılmasına İlişkin Bulgular.....	147
Tablo 5.22: Mahallenizdeki Hizmetlerde Hangi Belediyeler Başarılıdır? Sorusunun Parti Tercihi ile İlişkisi.....	149
Tablo 5.23: Eski Belde Belediyelerinin Sunduğu Hizmetlere Yönelik Memnuniyet Düzey Ortalamaları.....	154
Tablo 5.24: Denizli Büyükşehir Belediyesinin Sunduğu Hizmetlere Yönelik Memnuniyet Düzey Ortalamaları.....	155
Tablo 5.25: 6360 sayılı Kanun Sonrası Eski Belde Belediyelerinde Yaşanan Dönüşümler...	157
Tablo 5.26: DBB’nin Sunduğu Hizmetler ile Eski Belde Belediyelerinin Sunduğu Hizmetlerin Genel Memnuniyet Değerleri.....	158
Tablo 5.27: Ulaşılabilirlik ile Katılımın Memnuniyet Düzey Ortalamaları.....	160
Tablo 5.28: DBB’nin İtfaiye Hizmetinden Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi.....	161
Tablo 5.29: Eski Belde Belediye Yönetiminde İtfaiye Hizmetinin Memnuniyet Düzeyi	164
Tablo 5.30: DBB’nin Kanalizasyon Hizmetinden Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi...	165
Tablo 5.31: DBB’nin İçme Suyu Hizmetinden Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi.....	169
Tablo 5.32: Eski Belde Belediyeleri Yönetiminde “Su ve Kanalizasyon” Hizmetinin Değerlendirilmesi.....	171
Tablo 5.33: Çöp Toplama Hizmetinin Memnuniyet Oranları (BŞB-İlçe Belediyeleri İle Eski Belde Belediyeleri).....	173
Tablo 5.34: Eski Belde Belediyeleri Yönetiminde İmar Hizmetinin Memnuniyet Düzeyi...	176
Tablo 5.35: DBB İmar Hizmeti Memnuniyetinden Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi.....	177
Tablo 5.36: DBB’nin Park ve Bahçe Hizmetinden Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi.....	181
Tablo 5.37: Eski Belde Belediye Yönetiminde Park ve Bahçe Hizmeti Memnuniyetinin Memnuniyet Düzeyi.....	184

Tablo 5.38: Eski Belde Belediyeleri Yönetiminde “Park ve Bahçe” Hizmetinin Memnuniyet Düzeyinin Değerlendirilmesi.....	184
Tablo 5.39: DBB’nin Fen İşleri Hizmetinden Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi.....	189
Tablo 5.40: Eski Belde Belediyeleri Yönetiminde Fen İşleri Hizmetinin Memnuniyet Düzeyi.....	191
Tablo 5.41: Eski Belde Belediyeleri Fen İşleri Hizmet Başarısı.....	192
Tablo 5.42: Eski Belde Belediyeleri Yönetiminde Ekonomik Yatırımların veya Desteklerin Değerlendirilmesi.....	198
Tablo 5.43: Eski Belde Belediyelerinin Ekonomik Yatırımlar veya Desteklerde Hizmet Başarısı.....	200
Tablo 5.44: DBB Ekonomik Yatırım veya Destek Hizmetinin Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi.....	201
Tablo 5.45: Eski Belde Belediyeleri Yönetiminde Ulaşım Hizmetinin Memnuniyet Düzeyinin Değerlendirilmesi.....	207
Tablo 5.46: DBB’nin Ulaşım Hizmetinden Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi.....	208
Tablo 5.47: Eski Belde Belediyeleri Yönetiminde Defin ve Mezarlık Hizmetinin Memnuniyet Düzeyleri.....	212
Tablo 5.48: DBB’nin Defin ve Mezarlık Hizmetinden Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi.....	213
Tablo 5.49: Eski Belde Belediyeleri Yönetiminde Sosyal ve Kültürel Hizmetlerin Memnuniyet Düzeylerinin Değerlendirilmesi.....	217
Tablo 5.50: DBB’nin Sosyal ve Kültürel Hizmetlerin Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi.....	218
Tablo 5.51: Seçilmişlere ve Hizmet İhtiyaçlarına Ulaşılabilirlik ile İletişim Kurma.....	221
Tablo 5.52: Ulaşılabilirlik ile İletişim Kurma - Parti Tercihinin İlişkisi.....	222
Tablo 5.53: Siyasal Kararlara Katılım ve Söz Sahibi Olma (Belde-BŞB Karşılaştırması)...	223
Tablo 5.54: Siyasal Kararlara Katılım ve Söz Sahibi Olma ile Parti Tercihi İlişkisi.....	224
Tablo 5.55: 6360 sayılı Kanun Kaynak İsrafını Önlemekte midir? Sorusuna İlişkin Veriler.....	226
Tablo 5.56: DBB Mahallenizde Şube Açmalı mıdır? Sorusuna İlişkin Veriler.....	227
Tablo 5.57: DBB Mahallenizde Şube Açmalı mıdır? Sorusuna Verilen Cevapların İncelenmesi.....	228
Tablo 5.58: Eski Belde Belediyenizin Kapatılmasını Destekliyor Musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların İncelenmesi.....	230
Tablo 5.59: Eski Belde Belediyenizin Kapatılmasını Destekliyor Musunuz? Sorusunun Eski Belde Belediyelerinin İl Merkezine Olan Uzaklıklarıyla İlişkisinin İncelenmesi.....	231
Tablo 5.60: 6360 Sayılı Kanun Sonrasında Mahallenizde Yaşam Kaliteniz Yükseldi mi?...	235
Tablo 5.61: Mahalle Statüsüne ve Muhtarlık Birimine Daha Fazla Hizmet Yetkisi Verilmesin mi? Sorusuna İlişkin Veriler.....	236

Tablo 5.62: Mahallenizin DBB'ye Olan Mesafesi DBB'nin Sunduğu Hizmetleri Etkilemekte midir? Sorusuna İlişkin Veriler.....	237
Tablo 5.63: Mahallenizdeki Küçük ve Gündelik Hizmetler DBB tarafından Kısa Sürede Gerçekleştirilmekte midir? Sorusuna İlişkin Veriler.....	238
Tablo 5.64: 6360 Sayılı Kanun Sonrasında Ödediğiniz Vergilerden Memnun Musunuz? Sorusuna İlişkin Veriler.....	240
Tablo 5.65: Eski Belde Belediyesinin Kapatılması Oy Tercihinizi Etkilemiş midir? Sorusuna İlişkin Veriler.....	241
Tablo 5.66: DBB tarafından verilen seçim vaatleri gerçekleştirilmiş midir? Sorusuna İlişkin Veriler.....	242
Tablo 5.67: Hipotez 1 Testi.....	245
Tablo 5.68: Hipotez Testi 1 Genel Ortalama Değerleri.....	245
Tablo 5.69: Hipotez 1 Testinin Temel Hizmetlere Etkisinin Genel Ortalama Değerleri.....	246
Tablo. 5.70: Hipotez 1 Temel Hizmetlerde Uzaklık Testi.....	247
Tablo 5.71: Grupların Temel Hizmetlerde Uzaklığa Göre Anlamlı Farklılık Düzeyleri.....	248
Tablo 5.72: Hipotez 2 Testi.....	249
Tablo 5.73: Hipotez 2 Testi Genel Ortalama Değerleri.....	249
Tablo 5.74: Hipotez 2 Testinin Temel Hizmetlere Etkisinin Genel Ortalama Değerleri.....	250
Tablo 5.75: Hipotez 2. Temel Hizmetlerde Parti Tercihi Testi.....	251
Tablo 5.76: Grupların Temel Hizmetlerde Parti Tercihlerine Göre Anlamlı Farklılık Düzeyleri.....	252
Tablo 5.77: Hipotez 3 Testi.....	252
Tablo 5.78: Hipotez Testi 3 Genel Ortalama Değerleri.....	252
Tablo. 5.79: Hipotez 3 Temel Hizmetlerde Nüfus Testi.....	253
Tablo 5.80: Hipotez 3 Testinin Temel Hizmetlere Etkisinin Genel Ortalama Değerleri.....	253
Tablo 5.81: Hipotez 4 Testi.....	254
Tablo 5.82: Hipotez 4 Genel Ortalama Değerleri.....	254
Tablo 5.83: Hipotez 4 Testinin Temel Hizmetlere Etkisinin Genel Ortalama Değerleri.....	255
Tablo 5.84: Hipotez 4 Temel Hizmetlerde Belde Belediyesinin Kuruluş Tarihinin Testi....	256
Tablo 5.85: Grupların Temel Hizmetlerde Kuruluş Tarihinine Göre Anlamlı Farklılık Düzeyleri.....	257

FOTOĞRAFLAR/ RESİMLER DİZİNİ

Fotoğraf 4.1: Denizli İli ve İlçeleri.....	100
Fotoğraf 5.1: Eski Belde Belediyelerinde Sosyal Yaşam: Gümüşsu Mahallesi.....	136
Fotoğraf 5.2: Eski Belde Belediyelerinde Yerel Siyaset Alanları: Irgıllı Mahallesi.....	153
Fotoğraf 5.3: DBB'nin Eski Belde Belediyelerinde Açtığı İtfaiye Hizmet Şubesi: İnceler ve Irgıllı Mahallesi.....	162
Fotoğraf 5.4: DBB'ye Ait Yangın Söndürme Tankeri: Denizler Mahallesi.....	163
Fotoğraf 5.5: DESKİ Tarafından Yapımına Devam Edilen Alt Yapı Çalışması: Aşağışamlı Mahallesi.....	166
Fotoğraf 5.6: DBB'nin Eski Belde Belediyelerinde Gerçekleştirdiği Kanalizasyon Çalışması: Nikfer Mahallesi.....	168
Fotoğraf 5.7: 5.Grupta Yer Alan Eski Belde Belediyelerine Bir Örnek: Irgıllı Mahallesi.....	172
Fotoğraf 5.8: DBB'nin Park ev Bahçe Hizmeti: Kızılcasöğüt Mahallesi	182
Fotoğraf 5.9: Eski Belde Belediyelerinde DBB ile İlçe Belediyesinin Fen İşleri Çalışması.....	187
Fotoğraf 5.10: DBB'nin Fen İşleri Hizmeti “Çevre ve Meydan” Düzenlemesi: Nikfer ve İsabey Mahallesi	188
Fotoğraf 5.11: DBB'nin Yer Seçimi Bazında; Hizmet Paylaşımı: Ana Arterler: İsabey Mahallesi.....	189
Fotoğraf 5.12: DBB'nin Ana Arterlerde Fen İşleri Hizmetinin Sunumu: Nikfer Kayak Merkezi Güzergâhındaki Yol Çalışması.....	190
Fotoğraf 5.13: Yer Seçimi Bazında: “Hizmet Paylaşımı”: Park ve Bahçe Hizmeti ile Fen İşleri Hizmeti: Yenicekent Mahallesi.....	194
Fotoğraf 5.14: DBB'nin Yetki ve Sorumluluk Alanında Gerçekleştirdiği Park ve Bahçe Hizmeti: Denizler ve İsabey Mahallesi.....	195
Fotoğraf 5.15: Yer Seçimi Bazında: “Hizmet Dağılımına” ve “Yetki Paylaşımına” Bir Örnek: Yenicekent Mahallesi.....	195
Fotoğraf 5.16: DBB'nin Hizmetlerde Kullandığı Tabelalar ve Belediye'ye Ait Simgeler...	196
Fotoğraf 5.17: DBB ile İlçe Belediyesi Arasında “Hizmet ve Yetki Paylaşımına” Bir Örnek: Yenicekent Mahallesi.....	197
Fotoğraf 5.18: Eski Belde Belediyeleri Döneminde Yapılan Yatırımlara Örnekler: Kızılyer ve Yenicekent Mahalleleri.....	199
Fotoğraf 5.19: DBB'nin Çevre Düzenlemesi ve Dere Islah Projesi Yatırımı: Pamukkale Mahallesi.....	202
Fotoğraf 5.20: DBB'nin Ulaşım Hizmetine Bir Örnek: Pınarkent Mahallesi.....	205
Fotoğraf 5.21: Denizli Büyükşehir Belediyesinin Ulaşım Hizmetine Örnekler.....	209
Fotoğraf 5.22: DBB'nin Ulaşım Hizmetine Örnek.....	210
Fotoğraf 5.23: DBB'nin Defin ve Mezarlık Hizmetine Bir Örnek: Nikfer Mahallesi.....	214

Fotoğraf 5.24: DBB'nin Defin ve Mezarlık Hizmeti: Kızılyer ve Gölbaşı Mahalleleri.....	215
Fotoğraf 5.25: DBB'nin Sosyal ve Kültürel Hizmetleri.....	219
Fotoğraf 5.26: Kamu Tüzel Kişiliği Kaldırılarak Mahalleye Dönüştürülen Eski Belde Belediyelerinin Eski Belediye Hizmet Binaları: Yenicekent, Pınarkent ve İsabey Mahalleri.....	229
Fotoğraf 5.27: Kamu Tüzel Kişiliği Kaldırılarak Mahalleye Dönüştürülen Eski Belde Belediyelerinde Eski ve Yeni Kurumlar: Gümüşsu Mahallesi.....	233
Fotoğraf 5.28: Kamu Tüzel Kişiliği Kaldırılarak Mahalleye Dönüştürülen Eski Belde Belediyelerine Bir Örnek: Işıklı Mahallesi.....	241

KISALTMALAR DİZİNİ

AK PARTİ	Adalet ve Kalkınma Partisi
AYKOME	Altyapı ve Koordinasyon Merkezi
BŞB	Büyükşehir Belediyesi
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
DBB	Denizli Büyükşehir Belediyesi
DESKİ	Denizli Su ve Kanalizasyon İdaresi
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
MHP	Milliyetçi Hareket Partisi
MİGM	Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TODAİE	Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UKOME	Ulaştırma ve Koordinasyon Merkezi
YİKOB	Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlığı

GİRİŞ

Tarihsel süreçte insanın avcı-toplayıcı göçebe yaşamdan tarımsal üretim için yerleşik yaşama geçmesi sonucunda ilk tarım toplumları ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla da ilk defa düzenli ve sabit bir noktada yaşamaya başlayan insan toplulukları en ilkel yerleşim alanlarını kurmaya başlamışlardır. Bu süreçte kentler, ilkel toplumların tarımla uğraşması ve tarımsal üretim yapmaları sonucunda ortaya çıkardıkları artık ürünün değer kazanmasıyla oluşmuştur. Nitekim tarihte ilk kent örgütlenmeleri; tarımsal üretimin ve tarımsal etkinliğin merkezi olmuşlardır.

Zaman içerisinde en ilkel yerleşim alanlarında yer alan tarım toplumları, dönemsel şartlar ve ihtiyaçlar doğrultusunda değişime uğramıştır. Meydana gelen değişimler ve gelişmeler ise insanların ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmiştir. İhtiyaçları belirleyen en büyük etmen dönemsel şartlar olmuş; nitekim su kaynağı ve verimli araziler tarım devrimi sürecinde yerleşik yaşam yerini belirleyen tercihlerin en temel sebepleri olmuşlardır.

Sanayi devrimi sonucunda ortaya çıkan; sanayileşme, teknolojik ve bilimsel gelişmeler insanın yaşamında büyük bir değişiminin yaşanmasına neden olmuştur. Bu süreçte, üretimin temel ekonomik özellik taşıması toplumsal yapıyı ve insanın yaşam biçimini etkilemiş yeni bir toplum düzenini ortaya çıkarmıştır. Diğer bir ifadeyle insanlık yeni bir toplumsal örgütlenmeye gitmiştir. Tarım döneminin şartları büyük bir değişime uğramış; insanlık tarım toplumundan sanayi toplumuna geçmeye başlamıştır.

Sanayi toplumu ile toprağa bağlı emek-yoğun yaşam sisteminden, kent merkezli kentli sınıfların olduğu sisteme geçilmiştir. Bunun sonucunda tarımla ortaya çıkan kentler, Sanayi devriminden sonra toplumların temel yerleşim örgütlenmesinin merkezi olmuşlar ve yoğun göç alan kent merkezleri özelliğini kazanmışlardır. Nüfusun kentleşmesi veya bir başka deyişle kentler de nüfus oranlarının artmasıyla karşılaşılan en büyük sorun yönetim alanında olmuştur.

Kent merkezlerinde nüfusun kalabalıklaşmasıyla ortaya çıkan yönetsel arayışların temel amacı insan yaşamını en iyi şekilde yöneterek; insanların sahip olduğu ihtiyaçlara yönelik en etkili çözüm üreten hizmetler sunmaktır. Özellikle 19. Yüzyıldan sonraki gelişmeler ve liberal politikalar ihtiyaçları sürekli artan bir talep haline dönüştürmüştür. Tüm buluş ve icatlarda olduğu gibi yeni yönetim modellerinin oluşturulmasının tek nedeni insan ihtiyaçlarıdır. Yönetsel boyut için yeni yönetim model arayışları da bu durumdan etkilenmekte; birikimsel bir süreç içerisinde değişen insanın ihtiyaçları doğrultusunda da yapılandırılmaktadır. Ayrıca söz konusu hizmetler giderek artan teknolojik ve bilimsel gelişmelerle çok geniş boyutlara ulaşmaktadır. Özellikle liberal politikaların etkisiyle de ön

plana çıkarılan bireysel yaşam insanların en iyiyi hak ettiklerini ve en iyi hizmeti alması gerekliliği üzerinde durmaktadır.

Yönetim ve hizmet kavramları; bu sebeplerle yaşadığımız yüzyılda ön plana çıkan en önemli kavramlardır. Bu bağlamda insanlar sürekli artan bir talep haline dönüşen ihtiyaçlarını kamu veya özel sektör hizmet kurumlarından almak istemekte; söz konusu yönetimler de en iyi hizmeti sunma çabasıdadır. Bu amaçla yaşam biçimimizi etkileyen ve belirleyen birçok farklı yönetim modelleri oluşturulmakta ve uygulanmaya çalışılmaktadır.

Diğer yandan ise; Sanayi Devrimi sonrası ortaya çıkan değişimleri Türkiye kendi özelinde içselleştirememiş ve kendi geleneğinin bir dönüşümü haline getirememiştir. Sanayileşme, kentleşmeyi ortaya çıkaramamış; kentleşmeyle sanayileşme gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Hatta kentleşmeyi teşvik etmek sanayileşmeyi artırır düşüncesi belirli dönem devlet politikası olarak da uygulanmıştır.

Türkiye'nin tarihsel dinamiği içerisinde yaşadığı ekonomik ve sosyal değişimler 1950'lerden sonra ülke nüfusunu kentlere yönlendirmiştir. Özellikle 1970'li yıllardan sonra hız kazanan ve kırsal nüfusun çözülmesiyle başlayarak kentlere yönelen hızlı ve kontrolsüz nüfus; büyük kentlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu durum da kentler düzensiz ve sağlıklı bir biçimde büyüyerek kapasitesinin çok üzerinde kalabalık nüfusu barındırmak zorunda kalmıştır.

Türkiye'de kentler ekonomik örgütlenme ve sanayileşmeyle ortaya çıkmamıştır ve Türkiye kentleşmesi kırım itici unsurlarının ön planda olduğu göçlerle şekillenmiştir. Bu göçler kısa sürede ve hızlı biçimde gerçekleşmiş ve özellikle belirli kentlere yönelmiştir. Dolayısıyla kentsel alanlar düzensiz, sağlıklı biçimde büyüyerek niteliksiz, kalabalık nüfus yığınları haline dönüşmüştür. Bu durumun sonucunda da nüfusu hayli fazla kentsel alanlarda yerel kamusal hizmetlerin gerçekleştirilmesi için farklı yönetim model arayışlarına gidilmiştir.

Türkiye'nin idari tarihsel sürecinde yerel kamusal hizmetlerin gerçekleştirilmesinde son derece önemli olan belediye kurumu; bu sebeplerle farklı yönetsel model uygulama arayışlarıyla karşı karşıya kalmıştır. 1970'li yıllardan sonra giderek artan nüfusun özellikle büyük kentleri ön plana çıkarması büyükşehir yönetim modelinin tartışılmasına neden olmuştur. Ancak dönemin politik olayları ve istikrarsız süreci sağlıklı uygulamaların gerçekleşmesini engellemiştir.

1980'li yıllardan sonra gerçekleşen ilk büyükşehir uygulamaları zaman içerisinde farklı kanun düzenlemeleriyle devam etmiştir. Ülkemizde büyükşehir belediye sisteminin temel

kurucu hükümlerini düzenleyen 300 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunudur. Daha sonra ise genişletme esasına dayalı olarak hazırlanan ve büyükşehir belediyelerine daha fazla hizmet yetkisi ve sorumluluğu veren 5216 sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir.

Büyükşehir yönetimine yönelik söz konusu bu kanun uygulamaları ile en etkili hizmeti sunma uygulamaları arayışları içerisinde en kapsamlı değişimlerin meydana gelmesi “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’la¹” gerçekleştirilmiştir.

6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte “büyükşehir belediye sayısı 16’dan 30’a, büyükşehir ilçe belediyesi sayısı ise 143’ten 519’a çıkmıştır. İl belediye sayısı 65’den 51’e, ilçe belediye sayısı 749’dan 400’e, belde belediye sayısı 1977’den 396’ya düşerken; genel olarak toplam belediye sayısı ise 2950’den 1396’ya azalmıştır. İl özel idarelerinin sayısı ise 81’den 51’e, köylerin sayısı da 34283’den 17720’ye düşmüştür”(Çelik ve Altınparmak, 2013: 220).

Ayrıca; yeni yasa ile birlikte büyükşehir belediyesinin sınırları il mülki sınırlarına genişletilmiştir. Bu durum da büyükşehir belediyelerinin yetki ve hizmet alanını genişlemiştir. Başka bir ifadeyle büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırı olmuştur. Dolayısıyla büyükşehir belediyesine ilçeler, belde belediyeleri ile köylerdeki nüfus da dâhil edilmiştir (Gül vd, 2014: 177).

6360 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesinden önce “Türkiye’de nüfusun %83’ü belediye² sınırları içerisinde, %17’si belediye sınırları dışında yaşamaktaydı. Belediye sınırları içerisinde yaşayanların %55’i büyükşehir belediyesi, %45’i diğer belediye sınırları içerisinde bulunmaktaydı. 6360 sayılı Kanunla birlikte Türkiye’nin %78’ine denk gelen 56 milyon kişi büyükşehir belediye sınırları içinde yaşamaya başlamıştır. 6360 sayılı Kanun’un geçerlik kazandığı 30 Mart 2014 yerel seçimlerinden sonra ülke nüfusunun %92’si belediye sınırlarında, %8’i ise köylerde yaşamaya” başlamıştır (Çelik ve Altınparmak 2013: 23).

Dolayısıyla 6360 sayılı Kanun Türkiye’nin farklı yerel yönetim birimlerinde yaşayan insanların dörtte üçünü ilgilendirmiş ve özellikle de 6360 sayılı Kanun sonrası büyükşehir il

¹ 6360 sayılı Kanuna göre Büyükşehir Belediyesi: “il mülki sınırları içerisinde ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan, idari ve mali özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi” olarak tanımlanmıştır.

² 5393 sayılı Kanuna göre Belediye: “Belde sakinlerin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini” ifade etmektedir.

mülki sınırı içerisindeki kamu tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüştürülen eski belde belediyeleri özelinde büyük hizmet değişimlerin yaşanmasına neden olmuştur

Bu nedenlerle çalışma; 6360 sayılı Kanunun uygulama sürecinde büyükşehir metropoliten alanında kamu tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleye dönüştürülen eski belde belediyelerinde yaşayan halkın büyükşehir belediyesinden aldığı hizmetlerin memnuniyet düzeylerini ölçmeye yöneliktir. Ayrıca büyükşehir belediyesinin sunduğu yerel kamusal hizmetlerde; yerel halkın duyduğu memnuniyet düzeyini etkileyen temel faktörler de araştırılmaya çalışılmaktadır. Çalışmada belirlenen belediye kurumu; 6360 sayılı Kanunla büyükşehir statüsünü kazanan Denizli Büyükşehir Belediyesidir³. Çalışmanın kapsamını oluşturan diğer yerel yönetim birimleri ise; Denizli metropoliten alanında yer alan⁴ ve kamu tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleye dönüştürülen eski belde belediyeleridir⁵. Eski belde⁶ belediyesi kavramı kanun öncesi idari statünün tanımını oluştururken; kanun sonrası kamu tüzel kişilikleri kaldırılmış ve idari statüleri mahalle⁷ olarak tanımlanmıştır. Ayrıca eski belde belediyelerinin bazı hizmetleri bağlı buldukları ilçe belediyesine, bazı hizmetleriye bağlı buldukları büyükşehir belediyesine devredilmiştir. Çalışma eski belde belediyelerinin büyükşehir belediyesinden sorumlu olduğu hizmetleri kapsamaktadır⁸.

Çalışmanın birinci bölümünde araştırmanın konusu, amacı ve araştırma yöntemlerine yönelik bilgiler ve ayrıca araştırmanın sınırlılıkları belirtilmektedir.

Çalışmanın ikinci bölümünde; yerel yönetim ile ilgili açıklamalar ve tanımlar yer almaktadır. Yerel yönetimlerin Türkiye’de gelişiminden yola çıkarak, Türkiye’de belediyelerin yapılanmasına ve uygulanan belediye kanunlarına yer verilerek tarihsel gelişimleri hakkında

³ “Denizli Büyükşehir Belediyesi” çalışmanın bundan sonraki aşamalarında DBB olarak kısaltılacaktır.

⁴ “Denizli metropoliten alanı” kavramı için çalışmanın bundan sonraki aşamalarında “Denizli ili genelindeki” kavramı kullanılacaktır.

⁵ “Denizli ilinde yer alan ve kamu tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleye dönüştürülen eski belde belediyeleri” için çalışmanın bundan sonraki aşamalarında “eski belde belediyeleri” kavramı kullanılacaktır.

⁶ “Belde, Arapça bir sözcüktür; şehir ve kasaba anlamlarına karşılık gelmektedir. Ayrıca belediye sözcüğü, bir insan topluluğunun yerleşme niyetiyle oturduğu yer anlamına gelen ‘beled’ kelimesinden elde edilmiştir. Bu sebeplerle belediye sözcüğü; belde, beled ve beledi sözcükleri ile de yakından ilgilidir. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda Belde: Belediyesi bulunan yerleşim yeri olarak açıklanmaktadır” (Aytaç, 2001: 21; Dönmez, 2013: 16).

⁷ 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda Mahalle: “Belediye sınırları içinde, ihtiyaç ve öncelikleri benzer özellikler gösteren ve sakinleri arasında komşuluk ilişkisi bulunan idari birim” olarak tanımlanmaktadır.

⁸ Çalışmanın 2. Bölümünde “6360 Sayılı Kanun Sonrası Meydana Gelen Değişimler” başlığında hizmet değişimleri genel olarak açıklanmış; 4.Bölümde ise “6360 Sayılı Kanunla Hizmet Sunumunda Meydana Gelen Değişimler” başlığında hizmet değişimleri Denizli ve çalışma özelinde geniş şekilde açıklanmıştır.

açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca, bu bölümde büyükşehir belediyeleri ile 6360 sayılı Kanun anlatılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde; hizmet kavramı açıklanmıştır. Kamu hizmetlerinin genel özellikleri belirtilmiş, yerel kamu hizmetleri başlığında ise; belediyelerde hizmet kavramı ve genel özellikleri, kamu hizmetlerinde belediyelerin önemi, belediyelerde hizmet kalitesi ve belediye hizmetlerinde vatandaş memnuniyeti kavramları ve kriterleri yer almıştır.

Çalışmanın dördüncü bölümde Denizli kentsel alanının dönüşümü ve 6360 sayılı Kanunla Denizli ilinin Büyükşehir belediyesi olma süreci açıklanmaktadır.

Çalışmanın beşinci bölümünde; 6360 sayılı Kanunun uygulama sürecinde Denizli ili genelinde yer alan ve kamu tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleye dönüştürülen eski belde belediyelerinde yaşayan halkın DBB'den aldığı hizmetlerin memnuniyet düzeyi alan araştırması yardımıyla açıklanmaktadır.

Araştırmada belirlenen kriterler ve hizmetler çerçevesinde DBB'nin sunduğu yerel kamusal hizmetlerin memnuniyet düzeyleri sorgulanmaktadır. Ayrıca DBB'nin sunduğu yerel kamusal hizmetlerin memnuniyet düzeylerini etkileyen temel faktörler de araştırılmaktadır. Eski belde belediyelerinde yaşayanların 6360 sayılı Kanun sonrası yaşanan değişim sürecinde, hizmet kazanımının ve hizmet kayıplarının neler olduğu tartışılmaktadır. Çalışma genel bir değerlendirme ve öneriler ile tamamlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KONUSU VE YÖNTEMİ

1.1.Araştırmanın Konusu ve Kapsamı

Yerel yönetim; halkın ortak yerel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulan ve bu ihtiyaçları karşılanmasında yönetimin halkın kendi eliyle seçtiği organlarca yürütülmesine dayanan bir sistemdir. Yerel yönetimlerin varlık nedenleri arasında “yönetimsel boyut” çok önemlidir. Çünkü yerel halkın ihtiyaç duyduğu çok sayıda ve değişik nitelikteki hizmetlerin tamamının merkezi yönetimce sağlanması mümkün değildir. Bu sebeple, yerel yönetim birimlerine ihtiyaç duyulmuştur. Yönetimsel boyut bağlamında yerel yönetimlerin yerel kamusal hizmetleri gerçekleştirmesinde hizmetlerde etkinliği ve verimliliği sağlanmak için de farklı görüşler tartışılmaktadır. Bu görüşlerden ön planda yer alan kavramları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- “En uygun hizmet alanının sınırlarının belirlenmesi,
- Yerel yönetim birimlerinin sayısının azaltılarak para ve kaynak savurganlığının önlenmesi,
- Yerel yönetim birimlerine yalnızca en iyi yerine getirilebilecek işlerin bırakılmasıdır” (Göymen, 2002: 15-17).

Çalışmada, yerel kamusal hizmetlerin araştırılmasında yukarıda yer alan üç temel yerel yaklaşım çerçevesinde konu ele alınmaya çalışılmıştır. Çünkü 6360 sayılı Kanun “ölçek ekonomisi” görüşünü esas alarak “optimal hizmet” sunumunu hedeflemektedir. Nitekim hizmet alanı ilin mülki sınırlarına genişletilen büyükşehir belediyeleri, yeni düzenlemede hizmet sundukları bölgede yaşayan yerel halkın ihtiyaçlarının karşılanmasında en sorumlu birim haline gelmiş; hem kentsel hem de kırsal⁹ alan yönetiminden sorumlu tutulmuştur.

Hizmet alanının sınırları ile yetki ve sorumluluk alanı görece daha dar olan belediyeler (büyükşehir belediyeleri -İstanbul ve Kocaeli BŞB hariç- , il belediyeleri, ilçe belediyeleri) kırsal alanları da içine alan geniş yetki ve sorumluluklara sahip olmuştur. Örgütlenmelerinde ve yapılandırılmalarında daha evvelden bu unsurlardan yoksun olan belediyelerin artan iş yükü sonucunda; hizmet faaliyetlerinde halkın memnuniyet düzeyi tartışma konusu olmuştur.

⁹ 6360 sayılı Kanunla il mülki sınırlarına büyükşehir belediyesi kurulan illerde “kırsal alan” olarak tanımlanabilecek bölgeler kalmamıştır. Büyükşehir Belediyelerinin il mülki sınırlarının tamamı “kentsel alan” olmuştur. Çalışmada geçen “kırsal alan” kavramı ise 6360 sayılı Kanunla kentsel alana katılan eski belde belediyelerine ve eski köylere karşılık gelmekte; mahalleye dönüştürülen eski yerel yönetim birimlerini temsil eden ve artıkgünümüz idari statüsünde karşılığı olmayan bir kavramdır.

Bu bağlamda; çalışmanın temel konusu 6360 sayılı Kanunun uygulama sürecinde DBB'nin sınırları içerisinde yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan halkın; DBB'den aldığı hizmetlerin memnuniyet düzeylerinin belirlenmesidir. Ayrıca DBB'nin sunduğu yerel kamusal hizmetlerde yerel halkın duyduğu memnuniyet düzeyini etkileyen temel faktörler de araştırılmaya çalışılmaktadır. DBB'nin eski belde belediyelerinde sunduğu belediye hizmetlerindeki memnuniyet düzeylerinin araştırılmasında yer alan hizmetlerin dağılımı ise şu şekildedir:

Tablo 1.1. Denizli İlindeki Eski Belde Belediyelerinin Temel Hizmetlerini Gerçekleştirecek Belediyelerin Hizmet Dağılımları¹⁰

TEMEL HİZMETLER	BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	İLÇE BELEDİYESİ ¹¹	ORTAK HİZMETLER ¹²
Cadde-Sokak temizliği hizmetleri		×	
Katı atık toplama ve depolama	×		
Çöp toplama		×	
İtfaiye	×		
Kanalizasyon; atık su	×		
İçme suyu	×		
İmar			×
Park ve bahçe hizmetleri; çevre ve meydan düzenlemesi-ağaçlandırma			×
Fen İşleri; yol/kaldırım yapım ve bakım (yol açma, asfaltlama, meydan vb.) hizmetleri			×
Toplu Taşıma Hizmetleri; Ulaşım ve Trafik	×		
Defin ve mezarlık hizmetleri	×		
Sosyal ve kültürel hizmetler	×		
Adres ve numaralandırmaya ilişkin hizmetler		×	
Zabıta hizmetleri		×	
Yatırım plan programları; ekonomik yatırımlar			×
Evlendirme hizmetleri		×	
Amatör spor kulüplerine ayni ve nakdî yardım	×		

¹⁰ Çalışmanın yapılacağı eski belde belediyeleri küçük nüfuslu yerleşim birimleridir. Bu sebeple araştırmanın anket sorularında; kent içi ulaştırma hizmetleri, otopark hizmetleri ve gürültüyü yasaklayıcı hizmetler gibi küçük yerleşmelerde daha az gereksinim duyulan bazı hizmetlere yer verilmemiştir.

¹¹ Çalışma örnekleme dâhilinde gerçekleştirilen bu hizmetler ilçe belediyesi tarafından görüldüğü için anket sorularına katılmamıştır.

¹² 6360 sayılı Kanun, “büyükşehir belediyelerinin görevleri arasında bulunan bazı hizmetlerin büyükşehir belediyesi meclisinin kararı ile ilçe belediyelerine devredilebileceği veya bu hizmetlerin birlikte de yapılabileceğini belirtmektedir” (TBB, 2014: 14). Bu kapsamda Denizli Büyükşehir Belediyesi meclisinin kararı ile ilçe belediyelerine devrettiği veya bu hizmetlerde birlikte görev dağılımı yaptıkları hizmet ilişkileri ve koordinasyonları 18.04.2014 tarihli meclis kararıyla belirlenmiştir. Anket sorularında Denizli Büyükşehir Belediyesi’nin ilçe belediyesine devrettiği hizmetlere de yer verilmiştir. Bu bölümdeki sorular birlikte görev dağılımı yaptıkları ve BŞB’nin eski belde belediyelerinden de sorumlu olduğu hizmetleri kapsamaktadır (bkz: Ek-1, Ek-2).

Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyesinin görev ve sorumlulukları içerisinde kalan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk, hizmet memnuniyetinin kapsamını oluşturmaktadır. Bu bağlamda çalışma DBB'nin sınırları içerisinde yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk üzerinde yapılmıştır. 6360 sayılı Kanun öncesi ve 6360 sayılı Kanun sonrası meydana gelen değişimler üzerinde de değerlendirmeler yapılmakta; bu değişimlerin eski belde belediyelerinde yaşayan halk üzerinde meydana getirdiği değişimler saptanmaktadır. Bu uygulamalar doğrudan DBB tarafından gerçekleştirilen yerel kamusal hizmetleri kapsayacaktır. Söz konusu bu hizmetlerin eski belde belediyelerinde yaşayan halk üzerindeki hizmet memnuniyet düzeyinin belirlenmesi ise belediye hizmetlerinin niteliğine göre belirlenecektir.

Çalışma ayrıca Türkiye'deki idari yapılanmayla birlikte; yerel yönetimler üzerindeki idari düzenlemeler ve yerel siyaset üzerinde ele alınan bir alan oluşturmaktadır. Türkiye'deki kırsal alanların kentsel alana katılımı çerçevesindeki güncel tartışmalar, 6360 sayılı Kanun'a uzanan sürecin tarihsel boyutu ve 6360 sayılı Kanun'a ihtiyaç duyulmasının nedenleri açıklanmaktadır. 6360 sayılı Kanun öncesi gelişmeler ile 6360 sayılı Kanun sonrası meydana gelen değişimlerin neler olduğu eski belde belediyelerinde yaşayan halk özelinde araştırılmaktadır. Kentsel alanların yönetiminde izlenen politikaların ve bu yönetsel boyutta yerel yönetimlerin rolü sorgulanmaktadır.

Bu kapsamda çalışmanın ana araştırma ve alt araştırma soruları aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

Ana araştırma sorusu: “6360 sayılı Kanunun uygulama sürecinde Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin sınırları içerisinde yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan halk; Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin sunduğu hizmetlerden memnun mudur? Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin sunduğu hizmetlerin memnuniyetini etkileyen temel faktörler nelerdir?”

Alt araştırma sorusu: “6360 sayılı Kanun sonrası, eski belde belediyelerinin Denizli Büyükşehir Belediyesi'ne olan uzaklıkları; Denizli Büyükşehir Belediyesi'nden alınan hizmetlerin memnuniyet düzeylerine etkilemekte midir?”

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yerel hizmetler, yerel halkın günlük yaşamlarını sürdürebilmesinde önemli yeri olan hizmetleri kapsar. Belediyeler bu hizmetlerin belirlenmesi, saptanması ve uygulanmasında temel aktörlerdir. Yerel kamusal hizmetler esas olarak; su ve kanalizasyon, ulaşım, çöp ve çevresel temizlik, park ve bahçe hizmetleri, alt yapı hizmetleri, fen işleri, sosyal ve kültürel

hizmetleri kapsamaktadır. Yerel yönetimleri diğer kamu kurumlarından ayıran en temel fark; “seçimler yoluyla yönetsel gücü elinde bulundurmalarıdır.” Dolayısıyla belediyeler, yönetsel gücü elinde bulundurmak için yersel halkın hizmet memnuniyetini yüksek seviyelerde tutacak öncelikli politika ve uygulamalar gerçekleştirmek zorundadır (Aslan ve Uluocak, 2012: 179).

Belediyeler bu nedenle, “yerel halkın yerel kamusal ihtiyaçlarını karşılayabildiği veya yerel halkın memnuniyetini yükseltebildiği oranda kuruluş amacını ve temel görevini yerine getirmektedir” (Duman ve Yüksel, 2008; 43). Çalışmanın temel amacı doğrultusunda ilin mülki sınırlarındaki tüm mahallelerden sorumlu tutulan DBB’nin eski belde belediyelerinde yaşayan halka sunacak olduğu yetki ve hizmet alanlarını nasıl ve ne şekilde gerçekleştirdiğinin araştırılması akademik alana katkı sağlayacaktır.

Söz konusu hizmetlerin gerçekleştirilmesinde, 6360 sayılı Kanunun gerekçesinde yer alan “optimal hizmet sunumu” ve “ölçek ekonomisi” görüşünün geçerlilik kazanabilme durumunun tespit edilmesi de idari düzenlemelere ayrıca katkılar sağlayarak 6360 sayılı Kanunun sürdürülebilirliğini artıracaktır. Bu bağlamda, DBB’nin sınırları içerisinde yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan halka sunduğu yerel kamusal hizmetlerle eski belde belediyelerinde yaşayan halka ne kadar memnun edebildiğinin araştırması son derece önemlilik arz etmektedir.

Dolayısıyla hizmet memnuniyet düzeyinin artırılması veya daha da iyileştirilmesi; DBB’nin eski belde belediyelerinde yaşayan halka sunduğu hizmetlerin memnuniyetini etkileyen temel faktörlerin belirlenmesiyle mümkündür. Bu gerekçeler var olan durumun belirlenmesine ışık tutacak ve idari düzenlemelere, akademik alana ve yerel politikalara katkı sağlayacaktır.

Eski belde belediyelerinde yaşayan halkın sahip oldukları yerel kimlik ve kültürel duygular ile daha evvelden bağlı oldukları eski belde belediyesinin hizmet kültürünü oluşturan kamu tüzel kişiliğın kaldırılması sadece yönetsel boyutta değil, duygusal ve sosyolojik nedenlerle de zor bir dönüşümü ifade etmektedir.

DBB’nin sınırları içerisinde yer alan; eski belde belediyelerinde yaşayan halkın DBB’nin sunduğu yerel kamusal hizmetlerde memnuniyet düzeylerinin artırılması veya daha da iyileştirilmesi bu geçiş sürecini kolaylaştıracaktır. Dolayısıyla; çalışmada salt hizmet memnuniyetinin araştırılması veya hizmetlerin memnuniyetini etkileyen temel faktörlerin açıklanması eksik olacaktır.

Bu sebeplerle çalışmada eski belde belediyelerinde yaşayan halkla yüz yüze görüşmeler yapılacaktır. 6360 sayılı Kanun öncesi ve 6360 sayılı Kanun sonrası meydana gelen değişimler eski belde belediyeleri özelinde incelenmektedir. Ayrıca eski belde belediyelerinde yaşayan halkın beklentileri ve düşünceleri de hizmet memnuniyetlerin yanında araştırılmaktadır. Bu anlamda araştırmanın özgünlüğü mevcuttur. Ayrıca çalışma; kendisinden sonra 6360 sayılı Kanun ile belediye hizmetlerinden memnuniyet üzerine araştırma yapmak isteyenlere bu alanda ortaya koyduğu karşılaştırma ve incelemelerle olumlu katkılar yapmayı hedeflemektedir.

Bu sebeplerle çalışmada aşağıdaki soruların cevapları aranacaktır:

- 1) 6360 sayılı Kanunla görev ve sorumlulukları artan Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin sınırları içerisinde yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan halk; belediye hizmetlerinden memnun mudur?
- 2) Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin sunduğu belediye hizmetlerinin memnuniyetine etki eden temel faktörler nelerdir?
- 3) 6360 sayılı Kanun sonrası, Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin sınırları içerisinde yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan halk özelinde; belediye hizmetlerinin memnuniyetlerinde değişimler meydana gelmiş midir? Değişimler varsa nedenleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Yöntemi

Belediyelerin yetki ve sorumluluk alanının içerisinde yaşayan yerel halkın belediye hizmetlerinden memnuniyeti yerel kamusal kaynaklarının etkin kullanılmasına ve verimli bir yönetim sergilenmesine bağlıdır (Duman ve Yüksel, 2008; 43). 6360 sayılı Kanun kapsamında eski belde belediyelerinde yaşayan halkın yerel kamusal hizmetlerden memnuniyet düzeylerini ölçmeye yönelik bu çalışma kırsal kesimi temsil eden bir çevre üzerinde yapılmıştır.

Belediyelerin sundukları yerel kamusal hizmetlerden yerel halkın duyduğu memnuniyet düzeylerinin belirlenmesine yönelik olarak hazırlanmış ve değerlendirmeye alınan yerel kamusal hizmetler temel nitelikli olup eski belde belediyelerinde yaşayan halkın günlük yaşamı için büyük önem taşımaktadır.

Çalışmanın teorik kapsamında ele alınan temel kavramlar 6360 sayılı Kanun, belediye kurumu ve belediye hizmetlerinden memnuniyettir. Bu noktada 6360 sayılı Kanun ile belediye hizmetlerinden memnuniyet üzerine tanım ve değerlendirmelerden oluşan kavramsal çerçeve sunulmaktadır. Bu sebeple; çalışmanın belirli bir kısmı teorik içerikli olup; makale, belge ve

idari düzenlemelerden yararlanma, verileri sınıflandırma, kavrama ve mantıksal çözümler üretme gibi tekniklerden yararlandırılmaktadır.

Bir diğer taraftan, çalışmanın diğer bölümü alan araştırmasına dayalı olup gerekli bulunan noktalarda örneklem olarak alınan alanda anket çalışması yapılmıştır. Ayrıca çalışma konusuyla ilgili gözlem ve mülakatlarda yapılmıştır. Mülakat görüşmeleri eski belde belediyesi başkanlarıyla, eski belde belediyesi meclis üyeleriyle ve eski belde belediyelerindeki farklı görevlerdeki kişilerle gerçekleştirilmiştir. Yapılan mülakat görüşmeleri çalışmada istatistik veri olarak değerlendirilmemiştir.

Çalışmanın sonraki bölümünde ise hizmet memnuniyeti üzerinde durulacak ve belirlenen ölçütler tartışılacaktır. Denizli ili genelindeki eski belde belediyeleri üzerine yapılan düzenlemelerin 2014 öncesi durumla karşılaştırılması genel bir çerçevede sunulmaktadır. Devamında 6360 sayılı Kanunun eski belde belediyesinde yaşayan yerel halk üzerinde yarattığı belediye hizmet memnuniyetindeki değişimler ve bu değişimin nedenleri üzerinde geniş tespitlerde bulunmaktadır.

Denizli ili genelindeki toplam 68 eski belde belediyesinin içerisinde örneklem olarak alınan 24 eski belde belediyesinde yaşayan yerel halkın hizmet memnuniyetinin algıları incelenmektedir. Bu bağlamda hizmet memnuniyetine yönelik olarak ortaya çıkan sonuçların neler olduğu veya ne tür taleplerde buldukları, memnun olma sebeplerinin neler olduğu da sorgulanmaktadır.

Yaşadıkları belde belediyesi ile dönüştürülerek kentli kimlik kazandıkları mahalle arasında ne gibi farklılıklar yaşadıkları, kazanımlarının neler olduğu, kaybettiklerinin neler olduğu irdelenecek, varsa istisnaların nedenleri üzerinde de tartışılacaktır. Alan araştırmasında kullanılan temel yöntem: anket ve gözlem olacaktır. Saha çalışmasına Denizli ili genelindeki toplam 68 eski belde belediyesinin içerisinde örneklem olarak alınan 24 eski belde belediyesi dâhil edilmektedir. Çalışma kapsamında ziyaret edilen eski belde belediyelerinde özellikle kanun öncesi ve kanun sonrasında değişen durumlara yönelik tespitler araştırılacak ve fotoğraflanacaktır.

Ayrıca veri aşamasında adı geçen yerel yönetim birimleriyle ilgili yazılı ve görsel kaynaklardan yararlanılarak adı geçen eski belde belediyelerinde DBB tarafından yapılan hizmetler hakkında doğrudan yüz yüze görüşme yoluyla bilgiler toplanılacaktır.

Anket uygulamalarına 2017 yılı Nisan ayında başlanmış olup, 2017 yılı Temmuz ayına kadar sürmüştür. Anket uygulama süresi 20 dakika ile 60 dakika aralığında gerçekleşmiştir.

Ayrıca 2017 Nisan ayından önce Kızılcabölük, Nikfer, Irlıganlı, Pınarkent, Gölcük ve Pamukkale eski belde belediyelerinde 100'ün üzerinde pilot anket çalışması gerçekleştirilerek anket uygulamasına ek sorular eklenmiştir. Anket formu örneği Ek- 12'dedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Varsayım 1: 6360 sayılı Kanunun uygulama sürecinde Denizli Metropolitan alanında belediye hizmetlerinden memnuniyet ile merkeze uzaklık arasında ters yönlü bir ilişki vardır. Merkeze uzaklık arttıkça büyükşehir belediyesinden alınan hizmetlerden memnuniyet azalmaktadır.

Varsayım 2: Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin sunduğu belediye hizmetlerinin memnuniyet düzeyine etki eden temel faktör; eski belde belediyelerinde yaşayan seçmenlerin parti tercihleridir. AK Partili seçmenler diğer seçmenlere oranla BŞB'nin sunduğu hizmetlerden daha çok memnundur.

Varsayım 3: Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin eski belde belediyelerinde sunduğu belediye hizmetlerinin memnuniyet düzeyine eski belde belediyelerinin nüfusu etki etmektedir. Eski belde belediyelerinde nüfusun az veya çok olması DBB'nin sunduğu belediye hizmetlerinin memnuniyet düzeylerine bazı hizmetlerde olumlu bazı hizmetlerde olumsuz olarak yansımaktadır.

Varsayım 4: Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin eski belde belediyelerinde sunduğu belediye hizmetlerinin memnuniyet düzeyine eski belde belediyelerinin kuruluş tarihi etki etmektedir. Eski belde belediyelerinin kuruluş tarihinin eski veya yeni olması DBB'nin sunduğu belediye hizmetlerinin memnuniyet düzeylerine bazı hizmetlerde olumlu bazı hizmetlerde olumsuz olarak yansımaktadır.

Varsayım 5: 6360 Sayılı Kanunun uygulama sürecinde Denizli Metropolitan alanında belediye hizmetlerinden memnuniyette hizmet kategorileri arasında farklılıklar bulunmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

6360 sayılı Kanun 2012 yılında kabul edilmiş; kısmen 2012, kısmen 2013 ve kalan diğer hükümleri de ancak 2014 yılında yürürlüğe girmiştir. Öncelikli olarak çalışmanın ana konusunu oluşturan 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği süre dikkate alındığında yeni bir düzenleme özelliği taşımaktadır. Bu sebeple 6360 sayılı Kanunun meydana getirdiği değişimler ve yenilikler tam anlamıyla anlaşılmamıştır. Özellikle eski belde belediyeleri özelinde “yetki ve

hizmet bölüşümünde” getirdiği değişimlerin tartişılması güncelliğini korumakta ve anlaşılması için daha fazla zamana ihtiyaç duyulmaktadır.

DBB’nin sınırları içerisindeki eski belde belediyelerinde yaşayan halkın; DBB’den aldığı hizmetlerin memnuniyet düzeylerini belirlemeye yönelik gerçekleştirilen alan araştırmasında herhangi bir yerden maddi destek alınmamıştır. Bu nedenle çalışma özelinde örneklem içerisinde yer alan eski belde belediyelerinin bazılarının merkeze uzak olması birtakım sorunlar ortaya çıkarmış ve örneklem içerisindeki 24 eski belde belediyesinin Denizli ilinin farklı bölgelerinde yer alması da anket uygulamasının gerçekleştirmesi güçleştirmiştir. Ayrıca daha önceden de Denizli özelinde 6360 sayılı Kanun uygulamasına yönelik ayrıntılı geniş ölçekli bir çalışma olmaması; kaynak ve bilgi ulaşımını güçleştirmiştir.

Çalışmada gerçekleştirilen alan araştırma soruları Denizli ili genelindeki eski belde belediyelerinde yaşayan halk tarafından cevaplanmıştır. Bu esnada yöre halkı farklı sebepler ve çekincelerden dolayı anket sorularına cevap vermek istememiştir. Buna ek olarak örneklemde adil dağılıma ulaşmak için yaşlılar ve kadın katılımcılarla yapılan anket sorularında da daha farklı sıkıntılar yaşanmıştır. Kadın katılımcılarla yapılan anketlerde, kadınlara ulaşmak ve iletişim kurmak güç olmuştur. Ayrıca çalışmanın anket sorularının anlaşılabilirliğini sağlamak üzere yapılan açıklamalar uzun zaman kayıplarına yol açmıştır.

Kadın katılımcılar anketteki bazı yerel kamusal hizmetlerin memnuniyet düzeylerini belirlemeye yönelik olarak yöneltilen sorularda çekimsiz davranmışlardır. Söz konusu sıkıntılar yaşlılar tarafından cevaplanan anket sorularında da yaşanmıştır. Alan araştırmasının kapsamını oluşturan eski belde belediyelerinde yaşayan halkın eğitim seviyesinin düşük olması da bu durumun ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Denizli ili genelindeki eski belde belediyelerinde eğitim seviyesinin düşük olmasından dolayı alan araştırmasındaki bazı anket sorularında üçlü Likert ölçeği tercih edilmiştir.

Çalışmada alan araştırmasının gerçekleştirildiği eski belde belediyeleri küçük nüfuslu yerleşim birimleridir. Bu sebeple araştırmanın anket sorularında; “kent içi ulaştırma hizmetleri, otopark hizmetleri ve gürültüyü yasaklayıcı hizmetler” gibi küçük yerleşmelerde daha az gereksinim duyulan bazı hizmetlere de yer verilmemiştir. Ayrıca anket sorularında yer alan ve 6360 sayılı Kanun öncesi belde statüdeki belde belediyelerinde; hizmet memnuniyetlerin düzeylerini belirlemeye yönelik hazırlanan sorular; eski belde belediyelerinde belediyelerin kurulduğu tarihten buyana belediye yönetimlerinin tamamını kapsadığının üzerinde hassasiyetle durulmuştur. Dolayısıyla eski belde belediyeleri ile mahalle hizmet faaliyetlerinin karşılaştırılmasında son dönem eski belde belediyelerinin yönetimleri dikkate alınmamış; genel

olarak eski belde belediye yönetimlerinin tamamı eski beldeler özelinde ayrı ayrı dikkate alınmıştır.

DBB eski belde belediyeleri ve eski köyler için sorumlu olduğu bazı yerel kamusal hizmetlerin gerçekleştirilmesinde; hizmetlerde kolaylık, hızlilik, etkinlik ve verimlilik sağlamak için ilçe belediyelerinde örgütlenmelere gitmiştir. Bazı hizmetlerin bağlı olduğu daire başkanlıklarının personelini ve bazı hizmet araçlarını ilçelere dağıtmıştır. Bu ilçelerdeki örgütlenme yapısı DBB'nin eski belde belediyelerinde yaşayan halka daha yakın olduğu anlamına gelmemektedir. Çünkü DBB'nin asli örgütlenmesinin bulunduğu merkez binası ile kararlarını alarak yasama faaliyetlerini gerçekleştirdiği büyükşehir belediye meclis binası merkezde bulunmaktadır.

Denizli ili genelindeki eski belde belediyelerinde; 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle yerel kamusal hizmetlerin gerçekleştirilmesinden sorumlu olan yerel yönetim birimleri: "ilçe belediyeleri" ile "Denizli Büyükşehir Belediyesidir." Çalışmada sadece DBB'nin eski belde belediyelerinden sorumlu olduğu hizmetler araştırılmaktadır.

Ancak eski belde belediyelerinde yaşayan halkın; ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediyeleri arasındaki hizmet paylaşımlarını net olarak bilmemeleri çalışmanın alan araştırma kısmını güçleştiren diğer başka bir nedendir. Bu durumun sonucu olarak da gerekli görüldüğünde; alan araştırmasında yer alan tüm anket sorularının cevaplanmasından önce yöre halkına detaylı şekilde bilgiler ve detaylar verilmiştir. Dolayısıyla alan araştırmasındaki anket soruları soru-cevap şeklinde araştırmacı tarafından yüzyüze görüşmeyle tek tek yapılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE BELEDİYE YAPILANMASI VE KANUNLARI

Çalışmanın bu bölümünde; Türkiye’de belediyelerin yapılanmasına ve uygulanan kanunlara yer verilerek; tarihsel gelişimleri hakkında açıklamalar yapılacaktır. Ayrıca büyükşehir belediyeleri ele alınmış ve son olarak da 6360 sayılı Kanunun getirdiği değişiklikler, yerel kamusal hizmetlerin sunumuna olan etkileri, idari ve yönetsel çerçevede meydana getirdiği değişimler açıklanmıştır.

2.1. Yerel Yönetim ve Belediye Kavramı

Yerel yönetimler, tarihteki komün idarelerinin ve kent yönetimlerin “çağdaş ulus devletle uyumlaştırılmış uzantısı” olarak genel kabul görmektedir. Eski kent yönetimlerin ve komün idarelerinin en belirgin özelliği olan “kendi kendini yönetme” ve “kentle ilgili konularda özerk davranma” günümüz yerel yönetimler sisteminin özerk bir yapıya sahip olmalarına olanak sağlamıştır (Uzun ve Kurt, 2002: 78).

Yerel yönetimler geçmişte sahip olduğu özellikleri itibariyle - “ hukuki nitelikleri ve etkinlikleri”- günümüz yerel yönetim anlayışının çok uzağında yer almışlardır. Ancak dönemsel şartlar itibariyle yerel yönetimlerin önemlilik kazanması; “ilk kez merkezi otoritenin yetkilerinden bir kısmını bazı yerel otoritelere devretmesinin ve mahalli topluluklara bazı yararlanma imkânı tanımış” olmasıyla gerçekleşmiştir. Bu sebeple, yerel yönetimlerin ortaya çıkışı antik sitelere ve Roma İmparatorluğu’na dayanmaktadır. Nitekim antik dönemde, Yunanistan’daki her kent-devlet yönetimi idari özerkliğe sahip belediyelere ayrılmıştır (Nadaroğlu, 2001: 17).

Günümüzde yerel yönetim; kent yönetimi, belediye, kent ya da komün kavramları ile daha çok “yerel bir topluluğa kamu hizmetleri sağlayan, yönetsel, siyasal ve toplumbilimsel” anlamlarına karşılık gelmektedir. Ancak tarihsel gelişim içinde ilk yerel yönetimler, “askeri örgütlenme, ulusal savunma, suçluların yakalanıp cezalandırılması” gibi günümüzde genellikle merkezi devletin yetki ve sorumluluk alanındaki hizmetleri yerine getirmiştir (Keleş, 2016: 37).

Nadaroğlu (2001: 17) yerel yönetimlerin ortaya çıkışını devletin ortaya çıkışı ile birlikte incelenmesinin gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Diğer taraftan klasik anlamda yerel yönetimler ilk kez Fransa’da 1789 Devriminden sonra ortaya çıktığı genel kabul görmüştür. Daha sonraki süreçte ise 1835 tarihinde İngiltere ilk belediye teşkilatı kurulmuştur.

Yerel yönetimler; demokrasilerde ve özellikle de temsili demokrasilerde halkın yerel kamusal menfaatlerinin garantisidir. 19. yüzyılın ortasından itibaren ayrı bir hukuki kişilik kazanan yerel yönetimler, yerinden yönetim ilkesine dayanılarak kurulmuşlardır. Yerel yönetimler belirli bir yer, belirli bir alan içinde; o bölgede yaşayan insanların mahalli ve ortak ihtiyaçlarının giderilmesiyle ilgilenirler. Ülkenin yönetim sisteminin bütünlüğü içinde yer alırlar ve en temel yetkileri ise ülke çıkarlarına hizmet etmektir. Bu yönetimlerce kullanılan yetkilerin, genel çıkarlara ve yasalara uygunluğun ötesine geçmemesi temel esastır (Topcu, 2015: 19).

Yerel yönetimler¹³ yerel halk için sahip olduğu özellikleri itibariyle bazı yerel kamusal hizmet alanlarında merkezi yönetimden daha fazla öneme sahip olabilmektedirler (Uzun ve Kurt, 2002: 78). Bu nedenle tarihsel gelişim süreci içinde yerel yönetimler önemli görevleri üstlenmiş ve yerine getirmişlerdir. Yerel hizmetlerin “halka en yakın birimler tarafından yürütülmesi, halkın kendi sorunlarına yine kendilerinin doğrudan katılımıyla çözüm üretebilmesi” gibi etkenler yerel yönetimlerin önemini yıllar içerisinde giderek artırmıştır. Dolayısıyla da yerel nitelikli kamu hizmetlerinin gerçekleştirilmesini sağlayan, idari ve mali özerkliğe sahip yerel yönetimler; “merkezi idarenin baskın gücüne denge sağlayan bir unsur” olarak günümüze gelinceye kadar güçlenerek daha fazla önemli hale gelmiştir (Topcu, 2015: 18).

Yerel yönetimler günümüzde de önem kazanmaya devam ederek ve yerel hizmetlerin gerçekleştirilmesinde son derece etkin bir konuma ulaşmışlardır. Bu noktada ortaya çıkan en önemli kavram ise “yerellik ilkesi¹⁴” olmuştur. Yerellik ilkesi; “Kamusal hizmetlerden yararlanacak kişilere bu hizmetlerin en yakın yönetim birimleri tarafından sunulması” olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca yerel yönetimler örgütsel yapılanmalarının sonucu olarak sahip oldukları gücü kullanarak “yeni hizmet yöntemleri geliştirebilir, yöresel kalkınmaya katkıda bulunabilir, kamusal mal ve hizmet sunumunda ve kaynak kullanımında etkinliği” sağlayarak yerel kamusal hizmetlerin maliyetlerini azaltabilmektedirler (Ökmen, 2015: 5).

¹³ Yerel yönetim kavramı ile demokrasi arasında ayrıca bir ilişki ortaya çıkmaktadır. “Tocqueville”nin ifadesiyle yerel yönetimler demokrasinin okulu olarak kabul edilmektedir. Abraham Lincon’un demokrasi hakkında söylediği “halk için, halk tarafından idare edilen halk hükümeti” sözü aslında yerel yönetimler tanımına daha uygundur.

¹⁴ Subsidiarity: 5393 sayılı Belediye Kanununun Üçüncü Bölümünde, “Belediyenin Görev, Yetki ve Sorumlulukları” başlığının 14. Maddesinde: “Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur” ibaresi yer almaktadır.

Güçlü yerel yönetimler yapılanması ile demokrasi arasında sıkı bir bağ bulunmaktadır. Gerek yerel düzeyde gerekse de ulusal düzeyde “demokrasinin temsil unsurunda adaletin ve hakkaniyetin sağlanması” güçlü yerel yönetimlerin varlığıyla mümkündür. Bu sebeple ki yerel yönetimlerin demokratik sistem içerisinde önemli unsurları bulunmaktadır. Bu unsurları şu şekilde sıralamak mümkündür (Dönmez, 2013:8):

- “Çoğulculuğun uygulanması,
- Katılımın sağlanması,
- Yerel ve ulusal menfaatlerin uzlaştırılması,
- Halkın tercihleri ile talep beklentilerinin yönetime yansması,
- Temsilde adaletin sağlanmasıdır.”

Yerel yönetimlerinin özerk olmasını sağlayan “yerel demokrasi” karar organlarının seçimle oluşmasından kaynaklanmaktadır. Seçimle oluşan yerel yönetimlerinin karar organlarının politika oluşturma süreçleri; halkın katılımına açıktır. Ayrıca katılım için etkin mekanizmalar oluşturarak düzenleyici ve denetleyici role sahip olmaktadır (Gül vd., 2014: 58).

Bu noktada yerel yönetimler; merkezi yönetimlerle karşılaştırıldığında ise halkın yönetime katılmasının çok daha fazla imkânı bulunmaktadır. Bu durum demokratik sistemin yönetim kapasitesini artırarak güçlü yönetsel yapılar ortaya çıkarmaktadır (Dönmez, 2013: 8).

Yerel yönetimlerin ortaya çıkmasını sağlayan yerel kamusal hizmet ihtiyaçları ile demokrasi bu bağlamda birbiriyle ilişkilendirilebilir. Yerel yönetimlerin en belirgin özelliği olan halkın yönetime katılması ve söz sahibi olması dikkate alındığında; yerel düzeyde de olsa halk yönetime katılım gerçekleştirebilmekte; yerel yönetimleri denetleme görevine sahip olabilmektedir. Diğer taraftan, seçilenler de yaşadığı bölge halkına karşı daha fazla sorumluluk almaktadır. Bu sebeple; yerel yönetimlerin gücü ve etkinliği ülkenin demokrasi düzeyini belirleyebilmektedir.

Yerel kamusal hizmetler; halkın sahip olduğu gereksinimlere ve sorunlara yönelik ihtiyaçları kapsmalıdır. Bu noktada kaynakların verimli bir şekilde kullanılarak hizmetin önceliğin belirlenmesi; yerel yönetimler için son derece önemlidir.

Diğer taraftan ise Belediye kelimesi Arapça kökenlidir. Şehir ve kasaba anlamına gelen belediye kelimesi farklı anlamlara da karşılık gelmektedir. Genel kabul görmüş anlama göre belediye kelimesinin anlamı; “bir insan topluluğunun yerleşme niyetiyle oturduğu yerdir.”

Ayrıca belediye kelimesi; belde, beled ve beledi kelimeleri ile iç içe geçmiştir ve bu kelimelerle yakın anlamda da kullanılmaktadır. “Beled; ülke ve şehir kavramlarını anlatmaktayken, beledi; şehirli, yerli ve belediye ile ilgili” kavramları da kapsamaktadır (Aytaç, 2001: 21; Dönmez, 2013: 16).

Belediye sözcüğü “şehir ve kasaba işleri doğrultusunda halkın hizmetleriyle uğraşan yönetime” karşılık gelmektedir. Diğer taraftan modern anlamda kabul gören tanıma göre belediye “belde halkının ortak yerel ihtiyaçlarını karşılayan, karar organları halk tarafından seçilerek oluşturan idari ve mali özerkliğe sahip bir yerel yönetim birimi” olarak tanımlanmaktadır (Dönmez, 2013: 16). Tanımlamada ön plana çıkan iki kavram oldukça önemlidir. Bu kavramlar “idari ve mali özerklidir.”

Günday’a göre (2006: 28) idari özerklik; “kendi karar organları ile serbestçe karar alabilmelerini” ifade ederken, mali özerklik; “ayrı gelir kaynaklarına sahip olmalarını ve yasal düzenlemeler çerçevesinde kendi organlarının kararlarına dayanarak harcama yapmalarını” ifade etmektedir.

Ancak hemen belirtilmesi gereken önemli husus bu idari ve mali özerkliğin sınırlı ve denetimli olmasıdır. Bir başka ifadeyle bu ilkeler “idarenin bütünlüğü ilkesi” içerisinde ve “idari vesayet yetkisiyle” kontrol altında tutulmuştur.

Belediye kurumu Gül’e göre (2005: 55) “toplumsal, beşeri ve doğal bir gelişimin” sonucunda kendiliğinden oluşmuştur. Belediye kurumunu ortaya çıkaran en önemli sebep; bireysel ve toplumsal ihtiyaçlardır. Belediyeler aslında anayasa ve kanun düzenlemelerinden öncede var olan kurumlardır. Ancak söz konusu anayasalar ve kanun düzenlemeleri belediyelerin durumunu “onaylamış ve tanzim” etmiştir. Bir yerde belediye yönetiminden söz edebilmek için bazı kurucu unsurların mutlaka bulunması gerekmektedir. Bu kurucu unsurları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- “Bir beldenin varlığı; yerleşim yeri,
- Belde sakinlerinin varlığı; yerleşim yerinde yaşayan halk,
- Yerel halkın müşterek ihtiyaçları; hizmet ihtiyaçları,
- Yerel kamusal hizmetlerin yersel olması,
- Yerel yönetim biriminin tüzel kişiliğinin bulunması,
- Tüzel kişiliğin kanunla kurulmasıdır” (Gül, 2005: 55).

Bu bilgiler doğrultusunda belediyeler; yönetimlerin oluşturulmasından başlayarak karar alma süreçlerinin tamamının halk tarafından belirlendiği, halkın katılımına açık; denetleyebildiği, söz sahibi olma gibi demokratik kavramları da barındıran statik bir özellik göstermeyen yerleşim yerleridir. Ayrıca; demokrasi uygulamasının halka en yakın olduğu “sınırlı mali/idari özerkliğe” de sahip birimlerdir.

Belediyeler; örgütlü bir yapıda, sistematik kararlar alabilen, eşgüdüm sağlayabilen ve yönetsel görevleri bulunan kendine özgü bir kültüre sahiptir. “Mahalli demokrasi” kavramı çerçevesinde belediyelerin; siyasi yönleri de bulunmaktadır. Dolayısıyla belediyenin gerçekleştirdiği işlevler; merkezi devletle köprü görevi gören bir siyaset sahası da oluşturur. Belediyeler ayrıca formel ve organizeli örgütlü yapılardır. Belediyelerin informel yönü de bulunmaktadır.

Belediye belde halkının kendi kendisini yönetmesini sağlayan etkili bir araçtır. Belediye kurumunu diğer yerel yönetim birimlerinden ayıran ve belediyeyi üstün kılan en önemli unsur, yöre halkının karşılamak zorunda olduğu ekonomik bedelin geri dönütünü kısa sürede gerçekleşen belediye hizmetleriyle almasıdır. Diğer taraftan bu hizmetleri gerçekleştirmek üzere seçilen belediye yönetiminde toplumun farklı gelir grubundan insanların kolayca yer alabilmektedir. Belediyelerin var olmasındaki temel amaç merkezi yönetimin yerel kamusal hizmetleri yürütme sırasında yaşayacağı bir takım sorunlara yönelik olarak yersel hizmetler üretmeleridir.

Bu bağlamda belediyeler sunduğu yerel hizmetlerle halka en yakın olan kurumlardır. Çalışmanın temel konusu oluşturan belediye hizmetleri yerel kamusal hizmetler kapsamındadır. Bu sebeple yersel halk ortak ihtiyaçlarını daha uygun ve etkin bir biçimde belediye yönetimleri tarafından sağlanan yerel kamusal hizmetlerle karşılamaktadır (Dönmez, 2013: 18-20).

2.2.Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Gelişimi

Türkiye’de yerel yönetim kavramı, 19. yüzyılın ortalarından sonra ortaya çıkmıştır. O yıllarda demokrasi düşüncesinin gelişmesine bağlı olarak da yerel yönetim, yerel demokrasi ve yerellik gibi kavramlar oluşmaya başlamıştır. Bir başka ifadeyle Osmanlı Devletinde başlayan ıslahat hareketleri sonucu oluşturulmaya çalışılan demokratik kurumlar; yerel yönetim tarihinin -demokrasi tarihiyle- Tanzimat sonrası başlamış olduğu anlamına gelmektedir (Uzun ve Kurt, 2002: 79).

Türkiye’de yerel yönetim sistemini değerlendiren Ortaylı’ya göre (1985: 29) Osmanlı yönetimindeki yerel yönetim sistemi ve geleneği “modern merkezîyetçilikle¹⁵” yaşıttır. Avrupa’daki yerel yönetim sistemi; uzun bir tarihsel süreç içerisinde gelişmiş ve sanayi devriminin idari merkezîyetçilik döneminde kabuk değiştirmiştir. Ancak Türkiye’de ise yeni koşullara uyum sağlayan ve Avrupa’daki yerel yönetimlerin tersi olan yerel yönetim; Osmanlı yönetiminin imparatorluğu etkin bir biçimde kontrol etmeye giriştiği bir dönemde ortaya çıkmıştır.

Osmanlı Devletinin yönetim sistemi içerisinde kısmen “kentsel örgütlenme” yer almaktadır. Osmanlı yerel yönetim sistemi günümüz kentsel örgütlemenin çok uzağında yer alsa da Osmanlı Devletinde farklı sistem ve yöntemlerle insanlara hizmet götürme geleneği hep var olmuştur (Çoşkun ve Uzun, 1999: 33). Klasik yönetim anlayışı ile gerçekleşen bu uygulamalar Tanzimat dönemine kadar devam etmiştir. Belediye hizmetlerinin uygulanmaya başlaması sonucu yerel hizmetler, kadı ve vakıflar tarafından sağlanmıştır. Dolayısıyla; Osmanlı Devletinin klasik yönetim anlayışından Tanzimat’a kadar geçen süreçte kadı ve vakıflar önemli görevlere sahip olmuşlardır. “Bu kurumlar Türk-İslam ve Anadolu medeniyetlerine dayanan gelenekler bilişimini temsil etmektedir” (Göymen, 2002: 17).

Osmanlı Devletinde kentlerin yönetimi kadılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Kent yönetiminin üst yönetici durumunda olan kadılar; idari, mali ve kolluk kuvvetleri gibi önemli hizmetleri gerçekleştirmişlerdir. Ancak kadılar bu önemli görevlerin yanında belediye hizmetlerinin de yetkilerini ve sorumluluklarını almışlardır. Bu noktada belediye hizmetlerinin en üst yöneticisi durumunda da olan kadılara; belediye hizmetlerinde muhtesipler yardım etmiştir. Kadı’nın emri altında çalışan muhtesipler “çarşı ve pazardaki hayatın intizamını sağlamak, zorunlu ihtiyaç maddelerinin halkın eline ucuz ve uygun bir şekilde geçmesini temin etmek, işyeri açma ruhsatı vermek ve vergi toplamak” hizmetleri gerçekleştirmişlerdir (Karakaya, 2012: 6-7). Osmanlı Devletinde kadı ve vakıfların dışında “ahilik sistemi, medrese ve cami” gibi oluşumlar kent yönetiminde yer almışlardır. Bu kurumlar ayrıca halkın kent yaşamına katılımını sağlamışlardır (Çoşkun ve Uzun, 1999: 33).

Kadının kent yönetiminde işlevini yitirmesini değerlendiren Tekeli (1983: 6) “yenileşme” ile “ıslahat” hareketlerine dikkat çekmekte ve 19. Yüzyıldan itibaren; “Osmanlı toplumunda oluşan önemli sınıfsal yapı değişikliklerini, bir ticaret burjuvazisinin oluşmaya

¹⁵ “Osmanlı devletinde, merkezîyetçilik- âdem-i merkezîyetçilik ilişkilerinin ilk ve en yoğun yansıdığı alan yerel yönetimler olmuştur. Merkezîyetçilik çağında âdem-i merkezîyetçi nitelikteki bu uygulamaların bazı nedenleri bulunmaktadır” (Ökmen ve Parlak, 2010: 128).

başlamasını, Tanzimat'ın getirdiği batılı hakları” kadının şehirlerdeki işlevini azaltan nedenler olarak açıklamaktadır.

Osmanlı Devletinde bu süreçte Batı'nın ekonomik etkisi ile yerel kurumları da kapsayan bazı değişimler de yaşanmıştır. “Kıyı kentlerde, bazı ürünlerin dışsatımı, buna karşılık moda olmaya başlayan batı kaynaklı ürünlerin dışalımını esasına dayanan bir ticaretin başlaması” özellikle kıyı kentlerin hem şekil hem işlev olarak değişimine neden olmuştur. Bu değişimler yeni yerel ihtiyaçlarının gerekliliğini ortaya koymuştur. Sağlık, temizlik, ulaşım, yangınlar gibi yeni yerel hizmet istemlerine yönelik idari düzenlemeler bir zorunluluk haline gelmiştir. Nitekim büyük oranda “yozlaşmış geleneksel kurumların”, nitel ve nicel değişimleri karşılaması mümkün olamamıştır. Bu sebeple, yeni kurumların ortaya çıkması kaçınılmaz olmuştur (Göymen, 2002: 18-19).

Ökmen ve Parlak'a göre (2010: 131) Tanzimat döneminde Batılılaşma yönünde gerçekleştirilen reformlar, yerel yönetimlerin doğuşu için gerekli ortamı hazırlanmıştır. Ancak Türkiye’de yerel yönetimler, “tarihsel bir evrimden çok, siyasal iktidarın yukarıdan aşağıya doğru yaptıkları düzenlemelerle” kurulmuşlardır. Söz konusu düzenlemeler “yerel siyasal bilincin gelişmesinin ürünü olmaktan ötede, Batı kültürüne ve kurumlarına duyulan özlemin ve dağılan Osmanlı devlet yetkisinin örgütsel düzenlemelerle güçlendirilmesi” ile “devlet denetiminin kesin üstünlüğünü sağlama ve sürdürme isteklerinin” arzusuyla oluşturulmuştur.

İl ölçeğinde yerel yönetimlerin doğuşu için gerekli ortam ise Tanzimat döneminde yapılan idari ve mali reformlar sonucu oluşmuştur. Bu konuda ilk somut adım Muhasıllık Meclisleri ile atılmıştır. Eyalet sisteminden vilayet sistemine geçilmesi ise Tanzimat Döneminde gerçekleştirilmiştir. Bu konuda 1864 yılında yayınlanan “Vilayet Nizamnamesi” ile il sistemine geçilmiş ve ülkenin başlıca yönetim birimleri “il, sancak, kaza ve köy” olarak belirlenmiştir. Bu Nizamname doğrultusunda ilk deneme Tuna Vilayeti’nde yürürlüğe konulmuştur. Daha sonra ise bazı küçük değişikliklerle diğer eyaletlere uygulanarak genişletilmiştir. 1871 yılında yapılan değişiklik, ülke yönetiminde Nahiye birimini ortaya çıkarmış ve sonuç olarak merkezi idarenin taşra yönetiminde; vilayet, sancak, kaza, nahiye ve köy biçiminde bir sınıflandırmaya geçilmiştir (Ökmen ve Parlak, 2010: 134-135).

“Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasıyla her alanda olduğu gibi yerel yönetimler alanında da reformlar yapılmıştır. Osmanlı Devleti’nin dağılışını ve yıkılışı önlemek için yapılan reformlar cumhuriyet döneminde yeni bir devletin güçlenmesi amacıyla yapılmaya çalışılmıştır. Cumhuriyet döneminin yerel yönetimlerdeki reformların amacı ilk önce bir yerel yönetim kültürü oluşturmaktır” (Selçuk, 2014: 18).

Cumhuriyet dönemindeki yerel yönetim yapılanmasını belirleyen yöneticiler; yine ya İttihat ve Terakki içinde yetişmiş ya da bu gelenekten etkilenmiştir. Bu sebeple otoriter ve merkeziyetçi yönetim anlayışını devam ettirmişler ve bu durumdan da herhangi bir sakınca duymamışlardır. Bununla birlikte, “devletçi, otoriter ve merkeziyetçi politika, reformların yerleşmesi açısından kaçınılmaz bir yöntem” olarak kabul etmişlerdir. Dolayısıyla Osmanlı’daki yerel yönetim anlayışı, Cumhuriyet Dönemi’nde de önemli bir değişikliğe uğramamıştır. Değişikliğe uğramayan yerel yönetim anlayışı dönemsel şartlar ve ihtiyaçlar doğrultusunda revize edilerek geçerliliğini büyük ölçüde korumuştur. Günümüzdeki yerel yönetim yapılanmasının temel örgütlenme yapısı; “İmparatorluktan Cumhuriyet’e miras olarak” devam etmiştir. Bu nedenlerle Cumhuriyet’in kuruluşu yerel yönetim yapılanmasında bir kesinti değil tam tersine devam niteliğindedir (Eryılmaz: 1995: 341).

2.3. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Anayasal Yapılanması

Türk tarihinin ilk yazılı anayasası olan 1876 tarihli Kanuni Esasi’nin 112.maddesi; belediye yönetimine yer vermiştir. Kanuni Esasi’ye göre, gerek İstanbul’da gerekse taşrada kurulacak olan belediye yönetimleri hakkında düzenlemeler yer almıştır. Bu düzenlemeler de; “belediye yönetiminin seçimle iş başına gelecek meclislerce yönetilmesi, belediyelerin kuruluş, görev ve meclis üyelerinin seçim usulünün özel kanunla belirlenmesi” gibi maddelere yer verilmiştir (Nadaroğlu, 2001: 201).

Dönemin şartları içerisinde değerlendirildiğinde yerel yönetimleri güçlü kılan ve yerel düzeyde demokratik katılımın sağlanmasına imkân veren bu düzenlemeler uygulanamamıştır.

Negiz (2007: 9-10) bu durumun nedenini, “Osmanlı yönetiminde yerel yönetimler üzerinde sürekli olarak görülen bir merkezi yönetim baskısından kaynaklandığına” dikkat çekmektedir. Belediyeler üzerindeki söz konusu bu baskının kalkması ve özerk bir yapıya kavuşması yolunda, II. Meşrutiyetle birlikte girişimlerde de bulunulmuştur. Bu girişimlerden en önemlisi, belediye yönetimlerin belirlenmesi için seçimlerin yapılması düşüncesidir. Ancak merkeziyetçi yönetim geleneği devam etmiş ve bu konuda sonuç alınamamıştır.

Cumhuriyet’in kurulmasına yakın çıkarılan ve olağanüstü şartlar altında oluşturulan 1921 Anayasası’nda (Teşkilat-ı Esasi) yerel yönetim biriminden bahsedilmesine rağmen ne belediye ne de büyükşehir yönetimiyle ilgili herhangi bir düzenleme yer almamıştır (Karakaya, 2012: 14).

Yirmi üç maddeden oluşan 1921 Anayasası; on dört maddesinde merkezi yönetimin taşra teşkilatlarına ve yerel yönetimlere yer vermiştir. Gözler’e göre (2000: 549) 1921

Anayasası “adem-i merkeziyet” düşüncesini önemsemiş ve bu görüş doğrultusunda hazırlanmıştır. Ayrıca 1921 Anayasası, yerel yönetimler açısından günümüze göre son derece çağdaş yenilikler getirmiştir (Dönmez, 2013: 3). Ancak dönemin savaş koşulları ve olağanüstü şartları içerisinde bu düzenlemeler geçerlilik kazanamamıştır.

Dönemin belediyeçilik ve yerel yönetim anlayışını belirleyen en temel adım, 1924 Anayasasının kabul edilmesidir. 1924 Anayasasının 1921 Anayasasından ayıran en önemli özelliği; yönetim anlayışında getirdiği yeni düzenlemelerdir. 1924 Anayasası, 1921 Anayasasına göre yerel yönetim anlayışında; âdem-i merkeziyet düşüncesine karşı bir anlayışla hazırlanmıştır (Yayla, 1982: 134 aktaran Negiz, 2007: 12).

Dolayısıyla 1924 Anayasası'nın yerel yönetimlere ilişkin düzenlemeleri daha merkeziyetçi bir anlayış içermektedir. Bu durumun en temel nedeni savaş sonrası şehirleri yeniden düzenleme aşamasında; gerçekleştirilecek hizmetleri merkezi yönetiminin desteğiyle kontrollü ve planlı biçimde kısa sürede uygulama isteğidir.

1961 askeri darbesinden sonra oluşturulan 1961 Anayasası ile birlikte hak ve hürriyetler genişletilmiştir. Belediye başkanlarının, “tek kademeli çoğunluk sistemine” göre seçilmeye başlanmasıyla yerel yönetimler daha özerk bir yapıya sahip olmuştur. Ayrıca belediye meclislerinin başkan karşısında sahip oldukları yetkiler de artırılmıştır (Selçuk, 2014: 14).

1961 anayasasının getirdiği en önemli gelişmelerden bir diğeri de, Türkiye'nin yönetim yapısını “merkezden ve yerinden yönetim” esasına göre düzenlemesidir (Kaya vd., 2008: 63). Negiz'e göre (2007: 19), 1961 Anayasası genel olarak demokratik bir çerçeveye içermektedir. Bu durumun sonucu olarak da; 1961 Anayasasında, yerel yönetimler de aynı doğrultuda hazırlanmıştır. 1961 Anayasasında yer alan 112.¹⁶ ve 116.¹⁷ maddeler; yerel yönetimlerin görev ve kapsamlarını düzenleyen maddelerdir. Yerel yönetim tarihimizde önemli dönüşüm; bu süreçte yaşanmıştır. 1963 yılında belediye başkanlarının doğrudan halk tarafından seçilmesini¹⁸mümkün hale getiren düzenleme kabul edilmiştir. Ayrıca 1961 Anayasasında büyükşehir belediye yöntemlerine uygun maddeler ve düzenlemeler yer almamıştır. Bu sınırlama söz konusu Anayasanın 116. maddesinden kaynaklanmaktadır (Karakaya, 2012: 26).

¹⁶ Madde 112: “İdarenin kuruluş ve görevleri merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır. İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir. Kamu tüzel kişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur..”

¹⁷ Madde 116, “Mahalli idareler, il, belediye veya köy halkının müşterek mahalli ihtiyaçlarını karşılayan ve genel karar organları halk tarafından seçilen kamu tüzel kişileridir..”

¹⁸ Bu tarihe kadar belediye başkanları doğrudan halk tarafından seçilmemekteydi. 1963 yılında çıkarılan 307 sayılı Kanuna kadar belediye meclisi kendi içerisinde belediye başkanı belirlemekteydi.

1980’da gerçekleştirilen askeri darbeden sonra yürürlüğe giren 1982 Anayasası; dönemsel şartlar doğrultusunda devlet yapısını güçlendirmiştir. Dolayısıyla Türkiye’de idari sistemin yönetimi ve görev dağılımını oluşturan yetkilerin büyük bir çoğunluğu merkezi yönetime devredilmiştir. Birçok akademisyen bu dönemlerde yerel yönetimlerde meydana gelen gelişmeleri “idari örgütlenme yapısı olarak merkeziyetçi devlet geleneğine bağlı hareket etme” olarak açıklamaktadır. Ancak bu gelişmelerle birlikte yerel yönetimler gelişmeye ve daha fazla haklar almaya da devam etmiştir.

Negiz’e göre (2007: 24) bu dönem yerel yönetimler ve özellikle de belediyelerle ilgili en büyük yapısal değişimlerin gerçekleştirildiği yıllar olmuştur.

1982 Anayasasında yerel yönetimler dördüncü kısımda idare bölümünde üç madde yer almıştır. Bu Anayasa maddeleri 123.madde, 126.madde ve 127.maddedir. 1982 Anayasasının 123. maddesi; idarenin esasları başlığında “idarenin bütünlüğü ve kamu tüzel kişiliğini” düzenlemiştir. Üç fıkradan oluşan 123. maddedeki hükümler sırasıyla şu şekildedir:

- *“İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.”*
- *“İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır.”*
- *“Kamu tüzelkişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur.”*

“İdarenin kuruluşu” başlığında 1982 Anayasası ikili bir ayrıma gitmiştir. “İdarenin kuruluşu” başlığından “merkezi idare” 126. maddede; “mahalli idareler” ise 127. maddede ayrı ayrı düzenlenmiştir. Üç fıkradan oluşan 126. maddede “merkezi idare” ile alakalı hükümlere aşağıda yer verilmiştir:

- *“Türkiye, merkezî idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır.”*
- *“İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır.”*
- *“Kamu hizmetlerinin görülmesinde verim ve uyum sağlamak amacıyla, birden çok ili içine alan merkezî idare teşkilatı kurulabilir. Bu teşkilatın görev ve yetkileri kanunla düzenlenir”.*

“Mahalli idarelerinin” düzenlendiği 127. maddede altı fıkra yer almaktadır. İlk fıkrada mahalli idarelerinin tanımı yapılmıştır. 1982 Anayasasında; “mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileri” olarak tanımlanmaktadır.

İkinci fıkrada “mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceğine” yer verilmiştir. Üçüncü fıkranın ilk bölümünde “mahalli idarelerinin seçimlerinin beş yılda bir yapılacağı¹⁹” düzenlenmiştir. Üçüncü fıkranın son cümlesi “Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir” şeklinde bir hükme yer vermiştir.

1982 Anayasasının 127. Maddesinin üçüncü fıkrasındaki bu son hüküm “yerelleşme” ve özellikle de “büyükşehir yönetimlerine giden sürecin” önünü açmıştır (Karakaya, 2012: 24). Böylece geleneksel belediyeçilik anlayışının yanına “büyükşehir belediyesi” uygulaması da eklenmiştir (Negiz, 2007: 24). Diğer bir ifadeyle; yerinden yönetim birimleri içerisinde en etkin birim olan büyükşehir belediyeleri; 1982 Anayasasında doğrudan yer almasa da kurulmasının önündeki engel kaldırılmıştır. 1960 sonrası Büyükşehir Belediyeleri ile ilgili birçok çalışma yapılmış ve hazırlanan yasa tasarıları yürürlüğe girememiştir. 1982 Anayasasının 127. maddesi ile birlikte yasal statüsü oluşmuştur (Karakaya, 2012: 25).

1982 Anayasasının 127. maddesinin diğer üç fıkrasında sırasıyla şu hükümler yer verilmiştir:

- *Mahalli idarelerin seçilmiş organlarının denetimin yargı yolu ile yapılacağı ve İçişleri Bakanlığının kesin hükme kadar uzaklaştırma hakkına sahip olması,*
- *Merkezi idarenin, mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine²⁰ sahip olması,*
- *Mahalli idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile kendi aralarında Bakanlar Kurulu izni ile birlik kurmalarına sahip olmasıdır.*

¹⁹ Söz konusu fıkra 1982 Anayasasının 127.maddesinin üçüncü fıkrasında şu şekilde yer almaktadır: “(Değişik: 23.7.1995-4121/12 md.) Mahallî idarelerin seçimleri, 67 nci maddedeki esaslara göre beş yılda bir yapılır. Ancak, milletvekili genel veya ara seçiminden önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gereken mahallî idareler organlarına veya bu organların üyelerine ilişkin genel veya ara seçimler milletvekili genel veya ara seçimleriyle birlikte yapılır.”

²⁰ İdari vesayet merkezi yönetimlerin; yerel yönetimler üzerinde, yerel hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve yerel ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller çerçevesinde sahip olduğu yetkidir.

2.4. Yerel Yönetim Birimi Olarak Türkiye’de Belediye Yapılanması

Çalışmanın bundan sonraki bölümlerinde Türkiye’de belediye yapılanmasına ve belediye yapılanmasına yönelik olarak uygulanan belediye kanunlarına yer verilerek tarihsel gelişimleri hakkında açıklamalar yapılmış ve diğer bölümünde büyükşehir belediyeleri ile 6360 sayılı Kanun anlatılmıştır. Diğer taraftan çalışmanın konusunu oluşturan 6360 sayılı Kanun ile belediye hizmetleri özelinde Türkiye’de belediye yapılanmasının açıklanması gerekmektedir. Bu nedenle de öncelikli olarak Türkiye’de belediye yapılanmasını çalışmanın konusu doğrultusunda 6360 sayılı Kanunun gerekçesinde de yer alan küçük ölçekli belediyeler üzerinden incelenmek çalışmanın anlaşılabilirliğini sağlayacaktır.

Belediyeler yerel kamusal hizmetleri yürütmeye yetki ve sorumluluğa sahip; yerinden yönetim kuruluşlarıdır. Ancak Türkiye’de belediye örgütlenmesi ilk ortaya çıktığından bu yana amaçlanan aksine; merkezi yönetimin uzantısı olarak kalmıştır. Ülkemizde belediyeler başkan merkezli bir yapıda örgütlenmiştir. Bu durumun sonucunda güçlü belediye başkanı modeli ön planda yer almıştır. Diğer bir taraftan farklı nedenlerle; belediyelerin yerel kamusal hizmet niteliğindeki bazı görevleri zaman zaman merkezi yönetim kuruluşlarına aktarılmıştır. Tarihsel idari süreçte ülkemizdeki belediye sayılarında ve belediye sınırları içinde yaşayan nüfusun toplam nüfus içerisindeki oranında sürekli bir artış meydana gelmiştir. Dolayısıyla belediye sınırları dışında yaşayan nüfus oransal bir düşüş göstermiş; bunun tam aksine belediye sınırları içerisinde yaşayan nüfus oranı artış eğiliminde olmuştur. “Belediye sınırları içinde yaşayan nüfusun toplam nüfusa oranı 1950’de % 30 civarında iken 2000 yılında bu oran % 80 civarına yükselmiştir. Günümüzde bu oranın % 90 civarında olduğu tahmin edilmektedir (Dönmez, 2013: 8-9).

Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilen yasal düzenlemelerden birisi olan 1580 sayılı Belediye Kanunu uzun yıllar yürürlükte kalarak belediye yapılanmasının temelini oluşturmuştur. 1580 sayılı Kanun dönemin şartları içerisinde başarılı uygulamaların gerçekleşmesini sağlamıştır (İçişleri Bakanlığı, 2016: 7).

Ancak belediye kurulması için öngörmüş olduğu 2000 sınırı daha sonraki süreçte ülkemizin karşılaştığı hızlı nüfus artışı karşısında yetersiz kalmıştır. Nitekim belediye sayılarında ciddi artışlar yaşanmış; yeni kurulan irili ufaklı birçok belediyeyle birlikte belediyelerin ortalama nüfus büyüklükleri de düşmüştür (Dönmez, 2013: 9-10).

Tablo 2.1. Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Belediye Sayıları

YIL	BELEDİYE SAYILARI
1923	421
1950	628
1970	1.303
1980	1.727
1990	2.061
2000	3.215
2010	2.950
2013	2.950
2014	1.396
2015	1.397

Kaynak: İçişleri Bakanlığı, (2016: 7)

5393 sayılı Kanunun hazırlanma sürecinde söz konusu küçük ölçekli belediyeler ön planda yer almıştır. Nitekim 5393 sayılı Kanunun gerekçesinde küçük ölçekli belediyeler hakkındaki sayısal verilere yer verilmiştir. “2000-5000 arasında nüfusa sahip belediye sayısı 1640’dır. Bu belediyeler toplam belediye sayısının %51’ini oluşturmaktadır. Bu rakamlar 5.000-10.000 arası nüfusa sahip belediye grubu için ise 558 ve oranı %18’dir. Belediyelerin yaklaşık %62’sinin nüfusu 5000’in, %80’inin nüfusu 10.000’in altındadır. 10.000 nüfusunun altındaki 2554 belediye 9,5 milyon civarında nüfusa sahipken; geriye kalan 645 belediyenin (büyükşehir belediyeleri hariç) nüfusu yaklaşık 44 milyondur. 6360 sayılı Kanun ile 1.554 belediyenin tüzel kişiliği kaldırılmış belediye sayısında %53 azalmaya gidilmiş, 2014 yılsonu itibarıyla belediye sayısı 1.396 olmuştur” (İçişleri Bakanlığı, 2016: 8).

Bu durum yıllar içerisinde idari sistemde ciddi ölçek sorunlarına neden olmuş; belediye hizmetlerinde optimal hizmet sunumunu gerçekleştirmek için de 6360 sayılı Kanuna ihtiyaç duyulmuştur. Türkiye’de belediye yapılanmasında ve sisteminde “ölçek ekonomisi” ve “optimal hizmet sunumu” görüşü doğrultusunda büyük değişimler yaşanmıştır.

Ölçek sorunu, başta küçük belediyelerde kaynakların etkin ve yerinde kullanılmasını engellemiştir. Dolayısıyla “küçük ölçekli belediyeler”; yönetim kapasitesini geliştirememiş ve gelirlerinin önemli bir kısmını kendi kurum ihtiyaçlarına ayırmak zorunda kalmışlardır. Temel hizmetler için bile küçük ölçekli belediyeler yeterli kaynak bulamamışlardır. Diğer yandan ise

nüfus yığılması olan büyük kentlerde hizmete olan aşırı talebin karşılanamamasının neden olduğu bir durum yaratmıştır (Dönmez, 2013: 10).

Ülkemizde belediye örgütlenmesindeki ve yapılanmasındaki köklü değişimler ancak 2000’li yıllardan sonra gerçekleştirilmiştir. Bu yıllarda gerçekleşen düzenlemelerle belediyelerin belde halkının kendini yönettiği özerk kurumlar olmasını sağlayan ve idari vesayeti azaltan kanunlara yer verilmiştir. Söz konusu düzenlemelere ve kanunlara bu çalışmanın ilgili bölümlerinde ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

2.4.1. Tanzimat’tan Cumhuriyete Kadar Belediye Yönetimi

Belediyeler tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de en önemli yerel yönetim birimleridir. Belediyelerin önemi, “yerelleşme”, “yerel demokrasinin güçlenmesi”, “kentlerin büyümesi”, “kent sayısı” ve “kentlerde yaşayan insan sayısının ve oranının artması” doğrultusunda artmıştır. Diğer yandan yerel ortak hizmet ihtiyaçları karşılamak için zaman içinde kent yönetimleri ya da belediyeler de oluşturulmuştur. Belediyelerin en temel görevi, yetki ve sorumluluk alanında yaşayanların yerel ortak hizmet ihtiyaçlarını gidermek ve sorunlarını çözmektir. Bunun için de belediyeler; katılımcı, etkin, etkili, eşgüdümlü ve hakkaniyetli olarak hizmet sunmak zorundadır. Türkiye’de belediye sistemi ve örgütlenmesi görev, yetki ve sorumlulukları bakımından, yaklaşık yüz elli yıllık bir dönemde, çok farklı süreçlerden geçerek yapılandırılmıştır. Bu nedenle, belediye yönetimlerinde ilk kuruluşundan günümüze kadar, gerek yapısal ve gerekse işlevsel olarak önemli değişimler meydana gelmiştir (Gül vd., 2014: 129-130).

Uzun yıllar belediye hizmetleri geleneksel idari yapı içerisinde gerçekleştirilmiştir. Özellikle Osmanlı Devleti’nde temelleri atılan ve kurumsallaşan geleneksel idari yapı merkez yönetimin etkisi altında kalmıştır. Klasik ve ilkel olarak tanımlayabileceğimiz belediye hizmetleri merkezi yapıda tüm yetkiyi elinde bulunduran padişah ve onun yöneticileri tarafından uygulanmaya çalışılmıştır. Belediye hizmetleri Tanzimat Dönemine kadar farklı kurumlar ve kişilerce işbirliği içerisinde gerçekleştirilmiştir. Geleneksel yöntemlerle gerçekleştirilen bu hizmetler zaman içerisindeki tecrübe ve ihtiyaçlar doğrultusunda şekillenmiştir.

Yavuzçehre’ye göre (2005: 57) bu dönem de kentsel hizmetlerin gerçekleştirilmesinde görev paylaşımının çoğunluğu merkezi hükümetin kontrolünde toplanmıştır.

Tanzimat’tan önceki dönemde klasik belediye yönetimi İslami esaslara dayanmıştır. Bu yönetim kadı tarafından temsil edilmiştir. Atama yolu ile işbaşına gelen kadı; “idari, adli ve beledi” yetkilerin tümüne birden sahip olmuştur. Bu denli değişik ve ağır görevleri kadının bir

arada yürütmesinden dolayıdır ki, kadının, kentin farklı semtlerinde “ayak naibi” olarak adlandırılan vekilleri görev almışlardır. Bu “naibler” kadı adına narhın uygulanışını gözetlemiş ve esnafı denetleme görevlerini yerine getirmişlerdir. Semtlerden sonraki daha alt kademe yerleşme birimi olan mahallelerde ise kadının görevlerini “mahalle imamları” gerçekleştirmişlerdir. Sözü geçen dönemde yetki ve sorumluluk alanı şartlarına göre idari, adli ve beledi yetkilerde; “kadı, naib, imam hiyerarşisi” yer almıştır. Kadı'nın beledi alanındaki yetkileri kullanmasında en büyük yardımcısı ise “muhtesip” veya “ihtisap ağası” olmuştur. Muhtesip; esnafın denetlenmesinde, narhın belirlenmesinde, temizliğin kontrolünde ve beledi işlemlerin uygulanmasında kadının başlıca yardımcısı olup günümüz belediye zabıtasını temsil eden görevleri uygulamıştır (Nadaroğlu, 2001: 198).

Diğer bir yandan ise kadı; subaşı, böcekbaşı, çöplük subaşısı ve mimarbaşı gibi birimlerden de yardım almıştır (Ortaylı, 2000: 124). Padişah tarafından atama yoluyla göreve kalan kadıların görev süresi bir yılla sınırlı tutulmuştur. Kadıların yaşadığı ev; hükümet, belediye ve mahkeme konağı görevleri içinde kullanılmıştır.

Osmanlı Devletindeki kadılık uygulaması Koçak ve Ekşi'ye göre (2010: 296) “yerel yönetimlerin geliştirilmesi” veya “yerel demokrasinin gelişimi” açısından bir ön hazırlık uygulaması özelliği taşımamıştır. Kadı ve muhtesip uygulamaları daha çok merkezi yönetimin taşradaki otoritesinin devamı olarak devam etmiştir. Nitekim o dönemlerde de Osmanlı halkının yerel hizmetlerin yürütülmesi için kendi önceliğinin olduğu bir yönetim beklentisi olmamıştır.

Tekeli ise (2009: 34) kadının işlevini; aktif bir yönetici olarak kabul etmemekte, “düzenin kurallarına göre devlet mekanizmasının işlemlerini sağlayan bir denetçi” olarak değerlendirmektedir.

Söz konusu dönemde belediye hizmetleri resmi yetkililer ve kentte yaşayanların işbirliğiyle gerçekleştirilmiştir. Burada yönetimin görevi hizmetleri gerçekleştirmekten çok; hizmetlerin ve işlerin yapılmasına önayak olmak, yol göstermek, denetlemekle sınırlı kalmıştır. Bu nedenlerle, su, kanalizasyon, itfaiye, temizlik, vb. hizmetleri bu yönetim biçimiyle gerçekleştirmek yeterli olamamıştır (Nadaroğlu, 2001: 198).

Osmanlı Devletinde kadının o döneme kadar sahip olduğu işlevlerin azalmaya başlaması ise İkinci Mahmut Döneminde Yeniçeri Ocağının kaldırılmasından sonraki süreçte yaşanmıştır. 1826 yılında İstanbul'da “İhtisab Nazırlığı”, eyaletlerde de “İhtisab Müdürlükleri” kurulmuştur. Nadaroğlu (2001: 198) yerel yönetimlerde bu yeni düzenlemelerinin mevcut yönetim boşluğunun doldurulması için oluşturulduğunu belirtmekte ve kısa sürede bu kurumun

sadece vergi tahsili işleriyle uğraşan bir maliye kurumuna dönüşerek ve yerel kamusal hizmetleri gerçekleştiremediğine dikkat çekmektedir (Nadaroğlu, 2001: 198).

Tekeli'ye göre (2009: 34) Osmanlı Devletinde bu uygulamalarla gerçekleşen kadıdan İhtisap Nazırlığına geçiş sistemi “aktif bir belediyeçilik anlayışını temsil etmediğini” açıklamaktadır. Ayrıca bu uygulamanın “kent yönetiminde despotik bir kontrol mekanizmasının kurulması” anlamına geldiğine de dikkat çekmektedir.

Osmanlı Devletinde modern belediye ise 19. Yüzyıl ile 20. Yüzyılın bir olgusudur. Ancak hemen belirtmeli ki Osmanlı yönetimi ve halkı; “kenti örgütlemeyi, kente özgü ortak davranış kalıpları oluşturmayı ve kente hizmet vermeyi Tanzimat'tan sonra öğrenmiş değildir.” Osmanlı Devleti Tanzimat dönemi ile Meşrutiyet dönemlerinde idare yapılanmasında “merkeziyetçi bir devlet yapısı” oluşturmuştur. Dolayısıyla bu dönemde yerel yönetimler ile ilişkili gerçekleşen düzenlemeler de “merkeziyetçi devlet yapısının etkisi” altında kalmışlardır. Geleneksel yönetimden farklı olan yerel yönetim anlayışı; bu etkiler altında Tanzimat döneminin yenilikçi anlayışı içerisinde ortaya çıkmış ve merkezi yönetim kadrolarının merkeziyetçi eğilimlerini taşımıştır. Osmanlı belediyesi otoriter bir merkeziyetçiliğin geliştiği bir dönemde doğmuş olmasından dolayı, “merkezi idarenin bir parçası olarak varlığını” devam ettirmiştir. Bu dönemdeki düzenlemelerle oluşturulan vilayet, liva ve kaza idare meclisleri bir bakıma yerel yönetim kurumları olmuşlardır. Diğer taraftan ise bu kurumlar dönemin hükümetlerinin etkisiyle karşılaşmışlardır (Ökmen ve Yılmaz, 2009: 107).

Osmanlı Devleti'nde belediye yönetimi sonuç itibarıyla “Kadı ve İhtisap Ağası” aşamalarından geçerek ortaya çıkmıştır (Tekeli, 2009: 34). Ayrıca belediye yönetiminin kurulması çalışmaları “batı ile ilişkilerin yoğunlaşmasıyla” hız kazanmıştır (Yavuzçehre, 2005: 58). Ayrıca Tanzimat yöneticilerinin devlet yönetimini modernleştirmek istemeleri ve büyük şehirlerde modern kentsel yerel kamusal hizmetlerin yerine getirilmesini sağlayacak politikalar oluşturulması arzusu da etkili olmuştur (Dönmez, 2013: 2).

Bu bağlamda belediye örgütünün kurulması yönünde ilk somut adım girişimi Kırım savaşı sırasında gerçekleşmiştir. Savaşın etkisiyle yoğun trafiğin sebep olduğu kargaşa ve aksaklıklar olağanüstü şartlar içerisindeki İstanbul'un birçok sorununu net şekilde ortaya çıkarmıştır. Beledi hizmetlerinin yetersiz olması, sağlık koşulları, kent içi ulaşımında meydana gelen aksamlar gibi sorunlar İstanbul'da yaşayan halkın gündelik yaşamında aksamlara yol açmıştır. Nitekim yaşanan bu sorunlara çözüm getirilmesi amacıyla; 16 Ağustos 1854 tarihli

resmi tebliğ ile İhtisap Nezareti²¹ kaldırılmış ve yerine beledi görevleri üstlenecek bir örgüt olarak “İstanbul Şehremaneti İdaresi” kurulmuştur (Nadaroğlu, 2001: 199).

“İlk belediye örneğini teşkil eden İstanbul Şehremaneti’nin başına, Şehremini²² adı verilen ve padişah tarafından tayin edilen bir memur görevlendirilmiştir. Şehreminin yanı sıra var olan Şehir Meclisi de, yine padişahça atanmış ve 12 üyeden oluşturulmuştur. Meclis, bir karar ve istişare organı niteliğinde olup, eskiden kadılar tarafından gerçekleştirilen klasik beledi hizmetlerinin yanısıra modern anlamda bazı hizmetleri de üstlenmiştir” (Oktay, 2008: 136-137).

Osmanlı Devleti’nin yaşadığı olağanüstü şartlar içerisinde uygulanmaya çalışılan ilk belediye yapılanmasını değerlendiren Yavuzçehre (2005: 57) o dönemde kurulan belediyelerin “modern bir belediye özelliklerine sahip olmadığını” ifade etmiştir. Ayrıca belediye yapılanmasında, Fransa’nın idari sisteminin örnek alındığını belirtmektedir.

Diğer yandan Ortaylı’ya göre (1984: 123) Osmanlı Devletindeki belediye yönetimleri en temel gündelik yerel kamusal hizmet ihtiyaçlarının çözümüne yönelik ortaya çıkmıştır. Modern anlamda belediye yapılanmasının özelliklerine bakıldığında ise yerel yönetimlerin sahip olması gereken kurucu unsurların yer almadığı görülmektedir. Diğer bir yandan, “bilgi ve tecrübe eksikliği, şehir halkının yönetime aktif bir şekilde katılamaması, demokrasi bilincinin yetersizliği, dönemin şartları ve yasal düzenlemelerin yetersizliği” gibi etmenler ilk belediye uygulamasının başarısız olmasına neden olmuştur. Nitekim bunun sonucunda İstanbul Şehremaneti uygulaması başarısız olmuş ve 1885-1876 yılları arasındaki yirmi yıllık süre zarfında on dokuz Şehremini değiştirilmiştir.

Tekeli ise (2009: 35) Osmanlı belediyesinin temel eksikliklerini şu şekilde sıralamaktadır:

- Belediyelerin mali güçlerinin sınırlıdır.
- Belediyelerin karar organlarını kent üst tabakaları temsil etmektedir.
- Belediyelerin görevleri ile vakıfların görevleri çakışmaktadır.
- Klasik yönetim sisteminde; kent için hizmet üreten kurumlar, varlıkları güçlü şekilde korumuştur.

²¹ 1800’lerin ortasına kadar, belediye işlemleri klasik dönemde kadılarca yürütülmekteyken; zaman içinde bu örgütlenme biçimi yetersiz kalmıştır. 1826 yılında, İstanbul’da İhtisap Nazırlığı, eyaletlerde de İhtisap Müdürlükleri oluşturularak; kadının emrinde çalışan muhtesip, kadılık kurumundan kopararak, kentlerde kolluk hizmetlerini ve vergi tahsili gibi işleri ayrı bir teşkilatlanmayla yerine getirmeye başlamıştır (Gül vd, 2014: 131).

²² Klasik yönetim anlayışı içerisinde “Belediye Başkanı” olarak tanımlanabilir.

- Belediyelerin denetimine yönelik olarak hiçbir yargı yetkisi yer almamıştır (Tekeli, 2009: 35).

1868 yılında kabul edilen bir düzenlemeyle İstanbul dışında da belediye kurulması hedeflenmiştir; daha sonra ise 1870 Vilayet Nizamnamesi ile bu öngörü teyit edilmiştir. Sonuç itibariyle de, mülki idare birimleri olan vilayet, sancak ve kaza merkezlerinde belediye örgütü kurulmasına karar verilmiştir (TOBB, 1996: 74).

1876 yılında kabul edilen Teşkilat-i Esasiye Kanunu'nun 112. Maddesi'nde hem İstanbul hem de İstanbul dışında kurulacak belediyelerin meclislerinin seçimle işbaşına gelmesini ve kuruluş, görev ve üyelerinin seçim usulünün özel kanunla belirlenmesi düzenlenmiştir. Bu sebeple Danıştay, İstanbul için "Dersaadet Belediye Kanun Tasarısı" ve İstanbul dışındaki kentler için "Vilayet Belediye Kanunu" olmak üzere iki ayrı kanun tasarısı hazırlamıştır. Kabul edilen Dersaadet Belediye Kanunu'nda, İstanbul belediye örgütü yine Şehremaneti ile belediye daireleri üzerine temellendirilmiştir. Aynı kanunda da Şehremini atama ile işbaşına²³ gelmiştir (Nadaroğlu, 2001: 201).

Söz konusu kanunlarda belediyelere verilen yetki, görev ve hizmetler şu şekildedir: imar hizmetleri, yol ve kaldırım bakım ve onarımı, kanalizasyon, su ve temizlik işlerinin görülmesidir. Ancak 1912 yılında İstanbul'daki belediye daireleri kapatılmıştır. Kapatılan belediye dairelerin yerine belediye şubeleri açılmıştır (Dönmez, 2013: 3).

Bu sistem 1930 tarihli 1580 sayılı Belediye Kanunu'na kadar varlığını sürdürmüştür. İstanbul dışındaki her kent ve kasabada bir belediye kurulmasını öngören "Vilayet Belediye Kanunu" ise, her bir belediye için üç ayrı organ öngörmüştür. Bu üç ayrı organ: "Reis, Belediye Meclisi, Cemiyeti Belediye'dir". 1930 tarihli ve 1580 sayılı Belediye Kanunu'na kadar taşradaki belediyelerin yönetimi bu düzenlemeler ve kanunlarla gerçekleştirilmiştir (Nadaroğlu, 2001: 201).

Çalışmada konu bütünlüğü sağlanması amacıyla Cumhuriyet'in ilanından sonra uygulanan belediye politikalarını 1930 tarihinde kabul edilen 1580 Sayılı Kanun çerçevesinde değerlendirilecektir. Bu bağlamda çalışmada; ilk önce 1580 sayılı Kanunun temel özellikleri yer alacaktır.

²³ "1922 yılında çıkarılan 278 sayılı Kanunla belediye başkanlarının kendi belediye meclislerinde; meclis üyeleri içinden gizli oyla ve çoğunluk esasına göre iki yıllık bir süre için seçilmesi" düzenlenmiştir.

2.4.2. 1580 Sayılı Belediye Kanunu

Cumhuriyet'in kuruluş yıllarında; özellikle tek parti döneminin kendine has siyasi ve idari gelişmeleri doğrultusunda yerel yönetimlere yönelik politikalar belirlemiştir. Osmanlı yönetiminin 19.Yüzyıldaki yenilikler ve gelişmeler çerçevesinde kazandığı nitelikler Cumhuriyet döneminde de aynen devam etmiştir. Cumhuriyet'in ilanından 1930 yılına kadar geçen dönemde Osmanlı yerel yönetim sistemi genel olarak korunmuştur (Ökmen ve Parlak, 2010: 193-194).

Bu süreç Ortaylı'ya göre (1985: 27) Türkiye Cumhuriyeti'nin ilan edilmesiyle her alanda olduğu gibi belediye yönetiminde ve yerel yönetim alanında da yeni bir dönemin başlaması anlamına gelmektedir. Ayrıca Cumhuriyet yönetimi görev aldığı ilk yıllarda ciddi belediye sorunlarıyla karşı karşıya kalmıştır. Bu sorunlara aranan çözümler doğrultusunda da “cumhuriyet rejiminin belediyecilik anlayışı²⁴” oluşmuştur. “Cumhuriyet rejimi özellikle belediyeleri mali olarak güçlendirmiştir. Ayrıca belediyelerin mali hesaplarını da düzen altına almıştır. Ancak yapılan kanun değişiklikleriyle belediyeler sağlanan ekonomik destekler azaltılmış ve bir kısmı merkezi yönetime aktarılmıştır” (Tekeli, 2009: 38).

Cumhuriyet Döneminde öncelikli hedef Özgür'e göre (2008: 125) sosyo-ekonomik seviyede çağdaş uygarlık düzeyini yakalamaktır. Gerekli toplumsal ve siyasal yapılanmaların şekillenmesini sağlamak bu nedenle oldukça önemlidir. “Halka yakın, yerel düzeyde hizmet sunan belediye yönetimlerine olan ihtiyacın ön plana çıkmasıyla birlikte; 1930 tarihli 1580 sayılı Belediye Kanunu'nu oluşturulmuş ve bu kanun sürecin başlangıcı” olarak ifade edilmiştir. 1580 sayılı Belediye Kanunu ile 1877 tarihli Dersaadet ve Vilayet Belediye Kanunları ile ek düzenlemelerin tümü kaldırılmıştır. Ayrıca; bu kanun Türkiye'deki belediyelerin kurucu yasası olmuştur (Sakal, 2000: 125).

Tekeli'ye göre (2009: 32-36) Cumhuriyet hükümetleri savaş sonrasında iki önemli belediyecilik ve imar sorununu çözmek zorunda kalmışlardır. İlk sorun başta Batı Anadolu'daki kentler olmak üzere savaş sonrasında koşullara uydurulması ve diğeri de Ankara'nın başkent ilan²⁵ edilmesidir.

²⁴ Cumhuriyet dönemine Osmanlı Devletinden aktarılan 389 belediye ile girilmiştir. Belediye kurumumuzu düzenleyen temel yasa ise 1930 tarihli 1580 sayılı Belediye Kanunu'yla olmuştur (Ökmen, 2002: 105). 2005 tarihinde kabul edilen 5393 sayılı Belediye Kanunu 1930 tarihi 1580 sayılı eski Belediye Kanunu'nu yürürlükten kaldırmıştır. 5393 sayılı yeni Belediye Kanunu ile belediyelerin kuruluş koşulları, görev, yetki ve sorumlulukları yeniden düzenlenerek özerklikleri güçlendirilmiştir (Gül vd, 2014: 147).

²⁵ Osmanlı Dönemi'nde modern belediye özelliğini İstanbul temsil ederken; Cumhuriyet Dönemi'yle bu özellik Ankara'ya geçmiştir. 1924 yılında 417 sayılı Ankara Şehremaneti Kanunu ile Ankara'ya özel bir yönetim biçimi getirilmiştir. Ankara'nın imarı Türkiye'deki diğer yerel yönetim birimlerin imar yapılarına önemli bir örnek

Bu iki temel sorunun çözümünde ise karşılaşılan en büyük sıkıntıları şu şekilde sıralamaktadır:

- “Osmanlı İmparatorluğundan aktarılan belediyeçilik deney ve yasaların getirdiği birikim azlığı,
- İttihat ve Terakki’nin belediyeler etrafında oluşturduğu politik güç,
- Nüfus artışı ve kentleşme hızının düşük olması,
- Savaş koşulları içinde paranın enflasyon yüzünden çok değer yitirmiş olmasıdır.” (Tekeli, 2009: 32-36).

Çalışmanın konusunu oluşturan belediye hizmetleri; 1580 sayılı Belediye Kanunu’nun 15. Maddesinde 76 kalem olarak belirlenmiştir. 16. Maddesinde de belediyelerin bütçelerine göre yerine getirmesi gereken görevler sıralanmıştır²⁶. 19. maddeyle de, belediyeler için 15. maddede yazılı hizmetler görüldükten sonra, halkın ortak ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik her türlü girişimde bulunabilecekleri ifade edilmiştir (Negiz, 2007: 49).

1580 sayılı Kanun ile köy dışındaki nüfusu 2000’i aşan bütün yerleşim birimlerinde belediye yönetimi kurulmuştur²⁷. Diğer taraftan “il ve ilçe merkezlerinde nüfus durumuna bakılmaksızın belediye yönetiminin kurulmasının zorunluluğu” getirilmiştir (Öner, 2006: 36). Böylece, ilk kez 1924 tarihli Köy Kanunu’nda yer alan 2000 nüfus şartı, “belediye kurulabilme ölçütü” olarak belirlenmiştir (Özgür, 2008: 143).

1580 sayılı Belediye Kanununun en temel özellikleri şu şekildedir:

- “Belediyeler arası eşitlik ilkesi,
- Belediyelerin icraatlarında serbest bırakılması,
- Belediyeler üstünde güçlü bir merkezi yönetim deneyi,
- Tek dereceli seçim ve halkın etkin denetiminin sağlanması
- Belediyelerin hizmet alanının genişletilmesidir” (Tekeli, 2009: 56-60).

1945 sonrası dönemin en temel özelliği; yeni bir dünya sisteminin “devletçi kalkınma anlayışı” ile oluşturulmaya çalışılmasıdır. Türkiye bu dönemde “çok partili hayata geçiş çabalarıyla” yaşadığı sorunları çözmeyi planlamıştır (Gül vd., 2014: 139).

oluşturmuştur. Bu durum dolayısıyla Türkiye’deki imar mevzuatını şekillendirmiştir (Dönmez, 2013 3; Tekeli, 2009: 49; Bozlağan, 2008: 147).

²⁶ 1580 sayılı kanunda adı geçen bu görevler; “Sağlık ve Sosyal Yardım Hizmetleri, Bayındırlık Hizmetleri, Eğitim Hizmetleri, Tarım İle İlgili Hizmetleri, Ulaştırma Hizmetleri, Esenlik Hizmetleri, Ekonomik ve Ticari Hayatla İlgili Hizmetleri ve son olarak Çeşitli Görevler” olmak üzere İçişleri Bakanlığı tarafından sekiz başlık altında toplanmıştır (Negiz, 2007: 49).

²⁷ Söz konusu madde 1580 sayılı Belediye Kanununun 7.maddesinde düzenlenmiştir.

Tekeli'ye göre (2009: 51-53) ekonomik sistemde devletçiliğe geçilmesi birçok kamu hizmetinin üretimini belediyeleştirmiştir. Ayrıca “parti örgütü ile devlet örgütü arasındaki ilişkilerin değişmesi ve daha iç içe bir duruma gelmesi” belediye hizmetlerinin sunumunu da etkilemiştir. Dönemin diğer bir önemli özelliği “halkçılık” ideolojisinin belediyeçilik uygulamalarını biçimlendirmesidir.

Diğer bir taraftan bu yıllarda yerel demokrasi bağlamında belediye yönetimlerin; demokratikleştirilmesini sağlayacak ilk girişimler gerçekleştirilmiştir. Belediye meclislerinin seçim usulünde değişiklik yapılmıştır. 1950 tarihli 5669 sayılı Kanunla; “belediye meclisleri seçimlerinin iki senede bir Eylül ayının ilk pazarına rastlayan günde yapılması” hükmü getirilmiştir (Tekeli ve Ortaylı, 1978: 127).

Dönemi değerlendiren Negiz'e göre (2007: 15) bu yıllarda²⁸ belediyelerin görevleri hızla artmıştır. Belediyeler dönemsel şartlardan dolayı daha fazla yetkiye ve hizmet iş yüküne sahip olmuşlardır. Ancak bu yetkilere rağmen belediyeler; gerek gelir gerekse personel açısından yeterli gelişmeyi gösterememiştir. Bu yıllarda nitekim belediyeler verimli ve etkin hizmet sunumu oluşturmamışlardır.

“1960 darbesinden sonraki süreçte ise yerel yönetimler ve belediye yönetimi üzerinde ciddi reformlar gerçekleştirilmiştir. 1963 tarihli 307 sayılı Kanun, belediye başkanlarının halk tarafından seçilerek göreve gelmesini mümkün kılan düzenlemedir. Ayrıca, bu yasa ile belediye meclisinin nispi temsil sistemi ile belirlenmesi usulü getirilmiş, belediye başkanlarının seçiminin vali ya da cumhurbaşkanı tarafından onaylanmasına son verilmiştir. Yine bu dönemde çıkarılan 1967 tarihli 904 sayılı düzenleme ile belediye meclis ve başkanlarının seçimlerinin dört yılda bir yapılacağı hükme bağlanmıştır” (Gül vd., 2014: 140).

Gerçekleştirilen bu yasal düzenlemelerle belediyelerin yönetsel ve demokrasi gücü artırılmıştır. Bu dönemde oluşturulan kanunlarla belediye yönetimlerinin seçilmiş yöneticileriyle; belediyelerin yönetsel gücü artırılmak istenmiştir. Dolayısıyla belediye yönetimlerinde daha özerk bir yapı oluşturulmuştur.

Bu dönemlerde; belediye meclisi ve belediye başkanının seçimi hususunda yaşanan gelişmeler; belediyelerin görevlerinde ve hizmetlerinde gerçekleşmemiştir. Zamanla çıkarılan bazı yasalarla belediyelere ait görevlerin bir bölümünün merkezi yönetime verilmesi sonucunda görev ikilemleri yaşanmıştır. 1950 yılında başlayan ve 1970'lerde belirginleşen hızlı kentleşme

²⁸ 17 Temmuz 1945 yılında Türk Belediyeçilik Derneği kurulmuştur.

süreci özellikle 1970’li yıllarda belediyeler üzerine tartışmaları yoğunlaştırmıştır (Negiz, 2007: 19-26).

Tartışmaların beraberinde getirdiği sorunlar yerel yönetimler için belediyelerin önemini daha da ön plana çıkarmıştır. Dolayısıyla belediyeler ekonomik hayatın içinde var olmaya başlamıştır. Ekonomik yaşama daha etkin biçimde katılmaya başlayan belediyeler Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında ağırlık verdiği; imar, su, kanalizasyon, temizlik gibi temel nitelikteki hizmetler yerine halkın ekonomik sorunlarının çözümüne yönelik politikalar belirlenmeye daha fazla önem vermişlerdir (Dönmez, 2013: 4). Ayrıca bu dönemlerde özellikle uygulamaya konulan politikalar; hızlı kentleşmenin meydana getirdiği sorunlar üzerinde yoğunlaşmıştır. Kentsel alanlarda hızlı yapılaşmayla birlikte ortaya çıkan imar sorunları ile belediyelerin imar alanındaki görevleri yeniden düzenlenmiştir (Gül vd., 2014: 139).

1580 sayılı Kanun’un uygulandığı dönemde, belediye sayılarında ciddi artışlar meydana gelmiştir. Belediye statüsü kazanmanın, merkezi yönetimden sağlanan yardımlar yönünden özendirici olması bu hızlı artışın başlıca etkeni olarak kabul edilmektedir. Çok partili siyasal hayata geçilmesi de bu durumu etkilemiş; politikacılar her zaman yeni belediyelerin kurulmasına karşı hoşgörülü tavır izlemişlerdir. Bunun sonucunda ise, çok sayıda güçsüz belediye²⁹ kurulmuştur (Ökmen ve Parlak, 2010: 206-207). Söz konusu dönemde kurulan belediyelerin büyük çoğunluğu küçük ölçekli belediyelerden oluşmaktadır. Bu durum; çalışmanın konusunu oluşturan belediye hizmetlerinde; etkinlik ve verimlilik açısından en uygun ölçeklerde bir belediyeçilik anlayışının veya politikaların var olduğunu işaret etmemektedir (Koç, 2014: 57).

1970’lerden sonra Türkiye’de artan kentleşme sorunları, siyasal-politik olaylar, ekonomik sıkıntılar istikrarlı politika uygulamaların gerçekleştirilmesine engel olmuştur. Nüfusun kırsal kesimden kentsel alanlara taşındığı bu yıllarda; yerel yönetimler ve belediyeler daha çok nüfusun yoğun olarak yer aldığı büyük kentlerin yönetimi üzerinde şekillenmiştir. Bu durumun sonucu olarak; belediyeler hizmet taleplerine cevap vermekte yetersiz kalmıştır. Kaynak yetersizliği sebebiyle etkin ve verimli hizmet sunumu gerçekleştirilememiştir. Hızlı kentleşme sürecinin kontrol edilmesinde yaşanan sorunlar vb. durumlar belediyelere yönelik bir değişimi gerektirmiştir. Bu kapsamda 2004 yılı ve sonrasında yerel yönetim alanında önemli

²⁹“1980 yılında 1727 olan belediye sayısı, 1981’de 1587’e düşürülmüş ve beş yıl boyunca da yeni belediye kurulmasına izin verilmemiştir” (Kaya, 2004: 4). Ayrıca; 1990 yılında belediye sayısı:2061 iken 2000 yılında ise 3215’e ulaşmıştır.

düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenleme sürecinin belediyelere yansımaları; 2005 yılında yürürlüğe giren “5393 sayılı Belediye Kanunu” ile gerçekleşmiştir (Topcu, 2015: 52).

2.4.3. 5393 Sayılı Belediye Kanunu

Bilim ve teknoloji alanındaki hızlı ve kısa sürede gerçekleşen gelişmeler; tüm dünya toplumlarını etkilemektedir. Dolayısıyla bu toplumlar ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda hızlı bir değişim ve gelişim süreci yaşamaktadırlar. Kent yönetimleri de bu süreçten etkilenmekte meydana gelen değişimler ise insanların hizmet ihtiyaçlarının değişmesine ve çeşitlenmesine neden olmaktadır. Nitekim bu süreçte de belediyelerin yeniden yapılanmasının gerekliliği giderek önem kazanmaktadır. Dolayısıyla belediye yönetimlerine yönelik çeşitli arayışlar gerçekleştirilmektedir (Dönmez, 2013: 5).

Dünyada yaşanan değişim ve dönüşüm sürecinin etkisiyle ortaya çıkan “etkinlik, verimlilik, katılım, çoğulculuk, saydamlık, öngörülebilirlik, hesap verebilirlik ve sonuç odaklılık” gibi kavram ve yeni yönetim anlayışları ülkemizde özellikle de yerel yönetimlerde reform arayışlarına yol açmıştır. Bu reform arayışlarının sonucunda ise “Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun” hazırlanmıştır. Bu kanun kapsamında yapılan düzenlemelerden birisi 03.07.2005 tarihinde kabul edilen, “13.07.2005 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu’dur” (Negiz, 2007: 26-27). Bu kanunla birlikte 74 yıl yürürlükte kalan ve ülkemizde belediye yönetiminin temelini oluşturan 1580 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanununun genel gerekçesinde; dünyada bir değişim ve dönüşüm sürecinin yaşanmasına atıf yapılarak yerel yönetimlerde de bu dönüşümün gerçekleştirilmesinin gerekliliğine dikkat çekilmiştir. Merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasındaki; “görev, yetki, sorumluluk ve kaynak dağılımında yeniden düzenlemelere gidilmesinin” gerekliliği vurgulanmıştır. Bu amaçla 5393 sayılı Belediye Kanunu ile “yerel düzeyde katılımı arttırmak, yerel halkın taleplerini karşılayabilmek, karar alma süreçlerinde yaşanan gecikmeleri gidermek, belediyelerin şeffaf, hesap verebilir kurumlar haline gelmesini sağlamak, katılımcı belediye yapıları oluşturarak etkin ve verimli hizmet sunumlarının gerçekleştirilmesini sağlayacak bir yapı” oluşturulmak istenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu idari yönetimde önemli değişimler meydana getirmiştir. Bu değişimlerin tamamını çalışma içerisinde bahsetmek mümkün değildir. Bu sebeple çalışmanın konusu doğrultusunda 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda öne çıkan hususları yer vermek doğru olacaktır. 5393 sayılı Kanunun Birinci Kısımının; birinci bölümünün 3.

maddesinde tanımlar yapılmaktadır. Tanımı yapılan kavramlar; belediye, belediye organları, belde ve mahalledir.

5393 sayılı Kanunda belediyenin tanımı; “Belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi” olarak yer almıştır. 1580 sayılı Kanunda³⁰ yer almayan “idari ve mali özerklik” 5393 sayılı Kanunda yer almıştır.

Özer ve Akçakaya’ya göre (2014: 196) idari ve mali özerklik, “belediye yönetimlerinin kuvvetlenmesine” ve “yerel özerklik kazanmalarına” olanak sağlamıştır.

5393 sayılı Belediye Kanununda Belediye organlarının; “belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanından” oluştuğu ifade edilmektedir. Belde; “belediyesi bulunan yerleşim yeri” mahalle ise; “Belediye sınırları içerisinde, ihtiyaç ve öncelikleri benzerlik gösteren ve sakinleri arasında komşuluk ilişkisi bulunan idari yapı” olarak tanımlanmaktadır.

“Belediyenin kuruluşu ve sınırları” başlıklı birinci kısmın ikinci bölümde; “belediyelerin kuruluş şartı, sınırlarının tespiti ve kesinleşmesi, sınır uyuşmazlıklarının çözümü, birleşme ve katılmalar, mahalle ve yönetimi, belde adının değişmesi, tüzel kişiliğin sona ermesi, kararların uygulanması ve nüfus ve hemşehri hukuku” maddeleri yer almıştır.

5393 sayılı Kanunun 4. maddesinde belediyenin kuruluşu düzenlenmiştir. “Nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilir. İl ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur” hükmü ile belediyenin kurulmasında gereken nüfus şartı 5.000 olarak belirlenmiştir. 1580 sayılı Kanunda; belediye kurulması için asgari nüfus şartı 2000 kişi olarak belirlenmişti. Dolayısıyla 5393 sayılı Kanun nüfus şartını artırmış ve bir yerleşim yerinde belediye kurulmasını güçleştirmiştir.

5393 sayılı Kanunun “birleşmeler ve katılmalar” ile ilgili 8. maddesi ile “tüzel kişiliğin sona ermesini” düzenleyen 11. maddesi son derece önemlidir. 11. madde de “nüfusu 2.000’in altına düşen belediyeler; Danıştayın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararname ile köye dönüştürülebileceğini³¹” açıklamaktadır. Dolayısıyla belediyelerin kamu tüzel kişiliğinin kaldırılması mümkün hale gelmiştir. Söz konusu maddenin düzenlenmesindeki gerekçe; belediyelerin “kaynaklarını verimsiz şekilde kullanmaları” ve

³⁰1580 sayılı Belediye Kanunda belediyenin tanımı şu şekilde yapılmıştır; “Beldenin ve belde sakinlerinin mahalli mahiyette müşterek ve medeni ihtiyaçlarını tanzim ve tesviye ile mükellef hükmi bir şahsiyettir.”

³¹ “1984-1991 sonrasında belediye sayısı 1998’den 2900’a ulaşmıştı. Ancak bu belediyelerin çoğu; nüfusu 10.000 bulmayan, başka tanımlarla kent dahi sayılamayacak küçük belediyelerdir. Bu belediyelerin; toplam belediye içindeki payı %80 olmuştur. Nüfusu 5.000 küçük olanların toplam içindeki oranı ise, %61,5’dir.” (Ökmen, 2010: 206).

“hizmet sunumunu gerçekleştiremeyecek biçimde yönetsel kapasitelerin altına düşmeleri” olarak ifade edilmiştir.13.madde yer alan “hemşehri hukukuna” göre ise “Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir”³². Ayrıca 13. maddede “belde halkının kararlara katılması, bilgilendirilmesi katılım ve yönetim” gibi kavramlar da yer almaktadır.

Çalışmanın konusunu oluşturan belediye hizmetleri “belediyenin görev, yetki ve sorumlulukları” başlığı altında birinci kısmın üçüncü bölümde düzenlenmiştir. “Belediyenin görev ve sorumlulukları” başlığında 14. maddede düzenlenen belediye hizmetleri; “mahalli müşterek nitelikte olma şartı” ile iki bölümden oluşmaktadır. Söz konusu bölümlerde belediyenin görev ve hizmetleri çok kapsamlı bir biçimde anlatılmaktadır. Bu görev ve hizmetleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

- I.** Kentsel alt yapı görevleri:
 - İmar,
 - Su ve kanalizasyon,
 - Coğrafi ve kent bilgi sistemi,
 - Ulaşım ve şehir içi trafik,
 - Defin ve mezarlık,
 - Ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar.
- II.** Ulaştırma görevleri,
- III.** Çevre ve çevre sağlığı görevleri:
 - Çevre sağlığı,
 - Temizlik ve katı atık
- IV.** Sağlık ve sosyal yardım görevleri:
 - Sağlık,
 - Sosyal hizmet ve yardım görevleri
- V.** Eğitim, kültür ve sporla ilgili görevler,
- VI.** Tarım ve hayvancılıkla ilgili görevler,
- VII.** Ekonomi ve ticari görevler,
- VIII.** Beldenin düzeni ve esenliği ile ilgili görevler:
 - Zabıta
 - İtfaiye
 - Acil yardım, kurtarma ve ambulans (Dönmez, 2013: 96-150).

³² Eski 1580 sayılı Belediye Kanununda hemşehir tanımı şu şekilde yapılmıştır: “Her Türk nüfus kütüğüne yerli olarak yazıldığı beldenin hemşehrisidir”

14. maddenin diğer bölümünde altı tane fıkrada yer alan hükümlerde belediye hizmetleriyle ilgili son derece önemli düzenlemelere yer verilmiştir. Bu hükümler sırasıyla:

- “hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin mali durumu ve hizmeti ivediliği dikkate alınarak belirlenir”,
- “belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur, belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı belediye sınırlarını kapsar”,
- “belediye meclisinin kararı ile mücavir alanlara da belediye hizmeti götürülebilir.”

5393 sayılı Belediye kanununun 14. maddesini değerlendiren Negiz (2007: 50-51) belediye görevlerini iki maddede toplandığını belirtmektedir. Bu doğrultuda, belediyelerin görev ve sorumluluklarının kesin çizgilerle ayrılmadığını vurgulamaktadır. “Yerel alanda ihtiyaç duyulan ya da duyulacak mahalli ve müşterek nitelikli her hizmetin, yerel otoritenin sorumluluğuna verileceği belirterek, belediyelerin yetki ve sorumluluk alanlarının genişletildiğine” dikkat çekmektedir.

Diğer taraftan 5393 sayılı Kanunda belediye başkanının yetkileri daha ayrıntılı düzenlenmiştir. Bu durum “güçlü belediye başkanı modelinin” daha ön planda yer almasına ve “seçilme özerkliği gücünün artmasını” sağlamıştır. Meclis toplantısı; – “bir aylık tatil hariç- her ayın ilk haftası toplanacak” şekilde değiştirilmiştir. Ayrıca “meclis üyelerinin istifasının kendiliğinden sonuç doğurması” yeni bir düzenleme olmuştur. Meclisin fesih nedenlerinde de sınırlamalara gidilmiştir. Belediye encümeninde de uzmanlık niteliği güçlendirilmiş, belediye meclisince seçilmiş üyelerin de encümene katılması sağlanmıştır.

5393 sayılı Kanunu bu özellikleri ile değerlendirildiğinde “katılım ilkesini güçlendirdiği” ayrıca “yürütmeye ilişkin daha dinamik bir karar alma mekanizmasının oluşturduğu” görülmektedir. 5393 sayılı Kanunla; belediyelere verilen diğer önemli yeni yetkiler ve görev faaliyetleri Tablo 2.2’de yer almaktadır.

Tablo 2.2. 5393 sayılı Kanunla Belediyelere Verilen Yeni Yetkiler ve Görev Faaliyetleri

➤ “Stratejik plan yapma zorunluluğu,
➤ Belediyelerin doğrudan kurumlarla yazışabilmesi,
➤ Belediye borçlandırma yapılarının değiştirilmesi,
➤ Belediye teşkilatlarında değişiklikler yapılması,
➤ Kent konseylerinin oluşturulması,
➤ Belediye hizmetlerinde gönüllü katılımının sağlanması,
➤ Meclis üzerindeki idari vesayetin kaldırılması,
➤ İhtisas ve denetim komisyonlarıdır”

2.5. Türkiye’de Büyükşehir Belediye Yapılanması

Türkiye’de Büyükşehir belediye yönetimi 1984 yılında uygulanmaya başlanmıştır. 1982 Anayasa’sının 127. maddesinde³³ yer alan düzenleme ülkemizde büyükşehir belediye yönetimlerine giden sürecin önünü açmıştır. Türkiye’de kabul edilen ilk büyükşehir düzenlenmesi; 1984 yılında kabul edilen 3030 sayılı Kanunla gerçekleşmiştir. 2005 yılında ise kabul edilen 5216 sayılı Kanunla büyükşehir belediyeleri tekrardan düzenlenmiştir.

Halen yürürlükte bulunan 5216 sayılı Kanun’da önemli değişimler meydana getiren 6360 sayılı Kanun 2012 yılında kabul edilmiş; 2014 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu bağlamda 6360 sayılı Kanun bir büyükşehir belediyesi kanunu değildir. Ancak getirdiği hükümlerle büyükşehir belediyelerin yönetsel, işlevsel, hizmet, yetki ve görev alanlarında kapsamlı değişimlerin yaşanmasına yol açmıştır.

Büyükşehir belediyeleri “yerel yönetim türleri içerisinde;” “belediye kategorisinde” yer almaktadır. Büyükşehir belediyelerinin ortaya çıkmasının nedenlerini şu şekilde sıralamak mümkündür (Dönmez, 2013: 1268-1270):

- “Yüksek nüfus artışı,
- Sanayileşme,
- Hızlı kentleşme,
- Yoğun iç göç olgusu,
- Büyük kent merkezlerinin ortaya çıkması,
- Ulaşım ve çevre sorunları,
- Ölçek boyutların büyümesi,
- Hizmet yetersizlikleridir.”

Türkiye’de büyükşehir belediye yapılanmasının ana temelini, nüfusun kentlerde birikmesi sonucu belediye hizmetlerine karşı artan talepler oluşturmuştur. Nüfusun kentlerde birikmesi belediye hizmetlerinin sunumunda, belediye yönetimlerinde kapasite sorunlarının yaşanmasına yol açmıştır. Nitekim 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun gerekçesinde de yer alan bu yönetsel sorunların; “ulusal düzeyde sorunlar” olduğu açıklanmaktadır. Dolayısıyla da düzenlenen büyükşehir kanunlarında; hizmet yetersizliklerine karşı kent düzeyinde değil ulusal düzeyde çözümler aranmasının gerekliliğine dikkat çekilmektedir.

³³ Anayasanın 127. maddesinde yer alan hüküm “Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir” şeklindedir.

Bu bağlamda büyükşehir belediyesi ile amaçlanan hedefler şunlardır:

- “Hizmet üretme kapasitesinin artırılması,
- Yeterli mali kaynak oluşturulması,
- Belediye hizmetlerinin gerçekleştirecek yönetimlerde etkinlik ve verimlilik sağlamak,
- Kaynak israfını engellemek,
- Planlama ve koordinasyonlarda tutarlılık oluşturmak,
- Ölçek etkinliğinde; optimal hizmet sunumu sağlamaktadır.”

Türkiye’de 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önceki dönemlerde farklı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerle büyükşehir belediyeleri kurulmuştur. Tablo 2.3.’te bu büyükşehir belediyelerine yer verilmiştir.

Tablo 2.3. 6360 sayılı Kanun Öncesi Büyükşehir Belediyeleri ve Kuruluş Yılları

Belediye	Kuruluş Yılı	Kanun
Ankara	1984	3030 sayılı Kanun
İstanbul	1984	3030 sayılı Kanun
İzmir	1984	3030 sayılı Kanun
Adana	1986	3306 sayılı KHK
Bursa	1987	3391 sayılı KHK
Gaziantep	1987	3398 sayılı KHK
Konya	1987	3399 sayılı KHK
Kayseri	1988	3508 sayılı KHK
Antalya	1993	504 sayılı KHK
Diyarbakır	1993	504 sayılı KHK
Erzurum	1993	504 sayılı KHK
Eskişehir	1993	504 sayılı KHK
Kocaeli	1993	504 sayılı KHK
Mersin	1993	504 sayılı KHK
Samsun	1993	504 sayılı KHK
Sakarya	2000	504 sayılı KHK

Kaynak: Çınar, Zengin, Çiner, (2009: 53-83)

Çalışmanın ilgili bölümlerinde açıklanacak olan büyükşehir yönetimleri ve büyükşehir belediye kanunlarında önce; kentleşme sürecinin ana hatlarıyla açıklanması faydalı olacaktır.

2.5.1. Türkiye’de Kentleşme Sürecinde Büyükşehir Olgusu

Türkiye kentleşmesi az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin kentleşme süreçlerine benzemektedir. Bu benzerlik veya farklılıkların en temel esasları; “gelişmiş ve gelişmekte olan sanayileşme-kentleşme sürekliliği, yerel yönetim-kent sürekliliği” gibi kavramlaştırmalarla iç içedir. Bu bağlamda da ne Osmanlı öncesi, ne Osmanlı ne de Cumhuriyet döneminin ilk yıllarından 1950’lere kadarki dönemde, kentleşmeden söz edilemez. Ancak hemen belirtmelidir ki bu dönemlerde; kent ile kentlerde nüfus artışları mevcuttur ancak “kentleşme olgusu” yoktur (Ökmen ve Parlak, 2010: 233).

İnan’a göre ise (2004: 35) Türkiye’de 1950’lerden itibaren yaşanan kapitalistleşme süreci, sanayileşme ve tarımdaki hızlı makineleşme; kırsal alandaki toprak-nüfus dengesini bozmuştur. Dolayısıyla bu durumun sonucu olarak da toprak mülkiyetinde; kutuplaşma gibi nedenlerle üretim dışı kalan işgücü yeni geçim kaynakları elde etmek için büyük kentlere göç etmeye başlamıştır. Bu sebeple de Türkiye kentleşmesinin temel nedeni tarımsal yapıda meydana gelen değişimler ve bu değişimlerin itici güç oluşturmasıdır. Öncelikli olarak nüfus kırsal alanda topraksızlık, işsizlik ve yoksulluk nedeniyle zor durumda kalmış; kırsal alanda geçimini sağlayamadıktan sonrada kentlere göç etmeye başlamıştır. İlk olarak köyünden ayrılan nüfus en yakın kentte göç etmiştir. Ancak burada da iş bulma ve geçimini sağlama gibi temel sorunlarını çözemediğinden dolayı daha büyük kentlere yönetmiştir.

Tarihsel süreçte büyük kentlere yönelen ve hızlı bir seyir izleyen nüfus Türkiye kentleşmesinin; plansız, çarpık ve sahte olmasına neden olmuştur. Özellikle İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük kentlerde sosyal, kültürel ve ekonomik sıkıntıların yaşanmasına yol açmıştır. Sanayileşmenin ortaya çıkardığı bir olgu olmayan Türkiye kentleşmesi kentsel nüfusu hızlı bir biçimde artırmıştır. Özellikle sanayileşmeyle desteklenmeyen kentleşme, nüfusu başta büyük kentlerde toplayarak o dönemlerde yerel kamusal ihtiyaçların karşılanmasında da yönetimsel yapıda sorunların başlamasına neden olmuştur.

Kentsel nüfusun hızlı bir biçimde artmasının sonucu olarak; kent merkezindeki yerleşim yerlerinde yerel kamusal hizmetlere olan ihtiyaçlar da büyük oranda artmıştır. Artan yerel ihtiyaçları karşılamak üzere yönetim yapısının da birtakım arayışlar başlamıştır. Bu noktada kent merkezinde yer alan yerel yönetimlerin yanında merkezi yönetiminde gitgide büyüyen taşra kuruluşları bazı sorunlara neden olmuştur. Söz konusu sorunlar belediyelerin tek bir kentsel

alan içinde çalışmalarını sürdürmeleri ile hizmet paylaşımında dağılımın, denetimin ve eşgüdümün sağlanması gibi yönetsel sorunlar yaratmıştır (Ünal, 1982: 26).

Arıkboğa (2013: 52) Türkiye kentleşmesini “göç ve göçe dayalı büyüme” olarak ifade etmektedir. Bu durumun da merkez kentin etrafında yeni yerleşmelerin ortaya çıkardığını dikkat çekmektedir. Ancak bu yerleşmelerin, “nüfusu arttıkça köyden belediyeye dönüşen yerleşmelere dayalı bir kentsel yayılmaya” neden olmadığını savunmaktadır. Asıl yaşanan bu göç sürecinin “sosyo-ekonomik açıdan bütünleşik” ancak “yönetimsel açıdan parçalı kentsel alanlar” ortaya çıkardığını vurgulamaktadır. Nitekim sonuç itibarıyla bu durum belediyeler veya köyler arasında koordinasyon, planlama, hizmet etkinliği, ölçek ekonomisi, bütünleşik kent yönetimi gibi sorunların temel nedenlerini oluşturduğunu belirtmektedir.

Diğer yandan Türkiye kentleşmesi, 1980 sonrası başlayan liberalleşme eğilimleri ve 1990’larda belirginleşen küreselleşme süreçlerinin etkisi altında gelişmiştir. Bu süreçte Türkiye kentleşmesi dönemseller şartlarla birlikte “yerel yönetim-kent ve kentleşme” ilişkileri içerisinde “büyükşehirleşme³⁴” ve “kentlerin uluslararasılaşması” diğer bir tanımla “dünya kenti özelliği” gibi kazanımlara sahip olmuştur (Ökmen ve Parlak, 2010: 242).

Türkiye kentleşmesi genel anlamda değerlendirildiğinde sanayileşme sonucunda ortaya çıkan bir göç hareketinden söz etmek mümkün değildir. Şehirlerin sahip olamadıkları sanayi özellikleri ekonomik gelir yetersizliğinin ana nedenini oluşturmaktadır. Zaten ekonomik gelir yetersizliği içinde olan kırsal kesimden göçle gelen nüfus, kentsel alanlara geldiğinde de ekonomik sıkıntılar yaşamaya devam etmiştir.

Bu dönemde ön plana çıkan büyük kentler kısa zaman içerisinde büyük göçler almaya başlamıştır. Kentler daha kalabalık ve özellikle niteliksiz nüfusla dolmuştur. Kentlerde yaşamaya başlayan kalabalık nüfus; başta konut sıkıntısı olmak üzere, en temel gündelik ihtiyaçlarını karşılama noktasında bile birtakım sorunlar yaşamıştır.

Ortaya çıkan bu sorunların çözümüne yönelik geliştirilen hizmetler nüfusun kapasitenin üzerinde olmasından dolayı yetersiz kalmıştır. Bunun sonucunda ise özellikle 1980’li yıllarda büyükşehir yönetim modelleriyle ilgili arayışlar hız kazanmıştır.

³⁴ Büyükşehirleşme; anakentleşme veya metropolitanlaşma olarak da tanımlanmaktadır.

2.5.2. Osmanlı Devleti'nde Büyükşehir Yönetimi Deneyimi

Ortaylı'ya göre (2000: 11) Osmanlı Devletinin idari sisteminde büyükşehir belediyesi modeli bulunmamaktadır. Yerel demokrasi kavramına yabancı olan Osmanlı yönetimi; “taşrada halkın yönetime katılması, demokrat ve özgürlükçü bir yerel yönetim anlayışı” gibi yerel demokrasi unsurları oluşturamamıştır. Diğer yandan; yönetenler ve yönetilenler de böyle bir talep ve mücadele de söz konusu olmamıştır.

Bu durumu değerlendiren Karakaya'ya (2012: 6) Osmanlı kentlerinde ki beledi hizmetlerine; “toplumsal bir beklentiden çok merkezi yönetimin takdir yetkisiyle yerine getirilen bir yönetimin söz sahibi olduğuna” vurgu yapmaktadır. Bu yönetim anlayışının sonucu olarak; Osmanlı Devletinde; sistematik bir büyükşehir belediye yapısının yer almadığını belirtmektedir. Ancak; büyükşehir belediyeleri ile benzerlik gösterebilecek yapılardan söz etmenin daha doğru olacağını ve bu yapılanma sürecinin incelenmesinin gerekliliğini belirtmektedir.

Bu doğrultuda büyükşehir belediyeleri ile benzerlik gösterebilecek yapılara veya yapılanma süreçlerinin açıklanması gerekmektedir. 1826 yılında Yeniçeri Ocağının görevlerini yerine getirememesinden dolayı kapatılmıştır. Bu durum sonucunda da Kadı'nın yaptırım gücü zayıflamıştır. Dolayısıyla şehirlerin yönetimi ve güvenliği “mütesellim” ve “ayanlara” geçmiştir. Diğer yandan ise II. Mahmut döneminde kadıların mali görevlerini yerine getirememesi gerekçe göstererek yeni memurlar tayin etmiştir. Bu memurların en temel görevi vergi toplamak olmuştur. 1826 yılında başkentte kurulan; “İhtisab Nazırlığı” ve eyaletlerde de “İhtisab Müdürlükleri” bu memurların çalışma düzenini sağlamayı amaçlamıştır. Bu memurlara verilen başlıca görevler; “şehirlerin güvenlik işleri, esnafın teftişi ve vergi toplamak” olmuştur. 1836 yılında “Evkaf Nazırlığı” kurulunca da kadılar sadece “yargıçlık görevini yürüten memurlar” olarak görevlerine devam etmişlerdir (Ortaylı, 2000: 128).

“Merkezi yönetimin yardımcısı olarak kurulan İhtisab Nezaretiyle birlikte ilk defa merkezi yönetim dışındaki bir birimin yerel hizmetleri yerine getirdiği görülmektedir. Bu uygulamayla kamu hizmetinin, muhtesiplere yaptırılarak satın alınabilir hale getirilmesi sağlanmıştır. Böylece merkezi yönetim, yetkisini kendi dışındaki bir merci tarafından yerine getirilmesi uygulamasını başlatarak, özelleştirme politikalarının klasik Osmanlı yönetim anlayışı içerisinde uygulanabilirliğini göstermiştir” (Karakaya, 2012: 7).

Davut'a göre (1998: 101) Tanzimat döneminde yaşanan değişimler; “Osmanlı şehirlerinin değişimi, geleneksel şehir yönetimi ve hizmetlerin aktif sunumu” gibi birtakım yeni

uygulamalara neden olmuştur. Bu durumun sonucunda; Tanzimat döneminde yerel yönetimlerin kurulmasının gerekliliği üzerinde tartışmalar yaşanmıştır. Bu tartışmalar; “kentlerin büyümesi, dış dünyaya açılımın gerçekleştirilmesi, mali merkeziyetçiliğin yerelleşmesinin ihtiyacı, azınlık unsurlarının idari ve siyasi katılımın sağlanması” gibi konular üzerinde yoğunlaşmıştır.

Bu hususta Osmanlı Devletinde büyükşehir yönetim sisteminin arayışlarının temelini 1855’te kurulan ilk belediye örgütünün, 1869 tarihli bir tüzükle İstanbul’a yaygınlaştırıldığı dönemle başladığı genel kabul gören düşüncedir. Gül ve Batman (2013: 29) 1869 tarihli bir tüzük ile tüm İstanbul’a yayılmasını öngören belediye örgütünün, “iki kademeli bir belediye yönetim modeli özelliği taşıdığına” dikkat çekmektedir.

İstanbul’da oluşturulan Şehremaneti bu sebeple Türkiye’nin büyükşehir deneyiminin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Diğer taraftan; ilk kademe belediyelerinde seçimle oluşan bir belediye dairesi meclisi ve bu meclisin seçilmiş üyeleri arasında merkezi yönetimce atanan bir belediye meclisi başkanı yer almıştır.

O dönemlerde İstanbul şehri daha fazla önem kazanmıştır. Ancak İstanbul’un çözülmesi gereken sorunları da giderek artmıştır. Öner’e göre (2008: 12) 1877 yılında ki Dersaadet Belediye Kanunu; -Vilayet Belediye Kanununa- ek olarak, “İstanbul’un giderek büyüyen dev sorunlarına çözüm bulabilme” amacıyla oluşturulmuştur. Dersaadet Belediye Kanuna göre; İstanbul, Paris şehri gibi belediye dairelerine ayrılmış ve bu ayrılan daireler, İstanbul Şehremanetine³⁵ bağlı olarak çalışması amaçlanmıştır.

Özgür ve Yavuzçehre’ye göre (2016: 907) 1877’de çıkarılan Dersaadet Belediye Kanunu ile eski belediye kuruluşları aynen muhafaza edilmiştir. İstanbul’daki 14 belediye dairesi sayısı 20’ye yükseltilmiştir. 1912 yılında çıkarılan Dersaadet Belediyesi hakkında geçici Kanunla İstanbul’daki belediye daireleri kaldırılarak yerlerine belediye şubeleri getirilmiştir. Şehremaneti Meclisi yerine de bir encümen kurulması öngörülürken Şehreminine atamayla işbaşı yapmıştır. Bu sistem 1930 yılında 1580 sayılı Belediye Kanunu yürürlüğe girene kadar devam etmiştir. Ayrıca “Şehremaneti ve belediye dairelerin ilk kez tüzel kişilik kazanmaları Dersaadet Belediye Kanunu” ile gerçekleşmiştir (Tarkan, 2008: 113).

³⁵ “Bu gelişme günümüz büyükşehir belediyeleri bünyesinde yer alan alt kademe (5747 sayılı yasa ile kaldırıldı) ve ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediyesi arasındaki ilişkiyi andırmaktadır” (Karakaya, 2012: 11).

Dersaadet Belediye Kanununun oluşturduğu Şehramaneti meclisinin yapısı Alada'ya göre (2008: 26) “bugünkü büyükşehir belediyesinin karar organı olan büyükşehir belediye meclisine” benzemektedir.

Karakaya ise (2012: 13) Dersaadet Belediye Kanunu'nun uygulanmaması rağmen; hedeflediği idari yönetim sisteminin “günümüz büyükşehir belediye yönetimlerine olan benzerliğine” dikkat çekmektedir.

2.5.3. Cumhuriyet Dönemi'nde Büyükşehir Belediyesi Uygulamaları

Türkiye'de kentleşme, cumhuriyetin kuruluşundan bu zamana kadar ülkenin toplumsal yapısını etkileyen en önemli sosyal, ekonomik ve kültürel etmen olmuştur. Cumhuriyet döneminde oluşturulan belediye kanunlarının gerekçesinde de yer alan kentleşme; hızlı, sağlıksız ve planlama eksikleri içerisinde gerçekleşmiştir. Büyük kent merkezlerine yönelen nüfus, “belediye yönetimlerinin” ve “belediye hizmetlerinin” önem kazanmasına yol açmıştır. Dolayısıyla büyük kentlerde nüfus oranının artışı, belediye hizmetlerinde talep artışlarına neden olmuştur. Belediye hizmetlerinde, etkin hizmet sunumu gerçekleştirecek ve kaynakları en verimli şekilde kullanmayı sağlayacak büyük ölçekli yönetim arayışları giderek önem kazanmıştır (Dönmez, 2013: 10).

Keleş'e göre (1985: 74-75) bu dönemki arayışlar 1960'lardan itibaren giderek hızlanmıştır. Ancak 1961 Anayasası büyükşehir yapılanması için farklı bir yönetim modeli öngörmediğinden; büyükşehir yönetimlerine yönelik yasal düzenlemeler yapılamamıştır. Buna rağmen; 1960 sonrasında planlı kalkınma döneminde, İstanbul, Ankara ve İzmir'de Bakanlar Kurulu Kararı ile “kentsel nazım imar planlarının” hazırlanabilmesi için “nazım büroları” kurulmuştur. Nazım bürolarının sayısı 1980 öncesinde 10 civarında kalmıştır.

Büyükşehir yönetim tarihi için İstanbul ve Ankara'da³⁶ büyükşehir yönetimine benzer bir yönetim modeli geliştirilmesi son derece önemlidir. Ölçek özellikleri itibariyle birbirine yakın olan bu kentlerde şehramaneti girişimlerinde bulunulmuştur. Daha sonraki süreçte ilk

³⁶ Osmanlı'nın simgesi haline gelen İstanbul yerine Anadolu'nun ortasında bir taşra kasabası olan Ankara'nın tercih edilmesi, cumhuriyet mantığına uygun, milli nitelikler taşıyan ve modern bir başkent yaratma isteğinin sonucunda gerçekleşmiştir. Yeni kurulan cumhuriyetin bir sembolü olarak tüm Türkiye'ye örneklik eden Ankara, belediyecilik alanında önemli bir uygulama sahası olmuştur (Uzun ve Kurt, 2002: 81).

büyükşehir yönetim çalışmaları da İstanbul³⁷ ve Ankara³⁸ gibi büyük ölçekli kentlerde denenmiştir. Zaman içinde ilk büyükşehir yönetim modelinin uygulanması yine bu kentler de gerçekleştirilmiştir. Bu düzenlemelerle yeni yönetim modellerinin oluşturma arayışlarının sürdürüldüğü görülmektedir (Karakaya, 2012: 14-15).

Türkiye’de uygulanan büyükşehir belediyelerinin yönetim modelleri Gül ve Batman’a göre (2013: 30) belediyeler arası sosyoekonomik, kültürel, siyasal talep ve ihtiyaçlarla ilgili farklılıklara dayanan dört farklı gruba ayrılmaktadır. Bu ayırmda yerel kamusal hizmetlerin sunumunda ölçek yaklaşımının da dikkate alındığı belirtilmiştir. Bu modeller:

- I. “İstanbul ve Kocaeli’nde il mülki sınırı düzeyinde geçerli olan büyükşehir yöntemi,
- II. Denizli ilinde uygulanan “bütünleşik kent modeli” veya “bütünşehir” belediye modeli
- III. Diğer büyükşehirlerde iki düzeyli büyükşehir yönetimleri,
- IV. Özel amaçlı metropoliten hizmet yapıları ve hizmet anlaşmaları; hizmet birlikleridir. (Kırsaldaki yerel yönetimler arası)”.

6360 sayılı Kanunla ilk üç büyükşehir belediyesi yönetim modeli tek tipleştirilmiş ve il temelli büyükşehir modeli sistemine geçilmiştir (Gül ve Batman, 2013: 30).

6360 sayılı Kanundan evvel çalışmada; büyükşehir belediye sisteminin temel kurucu hükümlerini düzenleyen 3030 sayılı Kanun ile genişletme esasına dayalı olarak hazırlanan ve büyükşehir belediyelerine daha fazla hizmet yetkisi ve sorumluluğu veren 5216 sayılı Kanun yer alacaktır.

2.5.3.1. 3030 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

Liberalleşme, küreselleşme ve kentleşme dinamikleri çerçevesinde, kentsel mekânlarda yaşanan dönüşümler, birçok ülkede ve özellikle de büyüyen kentsel mekânlarda etkin hizmet sunumu ve yönetim modelleri geliştirme amacıyla yeni yönetim arayışlarını başlatmıştır. Türkiye’de de 1980’lerden sonra yapılan düzenlemeler, iki kademeli bir büyükşehir yönetim modeli öngörmüş ve zaman içinde de yaşanan gelişmeler doğrultusunda bu modelde değişimler yaşanmıştır (Gül vd., 2014: 174).

³⁷ 1858’de İstanbul’da kurulan Şehremaneti ve daireler şeklinde iki kademeli yapıya dayalı olarak başlamıştır. Ancak Osmanlı’nın son döneminde uygulanan ilk belediyeçilik uygulaması İstanbul’un yönetimini bir anlamda kentsel yönetim biçimi olarak kurgulamıştır. Bununla birlikte diğer belediye yönetimlerinde tek kademeli yapılar mevcuttur (Özgür ve Yavuzçehre, 2016: 908).

³⁸ 1924’de 417 sayılı Kanunla Ankara Şehremanetini kurulmuştur. Ankara Şehremaneti 1924-1930 yılları arasında yürürlükte kalmış; 1580 sayılı Belediye Kanunu’na ile yürürlükten kalmıştır. 1580 sayılı Kanun, diğer bir yandan İstanbul ve Ankara’da kullanılan Şehremaneti ve Şehremini unvanlarını da kaldırmıştır (Özgür ve Yavuzçehre, 2016: 908).

Keleş'e göre (2016: 324) askeri müdahalenin hemen ardından, büyük kentlerde köklü birtakım değişimler yaşanmıştır. Bunun sonucunda, Türkiye'de belediyelerin sayısında ciddi azalma meydana gelmiş ve ayrıca "150'e yakın köyün tüzel kişiliği" kaldırılmıştır. Sözü geçen bu küçük yerel yönetimlerin çoğunluğu büyük kent merkezlerinin yakınında yer almıştır. Bu düzenlemeler o dönem görevde bulunan askeri otoritelerce farklı biçimlerde uygulamaya konu edilmiştir. Ayrıca uygulamada görülen farklılıklar yüzünden de 1981 yılında "birleştirme yasası" çıkarılmıştır. "Birleştirme yasasıyla"³⁹ birlikte büyük kentlerin yönetim yapısı yeniden düzenlenmek istenmiştir.

Arıkboğaya'ya göre (2013: 53) bu durum "il merkezlerindeki parçalı yapıya son verme" anlamına gelmektedir. Uzun yıllar siyasetçilerin oluşturamadıkları politikaları; askeri yönetim değişik bir şekilde gerçekleştirmiştir. Bu noktada kullanılan yöntem "birleştirme modeli" olmuştur. Birleştirme modeli uygulamalarından daha sonra da "birleştirme yasası" oluşturularak yasal düzenlemesi gerçekleştirilmiştir.

1980 öncesindeki büyükşehir yönetim tartışmalarının, 1982 Anayasasının 127. maddesindeki hükmüyle yeni bir dönem oluşturduğunu çalışmanın ilgili bölümünde bahsedildiği üzere; 1984 yılında 3030 sayılı "Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun" ile büyükşehir yönetimleri oluşturan özel bir yasa çıkarılmıştır. 1983 sonrasında yeni hükümetin kurulmasıyla oluşturulan 3030 sayılı Kanun İstanbul, Ankara ve İzmir illerinde "iki düzeyden oluşan büyükşehir belediyelerini" kurmuştur (Keleş, 2016: 326).

3030 sayılı Kanunun 3. maddesi büyükşehir belediyesini; "Belediye sınırları içinde birden fazla ilçe bulunan şehir", ilçe belediyesini ise; "büyükşehir belediye sınırları içinde kalan ilçelerde kurulan belediye" olarak tanımlamıştır (Dönmez, 2013: 1269). 3030 sayılı Kanun büyükşehir belediye yönetimlerinin, temel düzenleyici kurallarını belirlemiştir. Dolayısıyla 3030 sayılı Kanunla Türkiye'de büyükşehir belediye sistemi kurulmuş veya ortaya çıkmıştır.

Arıkboğa'ya göre (2013: 54-55) 3030 sayılı Kanunun yasal dayanağını oluşturan 1982 Anayasasının 127.maddesi; "anayasanın temel ruhuyla çok da örtüşmeyen oldukça esnek bir ifadedir." Bu ifadeyle sadece büyükşehir belediyelerin kurulmasına imkân verilmemiştir. Aynı zamanda ülkemizdeki yerel yönetim sistemini zaman içinde köklü biçimde dönüştürecek uzun

³⁹ "Bu düzenleme nüfusu 300.000 ve daha yukarı olan kentleri ve onların yakın çevresindeki yerleşim yerlerini kapsamaktaydı. Bu belediyeler, İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Bursa, Gaziantep, Konya, Eskişehir'dir" (Keleş, 2016: 324).

soluklu bir yola da kapı açılmıştır. Nitekim zaman içinde de yerel yönetim sistemindeki en önemli değişimler büyükşehir belediyeleri üzerinde yaşanmıştır.

Özgür ve Yavuzçehre'ye göre (2016: 910) 1982 Anayasasının 127. maddesindeki “kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir” ifadesi “özel yönetim biçimlerinin il merkezinde” veya “tek bir ilde kurulmasını zorunlu” tutmamıştır. Bununla birlikte; “ilde birden fazla özel yönetim biçimine tabi büyük yerleşim birimlerinin oluşturulmasını” da olanak sağlamıştır. Bu noktada o tarihte görev alan hükümet büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimi kurma konusundaki tercihini; 1984 yılında 195 sayılı KHK ile “il merkezlerinde kurulabilen büyükşehir belediyesi adı verilen özel yönetim biçiminden” yana kullanmıştır.

Büyükşehir dizgesinde ikinci kuşağı oluşturan Adana 1986 yılında, Bursa, Gaziantep ve Konya 1987 yılında, Kayseri ise 1988 yılında büyükşehir belediyesi statüsünü elde etmiştir. Böylece birinci kuşağı oluşturan; Ankara, İstanbul ve İzmir'den sonra ülkemizdeki büyükşehir belediye sayısı sekize yükselmiştir (Özgür vd., 2007).

Özgür ve Yavuzçehre bu noktada (2016: 912) 1988 yılından sonra kurulan büyükşehir belediyelerinde; 3030 sayılı Kanun'un ilk halinde yer alan “büyükşehir belediyesi statüsünü kazanmak için zorunlu tutulan ilçe kurulması yönteminden vazgeçildiğini” vurgulamaktadır. Bunun nedeni olarak da, ilçe kuruluş maliyetinin yüksek olmasına ve ekonomik yükümlülüklerle gerekçe gösterildiğini belirtmektedirler. Dolayısıyla bu tarihten itibaren, “büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde ilçe belediyesi kurulması koşulu aranmaksızın alt belediyeler kurulmasını ve bu alt belediyelerin ilçe belediyelerinin fonksiyonlarını yerine getirmelerinin” öngörüldüğünü açıklamaktadırlar.

İlçe statüsüne sahip olmayan; alt kademe belediye kavramı 1993 yılında çıkarılan 504 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile getirilmiştir. Söz konusu kanunda alt kademe belediyesi; “Büyükşehir belediye sınırları içinde ilçe kurulmaksızın oluşturulan ve büyükşehir ilçe belediyeleriyle aynı yetki ve imtiyaz ve sorumluluklara sahip belediye” olarak tanımlanmıştır. Bu doğrultuda, 1993 yılında çıkarılan 504 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan ve üçüncü kuşak olarak adlandırılan Antalya, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İzmit, Mersin ve Samsun Büyükşehir Belediyeleri bu nedenle farklı statüye sahip büyükşehir belediyeleridir. “1993 yılında kurulan bu yedi büyükşehir belediyesinde ilçe kuruluşu 2008 yılındaki 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanuna kadar ertelendi.” Nitekim 5474 sayılı Kanunla alt kademe belediyeleri de kaldırılmıştır. Sonuç itibarıyla de; ilk sekiz büyükşehir

belediyesinde; ilçe belediyeleri, ikinci gruptaki yedi büyükşehir belediyesinde ise alt/ilk kademe belediyeleri yer almıştır (Özgür ve Yavuzçehre, 2016: 912).

Birinci ve ikinci kuşak olarak adlandırılan sekiz büyükşehir belediyesinin kurulması kanunla gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda bu illerde büyükşehir belediyeleri kurulurken ilçe de kurulmuştur. Başka bir ifadeyle; ilçe kurulması kanunla gerçekleştirildiği için şehirlerin merkezlerinde yeni ilçelerin kurulması ve “büyükşehir statüsüne geçiş” ancak kanunla mümkün olmuştur. Ancak üçüncü kuşak olarak adlandırılan yedi büyükşehir belediyesinin kurulması kanunun verdiği yetkiyle kurulmuştur. Dolayısıyla da bu büyükşehir belediyelerin sınırları içerisinde ayrıca ilçe oluşturulmasına gerek duyulmamıştır (Dönmez, 2013: 1270-1271).

Bunun sonucu olarak da ilçeler kurmanın yapaylığından ve ağır maliyetinde kurtulmak istenmiş; “yeni ilçe kurulmaksızın (belde konumunda) kaymakam atanmayan ve bakanlıkların ilçe teşkilatları kurulmayan alt kademe belediyeleri oluşturulmak” suretiyle büyükşehir belediyeleri oluşturulmuştur (Özgür ve Yavuzçehre, 2016: 916).

3030 sayılı Kanun büyükşehir olan belediyelerde ek kaynaklar sağlamış ve bu durum birçok ilde büyükşehir statüsü kazanma eğilimlerini ortaya çıkarmıştır. Nitekim Kanun Hükmünde Kararnameler ile büyükşehir belediyesi kurulması için gereken niteliklere sahip olmayan illerde; büyükşehir belediyeleri kurulmuştur (Dönmez, 2013: 12669).

2000 yılında “593 sayılı Kanun Hükmünde Kararname” ile kurulan Adapazarı Büyükşehir Belediyesi ise her iki grubun da özelliklerini taşımamaktadır. Adapazarı’na kurulan büyükşehir belediyesinin statüsü “karma bir modelle” oluşturulmuştur. Böylece 6360 sayılı Kanun öncesi Türkiye’de büyükşehir belediyesi sayısı on altıya ulaşmıştır (Adıgüzel, 2012: 159).

3030 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda görev ve yetkiler 6. maddede kısaca yer almıştır. Ancak 1984’deki Uygulama Yönetmenliğinde hayli ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Yönetmenliğe göre büyükşehir belediyelerinin görevleri şöyledir (Özgür ve Yavuzçehre: 2016: 913):

- “İmar planları,
- İmar uygulamaları ve imarla ilgili kontrol ve denetim yetkisi,
- Ulaşım ve trafik, yol ve meydanlar ve terminaller ve katlı otoparklar, toplu taşıma, yatırım plan programları,
- Alt yapı hizmet ve yatırımları,

- Sağlık ve esenlik, zabıta ve itfaiye başlığı altında çevre sağlığı, gayri sıhhi müesseseler, mezarlıklar, temizlik hizmet ve faaliyetleri,
- Zabıta hizmetleri ve koordinasyonu, itfaiye hizmetleri,
- Sosyo-kültürel ve ekonomik ortak görevler,
- Ortak finansman ve yatırımlar başlığı altında, yeşil sahalar, sosyo-kültürel hizmetler,
- Toptancı halleri ve mezbahalar, büyükşehir belediyelerince işletilen alanlardan oluşmaktadır.”

1984 yılında 3030 sayılı Kanun ile uygulamaya başlanan ve yönetim tarihimizin geçmişinde tecrübesi olmayan büyükşehir sisteminin uygulanmasında bazı eksikliklerin olması ve bazı sorunlarla karşılaşılması son derece normaldir. Çalışmanın konusu bağlamında 3030 sayılı Kanun’un hizmet özellikleri değerlendirildiğinde genel kabul gören sorunları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- “Görev ve yetkilerin paylaşılmasında nesnel ölçütlerin bulunmaması,
- Yönetim kademeleri arasında işbirliği kurma mekanizmalarının yeterli olmaması,
- Büyükşehir yönetiminin kesin bir hâkimiyetinin bulunmaması,
- Büyükşehir çapında planlama ve koordinasyon yapılamaması,
- Belediye büyüklüklerinin çok farklı olmasıdır” (Dönmez, 2013: 1266).

3030 sayılı Kanun’un diğer özellikleri Özgür ve Yavuzçehre’ye göre (2016: 913) şu şekildedir: “Büyükşehir belediyesi organları tüm kanunlarda belediye başkanı, belediye meclisi, belediye encümeni” olarak aynıdır; ancak görev ve yetkileri, birbirleriyle ilişkileri zamanla değişmektedir. Dolayısıyla “Büyükşehir belediyesi organları tüm kanunlarda belediye başkanı, belediye meclisi, belediye encümeni olarak aynıdır; ancak görev ve yetkileri, birbirleriyle ilişkileri zamanla değişmektedir”. Diğer taraftan, “Büyükşehir belediyelerinde belediye başkan yardımcısı bulunmaz; ama başkanvekili yer alır. Genel sekreter, genel sekreterlik, komisyonlar belediyelerin organları değildir; ancak organlarla kuvvetli ilişkileri bulunmaktadır veya komisyonlarda olduğu gibi üyeleri meclisin içinden gelmektedir.” Ayrıca 3030 sayılı Kanun, “Türkiye’nin yerel yönetim sistemine ilk kez genel sekreterliği getirmiştir. Belediyelerinin encümenin de; seçilmiş meclis üyelerinin büyükşehir belediyesi encümenlerinde hiç yer almamıştır.”

Sonuç olarak ülkemizde 3030 sayılı Kanunla oluşturulan büyükşehir belediyesi modeli; uzun yıllardır çözüm aranan bir ihtiyaca yönelik olarak hazırlanmıştır. Diğer yandan ise

kentleşme ile birlikte büyükşehir belediye sistemi zamanla başka büyük kentleri de kapsayarak yaygınlaşmıştır.

2.5.3.2. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

1950’li yıllarda başlayan 1970’li yıllardan sonra hızlanan kentsel alanlardaki nüfus yoğunluğu, özellikle 2000’li yıllardan sonra farklı talepler, beklentiler ve ihtiyaçlar oluşturmuştur. Mevcut kanunlarla çözülmesinin mümkün olmayan bu sorunlar ve ihtiyaçlar doğrultusunda yeni kanun düzenlemelerin oluşturulmasının gerekliliği gündeme gelmiştir. Bu gereklilik çerçevesinde oluşan yeni düzenleme 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’dur. Türkiye’de metropoliten alanların yönetim sistemini başlatan 3030 sayılı Kanun, 2004 yılında yürürlükten kaldırılmıştır. “5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu” büyükşehir belediye sistemine ilişkin ikinci yasal düzenlemedir.

5216 sayılı Kanunun genel gerekçesinde; “nüfus artışıyla birlikte köyden kente göçün arttığı”, “nüfusun yoğunlukla anakent adı verilen büyük kent merkezlerinde toplandığı”, “büyük kentlerdeki sorunların ve hizmet taleplerinin gün geçtikçe arttığı ve bu çözümlerinin zorlaştığının” üzerinde durulmuştur. Bu sorunları çözüme kavuşturmak; “kamu yönetiminde meydana gelen gelişmeler doğrultusunda büyükşehir belediyelerini yeniden yapılandırarak; etkin, saydam, hesap verebilir ve katılımcı” yönetim anlayışı oluşturacak bir kanunun gerekliliğine vurgu yapılmıştır.

5216 sayılı Kanunda büyükşehir belediyesi; “en az üç ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan; kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; idarî ve malî özerkliğe sahip ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi” olarak açıklanmıştır. Özgür ve Yavuçehre’ye göre (2016: 915-916) söz konusu maddedeki ilk kademe belediyesi; “belde belediyelerine karşılık gelmektedir.”⁴⁰

5216 sayılı Kanunda, “belediye sınırları içindeki ve bu sınırlara en fazla 10.000 metre uzaklıktaki yerleşim birimlerinin son nüfus sayımına göre toplam nüfusu 750.000’den fazla olan il belediyeleri, fiziki yerleşim durumları ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri dikkate alınarak, kanunla Büyükşehir Belediyesine”⁴¹ dönüştürülebileceği düzenlenmiştir.

⁴⁰ 2008 yılında yürürlüğe giren 5747 sayılı Kanunla ilk kademe belediyelerin çok azına büyükşehir ilçe belediyesi statüsü verilmiştir. 5747 sayılı Kanunla büyükşehir belediyelerinin sınırlarında toplam 43 yeni ilçe kurulmuştur. Ayrıca 5747 sayılı Kanunla; özellikle İstanbul’da bazı ilçelerin sınırlarında değişikliğe gidilmiştir (Özgür ve Yavuçehre, 2016: 916).

⁴¹ Bu düzenleme 3030 sayılı kanunun keyfi uygulamalarına göre daha nesnel ölçütler içermektedir.

5216 sayılı Kanunun geçici 2. Maddesiyle⁴² de “alternatifli ölçek örgütlenme sistemi” öngörülmüştür. 6360 sayılı Kanunda büyükşehir belediyesi olma şartı “tek tipleştirilmiş” “ölçek” ve “nüfus” şartı tüm iller için “genel geçerlilik” öngörmüştür.

5216 sayılı Kanunla oluşturulan “alternatifli ölçek örgütlenme sistemiyle” “belediyelerin ölçek bakımından büyütülmesi” amaçlanmıştır. Ayrıca; İstanbul ve Kocaeli büyükşehir belediyesinin sınırları da “il mülki sınırı olarak” belirlenmiştir. Bu düzenlemelerle; büyükşehir belediyelerinin yeniden düzenlenmesi bağlamında önemli bir modelin oluşturulması amaçlanmıştır (Karakaya, 2012: 41-52).

Özgür ve vd. ise (2007: 476) 5216 sayılı Kanunla büyükşehir belediyesi kurulması için gereken 750.000 nüfus şartının, “kaynak israfının önlenmesini, hizmetlerin koordineli ve etkin bir şekilde yerine getirilmesini” sağlayacak hüküm içerdiğini dikkat çekmektedirler. Dolayısıyla da; özellikle Anadolu kentlerinde 2000’li yıllardan sonra artan “büyükşehir statüsü elde etme taleplerini” ortadan kaldıracığını belirtmişlerdir. Ayrıca 5216 sayılı Kanunun “büyükşehir belediyesinin kurulmasının zorlaştırdığını” da vurgu yapmaktadırlar.

Büyükşehir belediyelerinin sınırlarında “20, 30, 50 km’lik yarıçap sistemi” Özgür ve Yavuzçehre’ye göre (2016: 916-917) il belediyesi ve sınırlarından 10 km mesafe dâhil en az 750.000 nüfus kriterinin ve mekânsal planlama yetkilerinin amacı belediyelerinin güçlendirilmesi doğrultusunda hazırlanmıştır. Nitekim 5216 sayılı Kanunla İstanbul ve Kocaeli dışında yer alan diğer 14 büyükşehir belediyesinin yetki ve hizmet alanları “daireyle” ya da “basit geometrik formüllerle” belirlenmiştir. Bu yetki ve hizmet alanlarının belirlenmesinin sonucu olarak da dairenin içine giren kırsal kesimdeki⁴³ köylerin kamu tüzel kişiliği kaldırılmış ve mahalleye dönüştürülmüştür.

İzci ve Turan’a göre ise (2013: 124) 3030 sayılı Kanunun, 5216 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılması yeni bir reform sürecini başlatmıştır. 5216 sayılı Kanunla; büyükşehir belediyesi sınırlarına hem “ölçek” hem de “nüfus ölçütünün” getirilmesi; “sınır genişletmesi”

⁴² “Büyükşehir belediyelerinde, mevcut valilik binası merkez kabul edilmek ve il mülki sınırları içinde kalmak şartıyla, nüfusu bir milyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı otuz kilometre, nüfusu iki milyondan fazla olan büyükşehir yarıçapı elli kilometre olan dairenin sınırı büyükşehir belediyesinin sınırı olacak şekilde düzenleneceği” hükmü yer almıştır.”

⁴³ “Bu belde belediyeleri ilk kademe belediyeleri adı altında varlıklarını 2009 yerel seçimlerine kadar sürdürmüşler ve 2008 yılında yasalaşan 5747 ile değişimleri gerçekleşmiştir. 5216 sayılı Kanunun bazı maddeleri 2008 yılındaki 5747 sayılı Kanun başta olmak üzere bazıları da diğer çok sayıda kanunla değişikliğe uğramıştır veya tamamen yürürlükten kaldırılmıştır. 5393 sayılı Kanunla ilgili büyükşehir belediye meclisi tarafından alınacak kararlar yarıçap formülüyle şekillenen dairenin sınırında kalan yerleşimleri dâhil etme veya etmeme mümkün hale gelmiş ve sınırlar tam daireden zikzaklı hale dönüşmüştür” (Özgür ve Yavuzçehre, 2016: 917).

anlamına karşılık gelmektedir. Böylece “pergel düzenlemesi” olarak adlandırılan bu yöntemle önemli değişimler yaşanmıştır.

Çelikyay’a göre (2014: 11) 5216 sayılı Kanunla oluşturulan “pergel düzenlemesiyle⁴⁴”; hizmet birliğini sağlama amaçlanmıştır. Ancak bu “yarıçap esasına dayalı genişletme” 5216 sayılı Kanunun uzun dönemde sürdürülebilirliğinin azalmasına neden olmuştur. Ayrıca yarıçap esasına dayalı genişletme; hizmet etkinliği, kültürel gelişmişlik, sosyal altyapı, fiziki yerleşim durumları, ilin ve çevresinin ekonomik gelişmişlik düzeylerine dikkat edilmesi hususunda dezavantajlar da barındırmaktadır.

Topcu da bu hususta (2015: 78) 5216 sayılı Kanunun “büyükşehir belediyelerin hizmet sunacağı alanı net bir şekilde belirleyemediğine” dikkat çekmektedir. Dolayısıyla da yarıçap esasına dayalı genişletmeye dayanan hizmet sunumunun uygulanmasında “optimal sonuçlar” alınamadığını belirtmektedir. 5216 sayılı Kanunda:

- Büyükşehir belediyesi,
- İlçe belediyesi,
- Alt kademe belediyesi,

olmak üzere benzer özelliklere sahip yerel yönetim birimleri yerel halkın hizmet ihtiyaçlarını karşılamak üzere yetkilendirilmişlerdir. Bunun sonucunda; benzer alanlarda yetkili farklı statüdeki belediyelerin varlığı yerel yönetim sistemine fayda sağlayamamıştır. Nitekim bu durumun sonucu olarak da verimsiz, etkinlikten uzak, çözüm üretemeyen sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Hemen belirtilmesi gereken husus 6360 sayılı Kanunla hizmet sunulacak alan net bir şekilde tanımlanmıştır. Çalışmanın bir sonraki bölümünde açıklanacağı üzere 5216 sayılı Kanunla oluşturulan yarıçap esasına dayalı genişletme yerine; 6360 sayılı Kanun, ilin mülki sınırını hizmet alanı olarak net şekilde belirlemiştir.

Çalışmanın konusunu oluşturan belediye hizmetleri doğrultusunda 5216 sayılı Kanunda yer alan yetki ve görevleri detaylı olarak açıklamak yerinde olacaktır. Bu sebeple, 5216 sayılı Kanun’da yetkiler ve görevler 7. Maddede çok uzun bir şekilde yer almıştır. Bu yetki ve görevlerinin tamamını çalışmada açıklamak mümkün değildir. Çalışmanın bir önceki bölümünde açıklanan büyükşehir belediyesinin yetki ve görevlerine ek olarak 5216 sayılı

⁴⁴Belli ölçütlerde daireler çizilerek büyükşehir belediye sınırlarını tayin eden yasa, “pergel düzenlemesi” olarak ifade edilmiştir (Çelikyay, 2014: 11).

Kanun ile getirilen yeni düzenlemelere yer verilmesi daha uygun olacaktır. Bu bağlamda 3030 sayılı Kanun'daki yetki ve görevlere ek olarak:

- “İmar uygulaması yapmak ve ruhsatlandırmak,
- Sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina yapmak,
- Kültür ve tabiat varlıklarını korumak,
- Özel hal ve mezbaha açılmasına izin vermek,
- Merkezi ısıtma sistemleri kurmak.”

olmak üzere yeni yetki ve görevler 5216 sayılı Kanunla büyükşehir belediyelerine verilmiştir (Dönmez, 2013: 1289-1290). Ayrıca 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyelerine verilen yeni yetki ve görevler ve hizmet değişimleri çalışmanın konu bütünlüğü içerisinde bir sonraki bölümde detaylı şekilde açıklanacaktır.

Özgür ve Yavuzçehre (2016: 917-918) bu hizmetler içerisinde “imar ve planlamanın” önemine dikkat çekmektedirler. Büyükşehir belediyelerinin sunacak olduğu yerel kamusal hizmetlerin çoğunun “mekân boyutunda” değerlendirilmesinin oldukça önemli olduğuna vurgu yapmaktadırlar. Türkiye’de yerleşimlerin çarpık gelişmesi, su kaynaklarının ve çevrenin korunması sorunları, yüksek getirim baskısı, kaçak yapılaşma, ticari ve sınaî faaliyetlere uygun ve altyapılı arsa temini gibi çok sayıda neden, il sınırlarında üst ve alt ölçekli planların varlığına gerektirdiğine dikkat çekmektedirler. Ayrıca; büyükşehir belediyesinde yerel kamusal hizmetlerin yürütülmesi belediye başkanı adına onun emirleriyle ve sorumluluğu altında kanun hükümlerine; belediyenin amaç ve politikalarına, stratejik plânına ve yıllık programlarına uygun olarak genel sekreter ve yardımcıları tarafından sağlanacağını açıklamaktadırlar.

5216 sayılı Kanununun 8. maddesinde; “büyükşehir belediyesi içindeki alt yapı hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi” amacıyla Altyapı Koordinasyon Merkezi kurulacağı açıklanmaktadır. 9. maddesinde ise; “büyükşehir içindeki; kar, deniz, su, göl ve demiryolu üzerindeki her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi” amacıyla Ulaşım Koordinasyon Merkezi kurulacağı” belirtilmektedir.

Daşcı (2016: 459) 5216 sayılı Kanunla, büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyelerine verilen yetki ve görevlerin 3030 sayılı Kanundan çok farklı olmadığını ifade etmektedir. Eski kanunda büyükşehir belediyelerine verilen görevlerin; yeni kanunda tekrar edildiği belirtmektedir.

Ancak bu noktada belirtilmesi gereken önemli husus; 6360 sayılı Kanun’un, 5216 sayılı Kanun üzerinde önemli değişimler yaratmış olmasıdır. 6360 sayılı Kanunla, Büyükşehir

belediyelerine verilen yetki ve görevler artırılmış, çeşitlendirilmiş ve en önemlisi de yetki ve hizmet alanı genişletilmiştir.

Türkiye’de il ölçeğinde büyükşehir belediye modelini oluşturan 6360 sayılı Kanuna geçmeden önce 2008 yılında kabul edilen 5747 sayılı Kanun’dan bahsetmek çalışmanın konusunun anlaşılmasını artıracaktır.

5216 sayılı Kanunla yerel kamusal hizmetlerin sunumunda yetkili ve görevli yerel yönetim birimlerinin sayısı artmıştır. Ancak zaman içinde büyükşehir belediyeleri ile alt kademe belediyelerinin, eş zamanlı ve uyumlu hareket etmesini engelleyen birtakım sorunlar ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla da yerel kamusal hizmetlerin sunumunda; büyükşehir ölçeğinde veya büyükşehir yönetimleri özelinde optimal sonuçlar alınamamıştır.

Arıkboğa’nın çalışmasında (2013: 59-60) bu husus ile alakalı yer verdiği sayısal veriler oldukça önemlidir. Arıkboğa 5216 sayılı Kanunun yürürlükte olmadığı dönemde, bir başka ifadeyle “kuruluş dönemi olarak nitelendirilen süreçte”; toplam “ilçe ve alt kademe belediye sayısının 88” ile sınırlı kaldığına dikkat çekmektedir. Ancak 5216 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesiyle başlayan süreçte “ilçe ve alt kademe belediye sayısının”; 384’e ulaştığını vurgulamaktadır.

Zengin ise (2014: 101) büyükşehir belediye sistemine dâhil olan 384 tane belediyenin çalışmanın konusunu oluşturan; hizmet sunumlarında koordinasyonsuzluğa ve verimsizliğe neden olduğuna dikkat çekmektedir.

“Bu sorunların çözümüne yönelik olarak, 2008 yılında 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun⁴⁵ oluşturulmuş ve alt kademe belediyeleri ilçeye dönüştürülmüştür” (Özgür ve Yavuzçehre, 2016: 919).

5474 sayılı Kanunun çıkarılmasındaki temel amaç, büyükşehir yönetim sistemi içinde ortaya çıkan bölünmüşlüğü ortadan kaldırmaktır. Alt kademe belediyeleri kaldırılmış ve bu görevler ilçe belediyelerine verilirken; üst kademe ise büyükşehir belediyeleri yetkilendirilmiştir. Bir başka ifadeyle; yerel kamusal hizmetlerin sunumunda, idari yönetsel yapı; sadeleştirilmeye çalışılmıştır (Zengin, 2014: 101).

⁴⁵ “Bu kapsamda yapılan düzenleme ile 862 belde belediyesi köye; 283 ilk kademe belediyesinin 240’ı mahalleye dönüştürülmüş, 34’ü ilçe yapılmış, 8’i tüzel kişiliğini koruyarak büyükşehir belediyesi dışına çıkarılmış, 1’i ise köye dönüştürülmüştür. Yasa kapsamında 43 tane de yeni ilçe kurulmuş, nüfusu 2.000’den aşağı olan belediyeler köy idaresine dönüştürülmüştür” (Zengin, 2014: 101).

Ancak büyükşehir belediyelerin başta barındırdıkları nüfus ve bu nüfusun yerel kamusal hizmetlere yönelik artan talepleri, coğrafi durumları gibi birtakım etmenler belediye hizmetlerinde “optimal faydanın” tam anlamıyla oluşmasını engellemiştir. Bu durum; daha kapsayıcı ve daha genel yeni bir düzenlemenin gerekliliğini ortaya koymuştur. “Optimal fayda” ve “ölçek ekonomisi” yaklaşımını esas alan ve yerel kamusal hizmetlerin sunumunda en etkili ve en verimli sonuçlar yaratmayı hedefleyen 6360 sayılı Kanun bu şartlar ve süreç sonrasında oluşturulmuştur.

2.6. 6360 Sayılı Kanun

Kentleşme hızının giderek artması sonucunda, nüfus büyük kentlerde birikmiştir. Kentlerde biriken nüfus, plansız ve çarpık kentleşmeyi yaratmış ve özellikle de büyük kentlerde biriken nüfus; “kentsel alanların yönetilmesinde” ciddi sorunlar yaşanmasına neden olmuştur (Adıgüzel ve Tek, 2014: 74). Kentlerin gerek mekânsal gerekse de nüfus artışıyla büyümesi; su, kanalizasyon, temizlik, ulaşım, altyapı gibi sorunların çözümünü gerektirmiştir. Bu sorunların küçük ölçekli mahalli idarelerce çözülmesi de mümkün olamamıştır. Dolayısıyla da kaynak israfını önlemek, etkin ve yerinde kullanımı sağlamak, kamu hizmetlerinin kalite, etkin ve verimli bir biçimde karşılamak, kamu hizmetlerinin sunumunda koordinasyon eksikliğini gidermek için optimal ölçekte hizmet üretecek güçlü ve etkin yerel yönetim yapılarının oluşturulması gerekmiştir (Daşcı, 2016: 47). Kentleşmenin statik bir yapıya sahip olmaması sonucunda ortaya çıkan bu sorunların çözümü için özellikle yönetsel ve idari arayışlar başlamıştır.

Bu arayışlar özellikle metropoliten alanların yönetilmesi özelinde yoğunlaşmaktadır. Nitekim metropoliten alanların yönetilmesi için de farklı uygulamalar oluşturulmaktadır. Dünyadaki uygulamalarda olduğu gibi Türkiye’de de metropoliten alanların yönetimi konusunda farklı modeller ortaya çıkmıştır (Adıgüzel ve Tek, 2014: 74).

Diğer taraftan bu durumu küçük ölçekli belediye yönetimlerinin yaşadığı yönetsel sorunları çerçevesinde değerlendiren Daşcı’ya göre (2016: 47) küçük ölçekli belediyeler yerel kamusal hizmetlerin sunumunda kendi başlarına yeterince verimli olamamışlardır. Mali kaynakların yetersiz olması, ölçek ekonomisinden yeterince yararlanılmaması sonucunda ülkemizde; yerel yönetimler konusunda yasal düzenlemelerin sadece metropoliten alanda değil, kentsel alanın dışında da yapılması ihtiyacını zorunlu kılmıştır.

Son dönemlerde ülkemizde, hızlı kentleşme süreçlerinin yaşanması; büyükşehir belediyesi olma beklentilerini de artırmıştır. Ancak bu beklentilerin karşılanmasının önündeki

en büyük engel 5216 sayılı Kanun'un büyükşehir belediyesini kurulmasını zorlaştıracak nüfus ölçütünü düzenlemesidir. Nüfus ölçütüne yönelik olarak gerçekleştirdiği yenilik ve “ölçek yaklaşımları” gibi en temel değişimlerle; büyükşehir belediyelerini ilin mülki sınırına kurarak çözüm getirmeyi amaçlayan 6360 sayılı Kanun⁴⁶ 2012 yılında kabul edilmiş; 2014 yılında ise yürürlüğe girmiştir (Adıgüzel ve Tek, 2014: 74).

6360 sayılı Kanunla, daha evvel 5216 sayılı Kanunla getirilen ve İstanbul ile Kocaeli için geçerli olan, büyükşehir belediye sınırlarının mülki idari sınırıyla aynı olması modeli tüm büyükşehir belediyeler için geçerli olmuştur. Böylece daha önceden büyükşehir belediyeleri kurulan illerdeki büyükşehir belediyelerinin sınırları genişletilmiştir. Mevcut 14 büyükşehir belediyesine ek olarak; 6360 sayılı Kanunla, “Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa, Van ve Ordu” illerinde büyükşehir belediyeleri kurulmuştur. Dolayısıyla bu illerdeki il belediyeleri de büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür. Böylelikle 6360 sayılı Kanunla yeni kurulan büyükşehirlerin il belediyeleri ile birlikte mevcut büyükşehir belediyeleri de “bütün şehir belediyeleri” olmuştur (Adıgüzel, 2013: 4).

Sınırları il mülki sınırı olan büyükşehir belediyeleri; büyükşehirler, bütün şehirler, il şehirler, köysüz kentler olarak adlandırılabilir. 6360 sayılı Kanun sonrası mevcut 30 büyükşehir belediyesinin dağılımı şu şekilde olmuştur:

⁴⁶ “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”06.12.2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Ayrıca 6447 sayılı Kanunla; Ordu ili de büyükşehir kapsamına alınmıştır.

Tablo 2.4. Mevcut Büyükşehir Belediyelerinin Dağılımı⁴⁷

SINIRLARI GENİŞLETİLEN MEVCUT BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ
➤ Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Sakarya, Samsun
6360 SAYILI KANUNLA KURULAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ
➤ Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ⁴⁸ , Van ve Ordu
6360 SAYILI KANUN ÖNCESİ SINIRLARI GENİŞLETİLEN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ
➤ İstanbul ve Kocaeli

6360 sayılı Kanunun 5216 sayılı Kanunda meydana getirdiği değişimleri⁴⁹ kapsayan maddeleri şu şekildedir: 6360 sayılı Kanunun:

1. maddesinde; “Büyükşehir belediyesi kurulması ve sınırlarının belirlenmesi” başlığı altında getirilen hükümlerde; büyükşehir belediyesi kurulan iller ile kriterlerine ve idari dönüşümlere yer vermiştir. Söz konusu düzenlemeler; çalışmanın bir sonraki bölümünde “6360 sayılı Kanun Sonrası Meydana Gelen Değişimler” başlığında detaylı şekilde açıklanacaktır.

2. maddesinde “ilçe kurulması ve sınırlarının belirlenmesi” başlığı altında yeni kurulan büyükşehir belediyelerindeki ilçe belediyeleri çok kapsamlı biçimde düzenlenmiştir. Ayrıca; İstanbul ve Ankara’daki ilçelere yönelik düzenlemeler yer almış; büyükşehir statüsü kapsamında olmayan Zonguldak ilinde iki yeni ilçe kurulmuştur.

3. maddesinde “çeşitli hükümlere” yer verilmiştir.

4. maddesinde “büyükşehir belediyesi” tanımlamıştır. “sınırları il mülki sınırı olan” ibaresi mevcut 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa eklenmiştir.

⁴⁷“Büyükşehir belediyesi statüsüne sahip belediye sayısı 30’a ulaşmış, toplam ülke nüfusunun % 77’si büyükşehirlerde yaşar hale gelmiştir. 6360 sayılı Kanunla il özel idarelerinin % 37’si, belediyelerin % 55’ü, köylerin % 49’u kaldırılmıştır (Adıgüzel, 2013: 3).

⁴⁸ 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesi olma ölçütü il sınırında en az 750.000 nüfustur. Nüfus kriteri il sınırında aranmasaydı bu iller içinde sadece Şanlıurfa büyükşehir belediyesi olma şansını yakalayabilecekti (Özgür ve Yavuzçehre, 2016: 919).

⁴⁹ “6360 sayılı Kanun 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu başta olmak üzere birçok kanunda değişikliklerin yapılmasına neden olmuştur. Söz konusu kanunlar: “5393 sayılı Belediye Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 2664 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu, 5779 Sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun, 2972 sayılı Mahalli İdareler ve Mahalle Muhtarları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun, 5682 Sayılı Pasaport Kanunu ve 197 sayılı motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunudur”(Genç, 2013: 3).

5. maddesinde nüfus ölçütü düzenlenmiştir. 5216 sayılı Kanunun 4. maddesi; “toplam nüfusu 750.000’den fazla olan illerin il belediyeleri kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir” şeklinde değiştirilmiştir.

6.maddesinde ise “büyükşehir belediyelerinin sınırları, il mülki sınırlarıdır” ve “ilçe belediyelerinin sınırları, bu ilçelerin mülki sınırlarıdır” hükümleriyle 5216 sayılı Kanunun 5. maddesinde değişiklik yapılmıştır.

Özgür ve Yavuzçehre’ye göre (20165: 911) 6360 sayılı Kanun yeni bir büyükşehir belediyesi kanunu değildir. Ancak en büyük ve en önemli değişimleri 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu üzerinde gerçekleştirmiştir. Gerçekleştirdiği çok kapsamlı bu değişimler belediye sisteminde yapısal dönüşümler yaratmaktadır.

Çelikyay’a göre (2014: 12) bu yapısal dönüşümler “yeni bir yönetim sistemi” getirmiştir. Çalışmanın konusunu oluşturan yerel kamusal hizmetlerin sunumunda; büyükşehir belediyeleri için artık il mülki sınırında hizmet üretecek model benimsenmiştir. Bu modelle de geniş ölçekte hizmet üretebilen; yerel yönetimler içerisinde yer alan büyükşehir yapısı oluşturulmuştur.

Genç’e göre (2013: 3) 6360 sayılı Kanun ölçeğe ilişkin düzenlemelerin yanında büyükşehir belediyelerinin yönetim sisteminde idari, mali, siyasi ve kamusal hizmetlerin sunumu bakımından da önemli değişikliklere yol açmıştır. İl bazında bütünleşik bir kentsel yönetim anlayışı oluşturduğuna vurgu yapmaktadır. Oluşturulan bu yönetim modeli iki kademeli metropoliten yönetim modeli olarak nitelendirmektedir.

Geniş ölçek vurgusu özellikle 6360 sayılı Kanunun gerekçesinde ayrıntılı olarak yer almaktadır. Bu noktada 6360 sayılı Kanunun meydana getirdiği değişimlerden bahsetmeden önce optimal fayda sağlayacak; ölçek yaklaşımını tartışmak yararlı olacaktır⁵⁰.

6360 sayılı Kanunun gerekçesinde “küçük ölçekli yönetimler”, “büyük ölçekli yönetimler” ve genel olarak “geniş ölçek yaklaşımı” vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda; küçük ölçekli yerel yönetimlerin için; sanayileşme, ulaşım ve çevre gibi artan sorunlarını mevcut yönetim yapısıyla çözmesinin mümkün olmadığı belirtilmiştir. Bunun nedeni olarak; hizmet üretme kapasitelerinin düşüklüğüne ve yeterli mali kaynakların eksikliğine dikkat çekilmiştir. Bu sebeple de kaynakların etkin ve yerinde kullanmasının mümkün olmadığı belirtilmiştir.

⁵⁰ Çalışmanın bu bölümündeki bilgiler; 6360 sayılı Kanunun gerekçesinden faydalanarak hazırlanmıştır.

Diğer yandan, büyükşehir sınırları içinde yer alan yerel yönetimlerin yaptıkları küçük ölçekli planlar vurgulanmış; bu planların geniş bir çerçevede bütüncül olarak tüm büyükşehir bölgesini kapsayan ve makro politikaları belirleyen bir çerçevede ele alınmasının gerekliliğine vurgu yapılmıştır. Bunun içinde büyükşehir yapılanmasına ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir.

Küçük ölçekli yerleşim birimlerinin yanında; büyük ölçekli yerleşim birimlerinde de ciddi yönetim sorunlarının yaşandığına dikkat çekilmektedir. Belli bir kentsel alanda veya belli bir coğrafi alanda çok sayıda yerel yönetim birimlerinin yetkili olması planlama ve koordinasyon sorunlarına neden oluşturduğu belirtilmiştir. Bu durum da ölçek ekonomisinden yeterince yararlanılmamakta; dolayısıyla hizmetlerin sunumunda kaynak israfların ortaya çıktığı vurgulanmıştır.

Nüfusun yoğun olduğu büyükşehirlerde ciddi yönetim sorunlarının bulunduğu; uygun büyüklükte hizmet üretecek güçlü yerel yönetimlerin olmadığı belirtilmiştir. Bu durumun sonucunda da halkın yerel yönetimlerden beklediği yerel kamusal hizmetlerin:

- “kaliteli biçimde karşılamaması,
- yerel kamusal hizmetlerin sunumunda koordinasyon eksikliklerinin ortaya çıktığına” dikkat çekilmektedir.

Yönetim, planlama ve koordinasyon açısından belediye sınırı, il mülki sınırı olacak şekilde optimal ölçekte hizmet üretecek güçlü yerel yönetim yapılarının varlığının gerekliliği ve ihtiyaç duyulmasının nedenleri bu şekilde açıklanmaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde ise ölçek yaklaşımıyla; büyükşehir alanında sunulan hizmetlerin tek merkezden yürütülmesi ile yerel kamusal hizmetlerde etkinlik, koordinasyon ve kalitenin yükselmesi beklenilmektedir. Dolayısıyla; “daha az kaynak” ile “daha çok ve daha kaliteli hizmet sunulmasının mümkün hale gelebileceği” öngörülmüştür.

Sonuç itibarıyla birden fazla merkezden verilen yerel kamusal hizmetlerin yetkileri, daha büyük ve ideal ölçekteki tek merkeze verilmesi sonucunda birim maliyetlerin düşürüleceği ve buna bağlı olarak da kişi başına düşen kamusal harcamaların da azaltılacağı öngörülmüştür.

Bu gerekçeler doğrultusunda il sınırında hizmet üretecek büyükşehir belediyesi modelinin ortaya çıkaracağı olumlu gelişmeler şu başlıklar altında sıralamak mümkündür:

Geniş ölçekte hizmet üretecek ve hizmet sunacak yerel yönetim birimleri;

- “Gelişmiş teknolojilerle donatılacaktır.
- Nitelikli teknik personel istihdam edecektir.
- İş gücünü uzmanlaştıracaktır.
- Verimlilik artışı sağlayacaktır.
- Kaynakların etkin kullanılmasını neden olacaktır.
- Kaynak kullanımında adil yapı ortaya çıkaracaktır.
- Uyumlu imar politikalarını gerçekleştirecektir.
- Hizmet üretme ve sunma kapasitesini artıracaktır.”

Özgür ve Yavuzçehre (2016: 919-920) “6360 sayılı Kanun sonrası Türkiye’de ölçek olarak birbirinden çok farklı coğrafi ve nüfus ölçeğinde 30 il aynı kanunla yönetilmeye başlandığını” belirtmektedir. Ayrıca 6360 sayılı Kanunun büyükşehir belediyesi olma ölçütünü “il sınırında en az 750.000 nüfus olarak belirlemesiyle”; 3030 ve 5216 sayılı Kanunlara kıyasla büyükşehir olma şartlarının ve ölçütünün hafifletildiğini dikkat çekmektedirler. Büyükşehir belediyesi için gereken nüfus ölçütünün il sınırında aranmamış olsa; 6360 sayılı Kanunla büyükşehir olan iller içinde sadece Şanlıurfa’da büyükşehir belediyesinin kurulabileceğini vurgu yapmaktadırlar.

Daşcı’ya göre (2016: 54-55) 6360 sayılı Kanunla büyükşehir belediyesi statüsü alan 14 ilin nüfus artış hızları da değişkenlik göstermektedir. Diğer yandan “Şanlıurfa” en yüksek nüfusa sahip iken; “Ordu, Malatya, Trabzon” en az nüfuslu illerdir. Yüz ölçümüne göre en büyük iller “Van ve Şanlıurfa”, en küçük yüz ölçüme sahip iller ise “Trabzon ve Ordu’dur”.

İl sınırında hizmet üretecek büyükşehir belediyesi modeli; büyükşehir belediyelerinin sahip oldukları mevcut farklı özellikteki il şartlarını, “tek tipleştirmiştir.” Nitekim bu farklı ölçekteki; aynı zamanda birbirinden çok farklı coğrafi ve nüfus özelliğindeki 30 il aynı kanuna tabi tutulmuştur.

Ayrıca kanun yürürlüğe girmeden önce kanun kapsamında olan il ve ilçe mülki sınır çizgilerinde değişikliklerin yapılmamasına bağlı olarak, kamu tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüştürülen belde ve köylerin; il ve ilçelere katılımında veya birleştirmelerinde idari bağılılık düzenlemeleri de yapılmamıştır. Özellikle eski belde belediyelerinin; büyükşehir belediye merkezinden veya ilçe merkezinden uzakta kalmaları “ölçek ekonomileri” yaklaşımında ciddi eleştirilerin yapılmasına neden olmuştur.

Güler de (2012) ilin mülki sınırına kurulan belediyelerin hizmet sunumunda; bu sorunların neden olduğu “yönetimsel aksamalara” dikkat çekmektedir. Nitekim belediye yönetiminin uygulama sahasının kentsel yerleşme mekânları olduğunu belirtmektedir.

Çukurçayır da (2014) aynı doğrultuda belediye yönetiminin kırsal alanı kapsamaması gerektiğini ifade etmektedir. Mülki sınırların mahalli hizmetler için uygun ölçek olmadığı, sınırları siyasi ve idari ölçütlerle belirlenen mülki yönetim ile sınırları yerel nitelikteki hizmetler ölçütüne göre belirlenen mahalli yönetiminin, hizmet ve yönetim ölçütlerinin birbirinden farklı olduğuna dikkat çekmektedir.

2.6.1. 6360 Sayılı Kanun Sonrası Meydana Gelen Değişimler

6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte; Türkiye’de 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu başta olmak üzere birçok kanunda değişiklikler meydana gelmiştir. Çalışmanın konusu gereği; bu bölümde “6360 sayılı Kanun” ile “5216 sayılı Kanunda” meydana gelen değişimler açıklanacaktır. 6360 sayılı Kanunun meydana getirdiği değişimler çok kapsamlı olmuş; yerel yönetim birimlerinde farklı farklı sonuçlar yaratmıştır. Meydana getirdiği yönetsel ve idari değişimler; kurucu, düzenleyici ve denetleyici özellikler taşımaktadır.

6360 sayılı Kanun İzci ve Turan’a göre (2013: 119-120) “idari yapıda”, “mali sistemde”, “siyasi coğrafyada”, “temsil” ve “katılımda”, “personel sisteminde” ve çalışmanın konusunu oluşturan hizmet sunumlarında önemli değişiklikler meydana getirmiştir. Hizmet sunumlarındaki değişimlerden bahsetmeden önce genel olarak meydana gelen diğer değişimleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

- “Tüzel kişiliklerin kaldırılması,
- Yeni tüzel kişiliklerin ortaya çıkarması,
- İdari bağlılık ve isim değişiklikleri,
- Birleşme ve katılmalar,
- Sınır değişiklikleri,
- Hizmet yetki paylaşımları,
- Yerel yönetim paylarının yeniden belirlenmesi,
- Yeni paylaşım ilkeleri,
- Temsil ve katılım,
- Siyasal coğrafya; Seçim çevresinin değiştirilmesidir” (İzci ve Turan, 2013: 119-120).

6360 sayılı Kanunun getirdiği değişimler Büyükşehir belediyeleri üzerinden değerlendirildiğinde ilk değişim; kurucu unsur niteliğindeki nüfus ölçütüdür. 6360 sayılı Kanunun 4., 5., ve 6. maddeleriyle getirilen hükümler 5216 sayılı Kanunun 3⁵¹., 4⁵²., ve 5⁵³.maddesinde değişikliğe yol açmıştır. Büyükşehir belediyesi olma ölçütünü il mülki sınırında en az 750.000 nüfus olarak belirlemesiyle; büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırları olmuştur.

Bir başka ifadeyle; büyükşehir belediyeleri; il mülki sınırına kurulmuş ve bu illerin il belediyeleri büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür.⁵⁴ Büyükşehir belediyelerinin sınırları; ilin mülki sınırları olmasının doğrultusunda da büyükşehir belediyelerinde yer alan tüm ilçe belediyelerin sınırları; bu ilçelerin mülki sınırları olarak belirlenmiştir.

Tablo 2.5. 6360 sayılı Kanunla Büyükşehir Olan İller ve Nüfus Karşılaştırmaları

NÜFUS	MERKEZ BELEDİYE NÜFULARI	İL MÜLKİ SINIRI NÜFUSLARI
AYDIN	191.037	999.163
BALIKESİR	263.000	1.154.314
DENİZLİ	511.751	942.278
HATAY	213.296	1.474.223
KAHRAMANMARAŞ	478.724	1.054.210
MARDİN	88.054	764.033
MALATYA	419.959	757.930
MANİSA	301.218	1.340.074
MUĞLA	62.635	838.324
TEKİRDAĞ	147.490	829.873
TRABZON	239.704	757.353
ŞANLIURFA	515.199	1.716.254
VAN	353.419	1.022.532
ORDU	145.455	771.000 (741.371)

Kaynak: ADNKS, (2012); Zengin, (2011: 349)

Diğer bir yandan ise; büyükşehir belediyesinin sınırları içerisinde yeni bir ilçe kurulabilmesi için gerekli olan 50.000 nüfus şartı 20.000'e çekilmiştir. Böylece büyükşehre dönüştürülecek illerde 25 yeni ilçe kurulmuştur. Bu yeni kurulan ilçeler içerisinde; Malatya

⁵¹ (Tanım): Büyükşehir belediyesi: "Sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idari ve mali özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi" olarak tanımlanmıştır. İlçe belediyesi ise: "büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe belediyesidir."

⁵² (Kuruluş): "Toplam nüfusu 750.000'den fazla olan illerin il belediyeleri kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir"

⁵³ (Sınır): "Büyükşehir belediyelerinin sınırları, il mülki sınırlarıdır" ve "ilçe belediyelerinin sınırları, bu ilçelerin mülki sınırlarıdır."

⁵⁴5216 sayılı Kanunun 4. Maddesinde değişikliğe gidilmiştir. "Toplam nüfusu 750.000'den fazla olan illerin il belediyeleri kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir" şeklinde hüküm 6360 sayılı Kanunun 5. maddesinde yar almıştır. Bu maddede ki "dönüştürülebilir" kelimesi önemlidir şöyle ki bu ibare ile yasama organına takdir yetkisi bırakılmıştır.

ve Denizli’deki ilçeler tekrardan yapılandırılmış, Zonguldak’taki mevcut iki belde belediyesi ilçeye dönüştürülmüştür.

Tablo 2.6. 6360 sayılı Kanun Sonrası İlçe Sayıları

16+14 BŞB	YENİ KURULACAK İLÇE SAYISI	MEVCUT BÜYÜKŞEHİR İLÇE SAYISI	DÖNÜŞTÜRÜLECEK İLÇE SAYISI	GENEL TOPLAM
TOPLAM	27	143	351	519

Kaynak: MİGM, (2013: 14)

Büyükşehir belediyeleri üzerinde meydana gelen diğer değişimlerden biri de düzenleyici unsur taşıyan kamu tüzel kişiliklerinin kaldırılmasıdır. Büyükşehir belediyesi kurulan ve mevcut büyükşehir belediyelerindeki il özel idarelerinin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır.

Tüzel kişilikleri kaldırılan il özel idarelerinin yerine 30 büyükşehir belediyesinde “Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı” (YİKOB) kurulmuştur. Valinin başkanlık edeceği bu merkezler; “afet yardım, acil çağrı, yatırım izleme, rehberlik ve denetim, strateji ve koordinasyon ile idari müdürlükler” kurulabileceklerdir.

YİKOB’un ayrıca “her yıl adli ve askeri kurumlar hariç ildeki tüm kurum ve kuruluşların hizmet ve faaliyetleri hakkında rapor hazırlama” görevi bulunmaktadır. Burada valinin görüşü alınmakta ve hazırlanan rapor Başbakanlığa ve ilgili bakanlıklara gönderilmektedir (MİGM, 2013: 30-31).

Bu özellikler doğrultusunda; il özel idarelerinin kaldırılması denetleyici unsur taşımaktadır. YİKOB’un kurulması sonucu yerel kamusal hizmetlerin sunumunda meydana gelebilecek değişimler konu bütünlüğünün sağlanması amacıyla çalışmanın bir sonraki bölümünde yer verilecektir.

Büyükşehir belediyesi kurulan illerde; “mahalli idari birlikler” ile “bucak ve bucak teşkilatlarının” kamu tüzel kişilikleri de kaldırılmıştır. Ayrıca, “büyükşehir belediyesi bulunan yerlerde ayrılma yoluyla yeni bir belde kurulması için belde nüfusunun 100.000’den aşağı düşmemesi” şartı kanunda düzenlenen diğer düzenleyici unsurlarıdır. Son düzenleme olarak da “belediye sınırları içinde nüfusu 500’ün altında mahalle kurulamayacağı⁵⁵” hükmü getirilmiştir (MİGM, 2013: 1-12).

⁵⁵ 6360 sayılı Kanununun 15. maddesinde düzenlenmiştir ve 5393 sayılı Kanunun Mahalle ve Yönetimi başlıklı 9. maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik meydana getirmiştir.

6360 sayılı Kanununun 12. maddesinde yer alan düzenlemeyle “ilk kademe belediyesi” için kullanılan “ilk kademe” ibaresi kaldırılarak; ya “büyükşehir” ya da “ilçe” olarak tekrardan düzenlenmiş dolayısıyla da 5216 sayılı Kanunun tamamından çıkartılmıştır. 13. maddede de “mücavir alan” “ilk kademe” ve “yeni kurulan” ibarelerinin tamamı kaldırılmıştır.

Tablo 2.7. Genel Bütçe Vergi Tahsilâtından Yerel Yönetimlere Aktarılan Paylar

Genel Bütçe Vergi Tahsilâtından Yerel Yönetimlere Aktarılan Paylar			
Yerel Yönetim Birimleri	Yeni	Eski	Değişim
Büyükşehir Belediyeleri	% 6	% 5	+ % 1
Büyükşehir İlçe Belediyeleri	% 4,5	% 2,5	+ % 2
İl Özel İdareleri	%0,5	% 1,15	-% 0,65
Diğer Belediyeler	% 1,5	% 2,85	-% 1,35

6360 sayılı Kanunla Büyükşehir belediyelerinin yetkileri artmıştır. Dolayısıyla bu durumun sonucu olarak da; genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtından belediyelere aktarılan paylar yeniden düzenlenmiştir⁵⁶.

Büyükşehir belediyelerinin genel bütçe vergi tahsilâtından alacağı %6’lık payın %60’ı doğrudan ilgili büyükşehir belediyesine verilecektir. Ancak %6’lık payın dağıtımında ikili bir ayrıma gidilmiştir.

Bu ayırım büyükşehir belediyelerinin sahip olduğu “nüfus” ve “yüzölçümü” esasına göre büyükşehir belediyeleri arasında dağıtılacak olmasıdır. Bunun sonucunda kalan %40’lık payın %70’i büyükşehir belediyelerin nüfusuna göre diğer %30’luk kısmı ise büyükşehir belediyelerinin yüzölçümüne göre büyükşehir belediyelerine aktarılacaktır. Ayrıca büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerine ayrılan %30’luk pay; büyükşehir belediyelerine ayrılmaya devam edecektir.

Büyükşehir belediyeleri için geçerli olan “nüfus” ve “yüzölçümü” kriterleri büyükşehir ilçe belediyeleri içinde geçerlidir. Nitekim %4,5’luk payın %90’u nüfusa geriye kalan %10’luk kısmı da “yüzölçümüne” göre büyükşehir ilçe belediyeleri arasında paylaşılacaktır.

⁵⁶ Bu düzenlemeler 6360 sayılı Kanununun 25. 26. 27. ve 28.maddelerinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerle; 5779 sayılı Kanunda, 4760 sayılı Kanunda ve 2464 sayılı Kanunda değişiklik yapılmıştır.

Tablo 2.8. 6360 sayılı Kanun Öncesi ve Sonrası Yerel Yönetimlerin Sayısı

	MEVCUT DURUM	YENİ DURUM
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	16	30
BÜYÜKŞEHİR İLÇE BELEDİYESİ	143	519
İL BELEDİYESİ	65	51
İLÇE BELEDİYESİ	749	400
BELDE BELEDİYESİ	1.977	393
TOPLAM BELEDİYE	2.950	1.393
İL ÖZEL İDARESİ	81	51
KÖY	34.339	18.288

Kaynak: MİGM, (2013)

6360 sayılı Kanunun meydana getirdiği değişimlerin⁵⁷ diğer bir kısmı kırsal alan üzerindeki belde ve köyler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Büyükşehir olan iller ile mevcut büyükşehirdeki “il özel idarelerinin” yanında “belde belediyeleri” ile “köylerin” (orman köyleri dâhil) kamu tüzel kişilikleri kaldırılmıştır.

Belde belediyeleri; “mahalleleriyle birlikte belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı oldukları ilçenin belediyesine” katılmıştır. Bunun sonucunda da; “büyükşehir belediyesinde yer alan toplam 1076 belde belediyesinin kamu tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüştürülmüştür”. Diğer önemli düzenlemesi ise büyükşehir belediyesi kurulmayan illerde, “nüfusu 2000’in altında olan 502 belde belediyesinin” kamu tüzel kişiliği kaldırılarak köye dönüştürülmesidir.

Diğer taraftan toplam “16.082 köyün⁵⁸ kamu tüzel kişiliği de kaldırılmış ve en yakın ilçe belediyesine mahalle” olarak bağlanmışlardır. Tüzel kişiliği kaldırılan orman köylerinin ve orman köylüsünün sahip oldukları hak ve imtiyazlar ayrıca korunmuştur. “Mahalleye dönüştürülen köy ve belediyelerce kullanılan mera, yaylak, kışlak” gibi ortak kullanım alanlarında mahalle yaşayanlarının yararlanmaya devam etmelerine imkân sağlanmıştır (Daşcı, 2016: 49).

⁵⁷ Bu bölüm yer alan veriler (MİGM, 2013: 1-12)’den faydalanarak hazırlanmıştır.

⁵⁸ 6360 sayılı Kanunda ayrıca: “Vergi, harç ve katılım paylarının beş yıl süreyle alınmaması; içme ve kullanma suları için alınacak ücretin beş yıl süreyle en düşük tarifeden %25’ini geçmeyecek şekilde belirlenmesi” konusunda düzenlemelere yer verilmiştir (Daşcı, 2016: 49).

Kamu tüzel kişilikleri kaldırılan belediye ve köy personelin “her türlü taşınır ve taşınmaz mallarının; hak, alacak ve borçlarının, komisyon kararıyla ilgisine göre bakanlıklara, büyükşehir belediyesine, bağlı kuruluşuna veya ilçe belediyesine devredilmiş” ve devir işlemi ilk yerel seçimi itibariyle uygulanmaya başlanmıştır.

Kamu tüzel kişiliklerinin kaldırılması ve idari dönüşümler 2014 yılında gerçekleştirilen yerel seçimlerden sonra gerçekleştirilmiştir. Ayrıca kamu tüzel kişilikleri kaldırılarak köye dönüştürülen belediyelerin; “komşu oldukları il, ilçe ve nüfusu 2.000’in üzerindeki belde belediyelerine, belediye meclis kararı” ile mahalle olarak katılımlarına imkân sağlayacak kanuni düzenlemeler yapılmış ve süre tanınmıştır. Bu noktada katılım imkânlarının tanınarak farklı alternatif katılım modellerinin oluşturulması son derece önemlidir.

Kamu tüzel kişiliği kaldırılan mahalleye dönüştürülen belde belediyeleri ile köylerin 6360 sayılı Kanunla Büyükşehir belediyesi olan iller içindeki dağılımı ve sayısı Tablo 2.9’da gösterilmektedir.

Tablo 2.9. 6360 sayılı Kanunla Kamu Tüzel Kişilikleri Kaldırılan ve Mahalleye Dönüştürülen Birimler

İL	BELDE	KÖY	ORMAN KÖYÜ	TOPLAM
AYDIN	36	150	340	490
BALIKESİR	34	93	799	892
DENİZLİ	68	60	299	359
HATAY	64	215	147	362
MALATYA	39	292	203	495
MARDİN	21	327	260	587
MANİSA	68	132	648	780
KAHRAMANMARAŞ	52	178	299	477
MUĞLA	49	25	371	396
ORDU	53	110	371	481
TEKİRDAĞ	24	120	137	257
TRABZON	57	212	265	477
ŞANLIURFA	15	1.135	17	1.152
VAN	8	558	22	580
TOPLAM	588	3.607	4.178	7.785

Kaynak: MİGM, (2013: 10)

Tablo 2.9’da yer aldığı üzere 6360 sayılı Kanunun özellikle küçük nüfuslu belde belediyeleri ile köyleri etkilediği görülmektedir. Çalışmanın ilgili bölümlerinde bahsedildiği üzere çok sayıda belde belediyeleri ve köylerin kamu tüzel kişiliklerinin kaldırılarak mahalleye dönüştürülmesi sonucunda yerel yönetim birimlerinin sayılarında ciddi azalışlar meydana gelmiştir.

Tablo 2.10. 6360 sayılı Kanunla Tüzel Kişiliği Kaldırılan Belde ve Köy Sayıları

	BELDE		KÖY (30 BŞB)	
	30 BŞB (TÜM BELDELER)	51 İL (NÜFUSU 200 ALTINDA)	KÖY	ORMAN KÖYÜ
		1,076	502	6.520
TOPLAM	1.578		16.544	

Kaynak: *MİGM, (2013: 13)*

Tablo 2.10’da yer aldığı üzere 6360 sayılı Kanunla meydana gelen değişimler çok kapsamlı olmuştur. Arıkboğa (2013: 74) 6360 sayılı Kanunu belediyelerin kuruluş yöntemi bakımından “alansal yöntem” kanunu veya modeli olarak değerlendirmektedir. 6360 sayılı Kanunun; “yerel yönetimlerin kuruluşunda alışagelmış sistemi” değiştirdiği ifade etmektedir. Çünkü ülkemizde belediyeler, 6360 sayılı Kanuna kadar “komünal tarzda” diğer bir ifadeyle “yerleşim öbeklerine” dayalı olarak kurulduğuna dikkat çekmektedir. Bunun sonucunda da yerleşim esasına dayalı kuruluş yönteminin ülkemizde çok sayıda küçük nüfuslu yerel yönetim birimlerini ortaya çıkardığını vurgulamaktadır. Gerçekten de bu model uygulamasının sonucunda ülkemizde özellikle çok sayıda küçük nüfuslu belde belediyeleri ile köyler ortaya çıkmıştır. Bu amaçla da; 6360 sayılı Kanunla “alansal ölçekte” kurulma yolunu benimsediğini belirtmektedir. Dolayısıyla 6360 sayılı Kanunun kabul ettiği “alansal yöntem” modelinin bu ölçek sorununa yönelik çözüm olabileceğini belirtmektedir.

Apan (2016: 7) ise “ölçek olarak küçük”, “nüfusu az” ve ekonomik açıdan birtakım yönetsel sorunlarla karşılaşan belediyelerin; bu sorunlarının “Bileştirme Teorisi’ne” uygun olarak çözülebileceğini belirtmektedir. “Birleştirme Teorisini” veya “Birleştirme Yöntemini”; “birden fazla yerleşim biriminin bir araya getirilerek; yeni bir yerel yönetim biriminin” düzenlenmesi veya oluşturulması olarak tanımlamaktadır. Türkiye özelinde ise; nüfus ölçütü olarak kabul edilen 2.000 kişinin altında nüfusa sahip belediyeler ile büyükşehir belediyeleri sınırları içerisindeki belde belediyelerinin kamu tüzel kişiliklerinin kaldırılmasının ve mahalleye dönüştürülmesinin; “birleştirme teorisi” çerçevesinde uygulanan bir yöntem olduğunu vurgulamaktadır.

Yerel yönetimler içerisinde yer alan bu çok sayıdaki küçük nüfuslu yönetimler:

- kaynak israfı,
- gelir yetersizliği,
- kapasite sorunları,
- personel eksikliği,

içerisinde idari yapıda bürokrasiciliği ve kırtasiyeciliği artırarak hizmet sunumunda hantallığa neden olduğu düşünülmektedir.

Bu nedenle etkin hale getirilmek istenilen sistem tek merkezden ve ölçek ekonomisi yaklaşımıyla belediye hizmetlerinde; etkinlik, hızlilik, uyum ve verimlilik artışları hedeflenmektedir. Daha az kaynakla; daha çok hizmet öngörülmektedir. Bu sebeple bir sonraki bölüm de detaylı olarak; 6360 sayılı Kanunla hizmet sunumunda meydana gelen değişimler açıklanacaktır.

2.6.2. 6360 Sayılı Kanunla Hizmet Sunumunda Meydana Gelen Değişimler

6360 Sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle beraber; büyükşehir belediye sayısı 30' ulaşmıştır. Bu durumun sonucu olarak da “toplam ülke nüfusunun %77'si büyükşehirlerde” yaşar hale gelmiştir. Dolayısıyla 6360 sayılı Kanun ile “Türkiye nüfusunun yaklaşık %77'si ve yüzölçümünün %51'i yönetilmektedir.” Diğer taraftan ise 6360 sayılı Kanun belediyelerin; “%55'ini, il özel idarelerin %37'sini ve köylerin %49'unu kaldırılmıştır (Karasu, 2013: 3). Yapılan tüm bu değişimlerin en temel amacı yerel kamusal hizmetlerde; optimal hizmet sunumunu gerçekleştirmektir.

Daşcı (2016: 50) 6360 sayılı Kanunla hizmet sunumunda meydana gelen değişimlerini hizmetlerin kalitesinin artırılması ve hizmetlerde tasarrufların oluşturulması doğrultusunda gerçekleşen düzenlemeler olduğunu belirtmektedir. Ayrıca 6360 sayılı Kanunla hizmet sunumunun gerçekleştirilmesinde; “yetkilerin tek elden yürütülebileceğini” açıklamakta ve “kaynak kullanımında tasarrufların” sağlanabileceğini ifade etmektedir. Dolayısıyla da yerel kamusal hizmetlerde etkinlik ve verimlilik sağlanmasının daha kolay olabileceğinin önemine vurgu yapmaktadır.

6360 sayılı Kanunla ortaya çıkan hizmet değişimleri ve yetki paylaşımı ayrıntılı olarak açıklamak faydalı olacaktır. Çalışmanın konusunu oluşturan belediye hizmetlerinde; 6360 sayılı Kanunla il mülki sınırına kurulan büyükşehir belediyelerinin, 5216 sayılı Kanunda yer

alan görevleri devam etmektedir. Ayrıca merkez ilçede mevcut büyükşehir belediyelerinin sahip olduğu görev ve yetkileri de kullanmaya devam edeceklerdir (Gül ve Batman, 2013: 33).

Buna ek olarak 6360 sayılı Kanunla; Büyükşehir Belediyelerine verilen yeni görevler⁵⁹:

- “Amatör spor kulüplerine nakdi yardım yapılması” (6360/ 17),
- “Büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyonun, büyükşehir belediyesi tarafından sağlanması,” “hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili ihtilaf çıkması durumunda büyükşehir belediyesi meclisinin yönlendirici ve düzenleyici kararlar almaya yetkili olması” (6360/ 11),
- “Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyelerin, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açma zorunluluğu” yanında “diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet öncelikleri değerlendirerek kadınlar ve çocukları için konukevleri açabilecekleri” (6360/7),
- “Büyükşehir belediyesine yetki alanındaki, mahalleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve anayolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarım ile bu yolların temizliği ve karla mücadele çalışmalarını yürütme görevi” (6360/ 7),
- “Büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabilecekleri” (6360/ 7),
- “İlçe belediyelerine, afet riski taşıyan veya can ve al güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etmek ve yıkabilecekleri” (6360/7-f),
- “Mabet yapımı, bakımı onarımı yapabilme” ve “meclis kararıyla mabetlere indirimli bedelle ya da ücretsiz olarak içme ve kullanma suyu verebilecekleri” (6360/18) düzenlemeleridir.

Ancak en önemli farklıların meydana geldiği husus; hizmet paylaşımlarında ve yetki bölüşümünde olmuştur. 6360 sayılı Kanun; “büyükşehir belediyelerine doğrudan devredilen ilçe belediyelerinin hizmetleri” ile “büyükşehir belediyelerinin meclis kararıyla ilçe belediyelerine devredebileceği veya birlikte yapabileceği hizmetleri” de düzenlemiştir.

⁵⁹ 6360 sayılı Kanun ayrıca; “İstanbul ve Kocaeli hariç, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri ve bağlı idarelerin yatırım bütçelerinin en az %10’unu 10 yıl süre ile bu Kanun kapsamında belediye sınırlarına dâhil olan yerleşim birimlerinin alt yapı hizmetleri için ayırmasını” öngörmüştür (6360 Geçici madde 1-24)

Tablo 2.11. 6360 sayılı Kanunla Meydana Gelen Görev ve Hizmet Değişimleri

6360 sayılı Kanunla Büyükşehir Belediyelerine Devredilen İlçe Belediye Hizmetleri (6360/geçici md. 1-8)								
İtfaiye	Su	Kanalizasyon	Katı atık depolama ve bertaraf	Ulaşım	Her çeşit yolcu ve yük terminalleri	Toptancı halleri	Mezbaha	Mezarlık
6360 sayılı Kanunla BŞB' sinin Meclis Kararı ile Devredilebileceği veya Birlikte de Yapılabileceği Hizmetler (6360/7)								
<ul style="list-style-type: none"> ➤ “Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek, ➤ Mezarlık alanlarını tespit etmek, mezarlıklar tesis etmek, işletmek, işlettirmek, defin ile ilgili hizmetleri yürütmek, ➤ Her çeşit toptancı hallerini ve mezbahaları yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek, imar plânında gösterilen yerlerde yapılacak olan özel hal ve mezbahaları ruhsatlandırmak ve denetlemek, ➤ Temizlik (büyükşehir belediyelerinin görev alanında bulunan yerlerdeki) ➤ Adres ve numaralandırmaya ilişkin hizmetlerdir.” 								

Nitekim büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyeleri 5216 sayılı Kanunla kendilerini tanıyan Tablo 2.11'deki hizmetleri doğrudan bağlı buldukları büyükşehir belediyesine devretmişlerdir. Diğer taraftan ilçe belediyelerinin doğrudan devrettiği hizmetlerinin yanında, büyükşehir belediyelerinin; meclis kararıyla ilçe belediyelerine yine doğrudan devredilebileceği ya da birlikte yapabilecekleri hizmetler de net olarak belirlenmiştir.

İtfaiye, su, kanalizasyon, ulaşım hizmetleri ikinci kısımda yer almazken; her türlü yolcu ve yük terminalleri, toptancı halleri, mezbaha, mezarlık ve temizlik hizmetleri her iki grupta da yer almıştır.

Çalışmanın bir önceki bölümünde bahsedildiği üzere YİKOB'a hizmet alanında da 6360 sayılı Kanun ile oldukça geniş ve önemli yetkiler/görevler verilmiştir. Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığının valilik başkanlığındaki görevleri Tablo 2.12'de yer almaktadır.

Tablo. 2.12. YİKOB'un Görev ve Hizmetleri

➤ Kamu kurum ve kuruluşlarının yatırım ve hizmetlerinin etkin olarak yapılmasının sağlanması (İllerde),
➤ Yatırım ve hizmetlerinin izlenmesi ve uyumu
➤ Acil çağrı, afet ve acil yardım hizmetlerinin uyumu ve yürütülmesi
➤ İlin tanıtımının sağlanması
➤ Temsil/ Tören, ödüllendirme ve protokol hizmetlerinin yürütülmesi,
➤ Kamu kurum ve kuruluşlarına rehberlik edilmesi (İldeki),
➤ Merkezi idarenin taşrada yapacağı yatırımların planlanması ve uyumunu sağlama (Gerekli gördüğü durumlarda)
➤ Kamu kurum ve kuruluşlarının denetlenmesi (İldeki)

YİKOB'a "ildeki kamu kurum ve kuruluşlarınca yürütülmesi gereken yatırım ve hizmetlerin aksadığının ve bu durumun halkın sağlığı, huzur ve esenliği ile kamu düzeni ve güvenliğini olumsuz etkilediğinin vali veya ilgili bakanlığınca tespit edilmesi durumunda", valinin uygun sürede aksayan hizmet ve yatırımın gerçekleştirilmesi yetkisi de verilmiştir. Ayrıca bu yetkiyle beraber; "hizmet ve yatırımın verilen sürede gerçekleşmemesi halinde, vali söz konusu yatırım ve hizmetin ildeki diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca yerine getirilmesi isteyebileceği gibi yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığıyla da yerine getirebileceğinin" imkânı da tanınmıştır.

Bu yetki ve görevlerin gerçekleştirilmesi amacıyla da; il nüfusları dikkate alınarak; genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtının %0,25'lik kısmı YİKOB'a ayrılmıştır.

Mülki sınırlar ile belediye sınırlarının örtüştürülmesi büyükşehir belediyelerin hizmet alanını genişletmiştir. Yeniden yapılandırılma sürecinde imar ve planlama hizmetleri başta olmak üzere açıklanan bu hizmet sunumuna ilişkin düzenlemeler; yerel yönetimlerin; yetki-görev ile hizmet alanlarının değiştirilmesine neden olmuştur. Ayrıca büyükşehir belediyeleri özelinde yerel kamusal hizmetler için üretilen mekânsal yapı da yeniden belirlenmiştir. Dolayısıyla da bu değişimlerin sonucuna bağlı olarak yerel kamusal hizmetlerden sorumlu tutulan büyükşehir belediyelerinin kurumsal yapısında yeni yapılanmalara gidilmiştir (İzci ve Turan, 2013: 119-120).

Çelikyay (2014: 19) bu düzenlemeler doğrultusunda yerel kamusal hizmetlerin gerçekleştirilmesinde aynı standartlarda hizmet sunulma imkânına dikkat çekmektedir. Söz konusu hizmetlerin sunumunda yetkili ve güçlendirilmiş bir tek otoritenin sorumlu tutulmasının sonucunda büyükşehir belediyelerinin farklı coğrafi bölgelerinde yaşayan halka aynı standartlarda hizmet sunma imkânının ortaya çıkabileceği durumuna vurgu yapmaktadır. Bu noktada da ayrıca il özel idarelerine göre belediyelerin seçilme sorumluluğunun daha fazla olmasının ve siyasi yönünün de bulunmasının; daha etkin ve kaliteli hizmetler ortaya çıkarabileceğini de belirtmektedir.

Büyükşehir belediyelerinin sınırının il mülki sınırı olmasıyla birlikte büyükşehir belediyeleri içinde kalan; kamu tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüştürülen belde belediyeleri mahalleleriyle birlikte tek mahalle olarak ilçe belediyesine bağlanmıştır. Ayrıca bu eski belde belediyelerinde çalışmanın ilgili bölümlerinde bahsedildiği üzere belediye hizmetlerinden sorumlu olan birimler; büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleridir. Bu noktada eski belde belediyelerinin kamu tüzel kişiliğinin kaldırılması “subsidiarity⁶⁰” yani “yerindenlik” ilkesine aykırı olduğu tartışmalarının yaşanmasına neden olmuştur.

Aksu’ya göre (2012: 9) bu durum hizmetin yerinden sunulması diğer bir ifadeyle belediye hizmetlerinin en yakın birimler tarafından sağlanmasına aykırılık oluşturmaktadır. Belde belediyelerinin kapatılması ile ilçe belediyelerinin; büyükşehir belediyelerinin “tahakkümü altına alınabileceği” konusundaki tehlikeye dikkat çekmekte; demokratik katılımı ve seçmen denetimini etkisizleştirme durumunun ortaya çıkabileceğini belirtmektedir.

Yönetel yapı içerisinde farklı nedenlerden dolayı yıllarca yeterince hizmet alamayan bu eski belde belediyelerin; kaynak yetersizliği içerisinde hizmet sunumunda ve kalkınmaya yönelik yatırımlarda yeteri kadar başarılı olduklarını söylemek zordur. Bu nedenle de hizmet paylaşımının büyük ölçekte daha güçlü yetki, yapılanma ve imkâna sahip büyükşehir belediyesine verilmesi daha iyi hizmet imkânların oluşmasına anlamına gelip gelmediği tartışma konusu olmuştur.

Su, kanalizasyon, imar, fen işleri, alt yapı hizmetleri, ulaşım, sağlık ve çevre hizmetleri gibi geniş boyutlu eşgüdüm ve bütünlük içermesi gereken hizmetlerin planlanması ve uygulanmasında Çelikyay’a göre (2014: 12) eski belde belediyeleri başarı sağlayamamıştır. Bu nedenle de “il sınırı içerisinde bütünleştirilmiş” yerel yönetin birimleri arasında kaynakların

⁶⁰ “Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı” “belediye hizmetlerinin en yakın birimler tarafından sağlanmasına” anlamına gelen “subsidiarity” ilkesini “yerindenlik” kavramını düzenlemiştir. Ayrıca yerel yönetimlerin tüzel kişiliğinin kaldırılması için; o bölgede yaşayan halkın; halkoylaması yolu ile görüşünün alınmasını içermektedir.

etkin, adil ve eşit kullanılması son derece önemlidir. En azından uzun yıllardır hizmet alamayan eski belde belediyelerinin hizmet alabilme imkânları oluşmuştur.

Yerel kamusal hizmet sunumunun niteliği artması, daha etkin ve verimli bir yönetsel yapının inşa edileceği konusundaki tartışmalar; özellikle hizmet paylaşımına bağlı olarak; hizmet yetkisi elinden alınan 1.591 belde belediyesi özelinde yoğunlaşmaktadır. Bu amaçla hizmetin tüketildiği yer; hizmetin üretildiği merkezden uzaklaştıkça; hizmet memnuniyeti üzerindeki değişkenler;

- Hizmet maliyetlerini artıracacağı,
- Zaman genişlemesine yol açacağı,
- Gereksiz emek kullanımının oluşacağı,
- Geri dönüt zamanının uzayacağı,
- Hizmetin niteliğinde kayıplar oluşturacağı,

üzerinden yerel halka hizmet sunumu kapsamında; büyükşehir belediyesinin sınırları içerisinde yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan halkın; büyükşehir belediyesinden aldığı hizmetlerin memnuniyet düzeyleri ve büyükşehir belediyesine olan uzaklıklarının; büyükşehir belediyesinden alınan hizmetlerin memnuniyet düzeyleri üzerindeki etkisi tartışmaları çalışmanın konusunu oluşturmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL KAMU HİZMETLERİNDEN MEMNUNİYET

Çalışmanın bu bölümünde; belediyelerde hizmet kavramı ve genel özellikleri, kamu hizmetlerinde belediyelerin önemi, belediyelerde hizmet kalitesi ve belediye hizmetlerinde vatandaş memnuniyeti açıklanmıştır.

3.1. Hizmet ve Kamu Hizmet Kavramı

İnsanların birlikte yaşamalarının doğal bir sonucu olarak yaşamımızın her aşamasında değişik biçimlerde karşımıza çıkan hizmet kavramı Sanayi İnkılabından sonra sistematik ve teknik bir boyut kazanmıştır. Modernleşme sonrası önem kazanan bireylerin yaşam kalitelerindeki artışta hizmet kavramı; eğitimden bankacılığa, konaklama işletmelerinden sigortacılığa kadar geniş bir alanda varlığını göstermektedir (Gazan, 2010: 35).

Hizmet kavramı ile gerek kamu sektöründe gerekse de özel sektörde karşılaşabiliriz. Liberal politikalarla birlikte son yüzyılda gelişme gösteren bireysel yaşam kalitesine yönelik olarak hizmet kavramı özel sektör açısından oldukça öneme sahiptir. Hizmet sunma, kar elde etme, bireylerin yaşam ihtiyaçlarına yönelik olarak en iyisine ulaşma hizmet kavramının özel sektör açısından temel noktalarını oluşturmaktadır. Kamuda hizmet kavramı ise, toplumsal bir gereksinmeyi karşılayan devlet otoritesinin en temel görevidir (Alptürker, 2010: 2).

Kamuda hizmet kavramı, bireylerin tek tek ihtiyaçlarından ziyade öncelik toplumun genel gereksinimlerine ve beklentilerine yönelik eylemleri kapsamaktadır. Bu eylemler devlet politikası şeklinde halka sunulmaya çalışılmaktadır. “Hizmet elle tutulamayan, homojen olmayan, üretimi ve dağıtımı eş zamanlı olan, stoklanamayan ve mülkiyeti transfer edilemeyen tüketici ve satıcı arasındaki ilişkilere bağlı olarak gelişen aktiviteler” olarak tanımlanmaktadır (Negiz, 2007: 29).

Hizmetin tanımı incelendiğinde karşımıza çıkan en temel özelliği insanların ihtiyaçlarına yönelik olmasıdır. İnsanların ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik olarak gerçekleşen bu eylem bünyesinde birçok farklı faaliyetleri barındırmaktadır. Öncelikle insan ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu belirlenen ihtiyaçlara yönelik olarak üretilen malların faydaları ve ihtiyaçların tatmin düzeyini sağlaması gerekmektedir. Bu aktiviteler kişinin kendisi tarafından sağlanabileceği gibi, üretilmesi durumunda da kişiler tarafından ücret karşılığında satın alınabilmektedir (Doğru, 1998: 9; Alptürker, 2010: 3).

Ücret karşılığında insan ihtiyaçlarını karşılamak için hizmet işletmeleri hizmet üreten ve satan kurumlardır. Hizmet işletmeleri gerek insanın günlük ihtiyaçlarına yönelik, gerekse insanın geniş çapta ihtiyaçlarına yönelik çok geniş boyutta hizmet sunan küçük, orta ve büyük kuruluşları kapsamaktadır. Örneğin, berber dükkânları, lokantalar, oteller; doktor, avukat, mali müşavirlik büroları; banka, sigorta şirketleri; taşıma ve depolama şirketleri; elektrik, havagazı, su ve sağlık kuruluşları bu kapsamda yer almaktadır. Hizmet işletmelerini özel sektör kapsamında ele alırken bu kuruluşlara ek olarak adalet, emniyet, güvenlik, sağlık, eğitim, vakıf, belediyeler gibi kamu kurum ve kuruluşlarını kamu sektörü kapsamına ekleyebiliriz (Dinçer, 2004: 461-462).

Kamu yararına çalışan ve amaçları belli bir faydaya yönelen bu hizmetlerde amaç kar olmadığı için hizmet ettikleri kişi veya kişilerin memnuniyeti daha önemli ve önceliklidir. Belediyeler ise daha ziyade kamu hizmeti yönü ağır basan faaliyetleri yürüten ve görevlerini yerine getirme aşamasında sosyal fayda yaratmayı ön planda tutan kurumlardır. Sonuç olarak, işletme ister kamu sektörü kapsamına, isterse özel sektör kapsamına girsin, öncelik hizmet etme eylemini gerçekleştirmektir (Gazan, 2010: 36).

Alanında yapılan çalışmalarda hizmet kavramının sınıflandırılması konusunda fikir birliğine varıldığını söylemek mümkündür. Birçok akademisyen ve uzman tarafından genel kabul görmüş hizmet kavramının sınıflandırılması şu şekildedir:

- Soyutluk, (Fiziksel varlığının olmaması)
- Ayrılmazlık, (Üretimle tüketimin eş zamanlı olması)
- Değişkenlik veya heterojenlik,
- Dayanıksızlıktır.

Yapılan bu sınıflandırma belediye hizmetleri kapsamında ayrı bir öneme de sahiptir. Bu sebeple bu kavramlarının temel esaslarını açıklamak çalışmanın konu bütünlüğü içerisinde yerinde olacaktır. Bu bağlamda soyutluk – fiziksel varlığının olmaması- hizmetlerin en temel özelliğidir. Tüketicilerin duyu organları ile tanımlayıp kalitesi hakkında fikir edinemeyeceği soyut mallardan oluşur. Bu özellik kalite düzeyi somut ürünlerde olduğu gibi ölçülebilmesi ve karşılaştırma yapılabilmesi ve standartlaştırılması da zordur. Bu noktada hizmetten sağlanan yarar deneyime ve tecrübeye dayalıdır. Hizmetin değerini ve niteliğini ancak satın alındıktan sonra ya da hizmetin tüketilmesi veya satın alınması sürecinde anlaşılabilir. Somut ipuçları bularak, hizmetin verileceği yerde, verecek insanlardan, teçhizat, sembol veya fiyattan yararlanmaya çalışarak müşteri hizmetin kalitesi hakkında fikir edinir (Gazan, 2010: 37). Hizmet kavramının diğer bir özelliğini oluşturan ayrılmazlık özelliği hizmetin üretim ve

tüketim aşamasında söz konusudur. Çünkü söz konusu hizmet ürünü fiziksel mallardan farklı olarak önce satılır. Satılan hizmet ürününün üretimi ve tüketimi ise aynı anda gerçekleşir. Hizmeti alan müşteri de hizmet sürecine dolaylı veya direk yollarla dâhil olarak süreci etkilemektedir. Saç traşçı için berbere gelen müşteriler, muayene olmak için polikliniğe gelen hastalar, banka şubesinde işlem için bekleyen müşteriler hizmet sürecine dâhil olmayı beklemektedirler. İşletmeler için dengeli ve aksamayan bir hizmet sunum sürecinin gerçekleşebilmesi için sürecin planlanması oldukça önemlidir (Gazan, 2010: 38).

Bir hizmetin kalitesi ve içeriği, hizmetin nerede, nasıl ve ne zaman verildiğine ve buna ek olarak da özellikle hizmet sunan kişilere bağlı olarak değişmektedir. Örneğin bir hizmeti farklı zaman dilimleri de farklı karakter yapılarına sahip bireyler tarafından sunulabilmektedir. Bunun yanında aynı birey değişen zamanlarda farklı psikolojik etmenler içerisinde birbiriyle tutarlı olmayan değişik hizmet verebilir. Hizmetlerin değişkenlik ve heterojenlik özelliğini oluşturan bu etmen çeşitli faktörlerden etkilenme sonucunda oluşmaktadır (Gazan, 2010: 39).

Hizmetlerin son özelliğini oluşturan hizmetlerin dayanıksızlık özelliği; hizmetlerin üretim aşamasından hemen sonra tüketilmesiyle açıklanabilir. Çünkü hizmetler sunulduğunda tüketiciler tarafından hemen kullanılmadığı takdirde boşa gider. Bu hizmetlerin depo edilememesinden kaynaklanmaktadır. Yani hizmetler depolanamaz ve taşınmaz. Örneğin; tüketici durumunda bulunan hastanın önceden aldığı randevuya gitmemesi nedeniyle tedavi hizmetinin kullanılmaması durumu hizmetin depolanamayan özelliğidir. Hizmet özelliklerinden dayanıksızlık hizmetlerle ilgili planlama, fiyatlandırma ve tutundurma da ciddi problemler yaratmaktadır (Gazan, 2010: 39).

Kapitalist toplum yapısı içerisinde, insanların toplumsal ihtiyaçlarının karşılanması ve bu ihtiyaçların belirlenmesi devlet tarafından gerçekleştirilmektedir. Ancak bu durumun devlet tarafından üstlenilmesi çelişik bir nitelik taşımaktadır. Kapitalist üretim biçiminde toplumsal ihtiyaçlar özel yöntemlerle karşılanmaktadır. İşte tam bu noktada kamu hizmeti kavramı devreye girmektedir. Kamu hizmeti konusunu zorunlu kılan özellik bu noktada önem kazanmaktadır. İnsanların toplumsal ihtiyaçlarının belirlenmesi, toplumsallaştırılmasının, bir başka deyişle devletçe kamu hizmetleri olarak üstlenilmesinin sınırları ve bu sınırların işleyiş biçimleri tutarlı olmalıdır (Karahanoğulları, 2004: 5).

Hizmet kavramı gerek kamu sektöründe gerekse de özel sektörde karşımıza çıkmaktadır. Özel sektör açısından baktığımızda hizmet kavramı kar etme amacındayken, kamu yönetimi açısından hizmet sunma devlet idaresinin bir gereğidir. Kamu hizmeti, hizmet genelinin kamu kurumlarınca gerçekleştirilen ve başlangıcından tamamına kadar yasal

dayanaklarla desteklenmiştir (Negiz, 2007: 28). Kamu hizmetini farklı tanımlarla açıklamak mümkündür. Kamu hizmeti kamu tüzel kişileri veya bunların denetim, gözetim ve sorumluluğu altında bulunan özel girişim kurumları tarafından yürütülen etkinliklerdir (Giritli vd., 2006: 847).

Bir diğer tanımda kamu hizmeti; Bir kamu tüzel kişisi veya onun denetimi altında bir özel kişi tarafından sürdürülen amacı kamu yararı olan faaliyetlerdir (Gülan, 1998: 148). Kendine özgü bir hukuksal rejim içinde idare veya onun sorumluluğu altında özel hukuk kişilerince yürütülmesi sonucu kamu yararı elde edileceği yetki organlarca kararlaştırılan faaliyetler bütünüdür (Tiryaki, 2008: 235).

Kamu hizmetleri kendilerine özgü kurallar çerçevesinde sunulmaktadır. Ancak sunulmakta olan bu kamu hizmetlerinin hepsi için geçerli olan ve uyulmasının zorunlu olduğu temel ilkeler yer almaktadır (Negiz, 2007: 32). Kamu hizmetlerinin hepsi için geçerlilik oluşturan temel ilkeler; süreklilik ve düzenlilik, değişkenlik ve uyarılma, eşitlik ve nesnellik ile bedelsizlik olarak sıralanmaktadır (Şahin, 2011: 39).

Kamu hizmetlerinde geçerli olan ilkelerine ek olarak alanın da yapılan çalışmalar içerisinde yer alan temel özellikleri şu şekilde sıralanabilir (Gözübüyük, 2004: 27-28):

- Kamu hizmeti bireylerin yararlanmalarına açık etkinliklerdir ve yararlanmada eşitlik ilkesi esastır. Bu hizmetten yararlananların hak ve özgürlükleri hizmet gerekleri doğrultusunda dolaylı olarak sınırlandırılabilirler.
- Kamu hizmeti kamuya yöneliktir ve kamu yararlı bir hizmettir. Kamu kesimine dolaylı olarak yarayan hizmetler kamu hizmeti sayılmazlar.
- Bir hizmetin kamu hizmeti sayılıp sayılmaması toplumun içinde bulunduğu koşullarla yakından ilişkilidir ve siyasal bir kararla belirlenir.
- Kamu hizmeti bölgesel, yerel ve ülkenin tamamı ile ilgili olabileceği gibi, toplumun belli bir kesimine yönelik de olabilir.
- Kamu hizmeti normal şartlar altında kamu kurumları tarafında sağlanır fakat kamu kurumunun denetimi altındaki özel kesim tarafından da sağlanabilir.
- Bir hizmetin kamu hizmeti sayılması için o hizmetin kamu yararına olması yeterli değildir, o hizmetin bir kamu kurumu gözetimi altında yürütülmesi gerekir.
- Kamu hizmeti kural olarak sürekli hizmetlerdir ancak süreli veya geçici de olabilir.
- Kamu hizmetinin önemli bir bölümü parasızdır ve kolluk hizmetleri ücretsizdir.
- Kamu hizmeti nesnel bir biçimde sunulur.

- Bir hizmetin kamu hizmeti olarak kamu kurumları tarafından yürütülebilmesi yasama organının iznine bağlıdır.
- Kamu hizmetinin yalnızca kamu hukukuna göre yönetilmesi gerekmez, hizmetin niteliğine göre özel hukuk kuralları da uygulanabilir.

Kamu hizmetinin amacı kamu yararı gözetmesine yönelik olarak yürütülen toplumsal bir gereksinimi karşılamaktır. Kamu hizmetlerinin yürütülmesi aşamasında kesintiye uğramaması son derece önemlidir. Diğer bir yandan meydana gelen sosyo-ekonomik şartlar beraberinde toplumsal ihtiyaçları değiştireceğinden, kamu yararı merkezli olarak, sunulacak kamu hizmetlerinin yaşanan değişimlere cevap verebilmesi gerekmektedir. Bu değişimlerin gerçekleşmesini etkileyen temel faktörler mevcuttur. Bunlar; yer, zaman, kentleşme, toplumsal ve ekonomik koşullardır. Kamu hizmetlerinin en temel esası; kamu yararadır. Kamu yararı amacı taşıyan kamu hizmetleri kar amacından uzak olarak yürütülmektedir. Kar amacı taşımayan kamu hizmetleri bu yönüyle özel kuruluşların çalışma yönüyle farklıdır. Kamu hizmetinde önem taşıyan diğer bir nokta ise; hizmetlerden yararlanan vatandaşların sunulan hizmetlerde meydana gelen aksamalarda ortaya çıkan zararın vatandaşların bunu tazmin ettirme hakkına sahip olmalarıdır. Kamu hizmetleri ilk ortaya çıktığı andan itibaren taşıdığı niteliği gereği, bedelsiz olarak sunulmaktadır. Ancak günümüzde meydana gelen değişimler doğrultusunda bazı anlam değişimleri yaşansa da bazı hizmetlerin karşılığı ücrete tabi değildir. Burada ki temel esas devletin bir tüccar mantığıyla kar amacı taşımaması gibi vatandaşlarında devletin gözünde bir müşteri gibi görülmemesidir (Negiz, 2007: 32-33).

3.1.1. Kamu Hizmetlerinin Sınıflandırılması

Kamu hizmetlerinin modernleşme sonrası çağdaş devlet düzeninde çeşitleri ve sayıları gittikçe artmaktadır. Bunun sonucunda değişik açılardan açıklanmakta ve tasnif edilmektedir. Kamu hizmetlerinin klasik olarak en temel sınıflandırılmasını oluşturan ayırım; tam kamusal hizmetler ve yarı kamusal hizmetlerdir. Tam kamusal hizmetler geçmişten günümüze kadar geçen süreç içerisinde piyasa mekanizması içerisinde üretilemeyen hizmetleri kapsamaktadır. Bu hizmetler; adalet, savunma ve diplomasi gibi hizmetlerdir ve bu hizmetlerin bağımsız devlet düşüncesi doğrultusunda devlet tarafından görülmesi zorunlu olan tam kamusal hizmetlerin en klasik örneklerini oluşturmaktadır. Yarı kamusal hizmetler ise klasik devlet anlayışının değişimi doğrultusunda devletin denetim ve gözetimi altında kısmi olarak piyasa mekanizmasına devredilen sağlık, eğitim gibi hizmetlerdir (Şahin, 2011: 43).

Tam kamusal hizmetlerinin en temel özellikleri sıraladığımızda:

- Kamusal mal ve hizmetlerin üretimi devlet tarafından yapılmaktadır.
- Kamusal mal ve hizmetlerin tüketiminde vatandaşlar arasında meydana gelen rekabet anlayışı yer almaz.
- Kamusal mal ve hizmetlerin sonucunda ortaya çıkan faydadan hiç kimse mahrum edilemez.
- Kamusal mal ve hizmetlerin faydası birimlere bölünemez.
- Kamusal mal ve hizmetler kar amacı taşıma doğrultusunda pazarlanamaz (Gökçe ve Bayrakçı, 2005: 63-64).

Kamu hizmetlerinin klasik ayrımının yanında en temel özellikleri dikkate alınarak bir ayrıma gitmek de mümkündür. Bu noktada önemli olan husus bu ayrımın oluşmasında meydana gelen devlet anlayışının değişmesidir. Devlet anlayışında meydana gelen değişimlerle birlikte ekonominin küreselleşmesi ve devletlerin modern anlayış içinde yönetilmesi bu değişimlerin zeminini ve gerekçelerini oluşturmuştur.

Bu bağlamda devletin temel fonksiyonları oluşturan ve asli özellikleriyle birlikte devletlerin bağımsızlık unsurları içerisinde de yer alan yasama, savunma, egemenlik hizmetleri genel kamu hizmetleridir. Bununla beraber; ikinci grup kamu hizmetleri, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerini kapsayan devletin ve vatandaşın toplumsal refahını sağlamayı amaçlayan kamu hizmetleri olarak sıralanmaktadır. Üçüncü grup kamu hizmetleri ise, ekonomik özellikler taşımaktadır. Ekonomik özellikleri içeren bu hizmetler faaliyet alanına göre bazen özel hukuk, bazen de kamu hukuku kurallarının denetimi altındadır. Son olarak sınıflandırılma içerisinde değerlendirilebilecek olan kamu hizmetleri yerel hizmetlerdir. Yerel kamu hizmetleri olarak adlandırılan bu hizmetler, yerel halkın ortak ihtiyaçlarını gerçekleştirme amacındadır (Negiz, 2007: 33-34). Çalışma yerel kamu hizmetleri olarak adlandırılan belediye hizmetleri araştırmaktadır.

3.1.2. Kamu Hizmetlerinde Kalite

Dünyada meydana gelen değişimler birçok sektörde olduğu gibi kamu yönetimi alanını da etkilemiştir. Bu değişimleri ise kamu yönetimi ayak uydurma konusunda geri kalmıştır. Geleneksel yönetim anlayışıyla kamu yönetimini yürütmenin imkânsız hale geldiği açıktır. Bu sebeplerle kamu yönetiminde verimlilik, hizmetlerde kalite, etkinlik gibi konular tartışılmaktadır (Ardıç vd., 2004: 63).

Kalite kavramı günümüz toplumunun en önemli sloganı haline gelmiştir. Küreselleşme süreci, devletin küçültülmesini zorunlu kılmıştır. Bununla beraber vatandaşın devletten

beklentileri de giderek artmaktadır. Bu giderek artan beklentilerin aynı zamanda kaliteli olması da talep edilmektedir. Kamu sektöründe bu talepleri karşılamak amacıyla özelleştirme ve yerel yönetimlere yetki devriyle birlikte daha kaliteli hizmet sunumu amaçlanmaktadır. Bu amaçla kamu sektörü bilişim devrinin getirdiği hızlı ve etkin hizmet sunma alanlarında kendisini geliştirmelidir (Sezer, 2008: 150).

Bu bağlamda kalitenin tanımlanması üzerine son zamanlarda farklı fikir tartışmaları yapılmaktadır. Bu fikirlerden en önemlisi David A. Garvin tarafından 1987 yılında yapılmıştır. Ürün kalite boyutları üzerine hizmet kalitesinin daha iyi anlaşılabilmesine ve vatandaşların hizmetlerin hangi unsurlarından tatmin olup olunmadığı üzerine fikirler sunmaktadır (Ardıç vd., 2004: 63).

Akademik çalışmalar içerisinde hizmet kalite boyutlarının tanımlanması ve açıklanması üzerine birçok çalışma yer almaktadır. Bu çalışmalar içerisinde ön plana çıkan ve genel kabul görerek en yaygın kullanıma sahip olan hizmet kalite boyutları Parasuraman, Berry ve Zeithaml tarafından 1985 yılında yapılmıştır. PZB, müşteri-vatandaş odaklı beklentileri esas alarak hizmet kalitesini oluşturan on boyut tespit etmiştir (Usta ve Memiş, 2010: 337; Ardıç vd., 2004: 65-66). Hizmet kalitesini oluşturan on boyut aşağıda sıralanmıştır:

- Somut özellikler,
- Güvenirlilik,
- Heveslilik,
- Yeterlilik,
- Nezaket,
- İnanılabilirlik,
- Güven,
- Erişim,
- İletişim,
- Empati'dir (Usta ve Memiş, 2010: 337).

Belirlenen bu ilkelerin hizmet kalitesini evrensel bir özelliğe taşıyıp taşımadığı ise tartışılmaktadır. Bazı görüşler evrensel bir boyutu olduğunu öne sürmekte, bazı görüşler ise buna karşı çıkmaktadır. Karşı görüşlerin savunduğu mekân, zaman ve sektör bakımından farklılıklar olabileceği ifade edilmektedir. Farklı iki ülkede yaşayan tüketicilerin hizmet kalitesi değerlendirmesinin farklılıklar taşıyacağı açıktır. Dolayısıyla, hizmet kalitesinin ölçümünde tüketicinin değerlendirmesi zaman, mekân ve sektör itibarıyla farklı olacaktır. Sonuç itibarıyla evrensel bir hizmet kalitesi ölçeği konusu tartışmalıdır (Usta ve Memiş, 2010: 338).

Kamu hizmetlerinde kalite, salt vatandaşı esas alan bir kavram değildir. Çünkü kamu hizmetleri toplumsal kalkınmaya toplum üyelerinin değer ve yaşantılarına katkıda bulunmaktadır. Bunu gerçekleştirebilmek için kamu kurumlarının, işbirliği içinde, birbirini tamamlayan ve aynı zamanda birbirleriyle yarışan bir anlayış içerisinde olmalıdır (Göküş, 2011: 86).

Bu noktada önem kazanan en temel konu ise vatandaşın artan teknolojik gelişmeler, imkânlar veya liberal politikaların da etkisiyle özel sektördeki başarılı uygulamaları kamu sektöründe de beklemesidir. Kamu kuruluşları bu anlayış içerisinde zamana ayak uydurmak zorundadır. Ayrıca bu sebeplerle de özel işletmelerin ortaya koyduğu kalite ve maliyet standartlarını yakalamalıdır (Sezer, 2008: 150).

3.1.3. Vatandaşın Kamu Hizmetlerinden Memnuniyeti

Bireysel ve toplumsal yaşamı etkileyen değişen dünya şartlarına uyum sağlamak ve artan ihtiyaçları etkin, süratli ve ekonomik biçimde yerine getirebilmek için kamu yönetimi anlayışında değişimler gerekmektedir (Yıldırım, 2004: 19). Ancak kamu yönetimi geleneksel yönetim anlayışı içerisinde 1990'lı yıllara kadar bu değişimi gerçekleştirememiştir. Bu durum sonucunda da tartışmalar devam etmiştir. Kamu yönetiminin ve sunduğu hizmetlerin yeniden yapılandırılmaya başlamasından önce vatandaşların kaliteli hizmet aldığını söylemek mümkün değildir. Bu durum vatandaşların kamu hizmetlerine karşı düşük beklenti içinde kalmasına neden olmuştur. Diğer bir taraftan bu doğrultuda kamu görevlilerinin de kamu hizmetlerinin geliştirilmesi çabası olmamıştır (Ekici vd., 2009: 73).

Geleneksel kamu yönetimi anlayışı devlet ne üretirse halk onu tüketir anlayışı içerisindeyken, yeni kamu yönetiminin hâkim olmasıyla birlikte vatandaşın ihtiyacına göre üretim anlayışı önem kazanmıştır (Özer, 2005: 4).

Bu noktada vatandaşın ihtiyaçlarının belirlenmesi ve karşılanması doğrultusunda vatandaş devlet bir müşteri olarak görebilir. Bu çağdaş bir görüştür ki; piyasa şartlarında devletin hizmet gücünü artırmakla beraber ve vatandaş odaklı olmasını sağlamaktadır. Bunun sonucunda ise kamu kaynakları etkin ve verimli kullanımı ile vatandaş memnuniyeti sağlanabilir (Usta ve Memiş, 2010: 334).

Yeni kamu yönetimi anlayışının getirdiği ilkelerin yanında, yönetimde açıklık, kamu hizmetlerinden yararlananların karar alma sürecine daha çok katılmak istemesi gibi gelişmeler kamu yönetiminde, müşteri-vatandaş odaklı bir yaklaşımı ortaya çıkarmaktadır. Müşteri-

vatandaş odaklı bir kamu hizmeti anlayışını benimsemenin bir yolu da devlet-vatandaş ilişkilerinin günümüz bilgi çağının gerektirdiği şekilde olmasıdır (Sezer, 2008: 148).

Vatandaş odaklı yönetim yaklaşımının uygulanabilmesi için ilk olarak yapılması gereken uygulama vatandaşın ihtiyaçlarının neler olduğunun tespitidir. İhtiyaçların değişken ve dinamik olmasından dolayı bu tespitlerin belirlenmesi güçtür. Ayrıca toplumun değişik özelliklerine göre; yaş, cinsiyet, eğitim, gelir gibi değişimler de bu tespitlerin belirlenmesini güçleştirmektedir (Usta ve Memiş, 2010: 334).

Kamu hizmetlerinin gelir kaynağı halktan toplanan vergilerdir. Vergilerle devlet vatandaş için en iyi, en uygun, en etkili hizmeti üretme amacı taşır. Kamu hizmetlerinin temelde halktan toplanan vergilerle yürütülmesi, halkın bu tür hizmetlerden tatmin düzeyinin önemini artırmaktadır. (Şahin, 2011: 53).

Kamu kurumlarının sunduğu hizmetlerden yararlanan vatandaşlardır. Beklentiler doğrultusunda hizmet memnuniyeti farklı sebepler sonucunda farklılıklar içermektedir. Bunun sebebi, vatandaşların farklı beklentiler içerisinde olmasıdır (Daşcı, 2014: 76; Şahin, 2011: 53). Verilen hizmetten memnun olma durumuna etki eden temel faktörler şu şekilde sıralanabilir:

- *Deneyimler:* Memnuniyet için en önemli unsur önceki deneyimlerdir. Müşteriler/vatandaşlar genellikle hizmet almaya karar verirken ilk olarak geçmiş deneyimlerinden yararlanırlar ve aldıkları hizmeti daha önceki deneyimleri ile karşılaştırırlar.
- *Kişisel özellikler:* Müşterilerin/vatandaşların demografik, sosyal, fiziksel, eğitim seviyesi, uzmanlık derecesi gibi özellikleri de memnuniyet dereceleri üzerinde çok etkilidir.
- *Durumsal etki faktörleri:* Hizmet kategorisindeki teknolojik gelişme ve halkla ilişkiler faaliyetleri gibi faktörleri içerir.
- *Sözlü iletişim:* Müşterilerin/vatandaşların sunulan hizmetle ilgili çevrelerinden daha önce edindikleri bilgilerdir (Sevimli, 2008: 18).

Bu sıralamaya ek olarak alanında yapılan diğer bir çalışmada; müşteri olarak adlandırılan vatandaşların hizmet memnuniyeti belirlemeye yönelik ortaya konulan hipotezleri ve ulaşılan verileri şu şekilde sıralamak mümkündür (Ardıç vd., 2004: 66-67):

- Vatandaşların cinsiyetleri ile algıladıkları hizmet kalite düzeyleri arasında ilişki vardır.
- Gelir gruplarına göre, vatandaşların algıladıkları hizmet kalitesinden memnuniyet düzeylerinde farklılık vardır.

- Eğitim gruplarına göre, vatandaşların algıladıkları hizmet kalitesinden memnuniyet düzeylerinde farklılık vardır.
- Yaş gruplarına göre, vatandaşların algıladıkları hizmet kalitesinden memnuniyet düzeylerinde farklılık vardır.
- İkamet süresine göre, vatandaşların algıladıkları hizmet kalitesinden memnuniyet düzeylerinde farklılık vardır.

Bu hipotezler doğrultusunda yapılan çalışmanın sonucunda; vatandaşların iletişim ve sosyal yaşamında meydana gelen değişimlerle birlikte ekonomik seviyesindeki artışlar ve eğitim düzeyinin artması vatandaşların hizmetlerden memnuniyet beklentisinde yükselmeye neden olmaktadır. Bunun sonucunda ise, beklentisi yükselen vatandaşlarda bir takım değişimler yaşanmıştır. Bunlar; kendisine sunulan hizmetin istediği kalitede, istediği zamanda ve mümkün olduğu kadarıyla en yüksek seviyede kendisine sunulmasını beklemektedir. Çalışmada yaşla hizmet memnuniyeti arasında bir ilişkinin olduğuna dair bulgular elde edilmiştir. Vatandaşların yaşlarına artmasına paralel olarak hizmetlerden memnun olma düzeyleri artmıştır. Yaşın artması hizmet memnuniyetini artırırken, eğitim seviyesinin yükselmesi ise vatandaşların hizmetlerden memnun olma seviyelerini düşürmüştür. Çalışmada eğitim seviyesi artıkça hizmetlerden memnun olma düzeyinde azalmalar olduğu gözlenmiştir (Ardıç vd., 2004: 78-79).

Hizmet alan vatandaş ile hizmeti vermekte sorumlu olan kamu kurumları arasında ki ilişki de hizmetlerin memnuniyet düzeyini etki eden diğer önemli bir etmendir. Bu ilişkide öne çıkan temel unsurlar; güven ve temsildir. Vatandaşın hizmet memnuniyetinden önce hizmetin gerçekleştirdiği kamu kurumlarına olan güven düzeyi ve kamu kurumlarının hizmeti alan vatandaşın menfaatlerini ne ölçüde temsil ettiği son derece önemlidir. Vatandaşın düşünce ve fikirleri doğrultusunda vatandaş memnuniyetini meşruiyetle birlikte değerlendirilmektedir. Bunlara ek olarak ayrıca, vatandaşların sunulan hizmet kalitesinden tatmin olma düzeyleri ile kamu hizmetini gerçekleştirenlerin yaptıkları işten tatmin olma düzeyleri arasında ilişki vardır. Bu noktada hem vatandaşların hem de iş görenlerin birbirleriyle olan iletişim sürecinde her iki tarafında duygu ve düşünceleri ile bunlara bağlı olarak gösterecek oldukları tutum ve davranışların önemli rolü bulunmaktadır (Şahin, 2011: 55-57).

3.2. Yerel Kamu Hizmetleri

Kamu hizmetlerinin tamamının merkezi yönetim tarafından gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Merkezi yönetimler denetim ve gözetim çerçevesi içerisinde bazı hizmetlerin yürütülmesi aşamasında yetki devirlerine gitmektedirler. Özellikle yerel topluluk ölçeğinde

olan hizmetlerin yürütülmesini yerel yönetim birimleri gerçekleştirmektedir. Yerel yönetim birimleri bu yetkiyi merkezi yönetim adına kullanırlar. Sınırları belirli olan bu yetkilerin temel amacı yerel topluluğa gereken hizmetleri en iyi şekilde sunmaktır. Yerel topluluğun hayatını sürdürdüğü bölgede ihtiyaç duyduğu gereksinimler bir bakıma yerel hizmetlerin konusu oluşturmaktadır.

Gelişen dünya şartları içerisinde yerel nitelikli kamusal hizmetlerin önemi giderek artmaktadır. Bu durumda dolayısıyla yerel yönetim birimlerin öneminin daha da artmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda hizmetlerin sayı olarak artması ve hizmetlerin niteliğine ilişkin beklentilerin yükselmesi kamu hizmetlerin daha iyi sunulması anlayışını beraberinde getirmiştir. Yerel yönetim birimleri içerisinde belediyeler, yerel kamu hizmetlerinin görülmesinde mevcut veya muhtemel problemlerin çözümlenmesinde en etkili kurumlar olmaktadır (Gazan, 2010: 31).

Yerel hizmetler özelliği gereği sadece o yörenin halkını ilgilendiren konusu bakımından da sadece yerel yönetim kuruluşlarının yetki alanı içindeki hizmetleri kapsamaktadır. Dolayısıyla yerel nitelikteki kamu hizmetlerini genel kamu hizmetlerinden ayıran en önemli etmen sundukları hizmetlerin sosyal faydasının yayıldığı alandır. Yöre halkının yaşadığı birimler içerisinde sınırları belirli alanda yaşayan insanları ilgilendiren, onların ihtiyaçlarına yönelik veya yararlarını koruyan hizmetler yerel kamu hizmetleridir. Bu bakımdan bu hizmetler yerel olmaya ya da belirli bir bölgeye ait olma niteliğine sahiptirler (Uçar, 2003: 58).

3.2.1. Yerelde Hizmet Kavramı ve Genel Özellikleri

Kamu hizmetlerinin yönetiminde halkla en yakın ilişki içerisinde olan birimler yerel yönetimler bünyesindeki belediyelerdir (Henden, 2005: 48). Belediyelerin kuruluş amacı buldukları belde halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamaktır (İnce ve Şahin, 2010: 7). Herhangi bir kar amacı olmaksızın belde insanların ve çalışanların faydalanması için yürüttükleri bütün faaliyetler belediyelerin hizmet tanımını oluşturmaktadır (Öztemel, 2001: 30-31).

Belediye hizmetlerini en genel anlamıyla, “belediyenin gönüllü teşebbüslerin ve özel sektör kuruluşlarının, bir beldedeki yerel ortak ihtiyaçları karşılamak ve kamu yararını sağlamak için sundukları ve ilgili belediyelerin gözetimi ve denetimi altında bulunan, sürekli ve düzenli faaliyetler” olarak tanımlanmaktadır (Gazan, 2010: 55).

Minimal devlet anlayışından düzenleyici devlet anlayışına geçilmesi günümüzde yerelleşmeye daha fazla önem ve daha fazla ağırlık verilmesi gereğini ortaya koymuştur. Hesap

verebilir, demokratik, şeffaf, öngörülebilir ve iyi yönetim ilkelerinin egemen olduğu bir yerel yönetim yapısının kurulması için yerel yönetim birimlerinde yeniden yapılanma çalışmaları da başlamıştır. Günümüz şartlarında kentlerin giderek önem kazanması ve nüfusun büyük bir kısmının kentlerde yaşaması yerel yönetim birimi olan belediyelerin görev ve sorumluluklarını artırmıştır (İnce ve Şahin, 2010: 7).

Nadaroğlu (2001: 77-78) belde sakinlerinin yararlandıkları ve ihtiyaç duydukları günlük hizmetlerin; yaşamın devamı açısından oldukça önemli olduğuna vurgu yapmaktadır. Bu amaçla insan yaşantısının huzurlu, güvenli, rahat ve kolay bir şekilde gerçekleşmesinde aşağıdaki hizmetlerin rolü oldukça önemlidir. Bu hizmetlerin bir ya da birkaçının eksik gerçekleştirilmesi veya gerektiği kadar hizmetin yerine getirilememesi belde halkının yaşantılarında bazı sorunlar yaşanmasına neden olabilir. Bu amaçla belediyelerin, yerel hizmetleri gerçekleştirme yetkili olduğu en temel hizmetler şu şekildedir:

- Çöp toplama, katı atık ve çevresel temizlik hizmetleri,
- İtfaiye hizmetleri,
- Atık su ve kanalizasyon hizmetleri,
- Ulaştırma hizmetleri,
- İçme suyu hizmetleri,
- Çevre düzenlenmesi ve ağaçlandırma çalışmaları; park ve bahçe hizmetleri,
- Yol asfaltlama, kaldırım çalışmaları ile ulaştırma hizmetleri,
- Yiyecek ve içecek maddelerinin temizliğinin ve fiyatların kontrol edilmesine ilişkin; zabıta hizmetleri,
- Evlendirme hizmetleri,
- Defin ve mezarlık hizmetleri,
- Otopark hizmetleri,
- Gürültüyü yasaklayıcı hizmetler,
- İmar faaliyetleri ile ilgili yapı kontrolü vb. hizmetler,
- Kültürel ve sosyal etkinliklerin düzenlenmesine yönelik hizmetler,
- Seçilmişlere ulaşılabilirlik ve iletişim kurma,
- Siyasal kararlara katılım ve söz sahibi olmadır.

Yukarıda bahsedilen belediye hizmetlerinin sahip olduğu ve genel kabul görmüş bazı özellikleri yer almaktadır. Söz konusu belediye hizmetlerinin genel özelliklerini sınıflandırmaya tabi tuttuğumuzda:

- Hizmetin özel veya genel olması,

- Ücretli veya ücretsiz olması,
- Sunuluş yerlerinin sabit veya değişken olması,
- Ölçülebilir bir değerinin olup olmaması,
- Özeleştirilip özelleştirilememesi ve tek başına veya-başka hizmetlerle birlikte sunma olarak sıralamak mümkündür (Torlak, 1999: 22-23).

Belediyeler asli hizmet kurumları olarak tanımlanabilir. Ancak, yöre halkının beklentileri, istekleri ve ihtiyaçlarını yerine getirmek amacıyla kurulan belediyeler de, amaç sadece beklenen hizmetin yerine getirilmesi olmamalıdır (Henden ve Henden, 2005: 49).

Modern yönetim anlayışına bağlı olarak söz konusu görevlerinden kaynaklanan belediye hizmetlerini karşılamak artık yeterli değildir. Günümüzde ön plana çıkan ve geçerliliği giderek önem kazanan vatandaşlara sunulan belediye hizmetlerinde vatandaşların tatmin edici düzeyde memnun kalmasıdır (İnce ve Şahin, 2010: 7).

Bu gerekçelerle belediyeler, hizmet verilen halkın görüşlerine başvurmalı, bu bilgiler ışığında kamu hizmetlerinin halkın ihtiyacı doğrultusunda dağıtılıp dağıtılmadığını tespit etmeli ve gerekli gördüğü durumlarda hizmetleri ihtiyaçlar doğrultusunda artırmalıdır. Gerçekleştirilen hizmetin dağıtımında dengenin sağlanması da bu hususta gereklidir (Kara ve Gürcü: 2010: 80).

Çalışmanın konusunu oluşturan hizmetlerden memnuniyet kavramı gerçekleştirilen hizmetler kadar da önemlidir. Bu kavram çalışmada ayrı bir bölümde değerlendirilmiştir.

3.2.2. Yerel Kamu Hizmetlerinde Belediyelerin Önemi

Kamu hizmeti kapsamında yürütülecek tüm hizmetlerin tek bir yönetim merkezi tarafından gerçekleştirilmesi oldukça zordur. Bu kamu hizmetlerinin merkezi idare tarafından yürütülmesi hem etkinlik hem de verimlilik açısından, gerek kaynak kullanımında gerekse hizmet sunumunda yaşanacak bir takım sorunları ortaya çıkaracaktır. Bu sebeplerle hizmet sunumunda yaşanacak problemleri, merkezi idare dışında yerelde merkez adına bu görevi yerine getirecek kurum veya kuruluşların varlığını zorunlu hale getirmektedir (Negiz, 2007: 44).

Kamu hizmetlerinin sunumunda bu sebeple en etkili rolü üstlenen kurum yerel yönetimlerdir. Yerel yönetimlerde özellikle belediyeler, halka en yakın birim olarak vatandaş anlayışının en kolay benimsenebileceği kurumlardır. Bu kurumların sunduğu hizmetlerle, halk katılımı sağlamaya çalışılmakta; onların beklentilerine göre hizmetler belirlenmektedir. (Sezer, 2008: 164).

Belediyelerin varlık nedenleri sorumlu olduğu bölgede toplumun ortak ihtiyaçlarını karşılamaktır. Bunun içinde belediyeler; kentsel yaşam kalitesini, çağdaş kent ve çevre standartlarını bir kentte sağlamakla görevli birimlerdir. Bu koşulları sağlamada en yetkili kurum olarak belediyeler vatandaşa en yakın sorumluluk sahibi kamu kurumlardır (Cankuş, 2008: 10).

Merkezi idare tarafından yeterince görülemeyen hizmetler yerel yönetimlerin var olmasının temel nedenini oluşturmaktadır. Belediyelerin ortaya çıkış nedenleri şu şekilde sıralanabilir (Arıkbay, 1993: 2):

- Yönetimsel alanın daraltılması yoluyla hizmet görmede kolaylık sağlanması,
- Hizmet maliyetlerinin düşürülmesi,
- Hizmet kalitesinin yükseltilmesi,
- Hizmet karşılıklarının alınmasında kolaylık sağlanması,
- Siyasal katılımcılık düzeyinin yükseltilmesidir.

Hizmetin hedeflenen vatandaşlara ulaşması ve vatandaşa ulaşan hizmetin optimal fayda sağlaması son derece önemlidir. Hizmette verimlilik, bu bağlamda en az kaynakla, en çok, hızlı, ucuz ve kaliteli hizmeti vatandaşa sunma işlemidir (Yalçındağ, 1992: 7).

Özel sektörde müşteri konumundaki kişilerin iş yapacakları özel kuruluşlarla ilgili olarak sahip oldukları birçok alternatif mevcuttur. Bu noktada kamu hizmetleri açısından, kime gidileceği konusunda göreceli olarak daha az alternatif yer almaktadır. Bunun sonucunda, özellikle belediyeler bir vatandaşa istenmeyen veya tam tersi vatandaşın istemediği bir hizmeti belediyeye yönelik olarak gerçekleştirebilmektedir. Hizmette halka yakınlık ilkesi, yerel yönetimlerin hizmet sunduğu kitleyi müşteri olarak görmesinde önemli bir parametredir (Sezer, 2008: 164).

Belediyelerin de hizmet görevini gerçekleştirme noktasında yaşadığı en temel sorun ekonomik gelir yetersizliğidir. Az bir gelire sahip olan belediyeler bu sebeple öncelikli olarak vatandaşların hizmet önceliklerini belirleme noktasında tutarlı kararlar verebilmelidir. Belediyelerin hizmet önceliklerini belirleme noktasında vatandaşların talepleri de etkili olacaktır.

“Vatandaşların, belediyelerden talep ve beklentileri zaman içerisinde doğal, ekonomik, sosyo -kültürel değer ve ihtiyaçlara bağlı olarak değişmektedir. İhtiyaç ve beklentilerin çeşitli, ancak kaynakların kısıtlı olması; belediye hizmetlerinde verimlilik, kalite, etkinlik ve ihtiyaca dayalı hizmet üretme gibi kavramları zorunlu kılmaktadır” (Cankuş, 2008: 10).

Hizmette etkinliğin ve verimliliğin sağlanmasında temel koşul, sonuç itibariyle hizmetlerin halka en yakın birimlerce yerine getirilmesidir. Hizmete en yakın yönetimin halka da en yakın yönetim olduğu anlayışı da yerel demokrasinin de bir gereği olarak kabul görmüştür. Bu durumda kamu hizmetlerinde belediyelerin önemini oluşturmakta ve önemini artırmaktadır. Yerel yönetimler bu noktada demokrasinin tabandan tavana doğru yapılanmasında en önemli kurumlardır. Çağdaş demokrasinin nitelikleri olarak katılma ve temsil, en iyi biçimde belediyeler gerçekleşmektedir. Merkezi yönetimin idari vesayeti altında yer alan belediyeler devlet gücünün dengelemesinde de önemli bir rol üstlenmektedirler. Bunun sonucunda gücün tek bir elde toplanması şeklinde ortaya çıkacak anti demokratik bir yapılanmayı engellemiş bulunurlar (Negiz, 2007: 46-47: Çukurçayır, 2000: 109).

3.2.3. Yerel Hizmetlerde Kalite ve Memnuniyet

Ülkemiz katı bir merkeziyetçilik geleneği doğrultusundan gelen uygulamalarla tarihsel süreç içerisinde geleneksel yönetim anlayışıyla hareket eden belediyeler, yaşanan değişim karşısında hantallık ve verimsizlik tartışmalarının içinde yer almıştır. Bu tartışmalar da belediyelerin, kamu hizmetlerinin etkin olarak işletebilmesi halinde aslında merkezi kurumlara oranla daha çok verimli olacağı görüşü savunulmaktadır (Ardıç vd., 2004: 63).

Bu tartışmalar sürerken özellikle 1980 sonrası dünyada ve ülkemizde liberal politikaların etkisiyle esen özelleştirme rüzgârları yerel yönetimler açısından önemli bir dönüm noktasını oluşturmaktadır (Yıldırım, 2004: 19).

Belediye hizmetlerinde halka sunulan hizmet veya hizmetin kalitesinden daha önemli olan, kalitenin hizmeti alan kişi veya kişiler tarafından algılanıp algılanmadığıdır. Hizmeti alan belde sakinlerin hizmet algılaması ile hizmet konusundaki oluşturdukları algı; hizmeti sunan belediyenin başarısı belirlemektedir. Belediye birimleri aslında en temel ihtiyaçlarla birlikte günlük yaşamın gereklerine yanıt veren kurumlardır. Ayrıca kentler, sahip olduğu nüfusa yönelik ürettiği hizmetin en yoğun alanları olması sebebiyle de belediyelere bu konu da büyük görevler düşmektedir (Cankuş, 2008: 9-10).

Belediyelerin, vatandaşa yönelik olarak gerçekleştirdiği hizmetler çok kapsamlıdır. Diğer yandan belediyeler belirlenen yasal mevzuat çerçevesi içinde tabi olduğu kurallar bulunmaktadır. Belediyelerin kurallar içerisinde kalarak elde ettikleri gelirler ise yetersizdir. Belediyeler sahip olduğu bu kıt kaynaklarla mümkün olduğu kadar hizmetlerin giderlerini karşılamak durumundadır. Hizmet işlevini yerine getiren belediyeler yapmış olduğu hizmetlerde kar amacı taşımadığından, öncelikli olarak kamu yararı anlayışını ön planda

taşınmalıdır. Bu açıdan belediyeler kar amaçsız işletmeler olarak da tanımlanabilir. Belediyelerin gerçekleştirdiği hizmetler merkezi yönetimden bağımsız olarak düşünmek oldukça zordur. Merkezin idari vesayetine tabi olan belediyeler, normal şartlarda hizmet üretimi ve ürettiği hizmeti sunma noktasında merkezi yönetim tarafından kısıtlanmayacağı düşünülse de, belediyelerin siyasal yönlerinin bulunması bu düşüncenin sorgulanmasına neden olmaktadır. Çünkü merkezi yönetimlerin siyasal gelecekleri belediyelerin gerçekleştirmiş olduğu hizmetlerle yakından ilgilidir (Torlak, 1999: 9).

Belediyelerin sunduğu hizmetlerin kalitesinin, belediye faaliyetlerinin her yönüne nüfuz eden sürekli bir işlevi bulunmaktadır. Hizmetlerin vatandaşların beklentilerini karşılamadaki uygunluğu belediyelerde halkın belediyelerin kararlarına katılması ile mümkündür. Bu noktada belde halkı ihtiyacı olan hizmeti veya hizmet kalitesinin gerçekleşmesi için katılım mekanizması içerisinde olmalıdır. Üretilen veya sunulan hizmetin yine kendisine sunulduğu düşünüldüğünde vatandaşın kararlara katılımı doğru ve tutarlı kararların alınmasını kolaylaştıracağı düşünülmektedir (Peker, 1996: 15-23; Usta ve Memiş, 2010: 336).

Kamu sektöründen farklı olarak, özel sektörün serbest piyasa ekonomisi içerisinde rekabet gücünü artırması son derece önemlidir. Rekabet gücünü artırması ise işletmenlerin müşterilere sunacak olduğu hizmetlerdeki kaliteye yönelmesiyle mümkündür. Ancak yerel yönetimlerde özel sektörden farklı olarak asıl amaç kar değildir. Karın temel bir amaç olmamasına karşın özellikle belediyelerde hizmetten yararlananlara kaliteli hizmet sunma gereksinimi yer almaktadır. Bunun nedeni belediyelerin asli yükümlülük ve görevini oluşturan hizmet üretme organı olmalarıyla birlikte halkın desteğini kazanma amacıyla olmalarıdır. Belediyeler de seçimle göreve gelen yetkililerin meşruiyetini devam ettirmesi kuşkusuz hizmetlerde kaliteli ve başarılı olmasıyla yakından ilgilidir (Azaklı, 2000: 413).

Belediyelerde, sorumlu oldukları yerleşim alanındaki vatandaşlara yönelik gerçekleştirilen hizmetlerin yanın da kurum içindeki hizmet eylemleri de dikkate alınmalıdır. Kurum içerisindeki bu hizmetlerin de kalite boyutu içermesi vatandaşların tatmin olma düzeyine etki etmektedir. Bu noktada belediyelerin ürettiği hizmetleri kurum içi ve kurum dışı hizmetler olarak ikiye ayırmak yerinde olacaktır (Öztemel, 2001: 28).

Bu bağlamda belediye personelinin vatandaşa yönelik olarak gerçekleştirdiği hizmetleri yerine getirme biçimi de belediyelerde kalitenin unsurunu oluşturmaktadır. Vatandaşların belediyelere yönelik taleplerinin alınması, alınma usulüyle belediye çalışanlarının iş görürken takındıkları tavır, güler yüzlülük, ses tonları hizmetin kalite boyutlarını oluşturan etmenlerdir

(Şahin, 2011: 58). Bu açıdan yerel yönetimler personelinin de eğitilmesi ve yönlendirilmesi gerekmektedir (Sezer, 2008: 164).

Vatandaşların belediye hizmetlerinden memnuniyetinin sağlanması için, halkın çıkarlarına uygun, yaşam kalitesinin üst seviyelere çıkaracak, bölgeler arasında eşit dağılımın yapılması, memnuniyet düzeyinin artmasında önemli sorumluluklara sahiptir. Hizmeti alanın beklentilerinin neler olabileceği ve kendisine sunulan hizmeti nasıl değerlendireceği hizmetin kalitesini etkileyen diğer önemli husustur. Belediye hizmetlerinin alıcısı konumunda yer alan bireylerin gözlemlerinin, şikâyetlerinin, isteklerinin ve geri bildirimlerinin hizmeti sunan belediyeler tarafından dikkate alınması söz konusu hizmetin kalitesini artırır. Toplum tarafından kabullenilen görüş; belediyeler tarafından sunulan hizmetlerin bir lütuf değil, zorunlu bir görev olmasıdır. Bu kabulleniş, belediyeden hizmet bekleyen değil, hizmet talep eden vatandaş olgusunu ortaya çıkarmaktadır (Cankuş, 2008: 10-11).

Sonuç olarak belediyelerin sunduğu hizmet kalitesinin ölçütünü belirleyen etmen o yörede hizmetlerden yararlanan vatandaşlardır. Belediyelerin sahip oldukları farklı nüfus özellikleri, buldukları coğrafi konum, belde halkının sahip olduğu sosyo-ekonomik nitelikler vatandaşların beklentilerinin çeşitliliği doğrultusunda algılanan hizmet kalitesini de hem belediyeler arasında hem de vatandaşlar arasında farklılık göstermesine neden olmaktadır (Usta ve Memiş, 2010: 336).

3.2.4. Yerel Hizmetlerde Vatandaş Memnuniyeti

Vatandaşın yürütülen kamu hizmetlerinde memnuniyetinin ölçülebileceği en uygun yönetim birimleri belediyelerdir. Vatandaşa en yakın olan ve yerellik ilkesiyle birlikte halkın günlük ihtiyaçlarının belirlenmesi ve tespit edilmesinde belediyeler oldukça önemli sorumluluklara sahiptir. Belediyeler tarafından sunulan kamu hizmetlerinin halkın istek ve beklentilerini göz önünde bulundurması ve bu doğrultuda yürütmesi yerel halkın memnuniyetini artıran en temel unsurdur (Akyıldız, 2012: 4421).

Belediyeler, halkın ihtiyaçlarını karşılayabildiği ölçüde başarılı olacaktır. Bu sebeple belediyelerin kuruluş amacını ve temel fonksiyonunu yerine getirebilmesinin yolu vatandaş memnuniyetini artırabilmekten geçmektedir (Duman ve Yüksel, 2008: 43). Vatandaş memnuniyetinin sağlanması, belediyelerin halka sundukları hizmetin kalitesiyle yakından ilişkilidir. Belediyeler halka sundukları hizmetlerin istek ve taleplerini yerine getirebildiği oranda başarılı olacaklardır (Torlak, 1999: 11).

Cankuş'a göre (2008: 11) belediyelerin verdiği bütün hizmetler yöre halkının ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik faaliyetleri kapsamaktadır. Belediyeler kendi faaliyet alanı içinde halkın tamamına hizmet veren işletmeler olarak da tanımlanmaktadır. Toplum yapısı içerisinde ortaya çıkan çok sayıdaki ihtiyaçlar belediyelerin uyguladığı hizmetler tarafından karşılanmaktadır. Diğer yandan; belediyeler kullanıcı hoşnutluğunu ve yaşam kalitesini sağlamada en yetkili kurumlar olarak yer almaktadır. Belediye faaliyet alanı içerisinde yaşayan halkın memnuniyeti belediyeler açısından son derece önem arz etmektedir. Sonuç itibariyle, farklı etmenlerle belediyeler faaliyet alanı içinde yaşayan halkın ortak ihtiyaç ve gereksinimlerinin karşılanmasında stratejik bir öneme sahiptir.

Belediyeler, belde halkının talep ve beklentilerini elde edebilmek için gereken çalışmaları gerçekleştirmeli ve bu çalışmaları iyi belirlemelidir. Vatandaşların devlet ile olan ilişkilerinde hâkim olan bürokratik engeller belediyeler içinde geçerli olabilmektedir. Belediyeler ile vatandaşlar arasında ki bu bürokratik engelin kaldırılması son derece önemlidir. Bu sayede daha etkili iletişim sağlanarak halkın ihtiyaç ve beklentilerini belirlemede kolaylık sağlanabilmektedir. Bu doğrultuda bazı belediyelerde uygulanan beyaz masa uygulaması önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir (Kaya, 2003: 70-71).

Buradaki önemli unsur seçen ve seçilenler arasındaki ilişkiye dayanmaktadır. Seçenlerin beklentileri karşılanması ölçüsünde de seçilenler görevlerine devam edebileceklerdir.

Belediye yönetiminden sorumlu olan seçilmiş yöneticiler ve karar organları halk tarafından belirli kurallar çerçevesinde seçilmişlerdir. Halk tarafından kendilerine kaliteli hizmet üretme görevi yüklenmiş olan bu yöneticiler ürettikleri hizmetin kalitesinin halkın isteklerine uygunluğu oranında görevde kalacaklardır. Başarılı olmaları durumunda görevlerine devam edebilme yetkisine sahip olacaklardır. Hizmetlerden halkın memnuniyeti ancak halka yakın olabilmekle mümkündür. Kaliteli hizmet sunma başarısını gösteren belediyeler halkın memnuniyetini artırmak için dikkat etmesi gereken özellikleri; dinamik (ilerlemeci) özellikler ve statik (geleneksel) özellikler olmak üzere iki şekilde sınıflandırılabilir (Cankuş, 2008: 13):

I. Dinamik (İlerlemeci) Özellikler:

- Görev anlayışı ve hedefler belirleme,
- Gelişmeyi planlamaya yönelik girişim içerisinde olma,
- Sorunlara ve hizmetlere yönelik; yaratıcılık, girişimcilik,

II. Statik (Geleneksel) Özellikler:

- Halkı yanına alarak destek sağlama,
- Siyasal ilişkiler ve söylemler,

- Çalışan insana odaklı olma,
- Değerler ve ahlak,
- Örgüt yapısıdır (Peker, 1996: 16). Söz konusu sınıflandırmada; dinamik özellikler; statik özelliklere göre daha önemlidir.

Halk tarafından seçilerek oluşturulan belediye yönetiminin varlıklarını sürdürülebilmesinin yolu Daşcı'ya göre (2014: 89) vermiş olduğu hizmetlerin kalitesine ve çeşitliliğine bağlıdır. Kamu sektöründe her ne kadar yoğun bir rekabet olmasa da belediye hizmetlerinden yararlanan halkın memnuniyeti, belediye yönetiminin gerçekleştirdiği faaliyetler açısından önemlidir.

Yerel yönetimlerin seçilmiş organları genelde seçildikleri yöre hakkında veya yöre insanı hakkında gereken bilgiye sahip olmaları hizmetlerin verimli ve etkin yürütülmesine olanak sağlamaktadır. Bu durum merkezi yönetime göre bir avantaj oluşturmaktadır (Cankuş, 2008: 6). Bu avantajla birlikte hizmet kalitesini ve vatandaş memnuniyetini artırmak belediyenin seçilmiş organları açısından önemlidir. Bir daha yönetime gelmeyi amaçlayan bir belediye yönetimi geleceğe yatırım yapmaktadır. Vatandaşı memnun etme amacı ile göreve geldiği bilincinde olan belediye yönetimi için de ayrıca bu durum vatandaşa yapılmış bir yatırım olarak da değerlendirilebilir (Akyıldız, 2012: 4433).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DENİZLİ KENTSEL ALANININ DÖNÜŞÜMÜ VE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ OLMA SÜRECİ

Çalışmanın bu bölümde öncelikle olarak Denizli ili hakkında genel bilgilere yer verilecektir. Daha sonra ise Denizli kentsel alanının dönüşümü ve Denizli il belediyesinin bütünşehir belediyesine dönüştürülme süreci anlatılacaktır. Son olarak da 6360 sayılı Kanunla Denizli ilinde büyükşehir belediyesi kurulması sonucunda ortaya çıkan idari yapılanma incelenerek, hizmet sunumunda meydana gelen değişimler Denizli özelinde açıklanacaktır.

4.1. Denizli İli'nin Tarihçesi

Denizli'de yerleşimin günümüzden 6000 yıl önce (M.Ö. 4000) yıllarında Maden Çağı içerisinde Tunç Devri dönemiyle başladığı düşünülmektedir. Denizli bölgesinin ilk ve en önemli yerleşim yeri Beycesultan Höyüğü'dür⁶¹. Denizli kenti tarih boyunca çeşitli uygarlıklara merkez olmuştur. Bu uygarlıklardan Denizli yöresinde ilk bilinen Arzawalılar'dır. Karanlık Çağ'dan sonra bölgeye Frigler hâkim olmuştur. Frigler döneminde bölgenin batı sınırındaki en önemli yerleşim merkezi Honaz'dır. Friglerin yıkılmasından sonra ise Denizli bölgesinde Lidya'ların hâkimiyeti başlamıştır. Daha sonra Denizli bölgesi Romalılarca Asya eyaletine bağlanmıştır. Bu dönemde Romalıların Asya eyaletindeki mevcut yolları ıslah etmesi ve yol akışını Bergama yönünden Efes ve Milet yönüne çevirmesi sonucu; Denizli Bölgesi doğu-batı yönünde önemli bir merkez haline gelmiştir. Roma Devleti'nin M.S. 395 yılında ikiye ayrılması sonucu Anadolu Doğu Roma yani Bizans idaresi altında kalmıştır. Bizans Devleti zamanında Denizli yöresi Helenistik ve Roma dönemlerindeki önemini kaybetmiş ve bir süre sonra bölgeye gelen Türklerin eline geçmiştir (Denizli Valiliği, 2017).

O dönemlerde bölgenin en önemli yerleşim alanını olan "Laodikeia" aynı zamanda bölgenin ismini oluşturmuştur. Türklerin bölgeye gelmesi ve yerleşmesiyle; Selçuklu kayıtlarında ve Denizli Mahkemesi şer'iyeye sicillerinde "Lâdik" isminin verildiği görülmüştür. Daha sonraki süreçte "Tonguzlu" ve "Tenguzlu" kelimeleri kullanılmış ve zamanla değişime uğrayarak günümüzde de geçerli olan "Denizli" şeklini aldığı kabul edilmektedir (Denizli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2017).

⁶¹ Beycesultan günümüzde, Çivril ilçesinin sınırları içerisinde. Çivril ilçesinin 5 km. kadar güneyinde Çivril – Denizli karayolunun hemen sağındadır.

Denizli’de Türk hâkimiyeti 1176 yılında Miryokefalon Savaşı⁶² ile başlamıştır. Bu tarihten sonra Türkmenler kitleler halinde Denizli’ye gelmeye başlamıştır. Bu tarihten itibaren Denizli bölgesinde çok büyük bir Türkmen nüfusu yer almaya başlamış ve 200.000 çadırla Türkmenlerin en yoğun olarak yaşadığı bölge olmuştur. Diğer yandan; Denizli’de ilk Türk Beyliği 1260 tarihinde kurulmuştur. Denizli’de hâkimiyet kuran ve dönemin şartları içerisinde uzun ömürlü olamayan beylikler sırasıyla; “Sahip Ataoğulları, Germiyanogulları ve İnançoğulları Beylikleridir.” Denizli’nin Osmanlı topraklarına katılması 1391 yılında gerçekleşmiştir. Ancak 1402 yılında Ankara Savaşının Anadolu siyasi birliğini bozması sonucu Denizli yeniden Germiyanoglu Beyliği’ne verilmiştir. 1429 yılında ise Denizli tüm Germiyanogulları topraklarıyla Osmanlı yönetimine tamamen geçmiştir (Denizli Valiliği, 2017).

4.2. Denizli İli’nin Genel Özellikleri

Denizli kenti Anadolu yarımadasının güneybatısında yer almaktadır. İç Anadolu ve Akdeniz Bölgeleri arasında geçit görevi gören Denizli kenti Ege Bölgesi içerisinde yer almaktadır. Denizli ilinin sınır komşuları; doğudan Burdur, Isparta, Afyon ve batıdan Aydın, Manisa, kuzeyden Uşak, güneyden ise Muğla illerdir. Denizli ilinin topraklarının “%47’si dağlardan, %28’si ovalardan, %23’ü platolardan ve %’2’si yaylalardan” oluşmaktadır. Genel itibariyle Denizli kentinin yüzey şekilleri dalgalıdır. Rakım Denizli’de 358’dir. Denizli kent merkezi, Karacı Dağı’nın eteklerinde eğimli ve dalgalı bir arazi üzerindedir. Denizli ilinde 170 metreyle rakımı en düşük olan ilçe Sarayköy’dür. Acıpayam ve Tavas 950, Çivril 975, Kale 1000, Çameli 1359 metre rakımında yer almaktadır (Denizli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2017).

Denizli ilinin yüzölçümü 11.861 km²’dir. Yüzölçümüne göre ülkemizin 24. büyük ili durumunda olan Denizli ayrıca sahip olduğu 1.005.687 nüfusla da ülkemizin 21. büyük ilidir. Denizli ilinde 19 ilçe belediyesi ve 623 tane mahalle bulunmaktadır. Denizli ilinin il mülki sınırının tamamını kapsayacak yerel hizmet sahası oluşturularak 2014 yılında Denizli ilinde Büyükşehir Belediyesi kurulmuştur. Bir başka ifadeyle Denizli il belediyesinin yetki ve hizmet alanı genişletilerek Büyükşehir Belediyesine dönüştürülmüştür. Denizli ili sınırı içerisinde toplam belediye sayısı 20’dir. Denizli il sınırı içerisinde “belde belediyesi ve köy” bulunmamaktadır.

⁶² Myriokephalon geçidinin Denizli’nin Çivril ilçesi yakınlarında olduğu ve savaşın burada başladığı düşünülmektedir.

Tarihi Anadolu kadar eski olan Denizli, ilk kent kültürlerinin ortaya çıktığı dönemden bu yana kesintisiz önemli bir yerleşim merkezi olmuştur. Tarih içerisinde çok değişik medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Bu uygarlıklar; “Hitit, Frigya, Lidya, Roma⁶³, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı’dır.” Denizli Antik Çağlardan itibaren yer aldığı bölgesinde önemli bir kavşak noktası, ticaret ve haberleşme merkezi olmuş ve günümüzde ülke ekonomisine sanayisiyle de önemli katkılarda bulunmaktadır. Ayrıca Denizli doğal, tarihi ve kültürel zenginlikleriyle de önemli bir turizm potansiyeline sahiptir. Sonuç itibariyle Denizli; ekonomisi, tarımı, sanayisi, turizmi, kültürel kimliği ve jeopolitik konumuyla Anadolu’nun en önemli kentlerinden biridir (Denizli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2017).

4.3. Denizli’nin İdari Özellikleri

Osmanlı Dönemi’nde Denizli Kazası; Anadolu Eyaleti’nin merkezi konumunda olan Kütahya Sancağına 1451 yılında bağlanmıştır. Denizli 16. ve 17. Yüzyıllarda dört ayrı nahiyeye ayrılmıştır. Daha sonraki süreçte bu nahiyeler birimlere kaza haline getirilmiştir. Denizli 18. yüzyılda Kütahya Sancağına bağlı bir kaza olmaya devam etmiştir. 19. yüzyılda Anadolu Beyler Beyliği’nin bölünmesiyle Denizli sancak haline getirilmiş ve yeni kurulan Aydın Sancağına bağlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşuna kadar Aydın’a bağlı mutasarrıflık devam etmiştir. Ancak 1867 yılındaki düzenlemeden sonra Denizli Sancağı Menteşe ile birleştirilerek tekrar kaza yapılmıştır. Bu uygulama az bir süre devam etmiş; 1883 yılında Buldan, Sarayköy ve Tavas ilçelerinin Denizli’ye bağlanmasıyla Denizli sancağı yeniden kurulup mutasarrıflık haline dönüştürülmüştür. O dönemlerde genişleyen Denizli Sancağına önce 1884’te Çal ve daha sonra 1888’de Acıpayam ilçeleri bağlanmıştır (Denizli Belediyesi, 2015: 11).

Denizli’de ilk belediye teşkilatı 1876’da kurulmuştur. 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasıyla Denizli il statüsü kazanmıştır. Denizli ili uzun yıllar boyunca il belediyesi statüsünde kalmıştır. Mart 2014’te gerçekleştirilen yerel seçimlerden sonra Denizli ilinde 6360 sayılı Kanunla büyükşehir belediyesi kurulmuştur.

⁶³ Hierapolis, Laodikya, Tripolis, Herakleia, Attuda ve Colossae gibi 30’a yakın antik şehir, 20’den fazla höyük bu dönemden kalan en önemli tarihi yerleşim birimleridir.

Resim 4.1. Denizli İli ve İlçeleri

Kaynak: Denizli Belediyesi,(2017)

Tablo 4.1. Denizli İlçelerinin: Kuruluş Tarihi, Yüzölçümü ve Merkeze Uzaklıklar

	Kuruluş Tarihi	Yüzölçümü (km ²)	Merkeze Uzaklık (km)
Denizli	1876	11.862	-
Acipayam	1871	1609	45.3
Babadag	1988	136	20.4
Baklan	1990	344	50.8
Bekilli	1987	319	58.3
Beyağaç	1990	128	106
Bozkurt	1990	418	46.5
Buldan	1883	518	37.1
Çal	1886	858	43.5
Çameli	1953	738	81.3
Çardak	1958	239	51.6
Çivril	1886	1499	80.6
Güney	1987	534	42.6
Honaz	1987	550	16.2
Kale	1965	533	42.5
Merkezefendi	2012	336	-
Pamukkale	2012	823	-
Sarayköy	1883	483	21.4
Serinhisar	1988	274	27.1
Tavas	1883	1691	45

Büyükşehir belediyesi kurulmadan önce Denizli ili merkezde yer alan iki ilçesiyle birlikte toplam 19 ilçeye sahipti. 2014 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı Kanunla Akköy ilçesinin sınırları genişletilerek Pamukkale Belediyesi'ne dönüştürülmüş ve merkezde de Merkezefendi adıyla yeni bir ilçe kurulmuştur. Bununla beraber Denizli ilinde toplam 68 belde belediyesi ve 359 köy bulunmaktadır.

6360 sayılı Kanun sonrası tüm belde belediyesi ve köylerin kamu tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalle birimine dönüştürülmüştür. Büyükşehir belediyesi kurulduktan sonra Denizli ilinde günümüzde; 19 ilçe belediyesi ve 623 tane mahalle birimi yer almaktadır.

4.4. Denizli'nin Nüfus Özellikleri

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanından sonra yapılan ilk nüfus sayımlarında, Denizli il merkezinin nüfusu; 15.704 kişi olarak sayılmıştır. 1965 verilerine göre kent merkezinde yaşayan nüfus 117.739 kişi, kırsal alanda yaşayan nüfus ise 345.630 kişiden oluşmaktadır. 1965'te toplam 463.369 kişi olan nüfusun %25'i kentte, %75'i kırsal alanda yaşamaktadır. Gerek Türkiye'nin yaşadığı sosyoekonomik ve toplumsal gelişmeler gerekse Denizli kentinin kendi iç dinamiklerine bağlı olarak nüfus yıllar içerisinde kırsal alanlardan kentsel alanlara doğru yönelmiştir.

Yavuzçehre'ye göre (2010: 175) 1980 sonrası Denizli kentinin sanayileşme alanında ilerlemesi kentin çekiciliğini artırmıştır. Kırsal itici şartları içerisindeki kırsal kesim kent merkezine göç etmeye başlamıştır. Meydana gelen bu göçler sadece kent içinden olmamış çevre kentlerden de Denizli'ye yoğun işçi göçleri gerçekleşmiştir. "2000'li yıllara gelindiğinde Denizli kentinin nüfusu 850.029 kişiye ulaşmıştır. Toplam nüfusun %49'u olan 413.914 kişi kent merkezinde, %51'ini oluşturan 436.115 kişisi ise kırsal alanlarda yer almıştır."

Denizli kentsel nüfusuyla kırsal nüfusunun birbirine en yakın olduğu 2000'li yıllardan sonra kentsel nüfus oranı kırsal nüfus oranını geçmiştir. Nitekim kentsel nüfus oranı zaman içerisinde giderek artmış ve bunun tam tersi olarak da kırsal nüfus oranı giderek azalmıştır. Ancak dikkat edilmesi gereken önemli nokta kırsal nüfus oranının yıllar içerisindeki azalmasına rağmen kırsal nüfusun 2007 yılına kadar artış eğiliminde olmasıdır.

2007 yılında Denizli kentinin tamamında 907.325 kişi olan nüfusun %51'ine karşılık gelen 460.747 kişisi kent merkezinde %49'una karşılık gelen 446.578 kişisi kırsal alandadır. 2007 yılı Denizli'de kentsel nüfusun ve oranının kırsal nüfus ve oranını geçtiği yıl olmuştur. Diğer önemli nokta ise 2007 yılından sonra Denizli kentinin nüfus artış hızında meydana gelen azalmadır. Bu tarihten sonra Denizli'de nüfus artışı devam etmiş ancak artış hızında önemli

azalmalar meydana gelmiştir. 2008 yılında kentsel alanda sert bir yükseliş, kırsal alanda ise sert bir düşüş yaşanmıştır. 2007 yılında 460.747 olan kentsel nüfus 620.193'e çıkmış buna karşın 446.578 olan kırsal nüfus 297.643'e düşmüştür. Toplam da 917.836 olan kent nüfusu %68'e, %32'ye karşılık gelmiş ve o tarihlerden sonra da çok büyük bir değişime uğramamıştır. Denizli ilinin mülki sınırına Büyükşehir Belediyesi kurulmasıyla birlikte kent ve kır nüfus ayrımı ortadan kalkmıştır.

Denizli kentinin nüfusu 2016 verilerine göre 1.005.687 kişiden oluşmaktadır. Yüzölçümü 11.861 km² olan Denizli ilinin yıllar içindeki kilometrekareye düşen kişi sayıları; 2014 yılında 84 kişi, 2015 yılında 85 kişi ve 2016 yılında ise 86 kişi km²'dir. 2015 yılında Denizli'de bir önceki yıla göre nüfus artış hızı %1,51 artmışken; 2016 yılında ise Denizli'de ikamet eden nüfus bir önceki yıla göre 12 245 kişi (%1.23) artmıştır. Denizli nüfusunun % 49,8'ini (500.398 kişi) erkekler, % 50,2'sini (505.289 kişi) ise kadınlar oluşturmaktadır (TÜİK, 2017: 1-3).

Tablo 4.2. Denizli ve İlçe Belediyelerinin Nüfusu

	Nüfus (2016)
Denizli	1.005.687
Acıpayam	55.279
Babadağ	6.498
Baklan	5.632
Bekilli	7.045
Beyağaç	6.611
Bozkurt	12.715
Buldan	27.335
Çal	19.431
Çameli	18.238
Çardak	8.798
Çivril	60.721
Güney	10.197
Honaz	32.136
Kale	20.465
Merkezefendi	287.852
Pamukkale	337.444
Sarayköy	30.173
Serinhisar	14.600
Tavas	44.517

Kaynak: TÜİK (2017: 1-3)

2016 yılında 2015 yılına göre nüfus artış hızı en düşük ilçesi Baklan, nüfus artış hızı en yüksek olan ilçesi ise Merkezefendi'dir. Denizli Büyükşehir Belediyesinin en yoğun ilçesi, yeni kurulan Pamukkale'dir. Pamukkale ilçesinin, Denizli'de toplam nüfus içerisinde ki payı 337 444 kişiyle %33,55'tir. Denizli Büyükşehir Belediyesinin ilçeleri içerisinde Çivril ilçesinin nüfusu ilk sıradadır. Çivril ilçesinin nüfusu 60.721 (%6,04) kişiden oluşmaktadır Nüfusu az olan ilçelerin nüfuslarına baktığımızda ise; Denizli toplam nüfusunun %0,56'sı (5.632 kişi) Baklan, %0,65'i (6.498 kişi) Babadağ, %0,66'sı (6.611 kişi) Beyağaç ilçesinde yaşamaktadır (TÜİK, 2017: 1-3).

4.5. Denizli Kentsel Alanında Yönetmel Ölçek Arayışları

Denizli ili yönetmel yapılanma ve kentsel alan özellikleriyle tarihsel süreçte idari açıdan ülkemizde en parçalı kentsel alanlardan bir tanesi olmuştur (Ciğeroğlu, 2008: 212).

Yıllar içerisinde Denizli ilinin özellikle kentsel alanda yönetmel yapılanmada idari bütünlüğü sağlanamamış ve buna ek olarak Denizli ili yine bu dönemlerde ekonomik ve sosyal olarak hızlı gelişme eğilimi göstermiştir (Özgür, 2014: 34). Ekonomik gelişmenin kısa zaman içerisinde gerçekleşmesine ek olarak; hızlı bir seyir izlemesi ve göçü teşvik etmesi kentsel alan içerisinde planlama eksikliklerini ortaya çıkarmıştır. Nitekim hali hazırda planlama eksiklikleri içerisindeki Denizli ili; yaşanan bu değişimler sonucu "yönetimsel ve idari" sorunlarla karşı karşıya kalmıştır (Ciğeroğlu, 2008: 218).

Denizli kentinin yaşadığı yönetimsel ve idari sorunlar çalışmada iki şekilde değerlendirilebilir. İlk olarak bu sorunların ortaya çıkmasında hangi farklı durumların etkili olduğu ve diğeri ise bu sorunların çözümüne yönelik olarak geliştirilen politikalarıdır. Denizli kentsel alanında idari parçalanma nedenlerine geçmeden idari parçalanmaya yönelik geliştirilen politikaları sınıflandırmak konunun anlaşılmasını kolaylaştıracaktır.

Bu amaçla Denizli kent merkezinde sorunların çözümüne yönelik geliştirilen politikalar Özgür'e göre (2014: 32) "bütünşehir belediyesi" kavramıyla açıklanmaktadır. "Bütünşehir Belediyesi'nin doğuşu, gelişimi ve farklı" anlamları bulunmaktadır. "Bütünşehir belediyesi kavramının ilk kullanıldığı 2001 yılından itibaren birkaç kez anlamı ve coğrafi kapsamı değişmiş ve genişlemiştir." Buna rağmen hukuki mevzuatta hiçbir zaman karşılık bulamamıştır. 2001'den 2014'e geçen 13 yılda Denizli dört farklı bütünşehir belediyesi tasavvuru söz konusu olmuştur. Bu tasavvurları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- I. Denizli Belediye Başkanı Ali Aygören'in komşu belediyelerle ortak karar verme olarak Bütünşehir (2001),

- II. 2003'teki 5026 sayılı -veto edilen- 47 yerleşimi Denizli Belediyesinin mahallesi yapmayı öngören özel kanun yoluyla Bütünşehir,
- III. 5393 sayılı Belediye Kanununun 11/1. maddesinde komşu belde ve köylerin Denizli Belediyesinin mahallesi oluşu anlamında Bütünşehir,
- IV. 6360 sayılı Kanunla Denizli il sınırlarında Büyükşehir Belediyesi kurulması çerçevesinde Bütünşehir söylemi (Özgür, 2014: 30-53).

Bu tasavvurların ilk ikisi yürürlüğe girememiştir. Bu sebeple ilk iki tasavvuru çalışmada Denizli Kentsel Alanına Yönelik Arayışlar bölümünde açıklamak daha doğru olacaktır. Diğer iki tasavvur yasallaşmıştır. Bu amaçla çalışmada ilk olarak Bütünşehir ve daha sonra çalışmanın konusunu oluşturan Büyükşehir söylem ve süreçleri ayrı ayrı başlıklar da açıklanmaktadır.

4.5.1. Denizli Kentsel Alanında İdari Parçalanma Nedenleri

Çalışmada ilk olarak Denizli kentinin en parçalı kentsel alanlardan bir tanesi olmasına etki eden faktörler üzerinde durulduğunda; kente gerçekleşen göçler yer almaktadır. Sanayi ve ticaret olmak üzere pek çok alanda oldukça öncü konumda yer alan Denizli, 1980 sonrası sanayileşme ile birlikte; kendi kırsalından olduğu kadar Türkiye genelinden de göç almıştır. Kent merkezine gerçekleşen bu göçler; kısa bir sürede ve hızlı bir seyir sonucunda Denizli ilinin giderek büyümesine yol açmıştır (Ciğeroğlu, 2008: 221).

Diğer yandan kente gelen kişiler konut ihtiyacını karşılamak amacıyla boş olan kentin çevresindeki farklı bölgelere yerleşmeye başlamışlardır. Yerleşmelerin artmasıyla konut ve arazi talepleri canlanmıştır. Bunun sonucunda merkezi belediye konumundaki Denizli il belediyesi ile kent merkezinde ki köyler arasında “rant bölüşümü” konusunda anlaşmazlıklar yaşanmaya başlamıştır. Nitekim köyler kanuni yetkilere sahip olması doğrultusunda “kanaat önderleri⁶⁴” tarafından belediyeleşme eğilimi amacıyla yönlendirilmiştir. O dönemde yürürlükte bulunan 1580 sayılı eski Belediye Kanununda belediye kurulması için gereken nüfus şartının 2000 olması Denizli ilinin kent merkezini veya kentsel alanını en fazla etkileyen neden olmuştur. Dolayısıyla bu durum; Denizli kentsel alanında rasyonel olmayan küçük belediyelerin kurulmasına neden olmuştur (Yavuzçehre, 2010: 202-203).

1580 sayılı eski Belediye Kanununun dönemin şartlarına ve değişimine uzak kalması, yürürlüğe girmesinden yıllar sonra dahi nüfus şartının revize edilmemesi ve göçlerle nüfusun belirli alanlara yığılması rasyonel olmayan sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Bunun sonucunda; 1999- 2009 döneminde Denizli merkez ilçede belediye sayısı 22'ye yükselmiştir.

⁶⁴ “Söz konusu yerleşim birimlerinde ki köylere; sizin kullanacağınız bütün yerleri merkez belediye alıyor, siz belediye için gereken nüfus şartını taşıyorsunuz. Neden belediye olmuyorsunuz? Belediye olun, bu arazileri siz kullanın yönünde uyarılarda bulunulmuş ve siyasi söylemlerde yer almıştır” (Yavuzçehre, 2010: 203).

“Denizli Merkez İlçede 1876 ile 1960 arasında sadece Denizli Belediyesi varken 1961’de sayı ikiye, 1971’de altıya, 1978’de yediye, 1992’de dokuza ulaşmıştır. 1994-1999 arasında hızlı belediyeleşme nedeniyle 1992’de bile 9 olan belediye sayısı 1999’da 22’ye ulaşmıştır”. (Özgür, 2014: 34).

Bu durumun ortaya çıkmasında, “Denizli Belediyesinden hoşnutsuzluk duyulması, ülke çapında ortaya çıkan belediye furyası, belediyeleşmenin siyasal söylemde yer verilmesi, mücavir alanda yer alıp yeterli hizmet alamamaktan dolayı şikâyetler, yerel siyasetçilerin telkinleri ve belediye meclis üyesi/başkanı olmaya yönelik köylülerin arzu içinde olmaları” gibi hem Denizli ilinin iç dinamiği hem de ülkenin dinamikleri etkili olmuştur (Özgür, 2008: 240). Burada açıklanması gereken diğer konu da; Denizli kentinin 1980 öncesi yurtdışına ve özellikle Almanya’ya gönderdiği gurbetçi işçilerin bu tarihlerde kesin dönüş yapmaları ya da kesin dönüş yapmadan da Denizli kentsel alanda konut yapmaya yönelik girişimlerde bulunmalarıdır. Yavuzçehre’ye göre (2010: 203) bu durum; “imar ve ruhsat işlemlerinin kendi ihtiyaçlarına göre belirleme” ve daha rahat yerel politikalar oluşturma arzusundan kaynaklanmaktadır.

Sonuç itibariyle, Denizli kentsel alanında yönetsel ve idari parçalanmışlığa etki eden iki temel etkiden söz edilebilir. Birincisi Denizli kentsel alanına yönelik olarak farklı sebeplere dayanan göç hareketleridir. Diğeri ise, “1580 sayılı eski Belediye Kanunu döneminde (1930-2004) belediye kurulmasının kolaylığı ve belediyeleşme isteğinin özellikle 1980’ler ve 1990’larda yükselmesidir” (Özgür, 2014: 35). Bu iki temel etmen aynı döneme rastlamış ve birbirlerinin tamamlayıcısı olup yönetsel ve idari kentsel alan sorunların nedeni olmuşlardır.

4.5.2. Denizli Kentsel Alanına Yönelik Arayışlar

Denizli ilinde kent merkezinde yer alan ve kentsel alanı çevreleyen irili ufaklı belediyeler, yıllar içerisinde Denizli ilinin sağlıklı bir şekilde büyümesini ve gelişmesini engellemiştir. Denizli kentsel alanında; özellikle 1990’larda meydana gelen hızlı idari parçalanmış yapı yerel kamusal hizmet sunumlarında sorunların yaşanmasına neden olmuştur. Denizli Belediyesi pek çok yerel kamusal hizmeti “büyükşehir belediyesiymiş” gibi gerçekleştirmeye çalışmıştır. Örneğin; “şehir içi otobüs işletmesi, içme suyu, çevre yolları ve otopark yapımı, toplu konut projeleri, katı atıkların yok edilmesi, yağmur suyu tahliyesi, imar planının oluşturulması” gibi yerel kamusal hizmetlerde çok büyük sıkıntılar yaşanmıştır. Buna ek olarak yerel kamusal hizmetlerin kapsamını oluşturan yetki ve sorumluluk alanlarında sorunlar derinleşmiştir. Bu durumda ortaya çıkan idari yönetsel sorunlar şu şekilde sıralanabilir; “belediyeler arasında yetki karmaşasının ortaya çıkması, hizmetlerin gerçekleşmesinde zaman

kayıpların yaşanması ve çözüm üretiminde gecikmelerin yaşanmasıdır” (Ciğeroğlu, 2008: 221-229; Yavuzçehre, 2010: 204).

Bu sebeplerle birlikte, yerel hizmet sunumu sorunlarının çözümü zorlaşmıştır. Dolayısıyla Denizli kentsel alanının yönetimi için alternatif yönetim modelleri arayışları 1990’ların başından itibaren ortaya çıkmaya başlamıştır. Farklı ideolojilerde siyaset yapan parti ve milletvekilleri farklı çözüm önerileriyle yasal süreçleri de içeren büyükşehir yasa teklifleri girişimlerinde bulunmuşlardır. Ancak bu yasa tekliflerin hiçbirisi yürürlüğe girememiştir (Ciğeroğlu, 2008: 228-229).

Yasa teklifleri üzerinde çok sayıda akademik çalışması yer alan Özgür’e göre (2014: 36: 2008: 233-251) Beyhan Aslan 1999 yılında büyükşehir belediyesi kurulması için teklifte bulunmuştur. Bu teklifte özellikle belediye hizmetlerinin birbirleriyle uyumlu ve bütünleştirici şekilde yeterli ve verimli olarak yerine getirilmesini sağlamak için büyükşehir belediyesi statüsü kazanılmasının önemine dikkat çekilmiştir. Bu teklif yasallaşmamış ancak Denizli’nin büyükşehir olmasındaki ciddiyeti ortaya koymuştur. 2001 yılına gelindiğinde ise dönemin Belediye Başkanı Ali Aygören Denizli kentsel alanını yönetmek için acil çözüm gerekliliğini vurgulamıştır. Bu amaçla, “Denizli Merkez ilçedeki birbiriyle iç içe geçmiş 14 belediyeyi ortak karar üretmek amacıyla meclis ve çalışma platformu oluşturmayı” teklif etmiştir. Bu çalışmalar sonucunda Türkiye kent yönetimi ve yerel yönetim alanına kazandırılan “Bütünşehir” kavramı; “Denizli halkı, idari ve siyasi yöneticiler, diğer ilgililer, medya tarafından” adlandırılmıştır. Aygören bütünşehir tanımını “ilçe belediyeleri olmadan tek belediye meclisi çatısı” olarak tanımlamıştır.

Bütünşehir yasası olarak adlandırılan “Bazı Belediye ve Köylerin Denizli Belediyesine Katılmasına İlişkin Kanun” tasarısı 2003 yılında TBMM’de kabul edilmiş ve 5026 sayılı yasa olarak meclisten geçmiştir. Bu kanun tasarısıyla; Denizli kentsel alanda yerel hizmetlerin sunumunda ortak hareket etme amacıyla; “22 belediye ve 25 köyün⁶⁵ Denizli Belediyesine mahalle olarak bağlanması” hedeflenmiştir (Yavuzçehre, 2010: 205).

⁶⁵ **Belediyeler:** “Akkale, Aşağışamlı, Bağbaşı, Başkarıcı, Bereketli, Cankurtaran, Duacılı, Gökınar, Gölemezli, Göveçlik, Gümüşler, Hallaçlar, Irlıganlı, Karahayıt, Kayhan, Kınıklı, Kocabaş, Korucuk, Pamukkale, Pınarkent, Servegazi, Üçler”

Köyler: “Altın-tepe, Beylerbeyi, Çeltikçi, Develi, Eldenizli, Eski-hisar, Goncalı, Grüleyik, Güzelköy, Hisarköy, Kadılar, Karaova, Karakurt, Karataş, Kocadre, Küçük-dre, Salihağa, Saruhan, Şahinler, Şirinköy, Üzerlik, Yeniköy, Yeşilyayla, Yukarışamlı”

Ancak dönemin Cumhurbaşkanı bir yıldan daha az bir sürede uygulanacak yerel seçimleri (2004, Mart) bu Kanunun müdahale edeceğini düşünerekten yasayı kabul etmemiştir (Çınar, T. ve vd., 2009: 70).

Özgür'e göre (2008: 277) yürürlüğe giremeyen "5026 sayılı Kanun" teklifi Denizli'ye özel bir hukuki düzenleme özelliğine sahiptir. Bu düzenleme ilerleyen dönemlerde başta Denizli ilinde ve daha sonra ise Türkiye'nin gündeminde revize edilerek yasallaştırılması mümkün olmamıştır. Teklifin hazırlık sürecinde yerelde tartışılmadan Meclis aşamasına getirilmesi ve meclisten hızlıca geçmesi ciddi tartışmaların yaşanmasına yol açmıştır. "Daha sonraki yıllarda Denizli Belediyesi tarafından Teklifin tekrar meclis gündemine getirilme isteği kamu tüzel kişiliğini kaldırılmasını öngören merkez ilçedeki küçük belediyelerin seçilmiş yöneticileri tarafından; gerek yerel basında gerekse de ulusal basında çeşitli karşı çıkış kampanyalarıyla eleştirilmiştir."

Denizli Bütünşehir yasasını Yavuzçehre (2010: 205) hem olumlu hem olumsuz unsurlar taşıdığını dikkat çekmektedir. Kanunun en büyük eksikliğini "değişimin belli bir takım ölçütlere veya ilkelere bağlı kalınarak yapılmamış" olmasından kaynaklandığını vurgulamaktadır. Denizli ilinin "orta ölçekli kentsel alanların yönetiminde ki sorunları" hafifletme yönüyle olumlu olarak değerlendirilebileceğini diğer taraftan ise "demokrasi, tercih, katılım ve kendi kaderini tayin gibi boyutlarıyla" da olumsuz olarak değerlendirmektedir.

4.5.3. Denizli İlinde Bütünşehir Belediyesi Kurulması

2003 yılında başlatılan 22 belediye ve 25 köy'ü Denizli il Belediyesine mahalle olarak bağlanmasını öngören Kanunun yürürlüğe girmemesinden sonraki süreçte en önemli meydana gelen değişim; "5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun" yürürlüğe girmesinin sonucunda büyükşehir belediyesi olma ölçütlerinin zorlaştırılması olmuştur. Özellikle nüfus şartının 750.000'e çıkartılması; Denizli ilinin büyükşehir olma ihtimalini çok zorlaştırmıştır (Yavuzçehre, 2010: 207).

Diğer taraftan, yine aynı dönemde 5393 sayılı Belediye Kanununun yürürlüğe girmesi ve özellikle "5393 sayılı Belediye Kanununun 4., 5., 8. ve 11.⁶⁶" maddeleri "gerek büyükşehir belediyesi statüsü elde etme çabasındaki il merkezleri ve daha az nüfuslu yerleşim öbekleri için kimi yeni çözümler" içermiştir (Özgür, 2008:253).

⁶⁶ Söz konusu maddeler; 5393 sayılı Belediye Kanununun ikinci bölümünde "Belediyelerin Kuruluşu ve Sınırları" başlığı altında düzenlenmiştir. 4.madde; Belediyelerin kuruluşunu, 5.madde; Sınırların tespitini, 8.madde; Birleşme ve katılmayı ve 11.madde; Tüzel kişiliğin sona erdirilmesini öngörmektedir.

Özgür (2014: 37) 5393 sayılı Belediye Kanununun 11.maddesinin düzenlemelerine yasallaşmayan “5026 sayılı Denizli’ye özel Yasadaki düzenlemenin ve söylemin” etki ettiğini vurgulamakta ve diğer yandan ise bu kanun maddesinin oluşturulmasında Denizli kentsel alanında yaşanan sorunlarının öncü olduğuna dikkat çekmektedir.

Bu bağlamda; Denizli için 2006 yılında müşterek kararname ile 5393 sayılı Belediye Kanununun tüzel kişiliği kaldırılması başlığını taşıyan “11. Maddesine⁶⁷” dayanılarak bir düzenleme kabul edilmiştir (Ciğerolu, 2008: 232).

Denizli Belediye Meclisi, 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 11. maddesine dayanarak, merkez ilçedeki “13 belediye ve 10 köyü⁶⁸” kapsayacak şekilde sınırlarının genişletilmesine karar vermiştir. Bu kararlar, “Denizli kentsel alanında çok sayıda belediye ve köyün paylaşılması ve buradan kaynaklanan idari parçalanma ve hizmetlerde aksama sorunlarının giderilmesi” hedeflenmiştir. Alınan bu kararın 2009 yılı Mart ayında yapılacak yerel seçimlerinden sonra Denizli’de uygulanmasına karar verilmiştir (Yavuzçehre, 2010: 206). “2006/8352 sayılı sınır tespiti kararı (Üçlü Kararname) da Denizli’deki halk, basın ve diğer ilgililer tarafından yine “bütünşehir” belediyesi olarak adlandırılmıştır” (Özgür, 2014: 37).

Bu uygulamayı değerlendiren Gül ve Batman (2012: 30) Denizli kentsel alanı içerisindeki belediye sınırlarının çevresindeki “hızla gelişen diğer daha küçük belediye ve köy yönetimlerini” de içine alacak şekilde genişletildiğini belirtmektedirler. “Bütünleşik kent” uygulamasıyla, Denizli Belediyesi’nin “örgütsel yapısının” değiştirilmeden korunduğuna ve hizmet verdiği alanın genişletildiğini dikkat çekmektedirler. Bu bağlamda amaçlanan hedeflerin; “hızlı kentsel büyüme, çarpık yapılaşma, çevresel bozulma ve kentsel hizmet aksamaların önüne geçilmesi” olarak değerlendirmektedirler (Gül ve Batman, 2012: 30).

Yavuzçehre’ye göre ise (2010: 207) düzenleme sonrası bütüncül karar ve planlamayı engelleyen bitişik ve bağımsız belediyelerin varlığı sona ermiştir. Tüzel kişilikleri kaldırılan belediyeler ve köyler; daha evvelden Denizli ilinde “parçalanmış bir yerel yönetim düzeni” ortaya çıkarmıştır. Bu durum; imar, altyapı gibi temel yerel kamusal hizmetlerden kültürel ve

⁶⁷ “5393 sayılı Belediye Kanununun 11.maddesi bir ana belediye sınırlarına 5 km mesafede kalan belediyelerin altyapı sorunları, genel imar düzeni ve temel altyapı hizmetlerinin aksaması veya gerekli kılması durumunda uzun bir prosedür sonucu üçlü/müşterek kararname ile ana belediyeye katılabilmesini öngörmektedir” (Özgür, 2008: 282)

⁶⁸ **Belediyeler:** “Akkale, Bereketli, Gümüşler, Kayhan, Kınıklı, Servergazi, Hallaçlar, Üçler, Korucuk, Bağbaşı, Başkarıcı, Gökpınar, Göveçlik”

Köyler: “Bozburun, Eskişehir, Goncalı, Hisar, Kadılar, Karakurt, Saruhan, Şirinköy, Güzelköy, Karakova”

sosyal hizmetler ile gündelik yaşamdaki organizasyonlarına kadar birçok alanda sorunların yaşamasına neden olmuştur.

Çiğeroğlu (2008: 232) bu sürecin ve “Bütünşehir” kavramının 2003 yılından itibaren farklı model arayışlarıyla oluşturulmaya çalışıldığına ve gündeme getirildiğine dikkat çekmektedir. “Bütünşehir” kavramının ve uygulanmasının 2003 yılından itibaren farklı model arayışlarının sonucu olarak değerlendirmekle birlikte, söz konusu düzenlemenin görece “daha dar bir kapsamda ve daha az belediye ile köyü kapsadığını” belirtmektedir. Bu idari düzenlemenin en büyük sonucu olarak Denizli Belediyesi’nin nüfusunun ve alanının bir hayli arttığını ve en önemlisi de “yerel düzeyde büyükşehir belediyesine giden yol olarak” tanımlanmasının daha doğru olacağını vurgulamaktadır.

4.6. Denizli İlinin Büyükşehir Belediyesi Olma Süreci

5393 sayılı Kanununun 11. madde uygulamasının sonrasında Denizli Belediyesi ile 10 kilometre çevresindeki belediye ve köylerin nüfuslarının toplamı Denizli ilinin büyükşehir belediyesi olması için gereken asgari nüfus şartı için yeterli olamamıştır. Nüfus artışı gerçekleşmiş ancak nüfus artışı Denizli il belediyesinin büyükşehir belediyesine dönüştürülmesi için gereken nüfus şartının gerisinde kalmıştır. Bununla birlikte Denizli ili büyükşehir belediyesi olma konusundaki isteğini dile getirmeye zaman içerisinde devam etmiştir (Yavuzçehre, 2010: 207). Bu bağlamda son yıllardaki hızlı nüfus artışı ve sanayileşmeyle birlikte büyükşehir söylemi yerel düzeyde daha çok söylem olanağı bulmuştur.

Son yıllarda parti propagandalarında da etkisini gösteren ve seçim vaatlerinde de yer alan büyükşehir belediyesi statüsü yukarıda bahsettiğimiz süreç sonrasında 2012 yılında kabul edilen 6360 sayılı Kanun’un 2014 yılındaki yerel seçimlerden sonra yürürlüğe girmesiyle Denizli ilinde Büyükşehir Belediyesi kurulmuştur.

4.3.1. 6360 Sayılı Kanunun Uygulanması ve İdari Yapı

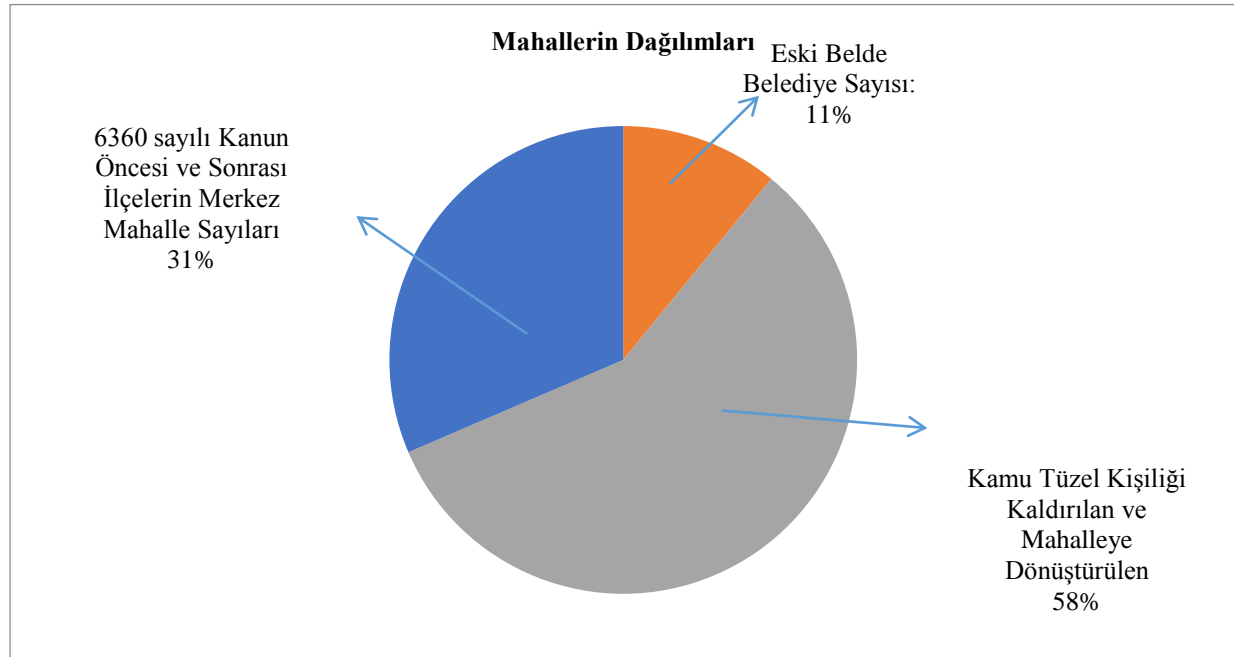
Denizli ili 6360 sayılı Kanunla büyükşehir belediyesi statüsüne sahip olmuş; Denizli il belediyesi de büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür. İl temelli büyükşehir yönetim sistemi Denizli Büyükşehir Belediyesinin sınırını; ilin mülki sınırı olarak değiştirmiştir. Başka bir ifadeyle; Denizli ilinin il mülki sınırına aynı adla Denizli Büyükşehir Belediyesi kurulmuştur. Denizli il belediyesinin; sınırları genişletilmiş, ölçeği büyütülmüş, belediyesi dönüştürülmüş ve yeni bir statüye kavuşmuştur. Denizli ilindeki ilçe belediyelerin sınırları da ilçe mülki sınırı olarak değiştirilmiştir.

Büyükşehir belediyesi statüsü ile birlikte; 19 tane büyükşehir ilçe belediyesi ve 623 mahalle Denizli Büyükşehir Belediyesine bağlanmış ve parçası haline gelmiştir. Denizli ilinde, Denizli Büyükşehir Belediyesi dâhil toplam belediye sayısı 20'ye ulaşmıştır. Dolayısıyla Denizli ilinde idari yapı değişikliği sonrası; Denizli Büyükşehir Belediyesinden ve 19 ilçe belediyesinden oluşan ikili bir yapılanma ortaya çıkmıştır. Denizli ilindeki mahallelerin eski idari statü dağılımları ise Tablo 4.3'te gösterilmektedir.

Tablo 4.3. 6360 sayılı Kanunla Denizli Büyükşehir Belediyesine Bağlanan Mahallelerin Eski İdari Statülülere

Kamu Tüzel Kişiliği Kaldırılan ve Mahalleye Dönüştürülen Eski Belde Belediye Sayısı:	68
Kamu Tüzel Kişiliği Kaldırılan ve Mahalleye Dönüştürülen Eski Köylerin Sayısı:	359
6360 sayılı Kanun Öncesi ve Sonrası İlçelerin Merkez Mahalle Sayıları	196
Denizli Büyükşehir Belediyesine Bağlı Toplam Mahalle Sayısı:	623⁶⁹

Şekil 4.1. 6360 sayılı Kanunla Denizli Büyükşehir Belediyesine Bağlanan Mahallelerin Denizli Büyükşehir Belediyesine Dağılımları

⁶⁹ 6360 sayılı Kanun öncesi ve sonrası ilçelerin merkez mahalle sayılarının toplamı 196'dır.

6360 sayılı Kanunla en önemli değişimler idari ve yönetsel yapılanma üzerinde gerçekleşmiştir. 6360 sayılı Kanunla⁷⁰ Denizli ilinde “Merkezefendi” ilçesi ve aynı adla ilçe belediyesi kurulmuştur. Akköy ilçesinin ismi ise Pamukkale olarak değiştirilmiştir. Akköy ilçesinin kamu tüzel kişiliği kaldırılmamış, Denizli il merkezindeki “bazı mahalleler, köy ve belediyelerin ilçeye dâhil edilmesiyle” birlikte sınırları genişletilmesi sonucu bir merkez ilçe konumuna getirilmiştir. Diğer yandan Akköy’ün kamu tüzel kişiliğinin kaldırıldığını Pamukkale ilçesinin baştan kurulduğunu savunanlarda bulunmaktadır.

Denizli Büyükşehir Belediyesinin kurulmasıyla birlikte ilin kırsal bölümündeki hizmetlerden sorumlu olan il özel idaresinin tüzel kişiliği de kaldırılmıştır. Valilik yönetimi altında YİKOB kurulmuştur.

6360 sayılı Kanunun Denizli metropoliten alanında yarattığı değişimler sonucunda Denizli ilinde ortaya çıkan idari yapılanma Tablo 4.4’te gösterilmektedir:

⁷⁰ 6360 sayılı Kanununun 2. maddesinin: “İlçe kurulması ve sınırların belirlenmesi” başlığının 4. ve 5. fıkralarında düzenlenmiştir.

Tablo 4.4. 6360 sayılı Kanunla Denizli’de Ortaya Çıkan İdari Yapılanma⁷¹

İlçe Belediyeleri	Kamu Tüzel Kişiliği Kaldırılan ve Mahalleye Dönüştürülen Eski Belde Belediyeleri	Büyükşehir Belediyesine ve İlçe Belediyelerine Bağlı Mahalle Sayıları
Acıpayam	Akalan, Alaattin, Darıveren, Dedebağı, Dodurgalar, Gölcük, Kelekçi, Kumafşarı, Yassihüyük, Yazır, Yeşildere, Yeşilyuva, Yumrutaş (13)	43+13= 56
Babadağ	-	12
Baklan	Boğaziçi, Dağal (2)	12+2= 14
Bekilli	Kutlubey (1)	14+1= 15
Beyağaç	-	14
Bozkurt	İnceler (1)	19+1= 20
Buldan	Yenicekent (1)	44+1= 45
Çal	Akkent, Belevi, Denizler, Hançalar, İsabey, Ortaköy, Selcen, Süller (8)	26+8= 34
Çameli	-	31
Çardak	Beylerli, Gemiş (2)	15+2= 17
Çivril	Çıtak, Emrihisar, Gümüşsu, Gürpınar, Irgıllı, Işıklı, Kırılan, Kızılcaşöğüt, Özdemirci (9)	67+9= 76
Güney	Eziler (1)	23+1= 24
Honaz	Kaklık, Karaçay, Kızılyer, Kocabaş (4)	18+4= 22
Kale	Karaköy, Gölbaşı (2)	30+2= 32
Merkezefendi	Aşağısamlı, Başkarcı (2)	48+2 = 50
Pamukkale	Gölemezli, Gözler, Irlıanlı, Karahayıt, Pamukkale, Pınarkent, Uzunpınar (7)	61+7=68
Sarayköy	Ahmetli, Duacılı, Sığma, Tosunlar (4)	28+4= 32
Serinhisar	Yatağan (1)	10+1= 11
Tavas	Baharlar, Çağırkan, Garipköy Karahisar, Kızılda, Kızılcabölük, Nikfer, Pınarlar, Solmaz, Ulukent (10)	40+10= 50
TOPLAM	68	555+68= 623⁷²

İl ölçeğinde büyükşehir yönetim sistemine geçilmesi sonucu ortaya çıkan durumu gösteren Tablo 4.4’ten de anlaşılacağı üzere; Denizli il mülki idare ile ilçe mülki sınırları içerisinde mahalle sayıları ile eski belde belediye sayıları birbirinden çok farklı idari yapılanma ortaya çıkmıştır⁷³.

Yeni kurulan Merkezefendi ilçe belediyesi ile diğer mevcut 18 ilçe belediyesi, Denizli Büyükşehir Belediyesine bağlı ilçe belediyeleri olmuştur. Aynı zamanda; söz konusu 19 ilçe belediyesinin sınırları, ilçe mülki sınırı olarak değiştirilmiştir.

⁷¹ <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx> yararlanılarak hazırlanmıştır.

⁷² 6360 sayılı Kanun öncesi ve sonrası ilçelerin merkez mahalle sayılarının toplamı 196’dır.

⁷³ Çalışmanın ilgili bölümünde bahsedildiği üzere; “ilçelerin nüfusu,” “yüzölçümü” ve “merkeze olan uzaklıkları” da birbirinden farklı özellikler göstermektedir

İlçelerin mülki sınırları içerisinde yer alan; köy, belde belediyeleri, bucak ve bucak teşkilatlarının kamu tüzel kişilikleri de kaldırılmıştır. Köyler mahalle, eski belde belediyeleri ise belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı buldukları ilçenin belediyesine katılmış ve aynı zamanda da bu birimler Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin de mahalleri haline gelmiştir.

Tablo 4.5. 6360 sayılı Kanun Sonrası Denizli'de Kamu Tüzel Kişiliği Kaldırılan Birimlerin Sayısı

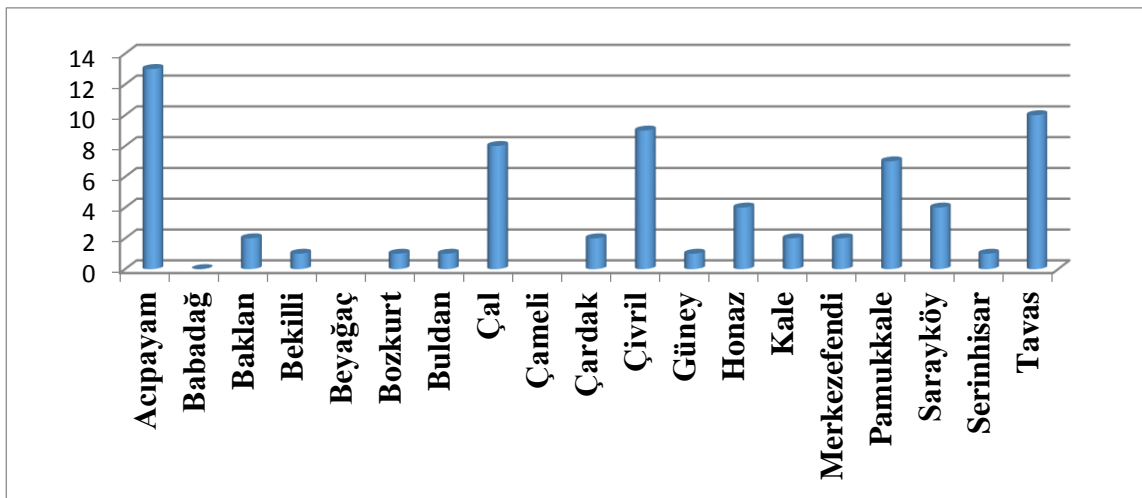
	Belde	Köy	Orman Köyü	Toplam
DENİZLİ	68	60	299	359

Kaynak: MİGM, (2013: 10)

Tablo 4.5'te yer aldığı üzere; 68 belde belediyesi, 60 köy ve 299 tane orman köyü olmak üzere toplam 359 tane yerleşim biriminin kamu tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüştürülmüştür.

Ayrıca Akköy ilçesi ile Pamukkale Belde Belediyesi birlikte Pamukkale İlçe Belediyesine dönüştürülmüştür. Dolayısıyla Akköy ilçesi ile Pamukkale Belde Belediyesi 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle mahalleye dönüştürülmüştür. Dolayısıyla Pamukkale İlçesinin kurulması; ilçe ve mahallenin aynı adları taşımalarına neden olmuştur. Bu durum ülkemizde aynı adla hem ilçe isminin (Pamukkale İlçesi) hem de mahalle (Pamukkale Mahallesi) isminin kullanılmasının tek örneğini oluşturmaktadır.

Şekil 4.2. 6360 sayılı Kanun Sonrası Denizli'de Kamu Tüzel Kişiliği Kaldırılan ve Mahalleye Dönüştürülen Eski Belde Belediyelerin İlçelere Dağılımı

6360 sayılı Kanun sonrası meydana gelen değişimlerin hizmet sunumuna etkisi mantıklı gerekçeler taşıırken; idari kimlik de ise duygusal gerekçelerle zor bir dönüşüm sürecini ifade etmektedir. Denizli ilinde büyükşehir statüsünün elde edilmesinden önce özellikle eski belde belediyelerinde ve köyler de farklı tepkiler ortaya çıkmıştır. Bu tepkilerin Denizli ilinin büyükşehir statüsünü kazanmasına veya büyükşehir belediyesinin hizmet sınırının il mülki idare sınırı olması yönelik ortaya çıkmadığı düşünülmektedir.

Hizmetlerin büyük ölçekte bir yapılanmaya devredilmesi yerel kamusal hizmet ihtiyaçlarının karşılanmasında olumlu beklentiler yaratmıştır. Hatta büyük hizmetlerin gerçekleştirilmesi ve adil şekilde dağılımın yapılması mümkün hale gelmiştir.

6360 sayılı Kanun öncesi ve sonrası eski belde belediyelerinde ortaya çıkan tepkilerin nedeni; Denizli Büyükşehir Belediyesinin; sınırının il mülki idare sınırına genişletilmesi sonucu kurulmuş olmasından kaynaklanıyor olabilir. Dolayısıyla eski belde belediyelerinde yaşayan halkın tepkisi; idari kimlik bağlamında mevcut şartlarda büyükşehir statüsü için ulaşılamayan nüfus şartının il ölçeğinin tamamının katılımıyla sağlanmasına yönelik ortaya çıktığı genel kabul görmüştür. Mevcut şartlarda büyükşehir statüsü için ulaşılamayan nüfus şartı ilin tamamının katılımı ile oluşması kırsal alanda yaşayan nüfusu kentli yapmış ancak yıllardır sahip oldukları idari kimliklerini de kaybetmelerine neden olmuştur.

Eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk tüzel kişiliklerinin kaldırılmasını, idari bağıllıkta değişimlere gidilmesi sonucunda birleşme ve katımlara tepki göstermişlerdir. Ancak aynı zamanda Denizli ilinin büyükşehir olmasını desteklemişlerdir. Bu durum duygusal anlamda zor bir dönüşüm sürecini ifade etmektedir. Uzun yıllardır sahip olunan bu idari kimliğin bir anda kaybolmasını kolay olmayacaktır.

Ancak bu dönüşüm süreci kalıcı bir durum olmayabilir. Zaman içerisinde bu süreçte Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin gerçekleştireceği yerel kamusal hizmetlerin niteliği, kalitesi ve etkisi veya da hizmet memnuniyeti, bu geçiş sürecini kısaltabilecektir.

Bu bağlamda il sınırında büyükşehir belediyesi modeline geçilmesini öngören 6360 sayılı Kanunun iki farklı durumu ortaya çıkardığı düşünülmektedir. Bu bağlamda 6360 sayılı Kanunun, büyükşehir belediyeleri veya büyükşehir ilçe belediyeleri nezdinde merkezi yapıyı yerelleştirdiği; kamu tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleye dönüştürülen eski belde belediyeleri ile köylerde ise yerleşmeyi merkezileştirdiği tartışılmaktadır.

4.6.2. 6360 Sayılı Kanunla Hizmet Sunumunda Meydana Gelen Değişimler

Denizli Büyükşehir Belediyesinin; büyükşehir belediyesi statüsü alması ve bu doğrultuda da Denizli Büyükşehir Belediyesinin sınırının il mülki idare sınırı olmasıyla birlikte hizmet ve faaliyet alanı 11.862 km²'ye ulaşmış; hizmet alanı genişlemiş ve dolayısıyla da hizmet yükü artmıştır. Bir başka deyişle; 6360 sayılı Kanun; Denizli Büyükşehir Belediyesinin hizmet sınırını Denizli mülki idare sınırı olarak değiştirmiştir. Buna ek olarak; 19 ilçe Belediyesinin hizmet sınırı da ilçe mülki sınırları olmuştur.

Dolayısıyla Denizli ili içerisinde yer alan yerel nitelikli kamusal hizmetlerin gerçekleştirilmesinden sorumlu iki farklı yerel yönetim birimi ortaya çıkmıştır. Bu birimler:

- Denizli Büyükşehir Belediyesi
- 19 tane Büyükşehir İlçe Belediyesidir.

Denizli Büyükşehir Belediyesi hem köysüz bir kent hem de belde belediyesi olmayan yerel yönetim birimi haline gelmiştir. 6360 sayılı Kanun sonrası Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin hizmet sunacağı il ölçeği alanında yer alan birimlerin 6360 sayılı Kanun öncesindeki idari dağılımları:

- 18 tane ilçe belediyesi⁷⁴,
- 68 tane eski belde belediyesi,
- 359 tane (299'u orman köyü) eski köy,
- 18 ilçe Belediyesinin 196 tane mevcut merkez mahallelerinden oluşmaktaydı.

6360 sayılı Kanun sonrası; Denizli Büyükşehir Belediyesi; 19 tane büyükşehir ilçe Belediyesinin ve 623 mahallenin yönetimindeki yerel kamusal hizmetlerden sorumlu olmuştur. Denizli Büyükşehir Belediyesinin hizmet alanı ise 11.862 km² içerisinde; il mülki sınırları içerisinde yer alan en küçük yerleşim biriminden en büyük yerleşim birimine ve aynı zamanda en uzak yerleşim biriminden en yakın yerleşim birimini kapsayan; il ölçeğinin tamamıdır⁷⁵.

Denizli il Belediyesinin; il temelli büyükşehir belediyesine dönüştürülmesiyle birlikte yerel nitelikteki kamusal hizmetlerin sunumunda daha etkin ve daha verimli sonuçlar alma amacıyla Denizli Büyükşehir Belediyesi tekrardan yapılandırılmıştır. 6360 sayılı Kanunun gerekçesinde de düzenlenen ölçek ekonomisi yaklaşımıyla hedeflenen daha etkin, daha hızlı ve

⁷⁴ 6360 sayılı Kanun öncesinde; Denizli kentsel alanında yer alan merkez ilçenin yerel yönetim yapılanması bulunmamaktadır.

⁷⁵ Denizli Büyükşehir Belediyesinin hizmet alanı kuzeyde Uşak sınırını oluşturan Çivril ilçesindeki yerleşim yerleriyle (Denizli il merkezine en uzak yerleşim yeri 130 km) güneyde Muğla sınırını oluşturan Acıpayam ilçesindeki yerleşim yerlerinin (Denizli il merkezine uzaklık Alçı mahallesi 110 km) tamamını kapsamaktadır.

büyük hizmetler için de yetki paylaşımlarımda kapsamlı değişimlere gidilmiştir. Söz konusu yetki paylaşımları çalışmanın ilgili bölümlerinde detaylı şekilde açıklanmıştır. Ancak bu bölümde bu yetki paylaşımlarının Denizli ili özelinde açıklanması gerekmektedir.

Şöyle ki; 6360 sayılı Kanun tüm büyükşehir belediyeleri için genel geçerli hizmet ve yetki paylaşım madde düzenlemelerine yer vermiştir. Diğer taraftan büyükşehir belediyesinin bazı hizmet ve yetki paylaşım madde düzenlemelerinde ise büyükşehir belediyesi meclisinin kararıyla belirlenebileceğine ve bu hizmetleri meclis kararıyla ilçe belediyelerine devredebileceğine veya birlikte yapabileceklerine yer vermiştir.

Denizli Büyükşehir Belediyesi ile büyükşehir ilçe belediyeleri 5216 sayılı Büyükşehir Belediyelerindeki mevcut yetki ve görevlerine sahip olmaya devam edeceklerdir. Ancak yukarıda açıklama bağlamında 6360 sayılı Kanunla -(geçici mad. 1-8)- ilçe belediyeleri kendilerine tanınan bazı hizmetleri Denizli Büyükşehir Belediyesine devretmişlerdir. Denizli Büyükşehir Belediyesinin ilçe belediyelerinden devraldığı aşağıdaki hizmetler tüm büyükşehir belediyelerinde genel geçerli bir düzenlemedir.

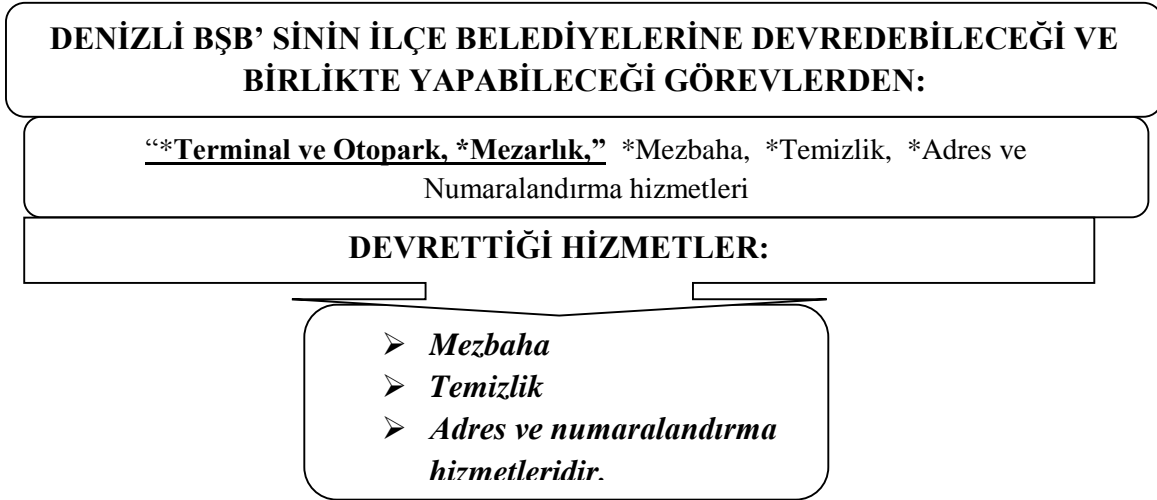
Şekil 4.3. Denizli BŞB'nin İlçe Belediyelerinden Devraldığı Hizmetler

- İtfaiye
- Su
- Kanalizasyon
- Katı atık depolama ve bertaraf
- Ulaşım
- Her çeşit yolcu ve yük terminalleri
- Toptancı halleri
- Mezbaha
- Mezarlık

6360 sayılı Kanuna göre Denizli Büyükşehir Belediyesi bazı yetki ve görevlerini meclis kararıyla ilçe belediyelerine devretmiş veya birlikte yapma kararı almıştır. Bu kararda 5216 sayılı Kanunun -27. maddesine- atıf yapılarak Denizli Büyükşehir Belediyesinin yetki ve görev kapsamına alınan “meydan, bulvar, cadde, sokak ve ana arterler” belirtilmektedir. Ayrıca “Devlet ve il yolu kenarındaki servis yollarının” da büyükşehir belediyesine katıldığı belirtilmektedir. “Sokak, cadde, karayolu, meydan, bulvar” türünde belirlenen alanların hizmet faaliyetleri Denizli Büyükşehir Belediyesinin hizmet alanına alınmış; bu belirlenen alanlara

yönelik⁷⁶ “yetki paylaşımlarının” ilk bölümü “fen işleri ile park ve bahçe hizmetlerinde” de yine bu alanlara yönelik ortaya çıkmıştır⁷⁷. Diğer taraftan diğer “yetki paylaşımı” sonucu ilçe belediyesine devredilen hizmetler:

Şekil 4.4. Denizli BŞB’ nin İlçe Belediyelerine Devrettiği Hizmetler

Denizli Büyükşehir Belediyesi yukarıda yer alan devredebileceği ve birlikte yapabileceği görevlerden üç tanesini devretme kararı almış, diğer ikisini devretmemiştir. Dolayısıyla Denizli Büyükşehir Belediyesinin bu hizmetlerin hiçbirinde birlikte yapma kararı adlıği hizmet türü bulunmamaktadır. Birlikte yapacağı hizmetler ise “hizmet türü özelinde” belirlenen alanların ihtiyaç duyacağı gerekli beledi hizmeti doğrultusunda; “fen işleri ile park bahçe hizmetlerin sunumunda”; “yer seçimi bazında belirlenme” ve “kısmi yetki paylaşımıyla” ortaya çıkmıştır.

6360 sayılı Kanunla merkezi bütçeden daha fazla gelir elde edilmesine bağlı olarak belediye hizmetlerinde daha fazla yatırım imkânı ortaya çıkmıştır. “Ölçek ekonomisi” yaklaşımı Denizli Büyükşehir Belediyesi özelinde de geçerlidir. Denizli Büyükşehir Belediyesinin merkezi bütçeden alacak olduğu daha yüksek gelir paydalarıyla oluşturulacak

⁷⁶ Bkz: Ekler: 1-2-3-4 “Denizli Büyükşehir Belediyesinin 18.04.2014 Karar Tarihli 211 Karar Nolu Meclis Kararıdır.” Bu kararda ayrıca çalışmanın konusunu oluşturan “Denizli ili genelindeki” “eski belde belediyelerin” de belirlenen alanlar detaylı şekilde yer almaktadır.

⁷⁷ Eski belde belediyelerinde; “Fen işleri ile park ve bahçe hizmetleri ve vb. hizmetler” genel olarak ilçe belediyesinin hizmet alanı içerisinde yer alsa da; eski belde belediyesinin özelinde belirlenen alan ve yerlerdeki ; “Fen işleri ile park ve bahçe hizmetleri ve vb. hizmetlerin sorumluluğu büyükşehir belediyesine aittir. Bunu belirlemeye de büyükşehir belediye meclisi yetkilidir.

“Örneğin; X eski belde belediyesinde 10. metre ve üzerinde uzunluğa sahip yolların; “Fen işleri ile park ve bahçe hizmetleri ve vb. hizmet sorumluluğu Denizli Büyükşehir Belediyesine aittir. Dolayısıyla Büyükşehir Belediyesi belirlendiği alan ve yolların “Fen işleri ile park ve bahçe hizmetlerinden ve vb. hizmetlerinden sorumludur. X eski belde belediyesinde diğer kalan yol ve vb. alanların; “Fen işleri ile park ve bahçe hizmetleri ve vb. hizmetlerin sorumluluğu da ilçe belediyesine kalmaktadır.”

hizmet türleri ve bu hizmet türlerinin kapsamı Denizli Büyükşehir Belediyesinin sorumlu olduğu il mülki sınırındaki yerleşim birimleri nezdinde büyük beklentilerin oluşmasına neden olmuştur. Çünkü 6360 sayılı Kanun Denizli Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisindeki, 68 belde belediyesi, 359 köyü mahalleye dönüştürerek yetkisiz bırakmış ve Denizli Büyükşehir Belediyesinin hizmet alanına dâhil edilmiştir.

Denizli ilinin büyükşehir belediyesine dönüştürülmesi sonucunda; Denizli'deki “kırsalın belediyesi” olarak tanımlanan il özel idaresi de kaldırılmıştır. Bu noktada il özel idarelerinin yetkilerini zaman içinde bakanlıkların ilgili kurumlarına ve bağlı kuruluşlarına kaptırması hizmet etkinliğinde ve verimliliğinde azalmaların yaşanması tartışmalarında; 6360 sayılı Kanunun verdiği yetkiyle artık il özel idaresinin hizmet sunumunda sorumlu olduğu alan, güçlendirilmiş tek bir otorite olan Denizli Büyükşehir Belediyesi tarafından yönetilecektir.

İl özel idaresinin sorumlu olduğu geniş kırsal alanlar, görece daha planlı, daha düzenli, daha dinamik ve daha güçlü organize edilmiş olan Denizli Büyükşehir Belediyesinin hizmet faaliyet alanına katılmıştır. Dolayısıyla; kaynak israfı, gelir yetersizliği, yönetsel kapasite sorunları ve personel eksikliği gibi sorunlar yaşayan küçük ölçekli köylerde, belde belediyelerinde hatta ilçelerde uzun yıllardır giderilmeyen hizmet ihtiyaçlarını karşılanmasının imkânının olduğu öngörülmektedir⁷⁸.

Çalışmanın ilgili bölümlerinde bahsedildiği üzere daha önceki yıllarda, Denizli kentsel alanında büyüyen yerel yönetimleri varlığına son verilmesindeki amaç; hizmet faaliyetlerinde daha etkin ve daha verimli sonuçlar alma doğrultusunda yapılan düzenlemelerdi. “Bütünşehir” belediyesi olarak adlandırılan ve Denizli özelinde gerçekleştirilen uygulama sonuçlarının son derece başarılı bir idari yönetsel yapı ortaya çıkardığı kabul edilmektedir. Nitekim o dönemde ki Denizli Belediyesinin etkin, verimli, niteliği yüksek, kaliteli hizmetleri; memnuniyet düzeyi yüksek belediye hizmetlerini ortaya çıkardığı bilinmektedir.

Ancak bu yerel yönetim birimlerinin kentsel alanda yer alması, diğer bir ifadeyle Denizli Belediyesinin merkezine yakın olması; uygulamada ve hizmetlerin gerçekleştirilmesinde kolaylık sağlamıştır. 6360 sayılı Kanunda ise Denizli Büyükşehir Belediyesine katılan yerel yönetim birimlerinin farklı özellikler taşıması ve Büyükşehir merkezine uzak olması; hizmet

⁷⁸ “Babadağ, Beyağaç, Çameli” ilçeleri ile bu ilçede ki mahalleler bu duruma örnek oluşturabilir. Her ne kadar Babadağ ilçesi merkeze yakın olsa da “yaşadığı doğal afet olayı” ile Beyağaç ve Çameli ilçeleri ise gerek merkeze uzak olmaları gerekse de küçük nüfus özellikleri ile ve en önemlisi de bu ilçelerin sahip oldukları zor coğrafi şartlar içerisinde “altyapı, üst yapı, kanalizasyon, imar, ulaşım ve fen işleri” gibi geniş kapsamlı kaynak gerektiren ve bütünlük içerisinde yürütülmesi gereken yerel kamusal hizmetlerinin sunumu küçük ölçekli yapılar için son derece önemlidir.

faaliyetlerinde etkin ve verimli sonuçlar alınıp alınmayacağı konusunda tartışmaların yaşanmasına neden olmuştur.

Bu noktada uzaklığın büyükşehir belediyesinden alınan hizmetler üzerinde ne gibi sonuçlar ortaya çıkaracağı tartışma konusu olmuştur. Denizli Büyükşehir Belediyesinin sunduğu hizmetlerin memnuniyet düzeylerini etki edecek en önemli unsurlar; özellikle uzaklık ve ulaşım üzerinde yoğunlaşmaktadır. Gerçekten de yetki alanı genişleyen hizmetlerin sunulacağı alandaki mahallerin bir kısmı şehir merkezine çok yakın yerlerde yer alıp ulaşım kolaylığına sahipken; bir diğer kısmı da şehir merkezine uzak yerlerde ulaşımının zor olduğu alanlarda da yer almaktadır.

Çalışma bu nedenle kent merkezi ve ilçe merkezindeki hizmet faaliyetlerini değil mahalleye dönüştürülen eski belde belediyelerine yönelik hizmet faaliyetlerini kapsamaktadır.

4.7. Çalışma Konusuna İlişkin Literatür İncelemesi

Çalışmanın bu bölümünde öncelikli olarak Denizli ili özelinde yönetsel ölçek arayışlarını kapsayan çalışmalar hakkında literatürde yer alan bilgilere yer verilecektir. Daha sonra 636 sayılı Kanun ile belediye hizmetlerinden memnuniyet konularına örnek olabilecek çalışmalar aktarılacaktır.

Denizli ili özelinde yönetsel ölçek arayışlarını kapsayan biri yüksek lisans tez çalışması diğeri de doktora çalışması olmak üzere iki adet araştırmaya rastlanmıştır. Ciğeroğlu (2008) “Denizli Kentsel Alanının Tanımı, Özellikleri ve Dönüşümü” adlı yüksek lisans tez çalışmasında; orta ölçekli Denizli kentsel alanındaki parçalanmış idari yapıdan kaynaklanan sorunların çözümüne yönelik alternatifleri ve Türkiye’deki hukuki düzenlemelerde kentsel alan yönetimi incelemektedir. Yavuzçehre (2010) ise “Kentsel Mekân Kullanımında Değişim: Denizli Kenti Örneği” adlı doktora çalışmasında Kentsel mekan kullanımında, genelde Türkiye’de özelde ise Denizli ilinde değişimin ve dönüşümün nedenini araştırmıştır. Ayrıca Denizli’de ticaret, konut ve sanayi alanlarında değişimi irdelemiştir.

Diğer yandan Denizli ili özelinde yönetsel ölçek arayışlarını kapsayan ve çok sayıda akademik çalışması bulunan Özgür (2008) “Denizli Kentsel Alanının Yönetiminde Söylemden Eyleme Bütünşehir Belediyesi Tasavvurları: Ali Aygören Teklifi (2001), Denizli’ye Özel Kanun Teklifi (2003) ve Belediye Kanununun 11. Maddesi (2006)” adlı çalışmasında Denizli kentsel alanında idari parçalanmanın nedenlerini ile Denizli kentsel alanına yönelik arayışları açıklayarak; Denizli ili için bütünşehir belediyesi söylemlerini ve tasavvurlarını analiz etmektedir. Ayrıca buna ek olarak Özgür (2014) “Denizli Kenti ve İlde Yönetsel Ölçek

Arayışları (1976-2014): Dört Bütünşehir (Belediyesi) Söylemi / Tasavvuru (2001-2014) ve Büyükşehir Belediyesi Statüsü (2012-2014)” adlı çalışmasında da Denizli ilinin 6360 sayılı Kanunla büyükşehir belediyesi olma sürecini açıklamaktadır.

Çalışmanın diğer kaynak taramasını oluşturan 6360 sayılı Kanunun getirdiği değişiklikler, yerel kamusal hizmetlerin sunumuna olan etkileri, idari ve yönetsel çerçevede meydana getirdiği yeniliklerin akademik değerlendirmelerini kavrayabilmek için çok sayıda dergi elektronik ortamda incelenmiştir. Bu incelemeler aşağıda yer almaktadır.

Adıgüzel, Ş. (2012) “6360 Sayılı Yasa’nın Türkiye’nin Yerel Yönetim Dizgesi Üzerine Etkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme” adlı çalışmasında; 6360 sayılı Kanunun yerel siyaset, yerel mali yapı ve kentleşme gibi konularda getirdiği değişimleri tartışmıştır.

Apan, A. (2016) “Bütünşehir Modeli ve Taşra Yönetime Etkileri” adlı çalışmasında; Bütünşehir Modeli’nin taşra yönetimine etkilerini tespit etmiş ve büyükşehir belediyelerinin alan yönetimine geçmesinin yarattığı sonuçları tartışmıştır.

Adıgüzel, Ş. ve Tek, M. (2014) “6360 Sayılı Yasa ve Türkiye’nin Büyükşehir Belediyesi Sisteminde Değişim: Hatay Örneği” adlı çalışmasında; 6360 sayılı Kanunun hem genel hem de Hatay ili özelindeki etkileri değerlendirilmiş ve 6360 sayılı Kanunun Hatay ilinde ortaya çıkardığı yönetsel, siyasal, sosyal, mali-ekonomik, kentsel vb. etkiler araştırılmıştır.

Çelikyay, H. (2014) “Değişen Kent Yönetimi ve 6360 Sayılı Büyükşehir Yasası” adlı çalışmasında; 6360 sayılı Kanunun Türkiye’de kent yönetim sistematığının değiştirdiği vurgulayarak söz konusu kanunun getirdiği değişimleri açıklamaktadır.

Genç, F. N. (2013) “6360 Sayılı Kanun ve Aydın’a Etkileri” adlı çalışmasında; 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesi kurulan Aydın ilinde ortaya çıkması muhtemel yönetim sorunlarını ve çözüm alternatiflerini incelemektedir.

Gül, H. ve Batman, S. (2013) “Dünya ve Türkiye Örneklerinde Metropolitan Alan Yönetim Modelleri ve 6360 Sayılı Yasa” adlı çalışmada; 6360 sayılı Kanunla Türkiye’de kurulan yeni metropolitan alan yönetimini dünyadaki metropolitan alan yönetimleri ve modelleriyle karşılaştırmaktadırlar. Ayrıca 6360 sayılı Kanunun oluşturduğu il bazlı büyükşehir modelini, optimal hizmet ölçeği, etkinlik, etkililik, ekonomik, erişim, hakkaniyet, yerindenlik, çoğulculuk, katılım ve demokrasi gibi kavramlarla da değerlendirmektedirler.

İzci, F. ve Turan, M. (2013) “Türkiye’de Büyükşehir Belediye Sistemi ve 6360 Sayılı Yasa ile Büyükşehir Belediye Sisteminde Meydana Gelen Değişimler: Van Örneği” adlı

çalışmada; 6360 sayılı Kanunun büyükşehir sisteminde idari, mali, siyasi ve kamusal hizmetlerin sunumu bakımından önemli değişiklikleri ortaya çıktığı belirtmişler ve bu değişimlerin Van ilini hangi boyutlarda nasıl etkilediğini Van'a ilişkin verilerle saptamışlardır.

Karasu, M. A. (2013) “6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve Olası Etkileri: Şanlıurfa Örneği” adlı çalışmada; 6360 sayılı Kanunun Şanlıurfa ilinde neden olacağı sonuçları idari-mali sonuçlar, siyasal sonuçlar, sosyal ve kültürel sonuçlar olmak üzere üç başlıkta incelemiştir.

Zengin, G (2014). “Etkinlik ve Demokrasi Açmazında, 6360 Sayılı Kanun: Merkeziyetçi- Yerelleşme Anlayışının, Yerel Özerklik Üzerine Etkileri” adlı çalışmada; 6360 sayılı Kanunun oluşturulma sürecini, ana unsurları itibariyle açıklayarak 6360 sayılı Kanunun yerel yönetim anlayışı bakımından tartışmaya açık birçok boyut bulduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca 6360 sayılı Kanunun; hizmet sunumunda ve planlamada bütünlüğü sağlamak, etkili ve verimli hizmet sunmak, kaynak israfını engellemek gibi gerekçelerle analizini yapmış ve değerlendirmelerde bulunmuştur.

6360 sayılı Kanunun hizmet sunumunda meydana getirdiği değişiklikleri ortaya koymak amacıyla incelenen ve belediye hizmetlerinden memnuniyet konusunu içeren akademik çalışmalar da ulaşılan makaleler ise şu şekildedir:

Akyıldız, F. (2012)“Belediye Hizmetleri ve Vatandaş Memnuniyeti: Uşak Belediyesi Örneği” adlı çalışmada; belediye hizmetlerinden halkın duyduğu memnuniyeti Uşak Belediyesi örneğinde ölçerek; vatandaşın belediye hizmetlerinden duyduğu memnuniyetin yaşa, cinsiyete, mesleğe, eğitim düzeyine ve gelir düzeyine göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Aslan, C. ve Uluocak, Ş. (2012) “Belediye Hizmetlerinden Memnuniyet Düzeylerine Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmada; Çanakkale merkez belediyesi çerçevesinde uygulamalı bir araştırma gerçekleştirerek, araştırmada halkın belediye hizmetlerine ilişkin değerlendirmeleri ile ideolojik ve/veya politik tutum alışkanlıklarına ilişkin düzeylerinin belirleyicilik açısından hangi önceliklere dayandığını saptamaya çalışmışlardır.

Duman, T. ve Yüksel, F. (2008)“Belediyelerde Vatandaş Memnuniyetinin Ölçümü: Mersin Büyükşehir Belediyesi Örneği” adlı çalışmada ise Mersin Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde yaşayan vatandaşların, belediyeden aldıkları hizmetlerden memnuniyet dereceleri hizmet türleri özelinde araştırılmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

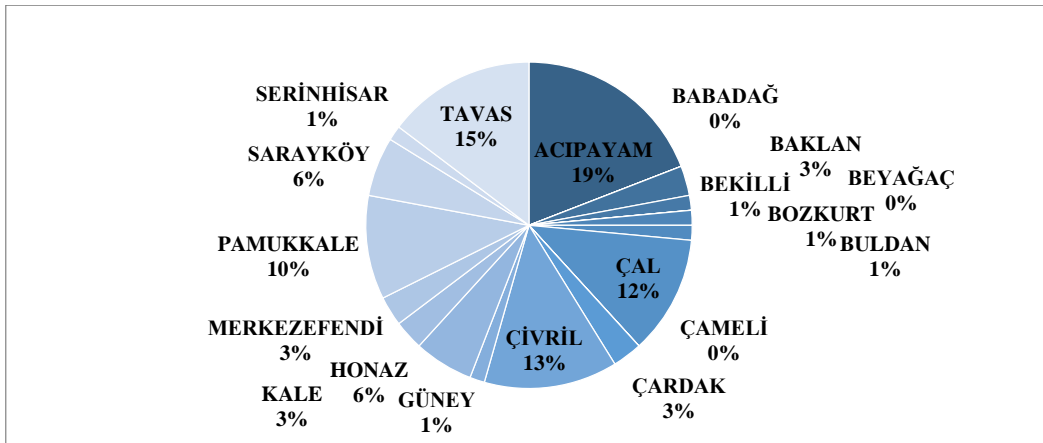
6360 SAYILI KANUNUN UYGULAMA SÜRECİNDE DENİZLİ İLİ GENELİNDEKİ MAHALLEYE DÖNÜŞTÜRÜLEN ESKİ BELDE BELEDİYELERİNDE YAPILAN ALAN ARAŞTIRMA SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Çalışmanın bu bölümünde ilk olarak Denizli Büyükşehir Belediyesinin sınırları içerisinde yer alan 68 eski belde belediyesinden örneklem olarak alınan 24 eski belde belediyesinin seçilme sebepleri anlatılacak ve bu eski belde belediyelerinin sınıflandırılmasına yer verilecektir. Daha sonra ise Denizli ili genelindeki eski belde belediyelerinde yaşayan halkın; Denizli Büyükşehir Belediyesi'nden aldığı hizmetlerin memnuniyet düzeylerini belirlemek için 380 kişiyle yapılan alan araştırması açıklanacaktır.

5.1. Denizli İli Genelindeki Mahalleye Dönüştürülen Eski Belde Belediyeleri

6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte; büyükşehir belediyesine dönüştürülen il belediyeleri içerisinde en fazla eski belde belediyesine sahip iller Manisa (68 eski belde belediyesi) ile Denizli'dir. Dolayısıyla Denizli ilindeki kamu tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleyle dönüştürülen eski belde belediyelerinin sayısının 68 olması çalışmanın önemini ortaya koymaktadır.

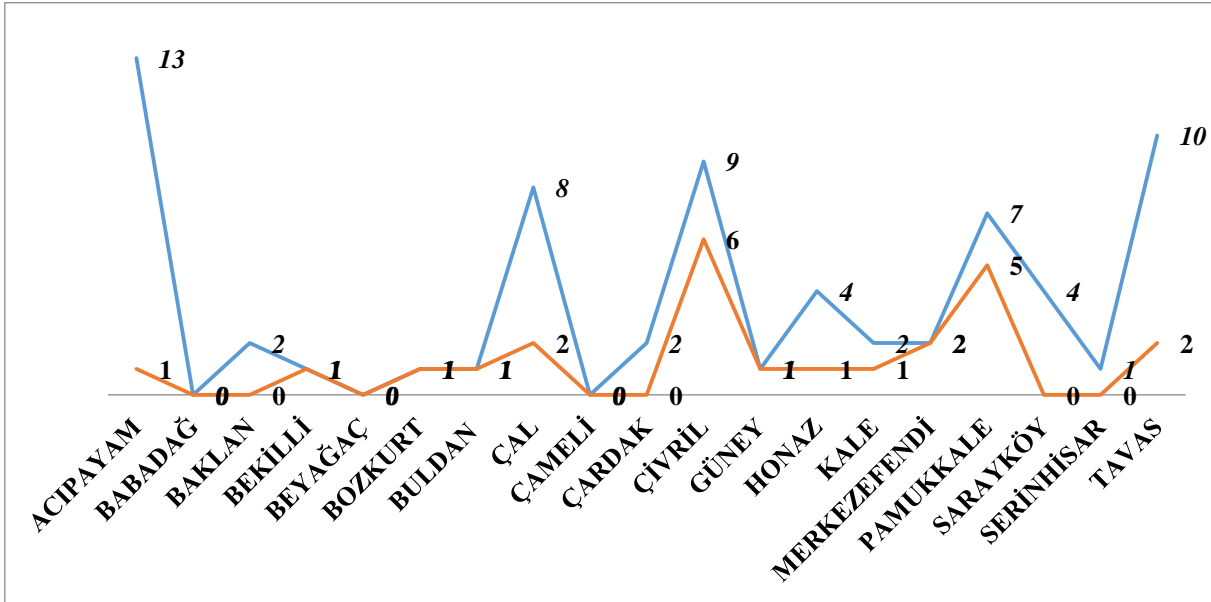
Şekil 5.1. Denizli İlinde Mahalleye Dönüştürülen 68 Eski Belde Belediyesinin İlçeler İçerisindeki Yüzdeler Dağılımları

Şekil 5.1'den de anlaşılacağı üzere Denizli ilindeki 68 eski belde belediyesi 16 ilçe içerisinde yer almaktaydı. Babadağ, Beyağaç ve Çameli ilçelerinde eski belde belediyesi bulunmamaktadır. Diğer taraftan ise 4 ilçe içerisindeki eski belde belediyeleri çalışmada yer almamıştır. Bu ilçeler Baklan, Çardak, Sarayköy ve Serinhisar'dır. Dolayısıyla 68 eski belde

belediyesinden örneklem olarak seçilen 24 eski belde belediyesi 12 ilçe içerisinde alınmıştır. Çalışmadaki 24 eski belde belediyesinin ilçeler içerisindeki dağılımı ise şu şekildedir:

Şekil 5.2. Çalışmada Yer Alan Eski Belde Belediyelerinin İlçeler İçerisindeki Dağılımı

5.2. Denizli İli Genelindeki Mahalleye Dönüştürülen Eski Belde Belediyelerinin Sınıflandırılması

Çalışma 6360 sayılı Kanunun uygulama sürecinde Denizli Metropoliten alanında belediye hizmetlerinden memnuniyet ile merkeze uzaklık arasında ters yönlü bir ilişkinin olup olmadığını irdelenmektedir. Ayrıca belediye hizmetlerinden memnuniyete etki eden diğer temel faktörler de araştırılmaktadır. Bu sebeple Denizli il merkezine olan uzaklık arttıkça Denizli Büyükşehir Belediyesinden alınan hizmetlerden memnuniyetin azaldığı yönündeki varsayımını tespit edebilmek ve diğer belediye hizmetlerinden memnuniyete etki eden temel faktörleri belirleyebilmek için; Denizli ili genelindeki 68 eski belde belediyesini, Denizli il merkezine olan mesafelerine göre gruplandırılacaktır.

Çalışma için seçilen 24 eski belde belediyesinin belirlenmesinde; Denizli ilinde mahalleye dönüştürülen 68 eski belde belediyesinin Denizli il merkezine olan uzaklıkları; öncelikli kıstas olmuştur. Ancak eski belde belediyelerinin Denizli il merkezine olan uzaklıklarının yanı sıra;

- Eski belde belediyelerinin; nüfusları,
- Eski belde belediyelerinde; belde belediyesinin kuruluş tarihi,

- Eski belde belediyelerinin bağı olduğu ilçenin; belediye başkanlığını kazanan siyasi partiler,
- Eski belde belediyelerinde; belde belediyesinin başkanlığını kazanan son siyasi partiler ve
- Bu partilerin kesintisiz kaç dönem belde belediyesini yönettikleri de dikkate alınmıştır.

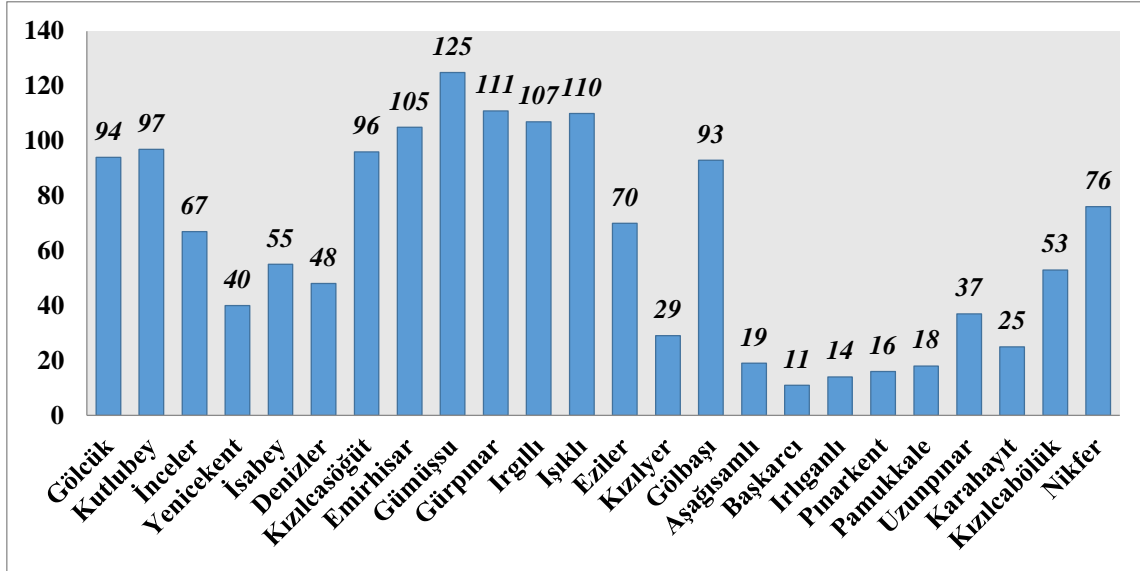
Tablo 5.1. Alan Araştırmasında Yer Verilen Eski Belde Belediyelerinin İl Merkezine Uzaklığına Göre Gruplandırılması

ESKİ BELDE BELEDİYELERİNİN İL MERKEZİNE UZAKLIĞINA GÖRE GRUPLANDIRILMASI		Denizli İlindeki Toplam Eski Belde Belediyelerinin Sayısı	Çalışmada Yer Alan Toplam Eski Belde Belediyelerinin Sayısı
1.GRUP	0-25 Km Arasında Yer Alan Eski Belde Belediyeleri <i>Aşağışamlı, Başkarcı, Irlıganlı, Pınarkent, Pamukkale, Karahayıt</i>	6	6
2.GRUP	26-50 Km Arasında Yer Alan Eski Belde Belediyeleri <i>Yenicekent, Denizler, Kızılyer, Uzunpınar</i>	17	4
3.GRUP	51-74 Km Arasında Yer Alan Eski Belde Belediyeleri <i>İnceler, İsabey, Kızılcaölük, Eziler</i>	23	4
4.GRUP	75-100 Km Arasında Yer Alan Eski Belde Belediyeleri <i>Gölcük, Kutlubey, Kızılcaşöğüt, Gölbaşı, Nikfer</i>	17	5
5.GRUP	100 Km Üzerinde Yer Alan Eski Belde Belediyeleri <i>Emirhisar, Gümüşsu, Gürpınar, Irgıllı, Işıklı</i>	5	5
TOPLAM		68	24

Denizli ili genelindeki 68 eski belde belediyesinin içerisinde Denizli il merkezine en uzak olan eski belde belediyesi Çivril ilçesindeki Gümüşsu'dur. Gümüşsu'nun Denizli il merkezine uzaklığı 125 km'dir. Ayrıca Çivril ilçesindeki eski belde belediyelerinin tamamına yakınının Denizli il merkezine uzaklığı 100 km'nin üzerindedir. Diğer taraftan Denizli il merkezine en yakın mesafede yer alan eski belde belediyelerinin merkez ilçelerde daha fazla yer alması ve bu eski belde belediyelerinin Denizli il merkezine olan uzaklıklarının da 25 km'nin altında olması çalışma için en uzak ve en yakın değerleri ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla bu değerler dikkate alınmış ve eski belde belediyeleri 5 ayrı grupta sınıflandırılmıştır.

Denizli ilinde mahalleye dönüştürülen ve çalışmada yer alan eski belde belediyelerinin Denizli il merkezine olan uzaklıkları ise şu şekildedir:

Şekil 5.3. Çalışmada Yer Alan Eski Belde Belediyelerinin Denizli İl Merkezine Uzaklıkları (km)⁷⁹

1. grupta; merkez ilçede yer alan tüm eski belde belediyeleri çalışmaya dâhil edilmiştir.5. grupta da aynı şekilde yer alan tüm eski belde belediyeleri çalışmaya dâhil edilmiştir. 1. grup; Denizli il merkezine en yakın eski belde belediyeleri içerisinde yer alırken; 5. grup ise Denizli il merkezine en uzak eski belde belediyeleri içerisinde yer almaktadır.

2. grubun ikisi ilçe belediye başkanlıkları farklı olmasından dolayı; diğer ikisi ise bu grupta yer alıp Denizli il merkezine en yakın olan eski belde belediyeleri arasından seçilmiştir.

3. grup Denizli il merkezine olan uzaklığın yanı sıra ilçe belediye başkanlıklarının farklılıkları dikkate alınarak belirlenmiştir.

4. grup ise Denizli il merkezine en uzak olacak şekilde belirlenmiştir.

Ancak 1. grup ile 5. grupta nüfus büyüklükleri, kuruluş tarihleri, eski belde belediyesinde belediye başkanlığını kazanan son siyasi partiler daha az dikkate alınmıştır. Çünkü söz konusu gruplarda yer alan ve Denizli il merkezine en yakın ve en uzak olan eski

⁷⁹ Denizli il merkezine en uzak grupta yer alan Çivril ilçesindeki eski belde belediyelerinden Gümüşsu hariç diğerlerinin nüfusları ortalamanın üzerinde yer almaktadır. Dolayısıyla bu eski belde belediyeleri hem nüfus olarak büyük hem de il merkezine çok uzak olan yerleşim birimleridir. Denizli ilin de 68 eski belde belediyesi içerisinde nüfusu en yüksek olan Pınarkent eski belde belediyesi ise Denizli il merkezine en yakın olan grupta yer almaktadır.

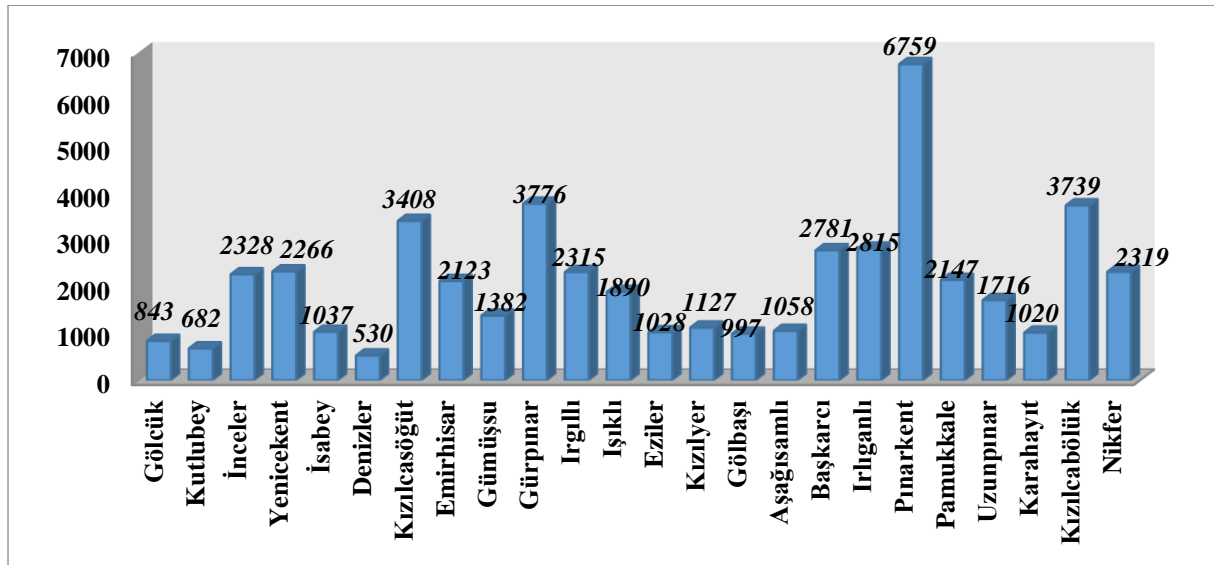
belde belediyelerinin sayısı sınırlıdır. Söz konusu değişkenler özellikle 2. grup, 3. grup ve 4. grupta dikkate alınmıştır.

Tablo. 5.2. Eski Belde Belediyelerinin Farklılıklarına Göre Sınıflandırılması

Nüfus	Az (0-2000)	Gölcük, Kutlubey, İsabey, Denizler, Gümüşsu, Işıklı, Eziler, Kızılyer, Gölbaşı, Aşağışamlı, Uzunpınar, Karahayıt
	Çok (2001 ve üstü)	İnceler, Yenicekent, Kızılcasöğüt, Emirhisar, Gürpınar, Irgılı, Başkarcı, Irlıganlı, Pınarkent, Pamukkale, Kızılcabölük, Nikfer
Belde Belediyesinin Kuruluş Tarihi	Yeni (1984-1999)	Gölcük, Kızılcasöğüt, Eziler, Kızılyer, Gölbaşı, Pınarkent, Pamukkale, Karahayıt
	Orta (1983-1964)	Kutlubey, Yenicekent, Emirhisar, Irgılı, Işıklı, Aşağışamlı, Irlıganlı, Uzunpınar,
	Eski (1964 öncesi)	İnceler, İsabey, Denizler, Gümüşsu, Gürpınar, Başkarcı, Kızılcabölük, Nikfer
İlçe Belediyesinin Belde Başkanlığının Siyasi Partisi	AK PARTİ	Gölcük, Kızılcasöğüt, Emirhisar, Gümüşsu, Gürpınar, Irgılı, Işıklı, Eziler, Kızılyer, Gölbaşı, Aşağışamlı, Başkarcı, Irlıganlı, Pınarkent, Pamukkale, Uzunpınar, Karahayıt, Kızılcabölük, Nikfer
	CHP	Kutlubey, İnceler, Yenicekent,
	MHP	İsabey, Denizler

Denizli ili genelindeki 68 eski belde belediyesinin nüfusları arasındaki fark çok fazladır. Denizli ili genelindeki eski belde belediyelerinde taban nüfus 500'dür. Bu eski belde belediyeleri; Çal ilçesindeki Belevi ve Denizler'dir. Diğer taraftan ise Denizli ili genelindeki eski belde belediyelerinde tavan nüfus 7000'nin üzerindedir. Bu eski belde belediyeleri Honaz ilçesindeki Kocabaş ve Pamukkale ilçesindeki Pınarkent'tir.

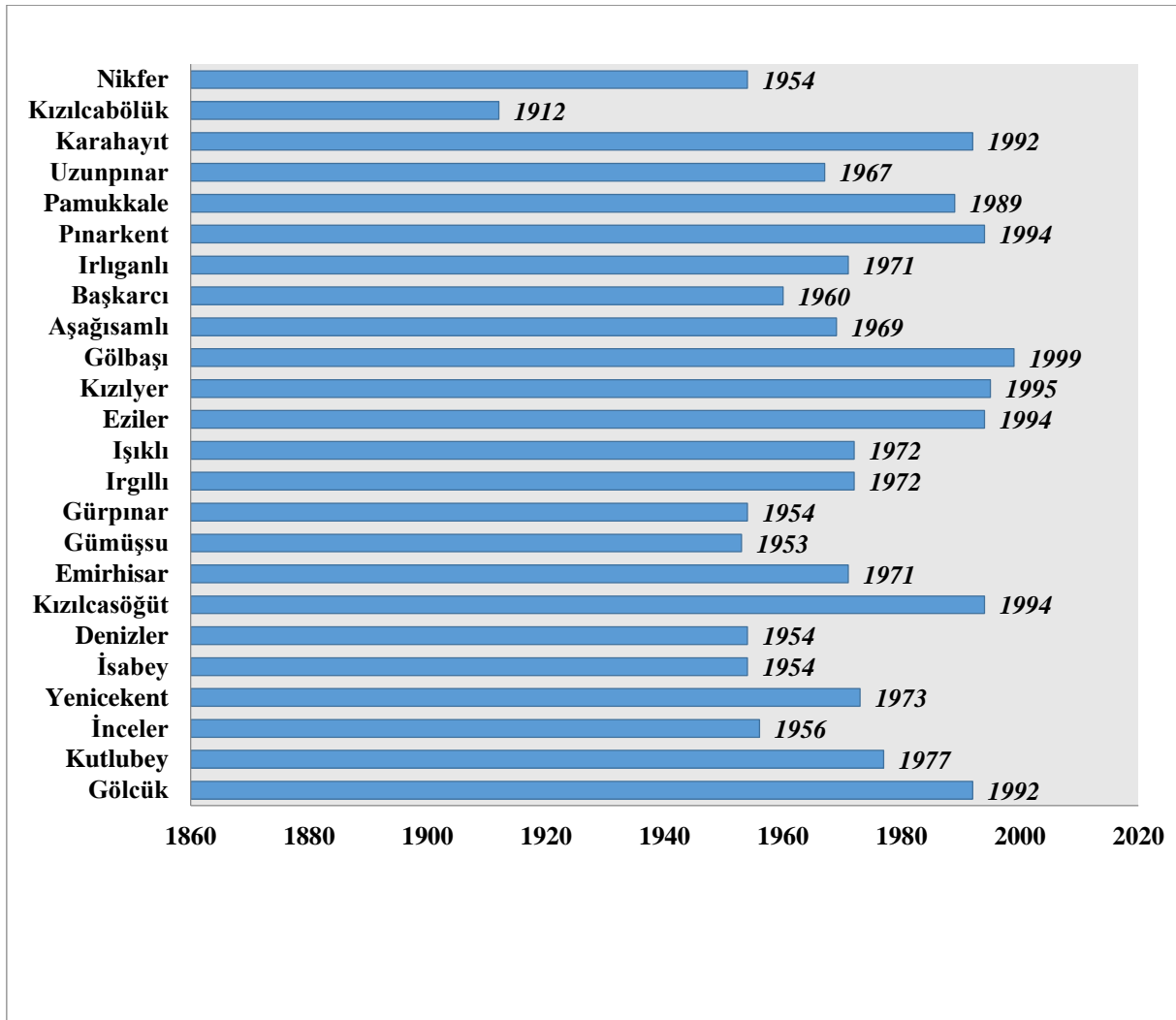
Şekil 5.4. Çalışmada Yer Alan Eski Belde Belediyelerinin (2016) Toplam Nüfusları

Denizli ili genelindeki 68 eski belde belediyesinde yer alan yaklaşık 25 tane yerleşim yerinin nüfusu 1000'nin altında, yaklaşık 45 yerleşim yerinin nüfusu da 2000'nin altında yer almaktadır. Başka bir ifadeyle Denizli ili genelindeki 68 eski belde belediyesinin %40'ına yakınının nüfusu 1000 altında, %50'si ise 1000 barajında, %70'i ise 2000 barajında yer almaktadır.⁸⁰ Ancak çalışma için bu nüfus verilerinden ziyade 6360 sayılı Kanunda da yer alan ve diğer il belediyelerindeki eski belde belediyelerinin kapatılmasında ölçüt olarak belirlenen 2000 nüfus dikkate alınmıştır. Bu nedenle belirlenen 2000 nüfus kriterinde; 2000 nüfusun altındaki yerleşim yerleri az nüfuslu, 2000 nüfusun üzerindeki yerleşim yerleri ise çok nüfuslu yerleşim yerleri olarak değerlendirilmiştir.

⁸⁰ Bu veriler 6360 sayılı Kanunun gerekçesinde yer alan ölçek ekonomisi görüşünün doğruluğunu ve sürdürülebilirliğini ispatlamaktadır.

Şekil 5.5. Çalışmada Yer Alan Eski Belde Belediyelerinin Kuruluş Tarihleri

Denizli ili genelindeki eski belde belediyelerinin içerisinde belde belediyesinin kuruluş tarihi en eski olan yerleşim yerleri Acıpayam ilçesindeki Yeşilyuva ile Tavas ilçesindeki Kızılcabölük'tür. Bu yerleşim yerlerinde belde belediyesi 1912 yılında kurulmuştur. Diğer taraftan belde belediyesi statüsünü en son ve en yakın tarihte kazanan yerleşim yeri ise Kale ilçesindeki Gölbaşı'dır. Gölbaşında belde belediyesi 1999 yılında kurulmuştur. Genel olarak Denizli ili genelindeki yerleşim yerlerinin belde belediyesi statüsünü kazanmaları 1950'li yıllar ile 1970'li yıllar arasında gerçekleşmiştir. Bu değerler salt gruplandırma için yeterli olmayacaktır. Denizli ili özelindeki belediyeleşme eğilimleriyle birlikte ülkemizde belediyeleşme eğiliminin dikkate alınması gerekmektedir. Bu sebeple 1990'lı yıllardan sonra artan belediyeleşme arzusu ile hızla artan belediyeleşme sayısı ve 1950'li yıllardan sonra kırsal kesimde artan nüfusla birlikte meydana gelen belediyeleşme sayıları dikkate alındığında 3'lü gruplandırma yapılmıştır. 1984 yılından sonra kurulan belde belediyeleri yeni, 1964 yılından sonra kurulan belde belediyeleri orta ve 1964 yılından önce kurulan belde belediyeleri de eski

belde belediyeleri olarak değerlendirilmiştir. Bu tarihlerin belirlenmesinde belde belediyelerinin yaş diliminde 30 ile 50 yıllık süreler de dikkate alınmıştır.

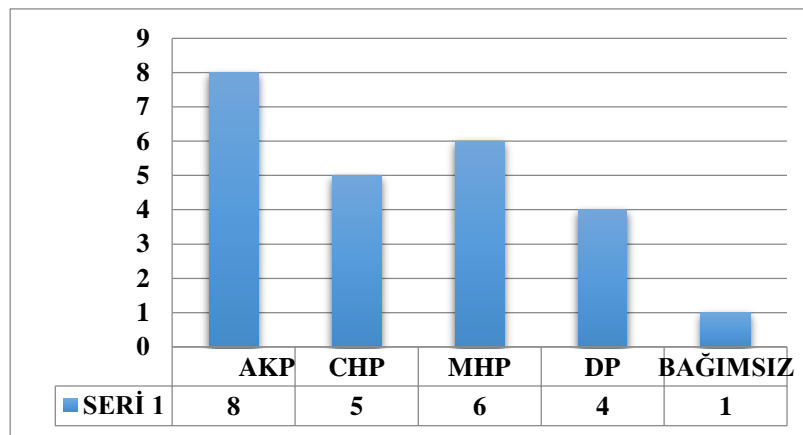
Diğer yandan eski belde belediyelerinin bağlı olduğu ilçe belediyelerinin belediye başkanlıklarını kazanan siyasi partilerde AK Parti büyük bir sayısal çoğunluğa sahiptir. İlçe belediye başkanlıklarında AK Parti; 15, CHP; 3 ve MHP ise 1 tane ilçe belediye başkanlığına sahiptir.

CHP'nin ilçe belediyesini kazandığı Bekilli, Bozkurt ve Buldan ilçeleri olmak üzere üç ilçede de birer tane eski belde belediyesi bulunmaktaydı. Denizli il merkezine olan uzaklıkları değerlendirildiğinde; üç eski belde belediyesi farklı gruplarda yer aldığından dolayı üç eski belde belediyesi sınıflandırmada dikkate alınmıştır. Dolayısıyla bu eski belde belediyeleri farklı gruplar içerisinde çalışmaya dâhil edilmiştir.

MHP'nin ilçe belediyesini kazandığı tek ilçe olan Çal ilçesinde 8 tane eski belde belediyesi bulunmaktaydı. Çalışmanın tüm değişkenleri dikkate alınarak; Çal ilçesindeki Denizler ve İsabey eski belde belediyeleri çalışmaya dâhil edilmiştir.

Eski belde belediyelerinin (2009-2014) dönem arasındaki belediye başkanlığını kazanan siyasi partilerinin dağılımı ise şu şekildedir:

Şekil 5.6. Çalışmada Yer Alan Eski Belde Belediyelerinin; Son Belediye Başkanlıklarını Kazanan Partilerin Dağılımı (2009-2014)

Dolayısıyla eski belde belediyelerinin başta Denizli il merkezine olan uzaklıkları olmak üzere çalışmanın diğer değişkenlerinin dikkate alınması sonucunda; eski belde belediyelerinde belediye başkanlıklarını kazanan son siyasi partilerinin dağılımı (2009-2014) ortaya çıkmıştır.

5.3. Örnekleme İlişkin Bilgiler ve Güvenirlik Seviyesi

6360 sayılı Kanunun uygulama sürecinde Denizli ili genelindeki eski belde belediyelerinde; Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin sunduğu hizmetlerin memnuniyetine etki eden faktörlerin incelendiği çalışmanın bu bölümde alan araştırması verilerinden yararlanılacaktır. Bu sebeple de Denizli ili genelindeki 68 eski belde belediyesi içerisinde Tabakalı Örneklem ile belirlenen 24 eski belde belediyesinde yapılan anket uygulamasının sonuçları tartışılacaktır.

Çalışmanın bir bağımlı değişkeni ve dört tane bağımsız değişkeni vardır. Çalışmanın bağımlı değişkeni; belediye hizmetlerinden memnuniyettir. Çalışmanın bağımsız değişkenleri;

- Eski belde belediyelerinin il merkezine olan uzaklıkları,
- Eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın parti tercihleri,
- Eski belde belediyelerinin; nüfusları,
- Eski belde belediyelerinin; belde belediyesinin kuruluş tarihleridir.

Denizli ili mülki sınırında büyükşehir belediyesi kurulmasıyla birlikte 68 belde belediyesinin kamu tüzel kişiliği kaldırılmış ve mahalleye dönüştürülmüştür. Çalışmanın evreni; 6360 sayılı Kanunun uygulama sürecinde Denizli Metropolitan alanının içerisinde yer alan eski belde belediyeleridir. Çalışmanın örnekleme ise Tablo 5.3'te gösterilmektedir.

Tablo. 5.3. Örneklem Tablosu

İLÇELER	ESKİ BELDE BELEDİYELERİ		Çalışmada Yer Alan Eski Belde Belediyeleri	İl Merkezine Uzaklık	NÜFUS (2016)		BELDE BEL. KUR. TARİHİ	BELDE BEL. SİYASİ PARTİSİ ⁸¹
					Toplam	+18 Yaş		
Acıpayam (AK Parti)	Akalan, Alaattin, Darıveren, Dedebağı, Dodurgalar, Gölcük , Kelekçi, Kumafşarı, Yassihüyük, Yazır, Yeşildere, Yeşilyuva, Yumrutaş	1	Gölcük	94 km	843	687	1992	MHP
Babadağ (AK Parti)	Eski belde belediyesi bulunmamaktadır.	-			xxxxxx			
Baklan (AK Parti)	<i>Boğaziçi, Dağal (Çalışmada yer almamıştır)</i>	-			xxxxxx			
Bekilli (CHP)	Kutlubey	1	Kutlubey	97 km	682	604	1977	CHP
Beyağaç AK Parti	Eski belde belediyesi bulunmamaktadır.	-			xxxxxx			
Bozkurt (CHP)	İnceler	1	İnceler	67 km	2266	1861	1956	AK Parti
Buldan (CHP)	Yenicekent	1	Yenicekent	40 km	2328	1796	1973	MHP
Çal (MHP)	Akkent, Belevi, Denizler , Hançalar, İsabey , Ortaköy, Selen, Süller	2	İsabey	55 km	1037	881	1954	DP
			Denizler	48 km	530	454	1954	MHP
Çameli (AK Parti)	Eski belde belediyesi bulunmamaktadır.	-			xxxxxx			
Çardak (AK Parti)	Beylerli, Gemiş (<i>Çalışmada yer almamıştır.</i>)	-			xxxxxx			
Çivril (AK Parti)	Çıtak, Emrihisar, Gümüşsu, Gürpınar, Irgılı, Işık , Kıralan, Kızılcaşöğüt , Özdemirci	6	Kızılcaşöğüt Emrihisar Gümüşsu Gürpınar Irgılı Işık	96 km	3408	2720	1994	DP
				105 km	2123	1662	1971	CHP
				125 km	1382	1124	1953	BĞMSZ.
				111 km	3776	2841	1954	CHP
				107 km	2315	1735	1972	AK Parti
				110 km	1890	1394	1972	DP
Güney (AK Parti)	Eziler	1	Eziler	70 km	1028	801	1994	MHP
Honaz (AK Parti)	Kaklık, Karaçay, Kızılyer , Kocabaş	1	Kızılyer	29 km	1127	865	1995	AK Parti
Kale (AK Parti)	Karaköy, Gölbaşı	1	Gölbaşı	93 km	997	809	1999	AK Parti
Merkezefendi (AK Parti)	Aşağışamlı, Başkarcı	2	Aşağışamlı	19 km	1058	738	1969	AK Parti
			Başkarcı	11 km	2781	2068	1960	D.P
Pamukkale (AK Parti)	Gölemezli, Gözler, Irlıganlı, Karahayıt, Pamukkale, Pınarkent, Uzunpınar	5	Irlıganlı Pınarkent Pamukkale Uzunpınar Karahayıt	14 km	2815	2121	1971	AK Parti
				16 km	6759	4827	1994	AK Parti
				18 km	2147	1645	1989	MHP
				37 km	1716	1368	1967	AK Parti
				25 km	1020	772	1992	CHP
Sarayköy (AK Parti)	Ahmetli, Duacılı, Sığma, Tosunlar (<i>Çalışmada yer almamıştır.</i>)	-			xxxxxx			
Serinhisar (AK Parti)	Yatağan (<i>Çalışmada yer almamıştır.</i>)	-			xxxxxx			
Tavas (AK Parti)	Baharlar, Çağırkan, Garipköy Karahisar, Kızılca, Kızılcaşöğüt, Nikfer , Pınarlar, Solmaz, Ulukent	2	Kızılcaşöğüt	53 km	3739	3003	1912	MHP
			Nikfer	76 km	2319	1978	1954	CHP
Toplam		24			50.086	38.754		

⁸¹ Eski belde belediyelerinde 2009 yılında gerçekleşen yerel seçimlerde eski belde belediyesinin belediye başkanlığını kazanan siyasi partileri göstermektedir.

Denizli ili genelindeki eski belde belediyelerinde yaşayıp yerel seçimlerde oy verebilecek durumda olan nüfustan hesaplanan örneklem sayısı; Tabakalı Tesadüfî Örneklem Yöntemi ile belirlenerek dağıtılmış ve hesaplanmıştır. Hesaplanan örneklem sayısı toplam 380 kişiden oluşmaktadır.

Araştırma anket formu Denizli ili genelindeki toplam 68 eski belde belediye içerisindeki 24 eski belde belediyesinde yaşayan kişiler tarafından cevaplanmıştır. Güçlükler içerisinde toplanan veriler; yüzde, birikimli yüzde, güvenilirlik analizi tekniklerinden yararlanılarak SPSS Statistics 24 Win programı aracılığıyla ile frekans dağılımı, standart sapması ve ortalama değerleri alınmıştır. Crosstabulation (çapraz tablo) ve bazı veriler içinde T-Testi ve Anova tekniği kullanılarak analiz edilmiştir.

Aşağıdaki tablolarda mahalleye dönüştürülen eski belde belediyelerinin nüfuslarına, örneklem kitlesi içindeki yüzdelik oranlarına ve görüşülen kişilerin sayılarına yer verilmiştir. Anket soru formunu cevaplandırılacak kişi sayılarını belirlemek için kullanılan hesaplama yöntemi Tablo 5.4'te gösterilmiştir.

Tablo 5.4. Çalışmadaki Eski Belde Belediyelerin Nüfusları ile Görüşülen Sayılarının Hesaplanması ve Gruplandırılması

	p	q	N (Nüfus)	Tablo	n
0,05	0,5	0,5	38754	1,96	380
0-25 KM (1. GRUP)			12.171	0,314058	119,342
26-50 (2. GRUP)			4483	0,115678	43,95779
51-74 (3. GRUP)			6546	0,168912	64,18641
75-100 (4. GRUP)			6798	0,175414	66,65738
100+ (5. GRUP)			8756	0,225938	85,85643
TOPLAM			38.754		380

Diğer yandan ise alan çalışmasının yöntemi Tablo 5.5'te yer aldığı üzere %95 güven düzeyi ve %(-)5 yanılğı payı ile hesaplanmıştır.

Tablo. 5.5. Alan Çalışmasının Yöntemi ve Güven Düzeyi

	N	%
Geçerlilik	361	95,0
Hata Payı	19	5,0
Toplam	380	100,0

Tablo. 5.6. Ölçek Güvenirlik Testi

Cronbach's Alpha	N of Items
,696	80

Çalışmanın Cronbach's Alpha değeri Tablo 5.6'da yer aldığı üzere: 0,696'dır. Dolayısıyla ölçek test sonucunda %69,6 güvenirlilik seviyesi tespit edilmiştir. Güvenirlilik test sonuçları $0,6 \leq a < 0,800$ ise ölçek oldukça güvenilir olduğundan çalışmada yapılan anket sonuçlarının oldukça güvenilir olduğu belirtilebilir.

Tablo. 5.7. Çalışmadaki Eski Belde Belediyelerin Nüfusları ve Görüşülen Sayıları

1. GRUP	İLÇESİ	ESKİ BELDE BEL.	NÜFUS (2016)		+18 NÜFUS ORANLARI	GÖRÜŞÜLEN KİŞİ SAYILARI (119)
			TOPLAM	18 VE ÜZERİ		
1. GRUP	Pamukkale	Irlıganlı	2815	2121	%17	20
		Pınarkent	6759	4827	%40	48
		Pamukkale	2147	1645	%14	17
		Karahayıt	1020	772	%6	7
	Merkezefendi	Aşağışamlı	1058	738	%6	7
		Başkarıcı	2781	2068	%17	20
Toplam			16.580	12.171	%100	119
2. GRUP	İLÇESİ	ESKİ BELDE BEL.	NÜFUS (2016)		+18 NÜFUS ORANLARI	GÖRÜŞÜLEN KİŞİ SAYILARI (44)
			TOPLAM	18 VE ÜZERİ		
2. GRUP	Buldan	Yenicekent	2328	1796	%40	18
	Çal	Denizler	530	454	%10	4
	Honaz	Kızılyer	1127	865	%19	8
	Pamukkale	Uzunpınar	1716	1368	%31	14
	Toplam			5701	4483	%100
3. GRUP	İLÇESİ	ESKİ BELDE BEL.	NÜFUS (2016)		+18 NÜFUS ORANLARI	GÖRÜŞÜLEN KİŞİ SAYILARI (64)
			TOPLAM	18 VE ÜZERİ		
3. GRUP	Bozkurt	İnceler	2266	1861	%28	18
	Çal	İsabey	1037	881	%14	9
	Tavas	Kızılcabölük	3739	3003	%46	29
	Güney	Eziler	1028	801	%12	8
	Toplam			8070	6546	%100
4. GRUP	İLÇESİ	ESKİ BELDE BEL.	NÜFUS (2016)		+18 NÜFUS ORANLARI	GÖRÜŞÜLEN KİŞİ SAYILARI (67)
			TOPLAM	18 VE ÜZERİ		
4. GRUP	Acıpayam	Gölcük	843	687	%10	7
	Bekilli	Kutlubey	682	604	%9	6
	Çivril	Kızılcasöğüt	3408	2720	%40	27
	Kale	Gölbaşı	997	809	%12	8
	Tavas	Nikfer	2319	1978	%29	19
	Toplam			8249	6798	%100
5. GRUP	İLÇESİ	ESKİ BELDE BEL.	NÜFUS (2016)		+18 NÜFUS ORANLARI	GÖRÜŞÜLEN KİŞİ SAYILARI (86)
			TOPLAM	18 VE ÜZERİ		
5. GRUP	ÇİVRİL	Emirhisar	2123	1662	%19	16
		Gümüşsu	1382	1124	%13	11
		Gürpınar	3776	2841	%32	28
		Irgılı	2315	1735	%20	17
		Işıklı	1890	1394	%16	14
Toplam			11.486	8756	%100	

5.4. Çalışmada Görüşülenlerin Demografik Özellikleri

Ankete katılan 380 kişinin %25,9'u 45-54 yaş arasında, %21,8'i 55-64 yaş arasında ve %20,5'i de 35-44 yaş arasında yer almaktadır. Örneklem kitlesinde görüşülen kişilerin yaş dağılımında “orta yaş” grubu çoğunluktadır. Tablo 5.8.'den anlaşılacağı üzere %55'inden fazlası 44 yaşın üstünde yer almaktadır.

Tablo 5.8. Örneklem Kitlesinin Yaş Dağılımı

Yaş	f	%
18-24	13	3,4
25-34	68	17,9
35-44	78	20,5
45-54	98	25,9
55-64	83	21,8
65 ve üstü yaş	40	10,5
Toplam	380	100

Genç nüfusu temsil eden yaş aralığı ise oldukça sınırlıdır. Nitekim bu durum eski belde belediyelerinde ankete katılan kişilerin genç bir nüfus yapısından yoksun olması ile bu belde belediyelerinde genç nüfus oranının düşük olmasıyla örtüşmektedir.

Ankete katılan 380 kişinin %80'sini erkekler, %20'sini kadınlar oluşturmaktadır. Bu oransal dağılım ortaya çıkmasının birkaç sebebi bulunmaktadır.

Tablo 5.9. Örneklem Kitlesinin Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın ⁸²	76	20
Erkek	304	80
TOPLAM	380	100

Öncelikli sebep eski belde belediyelerinde yerel siyasetin başat gücünü erkeklerin oluşturmasından ve yerel siyasetin erkek egemenliğinde şekillenmesinden kaynaklanmaktadır. Diğer taraftan eski belde belediyelerinde erkekler sosyal yaşamda veya gündelik hayatta kadınlara oranla daha aktiftir. Kırcaathane, park ve bahçe gibi kamusal alanlar erkeklerin dış

⁸² Sahada anketlerin uygulanma aşamasında kadın katılımcılar tarafından yapılan 20'den fazla anket yarım bırakılmıştır. Bu durumun ortaya çıkmasında; kadınların çekingen davranmaları, sorulan sorular hakkında bilgilerinin olmadığını ifade etmeleri veya sorulan sorulara cevap vermek istememeleri etkili olmuştur.

dünyaya açılmasına imkân vermektedir. Kadınların toplumsal hayata açılabilceği ve sosyalleşebileceği bu tip kamusal alanlar bulunmamaktadır. Bu durumda da eski belde belediyelerinde kadın seçmenlere ulaşabilmek erkek seçmenlere göre daha güç olmuştur.

Fotoğraf. 5.1. Eski Belde Belediyelerinde Sosyal Yaşam: Gümüşsu Mahallesi

Kaynak: *Cem Keysan (30.05.2017)*

Ankete katılan 380 kişinin %25'i emeklilerden oluşmaktadır. Emeklileri %20,8'le çiftçiler, %14,5'le esnaf ve %11,6'yla ev hanımları izlemektedir.

Tablo 5.10. Örneklem Kitesinin Meslek Dağılımı

Meslek	f	%
Memur	21	5,5
İşçi	25	6,6
Çiftçi	79	20,8
İşsiz	7	1,8
Esnaf	55	14,5
Ev Hanımı	44	11,6
Emekli	95	25,0
Serbest Meslek	33	8,7
Öğrenci	19	5,0
Diğer	2	0,5
Toplam	380	100

Eski belde belediyelerinde yaşayan nüfusun temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Her ne kadar ankete katılan bayanlar ev hanımı kategorisinde olsa da aslında tarım işiyle uğraştıkları ve evin bütçesine katkı sağlamaya çalıştıkları söylenebilir. Ayrıca

emeklilerin, esnafların ve bazı diğer meslek gruplarında tarım işiyle meşgul oldukları ve kendilerine ek gelir oluşturma amacıyla olduğu da gözlemlenmiştir.

Çalışmada ankete katılan 380 kişinin %38,7'sini ilkökul mezunları oluşturmaktadır. Bu oranı %24,7'yle lise mezunları, %22,6'yla ortaokul mezunları izlemektedir. Eski belde belediyelerinde üniversite temsil oranı %14'le sınırlı kalmıştır. Bu oranın %4,2'si ön lisans mezunu %8,4'ü lisans mezunu ve %0,3'ü de lisansüstü mezunudur.

Tablo 5.11. Örneklem Kitlesinin Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	f	%
Okur-Yazar Değilim	3	0,8
Okuma-Yazma Biliyorum	1	0,3
İlkokul Mezunu	147	38,7
Ortaokul Mezunu	86	22,6
Lise Mezunu	94	24,7
Ön Lisans Mezunu	16	4,2
Lisans Mezunu	32	8,4
Lisansüstü Mezunu	1	0,3
Toplam	380	100

Eski belde belediyelerinde eğitime yönelik bir talepten söz edilebilir. Ancak eğitim hayatının devamı için yaşadığı yerden ayrılan nüfus tekrar yaşadığı yerleşim yerine geri dönmemektedir. Dolayısıyla da eski belde belediyelerinde özellikle de genç nüfusun eğitim düzeyi artmakta ancak bu durum eski belde belediyelerindeki eğitim seviyesi düzeyine yansımamaktadır.

Ankete katılanların %33,9'u aylık eve giren kazancının 2501-3500 tl arasında olduğunu, %22,9'u 1405-2500 tl arasında olduğunu, %19,5'i ise 3501-4500 tl arasında olduğunu belirtmişlerdir. En az aylık eve giren kazanç ile en fazla aylık eve giren kazanç oranları son iki sıra da yer almaktadır.

Eski belde belediyelerinin geçim kaynağını oluşturan tarım ve hayvancılığın genel özellikleri dikkate alındığında paranın kazanmasının zor olduğu, dar ekonomik koşulların hüküm sürdüğü; düşük gelir seviyesinden söz etmek mümkündür. Diğer taraftan aylık düzenli gelirlerinin olmadığını, yıllık yetiştirdikleri ürünlerinin hasadından sonra gelir elde edebildiklerini beyan etmişlerdir. Nitekim bu durumda da eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk ekonomik tedarikli bir yaşam sürdürmektedir.

Tablo 5.12. Örneklem Kitlesinin Gelir Dağılımı (Aylık Eve Giren Kazanç)

Gelir	f	%
0-1404	31	8,2
1405-2500	87	22,9
2501-3500	129	33,9
3501-4500	74	19,5
4501 ve üzeri	59	15,5
Toplam	380	100

Çalışmanın örneklem kitlesini temsil eden eski belde belediyeleri Denizli ilinin farklı coğrafi bölgelerinde yer almaktadır. Bu coğrafi bölgelerin sahip oldukları farklı özellikler eski belde belediyelerinin ekonomik durumuna ve gelir seviyesine etki etmektedir. Örneğin sulu tarımın yaygın olduğu eski belde belediyelerindeki gelir durumu ile kuru tarımsal ürünlerin yapıldığı eski belde belediyelerindeki gelir durumu arasında farklılıkların olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca Pamukkale ve Karahayıt'ta turizm, Kızılcabölük'te ise sanayi daha ön planda yer almaktadır.

Çalışmada ankete katılanların %85,4'ü doğduğunda beri eski belde belediyelerinde yaşamaktadır. Bu oranı izleyen oturma süresi de %12,4'le 10 yıl ve üstüdür.

Tablo 5.13. Örneklem Kitlesinin Mahallede Oturma Süreleri

Mahallede Oturma Süresi	f	%
Doğduğumdan Beri	325	85,4
1-3 Yıl	1	0,3
4-8 Yıl	4	1,1
9-10 Yıl	3	0,8
10 Yıl ve Üstü	47	12,4
Toplam	380	100

Uzun yıllardır mahallelerinde ikamet eden halkın belde belediyesinin hizmet özelliklerine ve hizmet kültürüne oldukça hâkim olduğu, eski belde belediyesinin hizmet faaliyetleri ile DBB'nin hizmet faaliyetlerini rasyonel biçimde karşılaştırabilecekleri söylenebilir.

5.5. Çalışmada Görüşülenlerin Yerel Siyaset Alanında Bilinç Düzeyi

5.5.1. Çalışmada Görüşülenlerin Yerel Hizmet Dönüşümleri Hakkında Bilinç Düzeyi

Ankete katılan kişilere yerel hizmet dönüşümleri hakkında beş farklı soru sorulmuştur. İlk etapta yerel halkın “Denizli ilinin büyükşehir belediyesi statüsü kazanması” ile “belde belediyelerinin kamu tüzel kişiliklerinin kaldırılarak mahalleye dönüşmeleri” hakkında oldukça bilgili oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Nitekim “Denizli BŞB oldu; bilginiz var mı?” sorusuna %98,9 kişi “oldukça bilgiliyim” cevabını verirken, “Beldeden mahalleye dönüştünüz; bilginiz var mı?” sorusuna ise %98,4’ kişi “oldukça bilgiliyim” cevabını vermiştir. Ayrıca her iki soruda da “bilgi sahibi değilim” cevabını hiç kimse vermemiştir.

Tablo 5.14. Örneklem Kitesinin Yerel Hizmet Dönüşümleri Hakkında Bilinç Düzeyi

		Oldukça Bilgiliyim	Kısmen Bilgiliyim	Bilgi Sahibi Değilim	Toplam
Denizli BŞB oldu; “bilginiz var mı?”	f	376	4	-	380
	%	98,9	1,1	-	100
Beldeden mahalleye dönüştünüz; “bilginiz var mı?”	f	374	6	-	380
	%	98,4	1,6	-	100
Yerel hizmet değişimleri hakkında ; “bilginiz var mı?”	f	248	121	11	380
	%	65,3	31,8	2,9	100
Hangi hizmetleri DBB’den aldığınız hakkında; “bilginiz var mı?”	f	166	189	25	380
	%	43,7	49,7	6,6	100
DBB’nin mahallenizdeki yetki ve sorumluluk alanları hakkında; “bilginiz var mı?”	f	166	125	89	380
	%	43,7	32,9	23,4	100

Eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halka sorulan “yerel hizmet değişimleri hakkında; bilginiz var mı?” sorusuna %65,3 kişi “oldukça bilgiliyim” derken , %31,8 kişi de “kısmen bilgiliyim” cevabını vermiştir. “Bilgi sahibi değilim” cevabını veren kişiler ise %2,9’la sınırlı kalmıştır.

Belde belediyesinin kapatılması sonucunda yerel halk yaşadıkları yerleşim yerinin yerel nitelikli kamusal hizmetlerinin iki kurum paydaşlığında gerçekleştirdiğini görmekte, duymakta, izlemektedir. Ancak ilçe belediyesi ile büyükşehir belediyesi arasındaki hizmet paylaşımları hakkında detaylı bilgiye sahip olmadıkları gözlenmiştir.

Nitekim “Hangi hizmetleri BŞB’den aldığımız hakkında; bilginiz var mı?” sorusuna verilen “oldukça bilgiliyim” cevabının oranı %43,7’e düşmüştür. Ancak hemen belirtilmelidir ki bu değer aralığındaki kişiler yerel hizmet dönüşümleri hakkında en bilinçli ve en bilgili kitleyi temsil etmektedir.

Diğer taraftan ise %49,7 kişi de “kısmen bilgiliyim” cevabını vermiştir. Bu kişilerin DBB’nin hizmet alanındaki görevlerinden bilgi düzeylerinin “itfaiye, su, defin ve mezarlık” hizmetleriyle sınırlı kaldığı gözlemlenmiştir.

Hizmet türü özelinde, yer seçimi bazında ve kısmi yetki paylaşımı sonucunda ortaya çıkan fen işleri ile park ve bahçe hizmetlerinde BŞB’ler; eski belde belediyelerinde yetki ve sorumluluk alanlarını oluşturmaktadır. Denizli ili özelinde ise DBB meclis kararıyla bu kamusal alanları belirlenmiştir. Bu kamusal alanlar; eski belde belediyelerindeki; ana arterlerden, meydanlardan, refüjlerden, park ve bahçelerden oluşmaktadır. Dolayısıyla fen işleri ile park ve bahçe hizmetleri ilçe belediyelerinin ve büyükşehir belediyesinin paydaşlığında gerçekleşmektedir.

“BŞB’nin mahallenizdeki yetki ve sorumluluk alanları hakkında; bilginiz var mı?” sorusuna %43,7 kişi “oldukça bilgiliyim” cevabını vermiştir. Bu değer “hangi hizmetleri BŞB’den aldığımız hakkında; bilginiz var mı?” sorusuna verilen “oldukça bilgiliyim” cevabı ile doğru orantıdadır. “Kısmen bilgiliyim” cevabını veren yerel halkın %32,9’unun bazıları sadece “ana arterleri” bildiğini, bazıları da sadece “park ve bahçeleri” bildiğini belirtmiştir. Dolayısıyla tüm hizmet türlerinde içerisinde en az bilinç düzeyine sahip değer oranı fen işleri ile park ve bahçe hizmetlerinde ortaya çıkmıştır.

Nitekim %23,4 kişi yetki ve sorumluluk alanları hakkında “bilgi sahibi değilim” cevabını vermiştir. Diğer yandan bu kişiler ile “kısmen bilgiliyim” cevabını veren kişilerin fen işleri ile park ve bahçe hizmetlerinin her ne kadar büyükşehir belediyesi tarafından gerçekleştirildiğini bilseler de bu hizmetlerin kapsadığı mekânsal alanları net şekilde bilmedikleri de gözlenmiştir.

DBB ile ilçe belediyeleri kendilerine ait görev alanındaki hizmetleri gerçekleştirirken, gerçekleştirdikten sonra veya gerçekleştirilmeden önce tabela, pankart ve belediyeyi temsil eden sembollerini kullanmaktadır. Bu tabelalarda, pankartlarda veya belediyeyi temsil eden sembollerde hizmetlerin hangi belediye tarafından gerçekleştirildiği açıklanmaktadır. Tabela, pankartlarla veya belediyeyi temsil eden sembollerde her ne kadar belediyelerin gerçekleştirdiği hizmetlerin reklamını yapıldığı düşünülse de bu durumun yerel halkın hizmet

dönüşümleri hakkında bilinç düzeyini artırdığı gözlenmiştir. Tabelalar, pankartlar veya belediyeyi temsil eden sembollerde ki hizmetleri okuyan yerel halk hangi hizmeti hangi belediyenin verdiğini görerek öğrenebilmektedir.

Ayrıca DBB ile ilçe belediyeleri, yerel halkın gerçekleştirilen hizmeti hangi belediye tarafından yapıldığını ayırt edememe durumu ile yapılan hizmetin diğer belediye tarafından sahiplenilebilir düşüncesi içerisinde olmaları; tabelaların, pankartların veya belediyeyi temsil eden sembollerin kullanılmasına yol açtığını söylemek mümkündür.

5.5.2. Denizli Büyükşehir Belediyesine Bağlı Birimler Hakkında Bilinç Düzeyi

DBB'ye bağlı ve yeni düzenleme sonrası oluşturulan birimler DBB bünyesinde çalışmalarına devam etmektedir. Eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk bu birimlerin bazılarına doğrudan bazılarına ise dolaylı olarak ihtiyaç duyabilmektedir.

Ankete katılanların en çok bilgisinin olduğu hizmet birimi %98,4'le DESKİ olmuştur. İkinci sırada %30,5'le UKOME, üçüncü sırada ise %26,1'le AYKOME yer almaktadır. Ankete katılanların en az bilgisinin olduğu hizmet birimi %18,2'yle YİKOB'tur.

Tablo 5.15. Örneklem Kitesinin DBB'ye Bağlı Birimler Hakkında Bilinç Düzeyi

DBB'ye Bağlı Birimler		Evet	Hayır	Toplam
DESKİ	f	374	6	380
	%	98,4	1,6	100
UKOME	f	116	264	380
	%	30,5	69,5	100
AYKOME	f	99	281	380
	%	26,1	73,9	100
YİKOB	f	69	311	380
	%	18,2	81,8	100

Gündelik hayatta çok sık ihtiyaç duyulan, su ve kanalizasyon hizmetlerini gerçekleştirin DESKİ'nin yerel halk tarafından %98,4'le bilinmesi, daha çok ihtiyaç duyulan ve gündelik hayatta daha sık karşılaşılan hizmet birimlerinde; yerel halkın bilinç düzeyinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan diğer üç birimin (UKOME, AYKOME, YİKOB) bilinme oranları oldukça düşüktür. Çünkü söz konusu birimler daha az ihtiyaç duyulan hizmetlerdir ve doğrudan yerel hizmetleri gerçekleştirmemektedir.

5.5.3. Çalışmada Görüşülenlerin Yerel Siyaset Alanındaki Düşünceleri

DBB'nin hizmet alanındaki eski belde belediyelerinde yaşayan halkın DBB'den aldığı hizmetlerin memnuniyet düzeyleri ile büyükşehir belediyesinin sunduğu yerel kamusal hizmetlerde yerel halkın memnuniyet düzeyini etkileyen temel faktörlere geçmeden önce yerel hizmet değişimleri hakkında yerel halkın fikirlerinin incelenmesi çalışma konusunun daha iyi anlaşılabilirliğine katkı sağlayacaktır. Çünkü yerel halkın yerel hizmet değişimleri hakkındaki fikirlerinin, beklentilerinin ve düşüncelerinin hizmet memnuniyetine etki edebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle çalışmanın bu aşamasında hizmet memnuniyetine doğrudan veya dolaylı olarak etki edebileceğinin düşünüldüğü anket soruları incelenmektedir.

Tablo 5.16. “Hizmet Paylaşımı” Gerekli midir?*Parti Tercihi

	Toplam		Parti							
			AK Parti		CHP		MHP		Diğer	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Katılıyorum	186	48,9	104	55,9	52	28	20	10,8	10	5,4
Kısmen Katılıyorum	55	14,5	25	45,5	24	43,6	6	10,9	-	-
Katılmıyorum	139	36,6	40	28,8	69	49,6	25	18	5	3,6
Toplam	380	100	169		145		51		15	

“BŞB ile ilçe belediyesi arasındaki; hizmet paylaşımı mahalleniz için gerekli midir?” sorusuna ankete katılan toplam 380 kişinin %48,9’u “katılıyorum” cevabını verirken, %36,6’sı ise “katılmıyorum” cevabını vermiştir. Yerel halkın büyük çoğunluğu hizmet paylaşımının zorunlu olduğunu ve iş yükünü azalttığını düşünmektedir:

“Hizmet paylaşımı ortadan kalkarsa ve mahallemizden tek belediye sorumlu olursa hiç hizmet alamayız”, “Hizmetlerde iş yükü arttığı için hizmet paylaşımı ortaya çıkan iş yükünü azaltacaktır”, “DBB ile ilçe belediyeleri arasında hizmet paylaşımı kesinlikle gerekli. Yoksa tek bir belediye tüm hizmetleri karşılayamaz”

Diğer yandan ise “hizmet paylaşımının” gerekli olmadığını açıklayan 139 kişinin %79,9’u (121 kişi ile) eski belde belediyesinin kapatılmasını desteklememektedir. Dolayısıyla eski belde belediyesinin kapatılması yerel halkın bir bölümünde duygusal bir refleks oluşturmuştur.

“Kısmen katılıyorum” cevabını veren %14,5’lik oran “katılıyorum” lehine düşünülmelidir. Çünkü anketlerin cevaplanması aşamasında “eski belde belediyesinin kapatılmasından” dolayı duygusal bir refleks ile “kısmen katılıyorum” cevabının verildiği de gözlenmiştir.

Bu sebeplerle yerel halkın DBB ile ilçe belediyeleri arasındaki hizmet paylaşımı hakkındaki düşünceleri mantıklı gerekçelere dayanmaktadır. Yerel halk yeni düzenlemede daha iyi hizmet alabilmenin ön koşulunu hizmet paylaşımı olarak da değerlendirmektedir.

Parti tercihlerine göre “hizmet paylaşımı gerekli midir” sorusu incelendiğinde ise önemli farklılıkların bulunduğu tespit edilmiştir. Nitekim hizmet paylaşımının gerekli olduğunu en fazla oranla (%55,9 ile) belirten AK Partili seçmenlerdir. Diğer yandan ise hizmet paylaşımının gerekli olmadığını belirtenler en fazla oranla (%49,6 ile) CHP’li seçmenlerdir.

Eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk genel olarak hizmet paylaşımının gerekli olduğunu ancak hizmet paylaşımının yanlış yapıldığını düşünmektedir. Ankete katılan 380 kişinin %42,9’u hizmet paylaşımının doğru yapılmadığını belirtmiştir. Öte taraftan hizmet paylaşımının doğru yapıldığını belirtenlerin oranı ise %22,1’le sınırlı kalmıştır.

Öncelikli olarak yerel halkın hizmet paylaşımının yanlış yapıldığını düşünmesinin sebebi yer seçimi bazındaki hizmetlerden kaynaklanmaktadır. Yerel halk; fen işleri ile park ve bahçe hizmetlerinde gerçekleşen yetki ve sorumluluk alanlarının hizmet aksamalarına yol açtığına düşünmektedir. Ayrıca DBB’nin ve ilçe belediyesinin sorumlu olduğu alanlarda gerçekleşen ve gerçekleşmeyen hizmetlerin -“ana arterlerde ile park ve bahçelerde”- kutuplaşma yarattığı da belirtmektedirler:

“Fen işi çalışmasının iki belediye aracılığıyla yürütülmesi hizmetlerde karmaşaların yaşanmasına neden oluyor”, “Kafam karışıyor; park ve bahçelerde hangi belediye hangi hizmeti veriyor anlayamıyorum”, “Yol çalışmalarında ilçe belediyeleri ile il belediyeleri yerel hizmetleri birbirlerinin üstüne atıyor. Yapılacak işi mahallede kimse bilmiyor. Bu sebeple yollarda hizmet paylaşımı iyi değil”

“Hangi hizmeti hangi belediyenin verdiğiinden ziyade; hizmetin yapılıp yapılmadığı önemli... Hizmet karmaşası yaşansa da hizmetler gerçekleşiyor”, “Hizmet karmaşası ilk başlarda oldu, zaman geçtikçe hizmet karmaşası da azaldı...”

Tablo 5.17. “Hizmet Paylaşımı” Doğru mu? Yapılmıştır*Parti Tercihi

	Toplam		Parti							
			AK Parti		CHP		MHP		Diğer	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Katılıyorum	84	22,1	64	76,2	8	9,5	9	10,7	3	3,6
Kısmen Katılıyorum	133	35,0	66	49,6	42	31,6	19	14,3	6	4,5
Katılmıyorum	163	42,9	39	23,9	95	58,3	23	14,1	6	3,7
Toplam	380	100,0	169		145		51		15	

Yerel halkın tamamına yakını tarafından arzu edilen talep bu husus da yer seçimi bazındaki hizmetlerin tamamının ya DBB’ye ya da ilçe belediyelerine verilmesidir. Genel eğilim ilçe belediyelerinin bu hizmet alanlarından çekilmesi ve eski belde belediyelerinde tüm yollar ile park ve bahçelerin DBB’ye bağlanmasıdır.

Diğer taraftan defin ve mezarlık hizmeti yerel halk tarafından en doğru paylaşılan hizmet olarak ön plana çıkmıştır. Daha sonra ise DBB’ye bağlı olan ve DESKİ tarafından gerçekleştirilen hizmetler -içme suyu ile kanalizasyon- en doğru paylaşımlar olarak belirtmiştir. Bu durumun ortaya çıkmasında defin ve mezarlık hizmetinin tamamının ücretsiz olması, su ve kanalizasyon hizmetlerinde ise büyük bütçe gereksinimlerinin etkili olduğu söylenebilir.

Ayrıca yerel halk, aslen DBB’nin görevleri arasında yer alan ancak meclis kararıyla ilçe belediyelerine devredilen çöp hizmetinin; ilçe belediyeleri tarafından gerçekleştirilmesi genel anlamda desteklenmektedir.

Parti tercihlerine göre “hizmet paylaşımı doğru mu?” yapılmıştır sorusu incelendiğinde ise yine önemli farklılıkların bulunduğu tespit edilmiştir. Nitekim “hizmet paylaşımı doğru yapılmıştır” cevabı, en fazla oranla yine (%76,2’yle) AK Partili seçmenler tarafından verilmiştir. Ancak dikkat edilmesi gereken husus hizmet paylaşımının gerekli olduğu yönündeki verilen cevaba kıyasla, AK Partili seçmen sayısının azalmasına rağmen (104’ten 64’e düşmüştür) yüzdelik oranının ciddi oranda artmasıdır. Bu husus tersinden okunduğunda ise CHP’li seçmenlerin sadece 8’i (%9,5’le) hizmet paylaşımının doğru yapıldığını düşünmektedir.

Hizmet paylaşımının doğru yapılmadığını belirten 163 kişinin %81'i (132 kişi ile) de eski belde belediyesinin kapatılmasını desteklemeyen kişilerdir.

Tablo 5.18. “BŞB ile ilçe belediyeleri arasında uyum var mıdır?”* Parti Tercih

	f	%	Kümülatif %
Katılıyorum	133	35,0	35,0
Kısmen Katılıyorum	91	23,9	58,9
Katılmıyorum	156	41,1	100,0
Toplam	380	100,0	

Ankete katılanların %41,1'i BŞB ile ilçe belediyeleri arasında uyum olmadığını belirtirken, uyum olduğunu düşünenlerin oranı da %35'le sınırlı kalmıştır. Ayrıca ankete katılanlar büyükşehir belediyesinin yarattığı görevdeşlik ortamını ilçe belediyelerin yakalayamadığını ve ilçe belediyelerinin DBB'nin çok gerisinde kaldığını da belirtmişlerdir. Yerel halk belediyeler arasındaki hizmetlerin gerçekleştirilmesinde uyum sorunlarının yaşanmasını daha çok ilçe belediyelerinden kaynaklandığını da düşünmektedir:

“BŞB’lerin eski belde belediyelerindeki sorumlu olduğu hizmetlerde başarılı olmasının ön koşulu ilçe belediyeleri ile uyumlu çalışmasına bağlıdır”, “Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyesi arasında hizmetlerde uyum yok. Bu durum ilçe belediyelerinden kaynaklanmaktadır”, “Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasında güç farkı var. Bu durum hizmetlerde uyumu engelliyor”, “Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyelerinin kuruluşu ve hizmet işleyişi veya işlevleri birbirinden çok farklı. Bu durum da belediyeler arasında uyum sorunların yaşanmasına neden olabiliyor...”

“DBB ile ilçe belediyeleri arasında uyum var mıdır?” sorusuna “katılmıyorum” cevabını veren 156 kişinin %51,9’u CHP’li seçmenlerden oluşmaktadır. Diğer taraftan ise “DBB ile ilçe belediyeleri arasında uyum var mıdır?” sorusuna “katılıyorum” cevabını veren 133 kişinin %71’ini AK Partili seçmenlerdir.

Diğer yandan eski belde belediyelerinin ilçe belediyelerinin belediye başkanlığını kazanan siyasi partilere göre sınıflandırılması ise şu şekildedir:

Tablo 5.19. Örneklem Kitlesinin “İlçe Belediyelerinin Belediye Başkanlığını” Kazanan Siyasi Partilere Göre Dağılımı⁸³

	f	%
AK Parti	325	85,5
CHP	42	11,1
MHP	13	3,4
Toplam	380	100,0

Dolayısıyla ankete katılan 380 kişinin %85,5’i AK Partili ilçe belediyelerinde, %11,1’i CHP’li ilçe belediyelerinde ve %3,4’ü de MHP’li ilçe belediyelerinde yaşamaktadır.

Tablo 5.20. DBB ile İlçe Belediyeleri Arasında Uyum Var Mıdır? *Mahallenizin Bağlı Olduğu; “İlçe Belediyesinin Belediye Başkanlığını” Hangi Siyasi Parti Kazanmıştır?

		AK Parti		CHP		MHP		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%	f	%
	Katılıyorum	125	94,4	4	3	4	3	133	35
	Kısmen Katılıyorum	81	89	7	7,7	3	3,3	91	23,9
	Katılmıyorum	119	76,3	31	19,9	6	3,8	156	41,1
Toplam	f	325		42		13		380	
	%	85,5		11,1		3,4		100	

Ankete katılan tüm seçmenlerin %35’inin BŞB ile ilçe belediyeleri arasında uyum olduğunu belirttikleri bir önceki bölümde yer almıştır. Ayrıca BŞB ile ilçe belediyeleri arasında uyum olduğunu belirten 133 kişinin %71’i AK Partili seçmenlerden oluşmaktaydı.

Tablo 5.20’de yer aldığı üzere kullanılan oy tercihinden bağımsız olarak ilçe belediyelerinin başkanlığına göre analiz yapıldığında farklı bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Şöyle ki, DBB ile ilçe belediyesi arasında hizmetlerde uyum olduğunu düşünen 133 kişinin %94,4’ü

⁸³ Eski belde belediyelerinin bağlı olduğu ilçe belediyelerinin belediye başkanlıklarını kazanan siyasi partilerde AK Parti büyük bir sayısal çoğunluğa sahiptir. İlçe Belediye Başkanlıklarında AK Parti; 15, CHP;3 ve MHP ise 1 tane ilçe belediye başkanlığını kazanmıştır. CHP’li belediyeler Bekilli, Bozkurt ve Buldan ilçeleridir. MHP’nin kazandığı ilçede Çal’dır. Bekilli’de; Kutlubey, Bozkurt’ta İnceler, Buldan’da ise Yenicekent eski belde belediyeleri Çal’da ise İsabey ile Denizler eski belde belediyeleri çalışmada yer almıştır.

AK Partinin kazandığı ilçe belediyelerinde yaşamaktadır. CHP'nin kazandığı ilçe belediyelerinde yaşayan tüm seçmenlerin sadece %3'ü (4 kişi) hizmetlerde uyum olduğunu belirtmiştir.

Dolayısıyla yerel halk BŞB'ler ile ilçe belediyeleri arasındaki uyumun temel şartını, her iki belediyenin belediye başkanlığının aynı siyasi parti yönetiminde olmasına bağlamaktadır. Nitekim yerel halkın bir bölümü bu soruya cevap verirken: “DBB ile ilçe belediyesi aynı siyasi partiden. Neden uyumsuz olsunlar ki?”, “Belediyelerimiz aynı siyasi partiden; bu sebeple de uyumlu çalışıyorlar”, “belediyeler arasındaki hizmet uyumunda; söz konusu iki belediyenin aynı partiden olması çok önemli” yorumlarında bulunmuşlardır.

Tablo 5.21. “DBB'nin Yetki ve Sorumluluk Alanları Artırılmalı Mıdır?”

	f	%	Kümülatif %
Katılıyorum	244	64,2	64,2
Kısmen Katılıyorum	75	19,7	83,9
Katılmıyorum	61	16,1	100,0
Toplam	380	100,0	

Çalışmada yer alan bu sorunun kapsamı yer seçimi bazındaki hizmetleri kapsamaktadır. Ankete katılan tüm seçmenlerin %64,2'si DBB'nin yetki ve sorumluluk alanlarının artırılmasını belirtmiştir. Örneklem kitlesi özellikle ilçe belediyelerinin eski belde belediyelerinde fen işleri hizmetini gerçekleştirmekte çok yetersiz kaldığını ve hizmetlere yetişemediğini vurgulamıştır. Ayrıca DBB'nin daha iyi olanaklara sahip olması, daha çok bütçe imkânının bulunması, daha iyi örgütlenmesi de cevabın DBB'nin lehine yönlendirdiği söylenebilir.

Diğer taraftan yerel halk hizmet paylaşımında en fazla hizmet karmaşasını fen işleri ile park ve bahçe hizmetlerinde yaşadıklarını belirtmiştir. Hangi hizmetin hangi belediyenin verdiği anlaşılabilirlik düzeyi “itfaiye, su, kanalizasyon, defin ve mezarlıklar, imar ve çöp” gibi hizmetlerde oldukça yüksek olmasına rağmen, yer seçimi bazındaki hizmetlerde ise oldukça düşüktür.

Yerel halk eski belde belediyesindeki ana arterlerin, yolların, sokakların veya park ve bahçelerin hangi şartlara göre DBB'nin yetki ve sorumluluk alanına alındığını bilmemektedir. Nitekim yerel halk “Hangi yolun hangi belediyenin yetki ve sorumluluk alanında” olduğunu

veya “hangi park ve bahçelerin hangi belediyelerin yetki ve sorumluluk alanında” olduğunu gündelik yaşamda, kendi aralarında sürekli konuştuklarını belirtmiştir.

Örneklem kitlesinin “DBB’nin yetki ve sorumluluk alanları artırılmalı mıdır?” sorusuna verdiği cevapların dağılımı parti tercihlerine göre incelendiğinde önemli farklılıklar tespit edilememiştir. Dolayısıyla yerel halkın siyasal tercihlerini bu soruya yansıtmadıkları görülmektedir.

Tüm seçmenlerin bu hususta “rasyonel”⁸⁴ davrandıkları söylenebilir. Nitekim ilçe belediyelerinin DBB’ye nazaran daha kıt kaynaklara ve imkânlarla sahip olduğunu ve bu sebeple de hizmet iş yüklerinin azaltılmasının gerekliliğini düşünmektedirler. Ayrıca ilçe belediyelerine hizmet iş yükleri için özellikle merkezi bütçeden ek pay aktarılması, daha fazla personel ve kaynak imkânının tanınması durumunda da yetki ve sorumluluk alanlarının aynı şekilde kalmasının daha doğru olacağını da düşünmektedirler:

“İlçe belediyesi sürekli kapasitemizin üzerinde hizmet veriyoruz. Hizmetlere yetişemiyoruz... Bizi anlayışla karşılayın diyor. Peki, durum böyleyse neden bizim belediyelerimizi kapattılar?”, “İlçe belediyeleri fen işleri ile park ve bahçe hizmetlerini DBB’ye devretsin”, “İlçe belediyesine daha çok yetki ve bütçe verilirse yol çalışmalarında daha az hizmet aksamaları yaşanacaktır”, “İlçe belediyeleri daha çok yetkili olmalı; yoksa tüm yol çalışmasını gerçekleştiremezler...”

Ayrıca yerel halk DBB’nin yetki ve sorumluluk alanını belirlerken yer seçimi bazındaki belirlediği ana arterler ile park ve bahçelerin; daha kolay sonuca ulaşabilecek veya daha kolay hizmet gerçekleştirebilecek mekânsal alanlar/hizmetler olduğunu da belirtmiştir.

⁸⁴ Örneğin örneklem içerisinde yer alan Nikfer mahallesinde DBB’nin yetki ve sorumluluk alanında yer alan “fen işleri” hizmeti oluşturan yolların toplam uzunluğu 4841 metredir. Tavas ilçe belediyesi ise Nikfer mahallesinde DBB’nin belirlediği ana arterler dışındaki tüm yolların “fen işleri” hizmetinden sorumludur. Bu yolların toplam uzunluğu ise 100 km’nin üzerindedir. Bu büyük fark tüm eski belde belediyelerinde mevcuttur. Dolayısıyla yerel halk bu durumun “sürdürülebilir” olmadığını DBB’nin “yetki ve sorumluluk” alanı dışında kalan diğer yol çalışmalarını içinde katkı sağlaması gerektiğini düşünmektedir.

Tablo 5.22. Mahallenizdeki Hizmetlerde Hangi Belediyeler Başarılıdır? * Parti Tercih

	Toplam		Parti							
			AK Parti		CHP		MHP		Diğer	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
BŞB' si Daha Başarılı	150	40,0	81	54	44	29,3	21	14	4	2,7
İlçe Belediyesi Daha Başarılı	36	9,6	13	36,1	18	50	5	13,9	-	-
Her İkisi de Başarılı	72	19,2	57	79,2	7	9,7	4	5,6	4	5,6
Her İkisi de Başarısız	117	31,2	15	12,8	74	63,2	21	17,9	7	6
TOPLAM	375	100,0	166		143		51		15	

Ankete katılanların %40'ı DBB'yi daha başarılı bulurken, %19,2'si ise hem DBB'yi hem de ilçe belediyesini başarılı bulmaktadır. Dolayısıyla eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk toplamda %59,2'yle DBB'yi başarılı bulmaktadır.

DBB'yi başarılı bulan yerel halkın %54'ü AK Partili, %29,3'ü de CHP'lidir. Diğer yandan hem DBB'yi hem de ilçe belediyesini başarılı bulan 72 kişinin (%19,2'yle) %79,2'si AK Parti seçmeniyken, hem DBB'yi hem de ilçe belediyesini başarısız bulan 117 kişinin (%31,2'yle) %63,2'si CHP'li seçmenlerdir.

İlçe belediyelerini direk başarılı bulan toplam kişi sayısı %9,6'yla (36 kişiyle) sınırlı kalmıştır. Her iki belediyeyi başarılı bulan toplam kişi sayısı ise %19,2'dir (72 kişiyle). Dolayısıyla eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk toplamda %28,8'i ilçe belediyelerini başarılı bulmaktadır.

Sonuç itibariyle bu verilerden de anlaşıldığı üzere ilçe belediyelerinin DBB'nin yakaladığı sinerjinin gerisinde olduğu görülmektedir. Diğer taraftan da süreç içerisinde ilçe belediyeleri BŞB'lerin tahakkümü altında kalabileceklerdir. Bu durumunun temel sebebi ise ilçe belediyelerinin örgütsel yapısının veya işleyişinin BŞB'lerden çok farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca ilçe belediyelerinin küçük ölçekli belediye özelliği taşıması da bu durumu etkilemektedir.

Diğer taraftan ilin tamamının büyükşehir belediyelerinin hizmet sahasına alınması belediye hizmetlerinde yeni ve farklı bir hizmet sahası oluşturmuştur. Yeni düzenleme sorası ortaya çıkan ve BŞB'lerin sorumlu olduğu hizmet sahasının en önemli özelliği; farklı şartlar ve ihtiyaçlar içerisinde birbirine benzemeyen yerleşim yerlerinden oluşmasıdır. Dolayısıyla bu durumda da yerel halkın beklentileri, öncelikleri ve tercihleri değişkenlik gösterebilmektedir. Dolayısıyla da mahallelerin kendilerine ait yöreye özgü hizmet talep ve ihtiyaçları da benzerlik göstermemektedir. Yerel halkın temel nitelikteki yerel kamusal hizmetlerdeki; beklentileri ve hizmet öncelikleri birbirinden çok farklıdır.

Bu durumun temel nedenleri ise mahallelerin farklı coğrafyalarda yer alması, farklı iklim tipi özelliklerine sahip olması veya farklı tarım ürünleriyle geçimlerini sağlamalarından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla da büyükşehir belediyeleri farklı farklı sorunlarla karşı karşıya kalabilmektedir. Bu nedenle yerel halkın beklenti, öncelik ve tercih değişkenliklerinin farklılık göstermesinden dolayı BŞB'ler sunacağı yerel kamusal hizmetlerin önceliğini çok iyi belirlemelidir.

Hizmet memnuniyetinde optimal fayda sağlayabilmenin ön koşulu yöreye özgü hizmet talep ve ihtiyaçlarının; halkın beklentilerine, önceliklerine ve tercihlerine göre iyi analiz edilmesine bağlıdır. Bu sebeple Denizli ili özelindeki eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halka sorulan hizmet tercih önceliklerinin oransal dağılımı Şekil 5.7'de gösterilmektedir.

Şekil 5.7. Eski Belde Belediyelerinin DBB Tarafından Gerçekleştirmesini İstedikleri Hizmetlerin Tercih Öncelikleri

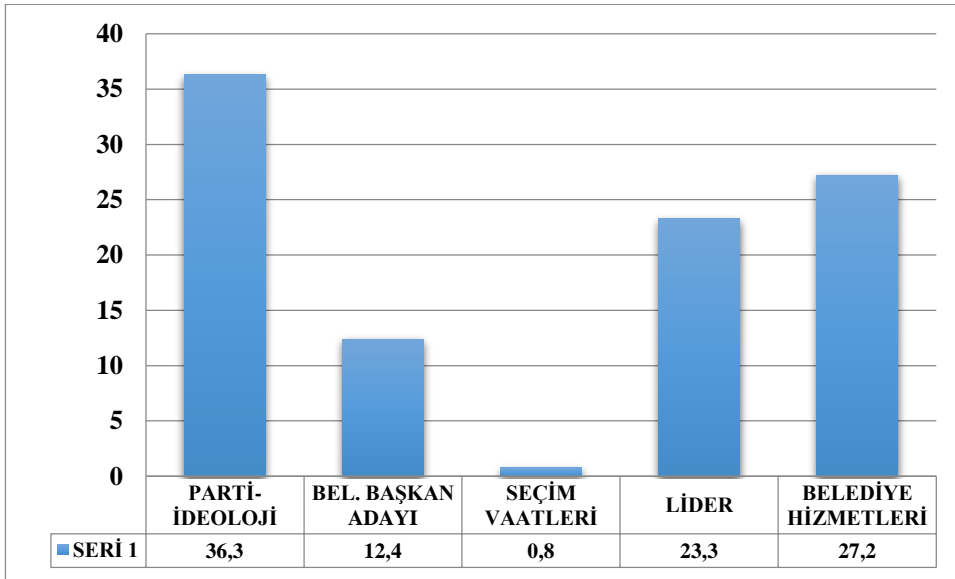
Ankete katılanların %30'u su ve kanalizasyon hizmetini birinci sırada DBB tarafından gerçekleştirilmesinin önemli olduğunu belirtmiştir. İkinci sırada %28'le fen işleri, üçüncü sırada %16'yla iletişim ve katılım yer almıştır. Son sırada ise %12'yle park ve bahçe hizmetleri yer almaktadır. Yerel halkın tercih önceliğinde; su ve kanalizasyon hizmetleri ile fen işleri hizmetlerinden hemen sonra üçüncü sırada iletişim ve katılımın yer alması dikkat çekicidir. Bu durumun gerekçeleri çalışmanın ilgili bölümünde detaylı açıklanmaktadır.

Diğer taraftan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk diğer mahallelerde DBB tarafından gerçekleştirilen hizmetleri yerel basından, gazetelerden, televizyondan ve sosyal medyadan yakından takip etmektedir. Dolayısıyla diğer mahallere yapılan hizmetler mahallelerde büyük beklentiler ve talepler oluşturmakta, yerel halk bu hizmetleri kendi mahallerinin ihtiyaç duyduğu hizmetlerle sık sık karşılaştırmaktadır.

Daha evvel geliri ve gücü olmayan eski belde belediye yönetimine karşı güçlü DBB'nin varlığı uzun yıllardır ihtiyaç duydukları hizmetlerin gerçekleştirme imkânını oluşturmuştur. Ayrıca yerel halk eski belde belediyesi tarafından gerçekleşen bazı hizmetlerin artık miladını doldurduğu⁸⁵ düşünerek “*Aspesli su isale hattının değişmesinin*” veya “*yolların sıcak asfaltla kaplanmasının*” gerekliliğine inanmaktadır. Yerel halk arasında, mahallelere yapılan hizmetler bir rekabet ortamı veya hizmet kutuplaşmasına zemin oluşturduğu da söylenebilir. Eski belde belediyelerinde yaşayan halk diğer mahallerle yapılan her hizmeti; “*neden bizim mahalleye yapılmadı?*” diyerek sorgulamakta ve o mahalleye yapılan hizmetin “*mutlaka bir sebebinin olduğunu*” düşünmektedir.

⁸⁵ Örneğin anket çalışmasının uygulanmasında DBB'nin çalışmanın örnekleminde olmayan bir eski belde belediyesinin “su ve kanalizasyon” hattı çalışması yaptığı tarafıma aktarılmıştır. Anketin yapıldığı eski belde belediyesinde eski belde belediyesi yönetiminden kalma “su ve kanalizasyon” hattı bulunurken, eski belde belediyesine yakın olan ve “su ve kanalizasyon” çalışmasının yapıldığı mahallede eski belde belediyesinden kalma kanalizasyon şebekesinin olmadığı tarafıma söylenmiştir. Anket sorularının yerel halk tarafından cevaplanırken sıklıkla yerel halk sürekli diğer kanalizasyon çalışmasının yapıldığı mahalleye örnek vermiştir. Tarafımda söylenen “Sizin mevcut işleyen bir alt yapı sisteminiz var. Bana örnek gösterdiğiniz mahallenin ise daha önceden alt yapı sistemi yokmuş. Niye karşılaştırma yapıyorsunuz?” sorusuna; su hattının aspesli isale hattı olduğu ve sağlıklarına tehdit ettiği, kanalizasyonun ise çağ dışı olduğu ihtiyaçlarına karşılık vermediği söylenmiştir.

Şekil 5.8. Eski Belde Belediyelerindeki Seçmenlerin (30 Mart 2014) DBB Seçiminde Oy Tercihini Etki Eden Faktörler

Diğer yandan DBB'nin başkanının ve meclis yönetiminin belirlendiği yerel seçimlerde (30 Mart 2014) ankete katılanların %36,3'ü birinci sırada oy tercihini etki eden faktörün parti-ideoloji olduğunu belirtmiştir. Parti-ideoloji cevabını verenlerin büyük çoğunluğu CHP'li seçmenler ile MHP'li seçmenlerden oluşmaktadır. İkinci sırada ise yerel halkın oy tercihini etki eden faktör %27,2'yle belediye hizmetleridir.

Üçüncü sırada oy tercihini etkileyen lider cevabının oranı %23,3'tür. Bu oranın tamamı (88 kişi %23,3'ü) Ak Partili seçmenler tarafından cevap verilmiştir. Özellikle Türk siyasetinin son 15 yılında ülke yönetiminde aktif ve aralıksız söz sahibi olan Recep Tayyip Erdoğan'ın bu başarısı şaşırtıcı değildir. Ancak Erdoğan'ın bu başarısının doğrudan Denizli ilinde gerçekleşen yerel seçimlerde etkili olması dikkat çekicidir. Bunun başlıca dört sebebi bulunmaktadır:

1. Yerel halk BŞB'yi yöneten parti ile ülkeyi yöneten hükümetin aynı partiden olmasını önemsemektedir. İlin yerel nitelikli yerel kamusal hizmetlerin gerçekleşmesi için gereken bütçe ve projelerin veya yatırımların gerçekleşmesinin öncelikli şartını yerel halk; belediye yönetimiyle hükümetinin aynı partiden olmasına bağlamaktadır.

2. Denizli ilinin BŞB olmadan evvelki belediye hizmetlerinde başarı sağlaması ve bu başarıda Nihat Zeybekçi'nin çok katkısının olduğudur. Erdoğan ile Zeybekçi'nin arasındaki iletişimin güçlü olması ve Zeybekçi'yi önemsemesi Erdoğan'ın Denizli ilindeki önemini daha fazla artırmaktadır.

3. Erdoğan'ın ilk olarak belediye yönetiminde siyasete başlaması ve yerel siyasette tecrübeli bir isim olmasıdır.

4. Anketin kırsal kesimde yapıldığı dikkate alındığında daha evvelden yapılan araştırmalarda da açıklandığı üzere köy ve kent ayrımında, kentte oranla; kırsal alanlarda liderlerin beğenilme düzeyi ile liderlerin saygınlık oranlarının sağ seçimde daha yüksek düzeyde olmasıdır.

Son iki sırada yer alan ve yerel seçimlerde eski belde belediyelerinde yaşayan seçmenin oy tercihini etkileyen faktörler %12,4'le "belediye başkan adayı", %0,8'le de "seçim vaatleri" olmuştur. Seçim vaatleri ankete katılanlar tarafından "güvenir olmayan söylemler" olarak açıklanmaktadır. Belediye başkan adaylarının yerel seçim öncesi demeçlerini ise "bol keseden atmalar", "yalandan kim öldü", "kaç sefer söz verildi" gibi yorumlarla yerel halk önemsememektedir.

Ayrıca yerel halk "nasıl olsa seçimi kazanamayacak olan adayın" dikkat çekmek veya "gündeme gelme" amacıyla seçim vaatlerinde bulunduğunu düşünmektedir. Seçmenler bu söylemlerin gayri ciddi olduğunu düşünmekte ve bu söylemlerin sadece "seçim öncesi ortamda" oluştuğunu, "seçim havasında gündeme" geldiğini ve sonra da unutulduğunu inanmaktadır.

Fotoğraf. 5.2. Eski Belde Belediyelerinde Yerel Siyaset Alanları: Kırathane ve Eski Belde Belediyesi Binası: Irgılı Mahallesi

Kaynak: Cem Keysan (20.06.2017)

5.6. Yerel Hizmetlere İlişkin Testler ve Toplu Sonuçlar

Çalışmanın bu bölümünde belirlenen on bir temel hizmette; eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın, daha evvelden eski belde belediyeleri yönetimlerinin sunduğu yerel hizmetlerin memnuniyet düzey ortalamaları ile DBB'nin sunduğu yerel kamusal hizmetlerin memnuniyet düzey ortalamaları karşılaştırılmıştır.

Dolayısıyla belirlenen on bir temel hizmetin tek tek ve toplu olarak ortalamaları, çalışma sahasının genel eğilimini ortaya koymaktadır.

Tablo 5.23. Eski Belde Belediyelerinin Sunduğu Hizmetlere Yönelik Memnuniyet Düzey Ortalamaları

Temel Hizmetler	N.	Min.	Max.	Ortalama	Std. Sapma
İtfaiye	380	1,00	5,00	2,5132	1,1099
Kanalizasyon	380	1,00	5,00	3,1711	1,43080
İçme Suyu	380	1,00	5,00	2,5132	1,23593
Çöp Toplama	380	1,00	5,00	2,2000	,89088
İmar	380	1,00	5,00	2,8000	1,15865
Park ve Bahçe	380	1,00	5,00	2,7447	1,17161
Fen İşleri	380	1,00	5,00	2,7974	1,11051
Ekonomik Yatırımları	380	1,00	5,00	3,6237	1,19275
Ulaşım	380	1,00	5,00	2,6132	1,11613
Defin ve Mezarlık	380	1,00	5,00	2,8184	1,03815
Sosyal ve Kültürel	380	1,00	5,00	3,1711	1,37436
Genel Ortalama				2,8150	

1. Çok Memnunum 2. Memnunum 3. Kısmen Memnunum 4. Memnun Değilim 5. Hiç Memnun Değilim

Eski belde belediyeleri yönetimlerinin sunduğu yerel hizmetlerin genel ortalamasının 2,81 olması eğilimin “kısmen memnunum” ile “memnunum” üzerinde yoğunlaştığını göstermiştir. Bu oran karşısında eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın daha evvelden eski belde belediye yönetimlerinin sunduğu yerel hizmetlerden memnun oldukları görülmektedir.

Eski belde belediyele yönetimlerinin sunduğu temel hizmetler içerisinde; itfaiye, içme suyu, çöp toplama ve ulaşım hizmetlerinin memnuniyet düzey ortalamaları görece yerel halk tarafından daha yüksek olarak belirtilmiştir. Diğer yandan memnuniyet düzey ortalaması en

yüksek oranda çöp toplama hizmetindeyken (2,2000), memnuniyet düzey ortalamasının en düşük oranda olduğu hizmet ekonomik yatırım hizmetlerinde (3,6237) olmuştur.

Tablo 5.24. Denizli Büyükşehir Belediyesinin Sunduğu Hizmetlere Yönelik Memnuniyet Düzey Ortalamaları

Temel Hizmetler DBB	N.	Min.	Max.	Ortalama	Std. Sapma
İtfaiye	380	1,00	5,00	2,7105	1,32975
Kanalizasyon	380	1,00	5,00	3,1184	1,38563
İçme Suyu	380	1,00	5,00	2,7395	1,32084
Çöp Toplama	380	1,00	5,00	2,3789	1,03173
İmar	380	1,00	5,00	3,6737	1,14576
Park ve Bahçe	380	1,00	5,00	2,9763	1,40934
Fen İşleri	380	1,00	5,00	3,0079	1,50020
Ekonomik Yatırımları	380	1,00	5,00	4,0974	1,07428
Ulaşım	380	1,00	5,00	2,9263	1,47802
Defin ve Mezarlık	380	1,00	5,00	1,4053	,60252
Sosyal ve Kültürel	380	1,00	5,00	4,2211	1,01106
Genel Ortalama				3,0232	

1. Çok Memnunum 2. Memnunum 3. Kısmen Memnunum 4. Memnun Değilim 5. Hiç Memnun Değilim

Diğer taraftan DBB'nin sunduğu yerel kamusal hizmetlerin genel ortalamasının 3,02 olması ise eğilimin “kısmen memnunum” ile “memnun değilim” üzerinde yoğunlaştığını göstermiştir. Bu değerlerden de anlaşıldığı üzere eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın daha evvelden eski belde belediye yönetimlerinin sunduğu yerel hizmetlerin memnuniyet düzey ortalamaları ile DBB'nin sunduğu yerel kamusal hizmetlerin memnuniyet düzey ortalamaları farklılık göstermiştir.

Ancak söz konusu farklılıklar bazı hizmetlere olumlu bazı hizmetlere ise olumsuz olarak yansımıştır. Örneğin belde statüsünde defin ve mezarlık hizmetinin memnuniyet düzey ortalaması 2,81'ken, mahalle statüsünde ise defin ve mezarlık hizmetinin memnuniyet düzey ortalaması 1,40 olmuştur. Diğer yandan ise belde statüsünde imar hizmetinin memnuniyet düzey ortalaması 2,80'ken, mahalle statüsünde imar hizmetinin memnuniyet düzey ortalaması 3,67 olmuştur.

Öte taraftan çalışmada yerel halkın 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesi sonucu ortaya çıkan dönüşümler hakkındaki düşünceleri ile DBB'nin sunduğu yerel kamusal

hizmetlerin memnuniyet düzey ortalamaları ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Çünkü eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın; 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesi sonucunda ortaya çıkan dönüşümler hakkındaki düşüncelerinde de farklı sonuçlar tespit edilmiştir.

A.1 Yeni düzenleme yerel yönetimlerde kaynak israfını önlemekte; hizmet maliyetlerini azaltmaktadır.

A.2. BŞB mahallede şube açmalıdır. (Tahsilât, irtibat bürosu, yazı işleri vb.).

A.3. Eski belde belediyelerinin kapatılmasını destekliyorum.

A.4. Yeni düzenleme sonrası mahallede yaşam kalitem yükselmiştir.

A.5. Mahalle statüsüne ve muhtarlık birimine daha fazla hizmet yetkisi ve sorumluluğu verilmelidir.

A.6. Mahallemin BŞB'ye mesafesi; BŞB'nin sunduğu hizmetleri etkilemektedir.

A.7. Mahallede; küçük ve gündelik hizmetler BŞB tarafından kısa sürede gerçekleştirilmektedir.

A.8. Yeni düzenleme sonrası ödediğim vergilerden memnunum. (Su, çevre, emlak, katı atık).

A.9. Eski belde belediyesinin kapatılması oy tercihim etkilemiştir/ etkileyecektir.

A.10. BŞB tarafından verilen seçim vaatleri gerçekleştirilmiştir/ gerçekleştirilmektedir.

A.11. BŞB'nin mahallede gerçekleştirdiği/gerçekleştiremediği hizmetler oy tercihim etkilemektedir.

Yerel halkın “eski belde belediyelerinin kapatılmasını destekliyorum” (A. 3) sorusuna verdiği cevapların ortalaması 3,8'dir. Bu oran yerel halkın “eski belde belediyelerinin kapatılmasını” desteklemediklerini göstermektedir. Ayrıca yerel halk 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesi sonrasında, “mahallelerinde yaşam kalitesinin yükselmediğini” (A. 4) ve 6360 sayılı Kanun sonrası “ödedikleri vergilerden memnun olmadıklarını” (A. 8) 4,1'lik ortalama ile belirtmiştir.

Tablo 5.25. 6360 sayılı Kanun Sonrası Eski Belde Belediyelerinde Yaşanan Dönüşümler

	N.	Min.	Max.	Ortalama	Std. Sapma
A.1	380	1,00	5,00	3,6026	1,48430
A.2	380	1,00	5,00	1,9263	1,44044
A.3	380	1,00	5,00	3,8237	1,55054
A.4	380	1,00	5,00	4,1711	1,26019
A.5	380	1,00	5,00	2,3605	1,58456
A.6	380	1,00	5,00	2,3000	1,48502
A.7	380	1,00	5,00	2,6789	1,46987
A.8	380	1,00	5,00	4,1763	1,25946
A.9	380	1,00	5,00	3,9816	1,54003
A.10	380	1,00	5,00	3,7526	1,37902
A.11	380	1,00	5,00	2,9947	1,74040
Genel Ortalama				3,2516	

1.Çok Katılıyorum 2. Katılıyorum 3. Kısmen Katılıyorum 4. Katılmıyorum 5. Hiç Katılmıyorum

Yerel halk bu bölümde sadece “BŞB mahalleimde şube açmalıdır” (A. 2) sorusuna 1,9’luk ortalama ile katılmıştır. Diğer yandan ise yerel halk “mahalle statüsüne ve muhtarlık birimine daha fazla hizmet yetkisi ve sorumluluğu verilmesini” (A. 5) 2,3’lük ortalama ile cevaplamıştır. Yerel halk “mahalleimde; küçük ve gündelik hizmetler BŞB tarafından kısa sürede gerçekleştirilmektedir” (A. 7) sorusuna ise 2,6’lık ortalama ile cevaplamıştır.

Yerel halkın ortaya çıkan dönüşümler hakkındaki düşüncelerinin ortalamaları ile DBB’nin sunduğu hizmetlerin memnuniyet düzey ortalamaları Tablo 5. 25’te yer aldığı üzere farklılıklar göstermektedir. Dolayısıyla eski belde belediyelerinin kamu tüzel kişiliklerinin kaldırılması -6360 sayılı Kanun sonrasındaki yaşanan dönüşümler- ile DBB’nin sunduğu hizmetlerden memnun olma düzeylerinin birbirinden tamamen farklı sonuçlar ortaya çıkardığı söylenebilir. Bu sebeple DBB’nin sunduğu hizmetler ile eski belde belediyelerinin sunduğu hizmetlerin genel memnuniyet değerlerinin de incelenmesi çalışmanın konusuna katkı sağlayacaktır.

Bu bağlamda öncelikle belirtilmesi gereken husus yerel halkın DBB’nin sunduğu hizmetlerden memnun olma durumlarının; 6360 sayılı Kanun sonrasındaki dönüşümleri kapsayan cevaplar kadar olumsuz olmadığıdır. Diğer taraftan yerel halkın eski belde belediyeleri yönetimlerinden memnuniyet düzeyleri ile DBB’nin sunduğu hizmetlerin

memnuniyet düzeyleri arasında da farklılıklar tespit edilmiştir. Ayrıca DBB'nin sunduğu temel hizmetlerin memnuniyet düzeyleri arasında da farklılıklar bulunmaktadır.

Tablo 5.26. DBB'nin Sunduğu Hizmetler ile Eski Belde Belediyelerinin Sunduğu Hizmetlerin Genel Memnuniyet Değerleri

	OLUMLU (+)		KARARSIZ- ÇEKİNCELİ (N)		OLUMSUZ (-)	
	f	%	f	%	f	%
BŞB						
İtfaiye	204	53,7	68	17,9	108	28,4
Kanalizasyon	143	37,6	100	26,3	137	36,1
İçme Suyu	180	47,4	98	25,8	102	26,8
Çöp Toplama	228	60,0	103	27,1	49	12,9
İmar	47	12,4	136	35,8	197	51,8
Park ve Bahçe	150	39,5	89	23,4	141	37,1
Fen İşleri	163	42,9	64	16,8	153	40,3
Ekonomik Yatırımları	37	9,7	64	16,8	279	73,4
Ulaşım	176	46,3	69	18,2	135	35,5
Defin ve Mezarlık	359	94,5	20	5,3	1	0,3
Sosyal ve Kültürel	21	5,5	74	19,5	285	70
Ulaşılabilirlik	85	22,4	90	23,7	205	53,9
Katılım	42	11,0	77	20,0	261	69,0
BELDE	OLUMLU (+)		KARARSIZ- ÇEKİNCELİ (N)		OLUMSUZ (-)	
	f	%	f	%	f	%
İtfaiye	206	54,2	108	28,4	66	17,4
Kanalizasyon	144	37,9	91	23,9	145	38,2
İçme Suyu	214	56,3	86	22,6	80	22,1
Çöp Toplama	262	68,9	88	23,2	30	7,9
İmar	170	44,7	120	31,6	90	23,7
Park ve Bahçe	162	42,6	132	34,7	86	22,6
Fen İşleri	158	41,6	137	36,1	85	22,4
Ekonomik Yatırımları	66	17,4	125	32,9	189	49,7
Ulaşım	194	51,1	118	31,1	68	17,9
Defin ve Mezarlık	134	35,3	160	42,1	86	22,6
Sosyal ve Kültürel	125	32,9	118	31,1	137	36,1
Ulaşılabilirlik	334	87,9	32	8,4	14	3,7
Katılım	206	54,2	99	26,1	75	19,7

(+) Çok memnunum ve memnunum 1 değerleri toplamı olarak olumlu tutumu, (N) kısmen memnunum çekinceli-kararsız tutumu ve (-) memnun değilim ve hiç memnun değilim değerleri toplamı olarak olumsuz tutumu ifade etmektedir.

Tablo 5. 26'dan da anlaşıldığı üzere eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk DBB'nin sunduğu hizmetler arasında en çok defin ve mezarlık hizmetinden %94,5'lik oranla memnun olduklarını belirtmiştir. Bu oranın karşılığı eski belde belediyelerinde %35,3'le sınırlı kalmıştır. Diğer yandan DBB'nin sunduğu hizmetler içerisinde en yüksek hizmet memnuniyet düzeyleri sırasıyla; çöp toplama hizmeti (%60,0), itfaiye hizmeti (%53,7), içme suyu hizmeti (%47,4), ulaşım hizmeti (%46,3) ve fen işleri hizmeti (%42,9) olmuştur.

İtfaiye hizmetinde, kanalizasyon hizmetinde, park ve bahçe hizmetinde ve fen işleri hizmetinde ise eski belde belediyelerinin yönetimleri ile DBB yönetimi arasında önemli farklılıklar bulunmamaktadır.

Nitekim itfaiye hizmetinin memnuniyet düzeyi eski belde belediyeleri yönetiminde %54,2, DBB yönetiminde %53,7, kanalizasyon hizmetinin memnuniyet düzeyi eski belde belediyeleri yönetiminde %37,9, DBB yönetiminde %37,6, park ve bahçe hizmetinin memnuniyet düzeyi eski belde belediyeleri yönetiminde %42,6, DBB yönetiminde %39,5, fen işleri hizmetinin memnuniyet düzeyi eski belde belediyelerinde %42,6, DBB yönetiminde ise %42,9'dur.

Ancak imar hizmeti başta olmak üzere sosyal ve kültürel hizmetler ile ekonomik yatırım hizmetlerinde eski belde belediye yönetimleri ile DBB yönetimleri arasında önemli farklılıklar tespit edilmiştir. İmar hizmetinin memnuniyet düzeyi %44,7'den %12,4'e, sosyal ve kültürel hizmetlerin memnuniyet düzeyi %32,9'dan %5,5'e, ekonomik yatırım hizmetlerin memnuniyet düzeyi ise %17,4'den %9,7'e düşmüştür. Dolayısıyla eski belde belediye yönetimleri ile DBB yönetimi arasında memnuniyet düzeyi en çok imar hizmetinde azalmıştır.

Tablo 5.27. Ulaşılabilirlik ile Katılımın Memnuniyet Düzey Ortalamaları

	Eski Belde Belediyeleri					BŞB				
	N.	Min.	Max.	Ort.	Std. Sapma	N.	Min.	Max.	Ort.	Std. Sapma
Ulaşılabilirlik ile İletişim Kurma	380	1,00	5,00	1,4316	,85525	380	1,00	5,00	3,5711	1,33857
Katılım ve Söz Sahibi Olma	380	1,00	5,00	2,4368	1,34487	380	1,00	5,00	4,0763	1,15408

1.Çok Memnunum 2. Memnunum 3. Kısmen Memnunum 4. Memnun Değilim 5. Hiç Memnun Değilim

Öte taraftan ise temel hizmetlerin dışında eski belde belediyeleri ile BŞB yönetimi arasında “ulaşılabilirlik ile iletişim kurmanın” ve “katılım ve söz sahibi olmanın” memnuniyet düzeyleri arasında da oldukça önemli farklılıklar tespit edilmiştir. Seçilmişlere ve hizmet ihtiyaçlarına ulaşılabilirlik ile iletişim kurmanın memnuniyet düzeyi %87,9’dan 22,4’e, siyasal kararlara katılım ile söz sahibi olmanın memnuniyet düzeyi de %54,2’den %11’e düşmüştür. Ayrıca ulaşılabilirliğin ve katılımın memnuniyet düzey ortalamalarının karşılaştırılması da Tablo 5.27’de yer almaktadır.

Tüm bu farklılıkları tespit etmek amacıyla çalışmanın bundan sonraki bölümlerinde eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın daha evvelki belde statüsü ile DBB’nin Mahallesi olduktan sonraki statüde farklılık gösteren hizmetlerin memnuniyet düzeyleri detaylı incelenecektir. Bu sebeple DBB’nin eski belde belediyelerinde sunduğu hizmetlerin memnuniyetine etki eden temel faktörler; her bir hizmet türü özelinde ayrıntılarıyla birlikte anlatılacaktır.

5.7. Denizli Büyükşehir Belediyesinin Hizmetlerinde Memnuniyet Düzeyleri Bulguları

5.7.1. İtfaiye Hizmeti

Ankete katılan toplam 380 kişinin %18,9'u DBB'nin sunduğu itfaiye hizmetinden “çok memnunken”, “memnun” olanların oranı da %34,7'dir. Her iki oran dikkate alındığında itfaiye hizmetinden memnun olma oranı %53,6'ya çıkmaktadır.

Tablo 5.28. DBB'nin İtfaiye Hizmetinden Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi

DBB İTFAİYE HİZMETİ		Çok Memnunum		Memnunum		Kısmen Memnunum		Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim		Toplam		
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
BŞB'nin Cevapları	Uzaklık	1.Grup	39	32,8	42	35,3	12	10,1	7	5,9	19	16	119	100
		2.Grup	6	13,6	14	31,8	10	22,7	5	11,4	9	20,5	44	100
		3.Grup	13	20,3	14	21,9	12	18,8	11	17,2	14	21,9	64	100
		4.Grup	13	19,4	23	34,3	13	19,4	10	14,9	8	11,9	67	100
		5.Grup	1	1,2	39	45,3	21	24,4	17	19,8	8	9,3	86	100
	Nüfus	Az	22	21,4	36	35	18	17,5	14	13,6	13	12,6	103	100
		Çok	50	18,1	96	34,7	50	18,1	36	13	45	16,2	277	100
	Belde Bel. Kur.	Yeni	37	28,5	54	41,5	17	13,1	9	6,9	13	10	130	100
		Orta	9	8	34	30,4	24	21,4	19	17	26	23,2	112	100
		Eski	26	18,8	44	31,9	27	19,6	22	15,9	19	13,8	138	100
	İlçe Bel. Partisi	AK Parti	62	19,1	126	38,8	54	16,6	38	11,7	45	13,8	325	100
		CHP	8	19	5	11,9	11	26,2	8	19	10	23,8	42	100
		MHP	2	15,4	1	7,7	3	23,1	4	30,8	3	30,8	13	100
	2014 BŞB Parti Tercih	AK Parti	47	27,8	73	43,2	22	13	14	8,3	13	7,7	169	100
		CHP	12	8,3	35	24,1	35	24,1	31	21,4	32	22,1	145	100
		MHP	9	17,6	18	35,3	8	15,7	4	7,8	12	23,5	51	100
Diğer		4	26,7	6	40	3	20	1	6,7	1	6,7	15	100	
TOPLAM	f	72		132		68		50		58		380		
	%	18,9		34,7		17,9		13,2		15,3		100		
	Kümülatif %	18,9		53,7		71,6		84,7		100				

Eski belde belediyeleri yönetiminde; daha evvel belde belediyelerinin sunduğu itfaiye hizmetinde ise “çok memnun” olanların oranı %18,4 “memnun” olanların oranı ise %35,8'dir. İki oranın toplam oranı da %54,2'ye çıkmaktadır.

DBB'nin sunduğu itfaiye hizmetinin memnuniyet düzeyi ile eski belde belediyelerinin sunduğu itfaiye hizmetinin memnuniyet düzeyleri karşılaştırıldığında önemli farklılıklar tespit edilmemiştir. Her iki yerel yönetim sistemindeki itfaiye hizmetinin memnuniyet düzeyleri birbirine benzerlik göstermektedir.

6360 sayılı Kanunun uygulama sürecinde Denizli Metropoliten alanında DBB'nin sunduğu itfaiye hizmetinin memnuniyet düzeyi ile merkeze uzaklık arasında ters yönlü bir ilişkinin olduğu ispatlanmıştır. Eski belde belediyelerinin Denizli il merkezine olan uzaklığı arttıkça DBB'den alınan itfaiye hizmetinin memnuniyet düzeyi azalmaktadır.

Diğer yanda ise DBB bazı eski belde belediyelerinde “itfaiye hizmet şubeleri” açmıştır. Ek-6'da açıklanan tablo incelendiğinde bu itfaiye hizmet şubelerinin çalışmanın örnekleminde yer alan 24 eski belde belediyesinden 9'unda olduğu görülmektedir. Ayrıca bu şubelerin Denizli il merkezine 70'km mesafenin üzerindeki eski belde belediyeleri ile ilçe merkezine uzak olan eski belde belediyelerinde arttığı görülmektedir.

Fotoğraf 5.3. DBB'nin Eski Belde Belediyelerinde Açtığı İtfaiye Hizmet Şubesi: İnceler ve Irgılı Mahallesi

Kaynak: *Cem Keysan (30.05.2017)*

Denizli il merkezine en uzak olan 5. grupta yaşayan yerel halk DBB'nin sunduğu itfaiye hizmetinden %45,3'le ‘memnun’ olduğunu belirtmiştir. Bu durumunun nedeni DBB'nin bu mahallelerde “itfaiye hizmet şubeleri” açmış olmasından kaynaklanmaktadır.

DBB'nin itfaiye hizmet şubesinin açmadığı bazı mahallelerde Fotoğraf 5.4'te görüldüğü üzere yangın söndürme tankeri bırakılmıştır. Ancak eski belde belediyesi yönetiminde itfaiye

aracına sahip olan yerel halk, itfaiye aracını kaybetmesi sonucunda DBB tarafından kendilerine verilen yangın söndürme tankerini karşı çıkmakta ve kabul etmemektedir. Eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk anket sorularını cevaplarken şu düşüncelerini iletmişlerdir:

“DBB’nin sunduğu itfaiye hizmeti çok iyi; ancak mahallemizde itfaiye aracının bulunmaması bizleri tedirgin ediyor”, “Mahallemde itfaiye aracı olmalı; belediye kapanmadan önce itfaiye aracımız vardı”, “Kendi belediyemiz dönemindeki iki adet itfaiye aracımız büyükşehir belediyesi tarafından götürüldü. Şuan itfaiye hizmet aracımız yok...”

Diğer yandan ise DBB’nin sunduğu itfaiye hizmetinden memnun olan yerel halkın düşünceleri ise şu şekildedir:

“Belde belediyesinde göstermelik itfaiye aracımız vardı. Şimdi ise uzmanlaşmış personel ve son teknoloji araçlar hizmet veriyor”, “Belde belediyesinde itfaiye aracımız yoktu, şimdi de yok. Ancak ihtiyacımız olduğunda hemen geliyor. Ayrıca itfaiye hizmetinin uzmanlaşması veya profesyonelleşmesi de çok güzel” ,“DBB itfaiye hizmetinde çok başarılı ancak itfaiye aracı olmayan eski belde belediyelerinde gönüllü itfaiyecilik oluşturulmalı ki yangın söndürme tankerleri işe yarasın...”

Fotoğraf 5.4. DBB’ye Ait Yangın Söndürme Tankeri: Denizler Mahallesi

Kaynak: Cem Keysan (22.05.2017)

DBB’nin sunduğu itfaiye hizmetinin memnuniyet düzeyine etki eden temel faktörün eski belde belediyelerinde yaşayan seçmenlerin parti tercihi olduğu ispatlanmıştır. Nitekim AK Partili seçmenler itfaiye hizmetinden %27,8’le “çok memnun”, %43,2’yle de “memnun” olduğunu belirtmiştir. CHP’li seçmenler ise “itfaiye hizmetinden memnun musunuz?” sorusuna %8,3’le “çok memnunum”, %24,1’le de “memnunum” cevabını vermiştir.

DBB'nin sunduğu itfaiye hizmetinin memnuniyet düzeyiyle ile eski belde belediyelerinin kuruluş tarihleri incelendiğinde dikkat çeken verilere ulaşılmıştır. Kuruluş tarihi yeni olan eski belde belediyelerinde; DBB'nin sunduğu itfaiye hizmetinin memnuniyet düzeyi daha yüksektir.

Yeni tarihte kurulan belde belediyelerinde maddi yetersizliklerden dolayı itfaiye aracının olmaması ve yeni düzenleme sonrası ilk defa itfaiye hizmeti almaları yeni tarihli belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın DBB'den aldığı itfaiye hizmetinin memnuniyeti artırmıştır.

Ancak eski belde belediyeleri yönetiminde “belde belediyelerinin” sunduğu itfaiye hizmetinin memnuniyet düzeyleri incelendiğinde tam tersi verilere ulaşılmıştır. Eski belde belediyesinin kuruluş tarihi ne kadar eskiyse daha evvelki itfaiye hizmetinin memnuniyet düzeyi de o derece artmaktadır. Dolayısıyla da bu durum DBB'nin sunduğu itfaiye hizmetinin memnuniyet düzeyine etki etmektedir.

Kuruluş tarihinin eski olan belde belediyeleri itfaiye hizmetinden %23,2'yle “çok memnun”, %35,5'le de “memnundur.” Ancak bu oran yeni kurulan eski belde belediyelerinde “çok memnunum” cevabında %11,5'e, “memnunum” cevabında da %30'a düşmektedir. Bu oransal dağılımın “memnun değilim” ile “hiç memnun” değilim cevaplarında da aynı doğrultuda olduğu görülmüştür.

Tablo 5.29. Eski Belde Belediye Yönetiminde İtfaiye Hizmetinin Memnuniyet Düzeyi

Belde Belediyesinde Yönetilen Süre	Çok Memnunum		Memnunum		Kısmen Memnunum		Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yeni	15	11,5	39	30	42	32,3	20	15,4	14	10,8
Orta	23	20,5	48	42,9	31	27,7	4	3,6	6	5,4
Eski	32	23,2	49	35,5	15	25,4	17	12,3	5	3,6
TOPLAM	70		136		108		41		25	

Kuruluş tarihi daha eski olan belde belediyelerinde yaşayan yerel halk, itfaiye hizmetinden çok amaçlı yararlanmayı uzun yıllardır sürdürmüşlerdir. Dolayısıyla da eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın uzun yıllardır alışkın oldukları hizmet kültürünü yeni düzenleme sonrası aradıkları söylenebilir:

“İtfaiye hizmeti çok amaçlı kullanılmalı. En azından itfaiye yaz aylarında toprak yolları sulamalıdır”, “İtfaiye aracı yollarımızı sulardı, merdivenini ihtiyacımız olduğunda kullanırdık,

ya da kanalizasyon tıkanıldığında da itfaiye yardımı gelirdi ”, “İtfaiye personeli sadece itfaiye hizmetinden sorumlu olmamalı. Personel diğer uygun olan hizmet birimlerinde de çalışmalıdır” , “İtfaiye aracının ara sıra yol sulaması yapmaması anlaşılır değil”, “İtfaiye aracını çok amaçlı kullanamıyoruz.” düşüncelerinden de anlaşılacağı üzere yeni düzenlemedeki itfaiye hizmetinin uzmanlaşması ve tek bir hizmeti yerine getirmesi veya itfaiye personelinin farklı hizmet birimlerinde çalışmaması kuruluş tarihi daha eski olan belde belediyelerinde yaşayan halk tarafından yadırganmaktadır.

5.7.2. Kanalizasyon Hizmeti

Ankete katılan toplam 380 kişinin %13,2’si DBB’nin sunduğu kanalizasyon hizmetinden “çok memnunken”, “memnun” olanların oranı da %24,5’dir. Her iki oran dikkate alındığında kanalizasyon hizmetinden memnun olma oranı %37,7’ye ulaşmaktadır.

Tablo 5.30. DBB’ nin Kanalizasyon Hizmetinden Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi

DBB KANALİZASYON HİZMETİ			Çok Memnunum		Memnunum		Kısmen Memnunum		Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim		Toplam	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
BŞB'nin Cevapları	Uzaklık	1.Grup	25	21	40	33,6	30	25,2	10	8,4	14	11,8	119	100
		2.Grup	12	27,3	11	25	8	18,2	4	9,1	9	20,5	44	100
		3.Grup	9	14,3	18	28,6	18	28,6	7	11	12	17,5	64	100
		4.Grup	4	6	16	23,9	24	35,8	6	9	17	25,4	67	100
		5.Grup	-	-	8	9,3	20	23,2	9	10,5	49	57	86	100
	Nüfus	Az	11	10,7	20	19,4	26	25,2	7	6,8	40	37,9	103	100
		Çok	39	14,1	73	26,4	74	26,8	29	10,5	61	22,2	277	100
	Belde Bel. Kur.	Yeni	22	16,9	35	26,9	37	28,5	11	8,5	26	19,2	130	100
		Orta	13	11,6	16	14,3	27	24,1	7	6,2	49	43,8	112	100
		Eski	15	10,9	42	30,7	36	26,3	18	13,1	26	19	138	100
	İlçe Bel. Partisi	AK Parti	38	11,7	82	25,3	84	25,9	30	9,3	91	27,8	325	100
		CHP	11	26,2	9	21,4	15	35,7	4	9,5	3	7,1	42	100
		MHP	1	7,7	2	15,4	1	7,7	2	15,4	7	53,8	13	100
	2014 BŞB Parti Tercih	AK Parti	23	13,7	51	30,4	44	26,2	13	7,7	38	22	169	100
		CHP	15	10,3	27	18,6	42	29	15	10,3	46	31,7	145	100
		MHP	8	15,7	11	21,6	10	19,6	8	15,7	14	27,4	51	100
Diğer		4	26,7	4	26,7	4	26,7	-	-	3	20	15	100	
TOPLAM	f	50		93		100		36		101		380		
	%	13,2		24,5		26,4		9,5		26,4		100		
	Kümülatif %	13,2		37,7		64,1		73,6		100				

Kanalizasyon hizmetinden “hiç memnun” olmayanların oranı %26,4, “memnun” olmayanların oranı ise %9,5’tir. Her iki oran dikkate alındığında kanalizasyon hizmetinden memnun olmayanların toplam oranı %35,9’a çıkmaktadır.

Diğer yandan ise ankete katılanların %26,4’ü de DBB’nin sunduğu kanalizasyon hizmetinden memnun musunuz? sorusuna “kısmen memnunum” cevabını vermiştir.

Eski belde belediyeleri yönetiminde daha evvelden belde belediyelerinin sunduğu kanalizasyon hizmetinde “çok memnun” olanların oranı %13,4, “memnun” olanların oranı ise %24,5’tir. İki oranın toplam oranı da %37,9’a çıkmaktadır. %23,9 kişi ise eski belde belediyeleri dönemindeki kanalizasyon hizmetinden “kısmen memnunum” cevabını vermiştir. Diğer yandan ise %7,9 kişi kanalizasyon hizmetinden “memnun” değilken bu oran “hiç memnun” değilim cevabında %30,3’tür.

Bu memnuniyet verileri kanalizasyon hizmeti özelinde; yeni düzenlemenin çok önemli bir farklılık yaratmadığını, DBB ile eski belde belediyelerinden alınan kanalizasyon hizmetinin memnuniyet düzeylerinin aynı doğrultuda olduğunu göstermektedir:

“İçme suyu ile kanalizasyon hizmetinden çok memnunum. Ancak bunun sebebi DBB’nin hizmet çalışmaları değil. Daha evvelden belediye döneminde yapılan çalışmalar... Zaten söz konusu hizmetler teslim edildiği gibi duruyor...”

Fotoğraf 5.5. DESKİ Tarafından Yapımına Devam Edilen Alt Yapı Çalışması: Aşağışamlı Mahallesi

Kaynak: Cem Keysan (8.05.2017)

DBB ile eski belde belediyelerinin sunduğu kanalizasyon hizmetinin memnuniyet düzeylerinin aynı doğrultuda olmasının sebepleri şu şekilde sıralanabilir:

1. Kanalizasyon hizmeti kısa süre içerisinde gerçekleşecek kolay bir hizmet türü değildir. Daha önceden planlamaların yapılması, iyi bir bütçenin oluşturulması gerekmektedir. Bu durumda da 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği süre dikkate alındığında şimdiye kadarki geçen sürede kanalizasyon hizmetinin tam anlamıyla gerçekleşmesi mümkün değildir.
2. DBB kanalizasyon hizmetinde önceliğini ilçe merkezlerine ve köylere vermiştir. Bunun nedeni ise eski belde belediyelerin, belde belediyesi tarafından daha evvelden gerçekleştirilen iyi veya kötü işleyen bir kanalizasyon sistemine sahip olduğu düşüncesidir.
3. Eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk belde belediyesinin kazanımı olan kanalizasyon sisteminden duyduğu memnuniyet düzeyini DBB'nin kazanımı olan kanalizasyon hizmetiymiş gibi değerlendirmektedir.

6360 sayılı Kanunun uygulama sürecinde Denizli Metropoliten alanında DBB'nin sunduğu kanalizasyon hizmetinin memnuniyet düzeyi ile merkeze uzaklık arasında ters yönlü bir ilişkinin olduğu ispatlanmıştır. Eski belde belediyelerinin Denizli il merkezine uzaklığı arttıkça, yerel halkın DBB'den aldığı kanalizasyon hizmetinin memnuniyet düzeyi azalmaktadır.

Özellikle 1. grupta yer alan eski belde belediyeleri ile 5. grup da yer alan eski belde belediyelerinin DBB'nin sunduğu kanalizasyon hizmetinin memnuniyet düzeylerinin ters orantıda olduğu görülmüştür. Denizli il merkezine olan uzaklığa göre yapılan sınıflandırma 1. grup da yer alan eski belde belediyeleri %54,6 ile “memnun” olduklarını belirtirken, 5. grup da bu oran %9 ile sınırlı kalmıştır. Yine aynı şekilde 1. grup %20,2 ile kanalizasyon hizmetinden “memnun” değilken, 5. grup da “memnuniyetsizlik” oranı %67,5'e çıkmıştır.

Diğer taraftan DBB'nin sunduğu kanalizasyon hizmetinden çok nüfuslu eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk ile daha yeni tarihte kurulan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın daha çok memnun oldukları da görülmektedir. Ayrıca yerel halkın parti tercihleri de kanalizasyon hizmetinin memnuniyet düzeyine etki etmektedir.

Yerel halk DBB'nin sunduğu kanalizasyon hizmeti hakkındaki hem olumlu hem olumsuz düşünelere sahiptir: *“Kanalizasyon hizmetini daha önceki belediyenin yapma imkânı kesinlikle yoktu. DBB geçen sene kanalizasyon çalışmasını mahallede tamamladı. Bu kanunun*

en güzel tarafı da işte bu...” düşüncesiyle yerel halkın bir bölümü eski belde belediyelerinin kaynak ve imkân yetersizliğine dikkat çekmektedir. Diğer taraftan ise DBB'nin kanalizasyon şebekesinin olmadığı bazı eski belde belediyelerinden katık atık ücreti almasını yerel halk tepki göstermektedir. Nitekim kanalizasyon şebekesi olmayan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk *“Kanalizasyon şebekemiz olmamasına rağmen DBB bizden katı atık bedeli alıyor...”* düşüncesi içerisinde.

Fotoğraf 5.6. DBB'nin Eski Belde Belediyelerinde Gerçekleştirdiği Kanalizasyon Çalışması: Nikfer Mahallesi

Kaynak: *Cem Keysan (5.07.2017)*

Fotoğraf 5.6'da görüldüğü üzere DBB eski belde belediyelerinde kanalizasyon şebekesi yapımından ayrı mevcut kanalizasyon şebekesinin bakımıyla da ilgilenmektedir. Kanalizasyon görüntüleme aracı, kanalizasyon şebekesini açma araçları DESKİ aracılığıyla eski belde belediyelerinde hizmet sunmaktadır.

5.7.3.İçme Suyu Hizmeti

Ankete katılan toplam 380 kişinin %20,5'i DBB'nin sunduğu içme suyu hizmetinden “çok memnunken”, “memnun” olanların oranı da %26,8'dir. Her iki oran dikkate alındığında içme suyunun kümülatif yüzdesi %47,3'e ulaşmaktadır. Kısmen memnunun cevabı da kümülatif yüzdeye dahil edilirse içme suyundan memnuniyet oranı %73'e çıkmaktadır. Hemen belirtilmelidir ki “kısmen memnunun” cevabını veren kişilerin genelde içme suyundaki fiyat artışlarından dolayı karamsar davrandıkları gözlenmiştir.

“İçme suyu hizmetinde yeni düzenleme sonrası en azından kesintiler yaşanmıyor. Ancak su fiyatları inanılmaz oranda arttı. Ağaçlarımızı sulayamıyor, sebze veya meyve yetiştiremiyoruz”, “İçme suyu fiyatından katlamalı dilim ve tarifi ücret sistemi yanlış. Gündelik yaşamımızda bizleri zor durumda bırakıyor” düşüncelerinden de anlaşılacağı üzere yerel halk içme suyu hizmetinde en fazla artan ücretlerden şikâyet etmektedir.

Tablo 5.31. DBB'nin İçme Suyu Hizmetinden Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi

DBB İÇME SUYU HİZMETİ		Çok Memnunum		Memnunum		Kısmen Memnunum		Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim		Toplam		
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
BŞB'nin Cevapları	Uzaklık	1.Grup	30	25,2	20	16,8	23	19,3	12	10,1	34	28,6	119	100
		2.Grup	10	23,3	4	9,3	15	34,9	5	11,6	10	20,9	44	100
		3.Grup	24	38,1	20	31,7	10	15,9	6	9,5	4	4,8	64	100
		4.Grup	8	11,9	22	32,8	22	32,8	10	14,9	5	7,6	67	100
		5.Grup	6	7	36	41,9	28	32,6	12	14	4	4,5	86	100
	Nüfus	Az	24	23,5	25	24,5	29	28,4	13	12,7	12	10,9	103	100
		Çok	54	19,6	77	27,9	69	25	32	11,6	45	15,9	277	100
	Belde Bel. Kur.	Yeni	20	15,5	31	24	29	22,5	18	14	32	24	130	100
		Orta	26	23,2	31	27,7	34	30,4	9	8	12	10,7	112	100
		Eski	32	23,4	40	29,2	35	25,5	18	13,1	13	8,8	138	100
	İlçe Bel. Partisi	AK Parti	66	20,4	91	28,2	79	24,5	38	11,8	51	15,1	325	100
		CHP	9	21,4	9	21,4	16	38,1	4	9,5	4	9,6	42	100
		MHP	3	23,1	2	15,4	3	23,1	3	23,1	2	15,3	13	100
	2014 BŞB Parti Tercih	AK Parti	43	25,4	57	33,7	41	24,3	13	7,7	15	8,9	169	100
		CHP	25	17,4	26	18,2	44	30,8	28	19,6	22	14	145	100
		MHP	8	15,7	14	27,5	10	19,6	4	7,8	15	29,4	51	100
Diğer		2	13,3	5	33,3	3	20	-	-	5	33,4	15	100	
TOPLAM	f	78		102		98		45		57		380		
	%	20,5		26,8		25,8		11,8		15,1		100		
	Kümülatif %	20,5		47,3		73,1		84,9		100				

Öte yandan eski belde belediyeleri yönetiminde belde belediyelerinin sunduğu içme suyu hizmetinde “çok memnunum” cevabının oranı %23,2, “memnunum” cevabının oranı ise %33,2’dir. İki oranın kümülatif yüzdesi %56,3’tür. “Kısmen memnunum” cevabıyla kümülatif yüzde %78,9’a çıkmıştır.

DBB'nin sunduğu içme suyunun hizmet memnuniyetine yönelik verilen cevaplar incelendiğinde eski belde belediyelerinin Denizli il merkezine uzaklığı ile içme suyu hizmetinin memnuniyet düzeyi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

DBB'nin sunduğu içme suyu hizmetinin memnuniyet düzeyine etki eden temel faktörün eski belde belediyelerinde yaşayan seçmenlerin parti tercihi olduğu da ayrıca bu hizmet özelinde de ispatlanmıştır. Nitekim AK Partili seçmenler içme suyu hizmetinden %25,4'le “çok memnun”, %33,7'yle de “memnun” olduğunu belirtmiştir. CHP'li seçmenler ise “içme suyu hizmetinden memnun musunuz?” sorusuna %17,4'le “çok memnun”, %18,2'yle de “memnunum” cevabını vermiştir. AK Partili seçmenlerin kümülatif yüzdesi %59,1'ken, CHP'li seçmenlerin kümülatif yüzdesi %35,6'yla sınırlı kalmıştır.

Ancak DBB'nin sunduğu içme suyu hizmetinin memnuniyet düzeyine; eski belde belediyelerinin nüfusu ile eski belde belediyelerinin kuruluş tarihlerinin etki etmediği görülmektedir.

Yerel yönetimlerin sorumlu olduğu hizmet sınırları içerisinde yaşayan halka gerçekleştireceği her hizmet kuşkusuz çok önemlidir. Ancak içme suyu hizmeti yerel kamusal hizmetlerde en önemli gündelik ihtiyaç olarak genel kabul görmüştür. Bu nedenle eski belde belediye yönetimleri -ister az nüfuslu, ister yeni kurulan belde belediyesi olsun- içme suyu hizmetini bir şekilde yörenin hizmetine sunduğu ve bu hizmeti yöre halkının uzun yıllardan beri kullandıkları söylenebilir. Dolayısıyla da DBB'nin sunduğu içme suyu hizmetinin memnuniyet düzeyine; eski belde belediyelerinin nüfusu ile eski belde belediyelerinin kuruluş tarihleri etki etmemektedir.

Dolayısıyla da eski belde belediyelerinin rüştünü en iyi ispatladıkları ve en başarılı oldukları hizmet alanı içme suyudur. Söz konusu bu durumda doğrudan veya dolaylı olarak DBB'nin sunduğu içme suyu hizmetinin memnuniyet düzeyine de etki etmektedir. Ayrıca DBB'nin içme suyu hizmetini eski belde belediyelerinde gerçekleştirmesine de kolaylaştırdığı söylenebilir. Daha evvelden oluşturulmuş içme suyu altyapısı veya bu hazır hizmet zemini DBB'nin eski belde belediyelerinde sunduğu içme suyu hizmetinin memnuniyet düzeyini artırmaktadır.

“İçme suyu hizmetinden çok memnunum... Ancak bu DBB'nin bize kazandırdığı hizmet değil ki. Bu hizmet eski belde belediyesi döneminde yapıldı...”

Tablo 5.32. Eski Belde Belediyeleri Yönetiminde “Su ve Kanalizasyon” Hizmetinin Değerlendirilmesi

		Evet		Kısmen		Hayır	
		f	%	f	%	f	%
Belde Belediyesinin Süresi	Yeni	38	22,5	51	38,1	41	60,3
	Orta	45	26,6	47	35,1	12	17,6
	Eski	86	50,9	36	26,8	15	22,1
	TOPLAM	169	100	134	100	68	100
Belde Belediyesinin Nüfusu	Az	33	19,5	35	26,1	31	45,6
	Çok	136	80,5	99	73,9	37	54,4
	Toplam	169	100	134	100	68	100
Toplam		f	%	f	%	f	%
		169	45,6	134	36,1	68	18,3

Ayrıca eski belde belediye yönetimlerinin sunduğu “su ve kanalizasyon” hizmetinde “eski belde belediyenizi başarılı buluyor musunuz?” sorusuna ankete katılanların %45,6’sı “evet” cevabını vermiş, %35,1’i de “kısmen” cevabını vermiştir. “Kısmen” cevabını verenler de içme suyuna “evet” kanalizasyon hizmetine de “hayır” dediklerini ayrıca belirtmişlerdir. Dolayısıyla ankete katılanların %80,7’si eski belde belediye yönetimlerinin daha evvelden sunduğu içme suyu hizmetinde eski belde belediye yönetimlerini başarılı bulmaktadır.

Söz konusu eski belde belediyelerine ait “içme suyu ve kanalizasyon” hizmetine verilen cevap verileri eski belde belediyelerinin yaşı ve nüfusuyla kıyaslandığında şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Öncelikli olarak yeni kurulan eski belde belediyelerinin %60,3’ü, “eski belde belediyelerinin su ve kanalizasyon hizmetinde başarılı mıdır?” sorusuna “hayır” cevabını vermiştir. Eski belde belediye yönetimlerinin; su ve kanalizasyon çalışmasını başarılı bulanların %50,9’u, eski tarihli kurulan belde belediyelerinde yaşayan yerel halktır.

Diğer taraftan eski belde belediyelerinin nüfusuna göre veriler incelendiğinde de nüfusu az olan belde belediyeleri daha evvelki eski belde belediyelerinin gerçekleştirdiği su ve kanalizasyon hizmetini %19,5 oranında başarılı bulurken, bu oran nüfusu çok olan eski beldelerde %80,5’e çıkmaktadır.

Fotoğraf 5.7. 5. Grupta Yer Alan Eski Belde Belediyelerine Bir Örnek: Işıklı Mahallesi

Kaynak: Cem Keysan (25.06.2017)

Denizli il merkezine en uzak mesafede yer alan eski belde belediyelerin tamamına yakınında bol miktarda yer altı suyu bulunmaktadır. Fotoğraf 5.7’de yer aldığı üzere Işıklı mahallesinde yer alan Sarıdağın altından çıkan yer altı suyu bölgenin önemli su ihtiyacını karşılamaktadır. Söz konusu yer altı suları hem içme suyu olarak hem de tarımda sulama amacıyla kullanılmaktadır. DESKİ biriminin bu su kaynağını diğer mahallelere dağıtmasını yerel halkın bir bölümü “içme suyumuzun diğer mahallere verilmesini uygun bulmuyorum” diyerek karşı çıkmaktadır. Ayrıca içme suyu hizmetinin en olumlu tarafının “içme suyu hizmetinde su kesintisi DBB’ye bağlandıktan sonra hiç gerçekleşmedi” düşüncesinden de anlaşılacağı üzere su kesintilerinin mahallelerde daha az yaşanması veya su kesintilerine kısa sürede çözüm bulunmasıdır.

5.7.4. Çöp Toplama Hizmeti

6360 sayılı Kanun; büyükşehir belediyelerine doğrudan devredilen ilçe belediyelerinin hizmetleri ile büyükşehir belediyelerinin meclis kararıyla ilçe belediyelerine devredebileceği veya birlikte yapabileceği hizmetleri de düzenlediği çalışmanın ilgili bölümlerinde detaylı olarak anlatılmıştır.

DBB 6360 sayılı Kanunda yer alan ve ilçe belediyelerine devredebileceği ve birlikte yapabileceği görevlerden üç tanesini devretme kararı almıştır. Bu hizmetler; mezbaha, temizlik -çöp toplama- ile adres ve numaralandırma hizmetleridir.

Anket sorularında DBB'nin ilçe belediyesine devrettiği bazı hizmetlere de yer verildiği çalışmanın ilgili bölümünde açıklanmıştır.

Denizli ilinde çöp toplama hizmeti her ne kadar ilçe belediyeleri tarafından gerçekleştirilse de; gündelik yaşamda oldukça önemli olduğu ve aslen de DBB'nin görevi arasında yer almasından dolayı çöp toplama hizmetinin memnuniyet düzeyi çalışmada tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda çöp toplama hizmeti ana hatlarıyla açıklanmakta ve ayrıntılara yer verilmemektedir.

Tablo 5.33. Çöp Toplama Hizmetinin Memnuniyet Oranları (BŞB-İlçe Belediyeleri İle Eski Belde Belediyeleri)

Çöp Toplama Hizmeti	DBB		Eski Belde Belediyeleri	
	f	%	f	%
Çok Memnunum	74	19,5	78	20,5
Memnunum	154	40,5	184	48,4
Kısmen Memnunum	103	27,1	88	23,2
Memnum Değilim	32	8,4	24	6,3
Hiç Memnun Değilim	17	4,5	6	1,6
Toplam	380	100	380	100

Ankete katılan 380 kişinin %19,5'i ilçe belediyelerin çöp toplama hizmetinden "çok memnun" olduğunu %40,5'i de "memnun" olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla iki değer kümülatif oranı %60'dır. Çöp toplama hizmetinden memnun olmayanların oranı %8,4, hiç memnun olmayanların oranı da %4,5'tir. Kısmen memnunum cevabını olumlu yorulduğunda %87,1'lik bir oranın çöp toplama hizmetinden memnun olduğunu söylemek mümkündür.

Çöp toplama hizmetinin memnuniyet oranlarını eski belde belediyeleri özelinde incelendiğinde ise; ankete katılan 380 kişinin %20,5'i eski belde belediyelerinin çöp toplama hizmetinden "çok memnun" olduğunu %48,4'ü de "memnun" olduğunu belirtmiştir.

Dolayısıyla iki değer kümülatif oranı %68,9'dur. Çöp toplama hizmetinden memnun olmayanların oranı eski belde belediyelerinde %6,3, hiç memnun olmayanların oranı da %1,3'dir. Kısmen memnunum cevabını olumlu yorulduğunda %98,4' lük bir oranın çöp toplama hizmetinden memnun olduğunu söylemek mümkündür.

İki farklı idari yönetim sistemi karşılaştırıldığında çok önemli farklılıklar bulunmamaktadır. Çöp toplama hizmet memnuniyeti azda olsa eski belde belediye yönetimlerinin lehinedir. Bu durumunun asıl nedeni mahallelerin genel temizliğin yapılmamasından kaynaklandığı belirtilebilir. Ayrıca mahallenin ortak kullanım alanları olan; tuvalet, park ve bahçeler ile ilçe belediyesinin sorumluluğundaki ara yolların temizliğinin yetersiz olduğu da söylenebilir. Nitekim yerel halk:

“Çöp toplamada sıkıntı yaşamıyoruz. Ancak mahallenin genel temizliği çok kötü durumda... Ortak kullanma alanlarımızın temizliği yapılmıyor”, “Çöp toplamakla temizlik işi bitmiyor... Mahallemizde yerel temizlik yapılmıyor...”, “Çöp toplamada çöp seçiyorlar... Eskiden böyle değildi...” düşüncelerini iletmiştir.

Özellikle içme suyu, kanalizasyon hizmetleri eski belde belediyelerinden DBB'ye miras kalan hizmetlerdir. Ancak çöp toplama bu mirasın dışındadır. Çöp toplama hizmetinde belediyelerin güncel ve gündelik hizmet performansı oldukça önemlidir. Dolayısıyla ilçe belediyelerinin bu hizmet sistemini çok iyi kurguladıkları söylenebilir.

Genel olarak çöp toplama hizmetinin bu olumlu tablosu, DBB'nin çöp toplama hizmetini ilçe belediyelerine devretmesinin doğru bir karar olduğu anlamına gelmektedir. Nitekim eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk çöp toplama hizmetinin ilçe belediyeleri tarafından gerçekleştirilmesini desteklemektedir. Ayrıca ilçe belediyelerinin en iyi olduğu hizmet alanının çöp toplama olduğunu ve bu hizmeti başarıyla gerçekleştirdiğini de belirtmişlerdir:

“İlçe belediyeleri çöp toplamadan başka hiçbir iş yapmıyor” cümlesi anket sorularının cevaplanması aşamasında eski belde belediyesinde yaşayan yerel halk tarafından sıklıkla dile getirilmiştir.

BŞB'lerin merkezi bütçeden daha fazla gelir elde ettiği ve diğer kaynakları daha çok sahip olduğu tartışmaları içerisinde çevre ve temizlik vergisinin ilçe belediyelerin toplamasının ve bu durumunda da ilçe belediyelerinin ayrıca kendilerine ek gelir kaynağı sağladıklarının da dikkatte alınması gerekmektedir.

5.7.5. İmar Hizmeti

6360 sayılı Kanunda imar hizmeti hem ilçe belediyelerinin hem de DBB'nin görevleri arasında yer almaktadır. Denizli ilinde yer alan ilçe belediyelerinin imar yetkisi "1/1.000 ölçekli imar planı yapma" olarak tanımlanabilir. Ayrıca "imar kontrol ve denetim yetkisi" de ilçe belediyelerinin görevleri arasında yer almaktadır. DBB'nin imar hizmetine yönelik görev kapsamı ise 6360 sayılı Kanunda şu şekilde tanımlanmıştır:

- Üst ölçekli planları yapmak (nazım ve çevre düzeni planları),
- Büyükşehir Belediyesinin yetki alanındaki ilçe belediyelerinin, nazım plâna ve ilgili mevzuatlara uygun olarak hazırlayacakları 1/1000 ölçekli uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını (18. madde) aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemektir.⁸⁶

Öte yandan DBB'nin eski belde belediyelerinin yerel kamusal hizmetlerinden sorumlu olduğu bazı hizmetler ile yetki ve sorumluluk alanlarının bir kısmı eski belde belediyelerinin yönetiminden DBB'ye miras kalmıştır.

Dolayısıyla eski belde belediye yönetimleri kurulduğu tarihten 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen sürede söz konusu bu yerel hizmetleri sorumlu olduğu hizmet sınırları içerisinde ne kadar iyi gerçekleştirebildiyse DBB de o kadar bu yerel hizmetleri zorlanmadan veya daha kolay, etkili ve hızlı sunabilecektir.

Bu bağlamda eski belde belediye yönetimlerinden DBB'ye miras kalan içme suyu, kanalizasyon hizmetlerine, imar hizmeti de eklenmelidir. Çünkü örneklem içerisinde yer alan eski belde belediyelerinin bazılarında; hem eski belde belediyesi statüsünde, hem de şimdi ki mahalle statüsünde imar planlaması mevcuttur değildir. Diğer yandan imar planı bulunan bazı eski belde belediyelerinde ise belde statüsündeyken çözülemeyen birçok imar sorunlarının yaşandığı ve bu sorunlar hala da devam ettiği belirtilmiştir.

Eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın 6360 sayılı Kanun sonrası imar hizmetinin memnuniyet düzeyine geçmeden önce; eski belde belediyeleri yönetiminde imar hizmetinin memnuniyet düzeylerinin incelenmesi daha doğru olacaktır.

"Daha evvel eski belde belediyelerinin imar hizmetinden memnun muydunuz?" sorusuna ankete katılan 380 kişinin %11,1'i "çok memnunum" cevabını vermiştir. "Memnunum" cevabının oranı ise %33,7'dir. Eski belde belediyelerinin imar hizmetinden

⁸⁶ (Ayrıca; (bknz: Ek- 9) Büyükşehir Belediyesinin Hizmetleri: " 6., 7., 8. ,9., 10.maddeleri")

memnun olma düzeyinin kümülatif oranı %44,7'dir. "Kısmen memnunum" cevabını veren kişilerin oranı ise %31,6'dır. Memnun olmayanlarının yüzdelik oranı %23,7'dir. Bunların %11,6'sı "memnun değilim" cevabını verirken "hiç memnun değilim" cevabında oran %12,1'e çıkmıştır.

Ankete katılanların %23,7'sinin eski belde belediyelerinin imar hizmetinden (%12,1 ile hiç memnun değilim, %11,6 ile memnun değilim) memnun olmamasının sebebi; daha evvelden -eski belde belediyesi statüsünde- yaşadıkları yerleşim yerinin imar planının olmamasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle de "daha evvelden eski belde belediyelerinin imar hizmetinden memnun muydunuz?" sorusunun detaylı analiz edilmesi konunun anlaşılabilirliğini sağlayacaktır.

Tablo 5.34. Eski Belde Belediyeleri Yönetiminde İmar Hizmetinin Memnuniyetinin Değerlendirilmesi

İMAR HİZMETİ Eski Belde Belediyesi		Çok Memnunum		Memnunum		Kısmen Memnunum		Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Belde Belediyesinin Süresi	Yeni	7	5,4	19	14,6	48	36,9	28	21,5	28	21,5	130	100
	Orta	11	9,8	41	36,6	46	41,1	8	7,1	6	5,4	112	100
	Eski	24	17,4	68	49,3	26	18,8	8	5,8	12	8,7	138	100
	TOPLAM	42	11,1	128	33,7	120	31,6	44	11,6	46	12,1	380	100
Belde Belediyesinin Nüfusu	Az	10	9,7	29	28,2	36	35	13	12,6	15	14,6	103	100
	Çok	32	11,6	99	35,7	84	30,3	31	11,2	31	11,2	277	100
	TOPLAM	42	11,1	128	33,7	120	31,6	44	11,6	46	12,1	380	100
Kümülatif %		11,1		44,7		76,3		87,9		100			

Tablo 5.34'te yer aldığı üzere eski belde belediyelerinde yaşayan halka "daha evvel; belde statüsünde imar hizmetinden memnun muydunuz?" sorusuna verilen cevaplar eski belde belediyelerin belde statüsünde geçirilen süre ile eski belde belediyelerin nüfuslarıyla kıyaslanmıştır. Eski belde belediyelerinde, belde statüsünü daha eski kazanan belde belediyelerinin imar hizmetinden daha çok memnun oldukları görülmüştür. Belde Belediyesinin yaşı küçüldükçe belde belediyesindeki imar hizmetinin memnuniyet düzeyi düşmüştür.

Nitekim "daha evvel; belde statüsünde imar hizmetinden memnun muydunuz?" sorusuna daha eski kurulan eski belde belediyelerinde yaşayan halk %17,4'le "çok memnunum" %49,3'le "memnunum" cevabını vermiştir. Daha yeni kurulan eski belde belediyelerinde yaşayan halk ise %5,4'le "çok memnunum" %14,6'yla "memnun" cevabını vermiştir. Daha yeni kurulan eski belde belediyelerinde yaşayan halkın toplamda %43'ü imar hizmetinden

memnun değilken bu oran daha eski kurulan belde belediyelerinde yaşayan yerel halkta ise toplam da %14,5'e düşmüştür.

Eski belde belediyelerinin kuruluş tarihi ile imar hizmetinin memnuniyet düzeyi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu kitle eski belde belediyelerinde alıştıkları hizmet kültürünü, yeni düzenleme sonrasındaki -mahalle statüsünde- imar hizmetinde bulamamıştır. Hemen belirtilmesi gereken husus bu noktada; söz konusu durumun DBB'nin sunduğu imar hizmetinin memnuniyet düzeyine doğrudan etki etmesidir. Ayrıca eski belde belediyelerinin %23,7'ünde eksik olan imar planı, yeni statü sonrası da yapılmamıştır.

Tablo 5.35. DBB İmar Hizmeti Memnuniyetinden Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi

DBB İMAR HİZMETİ			Çok Memnunu m		Memnunum		Kısmen Memnunum		Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim		Toplam	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
BŞB'nin Cevapları	Uzaklık	1.Grup	5	4,2	8	6,7	36	30,3	15	12,6	55	46,2	119	100
		2.Grup	5	11,4	6	13,6	11	25	10	22,7	12	27,3	44	100
		3.Grup	5	7,8	5	7,8	32	50	11	17,2	11	17,2	64	100
		4.Grup	3	4,5	4	6	29	43,3	12	17,9	19	28,4	67	100
		5.Grup	-	-	6	7	28	32,6	25	29,1	27	31,4	86	100
	Nüfus	Az	7	6,8	3	2,9	29	28,2	21	20,4	43	41,7	103	100
		Çok	11	4	26	9,4	107	38,6	52	18,8	81	29,2	277	100
	Belde Bel. Kur.	Yeni	7	5,4	6	4,6	34	26,2	23	17,7	60	46,2	130	100
		Orta	4	3,6	9	8	36	32,1	20	17,9	43	38,4	112	100
		Eski	7	5,1	14	10,1	66	47,8	30	21,7	21	15,2	138	100
	İlçe Bel. Partisi	AK Parti	13	4	22	6,8	114	35,1	61	18,8	115	35,4	325	100
		CHP	4	9,5	6	14,3	18	42,9	10	23,8	4	9,5	42	100
		MHP	1	7,7	1	7,7	4	30,8	2	15,4	5	38,5	13	100
	2014 BŞB Parti Tercih	AK Parti	12	7,1	12	7,1	66	39,1	29	17,2	50	29,6	169	100
		CHP	4	2,8	8	5,5	59	40,7	28	19,3	46	31,7	145	100
		MHP	1	2	5	9,8	9	17,6	10	19,6	26	51	51	100
Diğer		1	6,7	4	26,7	2	13,3	6	40	2	13,3	15	100	
TOPLAM	Sayı	18		29		136		73		124		380		
	Yüzde	4,7		7,6		35,8		19,2		32,6		100		
	Kümülatif %	4,7		12,4		48,2		67,4		100				

“Yeni düzenleme sonrası imar hizmetinden memnun musunuz?” sorusuna ankete katılan 380 kişinin sadece %4,7’si “çok memnunum” cevabını vermiştir. “Memnunum” cevabının oranı ise yine %7,6’yla sınırlı kalmıştır. Yeni düzenleme sonrası imar hizmetinden memnun olma düzeyinin kümülatif oranı %12,4’tür. “Kısmen memnunum” cevabını veren kişilerin oranı ise %35,8’tir.

Ankete katılanların %32,6’sı yeni düzenleme sonrası imar hizmetinden “hiç memnun değilim” cevabını verirken, %19,2’si de “memnun değilim” cevabını vermiştir. İki oran dikkate alındığında yerel halkın %51,8’i imar hizmetinden memnun değildir.

Eski belde belediyeleri yönetimindeki imar hizmetinin memnuniyetiyle ile yeni statüdeki imar hizmetinin memnuniyeti karşılaştırıldığında memnuniyet düzeyinde ciddi oranda azalma meydana gelmiştir. Nitekim eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk anket sorularını cevaplarırken aşağıdaki düşüncelerini iletmiştir:

“En fazla imar hizmetinde sıkıntılar yaşıyoruz”, “Ufak tefek eksiklikler bazen göz yumuluyordu” veya “ihtiyacımız olan küçük yapıları kolayca izin alabiliyorduk”, “halimizi, derdimizi anlıyorlardı” “vergiler çok yükseldi, kazma vurmada evin yarı parası gidiyor”, “burası kent değil, köy; burada hayvancılık var, toprakla uğraşıyoruz bir ağıl yapamıyoruz” “çivi çaktırmıyorlar, eskiden böyle değildi” “kentteki imar kanununu buraya uygulamaya çalışıyorlar”, “imar izni zorlaştı; şehir merkezinde uygulanan kanunlar burada uygulanmamalı...”

Eski belde belediyelerin Denizli il merkezine olan uzaklığı ile yeni düzenleme sonrasındaki imar hizmetinin memnuniyet düzeyi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ancak 1. grubun imar hizmetindeki memnuniyet düzeyi ortalaması oldukça düşüktür. Bunun temel sebebi 1. grup da yer alan Pınarkent mahallesinde –ki Pınarkent çalışmada en fazla örnekleme temsil eden mahalledir- imar planının bazı bölgelerinde olmamasından kaynaklanmaktadır. Öte yandan bu etmen dikkate alınmadığında Denizli il merkezinden uzaklaştıkça imar hizmetinin memnuniyet düzeyinin kademeli azaldığı da görülmektedir.

İmar hizmetinin memnuniyet düzeyine etki eden temel faktörün eski belde belediyelerinde yaşayan seçmenlerin parti tercihi olduğu varsayımı da ispatlanmaktadır. Ancak imar hizmetinin memnuniyet düzeyine verilen cevaplar parti tercihine göre analiz edildiğinde çok küçük farklılıkların olduğu da dikkat çekmektedir.

Yeni düzenleme sonrasındaki imar hizmetinin memnuniyet düzeyi incelenirken eski belde belediyelerinin kuruluş tarihi ile nüfusu dikkate alındığında eski belde belediyeleri yönetimindeki imar hizmetinin memnuniyet düzeyinde elde edilen verileri destekleyen sonuçlara ulaşılmıştır. Nitekim belde de olduğu gibi DBB'nin imar hizmetindeki memnuniyet düzeyinin eski tarihli ve çok nüfuslu eski belde belediyelerinde, yeni tarihli ve az nüfuslu eski belde belediyelerine oranla daha yüksek olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak yeni düzenlemedeki imar hizmetine etki eden birçok etmen detaylı biçimde açıklanmıştır. Eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın, DBB'nin sunduğu hizmetler içerisinde en az memnun oldukları hizmet türlerinden bir tanesi imar hizmeti olmuştur. Bu durumunun temel sebebinin imar hizmetindeki artan ruhsat, vergi ve izin ücretlerinin olduğu söylenebilir.

Nitekim yerel halk anket sorularına cevap verirken; imar hizmeti özelinde çok fazla ve gereksiz ruhsat, vergi ve izin ücret artışlarının olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca yerel halkın bu fiyat aralıklarını sürekli eski belde belediye yönetimindeki fiyat artışlarıyla karşılaştırdıkları da gözlenmiştir. Nitekim genel olarak yerel halk *“eskiden vergiler çok düşüktü ve bütçemize uygundu. Ancak şimdi çok çok pahalı...”*, *“Vergileri ödemekte zorlanıyoruz. Bütçemizi aşıyor...”* tepkilerini vermiştir.

Kırsal kesimde yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Dolayısıyla yerel halkın ekonomik gelir seviyesi düşüktür. Dar ekonomik koşulların hâkim olduğu ve para kazanmakta zorluk yaşadıkları durum da dikkate alındığında yerel halkın imar hizmetindeki artan vergi artışlarından memnun olmamasını yadırgamamak gerekmektedir.

5.7.6. Park ve Bahçe Hizmeti

Park ve Bahçe hizmeti eski belde belediyelerinde DBB ile ilçe belediyesinin ortaklığında gerçekleştirilmektedir. Nitekim çalışmanın ilgili bölümlerinde açıklandığı üzere DBB eski belde belediyelerinde meclis kararıyla kendisine “yetki ve sorumluluk” alanı oluşturmuştur.

Ek- 4'te gösterilen bu mekânsal alanlar çalışmada yer seçimi bazında belirlenen hizmet alanları olarak tanımlanmıştır. Bu alanların her ne kadar tamamına yakını parklardan oluşsa da eski belde belediyelerindeki “orta refüjler, yola cephe yeşil alanlar, futbol sahası, meydanlar, piknik alanları da” yer almaktadır. Dolayısıyla bu hizmetlerin sunulmasında kısmı yetki paylaşımları yapılmıştır. DBB'nin eski belde belediyelerinde park ve bahçe hizmetini

gerçekleştirmek üzere kendisi için oluşturduğu “yetki ve sorumluluk” alanları incelendiğinde şu özelliklere ulaşılmıştır:

- DBB eski belde belediyelerinden sadece bir tane parkı yetki ve sorumluluk alanına almıştır. Dolayısıyla DBB eski belde belediyelerinde birden fazla parkın yetki ve sorumluluk alanına katmamış ve geriye her ne kadar park kaldıysa tamamını ilçe belediyelerine bırakmıştır.
- DBB merkez ilçelerdeki (Pamukkale ile Merkezefendi) eski belde belediyelerinden hiçbir parkı yetki ve sorumluluk alanına katmamıştır.
- DBB’nin eski belde belediyelerinde yetki ve sorumluluk alanına aldığı parkların tamamına yakını yine kendisinin yetki ve sorumluluğundaki ana arterlerin üzerinde yer almaktadır. Ayrıca bu parkların ilçe belediyesinin sorumluluğundaki parklara nazaran daha göz önünde olduğu söylenebilir.
- Ek-6’da gösterildiği üzere DBB’nin eski belde belediyelerinde yetki ve sorumluluk alanına aldığı parkların bazılarında yine sürekli o mahallede ikametgâh eden “park ve bahçe hizmetinden” sorumlu tek bir personel bulunmaktadır.

Söz konusu yetki ve sorumluluk alanları hakkında; bilginiz var mı?” sorusuna %43,7 kişi “oldukça bilgiliyim” %32,9’u ise “kısmen bilgiliyim” cevabını vermiştir. %32,9 kişinin bazıları sadece “ana arterleri” bildiğini, bazıları da sadece “park ve bahçeleri” bildiğini belirtmiştir.

Diğer yandan ise DBB’nin eski belde belediyelerinde park ve bahçe hizmetlerinde kendisine oluşturduğu yetki ve sorumluluk alanları hakkında yerel halkın düşünceleri şu şekildedir: *“İçme suyu hizmetinde, kanalizasyon hizmetinde ve defin ve mezarlık hizmetinde DBB çok başarılı. Çöp hizmetinde de ilçe belediyesi başarılı. Ancak fen işleri ile park ve bahçe hizmetlerinde durum karışık. Hangi belediye hangi hizmetten sorumlu kimse bilmiyor.”*, *“DBB fen işleri ile park ve bahçelerde kendisine oluşturduğu yetki alanlarında niye bizim fikrimizi almadı... Kim neyi neye göre paylaştı? Bilinmiyor...”*

Ayrıca ankete katılan tüm seçmenlerin %64,2’si BŞB’nin “yetki ve sorumluluk” alanlarının artırılması gerektiğini, %19,7’si de kısmen artırılması gerektiğini düşünmektedir.

Tablo 5.36. DBB’ nin Park ve Bahçe Hizmetinden Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi

PARK ve BAHÇE HİZMETİ DBB			Çok Memnunum		Memnunum		Kısmen Memnunum		Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim		Toplam	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
BŞB’nin Cevapları	Uzaklık	1. Grup	25	21	12	10,1	32	26,9	20	16,8	30	25,3	119	100
		2. Grup	11	25,6	4	9,3	11	23,3	6	14	12	27,8	44	100
		3. Grup	28	43,8	13	20,3	5	7,8	8	12,5	10	15,6	64	100
		4. Grup	8	11,9	22	32,9	13	19,4	11	16,4	13	19,4	67	100
		5. Grup	5	5,7	22	25,6	28	32,6	19	22,1	12	14	86	100
	Nüfus	Az	8	7,8	5	4,9	16	14,7	32	31,4	42	41,2	103	100
		Çok	69	24,9	68	24,5	73	26,4	32	11,6	35	12,6	277	100
	Belde Bel. Kur.	Yeni	14	10,8	22	17,1	26	19,4	28	21,7	40	31	130	100
		Orta	22	19,6	20	17,9	29	25,9	16	14,3	25	22,3	112	100
		Eski	41	29,7	31	22,5	34	24,6	20	14,5	12	8,7	138	100
	İlçe Bel. Partisi	AK Parti	57	17,6	67	20,7	79	24,1	53	16,4	69	21,3	325	100
		CHP	16	38,1	4	9,5	8	19	9	21,4	5	11,9	42	100
		MHP	4	30,8	2	15,4	2	15,4	2	15,4	3	23,1	13	100
	2014 BŞB Parti Tercih	AK Parti	44	26	35	20,8	32	18,9	25	14,8	33	19,5	169	100
		CHP	22	15,3	28	19,4	37	25	26	18,1	32	22,2	145	100
		MHP	7	13,7	6	11,8	18	35,3	11	21,6	9	17,6	51	100
Diğer		4	26,7	4	26,7	2	13,3	2	13,3	3	20	15	100	
TOPLAM	f	77		73		89		64		77		380		
	%	20,3		19,2		23,4		16,8		20,3		100		
	Kümülatif %	20,3		39,5		62,9		79,7		100				

Ankete katılan toplam 380 kişinin %20,3’ü DBB’nin sunduğu park ve bahçe hizmetinden “çok memnunken”, “memnun” olanların oranı da %19,2’dir. Her iki oran dikkate alındığında park ve bahçe hizmetinden memnun olma oranı %39,5’tir.

DBB’nin sunduğu park ve bahçe hizmetinden memnun olmayanların toplam oranı %37,4’tür. Bu oranın %16,8’i “memnun değilim” cevabını %20,3’ü de “hiç memnun değilim” cevabını vermiştir.

Eski belde belediyelerin Denizli il merkezine olan uzaklığı ile DBB'nin yetki ve sorumluluk alanında gerçekleştirdiği park ve bahçe hizmetlerinin memnuniyet düzeyi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Ancak DBB'nin merkez ilçelerdeki (Pamukkale ile Merkezefendi) eski belde belediyelerinden hiçbir parkı yetki ve sorumluluk alanına almaması park ve bahçe hizmetinin memnuniyet düzeyini 1. grupta düşürmüştür. Nitekim 1. grup da yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın %16,8'i "memnun değilim" %25,3'ü de "hiç memnun değilim" cevabını vermiştir. Ayrıca park ve bahçe hizmetinde en az memnun olan (3,1'lik ortalama ile) 1.grupta yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halktır. Bu veriler şimdiye kadarki Denizli il merkezine en yakın mesafedeki eski belde belediyelerinde -1. grup- en düşük hizmet memnuniyet kategorisi olarak belirlenmiştir.

Ek- 6'da açıklandığı üzere park ve bahçe personelinin daha çok bulunduğu eski belde belediyeleri 3. grup ile 5. grupta daha çok yer almaktadır. Nitekim bu durum söz konusu gruplarda yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın park ve bahçe hizmetindeki memnuniyet düzeyini artırmıştır. Dolayısıyla da DBB'nin sunduğu park ve bahçe hizmetinden en çok memnun olan (2,3'lük ortalama ile) 3. gruptaki eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halktır.

Fotoğraf 5.8. DBB'nin Park ev Bahçe Hizmeti: Kızılcasöğüt Mahallesi

Kaynak: *Cem Keysan (6.06.2017)*

DBB'nin sunduğu park ve bahçe hizmeti ile eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın parti tercihleri arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. DBB'nin sunduğu park ve bahçe hizmetinden memnun olma düzeyinin parti tercihine göre genel ortalama değerleri ise şu şekildedir: AK Parti, 2,8, CHP 3,1, MHP 3,1 ve diğer seçmenler ise 2,7'dir. Dolayısıyla DBB'nin sunduğu park ve bahçe hizmetinin memnuniyet düzeyleri AK Parti ile diğer seçmenlerde ve CHP ile MHP'li seçmenlerde birbirine yakın düzeydedir.

Öte yandan DBB'nin park ve bahçe hizmetinin memnuniyet düzeyine “eski belde belediyelerinin kuruluş tarihi” ile “belde belediyelerinin toplam nüfusunun” etki ettiği görülmektedir.

Nüfusu az olan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın %7,8'i “çok memnunum”, %4,9'u ise “memnunum” cevabını vermiştir. Bu veriler nüfusu çok olan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkta toplamda %49,4'e çıkmaktadır. Bu kişilerin de %24,9'u “çok memnun” olduğunu, %24,5'i de “memnun” olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca nüfusu çok olan belde belediyelerinde (ortalaması 3,9) ile nüfusu az olan belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın (ortalaması 2,6) park ve bahçe hizmetinin memnuniyet düzey ortalamalarında çok büyük farklılıklar tespit edilmiştir.

“Belde belediyelerinin kuruluş tarihi” daha eski olan beldelerde yaşayan yerel halk daha yeni kurulan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halka oranla DBB'nin park ve bahçe hizmetinden daha çok memnundur. Daha yeni kurulan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın toplamda %27,9'u DBB'nin sunduğu park ve bahçe hizmetinden memnunken, bu oran daha eski tarihte kurulan belde belediyelerinde toplamda %52,2'e çıkmaktadır. Ayrıca daha eski tarihte kurulan beldelerde yaşayan yerel halk ile (ortalaması 2,5) daha yeni tarihte kurulan beldelerde yaşayan yerel halkın (ortalaması 3,4) park ve bahçe hizmetinin memnuniyet düzey ortalamalarında çok büyük farklılıklar tespit edilmiştir.

Bu bağlamda sorulması gereken soru “daha eski tarihte kurulan” veya “daha çok nüfuslu” eski belde belediyeleri neden DBB'nin sunduğu park ve bahçe hizmetinden memnundur?

Bu sorunun cevabını belirleyebilmek için eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın DBB'nin park ve bahçe hizmetindeki hizmet memnuniyet oranlarına daha evvelki eski belde belediyeleri yönetiminde gerçekleştirdikleri park ve bahçe hizmetlerinin doğrudan etkisinin olup olmamasıyla açıklanabilecektir. Bu çerçevede eski belde belediyeleri

yönetiminde park ve bahçe hizmetlerinin memnuniyet düzeyi detaylı incelenmesi gerekmektedir.

Tablo 5.37. Eski Belde Belediye Yönetiminde Park ve Bahçe Hizmeti Memnuniyetinin Memnuniyet Düzeyi

Park ve Bahçe Hizmeti Eski Belde Belediyesi	f	%	Kümülatif Yüzde
Çok Memnunum	60	15,8	15,8
Memnunum	102	26,8	42,6
Kısmen Memnunum	132	34,7	77,4
Memnum Değilim	47	12,4	89,7
Hiç Memnun Değilim	39	10,3	100,0
Toplam	380	100,0	

Tablo 5.37’de yer aldığı üzere eski belde belediyeleri yönetimindeyken, eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın park ve bahçe hizmetlerinin memnuniyet düzeyleri DBB’den alınan park ve bahçe hizmetinin memnuniyet düzeylerine yakın olmakla birlikte DBB’nin hizmet memnuniyet düzeyinin biraz daha aleyhine olmuştur.

Tablo 5.38. Eski Belde Belediyeleri Yönetiminde “Park ve Bahçe” Hizmetinin Memnuniyet Düzeyinin Değerlendirilmesi

		Evet		Kısmen		Hayır	
		f	%	f	%	f	%
Belde Belediyesinin Süresi	Yeni	42	24,7	51	36,7	37	59,7
	Orta	49	28,8	43	30,9	12	19,4
	Eski	79	46,5	45	32,4	13	21
	TOPLAM	170	100	139	100	62	100
Belde Belediyesinin Nüfusu	Az	27	15,9	47	33,8	25	40,3
	Çok	143	84,1	92	66,2	37	59,7
	Toplam	170	100	139	100	62	100
Toplam	f	f	%	f	%	f	%
	170	139	45,8	139	37,5	62	16,7

Ayrıca ankette sorulan “eski belde belediye yönetimlerinin sunduğu park ve bahçe hizmetlerde; eski belde belediyeleri başarılı olmuş mudur?” sorusuna yerel halk %45,8’le “evet”, %35,5’le de “kısmen” cevabını vermiştir.

Bu bağlamda daha evvelki statüye ait veriler; DBB’nin sunduğu park ve bahçe hizmetinin memnuniyet düzeyine eski belde belediyelerinin kuruluş tarihi ile nüfusunun etki ettiğini göstermektedir. Bir başka ifadeyle, 6360 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce eski belde belediye yönetimlerinin hizmet sınırlarında gerçekleştirdiği park ve bahçe hizmetleri DBB’nin park ve bahçe hizmetlerindeki hizmet sunumunu kolaylaştırmış ve yerel halkın memnuniyetini etkilemiştir. Dolayısıyla da en başarılı olan eski belde belediyeleri; daha eski tarihte kurulan ve daha çok nüfuslu olan belde belediyeleridir.

Diğer yandan kuruluş tarihi daha eski olan belde belediyelerinin park ve bahçe hizmetini gerçekleştirmede geniş zaman diliminin olması, nüfusu çok olan belde belediyelerinde ise park ve bahçe hizmetinin önemli bir sosyal faaliyet ihtiyacı olması veya yerel halktan talep edilmesi de dikkate alınmalıdır. Ayrıca kuruluş tarihi daha eski olan ve daha çok nüfuslu eski belde belediyelerinde; gelir seviyesi yüksek olan kişilerin bağış ve yardımları belde belediyelerinin bazı hizmet faaliyetlerini kolaylaştırmıştır. Dolayısıyla park ve bahçe hizmeti de bu hizmet faaliyetleri kapsamına girmektedir. Bu durum eski belde belediyelerinden bazılarını kendi kendine yeten, kendi sorunlarını kendi olanaklarıyla çözen kurumlar haline dönüştürmüştür.

Diğer yandan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın park ve bahçe hizmetleri hakkındaki düşünceleri şu şekildedir.

DBB’nin hizmet faaliyetlerinde en iyi olduğu alan park ve bahçe hizmetleri”, “Mahallemde sürekli DBB’ye bağlı park ve bahçe görevlisinin bulunması kadar başka güzel bir şey yok”, “Fen işleri ile park ve bahçe hizmetlerinde DBB çok başarılı. Ancak ben bu hizmetlerin göstermelik olduğunu düşünüyorum”, “Neden bizim mahallemizde park ve bahçe görevlisi yok?”

5.7.7. Fen İşleri Hizmeti

Eski belde belediyelerinde fen işleri hizmeti de park ve bahçe hizmetinde olduğu gibi DBB ile ilçe belediyelerinin ortaklığında gerçekleştirilmektedir. Ayrıca DBB park ve bahçe hizmeti için eski belde belediyelerinde meclis kararıyla kendisine oluşturduğu “yetki ve sorumluluk” alanları gibi fen işleri hizmetinde de meclis kararıyla -aynı idari düzenleme usulüyle- kendisine “yetki ve sorumluluk” alanı oluşturmuştur.

Fen işleri hizmeti biriminin temel görevi her ne kadar yollar ile kaldırımların yapım ve bakımı olsa da ayrıca fen işleri hizmeti “yol açma, bakım onarım, asfaltlama, karla mücadele ve meydan düzenleme” hizmetlerini de kapsamaktadır.

DBB'nin eski belde belediyelerinde fen işleri hizmetini gerçekleştirmek üzere yetki ve sorumluluk” alanına aldığı mekânsal alanlar Ek-2’de ve Ek- 3’te gösterilmektedir. Çalışmada yer seçimi bazında belirlenen hizmet alanları olarak tanımlanan bu alanlar “meydan, bulvar, cadde, sokak, karayolu, ana terlerden ile karayolların sorumluluğunda bulunan devlet ve il yolu kenarındaki servis yolları ile bağlantı yollarından” oluşmaktadır. DBB'nin eski belde belediyelerinde park ve bahçe hizmetini gerçekleştirmek üzere kendisi için oluşturduğu “yetki ve sorumluluk” alanları incelendiğinde şu özelliklere ulaşılmıştır:

- DBB'nin fen işlerinin hizmetini gerçekleştirmek üzere yetki ve sorumluluk alanına aldığı yer seçimi bazındaki alanların belirlenmesinde temel kriterin yolların “ana arterlerden” oluşmasına dikkat edildiği görülmektedir. Nitekim bu yollar: “222 metre, 354 metre, 619 metre, 410 metre uzunluğundaki kısa yollar ile 3157 metre, 2467 metre, 3821 metre, 1596 metre uzunluğundaki uzun yollardan oluşmaktadır.
- DBB'nin yer seçimi bazında belirlediği ve kendisinin yetki ve sorumluluk alanına aldığı alanların dışındaki diğer tüm mekânsal alanlarda ilçe belediyelerinin görev sahası içinde kalmaktadır. Nitekim ilçe belediyelerinin bu hizmet görevi: “Ana arterler dışındaki yolların bakımını yapmak” olarak tanımlanmaktadır.
- Dolayısıyla da ilçe belediyelerinin eski belde belediyelerindeki “fen işleri hizmeti iş yükü” DBB’ye göre çok daha fazladır. Örneğin örneklem içerisinde yer alan Nikfer mahallesinde BŞB'nin yetki ve sorumluluk alanında yer alan “fen işleri” hizmeti oluşturan yolların toplam uzunluğu 4841 metreden oluşmakta, ilçe belediyesin ise fen işleri hizmetinden sorumlu olduğu alan bu ana arterler dışındaki tüm yollardan oluşmaktadır. Ayrıca bu yolların toplam uzunluğu da 100 km'nin üzerindedir. Nitekim yerel halkta bu duruma dikkat çekmektedir:

“BŞB’leri ile ilçe belediyeleri arasındaki fen işleri ile park ve bahçe hizmetlerinin hizmet paylaşımı ters yapılmış. İlçe belediyeleri bu hizmetlerde; hizmet sunumlarında zorluklar yaşıyor, ilçe belediyelerinin iş yükü fazlalığı çok fazla...”, “Ana arterlerdeki yollarımız oldukça iyi oldu... Ancak asıl sıkıntı ilçe belediyesinin sorumlu olduğu ara yollarda... ki bizim daha çok kullandığımız yollar da ara yollar...”, “Hizmet paylaşımı gerekli ancak ara yollar için ilçe belediyeleri daha fazla yetki ve merkezi bütçeden daha fazla pay verilmeli....”

Fotoğraf 5.9. Eski Belde Belediyelerinde DBB ile İlçe Belediyesinin Fen İşleri Çalışması

Kaynak: Cem Keysan (14.02.2017)

Fotoğraf 5.9’da yer aldığı üzere Nikfer mahallesindeki; ana arterde fen işlerinin hizmetinin sunumunda DBB’nin (sağda); ana arterin hemen bitişiğindeki bağlantı yolunda ise ilçe belediyesinin (solda) yol çalışması görülmektedir.

- DBB ayrıca eski belde belediyelerinin tamamına yakınının da kendisine fen işleri hizmeti için yetki ve sorumluluk alanı oluşturmuştur. (Kızılcasöğüt ve Kızılyer mahallerinde DBB’nin fen işleri hizmeti için yetki ve sorumluluk alanına aldığı alan bulunmamaktadır.)
- Eski belde belediyelerinin merkezindeki meydanların düzenlemesinin de DBB’nin yetki ve sorumluluk alanında olması; DBB’nin eski belde belediyelerinde daha etkin olmasını sağlamıştır:

“Hizmet paylaşımında ilçe belediyeleri olmamalı”, “DBB’nin mahallesi olmak çok güzel... Belde belediyesinin ve ilçe belediyesinin yapamadığı hizmetleri DBB kısa sürede gerçekleştirdi. DBB güçlü, kuvvetli ve imkânlı bir yönetim sistemine sahip...”

Fotoğraf 5.10. DBB'nin Fen İşİ Hizmeti "Çevre ve Meydan" Düzenlemesi: Nikfer ve İsabey Mahallesi

Kaynak: *Cem Keysan (02.09.2016)*

Fotoğraf 5.10'da ve Fotoğraf 5.11'de yer aldığı üzere, DBB'nin yetki ve sorumluluk alanında yer alan ana arterde yol/ kaldırım yapım, bakım ve onarım hizmetini gerçekleştirmiştir. Öte yandan çalışmada "DBB'nin yetki ve sorumluluk alanları hakkında; bilginiz var mı?" sorusuna %43,7 kişi "oldukça bilgiliyim" %32,9'u ise "kısmen bilgiliyim" cevabını vermiştir. Ayrıca %32,9'un bazıları sadece "ana arterleri" bildiğini, bazıları da sadece "park ve bahçeleri" bildiğini belirtmiştir.

Ayrıca ankete katılan tüm seçmenlerin %64,2'si BŞB'nin "yetki ve sorumluluk" alanlarının artırılması gerektiğini, %19,7'si de kısmen katılması gerektiğini düşünmektedir:

"Büyükşehir belediyesi daha güçlü... İlçe belediyeleri büyükşehir belediyesinin gerisinde kaldı..."

Fotoğraf 5.11. DBB'nin Yer Seçimi Bazında; Hizmet Paylaşımı: Ana Arterler: İsabey Mahallesi

Kaynak: Cem Keysan (22.05.2017)

Tablo 5.39. DBB'nin Fen İşleri Hizmetinden Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi

DBB FEN İŞLERİ HİZMETİ			Çok Memnunum		Memnunum		Kısmen Memnunum		Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim		Toplam	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
BŞB'nin Cevapları	Uzaklık	1.Grup	50	42	28	23,5	24	20,2	8	6,7	9	7,6	119	100
		2.Grup	6	13,6	8	18,2	12	27,3	7	15,9	11	25	44	100
		3.Grup	7	10,9	6	9,4	12	18,8	16	25	23	35,9	64	100
		4.Grup	13	19,4	11	16,4	9	13,4	12	17,9	22	32,9	67	100
		5.Grup	7	8,1	27	31,4	7	8,1	14	16,4	31	36	86	100
	Nüfus	Az	23	22,3	27	26,2	16	15,5	13	12,6	24	23,4	103	100
		Çok	60	21,7	53	19,1	48	17,3	44	15,9	72	26	277	100
	Belde Bel.	Yeni	44	33,8	24	18,5	17	13,1	17	13,1	28	21,5	130	100
		Orta	19	17	20	17,8	18	16,1	14	12,5	41	36,6	112	100
		Eski	20	14,5	36	26,1	29	21	26	18,8	27	19,6	138	100
	İlçe Bel. Partisi	AK Parti	70	21,5	70	21,5	48	14,8	46	14,2	91	28	325	100
		CHP	9	21,4	8	19	12	28,7	9	21,4	4	9,5	42	100
		MHP	4	30,8	2	15,4	4	30,8	2	15,4	1	7,6	13	100
	2014 BŞB Parti Tercih	AK Parti	54	32	34	20,1	24	14,2	17	10,1	40	23,6	169	100
CHP		18	12,4	31	21,4	25	17,2	31	21,4	40	27,6	145	100	
MHP		9	17,6	11	21,6	12	23,5	7	13,8	12	23,5	51	100	
Diğer		2	13,3	4	26,7	3	20	2	13,3	4	26,7	15	100	
TOPLAM	f	83		80		64		57		96		380		
	%	21,8		21,1		16,8		15		25,3		100		
	Kümülatif %	21,8		42,9		59,7		74,7		100				

Ankete katılan toplam 380 kişinin %21,8'i DBB'nin sunduğu fen işleri hizmetinden “çok memnunken”, “memnun” olanların oranı da %21,1'dir. Her iki oran dikkate alındığında fen işleri hizmetinden memnun olma oranı %42,9'dur.

DBB'nin sunduğu fen işleri hizmetinden memnun olmayanların toplam oranı %40,3'tür. Bu oranın %15'i “memnun değilim” cevabını %25,3'ü de “hiç memnun değilim” cevabını vermiştir.

Eski belde belediyelerin Denizli il merkezine olan uzaklığı ile DBB'nin yetki ve sorumluluk alanında gerçekleştirdiği fen işleri hizmetlerinin memnuniyet düzeyi arasında ilişki tespit edilmiştir. Nitekim Denizli il merkezine en yakın olan 1. grup ile en uzak mesafede yer alan 5. grup arasında önemli farklılıklar mevcuttur. 1. grubun toplamda %14,3'ü (%6,7 memnun değilim, %7,6 hiç memnun değilim) fen işleri hizmetinden memnun değilken 5. grupta bu oran %52,4'e (%16,4 memnun değilim, %36 hiç memnun değilim) çıkmaktadır.

Diğer yandan DBB'nin fen işleri hizmetinin sunumundan en çok memnun olan 1.grup iken (toplamda %65,5'le), en az memnun olanlar ise (toplamda %20,3'le) 3.gruptur. Diğer yandan Kızılcabölük mahallesinde DBB'nin ana arterlerde çalışma gerçekleştirmemesi bu duruma doğrudan etki etmiştir. 4.grupta yer alan Nikfer mahallesinde ve 5.grupta yer alan Gürpınar mahallelerinde DBB'nin ana arterlerde yaptığı çalışmalar da hizmet memnuniyetine olumlu anlamda katkı sağlamıştır.

Fotoğraf 5.12. DBB'nin Ana Arterlerde Fen İşleri Hizmetinin Sunumu: Nikfer Kayak Merkezi Güzergâhındaki Yol Çalışması

Kaynak: Cem Keysan (04.03.2017)

DBB'nin sunduğu fen işleri hizmetinin memnuniyet düzeyine etki eden temel faktörün “eski belde belediyelerinde yaşayan seçmenlerin” parti tercihi olduğu da ayrıca bu hizmet özelinde de ispatlanmıştır. Nitekim Ak Partili seçmenler fen işleri hizmetinden %32'yle “çok memnun”, %20,1'le de “memnun” olduğunu belirtmiştir. CHP'li seçmenler ise “fen işleri hizmetinden memnun musunuz?” sorusuna %12,4'le “çok memnunum”, %21,4'le de “memnunum” cevabını vermiştir. Ak Partili seçmenlerin kümülatif yüzdesi %52,1'ken, CHP'li seçmenlerin kümülatif yüzdesi %33,8'de sınırlı kalmıştır.

Nitekim DBB'nin eski belde belediyelerindeki yetki ve sorumluluk alanındaki fen işleri çalışmaları yerel hizmet örgütlenmesi gerektirmemektedir. Dolayısıyla büyükşehir belediyeleri fen işi hizmetini yer seçimi bazında belirledikleri alanlarda kolayca gerçekleştirebilmektedirler.

Bir başka deyişle fen işleri hizmetinin sürekli ve sık hizmet isteyen bir yönü bulunmaktadır. Bu nedenle fen işi hizmeti ve de özellikle yol çalışmaları gündelik hizmet özelliği taşımaktadır. Örneğin DBB'nin yetki ve sorumluluk alanında olan bir yolun asfaltlamasından hemen sonra yol herhangi bir sebeple bozulabilmekte ve hemen söz konusu yol yine asfalt kaplaması isteyebilmektedir.

Öte yandan DBB'nin fen işleri hizmetinin memnuniyet düzeyine “eski belde belediyelerinin kuruluş tarihi” ile “belde belediyelerinin toplam nüfusunun” etki ettiği de görülmektedir.

Tablo 5.40. Eski Belde Belediyeleri Yönetiminde Fen İşleri Hizmetinin Memnuniyet Düzeyi

Fen İşleri Hizmeti Eski Belde Belediyesi	f	%	Kümülatif Yüzde
Çok Memnunum	42	11,1	11,1
Memnunum	116	30,5	41,6
Kısmen Memnunum	137	36,1	77,7
Memnum Değilim	47	12,4	90,1
Hiç Memnun Değilim	38	9,9	100
Toplam	380	100	

Diğer yandan eski belde belediyeleri yönetimindeki fen işleri çalışması ile DBB yönetimindeki fen işleri çalışmasının hizmet memnuniyeti karşılaştırıldığında; eski belde belediyeleri yönetimindeki fen işlerinin memnuniyet düzeyi DBB'nin fen işleri hizmet memnuniyet düzeyinden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Ancak daha evvel eski belde belediyeleri yönetimindeyken fen işleri hizmetinde %11,1’le “çok memnunum” cevabının oranı DBB’nin fen işleri hizmetinde %21,8’e çıkmış, eski belde belediyelerinde %9,9 olan “hiç memnun değilim” cevabının oranı ise DBB’nin fen işleri hizmetinde %25,3’e çıkmıştır.

Bu durumun DBB’ye lehte ve aleyhteki nedeni:

1. Eski belde belediyelerinin fen işleri hizmetinin sunumunda -yol asfaltlamasında- bütçe kapasitelerinden dolayı DBB kadar kaliteli sıcak asfalt kullanamamaları, *“Ana arterlerde DBB’nin gerçekleştirdiği sıcak asfaltı daha önce hiç görmemiştik...”*
2. DBB’nin yetki ve sorumluluk alanındaki ana arterlerdeki fen işlerinin sunumunda küçük ve gündelik hizmet aksamalarının meydana gelmesidir.

Ayrıca ankete katılanlara sorulan; “eski belde belediye yönetimlerinin sunduğu fen işleri hizmetinde; eski belde belediyeleri başarılı olmuş mudur?” sorusuna verilen cevaplar Tablo.5.41’de yer almaktadır. Ankete katılanların %58,7’si “evet” başarılıdır cevabını, %12,4’ünde “hayır” başarısızdır cevabını vermiştir. “Kısmen” başarılı bulanların yüzdesi ise %28,9’dur.

Tablo 5.41. Eski Belde Belediyeleri Fen İşleri Hizmet Başarısı

	f	%	Kümülatif Yüzde
Evet	223	58,7	58,7
Kısmen	110	28,9	87,6
Hayır	47	12,4	100
Toplam	380	100	

“Fen işleri hizmetinde; eski belde belediyeleri yönetimleri başarılı olmuş mudur?” sorusuna “evet” cevabını veren %58,7 kişinin %48 daha eski tarihte kurulan eski belde belediyelerinde, %21’i ise yeni kurulan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk tarafından cevaplandırılmıştır. Yine aynı soruya %58,7’yle cevap veren kişilerin %85’i çok nüfuslu %15’i de daha az nüfuslu eski belde belediyelerinde yaşayanlar tarafından cevaplandırılmıştır.

Dolayısıyla da bu verilerden de anlaşılacağı üzere eski belde belediyelerinin daha evvelki fen işleri hizmetinin başarısı veya memnuniyet düzeyi DBB’nin fen işleri hizmet başarısını etkileyebilmektedir.

Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin eski belde belediyelerinde yer seçimi bazında belirlediği; park ve bahçe hizmetleri ile fen işleri hizmetlerinde öne çıkan bulguları ise şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. DBB ile ilçe belediyelerinin hizmet paylaşımı yaparken uyum ve koordinasyon konusunda yetkili olan DBB'nin "yer seçimi bazında" yetki ve sorumluluk alanlarına aldığı park ve bahçeler ile ana arterlerin daha kolay başarı sağlanabilecek hizmet alanları olduğu veya daha göz önündeki hizmetlerden oluştuğu gözlenmiştir.
2. Yer seçimi bazındaki hizmetlerde -park ve bahçe ile fen işleri- ve hizmet paylaşımlarında aksamaların ve hizmet karmaşasının daha çok olduğu belirtilmiştir. Nitekim bu durum hizmetlerde bütünlüğü engellemektedir. Bu durum hizmet karmaşasını ortaya çıkarmakta, yerel halk hangi hizmeti hangi belediyenin yetki ve sorumluluk alanında olduğunu ayırt edememektedir:

"Hizmet paylaşımı gerekli; ancak hizmet paylaşımları bazı hizmet türlerinde tekrardan düzenlenmeli... DBB'nin ve ilçe belediyelerinin yetki ve sorumluluk alanları kaldırılmalıdır. Her belediye sadece tek bir hizmetten sorumlu tutulmalıdır", "DBB ile ilçe belediyelerinin hizmet paylaşımlarında çok ciddi sorunlarla karşı karşıya kalıyoruz"

Fotoğraf 5.13'te yer aldığı üzere DBB yetki ve sorumluluk alanında: park ve bahçe hizmetini (sağda) gerçekleştirmekteyken, ilçe belediyesinin –Buldan- yetki ve sorumluluk alanında ise: park ve bahçenin hemen bitişiğindeki bağlantı yollarının (solda): fen işleri hizmetini gerçekleştirememesinden dolayı hizmet bütünlüğü sağlanamamaktadır:

"Hizmetlerde bütünlük yok... Hizmet paylaşımları bu duruma neden oluyor..."

Fotoğraf 5.13. Yer Seçimi Bazında: “Hizmet Paylaşımı”: Park ve Bahçe Hizmeti ile Fen İşleri Hizmeti: Yenicekent Mahallesi

Kaynak: *Cem Keysan (10.05.2017)*

Dolayısıyla DBB ile ilçe belediyesinin hizmet paylaşımı sonucu aynı mekânsal alanda yer alan hizmetler farklı belediyeler tarafından gerçekleştirilmektedir. Örneğin fotoğrafta görüldüğü üzere DBB yetki ve sorumluluk alanındaki park ve bahçede gereken hizmeti başarıyla gerçekleştirmiş ancak parkı çevreleyen yollar -ki ilçe belediyesinin yetki ve sorumluluk alanında- gereken hizmeti alamamıştır.

3. DBB'nin yetki ve sorumluluk alanındaki “park ve bahçe” hizmetleri ile fen işlerinin sunumunda mahallede yaşayan halkın memnuiyet düzeylerinde eski belde belediyelerin bulunduğu alanın topografik yapısı ve mevkisi önemli bir etki unsuru oluşturduğu saptanmıştır.
4. Park ve bahçe hizmetlerinde spor ve oyuncak aletlerinin anayol üzerinde veya meydana park alanlarına kurulması bir takım sorunların yaşanmasına neden olmaktadır. Nitekim kırsal alanda bayanların meydana park alanındaki bu spor aletlerini kullanması mümkün değildir.

Fotoğraf 5.14. DBB'nin Yetki ve Sorumluluk Alanında Gerçekleştirdiği Park ve Bahçe Hizmeti: Denizler ve İsabey Mahallesi

Kaynak: *Cem Keysan (29.05.2017)*

6. Ana arterlerde yapılan hizmetler yerel halkın DBB'nin yetki ve sorumluluk alanlarının artırılması yönündeki algıyı güçlendirmiştir.

Fotoğraf 5.15. Yer Seçimi Bazında: “Hizmet Dağılımına” ve “Yetki Paylaşımına” Bir Örnek: Yenicekent Mahallesi

Kaynak: *Cem Keysan (10.05.2017)*

Fotoğraf 5.15'te yer aldığı üzere; mahallelerin fen işleri ile park ve bahçe hizmetlerinin bir bölümünden sorumlu olan DBB yetki ve sorumluluk alanında çalışmalarını gerçekleştirmektedir.

7. “İlçe belediyeleri ana arterlerden sorumlu olsun, ara yolların tamamı ise DBB’ye verilsin” ya da “ilçe belediyeleri ara yollardan dolayı merkezi bütçeden daha fazla ödenek alsın” düşüncesi daha çok hâkimdir.
8. DBB’nin bazı mahallelerde yetki ve sorumluluk alanında gerçekleştirdiği fen işleri ile park ve bahçe hizmetleri; DBB’nin yer seçimi bazında sahip olduğu mekânsal alanların yerel halk tarafından öğrenilmesini sağlamıştır.

Fotoğraf 5.16. DBB’nin Hizmetlerde Kullandığı Tabelalar ve Belediye’ye Ait Simgeler

Kaynak: Cem Keysan (10.05.2017)

Fotoğraf 5.16’da yer aldığı üzere DBB eski belde belediyelerinde gerçekleştirdiği park ve bahçe hizmetleri ile fen işleri hizmetinden sonra tabela ve belediyenin simgesini kullanmaktadır. Bu durumda da eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk hangi hizmeti hangi belediyenin gerçekleştirdiğini veya hizmetin hangi belediyenin yetki ve sorumluluk alanında olduğunu öğrenmektedir.

9. Eski belde belediyelerinde gerçekleştirilen park ve bahçe hizmeti tek tipleştirilmiş projelerden oluşmaktadır. Bu durum bir yandan hizmetlerde bütünlük sağlarken diğer yandan da mahallelerin kültürel özgünlüğünün kaybolmasına yol açmaktadır.
10. “DBB’nin yetki ve sorumluluk alanında yaşayan ve hizmet alan yerel halkla, ilçe belediyesinin yetki ve sorumluluk alanında yaşayan ve hizmet alamayan yerel halk arasında hizmet ikilemiği veya hizmet ayrışması olduğu söylenebilir. DBB’nin hizmetlerinin daha iyi olduğunu belirten halk; ilçenin yetki ve sorumluluk alanında yaşadıklarından dolayı bu hizmetlerden faydalanamadıklarını belirtmektedir:
- “İlçe belediyelerinin başarılı bulmam için hiçbir neden yok ki? Bütçesi yok, imkânı yok, personeli yok... DBB’nin mahallesi olduktan sonra ilçe belediyesinden hizmet almak istemiyorum”*

Fotoğraf 5.17. DBB ile İlçe Belediyesi Arasında “Hizmet ve Yetki Paylaşımına” Bir Örnek: Yenicekent Mahallesi

Kaynak: Cem Keysan (10.05.2017)

Fotoğraf 5.17’de gösterildiği üzere Yenicekent mahallesinde yer alan iki adet park ve bahçenin bir tanesi DBB’nin yetki ve sorumluluk alanındayken (sağda), diğeri de ilçe belediyesinin (solda) –Buldan- yetki ve sorumluluk alanında yer almaktadır. Dolayısıyla aynı mahalledeki park ve bahçelerin hizmet sunum yönteminde önemli farklılıklar bulunmaktadır.

5.7.8. Ekonomik Yatırımlar veya Destekler

Çalışmanın bu bölümünde eski belde belediye yönetimleri için iki farklı soru sorulmuştur. İlk soru “eski belde belediye yönetimlerinin ekonomik yatırımlardan veya desteklerinden memnun muydunuz?” diğeri de “ekonomik yatırımlarda; eski belde belediyeleri yönetimleri başarılı olmuş mudur?” sorularıdır.

Eski belde belediyeleri yönetimlerinde ekonomik yatırımlardan veya desteklerden memnun olma oranı oldukça düşüktür. Nitekim ankete katılanların %33,9’u “hiç memnun değilim” cevabını vermiştir. “Memnun değilim” cevabını verenlerin oranı ise %15,8’dir. Dolayısıyla iki oranın kümülatif toplamı %49,7’dir.

Ankete katılanların sadece %3,9’u “çok memnunum” cevabını vermiş, %13,4’ünde “memnun” olduğunu belirtmiştir. İki oranın kümülatif yüzdesi %17,4’le sınırlı kalmıştır. Bu verileri eski belde belediyelerinin nüfusu ile kuruluş tarihine göre analiz ettiğimizde ise şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

Tablo 5.42. Eski Belde Belediyeleri Yönetiminde “Ekonomik Yatırımların veya Desteklerin” Değerlendirilmesi

EKONOMİK YATIRIMLAR Eski Belde Belediyesi		Çok Memnunum		Memnunum		Kısmen Memnunum		Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Belde Belediyesinin Süresi	Yeni	1	0,8	11	8,5	30	23,1	22	16,9	66	50,7	130	100
	Orta	6	5,4	10	8,9	48	42,9	22	19,6	26	23,2	112	100
	Eski	8	5,8	30	21,7	47	34,1	16	11,6	37	26,8	138	100
	TOPLAM	15	3,9	51	13,4	125	32,9	60	15,8	129	33,9	380	100
Belde Belediyesinin Nüfusu	Az	5	4,9	8	7,8	23	22,3	14	13,6	53	51,5	103	100
	Çok	10	3,6	43	15,5	102	36,8	46	16,6	76	27,4	227	100
	TOPLAM	15	3,9	51	13,4	125	32,9	60	15,8	129	33,9	380	100
Kümülatif %		3,9		17,4		50,3		66,1		100			

Tablo 5.42’den anlaşılacağı üzere eski belde belediye yönetimlerinden ekonomik yatırımlardan memnun olma düzeyi daha eski tarihte kurulan belde belediyelerinde daha yüksektir. Eski tarihte kurulan belde belediyelerinde yaşayan yerel halkta “çok memnunum” cevabı verenlerin oranı %5,8,’iken bu yeni tarihte kurulan belde belediyelerinde %0,8’e düşmektedir.

Diğer yandan yeni kurulan belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın %50,7'si “hiç memnun değilim” cevabını vermiş bu oran daha eski kurulan belde belediyelerinde ise %26,8'e düşmüştür.

Eski belde belediyelerinin ekonomik yatırımlar veya desteklerdeki hizmet memnuniyeti ile belde belediyelerinin kuruluş tarihindeki ilişki beldelerin nüfusunda da tespit edilmiştir. Nitekim az nüfuslu beldelerde yaşayanların %51,5'i “hiç memnun değilim” cevabını verirken bu oran çok nüfuslu beldelerde %27,4' düşmektedir.

Bu duruma etki eden temel değişkenler, DBB'nin ekonomik yatırım veya desteklerinden memnuniyet düzeyleri incelenirken açıklanacaktır.

Fotoğraf 5.18. Eski Belde Belediyeleri Döneminde Yapılan Yatırımlara Örnekler: Kızılyer ve Yenicekent Mahalleleri

Kaynak: *Cem Keysan (14.05.2017)*

Fotoğraf 5.18'de yer aldığı üzere eski belde belediyeleri döneminde beldeye yapılan yatırımların bir kısmı eski belde belediyelerinde yaşayan ve maddi durumu iyi yardımseverler tarafından bağış yoluyla kazandırılmıştır. Bu noktada yardımseverlerin bağış yoluyla belde yönetimlerini çok geniş ve farklı şekillerde desteklemelerinin önemli bir kültür olduğu da belirtilebilir.

Dolayısıyla; daha evvelden belde belediyesinin kazanımı olan bu taşınmazların gerek ilçe gerekse de büyükşehir belediye yönetimleri tarafından satılmamasına veya satılsa dahi ücretin o mahalleye harcanılmasına dikkat edilmelidir. Çünkü eski belde belediyelerinde

yaşayan yerel halk daha evvelden belde statüsünden kalma ekonomik değeri olan taşınmazları oldukça önemsemekte ve korumaktadır. Ayrıca yerel halkın daha evvelden belde statüsünde yöreye kazandırılan kazanımların kaybolacağından endişe duydukları da söylenebilir.

Diğer yandan ankette yer alan diğer soruya verilen cevaplar ise bir önceki soruyla örtüşmektedir. Hemen belirtilmelidir ki; “ekonomik yatırımlar veya desteklerde; eski belde belediyeleri yönetimleri başarılı olmuş mudur?” sorusuna evet cevabını verenlerin %57,5’i eski tarihte kurulan belde belediyelerinde yaşayan halktır. Bu oran yeni tarihte kurulan belde belediyelerinde ise %13,8’e düşmektedir. Eski belde belediyelerinin nüfusuna göre incelendiğinde ise az nüfuslu belde belediyelerinde yaşayanların %13,8’i evet derken bu oran çok nüfuslu beldelerde %86,2’ye çıkmaktadır.

Tablo 5.43. Eski Belde Belediyelerinin Ekonomik Yatırımlar veya Desteklerde Hizmet Başarısı

	f	%	Kümülatif Yüzde
Evet	80	21,1	21,1
Kısmen	110	52,3	73,4
Hayır	190	26,6	100
Toplam	380	100	

Diğer taraftan bu bölümdeki verilerin özellikle eski belde belediyelerinin kuruluş tarihi ve nüfusuyla detaylı bir biçimde incelenmesinin sebebi bu sonuçların hem çalışmanın hem de 6360 sayılı Kanunun genel olarak değerlendirmesine önemli katkılar sağlayacağına düşünülmektedir.

DBB’ye bağlandıktan sonra eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkta ekonomik yatırımların veya desteklerin hizmet memnuniyet düzeyinde önemli düşüşlerin yaşandığı görülmektedir.

Ankete katılan 380 kişinin sadece %2,4’ü “çok memnunumken”, “memnum” olanların oranı da %7,4’tür. (Bu oranların beldede karşılığı %3,9 ile %13,4’tür). Her iki oran dikkate alındığında ekonomik yatırımlardan memnun olma oranı %9,8’le sınırlı kalmıştır.

DBB’nin ekonomik yatırımlarından memnun olmayanların toplam oranı %73,4’tür. Bu oranın %25’i “memnun değilim” cevabını %48,4’ü de “hiç memnun değilim” cevabını vermiştir. (Bu oranların karşılığı belde de %15,8 ile %33,9’dur)

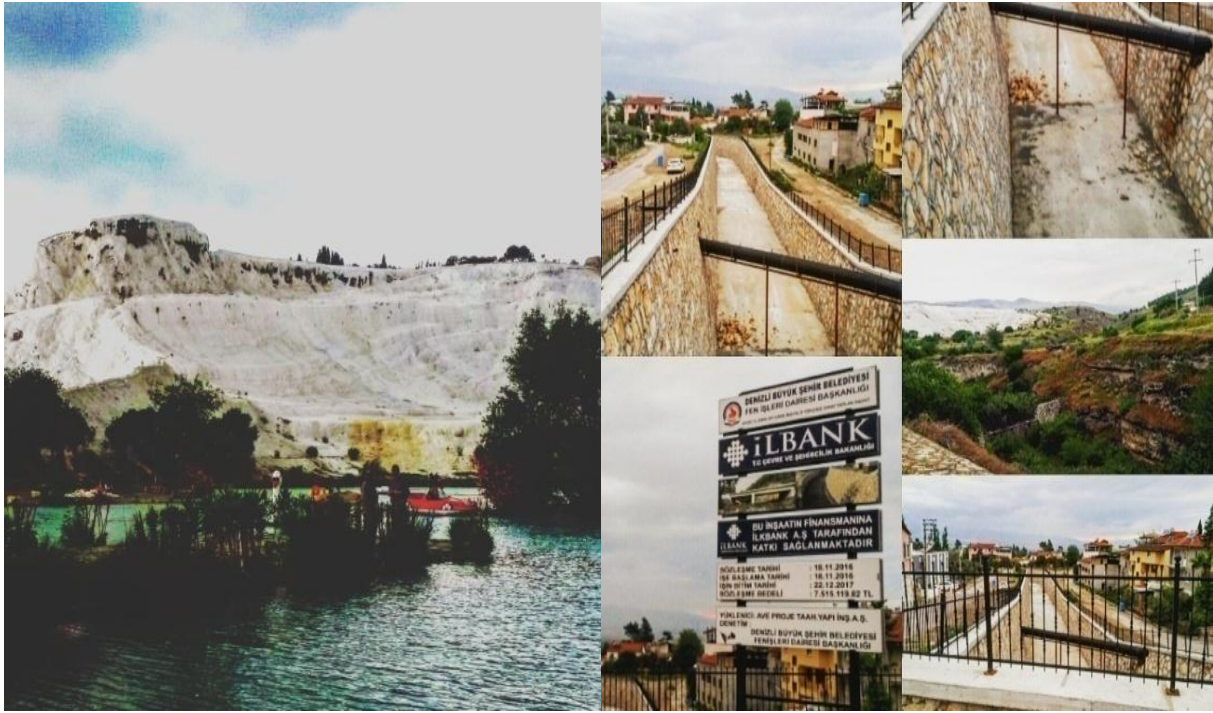
Tablo 5.44. DBB Ekonomik Yatırım veya Destek Hizmetinin Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi

DBB EKONOMİK YATIRIM			Çok Memnunun		Memnunun		Kısmen Memnunun		Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim		Toplam	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
BŞB'nin Cevapları	Uzaklık	1.Grup	5	4,2	14	11,8	21	17,6	19	16	60	50,4	119	100
		2.Grup	1	2,3	4	9,1	12	27,2	11	25	16	36,4	44	100
		3.Grup	-	-	3	4,7	9	14,1	16	25	36	56,2	64	100
		4.Grup	3	4,5	6	9	13	19,4	15	22,4	30	44,8	67	100
		5.Grup	-	-	1	1,2	9	10,5	34	39,5	42	48,8	86	100
	Nüfus	Az	4	3,9	6	5,8	14	13,6	19	18,4	60	58,3	103	100
		Çok	5	1,8	22	7,9	50	18,1	76	27,4	124	44,8	277	100
	Belde Bel. Kur.	Yeni	7	5,4	6	4,6	30	23,1	17	13,1	70	53,8	130	100
		Orta	-	-	10	8,9	17	15,2	33	29,5	52	46,4	112	100
		Eski	2	1,4	12	8,7	17	12,3	45	32,7	62	44,9	138	100
	İlçe Bel. Partisi	AK Parti	9	2,8	25	7,7	55	16,9	84	25,8	152	46,8	325	100
		CHP	-	-	3	7,1	8	19	9	21,4	22	52,4	42	100
		MHP	-	-	-	-	1	7,7	2	15,4	10	76,9	13	100
	2014 BŞB Parti Tercih	AK Parti	4	2,4	21	12,4	36	21,3	33	19,5	75	44,4	169	100
		CHP	2	1,3	3	2,1	14	9,7	43	29,7	83	57,2	145	100
		MHP	3	5,9	3	5,9	10	19,6	16	31,4	19	37,3	51	100
		Diğer	-	-	1	6,6	4	26,7	3	20	7	46,7	15	100
	TOPLAM	f	9		28		64		95		184		380	
		%	2,4		7,4		16,8		25		48,4		100	
		Kümülatif %	2,4		9,8		26,6		51,6		100			

Eski belde belediyelerin Denizli il merkezine olan uzaklığı ile DBB'nin ekonomik yatırımlarından memnuniyet düzeyi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Nitekim DBB'nin ekonomik yatırımından en çok memnun olan toplamda (%4,2'yle "çok memnunun", %11,8'le "memnunun) %16'yla 1.grupta yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan halktır. Diğer taraftan en az memnun olan (%39,5'le "memnun değilim", %48,8'le "hiç memnun değilim") toplamda %88,8'le 5. grupta yer alan eski belde belediyeleridir.

Fotoğraf 5.19. DBB' sinin Çevre Düzenlemesi ve Dere Islah Projesi Yatırımı: Pamukkale Mahallesi

Kaynak: Cem Keysan (19.05.2017)

Ayrıca 5. grupta yer alan eski belde belediyelerinden hiç kimse DBB'nin ekonomik yatırımlarından memnun olmadığı belirtmiştir. Ayrıca Denizli il merkezinden uzaklaştıkça eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın DBB'nin ekonomik yatırımından memnun olma düzeyi azalmaktadır. Ancak 4. grupta memnun olma düzeyi görece biraz artmıştır. Bunun temel sebebi 4. grupta yer alan Nikfer mahallesinde DBB tarafından gerçekleştirilen “Nikfer Kayak Merkezi” çalışmalarındır. Bu etmen dikkate alınmadığında Denizli il merkezinden uzaklaştıkça DBB'nin ekonomik yatırımlarından memnun olma düzeyinin kademeli azaldığı da görülmektedir.

DBB'nin ekonomik yatırımlarından memnuniyet düzeyine etki eden temel faktörün eski belde belediyelerinde yaşayan seçmenlerin parti tercihi olduğu varsayımı da ispatlanmaktadır. DBB'nin ekonomik yatırımlarından “çok memnun” (%2,4'le) ve “memnun” (%12,4'le) olduğunu belirten AK Partili seçmen sayısı toplamda %14,8'ken, bu oran CHP'li seçmenlerde “çok memnunum” cevabında %1,3'e, “memnunum” cevabında ise %2,1'e düşmektedir. MHP'li seçmenler ise AK Partili seçmenlere göre daha az memnun, CHP'li seçmenlere nazaran da daha çok memnundur. CHP'li seçmenler tüm seçmenler içerisinde %19,6'yla en az “kısmen memnunum” cevabını veren kişilerden oluşmaktadır ki, bu durum “memnun değilim”

(%29,7'yle) ve “hiç memnun değilim” (%57,2'yle) cevaplarına (toplamda %86,9'la) yansımıştır. Ayrıca AK Parti'nin kazandığı ilçe belediyelerinin dışındaki eski belde belediyelerinde yaşayan halkın DBB'nin ekonomik yatırımlarından daha az memnun oldukları da görülmektedir.

CHP'li seçmenlerin DBB'nin görev alanlarındaki hizmetler içerisinde ekonomik yatırımlar hizmetlerinde; memnuniyet düzeylerinin en düşük olduğu ve diğer seçmenlere nazaran daha keskin cevap verdikleri de görülmektedir.

Bir önceki bölümde eski belde belediyeleri yönetiminde belde yaşayanlarının ekonomik yatırımlardan memnun olma düzeyine beldenin kuruluş tarihinin ve beldelerin nüfusunun etki ettiği açıklanmıştı. Bu bağlamda eski belde belediyelerinin DBB'nin ekonomik yatırımlarında memnun olma düzeyini incelendiğinde ise bu ilişkinin varlığı kanıtlanmaktadır.

Şöyle ki eski belde belediyelerinin kuruluş tarihi daha eski olanlar eski belde belediyesinin ekonomik yatırımlarından daha çok memnunken; DBB'nin ekonomik yatırımlarından ise daha az memnundur.

Ayrıca bu ilişki nüfus değişkeninde de görülmektedir. Nüfusu daha çok olan eski belde belediyelerinde yaşayan halk eski belde belediyesinin ekonomik yatırımlarından memnun DBB'nin ekonomik yatırımlarından ise daha az memnundur.

Bir başka deyişle nüfusu daha az ve daha yeni kurulan eski belde belediyelerinde yaşayan halk eski belde yönetimlerinin ekonomik yatırımlarından az memnunken; DBB'nin ekonomik yatırımlarından daha çok memnundur.

Bu durumun temel nedeni daha eski tarihte kurulan belde belediyelerinde yaşayan halkın daha evvelden sahip oldukları “hizmet alışkanlarını” veya “hizmet kültürünü” yeni düzenlemede bulamamalarından kaynaklanmaktadır. Diğer etmenler ise şu şekildedir:

1. Nüfusu daha çok olan ve belde belediyesinin kuruluş tarihi daha eski olan belde belediyelerinin sahip olduğu daha fazla aracın belde belediyesinin kapatılmasıyla ilçe belediyesi ya da DBB'ye devredilmesi:

“Belediyemiz kendi kendine yetebilen eksiği değil fazlası olan bir belediyeydi ama şimdi elimizde hiçbir şeyimiz kalmadı...” , *“Eski belde belediyesine ait araçların ilçe veya il merkezine gitmesi kabul edilir değil. Bu araçların büyük çoğunluğu belde de yaşayanlarının yardım ve bağışlarıyla alındı. Bu nedenle bu araçlar mahallede kalmalıydı”*, *“Belde belediyesine ait araç ve gereçlerin mahallemizde bulunmaması*

büyük sıkıntılarının yaşanmasına neden oluyor... Ayrıca bu durum belediye hizmetlerin gerçekleştirilmesinde maliyetleri artırdı...”

2. Belde belediyesinin kapatılmasıyla bazı mahallelerde lise, sağlık ocağı, posta hane, karakol gibi kamu kurumlarının kapatılması, (Söz konusu kamu kurumlarının kapatılması ile belde belediyesinin kapatılması arasında doğrudan bir ilişki bulunmamaktadır)

3. Nüfusu daha çok olan ve belde belediyesinin kuruluş tarihi daha eski olan belde belediyelerinde yaşayan ve maddi durumu iyi olan kişilerin eski belde belediyeleri yönetimlerine önemli bağış, yardım ve desteklerde bulunması:

“Belde belediyesinde daha önceden bağış ve yardımseverlerin katkılarıyla birçok hizmet gerçekleştiriliyordu... Şimdi ise kimse sorumluluk almıyor...”

4. Nüfusu daha çok olan ve belde belediyesinin kuruluş tarihi daha eski olan belde belediyelerinde daha evvelden yapılan hizmet sahalarının (futbol sahası, kapalı spor salonu, park ve bahçeler, kütüphaneler, mesirelik alanların) ya kapanmış olması ya da bakımsız bırakılmasıdır:

*“Eski belde belediyesi döneminde yapılan tesislerin bakımıyla kimse ilgilenmiyor”,
“Müzemiz, kütüphanemiz kapalı...”, “Belde belediyesinin kazanımlarına az değer veriliyor”*

5.7.9. Ulaşım Hizmeti

DBB'nin 6360 sayılı Kanun sonrası ulaşım hizmetinin sunumundaki görevlerini dört başlıkta toplayabiliriz:

1. Denizli Büyükşehir ulaşım ana planını yapmak, koordine etmek ve uygulamak, trafik düzenlemelerinin gerektirdiği tüm tedbirleri almak,
2. Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettiirmek ve ruhsat vermek,
3. Toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek,
4. Ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerinden oluşmaktadır.

DBB'nin ulaşım hizmetlerindeki söz konusu görevleri çalışmanın konusunu oluşturan eski belde belediyeleri özelinde değerlendirildiğinde “toplu taşıma araçlarına ruhsat verme” ile “ulaşım ve toplu taşıma hizmetleri” daha ön planda yer almaktadır.

Ek- 6'ta açıklandığı üzere DBB eski belde belediyelerinin sadece dört tanesine ulaşım hizmeti sağlamaktadır. Bu eski belde belediyeleri; “Başkarcı, Irlıganlı, Pınarkent ve Pamukkale”dir. Söz konusu eski belde belediyelerinin tamamı 1.grupta yer almaktadır.

Dolayısıyla diğer eski belde belediyelerindeki ulaşım hizmeti “özel kooperatifler” tarafından gerçekleştirilmekte ve bu hizmetinin denetiminde tek yetkili kurum DBB’dir.

Fotoğraf. 5.20. DBB’nin Ulaşım Hizmetine Bir Örnek: Pınarkent Mahallesi

Kaynak: Cem Keysan (10.05.2017)

DBB özellikle il merkezine en yakın olan 1.gruptaki eski belde belediyelerine otobüs hizmetini gerçekleştirmektedir. Örneğin Denizli il merkezine uzaklığı 18 km olan Pamukkale mahallesinde otobüs hizmeti bulunmaktayken; il merkezine uzaklığı 25 km olan Karahayıt mahallesinde otobüs hizmeti bulunmamaktadır. DBB’nin bu noktada bir karar verdiği ve “Karahayıt gibi diğer eski belde belediyelerinde de güçlü, örgütlü ve başarılı özel taşıma kooperatif teşkilatının” bulunmasından dolayı bazı eski belde belediyelerinin ulaşım hizmeti için otobüs hizmetini tercih etmediği gözlenmiştir.

Ancak ulaşım hizmeti için eski belde belediyelerinde DBB’nin gerçekleştirdiği hizmetlerde bir takım sorunlar yaşanmaktadır:

1. Öncelikle her eski belde belediyesinde güçlü, örgütlü ve başarılı özel taşıma kooperatif teşkilatı bulunmamaktadır. Özellikle Denizli il merkezinin en uzağında yer alan Çivril ilçesindeki eski belde belediyelerinde kooperatif teşkilatlanması ilçe merkezli olup eski belde belediyelerinde ya yoktur ya da zayıftır.
2. Dolayısıyla 6360 sayılı Kanun öncesinde taşıma kooperatif teşkilatlanmasının olmadığı eski belde belediyelerinde ulaşım hizmeti belde belediyesine ait otobüslerle gerçekleştirilmiştir.
3. DBB her eski belde belediyesine olmasa da özellikle il merkezine daha yakın olan eski belde belediyelerine otobüs hizmetini gerçekleştirmemesinin sebebi; o mahallerdeki özel kooperatiflerde çalışan esnafların yararını koruma amaçlı olduğu

söylenbilir. Nitekim eski belde belediyelerine otobüs hizmeti verse vatandaşın memnuniyet düzeyi artacak ama kooperatifte çalışan esnaf grubunun memnuniyetinde düşüşler meydana gelecektir.

4. Tüm bu değişkenlerden bağımsız olarak Denizli il merkezine en yakın olan eski belde belediyelerinde yaşayan halk; (özellikle 1. grup ve 2.grupta yer alan eski belde belediyeleri) ısrarlı ve kararlı biçimde otobüs hizmeti talebinde bulunmaktadır. Nitekim yerel halk “*neden bizim mahalleye DBB tarafından otobüs seferi düzenlenmiyor?*” şeklinde sorgulayıcı bir tutum izlemektedir.
5. Diğer yandan DBB’nin otobüs hizmeti verdiği dört eski belde belediyesinde yaşayan yerel halk da *otobüs seferlerinin yetersiz olmasından ve otobüslerin uzun güzergâh süresinden* şikâyetçidir.
6. Çivril ilçesindeki eski belde belediyelerinde –ki bu eski belde belediyelerinin büyük çoğunluğunda güçlü, örgütlü ve başarılı özel taşıma kooperatif teşkilatı bulunmamaktadır- ulaşım hizmetinin sağlayan belde belediyesinin otobüs seferlerinin belde belediyesinin kapatılmasıyla sona ermesi yerel halk tarafından tepkiyle karşılanmaktadır.

DBB tüm bu zor planlama sürecini çok iyi belirlemeye çalışmaktadır. Bu noktada DBB’nin ulaşım hizmetinde bir denge politikası izlediği de söylenebilir. DBB bu bağlamda her kesiminin hizmet memnuniyet düzeyini en yüksek seviyede tutmaya çalışmaktadır.

Öncelikli olarak ulaşım hizmetlerinde eski belde belediyelerinin 6360 sayılı Kanun öncesi beldelerindeki hizmet memnuniyet düzeylerini incelediğinde genel olarak ulaşım hizmet memnuniyet düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir.

Ankete katılan 380 kişinin %36,6’sı daha evvel ki eski belde belediyelerin ulaşım hizmetinden “memnunken”, %14,5’i de “çok memnun” olduğunu belirtmiştir. Eski belde belediyeleri yönetiminde ulaşım hizmetinden “kısmen memnun” olanlar ise %31,1’dir. Diğer yandan ise ulaşım hizmetinden memnun olmayanların oranı (%8,9’la “memnun değilim, %8,9’la “hiç memnun değilim”) %17,8’le sınırlı kaldığı görülmektedir.

Eski belde belediyeleri yönetiminde daha evvelki ulaşım hizmetinin memnuniyet düzeyinde eski belde belediyelerinin Denizli il merkezine olan uzaklığının etki etmediği görülmektedir. Bir başka ifadeyle eski belde belediyeleri her ne kadar Denizli il merkezine yakın veya uzak olsa da eski belde belediyesine ait otobüslerle sağlanan veya özel taşıma kooperatiflerinin sunduğu ulaşım hizmeti eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk tarafından daha önceki statüde kabul görmüştür.

6360 sayılı Kanun sonrası -özellikle de özel taşıma kooperatif teşkilatının olmadığı- eski belde belediyelerinde aranan durum; eski belde belediyelerine ait otobüs seferleridir. Nitekim söz konusu ulaşım hizmetine ait hizmet kültürünün 5. gruptaki Çivril ilçesindeki eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkta daha çok yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 5.45. Eski Belde Belediyeleri Yönetiminde Ulaşım Hizmetinin Memnuniyet Düzeyinin Değerlendirilmesi

Ulaşım Hizmeti Eski Belde Belediyesi		Çok Memnunum		Memnunum		Kısmen Memnunum		Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Uzaklık	1.Grup	11	9,2	24	20,2	48	40,3	23	19,3	13	10,9	119	100
	2.Grup	5	11,4	17	38,6	14	31,8	5	11,4	3	6,8	44	100
	3.Grup	16	25	25	39,1	11	17,2	1	1,6	11	17,2	64	100
	4.Grup	5	7,5	36	53,7	17	25,4	5	7,5	4	6	67	100
	5.Grup	18	20,9	37	43	28	32,6	-	-	3	3,5	86	100
	Toplam	55	14,5	139	36,6	118	31,1	34	8,9	34	8,9	380	100
Kümülatif %		14,5		51,1		82,1		91,1		100			

Eski belde belediyelerindeki daha evvelki ulaşım hizmet memnuniyet düzeyleri verilerinden sonra DBB'nin ulaşım hizmeti memnuniyet düzeyleri incelendiğinde ise “çok memnunum” cevabını verenler ile “hiç memnun değilim” cevabını verenler de artışların meydana geldiği görülmektedir.

Ayrıca 1. grupta yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın ulaşım hizmeti genel memnuniyet ortalaması 1,8'dir. Diğer yandan 5. grupta yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın ulaşım hizmeti genel memnuniyet ortalaması ise 3,9'dur.

Dolayısıyla bu durumun temel nedenleri:

- 1. grupta yer alan eski belde belediyelerine DBB tarafından otobüs seferlerinin başlatılmasıdır.
- 5. grupta yer alan eski belde belediyelerindeki daha önceki belde belediyesinin sunduğu otobüs seferlerinin iptal edilmesidir.

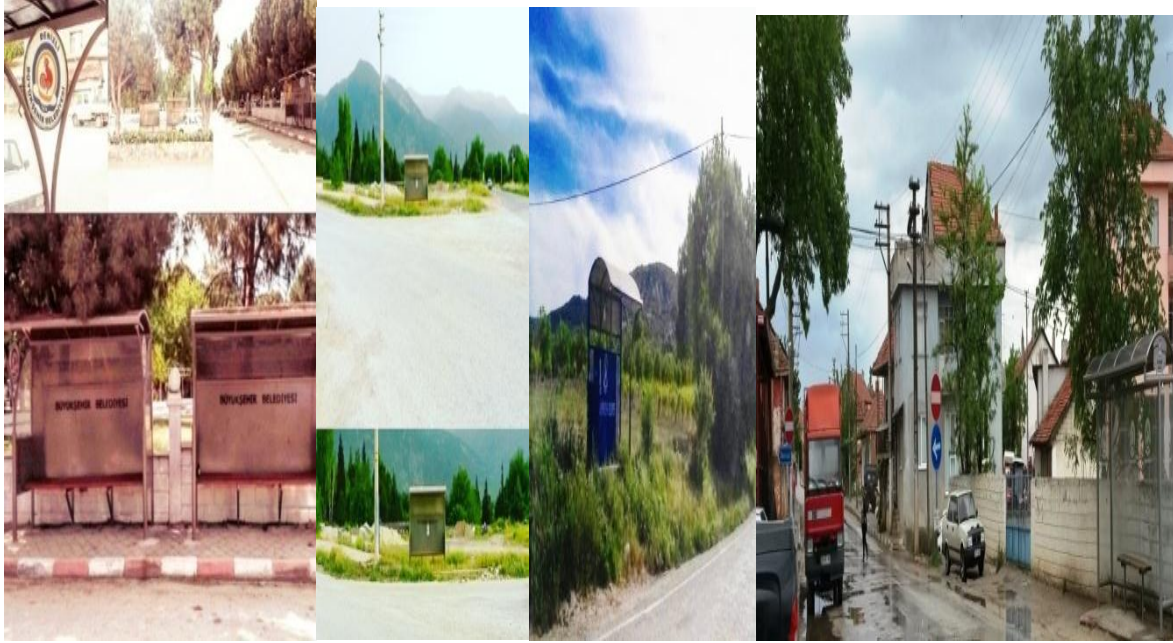
Tablo 5.46. DBB'nin Ulaşım Hizmetinden Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi

DBB ULAŞIM HİZMETİ			Çok Memnunum		Memnunum		Kısmen Memnunum		Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim		Toplam	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
BŞB'nin Cevapları	Uzaklık	1.Grup	63	52,9	33	27,7	14	11,8	1	0,8	8	6,7	119	100
		2.Grup	2	4,5	2	4,5	14	31,8	13	29,5	13	29,5	44	100
		3.Grup	11	17,5	18	28,6	14	20,6	6	9,5	15	23,8	64	100
		4.Grup	4	6	29	43,3	11	16,4	9	13,4	14	20,9	67	100
		5.Grup	-	-	14	16,3	16	18,6	13	15,1	43	50	86	100
	Nüfus	Az	2	2	10	9,8	20	18,6	22	21,6	49	48	103	100
		Çok	78	28,2	86	31	49	17,7	20	7,2	44	15,9	277	100
	Belde Bel. Kur.	Yeni	34	26,2	48	36,9	25	19,2	6	4,6	17	13,1	130	100
		Orta	21	18,8	4	3,6	10	8,9	19	17	58	51,8	112	100
		Eski	25	18,2	44	32,1	34	24,1	17	12,4	18	13,1	138	100
	İlçe Bel. Partisi	AK Parti	75	23,1	93	28,6	51	15,7	27	8,3	79	24,3	325	100
		CHP	5	11,9	3	7,1	14	33,3	10	23,8	10	23,8	42	100
		MHP	-	-	-	-	4	29,1	5	41,8	4	29,1	13	100
	2014 BŞB Parti Tercih	AK Parti	38	22,5	43	25,4	33	19,5	17	10,1	38	22,5	169	100
		CHP	26	18,1	39	27,1	24	16	16	11,1	40	27,8	145	100
		MHP	13	25,5	12	23,5	6	11,8	8	15,7	12	23,5	51	100
Diğer		3	20	2	13,3	6	40	1	6,7	3	20	15	100	
TOPLAM	f	80		96		69		42		93		100		
	%	21,1		25,3		18		11,1		24,5		100		
	Kümülatif %	21,1		46,4		64,4		75,5		100				

Ankete katılan 380 kişi “DBB’nin sunduğu ulaşım hizmetinden memnun musunuz?” sorusuna %21,1’le “çok memnunum”, %25,3’lede “memnunum” cevabını vermiştir. Diğer yandan ise %11,1’i “memnun değilim”, %24,5’i de “hiç memnun değilim” cevabını vermiştir.

Denizli il merkezine en yakın olan 1.gruptaki eski belde belediyelerinde yaşayan halk DBB’nin sunduğu ulaşım hizmetinden en çok memnun olanlardır. 1.grupta ankete katılan 119 kişinin %52,9’u “çok memnun” olduğunu, %27,7’si de “memnun” olduğunu belirtmiş ve toplamda %80,6’lık bir memnuniyet düzeyi tespit edilmiştir.

Fotoğraf 5.21. Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin Ulaşım Hizmetine Örnekler

Kaynak: *Cem Keysan (10.05.2017)*

Fotoğraf 5.21’de yer aldığı üzere DBB ayrıca eski belde belediyelerine “otobüs kulüpleri” kurmuştur. DBB’ye ait bu kulüpler mahalle içerisinde veya mahalleleri ana yolları bağlayan kavşaklarda yer almaktadır.

Denizli il merkezinden uzaklaştıkça DBB’nin sunduğu ulaşım hizmetinin memnuniyet düzeyinde düzenli bir artış veya azalış görülmemektedir. Bu durumun temel nedeni 2. grupta yer alan eski belde belediyeleridir. Nitekim DBB’nin sunduğu ulaşım hizmetinden en az memnun olan da (genel ortalaması 3,7) 2. grupta yer alan eski belde belediyeleridir. Öte yandan 2. gruptaki hizmet memnuniyet düzeyi göz ardı edilirse Denizli il merkezinden uzaklaştıkça DBB’nin sunduğu ulaşım hizmetinin memnuniyet düzeyinin azaldığı da ayrıca görülmektedir.

Bu durum Denizli il merkezine daha yakın da yer alan 2. gruptaki eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın DBB’den ısrarlı ve kararlı biçimde otobüs seferi talep etmeleriyle açıklanabilir. Ancak Denizli il merkezine daha uzakta yer alan eski belde belediyeleri ise “DBB’nin” mahallelerine otobüs seferi gerçekleştirme ihtimalini çok düşük bulmakta, talep etmemekte veya arzulamamaktadır. Nitekim 2. grupta yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk Denizli il merkezine daha yakında yer almalarının dolayı DBB’nin mahallelerine otobüs seferi gerçekleştirilmesinin gerekliliği üzerinde durmakta ve talep etmektedir.

“DBB tüm ilçe, eski köy ve eski belde belediyelerine otobüs seferi sağlayamaz. Bu çok masraflı olur ve mantıklı değil. Ama bizim mesafemiz çok daha yakın ve bizim mahallelere otobüs seferi düzenlenmesi DBB’ye çok maliyet oluşturmaz” düşüncesi içerisindeyler.

Fotoğraf 5.22. DBB’nin Ulaşım Hizmetine Örnek

Kaynak: Cem Keysan (10.05.2017)

Öte taraftan nüfusu daha az olan eski belde belediyelerinde yaşayan halk DBB’nin sunduğu ulaşım hizmetinden daha az memnundur. Nüfusu az olan eski belde belediyelerinde yaşayanlardan ankete katılan 103 kişinin %48’i “hiç memnun değilim”, %21,6’sı da “memnun değilim” cevabını vermiştir. “Çok memnunum” cevabını verenlerin oranı %2, “memnunum” cevabını verenler ise %9,8’le sınırlı kalmıştır. Ayrıca az nüfuslu ve çok nüfuslu eski belde belediyelerinin ulaşım hizmetindeki genel memnuniyet ortalamalarında büyük farklılıklar tespit edilmiştir. Nitekim az nüfuslu eski beldelerin ortalaması 4,0’iken, çok nüfuslu eski beldelerin ortalaması 2,5’tir.

Bu veriler ulaşım hizmetinde ilk bölümünde açıklanan bilgileri kanıtlamaktadır. Nüfusu daha az olan eski belde belediyelerinde güçlü özel taşıma kooperatiflerinin oluşturulması maliyetleri karşılamayacağından dolayı kurulmamıştır. Dolayısıyla nüfusu az olan eski belde belediyelerinde ulaşım 6360 sayılı Kanun öncesi eski belde belediyesinin tekelindeki otobüslerle sağlanmıştır.

6360 sayılı Kanun sonrası söz konusu otobüsler seferlerinin iptal edilmesi ve DBB tarafından da bu mahallelere otobüs seferi düzenlenmemesi: nüfusu az olan mahalleler ile il merkezine uzak olan mahallerde yaşayan yerel halkın ulaşım hizmeti ihtiyacın karşılanması konusunda mağduriyetlerin yaşanmasına neden olmuştur.

Diğer taraftan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın parti tercihleri ile ulaşım hizmetinin memnuniyeti arasında ilişki tespit edilememiştir. Bu noktada yerel halkın ulaşım hizmetinde rasyonel davrandığı ve ideolojik görüşünü ulaşım hizmetine aksatmadığı söylenebilir. Ayrıca AK Parti'nin kazandığı ilçelerdeki eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın ulaşım hizmetlerinden daha çok memnun olduğu görülmüştür.

6360 sayılı Kanun sonrası ilin mülki sınırdaki tüm yerleşim birimlerinin bazı yerel kamusal hizmetlerinin sorumluluğu alan büyükşehir belediyelerinin en zor sınavı ulaşım hizmetinde vereceği söylenebilir. Çünkü bir yanda özel taşıma kooperatifleri, diğer tarafta da otobüs talebinde bulunan yerel halk bulunmaktadır. Bu duruma daha evvel sadece ulaşım hizmet ihtiyacı eski belde belediyelerinin tekelindeki otobüslerle gerçekleşen mahallerde eklenince büyükşehir belediyelerinin sorumluluğu artmaktadır.

Büyükşehir belediyeleri bu hususta çok iyi denge politikaları oluşturmalı, bilimsel verilerle ulaşım hizmet ihtiyacını çok iyi tespit edebilmelidir. Kuşkusuz ilin tamamındaki tüm yerleşim birimlerine ulaşım hizmetinin sağlanması çok maliyetli bir hizmeti ortaya çıkaracaktır ki bu durum gerçeklikten de uzaktır. Aynı zamanda 6360 sayılı Kanunun gerekçesine aykırı bir durumdur. Ancak büyükşehir belediyeleri ilçe belediyelerinde veya eski belde belediyelerinde: “içme suyu, kanalizasyon ve itfaiye” hizmetlerinde gerçekleştirdiği hizmet örgütlenmesini ulaşım hizmetlerinde de kurabilir. Dolayısıyla da DBB'ye ait otobüsler de sadece ilçe merkezli olarak bazı mahallelere seferler gerçekleştirebilir.

5.7.10. Defin ve Mezarlık Hizmeti

6360 sayılı Kanunda defin ve mezarlık hizmeti büyükşehir belediyelerinin yetki ve görev alınanda olan hizmetlerden biridir. Diğer yandan ise yine 6360 sayılı Kanun defin ve mezarlık hizmetini isterse büyükşehir belediyelerinin meclis kararıyla ilçe belediyelerine devredebileceğini ya da birlikte yapabileceklerini de düzenlenmiştir. Bu bağlamda DBB defin ve mezarlık hizmetinde tercihini kendisinden tarafa kullanmış dolayısıyla ilçe belediyelerine devretmemiş ve de birlikte yapma kararı almamıştır.

DBB'nin eski belde belediyelerinde sunduğu defin ve mezarlık hizmetine geçmeden eski belde belediye yönetimlerinin sunduğu defin ve mezarlık hizmetinin memnuniyet düzeyi incelendiğinde genel olarak “memnun” olmadıkları görülmektedir. Ankete katılanların %42,1'i “kısmen memnun” olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca “kısmen memnunum” cevabını verenlerin büyük çoğunluğu defin ve mezarlık hizmetinde belde belediyelerinin yetersiz kaldıklarını da belirtmişlerdir. Bu oranı %23,7'yle “memnunum” cevabı izlemiştir. Öte yandan

memnun olmayanların oranı toplamda (%16,6'yla memnun değilim, %6,1'le hiç memnun değilim) %22,7'dir.

Tablo 5.47. Eski Belde Belediyeleri Yönetiminde Defin ve Mezarlık Hizmetinin Memnuniyet Düzeyleri

Eski Belde Belediyesi	f	%	Kümülatif Yüzde
Çok Memnunum	44	11,6	11,6
Memnunum	90	23,7	35,3
Kısmen Memnunum	160	42,1	77,4
Memnum Değilim	63	16,6	93,9
Hiç Memnun Değilim	23	6,1	100,0
Toplam	380	100,0	

Diğer taraftan ise 6360 sayılı Kanun sonrası eski belde belediyelerinde en farklı hizmet memnuniyet sonuçlarının defin ve mezarlık hizmetinde yaşandığı görülmektedir. Nitekim DBB'nin sunduğu tüm hizmetler içerisinde defin ve mezarlık hizmeti; hizmet memnuniyet düzeyinin en yüksek olduğu hizmet türü olmuştur. Ankete katılan 380 kişi içerisinde sadece 1 kişi defin ve mezarlık hizmetinden memnun olmadığını belirtmiştir. Ayrıca DBB'nin sunduğu defin ve mezarlık hizmetinin memnuniyet düzeyine “hiç memnun değilim” cevabını da hiç kimse vermemiştir.

Eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın DBB'nin sunduğu Defin ve mezarlık hizmetlerinden bu derece yüksek oranda memnun olmalarının sebepleri şu şekilde sıralanabilir:

1. DBB defin ve mezarlık hizmetlerinde:

- Mahallelere cenaze aracı göndermekte,
- Cenaze aracında cenazeyi hazırlayacak bay veya bayan personel hazır bulunmakta,
- Cenazenin defnedileceği yer yine DBB'ye ait personel tarafından hazırlanmakta,
- Cenaze evine DBB tarafından yemek gönderilmekte,
- Mezarlıkların bakımı eksiksiz şekilde yapılmaktadır.

2. DBB defin ve mezarlık hizmetinde gerçekleştirdiği tüm bu hizmetlerinin karşılığında yerel halktan herhangi bir ücret almamaktadır.

Tablo 5.48. DBB'nin Defin ve Mezarlık Hizmetinden Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi

Defin ve Mezarlık Hizmeti DBB		Çok Memnunum		Memnunum		Kısmen Memnunum		Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim		Toplam		
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
BŞB'nin Cevapları	Uzaklık	1.Grup	101	84,9	16	13,4	2	1,7	-	-	-	-	119	100
		2.Grup	34	77,3	9	20,5	1	2,3	-	-	-	-	44	100
		3.Grup	40	62,5	17	26,6	7	10,9	-	-	-	-	64	100
		4.Grup	37	55,2	24	35,8	6	9	-	-	-	-	67	100
		5.Grup	36	41,9	45	52,3	4	4,7	1	1,2	-	-	86	100
	Nüfus	Az	67	65	30	29,1	6	5,8	-	-	-	-	103	100
		Çok	181	65,3	81	29,2	14	5,1	1	0,4	-	-	277	100
	Belde Bel. Kur.	Yeni	91	70	35	26,9	4	3,1	-	-	-	-	130	100
		Orta	70	62,5	36	32,1	6	5,4	-	-	-	-	112	100
		Eski	87	63	40	29	10	7,2	1	-	-	-	138	100
	İlçe Bel. Partisi	AK Parti	214	65,8	110	30,8	10	3,1	1	0,3	-	-	325	100
		CHP	27	64,3	7	16,7	8	19	-	-	-	-	42	100
		MHP	7	53,8	4	30,8	2	15,4	-	-	-	-	13	100
	2014 BŞB Parti Tercih	AK Parti	130	76,9	34	20,1	4	2,4	1	0,6	-	-	169	100
		CHP	79	54,5	54	37,2	12	8,3	-	-	-	-	145	100
		MHP	30	58,8	19	37,3	2	3,9	-	-	-	-	51	100
		Diğer	9	60	4	26,7	2	13,3	-	-	-	-	15	100
TOPLAM	f	248		111		20		1		-		380		
	%	65,3		29,2		5,3		0,3		-		100		
	Kümülatif %	65,3		94,5		99,7		100		-				

Öte yandan ankete katılan 380 kişinin %65,3'ü "çok memnun" olduğunu, %29,2'si de "memnun" olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla da memnuniyet düzeyinin kümülatif oranı %94,5'e çıkmıştır.

Fotoğraf 5.23. DBB'nin Defin ve Mezarlık Hizmetine Bir Örnek: Nikfer Mahallesi

Kaynak: *Cem Keysan (27.07.2016)*

Fotoğraf 5.23'te yer aldığı üzere Nikfer mahallesinde DBB'ye ait cenaze yıkama aracı defin hizmetini gerçekleştirmektedir.

Denizli il merkezine olan mesafe ile DBB'nin sunduğu defin ve mezarlık hizmetinin memnuniyet düzeyinde ilişki bulunmaktadır. DBB'nin sunduğu defin ve mezarlık hizmetinden en çok memnun olan eski belde belediyelerinin 1. grupta yer aldığı görülmektedir. Nitekim 1. grupta yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın %84,9 “çok memnun”, %13,4'ü de “memnun” olduğunu ifade etmiştir. Diğer taraftan da 5. grupta yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın %41,9'u defin ve mezarlık hizmetine “çok memnunum” cevabını vermiştir. Ayrıca Denizli il merkezinden uzaklaştıkça DBB'nin sunduğu defin ve mezarlık hizmetinin memnuniyet düzeyi ortalamalarında kademeli azaldığı görülmektedir.

Eski belde belediyelerine ait nüfusun DBB'nin sunduğu defin ve mezarlık hizmetinin memnuniyet düzeyine etki etmediği görülmektedir. Ayrıca eski belde belediyelerinin nüfusuna göre yapılan sınıflandırmada az nüfuslu ile çok nüfuslu eski belde belediyelerinde yaşayanların sayısı farklı olsa da DBB'nin sunduğu defin ve mezarlık hizmetinin memnuniyet düzey oranlarının birbirine çok yakın olması çalışmanın güvenilirliğini ortaya koymaktadır.

Fotoğraf 5.24. DBB'nin Defin ve Mezarlık Hizmeti: Kızılyer ve Gölbaşı Mahalleleri

Kaynak: *Cem Keysan (14.05.2017)*

Mahallelerdeki mezarlıklarının bakım ve onarımdan sorumlu olan DBB'nin mezarlık bakım hizmetlerine örnekler Fotoğraf 5.24'te gösterilmektedir. Dolayısıyla DBB mezarlıkların etrafı çevrilmekte, içerisindeki yollara taş döşenmekte, mezarlığın ot temizliği düzenli olarak gerçekleştirilmektedir.

Belde belediyelerinin kuruluş tarihine göre DBB'nin sunduğu defin ve mezarlık hizmetinin memnuniyet düzeyi incelediğinde ise daha eski tarihte kurulan eski belde belediyelerinde hizmet memnuniyetinin daha düşük olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle daha yeni kurulan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın DBB'nin sunduğu defin ve mezarlık hizmetinden görece daha çok memnun oldukları saptanmıştır.

Diğer taraftan DBB'nin sunduğu defin ve mezarlık hizmetinden en çok memnun olanların AK Parti seçmeni olduğu da görülmektedir. AK Parti seçmeninin toplamda %97'si (%76,9'u "çok memnun", %20,'si de "memnun") DBB'nin sunduğu defin ve mezarlık hizmetinden memnun olduğunu belirtmiştir. Ayrıca AK Partinin kazandığı ilçelerde yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın DBB'nin sunduğu defin ve mezarlık hizmetinden daha çok memnun olduğu da tespit edilmiştir.

5.7.11. Sosyal ve Kültürel Hizmetler

Eski belde belediyelerinde Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyelerinin ortaklığında gerçekleşen diğer hizmetlerden biri de sosyal ve kültürel hizmetlerdir. Sosyal kültürel hizmetlerin:

- Sosyal donatı alanların yapımı veya bakımı ile
- Eğitim, sağlık, kütüphane, spor ve vb. hizmetleri kapsadığı söylenebilir.

6360 sayılı Kanunda sosyal ve kültürel hizmetlerin gerçekleştirilmesi hususunda BŞB'leri ile ilçe belediyeleri arasında net bir biçimde hizmet paylaşımı yapılmamıştır. Dolayısıyla sosyal ve kültürel hizmetler büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyelerinin ortaklığında gerçekleştirilmektedir. Diğer yandan ise Denizli ili özelinde; sosyal ve kültürel hizmetlerde DBB'nin ilçe belediyelerine oranla eski belde belediyelerinde daha çok görev ve sorumluluk aldığı gözlenmiştir.

DBB'nin sunduğu sosyal ve kültürel hizmetlerin memnuniyet düzeylerini incelemeden önce daha evvelki eski belde belediyeleri yönetimindeki sosyal ve kültürel hizmetlerin memnuniyet düzeylerinin incelenmesi konunun anlaşılabilirliğini sağlayacaktır.

Bu bağlamda daha evvelden eski belde belediyelerinde yaşaya yerel halk beldenin sunduğu sosyal kültürel hizmetlerden %13,4'le “çok memnun”, %19,5'le “memnun”, %31,1'le “kısmen memnun” olduğunu belirtmiştir. Diğer taraftan %8,7'si “memnun değilim” ve %27,4'de “hiç memnun değilim” cevabını vermiştir. %27,4'lük bir oranın beldenin sosyal ve kültürel hizmetlerinden “hiç memnun” olmadığını belirtmesi oldukça dikkat çekicidir. Bu nedenle belde dönemine ait sosyal ve kültürel hizmetlerdeki memnuniyet düzeylerinin detaylı şekilde incelenmesi gerekmektedir.

Eski belde belediyeleri yönetimine ait daha evvelki sosyal ve kültürel hizmetlerin memnuniyet düzeyi ile belde belediyesinin kuruluş tarihi ve belde belediyesinin nüfusu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 5.49. Eski Belde Belediyeleri Yönetiminde Sosyal ve Kültürel Hizmetlerin Memnuniyet Düzeylerinin Değerlendirilmesi

SOSYAL ve KÜLTÜREL HİZMETLER		Çok Memnunum		Memnunum		Kısmen Memnunum		Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Belde Belediyesinin Süresi	Yeni	3	2,3	14	10,8	42	32,3	21	16,2	50	38,5	130	100
	Orta	11	9,8	20	17,9	39	34,8	8	7,1	34	30,4	112	100
	Eski	37	26,8	40	29	37	26,8	4	2,9	20	14,5	138	100
	TOPLAM	51	13,4	74	32,9	118	31,1	33	8,7	104	27,4	380	100
Belde Belediyesinin Nüfusu	Az	4	3,9	13	12,6	35	34	8	7,8	43	41,7	103	100
	Çok	47	17	61	22	83	30	25	9	61	22	277	100
	TOPLAM	51	13,4	74	32,9	118	31,1	33	8,7	104	27,4	380	100
Kümülatif %		13,4		32,9		63,9		72,6		100			

Beldenin sosyal ve kültürel hizmetlerinden daha çok memnun olan yerel halk daha eski tarihte kurulan eski belde belediyelerinde yaşamaktadır. Nitekim eski beldelerde yaşayan ve ankete katılan 138 kişinin %26,8'i "çok memnun", %29'u da "memnun" olduğu belirtmiştir. Beldenin kuruluş tarihinin daha yeni olan beldelerde ise yaşayan ve ankete katılan 130 kişinin sadece %2,3'ü "çok memnun olduğunu", %10,8'ide "memnun" olduğu belirtmiştir. Dolayısıyla beldenin kuruluş tarihi daha eski tarihli olan beldeler de daha evvelki eski belde belediyelerinin sunduğu sosyal ve kültürel hizmetlerin memnuniyet düzeyi daha yüksektir.

Diğer yandan beldenin nüfusuyla beldenin sosyal ve kültürel hizmetlerin memnuniyet düzeyindeki ilişkide ise beldenin nüfusu azaldıkça hizmetin memnuniyet düzeyinin düştüğü görülmektedir. Nitekim nüfusu az olan ve ankete katılan 103 kişinin %41,7'si beldenin sosyal ve kültürel hizmetlerinden "hiç memnun" değilken, nüfusu çok olan ve ankete katılan 277 kişinin sadece %22'si "hiç memnun" olmadığını belirtmiştir.

Ayrıca beldenin sosyal ve kültürel hizmetlerinden memnun olan %13,4'ün %12,4'ü çok nüfuslu eski belde belediyelerinde, %9,7'si de daha eski kurulan belde belediyelerinde yaşamaktadır.

Tablo 5.50. DBB'nin Sosyal ve Kültürel Hizmetlerin Memnuniyet Düzeylerinin İncelenmesi

DBB Sosyal ve Kültürel Hizmetler		Çok Memnunum		Memnunum		Kısmen Memnunum		Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim		Toplam		
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
BŞB'nin Cevapları	Uzaklık	1.Grup	1	0,8	6	5	43	36,1	21	17,6	48	40,3	119	100
		2.Grup	3	6,8	4	9,1	7	15,9	11	25	19	43,2	44	100
		3.Grup	3	4,7	2	3,1	17	26,6	12	18,8	30	46,9	64	100
		4.Grup	1	1,5	1	1,5	6	9	15	22,4	44	65,7	67	100
		5.Grup	-	-	-	-	1	1,2	18	20,9	67	77,9	86	100
	Nüfus	Az	0	-	3	2,9	12	11,7	18	17,5	70	68	103	100
		Çok	8	2,9	10	3,6	62	22,4	59	23,1	138	49,8	277	100
	Belde Bel. Kur.	Yeni	1	0,8	2	1,5	31	23,8	21	16,2	75	57,7	130	100
		Orta	3	2,7	7	6,2	12	10,7	20	17,9	70	62,5	112	100
		Eski	4	2,9	4	2,9	31	22,5	36	62,5	63	45,7	138	100
	İlçe Bel. Partisi	AK Parti	3	0,9	12	3,7	64	19,7	70	21,5	176	54,2	325	100
		CHP	5	11,9	1	2,4	10	23,8	5	11,9	21	50	42	100
		MHP	-	-	-	-	-	-	2	15,4	11	84,6	13	100
	2014 BŞB Parti Tercih	AK Parti	6	3,6	11	6,5	32	18,9	33	19,5	87	51,5	169	100
		CHP	1	0,7	1	0,7	27	18,6	27	18,6	89	61,4	145	100
MHP		1	2	1	2	9	17,6	13	25,5	27	52,9	51	100	
Diğer		-	-	-	-	6	40	4	26,7	5	33,3	15	100	
TOPLAM	Sayı	8		13		74		77		208		380		
	Yüzde	2,1		3,4		19,5		20,3		54,7		100		
	Kümülatif %	2,1		5,5		25		45,3		100				

Diğer taraftan ise DBB'nin eski belde belediyelerinde sunduğu sosyal ve kültürel hizmetlerin memnuniyet düzeylerinin de oldukça düşük olduğu görülmektedir. Ankete katılanların sadece %2,1'i "çok memnun" olduğu, %5,5'i ise "memnun olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla DBB'nin eski belde belediyelerinde sunduğu hizmetler içerisinde memnuniyet düzeyinin en düşük olduğu hizmet sosyal ve kültürel hizmetler olmuştur. Nitekim sosyal ve kültürel hizmetlerin genel memnuniyet ortalaması 4,2'dir. Belde belediyesinde ise sosyal ve kültürel hizmetlerin genel memnuniyet ortalaması 3,1'dir.

Yeni düzenleme sonrası sosyal ve kültürel hizmetlerde en önemli fark; yerel halka göre belde belediyeleri döneminde gerçekleştirilen festival etkinliklerin artık yapılmamasıdır. Ayrıca festival etkinliklerinin genelde her yıl düzenle olarak gerçekleştirildiği ve bu etkinliklerin yöreye olumlu katkılar sağladığını da düşünmektedirler.

Nitekim yerel halkın diğer düşünceleri ise şu şekildedir:

“Festivaller bizim için çok önemliydi... Kırsal kesimde yaşıyoruz; bizim tek sosyal ve kültürel etkinliğimizdi... Belediye kapatılmasından bu yana festival yapamıyoruz...”, “Belediye varken en azından her yıl iyi veya kötü festivaller yapılırdı. Dışarıda yaşayan hemşerilerimiz gelirdi. Kasabamız tanınılırdı.”

Diğer yandan DBB'nin sunduğu sosyal ve kültürel hizmetlerin memnuniyet düzeyi ile eski belde belediyelerinin Denizli il merkezine olan uzaklığı arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. 1. grupta yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın genel memnuniyet ortalaması 3,9'ken, 5. grupta yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın genel memnuniyet ortalaması 4,7'dir. Ayrıca eski belde belediyeleri Denizli il merkezinden uzaklaştıkça DBB'nin sunduğu sosyal ve kültürel hizmetlerin memnuniyet düzeyi de azalmaktadır. Ayrıca 5. grubun 4,7'lik ortalaması tüm hizmetler içerisinde; en düşük memnuniyet düzey ortalaması olarak hesaplanmıştır.

Fotoğraf 5.25. DBB'nin Sosyal ve Kültürel Hizmetleri

Kaynak: Cem Keysan (30.06.2017)

DBB eski belde belediyelerinde amatör spor kulüplerine nakdi yardım yapmakta (üstte) ayrıca da eski belde belediyelerinin düzenlediği festivallere de destek ve katkı sunmaktadır (altta).

Diğer taraftan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın parti tercihlerinin DBB'nin sunduğu sosyal ve kültürel hizmetlere etki ettiği görülmektedir. AK Partili seçmeler ile diğer seçmen gruplarının sosyal ve kültürel hizmetlerden memnun olma düzey ortalamaları (AK Parti, 4,0, Diğer seçmenler, 3,9) birbirine yakındır. MHP'li seçmenler (4,2'lik ortalama ile) üçüncü olurken; CHP'li seçmenler ise (4,3'lük ortalama ile) DBB'nin sunduğu sosyal ve kültürel hizmetlerden en az memnun olan gruptur.

Ayrıca eski belde belediyelerinin nüfusunun DBB'nin sunduğu sosyal ve kültürel hizmetlerin memnuniyet düzeyine etki ettiği ispatlanmıştır. Nitekim az nüfuslu eski belde belediyelerinin ortalaması 4,5'iken, çok nüfuslu eski belde belediyelerinin ortalaması 4,1'dir. Diğer yandan DBB'nin sunduğu sosyal ve kültürel hizmetlerin memnuniyet düzeyi ile eski belde belediyelerinin kuruluş tarihleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

5.8. Katılım ve Hizmetlere Erişebilirlik

Çalışmanın bu bölümünde eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın belde yönetimi ile 6360 sayılı Kanun sonrası mahalle statüsündeki; “seçilmişlere ve hizmet ihtiyaçlarına ulaşılabilirlik” ile “iletişim kurma ve siyasal kararlara katılım-söz sahibi” olmadaki memnuniyet düzeyleri karşılaştırılacaktır.

5.8.1. Seçilmişlere ve Hizmet İhtiyaçlarına Ulaşılabilirlik ile İletişim Kurma

Tablo. 5.51’de görüldüğü üzere eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkta belde statüsü ile mahalle statüsündeki ulaşılabilirlik ile iletişim kurmadaki memnuniyet düzeylerinde büyük farklılıklar tespit edilmiştir. Ankete katılan 380 kişinin %74,2’si daha evvelden belde yönetiminde ulaşılabilirlik ile iletişim kurmada “çok memnun” olduğunu belirtmiştir. Ancak bu oran BŞB’ye dönüştükten sonra %9,7 düşmüştür. Belde de memnun olmayanların toplamı 11 kişi ile (“memnun değilim” 8 kişi %2,1, “hiç memnun değilim” 3 kişi %1,6) sınırlı kalmıştır. BŞB de bu oranın toplamı ise (%18,7’yle “memnun değilim”, %35,3’le de “hiç memnun değilim”) %54’e ulaşmıştır.

Tablo 5.51. Seçilmişlere ve Hizmet İhtiyaçlarına Ulaşılabilirlik ile İletişim Kurma

	Eski Belde Belediyeleri		BŞB	
	f	%	f	%
Çok Memnunum	282	74,2	37	9,7
Memnunum	52	13,7	48	12,6
Kısmen Memnunum	32	8,4	90	23,7
Memnun Değilim	8	2,1	71	18,7
Hiç Memnun Değilim	3	1,6	134	35,3
Toplam	380	100	380	100

Bu bağlamda 6360 sayılı Kanun sonrası eski belde belediyelerinin BŞB’ye bağlanması; eğitim seviyesi yüksek kişilerden oluşan belediye yönetimi ile eğitim seviyesi düşük yöre halkı arasındaki bağlantıların veya iletişimin kopmasına yol açmıştır. Nitekim DBB deki yöneticilerin eğitim durumu ile eski belde belediyelerinde yaşayanların eğitim durumu arasında büyük farklılıkların olduğu açıktır. Ancak eski belde belediyelerinin daha evvelki yönetiminde yer alan; belediye başkanlarının, belediye meclis üyelerinin veya personelinin eğitim seviyesinin belde yaşayanlarının eğitim seviyesine daha benzer olması belde yönetimiyle yöre halkının daha kolay iletişim kurmasını sağlamaktaydı. “Bizi bizden çok tahsilli kişiler ve

personel yönetiyor; oysa bizim eğitim durumumuz çok düşük. Bizi bizden biri yönetmeli ki bizi anlasın veya biz kendimizi anlatabilelim” gibi yorumları anket sorularının cevaplanması aşamasında sıklıkla dile getirmişlerdir.

Eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk alışılan yerel hizmet kültürü sonucunda, yerel nitelikli hizmetleri “ayağımızın altında” olarak nitelendirmektedir. “Derdimizi” ve “isteklerimizi” anlatacak “muhatap” bulamıyoruz diyerek DBB yönetimi ile iletişimin oldukça güç olduğuna vurgu yapmaktadırlar:

“Bu sistemin adı uzaktan yönetim... Kimseye ulaşamıyoruz”, “Belediye varken kendi yağımızda kavruluyorduk. Şimdi en büyük sorunu hizmetlerde muhatap bulmada yaşıyoruz”, “Seçilmişler daha çok halkın içine karışmalı”, “Hizmet sunucularına ulaşmada büyük sıkıntılar yaşıyoruz”, “Yaşadığımız sorunları ilgili yöneticilere iletmekte güçlük yaşıyoruz”, “Muhatap bulamıyoruz...”, “Denizli il merkezine mesafemiz çok uzak olduğu için belediye yönetimiyle iletişim kuramıyoruz; DBB’ye gelip gidemiyoruz”

Tablo 5.52. Ulaşılabilirlik ile İletişim Kurma - Parti Tercihinin İlişkisi

BŞB	Çok Memnunum		Memnunum		Kısmen Memnunum		Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
AK Parti	31	18,3	38	22,5	55	32,5	19	11,2	26	15,4	169	100
CHP	6	4,1	4	2,8	24	16,6	36	24,8	75	51,7	145	100
MHP	-	-	5	9,8	10	19,6	11	21,6	25	49	51	100
Diğer	-	-	1	6,7	1	6,7	5	33,3	8	53,3	15	100
Toplam	f	37	48	90	71	134	380					
	%	9,7	12,6	23,7	18,7	35,3	100					

Diğer yandan ise AK Parti seçmeninin %18,3’ü ulaşılabilirlik ve iletişim kurmadan “çok memnun” olduğunu, %22,5’ide “memnun” olduğunu belirtmiştir. CHP seçmeninin ise sadece %4,1’inin “çok memnun” olduğu, %2,8’in de “memnun” olduğu görülmektedir.

DBB yöneticilerinin mahalleye geldiklerinde sürekli koruma ile dolaşmaları veya sürekli yanlarında kolluk güçlerinin bulunması halkın iletişime geçmesini güçleştirmektedir. Diğer yandan ise Denizli ilinin tamamından sorumlu olan DBB’nin yöneticilerinin 1 milyonu aşan nüfusla bire bir iletişim kurması da mümkün değildir. Nitekim yerel halkın bir bölümü:

“DBB’nin seçilmiş yöneticilerine ulaşamamaktan dolayı sıkıntı yaşıyorlar. Oysa kimse sosyal medya aracılığıyla iletişime geçmiyor.”, “İnternet, sosyal medya ile seçilmişlere ulaşmak daha basit... Ancak halk bu iletişim yönetmelerini kullanmıyor. Yüz yüze görüşmek

istiyor... Tabi bu da mümkün değil... Sonuçta Denizli de yaşayan kaç kişi var” yorumlarında bulunmuştur.

5.8.2. Siyasal Kararlara Katılım ve Söz Sahibi Olma

6360 sayılı Kanun sonrası meydana gelen dönüşümler ile eski belde belediyelerinin yönetimi arasında meydana gelen en büyük farklılıklardan bir tanesi de “siyasal kararlara katılım ve söz sahibi olmada” yaşandığı söylenebilir.

Tablo 5.53. Siyasal Kararlara Katılım ve Söz Sahibi Olma (Belde-BŞB Karşılaştırması)

	Eski Belde Belediyeleri		BŞB	
	f	%	f	%
Çok Memnunum	129	33,9	12	3,2
Memnunum	77	20,3	30	7,9
Kısmen Memnunum	99	26,1	77	20,3
Memnun Değilim	29	7,6	59	15,5
Hiç Memnun Değilim	46	12,1	202	53,2
Toplam	380	100	380	100

Öncelikli olarak eski belde belediyeleri yönetimindeki “siyasal kararlara katılım ve söz sahibi olmanın” memnuniyet düzeyi “seçilmişlere ve hizmet ihtiyaçlarına ulaşılabilirlik ile iletişim kurmanın” memnuniyet düzeyinden genel olarak düşük olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın daha evvelden; belde yöneticileriyle iletişim kurabildiğini ancak aynı oranda “siyasal kararlara katılmadığı” veya “siyasal kararlarda söz sahibi” olamadığı söylenebilir.

Öte yandan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkta belde statüsü ile mahalle statüsündeki siyasal kararlara katılım ve söz sahibi olmada da büyük farklılıklar bulunmaktadır. Nitekim ankete katılanların %33,9’u beldede “siyasal kararlara katılımdan” “çok memnun” olduğunu, %20,3’ü de “memnun” olduğunu belirtmiştir. Ancak bu oran BŞB’ye dönüştükten sonra “çok memnunum” cevabında %3,2’ye, “memnunum” cevabında ise %7,9’a düşmüştür. Belde de memnun olmayanların toplamı “memnun değilim” cevabında %7,6, “hiç memnun değilim” cevabında ise %12,1’iken, BŞB de bu oran da “memnun değilim” cevabında %15,5’e, “hiç memnun değilim” cevabında ise %53,2’ye çıkmıştır.

Tablo 5.54. Siyasal Kararlara Katılım ve Söz Sahibi Olma ile Parti Tercih İlişkisi

BŞB	Çok Memnunum		Memnunum		Kısmen Memnunum		Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
AK Parti	11	6,5	22	13	56	33,1	26	15,4	54	32	169	100
CHP	1	0,7	6	4,1	9	6,2	24	16,6	105	72,4	145	100
MHP	-	-	1	2	11	21,6	6	11,8	33	64,7	51	100
Diğer	-	-	1	6,7	1	6,7	3	20	10	66,7	15	100
Toplam	f	12	30	77	59	202	380					
	%	3,2	7,9	20,3	15,5	53,2	100					

Diğer yandan ise AK Parti seçmeninin %6,5'i siyasal kararlara katılım ve söz sahibi olmada “çok memnun” olduğunu, %13'ü de “memnun” olduğunu belirtmiştir. CHP seçmeninin ise sadece %0,7'si “çok memnun” olduğu, %4,1'i de “memnun” olduğu görülmektedir. Ayrıca MHP'li seçmenler ile diğer seçmenlerin “çok memnunum” ve “memnunum” cevaplarını hiç cevap vermediği de görülmektedir.

Eski belde belediyesinde yaşayan yerel halkın belde statüsünde kazandığı en önemli hizmet alışkanlığı “yönetici olabilme” fırsatıdır. Gerek beldenin mahalle muhtarlığı yönetiminde gerekse de belde belediyesinin meclis üyeliği bu fırsatı oluşturmaktadır. Ancak 6360 sayılı Kanun sonrası bu görev sahalarının kaldırılması ve yeni düzenlemedeki görev sahalarına daha çok ilçede ve ilde yaşayanlardan oluşmasına daha elverişli olması belde belediyelerinde yaşayan yerel halkı zor durumda bırakmıştır. Dolayısıyla, yönetici, yönetici adayı, meclis üyesi, meclis üyesi adayı veya belediye başkanı, belediye başkan adayı olabilen yerel halk; yıllar içerisinde “siyasal kararlara katılım ve söz sahibi olmada” belde belediyesinin yönetimini vasıtasıyla kendilerine has bir katılım kültürü oluşturmuştur.

Eski belde belediyelerinin kendilerine has katılım kültürü belde belediyelerinin hizmetlerini gerçekleştirirken farklı biçimlerde katkı sağlamıştır. Dolayısıyla katılım kültürü belde belediyesinin yöneticilerine kolaylık sağlamış ve hizmetlerin daha etkin, daha verimli işlemesine yol açmıştır. Ayrıca eski belde belediyelerinde her ay gerçekleşen belediye meclis toplantılarında yöre sorunlarının tartışılması beldenin kalkınmasına önemli katkılar sunmuştur.

Ancak 6360 sayılı Kanun sonrası bu katılım kültürü yok olmuştur. Gerek AK Parti'nin ilçe belediyesini kazandığı eski belde belediyelerinde gerekse de CHP ile MHP'nin kazandığı ilçe belediyelerindeki eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk; mahalle statüsünde bu katılım kültürünün yerini partilerin ilçe başkanlarının veya yöneticilerinin doldurduğunu

aktarmıştır. Dolayısıyla bu durum güncel siyasal tartışmalarının yerel hizmetlerde yer yer görülmesine neden olabilecektir. Dolayısıyla belde belediyelerinin kapatılması sonucunda oluşan yönetsel boşlukta veya yerel kamusal hizmetlerin sunumunda parti teşkilatlarının veya yöneticilerin daha çok ön planda yer almaya başladığı söylenebilir.

Hayırsever iş adamlarının veya maddi durumu iyi olan belde yaşayanlarının yardım ve desteklerini azatlıkları, daha az sorumluluk aldıkları da gözlenmiştir:

“Yeni düzenleme yerel yönetimlere katılımı azaltmıştır”, “Yöre sorunları o bölgede çözülmelidir”, “Mahalle olduktan sonra kasabanın zenginleri veya ileri gelenleri artık eskisi gibi sorumluluk almıyor”, “Kasabanın sorunlarıyla kimse ilgilenmiyor”, “Herkes ihtiyaçları nasıl olsa birileri yapacak diye umursanmıyor”, “Herkes sorumluluğu birbirine atıyor”, “Kimse elini taşın altına koymuyor”, “Hizmetlerin yapılmasından önce ve yapılma aşamasında artık hiç bizlerin fikirleri dikkate alınmıyor...”

Öte taraftan yerel halk DBB tarafından mahallelerinde gerçekleştirilen hizmetlerde kendilerinin fikirlerinin alınmadığını da belirtmiştir: *“Mahallemize gerçekleşen hizmetler başlanıyor ama tamamlanması çok uzun süre tutuyor. Bu sürede bizler mağduriyetler yaşıyoruz. Ayrıca gerçekleşen hizmetler yeteri kadar takip edilmiyor. Yüklenici firma bizim fikirlerimize dikkate almıyor”, “Hizmeti gerçekleştirenler; hizmeti kullanacak kişiler değil; sağ olsunlar hizmeti yapıp gidecekler... DBB’nin mahallemize yaptığı hizmeti biz kullanacağız. Bu sebeple bizim fikirlerimiz daha çok dikkate alınmalı...”*

Ayrıca; yerel halkın yeni düzenleme sonrası siyasal kararlara katılımında istekli olmadığı da belirtilebilir. Yerel halkın büyük çoğunluğunun isteğini veya şikâyetini iletmeye teşebbüs etmekten çekindiği de söylenebilir. *“Nasıl olsa yapmayacaklar”, “Beni mi dinleyecekler”* düşüncelerinin yerel halkta oldukça yaygın olduğu gözlenmiştir.

5.9. Eski Belde Belediyelerinde 6360 Sayılı Kanun Sonrasında Meydana Gelen Hizmet Dönüşümlerinin Değerlendirilmesi

Çalışmanın bu bölümünde yer verilen sorular eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın 6360 sayılı Kanun sonrası yaşadıkları dönüşümler hakkındaki düşüncelerini tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Dolayısıyla 6360 sayılı Kanun sonrası yaşanan dönüşümün genel değerlendirilmesi yerel halkın temel hizmetlerdeki memnuniyet düzeylerine de etki edebilecektir. Ayrıca yerel halkın bu düşünceleri DBB’nin eski belde belediyelerinde sunduğu hizmetler ziyade 6360 sayılı Kanunun genel değerlendirmesini kapsamaktadır.

5.9.1.Kaynak İsrافی ve Hizmet Maliyetlerine Yönelik Veriler

Kaynak israfı ve hizmet maliyetleri; 6360 sayılı Kanunun genel gerekçesinde oldukça geniş şekilde yer almış ve kaynak israfını engellemeyi öngördüğü içinde eski belde belediyeleri mahalleye dönüştürüldüğü açıklanmıştır. Ancak “6360 sayılı Kanun kaynak israfını önlemekte midir?” sorusuna verilen cevaplarda eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk belde belediyelerinin kaynak israfına neden olduğu görüşüne katılmamaktadır. Nitekim ankete katılanlara sorulan “6360 sayılı Kanun kaynak israfını önlemekte midir?” sorusuna %43,4’ü “hiç katılmıyorum”, “%12,6’sı da “katılmıyorum” cevabını vermiştir.

Tablo 5.55. 6360 sayılı Kanun Kaynak İsrafını Önlemekte midir?

BŞB	Çok Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
AK Parti	45	26,6	25	14,8	40	23,7	15	8,9	44	26	169	100
CHP	5	3,4	3	2,1	20	13,8	20	13,8	97	66,9	145	100
MHP	7	13,7	3	5,9	12	23,5	11	21,6	18	35,3	51	100
Diğer	1	6,7	2	13,3	4	26,7	2	13,3	6	40	15	100
Toplam	f	58	33	76	48	165	380					
	%	15,3	8,7	20	12,6	43,4	100					

6360 sayılı Kanun sonrası yerel yönetimlerde kaynak israfının önlenmemesinin düşünülmesinin en önemli sebebi yetki alanı ve sahası genişleyen hizmetlerin, belediye hizmetlerinde BŞB’lerinin hizmet maliyetlerini artırdığını düşüncesidir:

“Yetki ve sorumluluk alanı genişleyen hizmetler belediyelerin daha çok harcama yapmasına neden oldu...”

Eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk DBB’nin hizmet iş yükünün arttığına dikkat çekmektedir. Dolayısıyla 6360 sayılı Kanun sonrası DBB tarafından ilin tamamında daha çok gerçekleştirilen hizmetleri yerel halk artan hizmet maliyetlerinin temel nedeni olarak görmektedir. Eski belde belediyelerindeki fazla personelin azalmadığını tam tersi daha fazla personelin belediye yönetiminde çalıştığını vurgulamışlardır. Bu noktada sadece “belde belediyesinin başkanının maaşının” artık olmadığını da belirtmişlerdir. Diğer yandan belde belediyesinin kapatılmasını desteklemeyenlerin tamamı “kaynak israfının engellenmediğini” belirtmiştir.

Kaynak israfının yeni düzenleme ile daha da arttığı yönündeki düşüncenin sebeplerinden biri de yerel halka göre; “DBB’ye ait araçların sürekli ve sık seferlerle mahallelere gelip gitmesidir.” Eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk yeni düzenlemede “denetleme” ve “uyum” sorunlarının tespit edilemediğini düşünmekte ve bunun sonucunda da kaynak israflarının engellenemediğini de belirtmektedir. Bir başka ifadeyle yerel halk kaynak israfının ve hizmet maliyetlerinin azaltılmasının ön koşulunu iş takibinin veya iş denetiminin iyileştirilmesi olarak tanımlamaktadır.

5.9.2. DBB’nin Eski Belde Belediyelerinde Şube Açmasına Yönelik Veriler

Ankete katılanlara sorulan “DBB mahallenize şube açmalı mıdır?” sorusu öncelikli olarak parti tercihine göre analiz edildiğinde önemli farklılıkların olmadığı görülmektedir. Tüm eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk parti tercihi ne olursa olsun DBB’nin mahallelerinde şube açmasını talep etmektedir. Ankete katılan 380 kişinin %62,4’ü “DBB mahallenizde şube açmalı mıdır?” sorusuna “çok katılıyorum” cevabını vermiştir. Diğer yandan ankete katılanların parti tercihine göre bu soruya “çok katılıyorum” cevaplarının oranlarının da yakın düzeyde olması dikkat çekicidir.

Tablo 5.56. DBB Mahallenizde Şube Açmalı mıdır?

BŞB	Çok Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
AK Parti	102	60,4	26	15,4	10	5,9	5	3	26	15,4	169	100	
CHP	98	67,6	16	11	11	7,6	2	1,4	18	12,4	145	100	
MHP	30	58,8	8	15,7	4	7,8	2	3,9	7	13,7	51	100	
Diğer	7	46,7	1	6,7	4	26,7	-	-	3	20	15	100	
Toplam	f	237		51		29		9		54		380	
	%	62,4		13,4		7,6		2,4		14,2		100	

Öte yandan “hiç katılmıyorum” cevabını veren 54 kişinin 35’i “belde belediyesinin kapatılmasını” desteklemeyen kişilerdir. Bu kişilerin DBB’nin mahallelerinde şube açmasını istememekte; belde belediyesinin tekrardan tüzel kişiliğinin geri verilmesini öncelikli talepleri olarak belirtmektedirler:

“Yerel hizmetlerde çok büyük sıkıntılar yaşamıyoruz; ancak tek ihtiyacımız ve öncelikli talebimiz belde belediyesi statüsünün geri verilmesidir...”

1. grup ile 5. grupta yaşayan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk arasında “DBB mahallenize şube açmalı mıdır?” sorusu verilen cevaplarda farklılıklar tespit edilmiştir. 1. grup %60,5’le “çok katılıyorum”, %7,6’yla “katılıyorum” cevabını verirken, bu oranlar 5. grupta “çok katılıyorum” cevabında %65,1’e, “katılıyorum” cevabında ise %26,7’ye çıkmıştır. Dolayısıyla da Denizli il merkezine en uzakta yer alan 5. gruptaki yerel halk; %90’nın üzerinde DBB’nin mahallelerine şube açmasını talep etmektedir.

Ayrıca Tablo. 5.57’de yer aldığı üzere belde belediyesinin kuruluş tarihi ile belde belediyelerinin nüfusu dikkate alındığında “DBB mahallenize şube açmalı mıdır?” sorusu verilen cevaplarda anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Belde belediyesinin kuruluş tarihi daha eski olanlar ile nüfusu daha çok olan eski belde belediyeleri DBB’nin mahallelerine şube açmalarını daha fazla talep ettiği görülmektedir.

Tablo 5.57. DBB Mahallenizde Şube Açmalı mıdır? Sorusuna Verilen Cevapların İncelenmesi

DBB Mahallenizde Şube Açmalı mıdır?		Çok Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Belde Belediyesinin Süresi	Yeni	80	61,5	14	10,8	12	9,2	2	1,5	12	16,9	130	100
	Orta	65	58	21	18,8	7	6,2	4	3,6	15	13,4	112	100
	Eski	92	66,7	16	11,6	10	7,2	3	2,2	17	12,3	138	100
	TOPLAM	237	62,4	51	13,4	29	7,6	9	2,4	54	14,2	380	100
Belde Belediyesinin Nüfusu	Az	57	55,3	14	13,6	10	9,7	2	1,9	20	19,4	103	100
	Çok	180	65	37	13,4	19	6,9	7	2,5	34	12,3	277	100
	TOPLAM	237	62,4	51	13,4	29	7,6	9	2,4	54	14,2	380	100
Kümülatif %		62,4		75,8		83,4		85,8		100			

Ayrıca DBB tarafından eski belde belediyelerine gezici tahsilat araçları gönderilmektedir. Yerel halk bu araçlardan oldukça memnundur. Yerel halkın mahallelerine şube açılmasına yönelik talebinin asıl nedeninin ise belde belediyesi yönetiminde alıştıkları hizmet kültüründen kaynaklandığı söylenebilir.

Yerel halk; “belde belediyesi varken her şey elimizin altındaydı”, “belediye binasına gidip işimizi hallediyorduk”, “belediye gitmek önceden bizi işimizden alıkoymazdı” yorumlarında bulunmuşlardır.

5.9.3. Eski Belde Belediyesinin Kapatılmasına Yönelik Veriler

Çalışmanın bu bölümünde yer verilen soru, çalışmanın tamamının daha iyi analiz edilmesine yardımcı olabilecektir. Ayrıca yerel halkın bu soruya yönelik cevapları ile DBB'nin sunduğu hizmetlerin memnuniyet düzeylerindeki etkisi de incelenecektir.

Ankete katılanların %57,1'i "eski belde belediyesinin kapatılmasını destekliyor musunuz?" sorusuna "hiç katılmıyorum", %6,3'ünde "katılmıyorum" cevabını vermiştir. Diğer yandan "eski belde belediyesinin kapatılmasını destekleyenler" ise %17,4 (çok katılıyorum), %3,4'le (katılıyorum) sınırlı kalmıştır.

Fotoğraf 5.26. Kamu Tüzel Kişiliği Kaldırılarak Mahalleye Dönüştürülen Eski Belde Belediyelerinin Eski Belediye Hizmet Binaları: Yenicekent, Pınarkent ve İsbey Mahalleri

Kaynak: Cem Keysan (10.05.2017)

Tablo 5.58. Eski Belde Belediyenizin Kapatılmasını Destekliyor Musunuz?

BŞB	Çok Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Ak Parti	52	30,8	10	5,9	45	26,6	10	5,9	52	30,8	169	100
CHP	5	3,4	2	1,4	11	7,6	9	6,2	118	81,4	145	100
MHP	7	13,7	1	2	2	3,9	4	7,8	37	72,5	51	100
Diğer	2	13,3	-	-	2	13,3	1	6,7	10	66,7	15	100
Toplam	f	66	13	60	24	217	380					
	%	17,4	3,4	15,8	6,3	57,1	100					

Tablo. 5.58’de yer aldığı üzere AK Parti seçmeni dışındaki seçmenlerin belde belediyelerinin kapatılmasını desteklemiyorum cevabının oranların birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bununla birlikte AK Parti seçmenlerinin %40’ına yakını da belde belediyesinin kapatılmasını desteklememektedir.

Diğer seçmenleri oluşturan ve genelde eski merkez sağ seçmenini temsil eden yerel halkın belde belediyesi seçimi olsa; mevcut şartlarda kazanma ihtimalleri olmamasına rağmen belde belediyesinin kapatılmasını desteklememeleri dikkat çekicidir. CHP seçmeninin toplamda sadece %4,8’i (%3,4’ü kesinlikle katılıyorum, %1,4’ü de katılıyorum) eski belde belediyesinin kapatılmasını desteklemektedir. Ayrıca bazı seçmenler “*belde belediyesinin kapatılmasını desteklemedim. Ancak yeni düzenlemede DBB’den aldığım hizmetler kararımın değişmesine neden oldu*” yorumlarında bulunmuşlardır.

Denizli il merkezine göre eski belde belediyelerinin kapatılmasını en çok destekleyenler ise 1.grup ile 4.grupta yer alan eski belde belediyeleridir. Diğer yandan da eski belde belediyelerinin kapatılmasını desteklemeyenler en çok 5.grupta yer almaktadır.

Tablo 5.59. Eski Belde Belediyenizin Kapatılmasını Destekliyor Musunuz?* Eski Belde Belediyelerinin İl Merkezine Olan Uzaklığı

		Çok Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Uzaklık	1.Grup	30	25,2	4	3,4	25	21	8	6,7	52	43,7	119	100
	2.Grup	8	18,2	-	-	3	6,8	3	6,8	30	68,2	44	100
	3.Grup	5	7,8	-	-	6	9,4	2	3,1	51	79,7	64	100
	4.Grup	16	23,9	4	6	13	19,4	2	3	32	47,8	67	100
	5.Grup	7	8,1	5	5,8	13	15,1	9	10,5	52	60,5	86	100
	Toplam	66	17,4	13	3,4	60	15,8	24	6,3	217	57,1	380	100

4. grupta yer alan eski belde belediyelerinden biri olan Çivril ilçesindeki Kızılcasöğüt ilçesinin ilçe merkezine olan uzaklığı 500 metredir. Ayrıca Kızılcasöğüt'te belde belediyesi 1994 yılında kurulmuştur. 4.grupta yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın 16 kişisi; “belde belediyesinin kapatılmasını destekliyor musunuz?” sorusuna “çok katılıyorum” cevabı vermiştir. Bu kişilerin 10’u Kızılcasöğüt mahallesinde yaşamaktadır. Dolayısıyla bu etmen dikkate alınmadığında Denizli il merkezinden uzaklaştıkça belde belediyesinin kapatılmasını desteklemeyenlerin oransal olarak arttığı da görülmektedir.

Diğer yandan eski belde belediyelerinin kapatılmasının olumlu ve olumsuz yönleri şu şekilde sıralanabilir:

Olumlu Yönleri:

1. Öncelikli olarak nüfusu az ve daha yeni kurulan eski belde belediyeleri için eski belde belediyelerinin kapatılması oldukça rasyonel bir karar olduğu söylenebilir. Ayrıca söz konusu eski belde belediyelerin DBB'nin hizmet faaliyetlerinden memnun olma düzeyleri de yüksektir.

“Eski belde belediyesinin kapatılması; yerel düzeyde bizleri tekelleşen kısır döngüden kurtardı. Zaten nüfusumuz çok çok az. Sürekli aynı kişiler eski belde belediyesinin yönetiminde yer almaktaydı. Ayrıca bu kişilerin önceliği de hep yine kendilerinin ihtiyaçlarını karşılamaktı”, “Eski belde belediyelerinin yönetimleri siyaseti ön planda tuttular. Küçük işlerle uğraşarak zaman kayıpları yaşadılar.

Kaynakları verimli kullanamadılar ve kendi ihtiyaçlarını hep ilk sırada tuttular”, “Yeni düzenlemede de hizmet alamıyoruz. Eskiden de alamıyorduk. Ancak şimdi en azından daha iyi hizmet sunacak güçlü ve imkânlı belediye yönetimleri var. Hizmet alabilme imkânımız oluştu”, “Bizim eski belediye yönetimi hizmet yapamadı; maddi imkânı yoktu”, “Eski belde belediyesi yönetiminde yer alan yöneticiler kendilerinin ve çevresindeki kişilere özel hizmetlerde bulunuyordu”, “DBB’ye bağlandıktan sonra hizmet hayali kurabiliyoruz. Artık maddi yetersizlik endişesi yaşamıyoruz”, “Bizim belediye az nüfusluydu. Maddi imkânları yoktu. Bu sebeple hizmette gerçekleştiremiyordu. Şimdi yeni düzenlemede bu sıkıntıları yaşamıyoruz; hizmet alabiliyoruz”, “Belediyenin kapatılmasıyla birlikte keyfi uygulamalardan ve kayırmacılıktan kurtulduk”, “6360 sayılı Kanun kaynakları tek elde toplamakta; yerel kamusal hizmetlerde güçlü bir sistem oluşturmaktadır. Ayrıca büyük projelerin gerçekleşmesini mümkün hale getirmektedir”

2. Küçük nüfuslu belde belediyeleri özelinde daha çok olmak üzere daha evvelki statüde belde belediyesinin başkanlığının seçimlerinde; belde siyasi kutuplaşmanın arttığı söylenebilir. Diğer taraftan eski belde belediyelerinin kapatılması ile birlikte siyasi kutuplaşma azalma eğiliminde olduğu ve daha çok hizmetlerin konuşulduğu da belirtilmiştir.

“Eski belde belediyesinin seçimlerinde kasabamızda çok fazla siyasi kutuplaşma oluşurdu. Şimdi ise BŞB seçimi, ilçe belediye başkanlığı seçimi ve muhtarlık seçimlerinde önceki belde seçimlerine nazaran kutuplaşma olmadı. Geçen sürede siyaset değil, hizmetler daha fazla konuşuluyor”, “Seçim döneminde kimse kimseyle hiçbir sorun yaşamadı. Belde belediyesinin kapatılması ile yaşadığımız siyasi kutuplaşma engellendi. Artık ihtiyacımız olan hizmetler daha ön planda yer alıyor”, “Belediyenin kapatılması hem iyi oldu, hem de kötü. Ancak iyi tarafı daha çok ağır basıyor. En azından belde belediyesi seçimi olmayacak artık...”

Bu bağlamda da küçük nüfuslu eski belde belediyelerinde büyük nüfuslu eski belde belediyelerine nazaran siyasi kutuplaşmanın daha çok ve daha şiddetli yaşandığı söylenebilir. Bu durumda; özellikle 6360 sayılı Kanunun eski belde belediyelerinde siyasi kutuplaşmayı engellediği ve özellikle küçük nüfuslu eski belde belediyelerinde yerel kamusal hizmetlerin daha ön planda yer almasına yol açtığı söylenebilir.

Fotoğraf 5.27. Kamu Tüzel Kişiliği Kaldırılarak Mahalleye Dönüştürülen Eski Belde Belediyelerinde Eski ve Yeni Kurumlar: Gümüşsu Mahallesi

Kaynak: *Cem Keysan (25.06.2017)*

Fotoğraf 5.27’de yer aldığı üzere eski belde belediyelerinde 6360 sayılı Kanun öncesindeki ve sonrasındaki kamu kurumları iç içe geçmiş durumdadır.

Olumsuz Yönleri:

1. Belde belediyesinin kuruluş tarihi daha eski olan belde belediyelerinde yaşayan yerel halk alıştığı hizmet kültürünü yeni düzenlemede aramakta ve karşılığını bulamamaktadır.
2. Nüfusu daha çok olan eski belde belediyelerindeki hizmet iş yükü oldukça fazladır ve bu hizmetleri DBB yetişmemektedir:

“Ölçek büyüdükçe hizmetlerin ayrıntıları kaybolmaktadır. Oysa bizim derdimiz büyük hizmetler değil, bizim küçük dertlerimiz var, ayrıntılara saklanan yaşamımız var...”, “Mahallenin nüfusu çok fazla; beldenin mahalleye dönüştürülmesi hizmet aksamalarına neden oluyor...”

3. Belde belediyesin kapatılması ile birlikte doğrudan veya dolaylı ilişkili bazı yönetsel boşluklar ortaya çıkmıştır. Söz konusu yönetsel boşluklar 6360 sayılı Kanunda ayrıntılı düzenlenmemesi birtakım sıkıntıların yaşanmasına yol açmaktadır.

➤ Çiftçi Koruma Başkanlıkları,

- Amatör Spor Kulüpleri,
- Vakıf veya Dernekler,
- Ulaşım, (Belde belediyesine ait eski otobüslerin olmaması)
- Eski belde belediyesine ait işletmelerin kapatılması,
- Mahalledeki güvenlik kameraları,
- Mahalledeki müzeler ile kütüphanelerin kapalı olması,
- Futbol sahaları, kapalı spor salonları ile mesirelik alanlarının bakımsızlığı,

en çok sıkıntıların yaşandığı ve hizmetlerde problemlerin olduğu alanlar olarak sıralanabilir.

4. Belde belediyesinin kapatılmasa duygusal gerekçelerle de zor bir dönüşüm sürecini ifade etmektedir. Bu sebeple yerel kamusal hizmetlerin ihtiyacından bağımsız olarak eski belde belediyelerinin kapatılması yerel halkta bir memnuniyetsizlik oluşturduğu söylenebilir.

“Yaşadığımız yerleşim yerinin artık mahalle ismiyle anılması bizleri üzüyor”, “belde belediyesinin mahalleye dönüştürülmesi belediye hizmetlerinde değil de içimizde bir boşluk yarattı”, “belde belediyesinin kasabaya kazandırdığı tüm kazanımlar sanki bir anda kayboldu. Her şey yerinde duruyor ama... Yadırgıyoruz”, “Hemşerilik bilinci kayboldu”, “Şimdi çevre köydeki komşularımız bize, sizde mahalle olduğunuz diyorlar”, “Mahalle olmayı hala alışamadık. Yıllarca belediyemiz vardı; gurur duyuyorduk... Şimdi çok yadırgıyoruz...”

5. Eski belde belediyelerinde belde belediye başkanları sadece yörenin yerel kamusal hizmetleriyle ilgilenmezlerdi. Aynı zamanda beldenin tüm sorunlarıyla ilgilenmek zorunda kalırlardı. Bu sebeple belde belediye başkanlıları kendi yöresinde önemli bir kanaat önderi kimliğine de sahipti. Dolayısıyla yeni düzenlemede belde belediyesi başkanlık makamının olmaması bir takım sorunların yaşanmasına neden olabilir. Nitekim yerel halkın bu konudaki düşünceleri şu şekildedir:

“Mahallemizin yaş ortalaması oldukça yüksek. Yaşlılarımızın çocukları başka yerlerde yaşıyorlar. Önceden gerek belediye başkanı gerekse de belediye yönetimi yaşlılarımızla ilgilenirdi. Ancak şimdi yaşlılar belediyenin kapatılmasıyla birlikte gündelik yaşamlarında büyük sıkıntılar yaşıyor”, “Eski belde belediyelerinde belediye başkanları sadece yörenin yerel kamusal hizmetleriyle ilgilenmezdi. Gerekli durumlarda aile, iş gibi yöre insanlarının sosyolojik sorunlarıyla da bire bir ilgilenirdi. Şimdi bu alanda bir boşluk yaşıyoruz...”

5.9.4. Eski Belde Belediyelerinde Yaşam Kalitesine Yönelik Veriler

Ankete katılanların %7,4'ü “6360 sayılı Kanun sonrası mahalleimde yaşam kaliteniz yükselmiş midir?” sorusuna “çok katılıyorum”, %4,2'si “katılıyorum” cevabını vermiştir. Diğer yandan ise “hiç katılmıyorum” cevabını verenler %62,9, “katılmıyorum” cevabını verenler ise %10,3'tür.

Tablo. 5.60'da yer aldığı üzere “6360 sayılı Kanun sonrası mahallenizde yaşam kaliteniz yükseldi mi?” sorusunun cevabını parti tercihine göre analiz edildiğinde önemli farklılıklar olduğu görülmektedir. AK Parti dışındaki seçmenlerin büyük çoğunluğunun DBB'ye bağlandıktan sonra “mahalleimde yaşam kalitem yükselmedi” cevabını vermiştir.

Tablo 5.60. 6360 Sayılı Kanun Sonrasında Mahallenizde Yaşam Kaliteniz Yükseldi mi?

BŞB	Çok Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
AK Parti	16	9,5	13	7,7	39	23,1	25	14,8	76	45	169	100
CHP	6	4,1	-	-	10	6,9	11	7,6	118	81,4	145	100
MHP	5	9,8	2	3,9	6	11,8	2	3,9	36	70,6	51	100
Diğer	1	6,7	1	6,7	3	20	1	6,7	9	60	15	100
Toplam	f	28	16	58	39	239	380					
	%	7,4	4,2	15,3	10,3	62,9	100					

Diğer yandan 5.grupta sadece 1 kişi DBB'ye bağlandıktan sonra mahalleimde yaşam kalitem yükseldi cevabını vermiştir. Ayrıca en fazla mahallesinde yaşam kalitesinin yükseldiğini belirtenler 1. grupta yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halktır.

Ayrıca kuruluş tarihi daha yeni olan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk; DBB'ye bağlandıktan sonra mahallelerinde yaşam kalitesinin yükseldiğini oransal olarak daha fazla belirtmiştir. Daha evvelden hizmet alamayan ve ekonomik sıkıntılar yaşayan bu belde belediyeleri yönetimlerinde yaşayan yerel halkın DBB'nin yaptığı hizmetleri daha çok önemsedikleri söylenebilir.

Eski belde belediyelerinin genel özellikleri şu şekildedir;

- Ekonominin yeteri kadar gelişmemiştir.
- Gelir seviyesinin oldukça düşüktür.
- Göç tehdidi altındadırlar.

Dolayısıyla eski belde belediyelerinde belediye hizmetleriyle yaşam kalitesinin yükseltilmesi oldukça zordur. Eski belde belediyelerinin yaşadıkları bu sorunlar yerel kamusal hizmet sunumunun kapsamının dışındadır. Dolayısıyla eski belde belediyelerinde yaşam kalitesinin artmasının ön şartı belediye hizmetlerinin iyileştirilmesi değildir.

Diğer yandan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın yaş ortalamasının yüksek olması hizmet tercihlerini doğrudan etkilemektedir. Nitekim yaş ortalaması yüksek nüfus;

- Sağlık Ocağı,
- Eczane,
- Atm

gibi hizmetleri genel olarak yaşam kalitelerini etkileyen parametreler olarak ön plana çıkarmaktadır.

5.9.5. Mahalle Statüsüne ve Muhtarlık Birimine Daha Fazla Hizmet Yetkisi Verilmesine Yönelik Veriler

“Mahalle statüsüne ve muhtarlık birimine daha fazla hizmet yetkisi verilsin mi?” sorusuna verilen cevaplar çalışmada en farklı sonuçların alındığı bölümlerden bir tanesi olmuştur. Şöyle ki, ankete katılanların gerek parti tercihi, gerek Denizli il merkezine olan uzaklığı gerekse de belde belediyesinin kuruluşu ve nüfusuyla bu soruya verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Tablo 5.61. Mahalle Statüsüne ve Muhtarlık Birimine Daha Fazla Hizmet Yetkisi Verilmesin mi?

BŞB	Çok Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
AK Parti	74	43,8	23	13,6	23	13,6	8	4,7	41	24,3	169	100
CHP	76	52,4	25	17,2	14	9,7	5	3,4	25	17,2	145	100
MHP	25	49	7	13,7	7	13,7	2	3,9	10	19,6	51	100
Diğer	4	26,7	4	26,7	3	20	1	6,7	3	20	15	100
Toplam	f	179	59	47	16	79	380					
	%	47,1	15,5	12,4	4,2	20,8	100					

Bu durumun temel sebebi; eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk; bu soruya şuan ki güncel muhtarın hizmetinden memnun olma durumuna göre cevap vermiştir. Diğer yandan yerel halk mahallelerinde “ya DBB tarafından hizmet şubesi açılmasını, ya da mahalle statüsüne ve muhtarlık birimine daha fazla hizmet yetkisi verilmesini” istemektedir.

Bu noktada eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın tercihinin “DBB tarafından mahallelerine hizmet şubesi” açılmasından yana olduğu söylenebilir. Nitekim yerel halk mahallelerinde yetkili iki farklı belediye teşkilatlanmasının bulunmasını gerekçe göstererek; “muhtar daha fazla hizmet yetkisi alırsa; hizmetlerde yetki karmaşası daha fazla artar” düşüncesi içerisindeyler. Dolayısıyla da mahalle statüsüne ve muhtarlık birimine daha fazla hizmet yetkisinin verilmesini sakıncalı bulmaktadırlar. Ayrıca bu durumunun daha fazla hizmet karmaşasını veya yetki karmaşasını ortaya çıkarabileceğini de düşünmektedirler.

5.9.6. Eski Belde Belediyelerinin İl Merkezine Uzaklığının DBB'nin Sunduğu Hizmetler Üzerindeki Etkisine Yönelik Veriler

Ankete katılanların %46,6'sı “mahallenizin DBB'ye olan mesafesi DBB'nin sunduğu hizmetleri etkilemekte midir?” sorusuna “çok katılıyorum”, %13,7'si ise “katılıyorum” cevabını vermiştir. Parti tercihine göre ise bu soruya verilen cevaplar analiz edildiğinde ise önemli farklılıkların bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 5.62. Mahallenizin DBB'ye Olan Mesafesi DBB'nin Sunduğu Hizmetleri Etkilemekte midir?

BŞB	Çok Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
AK Parti	67	39,6	25	14,8	32	18,9	10	5,9	35	20,7	169	100
CHP	79	54,5	15	10,3	31	21,4	6	4,1	14	9,7	145	100
MHP	24	47,1	10	19,6	6	11,8	1	2	10	19,6	51	100
Diğer	7	46,7	2	13,3	3	20	1	6,7	2	13,3	15	100
Toplam	f	177	52	72	18	61	380					
	%	46,6	13,7	18,9	4,7	16,1	100					

Diğer yandan Denizli il merkezinden uzaklaştıkça “mahallenizin DBB'ye olan mesafesi DBB'nin sunduğu hizmetleri etkilemekte midir?” sorusuna verilen “katılıyorum” cevabının oranının arttığı saptanmıştır. 1. grubun %48,7'si çok katılıyorum, %10,9'u katılıyorum derken, 5. grupta çok katılıyorum cevabı %52,3'ü, katılıyorum cevabı da %15,1'e çıkmıştır.

5.9.7. Eski Belde Belediyelerindeki Küçük ve Gündelik Hizmetlere Yönelik Memnuniyet Düzeyi Verileri

Ankete katılanların %30,3'ü “mahallenizdeki küçük ve gündelik hizmetler DBB tarafından kısa sürede gerçekleştirilmekte midir?” sorusuna “çok katılıyorum”, %19,2'si “katılıyorum” ve %21,8'i de “kısmen katılıyorum” cevabını vermiştir.

Genel olarak bu verilerden anlaşıldığı üzere eski belde belediyelerinde; kanalizasyon tıkanıklığı, su patlaması, yol asfaltlaması veya kaplaması gibi küçük ve gündelik hizmetlerde; hizmet aksamalarının yaşanmadığı, DBB tarafından bu hizmetlerin kısa sürede yapıldığı görülmektedir. DESKİ biriminin; eski belde belediyelerinde hizmet aksamalarının yaşanmasını engellediği söylenebilir.

Diğer taraftan ise parti tercihinde önemli farklılıklar bulunmaktadır. AK Parti seçmenleri küçük ve gündelik hizmetlerin DBB tarafından kısa sürede gerçekleştirdiğini en çok belirten gruptur. CHP seçmeninin %40'ı ise küçük ve gündelik hizmetlerin DBB tarafından yapılmadığını belirtmiştir. Bu oran AK Parti seçmeninde ise %18'le sınırlı kalmıştır. AK Parti dışındaki seçmenlerin küçük ve gündelik hizmet faaliyetleriyle ilgili düşünceleri ise şu şekildedir:

“Yeni düzenleme çok şahane değil. Ancak eskisine göre hizmetler daha iyi yapılıyor. Tek sorun gündelik hizmetlerde. Hizmet aksamaları; gündelik hizmetlerde çok fazla yaşanıyor.”, *“Belediyenin kapatılmasıyla, temel hizmetlerde sıkıntılar yaşamıyoruz. Ancak küçük hizmetlerde büyük sıkıntılarla karşı karşıya kalıyoruz”*, *“Gündelik yaşamda küçük hizmetlerde yapılmıyor. Sokaklar kurumuş otlarla dolu, sosyal tesislerimiz atıl duruma düştü, yaz dönemlerinde ilaçlama yapılmıyor, sokak hayvanlarıyla kimse ilgilenmiyor...”*

Tablo 5.63. Mahallenizdeki Küçük ve Gündelik Hizmetler DBB tarafından Kısa Sürede Gerçekleştirilmekte midir?

BŞB	Çok Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
AK Parti	77	45,6	36	21,3	27	16	13	7,7	16	9,5	169	100
CHP	23	15,9	26	17,9	36	24,8	15	10,3	45	31	145	100
MHP	15	29,4	9	17,6	13	25,5	7	13,7	7	13,7	51	100
Diğer	-	-	2	13,3	7	46,7	2	13,3	4	26,7	15	100
Toplam	f	115	73	83	37	72	380					
	%	30,3	19,2	21,8	9,7	18,9	100					

Eski belde belediyelerinin Denizli il merkezine olan uzaklığı ile küçük ve gündelik hizmetlerin DBB tarafından kısa sürede gerçekleştirilmesi arasında herhangi bir ilişkisi bulunamamıştır. Ancak nüfusu daha çok olan eski belde belediyeleri ile daha eski tarihte kurulan belde belediyelerinde “mahallenizdeki küçük ve gündelik hizmetler DBB tarafından kısa sürede gerçekleştirilmekte midir?” sorusuna verilen “katılıyorum” cevaplarında azalmaların yaşandığı görülmüştür. Daha eski tarihte kurulan belde belediyeleri %34’le katılmıyorum cevabını verirken, bu oran daha yeni kurulan eski belde belediyelerinde %20,8’e düşmüştür. Bu durumun nedeni daha önce açıklandığı üzere daha eski tarihte kurulan belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın hizmet alışkanlıklarından, hizmet kültüründen veya hizmet tecrübelerinden kaynaklanmaktadır.

5.9.8. Eski Belde Belediyelerinde Yaşayan Yerel Halkın Ödediği Vergilerin Memnuniyet Düzey Verileri

Ankete katılanların toplamda %74,5’i (%62,4’ü “çok katılıyorum”, %12,1’i “katılıyorum”) “6360 sayılı Kanun sonrasında ödediğiniz vergilerden memnun musunuz?” sorusuna “katılmıyorum” cevabını vermiştir. Ankete katılanlar tarafından en çok dikkat çekilen husus ise su faturasındaki artışlardır. Katı atık bedelinin çok yüksek olmasını, su faturasındaki katlamalı dilim uygulanmasını yerel halk tepkiyle karşılanmaktadır:

“Yeni düzenleme sonrası her verginin ücreti yükseldi. Hiç akla gelmeyen pazar yerlerinde ki yer parasının daha artması pazar ürünlerinin fiyatlarını etkiledi. Artık eskisi gibi pazarıcı da gelmiyor”, “Maliyetler çok ama çok arttı. Bizim bütçemiz bu maliyetleri karşılayamıyor”, “Zaten belde belediyesinin kapatılması ekonomimizi kötüleştirdi; bir de vergilerin artması iyi olmadı”, “Belediye hizmetlerinde maliyetlerin artması bizleri ekonomik olarak zor durumda bırakıyor...”

Çalışmanın örneklemini içerisinde yer alan bazı eski belde belediyelerinde kanalizasyon şebeke sistemi bulunmamaktadır. Ancak bu duruma rağmen DBB, söz konusu mahallelerden katı atık ücreti almaktadır. Yerel halk bu durumun rasyonel olmadığı belirtmekte; “yok yere ücret ödüyoruz” diyerek de tepki göstermektedir.

Tablo 5.64. 6360 Sayılı Kanun Sonrasında Ödediğiniz Vergilerden Memnun Musunuz?

BŞB	Çok Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
AK Parti	22	13	11	6,5	39	23,1	13	7,7	84	49,7	169	100
CHP	6	4,1	2	1,4	12	8,3	20	13,8	105	72,4	145	100
MHP	2	3,9	-	-	1	2	10	19,6	38	74,5	51	100
Diğer	-	-	-	-	2	13,3	3	20	10	66,7	15	100
Toplam	f	30	13	54	46	237	380					
	%	7,9	3,4	14,2	12,1	62,4	100					

Seçmenler arasında yeni düzenleme sonrası ödediği vergilerden en çok memnun olanların AK Parti seçmeni olduğu görülmektedir. AK Parti seçmenleri “6360 sayılı Kanun sonrasında ödediğiniz vergilerden memnun musunuz?” sorusuna %13 ile “çok katılıyorum”, %6,5’le de “katılıyorum” cevabını vermiştir.

Diğer yandan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk yeni düzenleme sonrasında yerel hizmet sunucularından daha iyi hizmet almayı arzulamaktadır. Ancak bununla birlikte yerel halk aldığı yerel kamusal hizmetlerin maliyetine katılmaktan da kaçınmaktadır. Bu noktada bir bedavacılık sorunundan bahsedilebilir. Ayrıca belediye hizmetlerinde maliyetlerin artması; zaman içerisinde kırsal kesimde yaşamının avantajını da yok edebilir.

5.10. 6360 sayılı Kanunun Seçmen Tercih Üzerine Etkisi

Çalışmanın genelinde eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın, belde belediyesinin kapatılmasıyla birlikte daha evvelden alıştıkları yerel kamusal hizmetlerdeki hizmet alışkanlıklarını veya hizmet kültürlerini aradıkları yer yer görülmüştür. Ancak eski belde belediyesinin kapatılması; yerel halkın kullandığı oy tercihine etki etmemektedir.

Nitekim “eski belde belediyesinin kapatılması oy tercihinizi etkilemiş midir?” sorusuna ankete katılanların %66,1’i “hiç katılmıyorum” cevabını vermiştir. “Hiç katılmıyorum” cevabını veren 251 kişinin 158 kişisi ise AK Parti seçmenidir. Bir başka ifadeyle Ak Parti seçmeninin %93,5’i “eski belde belediyesinin kapatılması oy tercihinizi etkilemiş midir?” sorusuna “hiç katılmıyorum” cevabını vermiştir.

CHP’li seçmenler ise %30,3’le ile diğer seçmenler %26,7’yle (merkez sağ seçmeni) en fazla oranla eski belde belediyesinin kapatılmasını oy tercihinin etkileyen bir faktör olarak belirten seçmen gruplarıdır.

Tablo 5.65. Eski Belde Belediyesinin Kapatılması Oy Tercihinizi Etkilemiş midir?

BŞB	Çok Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
AK Parti	2	1,2	2	1,2	4	2,4	3	1,8	158	93,5	169	100
CHP	44	30,3	16	11	24	16,6	3	2,1	58	40	145	100
MHP	7	13,7	4	7,8	9	17,6	2	3,9	29	56,9	51	100
Diğer	4	26,7	2	13,3	2	13,3	1	6,7	6	40	15	100
Toplam	f	57	24	39	9	251	380					
	%	15	6,3	10,3	2,4	66,1	100					

Diğer yandan eski belde belediyelerinde yaşayan seçmenlerin, belde belediyesinin kamu tüzel kişiliğinin kaldırılmasını ve mahalleye dönüştürülmesini %65'e yakın bir oranla desteklemedikleri bir önceki bölümde açıklanmıştı. Ancak Tablo 5.65'te görüldüğü üzere bu durumun eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın oy tercihine etki etmediği görülmektedir. Nitekim seçmenlerin %70'ine yakını belde belediyesinin kamu tüzel kişiliğinin kaldırılmasını oy tercihinin belirlenmesine veya oy tercihinin oluşmasına etki etmediğini belirtmiştir.

Fotoğraf 5.28. Kamu Tüzel Kişiliği Kaldırılarak Mahalleye Dönüştürülen Eski Belde Belediyelerine Bir Örnek: Işıklı Mahallesi

Kaynak: Cem Keysan (05.07.2017)

Diğer taraftan DBB'yi kazanan AK Parti tarafından verilen seçim vaatlerinin gerçekleştirildiğini veya gerçekleştirilmekte olduğunu belirtenlerin oranı incelendiğinde ise %20'yle sınırlı kaldığı görülmektedir. “DBB tarafından verilen seçim vaatleri gerçekleştirilmiş midir?” sorusuna ankete katılanların %9,2'si “çok katılıyorum”, %10'u ise “katılıyorum” cevabını vermiştir. Ayrıca ankete katılanların %55,8'i (%47,9'u “hiç katılmıyorum”, %7,9'u “katılmıyorum”) DBB'nin seçim vaatlerini gerçekleştirmediği belirtmiştir.

Tablo. 5. 66'da yer aldığı üzere, seçim vaatlerinin gerçekleştirildiğini belirten toplam 73 kişinin, 61'i Ak Parti seçmenidir. Dolayısıyla da DBB tarafından verilen seçim vaatlerinin gerçekleştirildiğini belirtenlerin büyük çoğunluğu AK Partilidir.

Diğer yandan ise CHP seçmeninin %82'si DBB'nin seçim vaatlerini gerçekleştirmediğini belirtmiştir.

Tablo 5.66. DBB tarafından verilen seçim vaatleri gerçekleştirilmiş midir?

BŞB	Çok Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
AK Parti	29	17,2	32	18,9	58	34,3	13	7,7	37	21,9	169	100
CHP	3	2,1	-	-	23	15,9	16	11	103	71	145	100
MHP	2	3,9	2	3,9	10	19,6	-	-	37	72,5	51	100
Diğer	1	6,7	4	26,7	4	26,7	1	6,7	5	33,3	15	100
Toplam	f	35	38	95	30	182	380					
	%	9,2	10	25	7,9	47,9	100					

DBB tarafından verilen seçim vaatlerinin gerçekleştirilmediğini belirtenlerin büyük çoğunluğu; sadece yerel kamusal hizmetlerde rutin hizmetlerin gerçekleştirildiği belirtmiştir. Yerel halk DBB'nin yerel seçimlerden önce “şehir merkezinde ne varsa, ilin tamamında da o olacak” söylemini sıklıkla kullandığını ve bunun gerçekleştirilmediğini de belirtmiştir. Ayrıca yerel halk bu söylemin gerçekleşme ihtimalini de inandırıcı bulmamaktadır:

“Merkezde ne olacaksa burada da olacak dediler. İnanmadım. Bu söylemi doğrudan bulmuyorum. Çünkü burası köy... Köy gibi olsun. Merkez gibi olmasın.”

“Şimdide hizmet alamıyoruz; önceden alamıyorduk... Şimdi en azından daha iyi hizmet sunabilecek güçlü ve imkânlı yerel yönetim birimleri var...”, “Hizmet alabilme imkânımız oluştu...” gibi söylemlerden anlaşıldığı üzere yerel kamusal hizmetlerde yerel halkın

beklentileri oldukça yükselmiştir. Çünkü yerel halk sürekli eski belde belediyesinin kapanmasında kendilerinin fikrinin alınmadığı öne sürmektedir:

“Belde belediyesinin kapatılmasında neden bizim fikrimiz alınmadı? Bu sebeple belediyelerin iş yükü fazlalığını mazeret olarak kabul etmiyorum”

Bu nedenlerle belediyelerin hizmet iş yükü fazlalığını mazeret olarak kabul etmeyen yerel halk; DBB'nin sunacak olduğu yerel kamusal hizmetleri, “*sunmak zorunda olduğu işler veya hizmetler*” olarak tanımlamaktadır.

Diğer yandan ise DBB'nin mahallelerinde gerçekleştirdiği veya gerçekleştirmediği hizmetlerin bir sonraki yerel seçimde oy tercihe etkileyebileceğini belirtenlerin oranı %44,5'dir. Ankete katılanların %39,7'si ise DBB'nin gerçekleştirdiği veya gerçekleştirmediği hizmetlerin oy tercihine etki etmeyeceğini belirtmiştir.

Dolayısıyla ankete katılan yerel halkın %40'a yakını hangi parti seçmeni olursa olsun DBB'nin gerçekleştirdiği belediye hizmetlerini dikkate almadan yerel seçimlerde oy tercihinde bulunmaktadır.

5.11. Hipotez Testleri

DBB'nin sunduğu hizmetlere etki eden faktörler daha önceki bölümlerde detaylı olarak açıklanmıştır. Ancak varsayımların bu başlık altında yer verilmesi çalışmanın konu bütünlüğü açısından gereklidir. Ayrıca çalışma konusunun anlaşılabilirliğine katkı sağlayacaktır. Bu sebeple bu bölümünde DBB'nin eski belde belediyelerinde sunduğu hizmetlerin memnuniyet düzeyine etki eden varsayımların testlerine yer verilmiştir.

Çalışmanın hipotez testleri yapılırken iki seçenekli sorularda T-testi, iki seçenekten daha fazla olan sorularda ise Anova testine yer verilmiştir. Her iki yöntem için de hipotezlerin doğruluğunun sınanmasında;

Sig 0.05'den küçük değerler için,

Ha hipotezi yani, “*değişkenler arasında farklılık vardır*” kabul edilirken;

Sig 0.05'e eşit ve büyük değerler için,

Ho hipotezi yani, “*değişkenler arasında farklılık yoktur*” kabul edilmektedir.

DBB'nin eski belde belediyelerinde sunduğu temel hizmetler ise çalışmada şu şekilde kodlanmıştır:

B.1. İtfaiye Hizmeti,

B.2. Kanalizasyon Hizmeti,

B.3. İçme Suyu Hizmeti,

B.4. İmar Hizmeti,

B.5. Park ve Bahçe Hizmeti,

B.6. Ulaşım Hizmeti

B.7. Sosyal ve Kültürel Hizmetler'dir.

Diğer yandan,

- Çöp Toplama Hizmetinde,
- Fen İşleri Hizmetinde,
- Ekonomik ve Yatırım Hizmetlerinde,
- Defin ve Mezarlık hizmetinde ise *beklenen değerlerin 1 hücrenin frekansının 5'ten küçük olması sebebiyle* T-testi ve Anova testi yapılamamıştır.

Hipotez 1: 6360 sayılı Kanunun uygulama sürecinde Denizli Metropolitan alanında belediye hizmetlerinden memnuniyet ile merkeze uzaklık arasında ters yönlü bir ilişki vardır. Merkeze uzaklık arttıkça büyükşehir belediyesinden alınan hizmetlerden memnuniyet azalmaktadır.

Tablo 5.67. Hipotez 1 Testi

Sınıf Düzeyi	Kareler Toplamı	df	Kareler Ort.	F	P
Gruplar Arası	20,244	4	5,061	13,885	,000
Gruplar İçi	136,690	375	,365		
Toplam	156,934	379			

Eski Belde Belediyelerinin Denizli İl Merkezine Uzaklığı/ Belediye Hizmetlerinden Memnuniyet: Denizli il merkezine daha yakın mesafede yer alan eski belde belediyeleri DBB'nin sunduğu hizmetlerden daha çok memnundur. Anova testi sonucu: *Uzaklık Sig. < 0.05* olduğu için, eski belde belediyelerinin Denizli il merkezine uzaklığı ile DBB'nin sunduğu hizmetlerden memnun olma düzeyi değişkenleri arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Eski belde belediyelerinin Denizli il merkezine uzaklığı arttıkça yerel halkın DBB'nin sunduğu hizmetlerden memnun olma düzeyleri de azalmaktadır.

Tablo. 5.68. Hipotez Testi 1 Genel Ortalama Değerleri

UZAKLIK*	N	Ortalama
1. GRUP	119	2,7143
2. GRUP	44	3,0227
3. GRUP	64	3,0313
4. GRUP	67	3,1045
5. GRUP	86	3,3372
TOPLAM	380	3,0132

* 0-25 km (1. Grup), 25-50 km (2. Grup), 51-74 km (3. Grup), 75-100 km (4. Grup), 100 km üzeri (5. Grup)

Denizli il merkezine en yakın mesafede yer alan 1. grubun (2,7'lik ortalama ile) DBB'nin sunduğu hizmetlerden en çok memnun olduğu, 5. grubun ise (3,3'lük ortalama ile) DBB'nin sunduğu hizmetlerden en az memnun olduğu görülmektedir. Ayrıca eski belde belediyelerinin Denizli il merkezine olan uzaklığı düzenli olarak arttıkça (1. gruptan 5. gruba doğru) DBB'nin sunduğu hizmetlerin genel ortalama değerleri de düzenli olarak azalmaktadır.

Ayrıca eski belde belediyelerinin Denizli il merkezine olan uzaklığının DBB'nin sunduğu temel hizmetlere etkisinin genel ortalama değerleri de ayrı ayrı her bir hizmet türünde Tablo 5.69'da yer almaktadır.

Tablo 5.69. Hipotez 1 Testinin Temel Hizmetlere Etkisinin Genel Ortalama Değerleri

		N	Ortalama	Standart Sapma
İtfaiye	0-25 km	119	2,3697	1,40740
	26-50 km	44	2,9318	1,35368
	51-74 km	64	2,9844	1,45288
	75-100 km	67	2,6567	1,28573
	100 km üzeri	86	2,9070	1,03615
	Toplam	380	2,7105	1,32975
	Kanalizasyon	0-25 km	119	2,5630
26-50 km		44	2,7045	1,48762
51-74 km		64	2,9219	1,31300
75-100 km		67	3,2388	1,24425
100 km üzeri		86	4,1512	1,07941
Toplam		380	3,1184	1,38563
İçme Suyu		0-25 km	119	1,1681
	26-50 km	44	1,2500	,48823
	51-74 km	64	1,4844	,68989
	75-100 km	67	1,5373	,65893
	100 km üzeri	86	1,6512	,62811
	Toplam	380	1,4053	,60252
	İmar	0-25 km	119	3,8992
26-50 km		44	3,4091	1,33501
51-74 km		64	3,2813	1,09063
75-100 km		67	3,5970	1,10179
100 km üzeri		86	3,8488	,95199
Toplam		380	3,6737	1,14576
Park ve Bahçe		0-25 km	119	3,1513
	26-50 km	44	3,0909	1,53741
	51-74 km	64	2,3594	1,52614
	75-100 km	67	2,9851	1,33135
	100 km üzeri	86	3,1279	1,12508
	Toplam	380	2,9763	1,40934
	Ulaşım	0-25 km	119	1,8067
26-50 km		44	3,7500	1,08102
51-74 km		64	2,9375	1,42400
75-100 km		67	3,0000	1,29099
100 km üzeri		86	3,9884	1,16310
Toplam		380	2,9263	1,47802
Sosyal ve Kültürel		0-25 km	119	3,9160
	26-50 km	44	3,8864	1,26152
	51-74 km	64	4,0000	1,14087
	75-100 km	67	4,4925	,84159
	100 km üzeri	86	4,7674	,45178
	Toplam	380	4,2211	1,01106

*0-25 km (1. Grup), 25-50 km (2. Grup), 51-74 km (3. Grup), 75-100 km (4. Grup), 100 km üzeri (5. Grup)

Öte taraftan çöp hizmetinde (1,9'luk ortalama ile), fen işleri hizmetinde (2,1'lik ortalama ile) ve defin ve mezarlık hizmetinde (1,16'lık ortalama ile) 1. grupta yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın; DBB'nin aldığı hizmetlerinin memnuniyet ortalamaları daha yüksektir. Ayrıca ekonomik yatırım ve hizmetlerinde ise 2. grupta (3,8'lik ortalama ile) yer alan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın daha çok memnun oldukları tespit edilmiştir.

Tablo. 5.70. Hipotez 1 Temel Hizmetlerde Uzaklık Testi

Sınıf Düzeyi		Kareler Toplamı	df	Kareler Ort.	F	P.
İtfaiye	Gruplar Arası	24,287	4	6,072	3,525	,008
	Gruplar İçi	645,871	375	1,722		
	Toplam	670,158	379			
Kanal.	Gruplar Arası	139,411	4	34,853	22,218	,000
	Gruplar İçi	588,260	375	1,569		
	Toplam	727,671	379			
İçme Suyu	Gruplar Arası	14,525	4	3,631	11,065	,000
	Gruplar İçi	123,065	375	,328		
	Toplam	137,589	379			
İmar	Gruplar Arası	22,019	4	5,505	4,341	,002
	Gruplar İçi	475,518	375	1,268		
	Toplam	497,537	379			
Park ve Bahçe	Gruplar Arası	30,561	4	7,640	3,967	,004
	Gruplar İçi	722,226	375	1,926		
	Toplam	752,787	379			
Ulaşım	Gruplar Arası	276,394	4	69,098	46,981	,000
	Gruplar İçi	551,543	375	1,471		
	Toplam	827,937	379			
Sosyal ve Kültürel	Gruplar Arası	49,745	4	12,436	13,810	,000
	Gruplar İçi	337,687	375	,900		
	Toplam	387,432	379			

Tablo 5.70'ten de anlaşılacağı üzere $B.1, B.2, B.3, B.4, B.5, B.6, B.7 < 0.05$ olduğu için; *değişkenler arasında farklılık vardır*. Yani, hipotez söz konusu temel hizmetlerde de kabul edilmektedir.

Diğer taraftan eski belde belediyelerinin Denizli il merkezine olan uzaklığı ile DBB'nin sunduğu temel hizmetlerin memnuniyet düzeyleri arasındaki anlamlı farklılık düzeyleri Tablo 5.71'de gösterilmektedir.

Tablo 5.71. Grupların Temel Hizmetlerde Uzaklığa Göre Anlamlı Farklılık Düzeyleri

Temel Hizmetler	Gruplar*	Anlamlı Farklılık Düzeyi	Std. Hata	P.**
İtfaiye	1,3	,61463	,20343	,022
	1,5	,53723	,18574	,033
Kana.	1,4	,67578	,19130	,004
	1,5	1,58814	,17727	,000
	2,5	1,44662	,23215	,000
	3,5	1,22929	,20676	,000
	4,5	,91236	,20409	,000
İçme Suyu	1,2	,08193	,10108	,927
	1,3	,31631	,08880	,004
	1,4	,36925	,08750	,000
	1,5	,48310	,08108	,000
	2,3	,23438	,11219	,227
	2,5	,40116	,10618	,002
İmar	1,3	-,61791	,17455	,004
	3,5	,56759	,18590	,020
Park ve Bahçe	1,3	-,79189	,21512	,002
	3,5	,76853	,22910	,008
Ulaşım	1,2	1,94328	,21398	,000
	1,3	1,13078	,18799	,000
	1,4	1,19328	,18523	,000
	1,5	2,18165	,17164	,000
	2,4	-,75000	,23533	,013
	3,5	1,05087	,20021	,000
	4,5	,98837	,19762	,000
Sosyal ve Kültürel	1,4	,57657	,14494	,001
	1,5	,85148	,13431	,000
	2,4	,60617	,18414	,010
	2,5	,88108	,17589	,000
	3,4	,49254	,16586	,026
	3,5	,76744	,15666	,000

*1; 0-25 km (1. Grup), 2; 25-50 km (2. Grup), 3; 51-74 km (3. Grup), 4; 75-100 km (4.Grup), 5; 100 km üzeri (5.Grup)

**Sig.<0,05

Tablo 5.71'den de anlaşıldığı üzere gruplar arasında Denizli il merkezine daha yakında yer alan eski belde belediyeleri; Denizli il merkezine daha uzakta yer alan eski belde belediyelerine oranla DBB'nin sunduğu temel hizmetlerden daha çok memnundur. Özellikle 1. grup ile 5. grup arasında ve 1. grup ile 4. grup arasında daha fazla anlamlı farklılık düzeyleri tespit edilmiştir. Ancak imar hizmeti ile park ve bahçe hizmetlerinde; 3. grup 1. gruba oranla, ulaşım hizmetinde ise 4. grup 2. gruba oranla DBB'nin hizmetlerinden daha çok memnundur. Söz konusu farklılıklar çalışmanın ilgili bölümlerinde detaylarıyla açıklanmıştır.

Hipotez 2: Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin sunduğu belediye hizmetlerinin memnuniyet düzeyine etki eden temel faktör; eski belde belediyelerinde yaşayan seçmenlerin parti tercihleridir. AK Partili seçmenler diğer seçmenlere oranla BŞB'nin sunduğu hizmetlerden daha çok memnundur.

Tablo 5.72. Hipotez 2 Testi

Sınıf Düzeyi	Kareler Toplamı	df	Kareler Ort.	F	P.
Gruplar Arası	17,573	3	5,858	15,804	,000
Gruplar İçi	139,362	376	,371		
Toplam	156,934	379			

Parti Tercih/ Belediye Hizmetlerinden Memnuniyet: Eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın parti tercihleri, DBB'nin sunduğu hizmetlere etki etmektedir. Anova testi sonucu: *Parti Tercih Sig.* < 0.05 olduğu için, eski belde belediyelerinde yaşayan halkın parti tercihleri ile DBB'nin sunduğu hizmetlerden memnun olma düzeyi değişkenleri arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. AK Partili seçmenler diğer seçmenlere oranla DBB'nin sunduğu hizmetlerden daha çok memnundur.

Tablo 5.73. Hipotez 2 Testi Genel Ortalama Değerleri

PARTİ TERCİHİ	N	Ortalama
Ak Parti (Osman Zolan)	169	2,7870
CHP(Kazım Arslan)	145	3,2414
MHP(Ali İpek)	51	3,1569
Diğer	15	2,8667
Toplam	380	3,0132

Tablo 5.73'ten anlaşılacağı üzere DBB'nin eski belde belediyelerinde sunduğu hizmetlerden en çok memnunlar (2,7'lik ortalama ile) AK Partili seçmenlerdir. Ayrıca DBB'nin eski belde belediyelerinde sunduğu hizmetlerden en az memnun olanlar ise CHP'li seçmenlerdir. Nitekim CHP'li seçmenlerin parti tercihi testi genel ortalama değeri 3,2'dir.

Ayrıca eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın parti tercihinin DBB'nin sunduğu temel hizmetlere etkisinin genel ortalama değerleri de ayrı ayrı her bir hizmet türünde Tablo 5.75'de yer almaktadır.

Tablo 5.74. Hipotez 2 Testinin Temel Hizmetlere Etkisinin Genel Ortalama Değerleri

		N	Ortalama	Standart Sapma
İtfaiye	Ak Parti (Osman Zolan)	169	2,2485	1,17403
	CHP(Kazım Arslan)	145	3,2483	1,27220
	MHP(Ali İpek)	51	2,8431	1,44738
	Diğer	15	2,2667	1,16292
	Toplam	380	2,7105	1,32975
Kanal.	Ak Parti (Osman Zolan)	169	2,9527	1,35317
	CHP(Kazım Arslan)	145	3,3448	1,36615
	MHP(Ali İpek)	51	3,1765	1,45198
	Diğer	15	2,6000	1,45406
	Toplam	380	3,1184	1,38563
İçme Suyu	Ak Parti (Osman Zolan)	169	1,2663	,52903
	CHP(Kazım Arslan)	145	1,5379	,64572
	MHP(Ali İpek)	51	1,4510	,57667
	Diğer	15	1,5333	,74322
	Toplam	380	1,4053	,60252
İmar	Ak Parti (Osman Zolan)	169	3,5503	1,18979
	CHP(Kazım Arslan)	145	3,7172	1,05872
	MHP(Ali İpek)	51	4,0784	1,12859
	Diğer	15	3,2667	1,22280
	Toplam	380	3,6737	1,14576
Park ve Bahçe	Ak Parti (Osman Zolan)	169	2,8107	1,46779
	CHP(Kazım Arslan)	145	3,1241	1,36363
	MHP(Ali İpek)	51	3,1765	1,26025
	Diğer	15	2,7333	1,53375
	Toplam	380	2,9763	1,40934
Ulaşım	Ak Parti (Osman Zolan)	169	2,8462	1,46385
	CHP(Kazım Arslan)	145	3,0345	1,48798
	MHP(Ali İpek)	51	2,8824	1,54463
	Diğer	15	2,9333	1,38701
	Toplam	380	2,9263	1,47802
Sosyal ve Kültürel	Ak Parti (Osman Zolan)	169	4,0888	1,13302
	CHP(Kazım Arslan)	145	4,3931	,86037
	MHP(Ali İpek)	51	4,2549	,95589
	Diğer	15	3,9333	,88372
	Toplam	380	4,2211	1,01106

Ayrıca çöp hizmetinde (2,0 ortalama ile), fen işleri hizmetinde (2,7 ortalama ile) ve defin ve mezarlık hizmetinde (1,2 ortalama ile) de AK Partili seçmenler DBB'nin hizmetlerinden daha çok memnundur. Bu noktada dikkat çeken veri ise ekonomik ve yatırım hizmetlerinde (3,8 ortalama ile) MHP'li seçmenlerin diğer seçmenlere oranla söz konusu hizmet türünde daha çok

memnun olduklarını belirtmeleridir. MHP'li seçmenleri (3,9 ortalama ile) AK Partili seçmenler takip etmiştir. DBB'nin sunduğu ekonomik ve yatırım hizmetlerinde en az memnun olanlar ise (4,3 ortalama ile) CHP'li seçmenlerdir.

Tablo 5.75. Hipotez 2. Temel Hizmetlerde Parti Tercih Testi

Sınıf Düzeyi		Kareler Toplamı	df	Kareler Ort.	F	P.
İtfaiye	Gruplar Arası	81,855	3	27,285	17,439	,000
	Gruplar İçi	588,303	376	1,565		
	Toplam	670,158	379			
Kanal.	Gruplar Arası	16,279	3	5,426	2,868	,036
	Gruplar İçi	711,392	376	1,892		
	Toplam	727,671	379			
İçme Suyu	Gruplar Arası	6,170	3	2,057	5,884	,001
	Gruplar İçi	131,420	376	,350		
	Toplam	137,589	379			
İmar	Gruplar Arası	13,688	3	4,563	3,546	,015
	Gruplar İçi	483,849	376	1,287		
	Toplam	497,537	379			
Park ve Bahçe	Gruplar Arası	10,735	3	3,578	1,813	,144
	Gruplar İçi	742,051	376	1,974		
	Toplam	752,787	379			
Ulaşım	Gruplar Arası	2,882	3	,961	,438	,726
	Gruplar İçi	825,055	376	2,194		
	Toplam	827,937	379			
Sosyal ve Kültürel	Gruplar Arası	8,550	3	2,850	2,828	,038
	Gruplar İçi	378,881	376	1,008		
	Toplam	387,432	379			

Tablo 5.75'ten de anlaşılacağı üzere *B.1, B.2, B.3, B.4, B.7 Sig. < 0.05* olduğu için; *değişkenler arasında farklılık vardır*. Yani, hipotez söz konusu temel hizmetlerde de kabul edilirken, *B.5, B.6 Sig. > 0.05* olduğu için de hipotez söz konusu temel hizmetlerde *ret edilmektedir*.

Tablo 5.76'de yer aldığı üzere AK Partili seçmenler, diğer seçmenlere göre DBB'nin sunduğu temel hizmetlerden daha çok memnundur. Özellikle AK Parti grubuyla CHP grubu arasında daha fazla anlamlı farklılık düzeyleri tespit edilmiştir. Söz konusu anlamlı farklılık düzeyleri AK Parti seçmeni ile MHP seçmeni arasında da görülmektedir. Ayrıca bazı hizmetlerde AK Parti dışında CHP ile de diğer seçmenlerin -itfaiyeden CHP ile diğer seçmenler, içme suyunda ise CHP ile MHP seçmenler- anlamlı farklılık düzeyleri de tespit edilmiştir. Söz konusu farklılıklar çalışmanın ilgili bölümlerinde detaylarıyla açıklanmıştır.

Tablo 5.76. Grupların Temel Hizmetlerde Parti Tercihlerine Göre Anlamlı Farklılık Düzeyleri

Temel Hizmetler	Gruplar*	Anlamlı Farklılık Düzeyi	Std. Hata	P.**
İtfaiye	1;2	,99976	,14159	,000
	1;3	,59462	,19984	,016
	2;4	-,98161	,33926	,021
İçme Suyu	1;2	,27166	,06692	,000
	1;3	,18471	,09445	,207
	2;3	-,08695	,09625	,803
İmar	1;3	,52814	,18124	,020
Sosyal ve Kültürel	1;2	,30435	,11363	,039

*1; AK Parti, 2; CHP, 3; MHP, 4; Diğer

***Sig.<0,05

Hipotez 3: Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin eski belde belediyelerinde sunduğu belediye hizmetlerinin memnuniyet düzeyine eski belde belediyelerinin nüfusu etki etmektedir. Eski belde belediyelerinde nüfusun az veya çok olması DBB'nin sunduğu belediye hizmetlerinin memnuniyet düzeylerine bazı hizmetlerde olumlu bazı hizmetlerde olumsuz olarak yansımaktadır.

Tablo 5.77. Hipotez 3 Testi

F	Sig.	t	df	P
4,038	,045	3,956	378	,000
		3,920	179,431	,000

Nüfus/ Belediye Hizmetlerinden Memnuniyet: Eski belde belediyelerinin nüfusu ile DBB'nin sunduğu hizmetlere etki etmektedir. T- testi sonucu: *Nüfus Sig. < 0,005* olduğu için, eski belde belediyelerinin nüfusu ile DBB'nin sunduğu hizmetlerden memnun olma düzeyi değişkenleri arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Nüfusu daha çok olan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk DBB'nin sunduğu hizmetlerden daha çok memnundur.

Tablo 5.78. Hipotez Testi 3 Genel Ortalama Değerleri

NÜFUS	N	Ortalama	Standart Sapma
Az (0-2000)	103	3,2233	,64065
Çok (2001 ve üstü)	277	2,9350	,62794

Tablo 5.78'de yer aldığı üzere nüfusu daha çok olan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk (2,9'luk ortalama ile) DBB'nin hizmetlerinden daha çok memnundur. Dolayısıyla

nüfusu daha az olan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk (3,2'lik ortalama ile) DBB'nin sunduğu hizmetlerden daha az memnundur.

Tablo 5.79. Hipotez 3 Temel Hizmetlerde Nüfus Testi

	t	df	P
İtfaiye	-,884	378	,377
Kanal.	2,585	378	,010
İçme Suyu	,049	378	,961
İmar	2,085	378	,038
Park ve Bahçe	8,736	378	,000
Ulaşım	9,950	378	,000
Sosyal ve Kültürel	3,382	378	,001

Tablo 5.79'dan anlaşıldığı üzere *B.2, B.4, B.5, B.6, B.7 Sig. < 0.05* olduğu için; *değişkenler arasında farklılık vardır*. Yani, hipotez söz konusu temel hizmetlerde de kabul edilirken; *B.1. ve B.3 Sig. > 0.05* olduğu için de hipotez söz konusu temel hizmetlerde *ret edilmektedir*.

Diğer yandan eski belde belediyelerinin nüfusunun genel ortalama değerleri testi ile hipotez testi; belde belediyesinin nüfusu ile belediye hizmetlerinden memnuniyet arasındaki ilişkiyi tam açıklayamamaktadır. Bu sebeple eski belde belediyesinin nüfusunun temel hizmetlere etkisi hizmet türleri özelinde ayrı ayrı incelenmesi gerekmektedir.

Tablo 5.80. Hipotez 3 Testinin Temel Hizmetlere Etkisinin Genel Ortalama Değerleri

		N	Ortalama	Std. Deviation
İtfaiye	<i>Az (0-2000)</i>	103	2,6117	1,30784
	<i>Çok (2001 ve üstü)</i>	277	2,7473	1,33827
Kanal.	<i>Az (0-2000)</i>	103	3,4175	1,43161
	Çok (2001 ve üstü)	277	3,0072	1,35399
İçme Suyu	<i>Az (0-2000)</i>	103	1,4078	,60126
	Çok (2001 ve üstü)	277	1,4043	,60408
İmar	<i>Az (0-2000)</i>	103	3,8738	1,19377
	Çok (2001 ve üstü)	277	3,5993	1,12049
Park ve Bahçe	<i>Az (0-2000)</i>	103	3,9223	1,21016
	Çok (2001 ve üstü)	277	2,6245	1,31457
Ulaşım	<i>Az (0-2000)</i>	103	4,0291	1,11546
	Çok (2001 ve üstü)	277	2,5162	1,38467
Sosyal ve Kültürel	<i>Az (0-2000)</i>	103	4,5049	,81498
	Çok (2001 ve üstü)	277	4,1155	1,05690

Tablo 5.80’de yer aldığı üzere çok nüfuslu eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk DBB’nin sunduğu hizmetlerden daha çok memnundur. Dolayısıyla da belediye hizmetlerinden memnuniyet düzeyinde; eski belde belediyelerinin nüfus değişkeni, çok nüfuslu eski belde belediyelerine olumlu yansımıştır. Diğer taraftan itfaiye hizmeti, fen işleri ve ekonomik yatırım hizmetlerinde ise az nüfuslu eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk DBB’nin sunduğu hizmetlerden daha çok memnundur. Söz konusu farklılıklar çalışmanın ilgili bölümlerinde detaylarıyla açıklanmıştır.

Hipotez 4: Denizli Büyükşehir Belediyesi’nin eski belde belediyelerinde sunduğu belediye hizmetlerinin memnuniyet düzeyine eski belde belediyelerinin kuruluş tarihi etki etmektedir. Eski belde belediyelerinin kuruluş tarihinin eski veya yeni olması DBB’nin sunduğu belediye hizmetlerinin memnuniyet düzeylerine bazı hizmetlerde olumlu bazı hizmetlerde olumsuz olarak yansımaktadır.

Tablo 5.81. Hipotez 4 Testi Sınıf

Sınıf Düzeyi	Kareler Toplamı	df	Kareler Ort.	F	P.
Gruplar Arası	5,038	2	2,519	6,252	,002
Gruplar İçi	151,896	377	,403		
Toplam	156,934	379			

Belde Belediyesi Kuruluş Tarihi/ Belediye Hizmetlerinden Memnuniyet: Eski belde belediyelerinin kuruluş tarihleri, DBB’nin sunduğu hizmetlere etki etmektedir. Anova testi sonucu: Belde Belediyesi Kuruluş Tarihi Sig. < 0.05 olduğu için, eski belde belediyelerinin kuruluş tarihi ile yerel halkın DBB’nin sunduğu hizmetlerden memnun olma düzeyi değişkenleri arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Nitekim kuruluş tarihi daha yeni olan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk DBB’nin sunduğu hizmetlerden daha çok memnundur.

Tablo 5.82. Hipotez 4 Genel Ortalama Değerleri

Belde Belediyesi Kuruluş Tarihi	N	Ortalama	Standart Sap.
Yeni (0-30)	130	2,9692	,58321
Orta (30-50)	112	3,1875	,67825
Eski (50 ve üstü)	138	2,9130	,64478
Toplam	380	3,0132	,64349

Diğer yandan eski belde belediyelerinde belde belediyesinin kuruluş tarihlerinin genel ortalama değerleri testi; belde belediyesi kuruluş tarihi ile belediye hizmetlerinden memnuniyet arasındaki ilişkiyi tam açıklayamamaktadır. Bu sebeple belde belediyesi kuruluş tarihinin temel hizmetlere etkisi hizmet türleri özelinde ayrı ayrı incelenmesi gerekmektedir.

Tablo 5.83. Hipotez 4 Testinin Temel Hizmetlere Etkisinin Genel Ortalama Değerleri

		N	Ortalama
İtfaiye	Yeni	130	2,2846
	Orta	112	3,1696
	Eski	138	2,7391
Kanal.	Yeni	130	2,8615
	Orta	112	3,5625
	Eski	138	3,0000
İçme Suyu	Yeni	130	3,0846
	Orta	112	2,5536
	Eski	138	2,5652
Çöp	Yeni	130	2,1923
	Orta	112	2,3661
	Eski	138	2,5652
İmar	Yeni	130	3,9462
	Orta	112	3,7946
	Eski	138	3,3188
Park ve Bahçe	Yeni	130	3,4462
	Orta	112	3,0179
	Eski	138	2,5000
Fen İş.	Yeni	130	2,7000
	Orta	112	3,3393
	Eski	138	3,0290
Ek. Yat.	Yeni	130	4,0538
	Orta	112	4,1339
	Eski	138	4,1087
Ulaşım	Yeni	130	2,4154
	Orta	112	3,7946
	Eski	138	2,7029
Defin	Yeni	130	1,3308
	Orta	112	1,4286
	Eski	138	1,4565
Sosyal ve Kültürel	Yeni	130	4,2846
	Orta	112	4,3125
	Eski	138	4,0870

Tablo 5.83'te yer aldığı üzere kuruluş tarihi daha yeni olan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk; itfaiye hizmetinde (ortalaması 2,2), kanalizasyon hizmetinde (ortalaması 2,8), çöp toplama hizmetinde (ortalaması 2,1), fen işleri hizmetinde (ortalaması 2,7), ekonomik

yatırım veya destek hizmetlerinde (ortalaması 4,0), ulaşım hizmetinde (ortalaması 2,4), defin ve mezarlık hizmetlerinde (ortalaması 1,3) kuruluş tarihi daha eski veya orta tarihli olan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halka oranla DBB'nin hizmetlerinden daha çok memnundur.

Dolayısıyla söz konusu hizmetlerde eski belde belediyelerinin belde belediyesinin kuruluş tarihinin yeni olması eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın DBB'nin hizmetlerinden memnun olma düzeylerine olumlu katkı sağlamıştır.

Ayrıca imar hizmetinde (ortalaması 3,3), park ve bahçe hizmetinde (ortalaması 2,5) ve sosyal ve kültürel hizmetlerde ise (ortalaması 4) daha eski tarihte kurulan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk DBB'nin hizmetlerinden daha çok memnundur.

Tablo 5.84. Hipotez 4 Temel Hizmetlerde Belde Belediyesinin Kuruluş Tarihinin Testi

Sınıf Düzeyi		Kareler Toplamı	df	Kareler Ort.	F	P.
İtfaiye	Gruplar Arası	47,303	2	23,652	14,316	,000
	Gruplar İçi	622,855	377	1,652		
	Toplam	670,158	379			
Kanal.	Gruplar Arası	32,601	2	16,300	8,841	,000
	Gruplar İçi	695,070	377	1,844		
	Toplam	727,671	379			
İçme Suyu	Gruplar Arası	1,145	2	,572	1,582	,207
	Gruplar İçi	136,445	377	,362		
	Toplam	137,589	379			
İmar	Gruplar Arası	28,666	2	14,333	11,525	,000
	Gruplar İçi	468,871	377	1,244		
	Toplam	497,537	379			
Park ve Bahçe	Gruplar Arası	60,199	2	30,100	16,384	,000
	Gruplar İçi	692,587	377	1,837		
	Toplam	752,787	379			
Ulaşım	Gruplar Arası	125,272	2	62,636	33,606	,000
	Gruplar İçi	702,665	377	1,864		
	Toplam	827,937	379			
Sosyal ve Kültürel	Gruplar Arası	3,943	2	1,972	1,938	,145
	Gruplar İçi	383,488	377	1,017		
	Toplam	387,432	379			

Tablo 5.84'te belirtildiği üzere *B.1, B.2, B.4, B.5, B.6 Sig. < 0.05* olduğu için; *değişkenler arasında farklılık vardır*. Hipotez söz konusu temel hizmetlerde de kabul edilirken, *B.3, B.7 Sig. > 0.05* olduğu için de hipotez söz konusu temel hizmetlerde *ret edilmektedir*.

Tablo 5.85. Grupların Temel Hizmetlerde Kuruluş Tarihine Göre Anlamli Farklılık Düzeyleri

Temel Hizmetler	Gruplar*	Anlamli Farklılık Düzeyi	Std. Hata	P.**
İtfaiye	1;2	,88503	,16571	,000
	1;3	,45452	,15710	,011
	2;3	-,43051	,16347	,024
Kanal.	1;2	,70096	,17505	,000
	2;3	-,56250	,17269	,004
İmar	1;3	-,62731	,13631	,000
	2;3	-,47580	,14183	,003
Park ve Bahçe	1;2	-,42830	,17474	,039
	1;3	-,94615	,16566	,000
	2;3	-,51786	,17238	,008
Ulaşım	1;2	1,37926	,17601	,000
	2;3	-1,09174	,17363	,000

*1; Yeni Tarihli Eski Beldeler, 2; Orta Tarihli Eski Beldeler, 3;Eski Tarihli Eski Beldeler

**Sig.<0,05

Diğer taraftan eski belde belediyelerinin kuruluş tarihleri ile DBB'nin sunduğu temel hizmetlerin memnuniyet düzeyleri arasındaki anlamli farklılık düzeyleri Tablo 5.85'te gösterilmektedir.

Tablo 5.85'ten de anlaşıldığı üzere gruplar arasında daha yeni tarihte kurulan eski belde belediyeleri; daha eski tarihte kurulan eski belde belediyelerine oranla DBB'nin sunduğu temel hizmetlerden daha çok memnundur. Ancak imar hizmeti ile park ve bahçe hizmetlerinde daha eski tarihte kurulan belde belediyeleri, yeni kurulan belde belediyelerine oranla DBB'nin hizmetlerinden daha çok memnundur. Söz konusu farklılıklar çalışmanın ilgili bölümlerinde detaylarıyla açıklanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten bu yana Türkiye’de akademik literatürde oldukça geniş çalışmalar yapılmıştır. Ancak eski belde belediyeleri özelinde yapılan çalışmaların sayısı oldukça sınırlı kalmıştır. Diğer taraftan 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle büyükşehir belediyelerin hizmet alanlarında meydana gelen köklü değişimler 4 farklı idari statüde yaşayan yerel halkı farklı değişkenlerde etkilemiştir. Bu 4 farklı idari statüdeki yerleşim yerleri:

- İl belediyelerinde yaşayan yerel halk,
- İlçe belediyelerinde yaşayan yerel halk,
- Belde Belediyelerinde yaşayan yerel halk,
- Köylerde yaşayan yerel halktan oluşmaktadır.

Bu bağlamda çalışma sadece eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkı konusu kapsamına almıştır. Diğer taraftan çalışmanın genelinde Denizli ilindeki eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın DBB’nin sunduğu hizmetlerden memnun olma düzeyleri; sayı, sınır, hizmet bağlamı çerçevesinde değerlendirilmiştir.

- Sayı; eski belde belediyelerinin sayısının azaltılması (1984’ten sonra kurulan belde belediyeleri ile nüfusu az olan beldeler) sonucu kaynak savurganlığının önlenmesini,
- Sınır; BŞB’leri ile ilçe belediyelerinin hizmet alanlarını,
- Hizmet; BŞB’leri ile ilçe belediyelerinin eski belde belediyelerinde yalnızca en iyi yerine getirebilecek yerel kamusal hizmetlerden sorumlu olmalarını içermektedir.

Öncelikli olarak 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle; eski belde belediyelerinin sayısının azaltılması, diğer bir ifadeyle kamu tüzel kişiliklerinin kaldırılması yerel halk arasında güncel tartışmalardaki varlığını sürdürmektedir. Ayrıca 6360 sayılı Kanunun yerindeliğe dikkate almaması birtakım sorunlara neden olmaktadır. 6360 sayılı Kanun sonrası; eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın temel hizmetlerde çok büyük değişimler yaşamadığı, DBB’den aldığı temel hizmetlerin genelinden *memnun/kısmen memnun* olduğu söylenebilir. Ancak belde belediyelerinin kamu tüzel kişiliklerinin tekrardan kazandırılmasının gerekliliğine inanmaktadırlar.

Dolayısıyla da 6360 sayılı Kanun eski belde belediyelerinin kamu tüzel kişiliğinin kaldırılarak mahalleye dönüştürülmesinde; eski belde belediyelerinin tek tipleştirilmesi, genellemesi, bir başka ifadeyle tüm eski belde belediyelerini aynı şartlar içerisindeymiş gibi kabul etmesi birtakım sorunların yaşanmasını mümkün hale getirmiştir.

Eski belde belediyelerinin; il merkezine olan uzaklığının, belde belediyesinin nüfusunun ve belde belediyesinin kuruluş tarihinin farklılık göstermesi, yerel halkın beklentilerini, önceliklerini ve tercihlerini doğrudan etkilemektedir. Dolayısıyla da yerel halkın DBB'den hizmet tercihleri çok farklı taleplerden oluşmaktadır.⁸⁷

Bu nedenlerle 6360 sayılı Kanun; çok nüfuslu eski belde belediyelerinde, belde belediyesinin kuruluş tarihi daha eski olan yerleşim yerlerinde, ilçe merkezine veya il merkezine mesafesi çok uzak olan bazı eski belde belediyelerinde birtakım sorunlar oluşturabilecektir.

Diğer taraftan ise 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesi sonucunda eski belde belediyelerinin sayısının azaltılması eski belde belediyelerinde sınır ve hizmet tartışmalarının yaşanmasına yol açmıştır. Ancak 6360 sayılı Kanun belde belediyesinin kuruluş tarihi daha yeni olan eski belde belediyelerinde, ilçe merkezine veya il merkezine mesafesi çok yakın olan bazı eski belde belediyelerinde; gerekli ve yerinde bir düzenleme özelliği taşımaktadır. Nitekim Ek-7'de yer aldığı üzere eski belde belediyelerinin nüfusları genel olarak azalma eğilimindedir. Uzun yıllardır göç veren ve günümüzde de hala göç tehdidi altındaki bu yerleşim yerlerinde idari düzenlemelerin yapılması yerinde olmuştur.

Bu bağlamda eski belde belediyelerinin kamu tüzel kişiliğinin kaldırılmasının en olumlu izlenimi mahallelerdeki siyasi kutuplaşmaları azaltma eğilime yönlendirmesidir. Özellikle nüfusu daha az olan mahallelerde eski belde belediyesinin seçimlerinde yaşayan siyasi atmosferin kaybolduğu yerel halk tarafından düşünülmektedir. Yerel halk gündelik hayatta siyasi söylemlerin yerini yerel hizmet taleplerinin aldığını aktarmıştır.

Ancak gerek DBB'den gerekse de ilçe belediyesinden talep edilen hizmetler, yeni bir rekabet ortamı oluşturmuştur. Söz konusu hizmet rekabeti mahalle içerisinde değil mahalleler arasında yaşanmaktadır. Ayrıca yerel halk bağlı bulunduğu ilçeye zamanla daha çok yatırım yapılacağını ve dolayısıyla da yaşadığı mahallenin geri plana itilebileceğini de düşünmektedir. Dolayısıyla da mahalleye dönüştürülen eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk Büyükşehir'den hizmet alma konusunda gerek ilçe belediyeleri gerekse de diğer mahallelerle rekabet içerisinde.

⁸⁷ Örneğin bazı eski belde belediyelerinin il merkezine uzaklığı 25 km altındayken, bazılarının il merkezine uzaklığı 100 km' nin üzerinde yer almaktadır. Ayrıca eski belde belediyelerinin bazılarının nüfusu 500'ün altında yer almaktayken (Çal ilçesindeki; Belevi, Denizler) bazılarında ise nüfus 5000'in üzerinde yer almaktadır (Pamukkale ilçesindeki; Pınarkent, Honaz ilçesindeki; Koçabaş ile Kaklık). Diğer yandan bazı eski belde belediyelerinde belde belediyesinin kuruluş tarihi çok eskirken (Tavas ilçesindeki; Kızılcabölük 1912, Acıpayam ilçesindeki; Yeşilyuva 1912) bazılarında ise belde belediyesinin kuruluş tarihi çok yenidir. (Kale ilçesindeki; Gölbaşı, Çivril ilçesindeki; Kızılcasöğüt)

Diğer taraftan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk yeni düzenleme sonrası belediye hizmetlerinin karşılığı olarak ödediği vergi ücretlerinden memnun değildir. Ayrıca yerel halk büyükşehir belediyesine bağlı bir mahalle olmanın ileriki yıllarda da belediye hizmetlerinde maliyetleri artıracığına inanmaktadır. Dolayısıyla da yerel kamusal hizmetlerin karşılığı olarak yerel halktan alınan vergilerin tekrardan düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca söz konusu vergi ücretlerinin düşürülmesi yerel halkın belediye hizmetlerinden memnuniyet düzeyini de artıracaktır. Ayrıca yerel halk mahalleye dönüştürülen eski belde belediyelerinin zaman içerisinde kentsel nitelik kazanacağına inanmamaktadır. Nitekim yerel halk yeni düzenleme sonrası mahallelerinde yaşam kalitesinin yükselmediğini belirtmiştir.

Öte yandan çalışmada elde edilen veriler çalışmanın hipotezleri ile kıyaslandığında ise aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- i.* 6360 sayılı Kanunun uygulama sürecinde Denizli Metropolitan alanında belediye hizmetlerinden memnuniyet ile merkeze uzaklık arasında ters yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Denizli il merkezinden uzaklaştıkça DBB'nin sunduğu hizmetlerin memnuniyet düzeyinde azalmalar yaşanmaktadır.
- ii.* Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin sunduğu belediye hizmetlerinin memnuniyet düzeyine etki eden temel faktör; eski belde belediyelerinde yaşayan seçmenlerin parti tercihleridir. Nitekim eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halkın parti tercihleri ile DBB'nin sunduğu hizmetlerden olma düzeyi değişkenleri arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. DBB'nin sunduğu hizmetlerden en çok AK Partili seçmenler memnunken, en az memnun olanlar CHP'li seçmenlerdir.
- iii.* 6360 sayılı Kanunun uygulama sürecinde Denizli Metropolitan alanında belediye hizmetlerinden memnuniyet ile eski belde belediyelerinin nüfusu arasında bir ilişki tespit edilmiştir. Eski belde belediyelerinin nüfusu artıkça DBB'den alınan hizmetlerin memnuniyet düzeyi de artmaktadır. Dolayısıyla da nüfusu daha çok olan eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk DBB'nin sunduğu hizmetlerden daha çok memnundur.
- iv.* Denizli Büyükşehir Belediyesi'nin eski belde belediyelerinde sunduğu belediye hizmetlerinin memnuniyet düzeyine eski belde belediyelerinin kuruluş tarihinin etki ettiği görülmüştür. Belde belediyesinin kuruluş tarihi daha yeni olan beldelerde yaşayan yerel halk; DBB'nin sunduğu hizmetlerden daha çok memnundur. Ayrıca eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk bazı

hizmetlerde; belde belediyesinin hizmet başarısını veya hizmet başarısızlığını DBB'nin hizmet başarısı veya başarısızlığı olarak değerlendirmektedir

- v. 6360 Sayılı Kanunun uygulama sürecinde Denizli Metropoliten alanında belediye hizmetlerinden memnuniyette hizmet kategorileri arasında farklılıklar bulunduğu tespit edilmiştir. Defin ve mezarlık hizmeti memnuniyet düzeyinin en yüksek olduğu hizmet türüken, sosyal ve kültürel hizmetler memnuniyet düzeyinin en düşük olduğu hizmet türü olmuştur.

Ayrıca yerel halk eski belde belediyelerinin kamu tüzel kişiliklerinin kaldırılarak mahalleye dönüştürülmesi -6360 sayılı Kanun sonrasındaki yaşanan dönüşümler- ile DBB'nin sunduğu hizmetlerin memnuniyet düzeylerini ayrı ayrı değerlendirmektedir. Nitekim yerel halkın DBB'nin sunduğu hizmetlerdeki memnuniyet düzeyi; 6360 sayılı Kanun sonrasındaki yaşanan dönüşümleri kapsayan cevaplar kadar olumsuz değildir.

Diğer taraftan elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulacak öneriler ise şu şekilde sıralanabilir:

- i) Büyükşehir belediyelerinin sınırları içerisinde yer alan bazı ilçe belediyelerinden nüfusu az, ilçe merkezine veya il merkezine yakın olanlarının da kamu tüzel kişiliklerinin kaldırılarak ve mahalleye dönüştürülmesi kaynak savurganlığının önlenmesinde ve belediye hizmetlerinden optimal fayda sağlanmasında 6360 sayılı Kanunu daha işler olmasını sağlayabilir.
- ii) 6360 sayılı Kanunun ilçe belediyelerine kıyasla büyükşehir belediyeleri için daha elverişli bir düzenleme olduğu söylenebilir. Yerel halkta BŞB'lerin başarılı olacağına yönelik algı daha yüksektir. Ayrıca yerel halk daha göz önünde olan hizmetlerin DBB tarafından yapıldığı düşünmekte ve DBB'nin ilçe belediyelerine nazaran daha etkin olduğuna inanmaktadır. Dolayısıyla da ilçe belediyeleri büyükşehir belediyesinin tahakkümü altında kalmakta ve yetki alanındaki hizmetlerini gerçekleştirirken zorlanmaktadır. Ayrıca ilçe belediyeleri BŞB'lerin yakaladığı sinerjiden ve yerel toplumsal hizmet hareketinden oldukça uzak durumdadır. Bu nedenle ilçe belediyelerinin büyükşehir belediyelerine nazaran güçlendirilmesi gerekmektedir.
- iii) 6360 sayılı Kanunun eski belde belediyelerinin yerel kamusal hizmetlerin sunumunda iki belediyeyi sorumlu tutması hizmet karmaşasını ortaya çıkarmıştır. Hizmet karmaşası en fazla yer seçimi bazındaki hizmetlerde –fen işleri ile park ve bahçelerde- yoğunlaşmaktadır. Ayrıca bu durum hizmet

aksamalarının yaşanmasına da yol açmaktadır. Bu sebeple de fen işleri ile park ve bahçe hizmetlerinin sunumunun ya BŞB' lere ya da ilçe belediyelerine devredilmesi daha doğru olacaktır.

- iv) Eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk daha evvelden belde statüsünde kazandığı yerel hizmet kültüründen ve eski belde belediyelerinin kapatılmasında fikirlerinin alınmamasından dolayı gerek DBB'nin gerekse de ilçe belediyelerinin hizmet iş yükü fazlalığını mazeret olarak kabul etmemektedir. Bu sebeple de il merkezine uzak ve nüfusu fazla olan veya belde belediyesinin kuruluş tarihinin daha eskiye dayanan yerleşim yerleri için ayrı kanun maddelerin düzenlenmesi 6360 sayılı Kanunun hedeflediği optimal hizmet sunumunu daha mümkün hale getirecektir. Örneğin nüfusu 2000'in üzerinde olan eski belde belediyelerinde BŞB' lerin hizmet üretim merkezi açma zorunluluğu kanunla düzenlenmelidir.
- v) 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle optimal hizmet sunumu mümkün hale gelmekle birlikte il sınırlarında büyük ölçek hizmet sınırının kurulması eski belde belediyelerinde bir takım sorunları ortaya çıkarmıştır. Ölçek büyüdükçe ayrıntılar azalabilmektedir. Yerel halk 6360 sayılı Kanun sonrası büyük hizmetlerin daha ön planda tutulduğunu; mahallenin küçük ve gündelik belediye hizmetlerinin göz ardı edildiği düşünülmektedir. Ayrıca küçük ve gündelik hizmetlerin kim tarafından sağlanacağı konusunda belirsizliklerin bulunduğu inanmaktadırlar. Dolayısıyla yerel halk 6360 sayılı Kanunla düzenlenmeyen ve kanun boşluğunda yer alan bu hizmetlerde akşamların yaşandığını sıklıkla belirtmiştir. Bu nedenle de küçük ve gündelik hizmet faaliyetlerinin kanunla belirtilmesi ve ilçe belediyeleri ile BŞB'leri arasında yine kanunla hizmet paylaşımlarının yapılması gerekmektedir.
- vi) Yerel halk DBB'nin yüklenici firmalara devrettiği ve kendisinin denetleyici olduğu kanalizasyon hizmeti, içme suyu hizmeti ve fen işleri hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde denetimlerin ve hizmet takiplerinin yeteri kadar yapılamadığını düşünmektedir. Bu sebeple hizmet faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde denetimlerin artırılması veya hizmet takiplerinin yaygınlaştırılması yerel kamusal hizmetlerde daha başarılı sonuçların alınmasını ve yerel kamusal hizmetlerde memnuniyet düzeylerinin artırılmasını sağlayabilir.

- vii) Eski belde belediyelerinin kapatılması idari yapıda ciddi sorunların yaşanmasına neden olabilir. Ayrıca idari yapıda oluşan yönetsel boşluklar güvenlik sorunlarını da ortaya çıkarabilir. Bu sebeple özellikle nüfusu fazla olan eski belde belediyeleri ile il merkezinden veya ilçe merkezinden uzak eski belde belediyelerinde BŞB'lerin şube açma zorunluluğu getirilmelidir.
- viii) İlin tamamından sorumlu olan büyükşehir belediyelerinde; il merkezinden uzaklaştıkça yerel halkın büyükşehir belediye yönetimiyle iletişimi azalmaktadır. Ayrıca DBB'nin ekonomik desteklerinden veya hizmet faaliyetlerinden yerel halkın büyük bir bölümünün haberdar olmadığı da gözlenmiştir. Bu sebeple BŞB'lerin yöresel görsel ve yazılı basını çok iyi kullanmaları gerekmektedir.
- ix) 6360 sayılı Kanunla yerel kamusal hizmetlerin yerinde üretilip tüketilmesindeki ilişki değişmiştir. Dolayısıyla da yerel halkın yerel demokrasi algısını bu durumdan olumsuz yönde etkilebilmektedir. 6360 sayılı Kanun sonrası; mahalleye dönüştürülen eski belde belediyelerde yaşayan yerel ihtiyaç duyduğu belediye hizmetlerini ve ihtiyaçlarını yetkililere iletemediklerini ve seçilmiş makamlara ulaşılabilirlikte (BŞB başkanı, ilçe belediye başkanı, ilçe ve il meclis üyeleri ve mahalle muhtarı) sıkıntılar yaşadıklarını belirtmiştir. 6360 sayılı Kanunla mahalle yaşayanları temsil eden birçok seçilmiş belediye yöneticisinin varlığı hizmetlerin gerçekleşmesine olumlu katkıda bulunmakta ancak; bu yöneticilere ulaşmada sorunlar yaşanmaktadır. Ayrıca yerel halk yeni düzenleme sonrası mahalle muhtarlarının; 6360 sayılı Kanun öncesindeki seçilmiş belediye başkanları veya meclis üyeleri gibi belediye hizmetlerin gerçekleşmesinde sorumluluk almadıklarını da düşünmektedir. Nitekim çalışmada yerel halkın iletişim ve katılım memnuniyet düzeylerinin oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle yerel halkın yönetime katılmasını kolaylaştıracak ve belediye yönetimiyle iletişimi güçlendirecek düzenlemelerin yapılması yaşanan temsil ve katılım sorunlarına fayda sağlayabilir.
- x) 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesi sonucu ilin tamamının yerel kamusal hizmetlerinden sorumlu olan BŞB'ler ile ilçenin tamamının yerel kamusal hizmetlerinden sorumlu olan ilçe belediyelerinin meclisleri güçlendirilmelidir. Özellikle ilin tamamının yönetiminden sorumlu olan büyükşehir belediyelerinde belediye meclisinin başkanlık makamı gibi güçlendirilmesi

veya yetkilendirilmesi yerel kamusal hizmetlerin işleyişini kolaylaştırabilecektir.

- xi) Büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri eski belde belediyelerinde gerçekleştireceği yerel kamusal hizmetlerin paylaşımlarında bazen güç çatışmasıyla karşı karşıya kalabilecektir. Ayrıca büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyelerinin aynı partiden olmasına rağmen de hizmetlerde uyum sorunları yaşanabilecektir. Dolayısıyla da bu belediyeler arasındaki hizmet uyumlarında valiliklere veya YİKOB'a; BŞB'ler ile ilçe belediyeleri arasındaki hizmetlerde koordinasyon sağlanması amacıyla yetki verilmesi yaşanabilecek birtakım sorunları engelleyecektir.

Diğer taraftan Denizli ili genelindeki eski belde belediyelerin sahip olduğu özellikler ile diğer büyükşehir belediyelerinin sınırları içerisinde kalan eski belde belediyelerinin benzeşmesi elde edilen verileri genelleyebilme olanağını da ortaya çıkarmaktadır. Ancak çalışma büyükşehir belediyelerin olası etkilerinin tamamını açıklayan genel yargılara ulaşıldığı yönünde bir iddia taşımamaktadır. Çalışmanın sonuçları, konuyla ilgili ortaya atılmış bazı ulusal ve uluslararası ölçekte koşulların sınanmasına olanak sağlayacaktır. Elde edilen bulgular, Denizli hakkında bundan sonra yapılan çalışmalarda karşılaştırmalı analizlerde kullanılarak eski belde belediyeleri ve belediye hizmetlerinden memnuniyet ile ilgili çalışmalara veri sunması düşünülmektedir.

Son söz olarak denilebilir ki, DBB eski belde belediyelerinde hizmetlerini gerçekleştirirken görevleri arasındaki temel hizmetlerde başarılı bir örgütsel yapı inşa etmiştir; ancak küçük ve gündelik hizmetlerde –ki 6360 sayılı Kanunda düzenlenmeyen hizmetler– birçok unsurun eksik kaldığı belirlenmiştir. Yerel halk belde belediyesinde alıştığı hizmet kültürünü yeni düzenlemede aramaktadır. Yerel halk, bazı hizmetler de bu hizmet kültürünü bulabilmişken; bazı hizmet türlerinde ise bulamamıştır. 6360 sayılı Kanunla meydana gelen idari düzenleme kültürel kimliklerinde ve hizmet alışkanlıklarında değişimlerin yaşanmasına neden olmuştur. Dolayısıyla bu durumu yadırgayan yerel halk DBB'nin sunduğu her bir hizmeti daha evvelki belde belediyesinin sunduğu hizmetlerle kıyaslamaktadır. Dolayısıyla da DBB'nin sunduğu hizmetlerin memnuniyet düzeyi ile daha evvelki belde belediyesinin sunduğu hizmetlerin memnuniyet düzeyleri doğrudan veya dolaylı ilişkilidir.

Eski belde belediyelerinde yaşayan yerel halk eski belde belediyesinin yerel kamusal hizmetlerde kazandırdığı geçmiş tecrübeleri ile DBB'nin sunacağı hizmetlerin oluşturduğu gelecek beklentileri arasında yaşamlarına devam etmektedir.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, Ş. (2012). “6360 Sayılı Yasa’nın Türkiye’nin Yerel Yönetim Dizgesi Üzerine Etkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme”, *Toplum ve Demokrasi*, Yıl 6, Sayı 13-14, s.153-176.
- Adıgüzel, Ş. ve Tek, M. (2014). “6360 Sayılı Yasa ve Türkiye’nin Büyükşehir Belediyesi Sisteminde Değişim: Hatay Örneği”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt:23, s.73-102.
- Akif, M. A. (2005). “Günümüzün Yükselen Değeri: Yeni Kamu Yönetimi”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı 59, s.4.
- Aksu, İ. F. (2012). “On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, *Siyaset, Hukuk ve Yönetim Araştırma Merkezi*, Bilgi Notu No. 1, s.1-11.
- Akyıldız, F. (2012). “Belediye Hizmetleri ve Vatandaş Memnuniyeti: Uşak Belediyesi Örneği”, *Journal of Yaşar University*, Cilt: 26, Sayı, 7, s.4415 – 4436.
- Alada, A.B. (2008). “Türkiye’de Yerel Yönetimleri Özerklik Üzerinden Yeniden Düşünmek”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt: 17, Sayı. 4. s. 5-43.
- Apan, A. (2016). “Bütünşehir Modeli ve Taşra Yönetime Etkileri”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt: 25, Sayı 1, s.1-24.
- Aras, R. (2008). “Türkiye’de Belediyeciliğin Gelişimi”, *Birlik Dergisi*, S. 10, s. 18.
- Arıkbay, C. (1993). “Yerel Yönetimlerde Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Gereksinimleri ve Karşılama Kaynakları”, *MPM Yayınları*, No:511, s.2, Ankara.
- Arıkboğa, E. (2013). “Geçmişten Geleceğe Büyükşehir Belediye Modeli”, *Yerel Politikalar Dergisi*, Sayı:3, s.48-96.
- Aslan, C. ve Uluocak, Ş. (2012). “Belediye Hizmetlerinden Memnuniyet Düzeylerine Üzerine Bir Araştırma”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt:9, Sayı:1.
- Atmaca, Y. (2013). “Optimal Belediye Büyüklüğü ve Yeni Büyükşehir Belediye Yasası”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 3, Sayı, 2, s.168-184.
- Aytaç, F. (1990). “Belediye Kanununun Oluşumu Uygulanması ve Değişiklikler”, *Türk Belediyeciliğinde 60. Yıl Uluslararası Sempozyum, Bildiri ve Tartışmalar*, Ankara Büyükşehir Belediyesi, s.86-107, Ankara.
- Aytaç, F. (2001). *Açıklamalı Belediye Kanunu*, Seçkin Yayıncılık, 7.Baskı, Ankara.
- Azaklı, S. (2000). “Belediyelerin Hizmet Stratejileri Belirleme Sürecinde Analizci Yaklaşımın Önemi”, *Yerel Yönetimler Sempozyum Bildirileri*, s.413, Ankara.
- Bilgiç, V. (1998). *Yerel Yönetimler*, 21. Yüzyıl Yayınları, Ankara.

- Bozlağan, R. ve Demirkaya, Y. (2008). “*Türkiye’de Yerel Yönetimler*”, Nobel Yayın, 382s, İstanbul.
- Canpolat, H. (2009). *Türkiye’ de Son Dönem Yerel Yönetim Reformlarının Yeni Kamu İşletmeciliği ve Küreselleşme Bağlamında Değerlendirilmesi*, Falay, N., vd., (Editör), Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Sorunları ve Geleceği, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Çiğeroğlu, M. (2008). “Denizli Kentsel Alanının Tanımı, Özellikleri ve Dönüşümü”, Genç F. N., Yılmaz, A. ve Özgür, H. (Editör), *Dönüşen Kentler ve Değişen Yerel Yönetimler*, Gazi Kitapevi, Ankara.
- Çiğeroğlu, M. (2008). *Denizli Kentsel Alanının Tanımı, Özellikleri ve Dönüşümü*, (Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Çalçalı, Ö. (2014). “6360 Sayılı Kanun’un Türkiye’de Yerel Yönetimler Sistemine Getireceği Değişiklikler”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt: 23, Sayı 4, s.49-68.
- Çelik, M.L. ve Altınparmak, C. (2013). *Hukuki Açından 100 Soruda Yeni Büyükşehir Belediye Modeli*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Çelikyay, H. (2014). “Değişen Kent Yönetimi ve 6360 Sayılı Büyükşehir Yasası”, *Siyaset, Ekonomi ve Toplumsal Araştırma Merkezi*, Sayı 101, s.1-24.
- Çelikyay, H. (2014). “Değişen Kent Yönetimi ve 6360 Sayılı Büyükşehir Yasası”, *SETA Analiz*, Sayı: 101, s.7-21, İstanbul.
- Çınar, T., Çiner, U. C. ve Zengin, O. (2009). *Büyükşehir Yönetimi Bütünleştirme Süreci*, Türkiye Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, Ankara.
- Çoşkun, B. ve Uzun, T. (1999). “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Gelişimi, Niteliği ve Muğla ili Yerel Yönetimlerin Uygulamada Karşılaştıkları Sorunlar”, *Muğla Üniversitesi Yayını*, Muğla.
- Çukurçayır, M. A. (2000). *Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi*, Yargı Yayınevi, Ankara.
- Çukurçayır, M. A. ve Tekel, A. (2003). *Yerel ve Kentsel Politikalar*, Çizgi Kitapevi,
- Daşcı, S. (2016) “6360 sayılı Yasanın Kamu Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Örneği,” (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Derdiman, C. (2012). “Türkiye’de Büyükşehir Belediyelerinin ve Bu Belediyelerin Yapılarındaki Yeni Değişikliklerin Anayasa’ya Uyumu Sorunu”, Faruk Turhan (Editör), *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (SDÜHFD)*, Cilt: 2, Sayı 1, s.51-88.
- Dinçer, Ö. (2004), *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası*, Beta Basım A.Ş., İstanbul.
- Dönmez, M. (1999). *Belediye Yönetimi*, Belediye Dergisi Yayın No: 3, Ankara.
- Dönmez, M. (2013). *Belediye Kanunu ve Büyükşehir Belediyesi Kanunu (Açıklamalı- İçtihatlı)*, Ekin Yayınları, Ankara.

- Duman, T. ve Yüksel, F. (2008). “Belediyelerde Vatandaş Memnuniyetinin Ölçümü: Mersin Büyükşehir Belediyesi Örneği”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt: 17, Sayı 1, s. 43-57.
- Dursun, D. (1998). “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Doğuşu ve Siyasi/İdari Gelişme”, Davut Dursun, Hamza Al (Editör), *Türkiye’de Yönetim Geleneği İçinde*, İlke Yayınları, İstanbul.
- Ersoy, M. (2013). “6360 Sayılı Yasa ve Mekânsal Planlama”, *Gap Belediyeler Birliği Dergisi*, s.1-13.
- Eryılmaz, B. (1994). *Kamu Yönetimi*, Üniversite Kitabevi, İzmir.
- Eryılmaz, B. (1995). “Yerel Yönetim Sendromu”, *Yeni Türkiye*, Sayı. 4, s.341.
- Eryılmaz, B. (2011). *Kamu Yönetimi*, Okutman Yayıncılık, Ankara.
- Gazan, K. (2010). *Bir Kamu Kuruluşu Olarak Belediyelerde Hizmet Kalitesi, Müşteri Memnuniyetinin Ölçülmesi: Kütahya Belediyesi Örneği*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Genç, F. N. (2013). “6360 Sayılı Kanun ve Aydın’a Etkileri”, *Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 1, Özel Sayı, s.1-29.
- Genç, F. N. ve Daşcı, S. (2016). “6360 Sayılı Kanunun Kamu Hizmetlerine Sunumuna Etkisi: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Örneği”, *Journal of Social and Humanities Sciences Research ISSN: 2459-1149*, Volume:6 Issue:2, s.1-32.
- Giritli, İ., Bilgen, P. ve Akgüner, T. (2006). *İdare Hukuku*, 2. Baskı, Der Yayınları, İstanbul.
- Gökçe O. ve Bayrakçı E. (2005). *Yerel Yönetimler Maliyesi Ders Notları*, Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayını, Konya.
- Gökçe, O. ve Bayrakçı E. (2005). *Yerel Yönetimler Ders Notları*, Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayını, Konya.
- Göküş, M. (2011). *Kamu Hizmeti (Kuram, Politika, Uygulama)*, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Göküş, M. ve Alptürker H. (2011). "Belediyelerin Sunduğu Hizmetlerde Vatandaş Memnuniyeti: Silifke Belediyesi Örneği", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 25, s. 121-133.
- Görmez, K. (1993). “Türkiye’de Anakent Yönetiminin Sorunları”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt: 2, Sayı 1, s.19-29.
- Göymen, K. (2002). *Türkiye’de Kent Yönetimi*, Boyut Kitapları Yayınevi/ Araştırma Dizisi 6, İstanbul.
- Gözler K. (2000). *Türk Anayasa Hukuku*, Ekin Basın Yayın Dağıtım, Bursa.
- Gözler, K. (2013). “6360 Sayılı Kanun Hakkında Eleştiriler”, www.idare.gen.tr/6360-elestiriler.htm, s.1-41.

- Gözübüyük, Ş. (1983). *Yönetim Hukuku*, Sevinç Matbaası, Ankara.
- Gül, H. ve Batman S. (2013). “6360 Sayılı Kanunun Kent-Bölge Bağlamında Bir Değerlendirilmesi”, *KBAM 4. Kentsel ve Bölgesel Araştırmalar Sempozyumu, Neo-liberalizm Sonrası Mekânsal Müdahale Biçimleri ve Yansımaları, Bildiri Kitabı*, s.537-552.
- Gül, H. ve Batman, S. (2013). “Dünya ve Türkiye Örneklerinde Metropoliten Alan Yönetim Modelleri ve 6360 Sayılı Yasa”, *Yerel Politikalar Dergisi*, s. 7-47.
- Gül, H., Kiriş H., Negiz N. ve Gökdayı, İ. (2014). *Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Yerel Siyaset*, Detay Yayıncılık, Isparta.
- Gül, K. V. (2005) *Belediye İdaresi Şehircilik Mevzuatı*, Gül Yayınevi, Samsun.
- Gülan, A. (1998). “Kamu Hizmeti Kavramı”, *Prof. Dr. Lütfü Duran’a Armağan Özel Sayısı*, Yıl 9, Sayı: 1-3, s.148.
- Günday, M. (2006). *İdare Hukuku*, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Gündoğan, E. ve Özcan, G. (2015). “Yerel Yönetimlerde Optimal Ölçek ve Alan Yönetimi Perspektifinde 6360 Sayılı Yeni Büyükşehir Belediyeleri Kanunu”, Mustafa Ökmen, (Editör), *Yerel Yönetimde Güncel Gelişmeler*, Ankara.
- Gündüzöz, İ. (2012). *Bir Senaryo Çerçevesinde Metropol Belediye Kavramı ve Ölçüm Metotlarının Uygulanabilirliği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Henden, H. B. ve Rıfkı, H. (2005). “Yerel Yönetimlerin Hizmet Sunumunda Değişim ve e-Belediyecilik”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, www.e-sosder.com Güz, Cilt: 4, Sayı 14, s. 48-66.
- İzci, F. ve Turan, M. (2013). “Türkiye’de Büyükşehir Belediye Sistemi ve 6360 Sayılı Yasa ile Büyükşehir Belediye Sisteminde Meydana Gelen Değişimler: Van Örneği”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 18, Sayı 1, s.117-152.
- Karademir, A. (2012). “Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Yerel Demokrasi İlişkisi: Eskişehir Büyükşehir Örneği”, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Karakaya, S. (2012). “Büyükşehir Belediyelerin Yapısı ve Yeniden Düzenlenmesi”, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Karasu, M. A. (2013). “6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve Olası Etkileri: Şanlıurfa Örneği”,
- Kaya, E. (2003). *Belediyeler de Toplam Kalite Yönetimi ISO 9001*, İlke Yayıncılık, İstanbul.
- Kaya, E. ve Şentürk H. (2008). *Modern Kent Yönetimi*, Okutman Yayıncılık, Ankara.
- Keleş, R. (1985). “Türkiye’de Anakent Yönetimi”, *Amme İdaresi*, Cilt: 18, Sayı 2, s.69-82.

- Keleş, R. (2016). *Kentleşme Politikası*, İmge Kitapevi, Ankara.
- Keleş, R. (2016). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, Cem Yayınevi Kültür Dizisi, İstanbul.
- Keleş, R. (1998). *Kent bilim Terimleri Sözlüğü*, İmge Kitapevi, Ankara.
- Koç, H. (2014). “*Türkiye’de Büyükşehir Yapılanması*”, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Koçak, S.Y. ve Ekşi, A. (2010). “Katılımcılık ve Demokrasi Perspektifinden Türkiye’de Yerel Yönetimler”. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı, 21. s.295-307.
- Koyuncu, E. ve Köroğlu, T. (2012). “Büyükşehir Tasarısı Üzerine Bir Değerlendirme”, *Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı*, s.1-8.
- Kurgun, A., Özdemir, A., Kurgun, H. ve Bakıcı Z. (2008). “Belediyelerde Hizmet Yeterliliğinin ve Hizmet Kalitesinin Artırılmasını Etkileyen Faktörlerin Analizi: İzmir Karşıyaka Belediyesinde Uygulama”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 2, s.30-54.
- Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü (2013). “6360 Sayılı Kanun”, *Devir, Tasfiye ve Paylaştırma Komisyonu Başkanları ve İl Mahalli İdareler Müdürleri Semineri*, s.1-77, Ankara.
- Nadaroğlu, H. (2001). *Mahalli İdareler Teorisi, Ekonomisi, Uygulaması*, Beta Yayınları, İstanbul.
- Negiz, N. (2007). “*Türkiye’de Büyükşehir Belediyelerde Hizmet Etkinliği ve Eğitim İlişkisi: Alan Araştırması ve Bir Model Önerisi*”, (Basılmamış Doktora Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Negiz, N. (2008). “Kamu Hizmetlerin Yürütülmesinde Paydaş Yönetimler: Büyük Kent Belediyeleri ve Yerel Hizmetler”, *Yerel Siyaset Plato Danışmanlık*, Yıl 3, Sayı 30, s.20-25.
- Oktay, T. (2008). *Belediyenin Tarihsel Gelişimi İçinde Türkiye’de Yerel Yönetimler*, (Derleyen), Bozdoğan ve Y. Demirkaya, Nobel Yayınları, Ankara.
- Oktay, T. (2011). *Osmanlı’da Büyükşehir Belediye Yönetimi: İstanbul Şehremaneti*, Yeditepe, İstanbul.
- Ortaylı, İ. (1985). *Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Yerel Yönetim Geleneği*, Hil Yayınları, İstanbul.
- Ortaylı, İ. (1994). "Mahalli İdare Geleneği: Abartma ve Gerçek Üzerine", *Türkiye Günlüğü*, Sayı 2.
- Ortaylı, İ. (2000). *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880)*, Türk Tarih Kurumu, Ankara.

- Ökmen, M. (2007). “Yerel Yönetimlerde Yeniden Düzenleme Çabaları ve Büyükşehir Belediyeleri: Temel Nitelikler, Sorun Alanları ve Çözüm Arayışları” *Kamuda Sosyal Politika Dergisi*, Cilt:2, Sayı:1, s.29-47.
- Ökmen, M. (2015). *Yerel Yönetimlerde Güncel Gelişmeler, Kuramdan Uygulamaya: Yerel Yönetim Teorisi: Ekonomik, Sosyal ve Siyasal Yaklaşımlar*, Ekin Yayınları.
- Ökmen, M. ve Parlak B. (2010). *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler İlkeler, Yaklaşımlar ve Mevzuat*, Alfa Aktüel, Bursa.
- Ökmen, M. ve Yılmaz, A. (2009). “Klasik Dönemden Tanzimat’a Osmanlı Kenti ve Yerel Yönetimler”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı; 23.
- Öner, E. (2008). “İstanbul Şehremaneti (Belediye)’nin Kuruluşu ve 1917 Yılı Bütçesi”, Maliye Bakanlığı, Strateji Geliştirme Dairesi, Sayı No: 2008/386, Ankara: Ümit Ofset Matbaacılık.
- Öner, Ş. (2006). *Yeni Mevzuat Çerçevesinde Türkiye’de Belediye Yönetimi*, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Özaslan, R. K., Akıllı H. ve Özaslan K. (2014). “6360 Sayılı Kanun Çerçevesinde Gümüşlük Belde Belediyesi’nin Kapatılmasına İlişkin Yöre Halkının Algısı”, *Marmara Üniversitesi İ.İ.B. Dergisi*, Sayı 2, s.215-235.
- Özer, İ. (2004). *Kentleşme, Kentlileşme ve Kentsel Değişim*, Ekin Kitapevi, Ankara.
- Özer, M. A. ve M. Akçakaya. (2014). *Yerel Yönetimler Teorik Boyut*, Gazi Kitapevi, Ankara.
- Özgür, H. (2008). “Denizli Kentsel Alanının Yönetiminde Söylemden Eyleme Bütünşehir Belediyesi Tasavvurları: Ali Aygören Teklifi (2001), Denizli’ye Özel Kanun Teklifi (2003) ve Belediye Kanununun 11. Maddesi (2006)”, Genç F. N., Yılmaz, A. ve Özgür, H. (Editör), *Dönüşen Kentler ve Değişen Yerel Yönetimler*, Gazi Kitapevi, Ankara.
- Özgür, H. (2008). “Yerel Siyaset Perspektifinden Bakışla Büyükşehir Belediyelerinde Kentsel Alan Yönetimi Uygulamaları”, *Yerel Siyaset Dergisi*, s.125-167.
- Özgür, H. (2014). “Denizli Kenti ve İlinde Yönetimsel Ölçek Arayışları (1976-2014): Dört Bütünşehir (Belediyesi) Söylemi / Tasavvuru (2001-2014) ve Büyükşehir Belediyesi Statüsü (2012-2014)”, *Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:1, Özel Sayı, s. 30-53.
- Özgür, H. ve Yavuzçehre, P. (2016). “Türkiye’nin Büyükşehir Belediye Sistemi”, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 7(1), s.903-926.
- Özgür, H., Yavuzçehre, P. ve Ciğercioğlu, M. (2007). “Türkiye’de Orta Ölçekli ve Metropolitan Kentsel Alanların Yönetimi”, Bilal Eryılmaz, Musa Eken, Mustafa Lütfi Şen (Editör), *Kamu Yönetimi Yazıları*, Nobel Yayın Dağıtım, s. 475-513, Ankara.
- Öztemel, E. (2001). *Belediyelerde Toplam Kalite Yönetimi*, Değişim Yayınları, Adapazarı.

- Parlak, B. ve Özgür, H. (2002). *Türkiye’de Yerel Yönetimler*, Alfa Yayınları, Bursa.
- Parlak, B. ve Sobacı Z. (2010). *Kuram ve Uygulamada Kamu Yönetimi Ulusal ve Küresel Perspektifler*, Alfa Aktüel Yayınları, Bursa.
- Peker, Ö. (1996). “Belediye Yönetimlerinde Kalite Üretimi”, *Çağdas Yerel Yönetimler*, Cilt: 5, Sayı: 2, s. 15-23.
- Sakal, M. (2000). “Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma Sorunları: Tarihsel Perspektiften bir Değerlendirme”. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 5, Sayı 1, s. 119-140.
- Selçuk, H. (2014). “*Yerel Yönetimler ve İdari Vesayet*”, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Sevimli, S. (2006). *Hizmet Sektöründe Kalite ve Hizmet Kalitesi Ölçümü Üzerine Bir Uygulama*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Tarkan, O. (2008). *Belediye Kurumunun Tarihsel Gelişimi*, Recep Bozlağan, Yüksel Demirkaya (Editörler), Türkiye’de Yerel Yönetimler, Nobel Yayın Dağıtım, s.119-156, Ankara.
- Taşçı B. T. (2014). “*Hizmette Kalite ve Belediye Hizmetlerinde Kaliteye Yönelik Vatandaş Memnuniyetinin Ölçümü: Yalova İl Merkezi Örneği*”, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.
- Taşkın, D. ve Yiğit K. G. (2013). “İdari Coğrafya Açısından Büyükşehir Belediyeleri”, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Volume 6 Issue 2, s.629-649.
- Tekeli İ. ve Ortaylı İ. (1978). Türkiye’de Belediyeciliğin Evrimi, *Türk İdareciler Derneği Bilimsel Araştırma Dizisi*, Cilt:2, Sayı 1, Ay yıldız Matbaası, Ankara.
- Tekeli, İ. (2009). *Cumhuriyetin Belediyecilik Öyküsü (1923-1990) “İlhan Tekeli Toplu Eserler – 4,”* Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Tiryaki, R. (2008). *Ekonomik Özgürlükler ve Anayasa*, Yetkin Yayınları, Ankara.
- TOBB, (1996). *Mahalli İdarelerin Yeniden Yapılanması Özel İhtisas Komisyon Raporu*, TOBB Yayınları, Ankara.
- Topçu, D. (2015). “*Türkiye’de Yeni Büyükşehir Belediye Sistemi*”, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Torlak, Ö. (1999). *Belediyelerde Hizmet Yönetimi ve Pazarlama*, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Türkiye Belediyeler Birliği (2012). “Yeni Büyükşehirlere Doğru”, *İller ve Belediyeler Dergisi*, Sayı, 774-775, Ankara.
- Türkiye Belediyeler Birliği (2014). “*6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna İlişkin Rehber*”, s.1-28, Ankara.

- Uçar, A. (2003). *Yerel Düzeydeki Kamu Politikaların Oluşturulması ve Uygulamasında Atanmış- Seçilmiş İlişkisi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ulusoy, A. ve Akdemir T. (2006). *Mahalli İdareler Teori-Uygulama-Maliye*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Uzun, T. ve Kurt, H. (2002) “Avrupa Birliği’ne Giriş Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Sorunları”, Bekir Parlak ve Hüseyin Özgür (Editörler), Türkiye’de Yerel Yönetimler, Avrupa Birliği İle Bütünleşme Sürecinde, Alfa Yayınevi, İstanbul.
- Ünal, Y. (1982). *Kentleşmenin Yönetimsel Sorunları Üzerine Bir İnceleme*, İTÜ Yayını, İstanbul.
- Üzmez U. (2012). “Türkiye’de Orta Ölçekli Kentsel Alanlar Sorununa Çözüm Arayışları: Zonguldak Örneği”, *Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, Cilt: 14, Sayı 2, s.133.
- Yalçındağ, S. (1992). “Çağdaş Belediye”, *ÇYYD*, Cilt: 1, Sayı:1, TODAİE, Ankara, s.7.
- Yavuzçehre, P. (2005). “*Belediyelerin Kentsel Yaşam Kalitesine Etkileri: Denizli Karşıyaka Mahallesi Örneği*”, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Yavuzçehre, P. (2010). “*Kentsel Mekân Kullanımında Değişim: Denizli Kenti Örneği*”, (Basılmış Doktora Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Yazıcı, E. (2014). “*İl Mülki Sınırında Büyükşehir Yönetim Modelinin İşlevselliğinin Analizi: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Örneği*”, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Yıldızhan Y. (1982). “Anayasalarımızda Yerel Yönetim İlkeleri”, *İ.Ü. S.B.F. Yayınları*, s.134, İstanbul.
- Zengin, G. (2014). “Etkinlik ve Demokrasi Açmazında, 6360 Sayılı Kanun: Merkeziyetçi-Yerelleşme Anlayışının, Yerel Özerklik Üzerine Etkileri”, Fatma Neval Genç (Editör), *Kamu Yönetiminde Değişim, Kamu Yönetimi Forumu*, s.337-354.
- Zengin, O. (2014). “Büyükşehir Belediyesi Sisteminin Dönüşümü: Son On Yılın Değerlendirilmesi”, *Ankara Barosu Dergisi*, s.94-116.
- 10.07.2004 Tarih ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 23.07.2004, Resmi Gazete Sayısı: 25531
- 03.07.2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 13.07.2005, Resmi Gazete Sayısı: 25874.
- 06.03.2008 Tarih ve 5747 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 22.03.2008, Resmi Gazete Sayısı: 26824.

12.11.2012 Tarih ve 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 06.12.2012, Resmi Gazete Sayısı: 28489.

İnternet Kaynakları

- Çivril Belediyesi (2017). *Coğrafi Konum ve Çivril İlçesi Tarihi Gelişimi*, <http://www.civril.bel.tr/> (14/01/2017, 12:00)
- Çivril Kaymakamlığı (2017). *Çivril İlçesinin Tarihi ve Coğrafi Yapısı*, <http://www.civril.gov.tr/> (14/01/2017, 15:15).
- Denizli Büyükşehir Belediyesi (2015). *2015- 2019 Stratejik Planı*, Denizli.
- Denizli Büyükşehir Belediyesi (2017). *Denizli Tarihçesi*, <http://www.denizli.bel.tr/> (12/01/2017, 11:40).
- Denizli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2017). *Denizli Tanıtım Broşür*, <http://www.pamukkale.gov.tr/tr/> (14/01/2017, 14:15).
- Denizli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2017). *Fiziki Yapı, Yeryüzü Şekilleri, Dağlar ve Ovalar, Tarihçe*, <http://www.pamukkale.gov.tr/> (12/01/2017, 15:04).
- Denizli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2017). *Genel Bilgiler ve Tarihçe*, <http://www.pamukkale.gov.tr/tr/> (13/01/2017, 16:15).
- Denizli Valiliği (2017). *Denizli Tarihçesi*, <http://www.denizli.gov.tr/> (13/01/2017, 17:00)
- Denizli Valiliği (2017). <http://www.denizli.gov.tr/> (13/01/2017, 14:26).
- <http://www.haritamap.com/sehir/denizli> (12/01/2017, 09: 15).
- <https://tr.wikipedia.org/wiki/Denizli> (12/01/2017, 11: 40).
- Tavas Kaymakamlığı (2017). *Tavas İlçesinin Genel Bilgisi ve Tarihçesi*, <http://www.tavas.gov.tr> (14/01/2017, 18:30).
- Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Denizli Bölge Müdürlüğü (2017). *ADNKS*, http://www.denizli.gov.tr/kurumlar/denizli.gov.tr/Genel%20Bilgiler/N%C3%BCfus/201_ADNKS_DENIZLI.PDF (19/02/2017, 19:37).

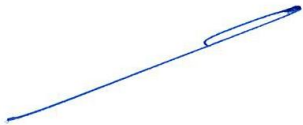

EKLER

EK-1 18.04.2014 KARAR TARİHLİ 211 KARAR NUMARALI DBB'NİN MECLİS KARARI

**T.C.
DENİZLİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
MECLİS KARARI**

<p>KARAR TARİHİ 18/04/2014</p>		<p>KARAR NO 211</p>
<p>Denizli Büyükşehir Belediye Meclisinin, 18/04/2014 Cuma günü yaptığı Nisan ayı toplantısı 4. birleşiminin 1. oturumuna ait gündemin 33. maddesini teşkil eden; Belediye Meclisinin 17/04/2014 tarih ve 203 sayılı kararı ile Ulaşım Komisyonuna havale edilen evrakın komisyonca incelenip, hazırlanan Ulaşım Komisyonu raporunun Meclis Başkanlığına sunulması üzerine;</p> <p>Büyükşehir Belediyesi ve İlçe Belediyeleri arasındaki yollar ile ilgili görev ve yetki paylaşımı konusuna ilişkin, 18/04/2014 tarih ve 202 sayılı Ulaşım Komisyonu raporunda;</p> <p>“5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 27 nci maddesi uyarınca Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri arasındaki görev ve yetki paylaşımı konusunda karar alınması konusu komisyonumuzca incelenmiştir.</p> <p>5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nda, Belediyeler arası hizmet ilişkileri ve koordinasyon, Madde 27.- “Büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyon, büyükşehir belediyesi tarafından sağlanır. Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin kendi aralarında hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili ihtilaf çıkması durumunda, büyükşehir belediye meclisi yönlendirici ve düzenleyici kararlar almaya yetkilidir. Büyükşehir belediyelerinde meydan, bulvar, cadde, yol, sokak, park, spor ve kültürel tesislerin büyükşehir belediyesi ile büyükşehir kapsamındaki diğer belediyeler arasında dağılımına ilişkin esaslar büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenir. Büyükşehir belediyesi mücavir alanlarının ilçe belediyeleri arasındaki bölüşümü büyükşehir belediye meclisince yapılır.” denilmektedir.</p> <p>Bu kapsamda komisyonumuzca yapılan incelemede;</p> <p>1-Bilgi paftası ve ekli listede yer alan meydan, bulvar, cadde, sokak ve ana arterlerin Büyükşehir Belediyesi görev ve yetki kapsamına alınmasına,</p> <p>2-Bilgi paftası ve ekli listede yer alan ve Karayollarının sorumluluğunda bulunan Devlet ve İl Yolu kenarındaki servis yollarının Büyükşehir Belediyesi uhdesine alınmasına,</p> <p>3-Bilgi paftasında bağlantı yolu olarak gösterilen yolların Büyükşehir Belediyesi görev ve yetki kapsamına alınmasına,</p> <p>4-Pamukkale ve Merkezefendi Büyükşehir İlçe Belediyeleri dışında kalan ilçe belediyelerinde; Büyükşehir Belediyesi yetki ve görev alanındaki meydan, bulvar, cadde, sokak, karayolu ve ana arterlerdeki zabıta ve temizlik hizmetlerinin ilgili ilçe belediyelerince gerçekleştirilmesine, buna bağlı olarak herhangi bir karışıklığa meydan vermemek, hizmetin eşit ve adaletli şekilde dağıtılmasını sağlamak amacıyla ilan ve reklam vergisinin ilçe belediyesi görev ve yetkisi dâhilinde belirlenecek tarife üzerinden ilçe belediyelerince tahsil edilmesine,</p>		

T.C.
DENİZLİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
MECLİS KARARI

KARAR TARİHİ 18/04/2014		KARAR NO 211
<p>5-Pamukkale ve Merkezefendi Büyükşehir İlçe Belediyeleri sınırları içerisinde bulunan ve bu ilçelere ait ekli listede yer alan meydan, bulvar, cadde, sokak ve ana arterlere cephesi bulunan yerlerde parsel bazında değerlendirme yapılarak ilan ve reklam vergisinin Büyükşehir Belediyesi tarafından alınmasına, herhangi bir kenarı sorumluluk alanına cephe veren birinci parsellerin Büyükşehir Belediyesi sorumluluk alanında, diğer parsellerin ise ilçe belediyelerinin sorumluluk alanında kalmasına,</p> <p>6-Büyükşehir Belediyesi yetki ve görev alanındaki meydan, bulvar, cadde, sokak, karayolu ve ana arterlerde Büyükşehir Belediyesi tarafından reklam panosu uygulaması yapılabileceğine,</p> <p>7-Adres ve numaralandırmaya ilişkin görevlerin işlem aşamalarında olası vatandaş mağduriyetlerinin önlenmesi için, ilçe belediyelerine devredilmesine, Büyükşehir Belediyesince yetki sınırları bütününde kurulacak kent bilgi sistemine altlık olmak üzere bu kapsamda üretilen verilerin hiçbir koşulsuz şartsız ve bedelsiz ilçe belediyelerince büyükşehir belediyesiyle paylaşılmasına, mahalle, cadde, sokak ve bulvarlara isim verilmesi veya değiştirilmesi durumlarında büyükşehir belediyesinden onay alınarak işlemlerin yürütülmesine ve veri bütünlüğü ve standardizasyonunu sağlamak açısından ilçe belediyeleri tarafından yürütülecek olan adres ve numaralandırmaya ilişkin görevleri gözlemleme ve yönlendirme yetkisinin büyükşehir belediyesinde olmasına, 5216 sayılı Kanun'un 7 nci ve 27 nci maddelerine istinaden Komisyonumuzca oybirliği ile uygun görülmüştür." denilmektedir.</p> <p style="text-align: center;">Belediye Meclisince yapılan görüşme sonucunda; Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri arasındaki görev ve yetki paylaşımı konusuna ilişkin;</p> <p>1-Bilgi paftası ve ekli listede yer alan meydan, bulvar, cadde, sokak ve ana arterlerin Büyükşehir Belediyesi görev ve yetki kapsamına alınmasına,</p> <p>2-Bilgi paftası ve ekli listede yer alan ve Karayollarının sorumluluğunda bulunan Devlet ve İl Yolu kenarındaki servis yollarının Büyükşehir Belediyesi uhdesine alınmasına,</p> <p>3-Bilgi paftasında bağlantı yolu olarak gösterilen yolların Büyükşehir Belediyesi görev ve yetki kapsamına alınmasına,</p> <p>4-Pamukkale ve Merkezefendi Büyükşehir İlçe Belediyeleri dışında kalan ilçe belediyelerinde; Büyükşehir Belediyesi yetki ve görev alanındaki meydan, bulvar, cadde, sokak, karayolu ve ana arterlerdeki zabıta ve temizlik hizmetlerinin ilgili ilçe belediyelerince gerçekleştirilmesine, buna bağlı olarak herhangi bir karışıklığa meydan vermemek, hizmetin eşit ve adaletli şekilde dağıtılmasını sağlamak amacıyla ilan ve reklam vergisinin ilçe belediyesi görev ve yetkisi dâhilinde belirlenecek tarife üzerinden ilçe belediyelerince tahsil edilmesine,</p>		
 		
2/3		

T.C.
DENİZLİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
MECLİS KARARI

KARAR TARİHİ 18/04/2014		KARAR NO 211
-----------------------------------	---	------------------------

5-Pamukkale ve Merkezefendi Büyükşehir İlçe Belediyeleri sınırları içerisinde bulunan ve bu ilçelere ait ekli listede yer alan meydan, bulvar, cadde, sokak ve ana arterlere cephesi bulunan yerlerde parsel bazında değerlendirme yapılarak ilan ve reklam vergisinin Büyükşehir Belediyesi tarafından alınmasına, herhangi bir kenarı sorumluluk alanına cephe veren birinci parsellerin Büyükşehir Belediyesi sorumluluk alanında, diğer parsellerin ise ilçe belediyelerinin sorumluluk alanında kalmasına,

6-Büyükşehir Belediyesi yetki ve görev alanındaki meydan, bulvar, cadde, sokak, karayolu ve ana arterlerde Büyükşehir Belediyesi tarafından reklam panosu uygulaması yapılabileceğine,

7-Adres ve numaralandırmaya ilişkin görevlerin işlem aşamalarında olası vatandaş mağduriyetlerinin önlenmesi için, ilçe belediyelerine devredilmesine, Büyükşehir Belediyesince yetki sınırları bütününde kurulacak kent bilgi sistemine altlık olmak üzere bu kapsamda üretilen verilerin hiçbir koşulsuz şartsız ve bedelsiz ilçe belediyelerince büyükşehir belediyesiyle paylaşılmasına, mahalle cadde, sokak ve bulvarlara isim verilmesi veya değiştirilmesi durumlarında büyükşehir belediyesinden onay alınarak işlemlerin yürütülmesine ve veri bütünlüğü ve standardizasyonunu sağlamak açısından ilçe belediyeleri tarafından yürütülecek olan adres ve numaralandırmaya ilişkin görevleri gözlemlene ve yönlendirme yetkisinin büyükşehir belediyesinde olmasına, 5216 sayılı Kanun'un 7 nci ve 27 nci maddelerine istinaden, işaretleme neticesinde 18/04/2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

A.İ. DEĞİRMENÇİ
Meclis Başkanı

Selma YILDIZ
Katip

Halil AKTİM
Katip

21/04/2014 V.H.K.İ : D.KORKMAZ
21/04/2014 Şef : T.ERKAN
21/04/2014 Daire Bşk. V. : V.ÇOBAN

Karar Tarihi : 18.04.2014
Karar Teslim Tarihi: 30.04.2014
Kayıt No : 211
G. FILİZ
E. KAYRAKCI

EK-2 18.04.2014 KARAR TARİHLİ 210 KARAR NOLU DBB'NİN MECLİS KARARI

T.C.
DENİZLİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
MECLİS KARARI

KARAR TARİHİ 18/04/2014		KARAR NO 210
<p>Denizli Büyükşehir Belediye Meclisinin, 18/04/2014 Cuma günü yaptığı Nisan ayı toplantısı 4. birleşiminin 1. oturumuna ait gündemin 32. maddesini teşkil eden; Belediye Meclisinin 17/04/2014 tarih ve 202 sayılı kararı ile Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilen evrakın komisyonca incelenip, hazırlanan Plan ve Bütçe Komisyonu raporunun, Meclis Başkanlığına sunulması üzerine;</p> <p>5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 27 nci maddesi uyarınca Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri arasındaki parklarla ilgili görev ve yetki paylaşımı konusuna ilişkin, 18/04/2014 tarih ve 201 sayılı Plan ve Bütçe Komisyonu raporunda;</p> <p>"5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu Madde 27'de; "Büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyon, büyükşehir belediyesi tarafından sağlanır. Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin kendi aralarında hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili ihtilaf çıkması durumunda, büyükşehir belediye meclisi yönlendirici ve düzenleyici kararlar almaya yetkilidir. Büyükşehir belediyelerinde meydan, bulvar, cadde, yol, sokak, park, spor ve kültürel tesislerin büyükşehir belediyesi ile büyükşehir kapsamındaki diğer belediyeler arasında dağılımına ilişkin esaslar büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenir. Büyükşehir belediyesi mücavir alanlarının ilçe belediyeleri arasındaki bölüşümü büyükşehir belediye meclisince yapılır." denilmektedir.</p> <p>Bu kapsamda Komisyonumuzca yapılan incelemede;</p> <p>1- Ekli listede yer alan parkların ve yeşil alanların kamulaştırma, yapım, bakım, onarım, düzenleme ve tasarruflarının büyükşehir belediyesi görev ve yetki kapsamına alınmasına, diğer parkların ilçe belediyeleri uhdesine bırakılmasına,</p> <p>2- Ekli listede yer almayan Merkezefendi ve Pamukkale Büyükşehir İlçe Belediyeleri sınırları içerisinde imar planında park alanı olan 10.000 m² ve üzeri yerlerin kamulaştırma, yapım, bakım, onarım, düzenleme ve tasarruflarının büyükşehir belediyesi görev ve yetki kapsamına alınmasına, 10.000 m²'nin altında kalan yerlerin Merkezefendi ve Pamukkale İlçe Belediyeleri uhdesine bırakılmasına,</p> <p>3- Merkezefendi ve Pamukkale Büyükşehir İlçe Belediyelerinin sorumluluk alanında bulunan parkların ve yeşil alanların bakım, onarım, temizlik ve peyzaj düzenlemelerinin, ilgili belediyelerin araç, gereç, personel ve zaman yetersizliği nedeniyle hizmette herhangi bir aksamaya meydan verilmemesi için 30/06/2014 tarihine kadar Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilmesine, 30/06/2014 tarihinden itibaren ise Merkezefendi ve Pamukkale Büyükşehir İlçe Belediyeleri sorumluluğuna bırakılmasına Plan ve Bütçe Komisyonumuzca oy birliğiyle karar verilmiştir." denilmektedir.</p> <p>Belediye Meclisince yapılan görüşme sonucunda; Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri arasındaki parklarla ilgili görev ve yetki paylaşımına ilişkin;</p> <p>1- Ekli listede yer alan parkların ve yeşil alanların kamulaştırma, yapım, bakım, onarım, düzenleme ve tasarruflarının büyükşehir belediyesi görev ve yetki kapsamına alınmasına, diğer parkların ilçe belediyeleri uhdesine bırakılmasına,</p> <p>2- Ekli listede yer almayan Merkezefendi ve Pamukkale Büyükşehir İlçe Belediyeleri sınırları içerisinde imar planında park alanı olan 10.000 m² ve üzeri yerlerin kamulaştırma, yapım, bakım, onarım, düzenleme ve tasarruflarının büyükşehir belediyesi görev ve yetki kapsamına alınmasına, 10.000 m²'nin altında kalan yerlerin Merkezefendi ve Pamukkale İlçe Belediyeleri uhdesine bırakılmasına,</p>		

T.C.
DENİZLİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
MECLİS KARARI

KARAR TARİHİ 18/04/2014		KARAR NO 210
-----------------------------------	---	------------------------

3- Merkezefendi ve Pamukkale Büyükşehir İlçe Belediyelerinin sorumluluk alanında bulunan parkların ve yeşil alanların bakım, onarım, temizlik ve peyzaj düzenlemelerinin, ilgili belediyelerin araç, gereç, personel ve zaman yetersizliği nedeniyle hizmette herhangi bir aksamaya meydan verilmemesi için 30/06/2014 tarihine kadar Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilmesine, 30/06/2014 tarihinden itibaren ise Merkezefendi ve Pamukkale Büyükşehir İlçe Belediyeleri sorumluluğuna bırakılmasına, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 27 nci maddesine istinadein, işaretle oylama neticesinde 18/04/2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

 ALI DEĞİRMENCİ
 Meclis Başkanı

 Selma YILDIZ
 Katip

 Halil AKTİM
 Katip

21/04/2014 V.H.K.İ : D.KORKMAZ
 21/04/2014 Şef : T.ERKAN
 21/04/2014 Daire Bşk. V. : V.ÇOBAN

Karar Tarihi 18.04.2014
 Karar Teslim Tarihi 30.04.2014
 Kayıt No 210
 G.FİLİZ
 E.ÇATRAKCI 2/2

EK- 3 DBB'NİN ESKİ BELDE BELEDİYELERİNDE FEN İŞLERİ HİZMET ALANLARI

- "MEYDAN, BULVAR, CADDE, SOKAK, KARAYOLU, ANATERLER"
- "KARAYOLLARIN SORUMLULUĞUNDA BULUNAN DEVLET VE İL YOLU KENARINDAKİ SERVİS YOLLARI İLE BAĞLANTI YOLLARI"

BAŞKARCI MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
YENİYOL	-	CADDE	15-12	1048
KULAKLI	-	CADDE	10	222
MUSTAFA KAN	-	CADDE	12	700

AŞAĞIŞAMLI MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
ATATÜRK 1.KISIM	-	CADDE	15	1026
ATATÜRK 2.KISIM	-	CADDE	15	650

IRLIGANLI MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
ATATÜRK	-	CADDE	20-14.5	2352

PINARKENT MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
CUMHURİYET CADDESİ		KARAYOLU	15-25	2717
CAFER SADIK ABALIOĞLU BULVARI		KARAYOLU	50	3157

PAMUKKALE MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
MEHMET AKİF ERSOY	-	BULVAR	15-20	2074
ADNAN KAHVECİ BULVARI	-	KARAYOULU	20	2579

KARAHAYIT MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
140. YAYLA	-	SOKAK	-	587
BELEDİYE	-	CADDE	17.5	585
ATATÜRK	-	CADDE	17.5	1341

YENİCEKENT MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
MUZAFFER ARICI BULVARI	-	CADDE	-	696
ATATÜRK	<i>Muzaffer Arıcı Bulvarı İle Turizm Yolu Arasındaki Kısım</i>	CADDE	16	354
MENDERES	-	CADDE	16-12	745
TURİZM YOLU	-	CADDE	12	619

DENİZLER MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
DENİZLİ CADDESİ	-	KARAYOLU	30-18-15	2467

KIZILYER MAHALLESİ

DBB' sinin hizmet alanında yer alan ana arter bulunmamaktadır.

UZUNPINAR MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
DENİZLİ	-		20-15	1317
AKÇAPINAR	-		12	580
MAREŞAL FEVZİ ÇAKMAK	-		15	365
ATATÜRK	<i>Atatürk Caddesi İle Gözler Mahallesiine Giden Yola Kadar Olan Kısım</i>		15	322
İNÖNÜ	-		15	593
KARASU	-		12	477

İNCELER MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
İNÖNÜ	-	CADDE	14.50-17	1388
FIRIN	-	SOKAK	12-10	410

İSABEY MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
ATATÜRK	-	CADDE	12	1906
CUMHURİYET	<i>Namık Kemal Caddesi İle Atatürk Caddesi Arası</i>	CADDE	12	185
NAMIK KEMAL	<i>Cumhuriyet Caddesi İle Denizli Caddesi Arası</i>	CADDE	15	449
DENİZLİ	<i>İmar Planında Kalan Kısım</i>	KARAYOLU	30	1004
ÇAL	<i>İmar Planında Kalan Kısım</i>	KARAYOLU	30	1078

KIZILCABÖLÜK MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
HANİFE AHMET PARALI	-	BULVAR	27	722
ATATÜRK	-	CADDE	14.5	744
MEHMET AKİF ERSOY	-	CADDE	15-14,5	771
DEMİREL CADDESİ	-	KARAYOLU	30	2137

EZİLER MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
ATATÜRK	-	SOKAK	12-15	673
GÜNEY	-	CADDE	12	1167

GÖLCÜK MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
KÜMEEVLER	<i>Alcı Köyü'ne Giden</i>	CADDE	15-20	3821
KÜMEEVLER	<i>Çiftlik Köyü'ne Giden</i>	CADDE	15	1279
KÜMEEVLER	<i>Aksar Köyü'ne Giden</i>	CADDE	20	1174

KUTLUBEY MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
ATATÜRK	-	CADDE	14	989

KIZILCASÖĞÜT

DBB' sinin hizmet alanında yer alan ana arter bulunmamaktadır.

GÖLBAŞI MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
MEHMET AKİF ERSOY	-	CADDE	-	1596
FEVZİ ÇAKMAK	-	CADDE	-	598
İSTİKLAL	-	CADDE	-	597
ŞEHİT SADIK SAĞINÇ	-	CADDE	-	638

NİKFER MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
ATATÜRK	-	CADDE	15	1481
MUHTEŞEM SÜLEYMAN	-	CADDE	17.5	471
KEMER	-	CADDE	12	781
HÜRRİYET	-	CADDE	18.5	573
ŞEHİT AHMET GÜNDAY	-	BULVAR	25	1535

EMİRHİSAR MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
ÇİVRİL	-	CADDE	17.5	1174
SARAY	-	CADDE	17.5-15	1347

GÜMÜŞSU MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
YENİ ÇİVRİL CADDESİ	-	CADDE	30	1275
ŞEHİT UFUK ÇAĞLAR CADDESİ	-	CADDE	30	1131
YENİ CADDE	-	CADDE	15	1028

GÜRPINAR MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
KARALAR		CADDE	10	478
PINAR		CADDE	10-15	1847
UŞAK ANA ASFALTI SOKAK		KARAYOLU	35	2863

IRGILLI MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
KADİR KAMEROĞLU	-	CADDE	17	2080

İŞIKLI MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	AÇIKLAMA	TÜRÜ	İMAR YOLU GENİŞLİĞİ (m)	UZUNLUK (m)
ÇAĞLAYAN SOKAĞI	-	CADDE	10	1141
PINAR CADDESİ	-	KARAYOLU	-	2253

EK- 4 DBB'NİN ESKİ BELDE BELEDİYELERİNDE PARK VE BAHÇE HİZMETLERİ

- "ORTA REFÜJLER, YOLA CEPHE YEŞİL ALANLAR,"
- "PARKLAR"
- "FUTBOL SAHASI, MEYDANLAR, PİKNIK ALANLARI"

BAŞKARCI MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	PARK ADI VEYA DURUMU	UZUNLUK (m)	m ²	AÇIKLAMA
YENİYOL	-	1048	-	Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar
KULAKLI	-	222	-	Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar
MUSTAFA KAN	-	700	-	Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar

AŞAĞIŞAMLI MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	PARK ADI VEYA DURUMU	UZUNLUK (m)	m ²	AÇIKLAMA
ATATÜRK 1.KISIM	-	1026	-	Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar
ATATÜRK 2.KISIM	-	650	-	Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar

IRLIGANLI MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	PARK ADI VEYA DURUMU	UZUNLUK (m)	m ²	AÇIKLAMA
ATATÜRK	-	2352	-	Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar

PINARKENT MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	PARK ADI VEYA DURUMU	UZUNLUK (m)	m²	AÇIKLAMA
CUMHURİYET CADDESİ	-	2717	-	Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar
CAFER SADIK ABALIOĞLU BULVARI	-	3157	-	Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar

PAMUKKALE MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	PARK ADI VEYA DURUMU	UZUNLUK (m)	m²	AÇIKLAMA
MEHMET AKİF ERSOY	-	2074	-	Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar
ADNAN KAHVECİ BULVARI	-	2579	-	Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar

KARAHAYIT MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	PARK ADI VEYA DURUMU	UZUNLUK (m)	m²	AÇIKLAMA
140. YAYLA	-	587	-	Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar
BELEDİYE	-	585	-	Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar
ATATÜRK	-	1341	-	Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar

YENİCEKENT MAHALLESİ

PARKIN MEVKİSİ	AÇIKLAMA
TURİZM YOLU ÜZERİ (TRAPOLİS YOLU)	MEYDAN PARKI

DENİZLER MAHALLESİ

PARKIN MEVKİSİ	AÇIKLAMA
MEVCUT PARK	DENİZLİ CADDESİ

KIZILYER MAHALLESİ

PARKIN MEVKİSİ	AÇIKLAMA
BELEDİYE YANI ATATÜRK PARKI	BELEDİYE YANI ATATÜRK PARKI

UZUNPINAR MAHALLESİ

SOKAK- CADDE- BULVAR- MEYDAN ADI	PARK ADI VEYA DURUMU	UZUNLUK (m)	m²	AÇIKLAMA
DENİZLİ		1317		Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar
AKÇAPINAR		580		Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar
MAREŞAL FEVZİ ÇAKMAK		365		Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar
ATATÜRK		322		Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar
İNÖNÜ		593		Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar
KARASU		477		Orta Refüj Ve Yola Cephe Park Ve Yeşil Alanlar

İNCELER MAHALLESİ

PARKIN MEVKİSİ	AÇIKLAMA
BELEDİYE YANI	BELEDİYE ARKASI PARK

İSABEY MAHALLESİ

PARKIN MEVKİSİ	AÇIKLAMA
MEVCUT MEYDANDAKİ PARK	CUMHURİYET CADDESİ

KIZILCABÖLÜK MAHALLESİ

PARKIN MEVKİSİ	AÇIKLAMA
MÜZE ÖNÜ PARK	ATATÜRK CADDESİ

EZİLER MAHALLESİ

PARKIN MEVKİSİ	AÇIKLAMA
BELEDİYE YANI	ATATÜRK CADDESİ

GÖLCÜK MAHALLESİ

PARKIN MEVKİSİ	AÇIKLAMA
-	BELEDİYE YANI PARKI

KUTLUBEY MAHALLESİ

PARKIN MEVKİSİ	AÇIKLAMA
ANFİLİ PARK	CEVDET SUNAY CADDESİ

KIZILCASÖĞÜT MAHALLESİ

PARKIN MEVKİSİ	AÇIKLAMA
KAMER ATASAY PARKI	ANADOLU CADDESİ (KAMER ATASAY PARKI)

GÖLBAŞI MAHALLESİ

PARKIN MEVKİSİ	AÇIKLAMA
OYUN GRUBUNUN OLDUĞU ALAN	MEYDAN PARKI

NİKFER MAHALLESİ

PARKIN MEVKİSİ	AÇIKLAMA
MÜZE ÖNÜ PARK	HÜRRİYET CADDESİ

EMİRHİSAR MAHALLESİ

PARKIN MEVKİSİ	AÇIKLAMA
BELEDİYE YANI	BELEDİYE YANI PARKI

GÜMÜŞSU MAHALLESİ

PARKIN MEVKİSİ	AÇIKLAMA
ŞELALENİN OLDUĞU PARK	ŞELALENİN OLDUĞU ALAN

GÜRPINAR MAHALLESİ

PARKIN MEVKİSİ	AÇIKLAMA
MUSTAFA ÇAKAR PARKI	MUSTAFA ÇAKAR PARKI

IRGILLI MAHALLESİ

PARKIN MEVKİSİ	AÇIKLAMA
HALI SAHA YANI PARKI	HALI SAHA YANI PARKI

İŞIKLI MAHALLESİ

PARKIN MEVKİSİ	AÇIKLAMA
GÖL KENARI	İŞIKLI GÖL KENARI

EK- 5 30 MART 2014 MAHALLİ İDARELER GENEL SEÇİMİ DENİZLİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ BAŞKANLIĞI SEÇİM SONUÇLARI

DENİZLİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ BAŞKANLIĞI SEÇİM SONUÇLARI (2014)

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	227.178	%45
CHP (Kazım Arslan)	237.751	%38
MHP (Ali İpek)	72.628	%12
Diğer	22.758	%5

BAŞKARCI MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	788	%45
CHP (Kazım Arslan)	679	%38
MHP (Ali İpek)	253	% 14
Diğer	52	% 3

AŞAĞIŞANLI MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	305	%45
CHP (Kazım Arslan)	205	%30
MHP (Ali İpek)	80	%12
Diğer	90	%13

IRLIGANLI MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	816	%44
CHP (Kazım Arslan)	778	%42
MHP (Ali İpek)	231	%12
Diğer	36	%2

PINARKENT MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	1470	%42
CHP (Kazım Arslan)	1350	%39
MHP (Ali İpek)	606	%17
Diğer	74	% 2

KARAHAYIT MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	316	%46
CHP (Kazım Arslan)	252	%36
MHP (Ali İpek)	108	%16
Diğer	13	%2

PAMUKKALE MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	588	%41
CHP (Kazım Arslan)	584	%41
MHP (Ali İpek)	213	%15
Diğer	37	%3

YENİCEKENT MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	538	%31
CHP (Kazım Arslan)	694	%41
MHP (Ali İpek)	339	%20
DP	81	%5
DYP	37	%2
Diğer	23	%1

DENİZLER MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	120	%27
CHP (Kazım Arslan)	245	%56
MHP (Ali İpek)	67	%15
Diğer	8	%2

KIZILYER MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	278	%35
CHP (Kazım Arslan)	379	%47
MHP (Ali İpek)	132	%16
Diğer	12	%2

UZUNPINAR MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	515	%42
CHP (Kazım Arslan)	517	%42
MHP (Ali İpek)	167	%13
Diğer	39	%3

İNCELER MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	583	%39
CHP (Kazım Arslan)	558	%37
MHP (Ali İpek)	302	%20
Diğer	52	%4

İSABEY MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	196	%22
CHP (Kazım Arslan)	514	%57
MHP (Ali İpek)	163	%18
Diğer	32	%3

KIZILCABÖLÜK MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	907	%34
CHP (Kazım Arslan)	1249	%47
MHP (Ali İpek)	444	%17
Diğer	69	%2

EZİLER MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	294	%39
CHP (Kazım Arslan)	250	%33
MHP (Ali İpek)	187	%25
Diğer	20	%3

GÖLCÜK MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	258	%44
CHP (Kazım Arslan)	239	%41
MHP (Ali İpek)	68	%12
Diğer	19	%3

KUTLUBEY MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	209	%35
CHP (Kazım Arslan)	343	%58
MHP (Ali İpek)	26	%5
Diğer	14	%2

KIZILCASÖĞÜT MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	855	%44
CHP (Kazım Arslan)	788	%41
MHP (Ali İpek)	213	%11
DP	27	%1
DYP	8	%1
Diğer	36	%2

GÖLBAŞI MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	336	%47
CHP (Kazım Arslan)	234	%33
MHP (Ali İpek)	125	%17
Diğer	21	%3

NİKFER MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	845	%50
CHP (Kazım Arslan)	722	%43
MHP (Ali İpek)	84	%5
Diğer	43	%2

EMİRHİSAR MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	821	%54
CHP (Kazım Arslan)	568	%38
MHP (Ali İpek)	90	%6
Diğer	27	%2

GÜMÜŞSU MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	568	%58
CHP (Kazım Arslan)	249	%25
MHP (Ali İpek)	125	%13
Diğer	44	%4

GÜRPINAR MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	864	%37
CHP (Kazım Arslan)	1104	%48
MHP (Ali İpek)	312	%13
Diğer	41	%2

IRGILLI MAHALLESİ

	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	534	%37
CHP (Kazım Arslan)	424	%29
MHP (Ali İpek)	457	%31
Diğer	44	%3

IŞIKLI MAHALLESİ

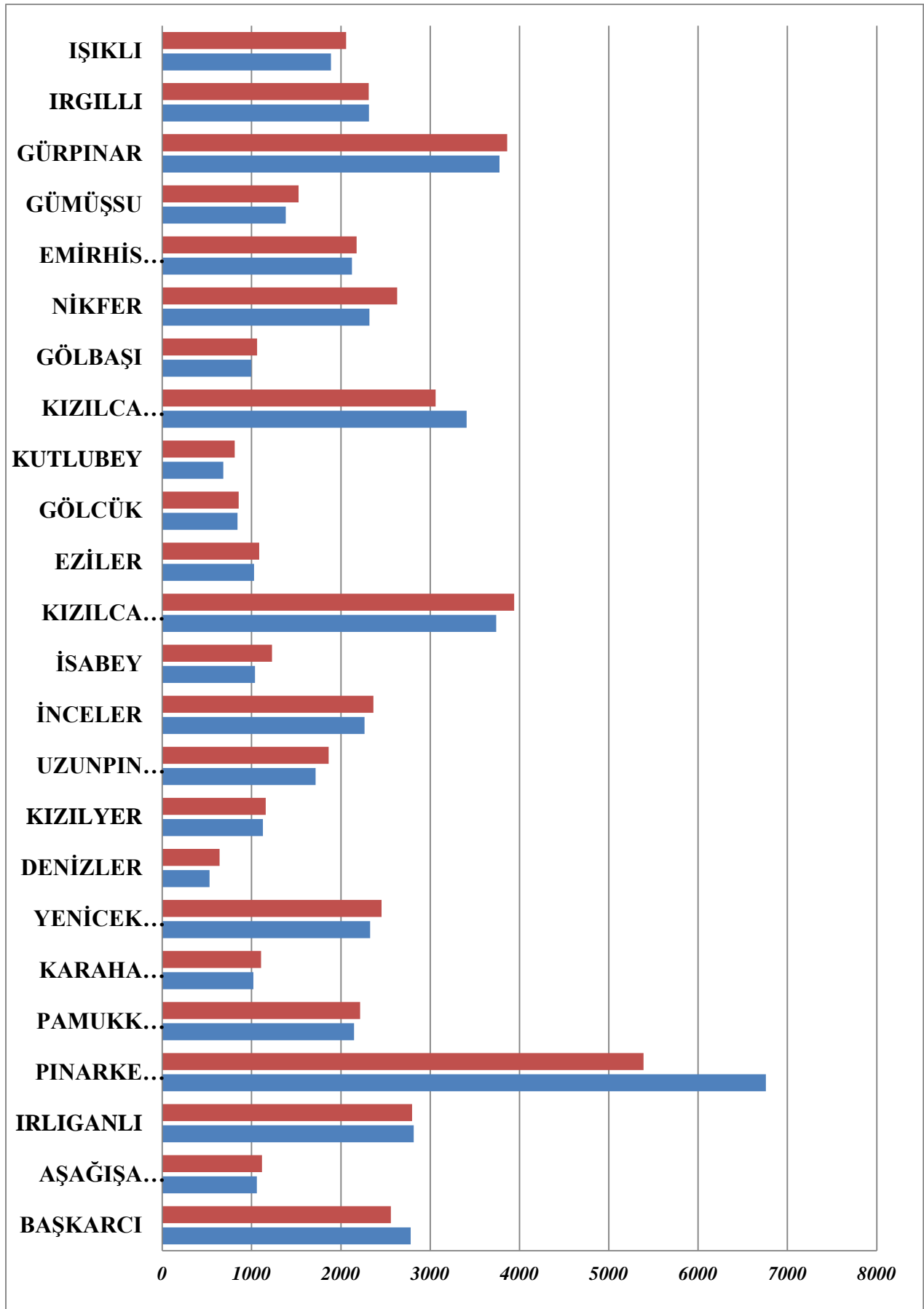
	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi
AK Parti (Osman Zolan)	515	%40
CHP (Kazım Arslan)	510	%40
MHP (Ali İpek)	211	%17
Diğer	39	%3

EK- 6 ESKİ BELDE BELEDİYELERİNDE BAZI HİZMET BİRİMLERİN DAĞILIMI

MAHALLELER	OTOBÜS	İTFAİYE	PARK	PARK GÖREVLİSİ
BAŞKARCI	✓	× <i>Merkez 11 km</i>	×	×
AŞAĞIŞAMLI	×	× <i>Merkez 19 km</i>	×	×
IRLIGANLI	✓	× <i>Merkez 14km</i>	×	×
PINARKENT	✓	× <i>Merkez 16 km</i>	×	×
PAMUKKALE	✓	× <i>Merkez 18km</i>	×	×
KARAHAYIT	×	× <i>Merkez 25km</i>	×	×
YENİCEKENT	×	× <i>Buldan 12km</i>	✓	✓
DENİZLER	×	× <i>Çal 10km</i>	✓	×
KIZILYER	×	× <i>Kocabaş 3km</i>	✓	×
UZUNPINAR	×		×	×
İNCELER	×	✓	✓	×
İSABEY	×	× <i>Çal 10</i>	✓	✓
KIZILCABÖLÜK	×	× <i>Tavas 7 km</i>	✓	✓
EZİLER	×	✓	✓	×
GÖLCÜK	×	✓	✓	×
KUTLUBEY	×	× <i>Bekilli 11km</i>	✓	×
KIZILCASÖĞÜT	×	✓	✓	✓
GÖLBAŞI	×	✓	✓	×
NİKFER	×	✓	✓	✓
EMİRHİSAR	×	× <i>Çivril 7km</i>	✓	×
GÜMÜŞSU	×	✓	✓	✓
GÜRPINAR	×	✓	✓	✓
IRGILLI	×	✓	✓	✓
İŞIKLI	×	× <i>Çivril 10 km</i>	✓	×

EK- 7 ESKİ BELDE BELEDİYELERİNİN 2012 VE 2016 YILLARI ARASINDAKİ NÜFUS DEĞİŞİMLERİ

MAHALLELER	NÜFUS (2016)	NÜFUS (2012)	ARTAN	AZALAN
BAŞKARCI	2781	2559	✓	
AŞAĞIŞAMLI	1058	1117		✓
IRLIGANLI	2815	2796	✓	
PINARKENT	6759	5390	✓	
PAMUKKALE	2147	2214		✓
KARAHAYIT	1020	1105		✓
YENİCEKENT	2328	2456		✓
DENİZLER	530	641		✓
KIZILYER	1127	1157		✓
UZUNPINAR	1716	1863		✓
İNCELER	2266	2364		✓
İSABEY	1037	1230		✓
KIZILCABÖLÜK	3739	3940		✓
EZİLER	1028	1085		✓
GÖLCÜK	843	856		✓
KUTLUBEY	682	810		✓
KIZILCASÖĞÜT	3408	3061	✓	
GÖLBAŞI	997	1062		✓
NİKFER	2319	2629		✓
EMİRHİSAR	2123	2176		✓
GÜMÜŞSU	1382	1526		✓
GÜRPINAR	3776	3862		✓
IRGILLI	2315	2312		✓
İŞIKLI	1890	2059		✓

EK- 8 DENİZLİ İLİ GENELİNDEKİ MAHALLEYE DÖNÜŞTÜRÜLEN ESKİ BELDE BELEDİYELERİ VE 2012 YILINA AİT NÜFUSLARI

ACIPAYAM	AKALAN	2.389	MERKEZEFENDİ	BAŞKARCI	2.559
ACIPAYAM	ALAATTİN	2.298	PAMUKKALE	GÖLEMEZLİ	625
ACIPAYAM	DARIVEREN	1.652	PAMUKKALE	GÖZLER	2.010
ACIPAYAM	DEDEBAĞI	2.145	PAMUKKALE	IRLIGANLI	2.796
ACIPAYAM	DODURGALAR	1.650	PAMUKKALE	KARAHAYIT	1.105
ACIPAYAM	GÖLCÜK	856	PAMUKKALE	PAMUKKALE	2.214
ACIPAYAM	KELEKÇİ	1.577	PAMUKKALE	PINARKENT	5.390
ACIPAYAM	KUMAFŞARI	1.123	PAMUKKALE	UZUNPINAR	1.863
ACIPAYAM	YASSIHÜYÜK	1.340	SARAYKÖY	AHMETLİ	676
ACIPAYAM	YAZIR	1.758	SARAYKÖY	DUACILI	1.824
ACIPAYAM	YEŞİLDERE	1.135	SARAYKÖY	SİĞMA	978
ACIPAYAM	YEŞİLYUVA	4.920	SARAYKÖY	TOSUNLAR	834
ACIPAYAM	YUMRUTAŞ	889	SERİNHİSAR	YATAĞAN	2.843
BAKLAN	BOĞAZIÇI	750	TAVAS	BAHARLAR	795
BAKLAN	DAĞAL	918	TAVAS	ÇAĞIRGAN	877
BEKİLLİ	KUTLUBEY	810	TAVAS	GARİPKÖY	1.019
BOZKURT	İNCELER	2.364	TAVAS	KARAHİSAR	3.403
BULDAN	YENİCEKENT	2.456	TAVAS	KIZILCA	1.925
ÇAL	AKKENT	2.382	TAVAS	KIZILCABÖLÜK	3.940
ÇAL	BELEVİ	590	TAVAS	NİKFER	2.629
ÇAL	DENİZLER	641	TAVAS	PINARLAR	1.480
ÇAL	HANÇALAR	1.366	TAVAS	SOLMAZ	665
ÇAL	İSABEY	1.230	TAVAS	ULUKENT	980
ÇAL	ORTAKÖY	767			
ÇAL	SELCEN	772			
ÇAL	SÜLLER	3.053			
ÇARDAK	BEYLERLİ	752			
ÇARDAK	GEMİŞ	1.899			
ÇİVRİL	ÇITAK	3.431			
ÇİVRİL	EMİRHİSAR	2.176			
ÇİVRİL	GÜMÜŞSU	1.526			
ÇİVRİL	GÜRPINAR	3.862			
ÇİVRİL	IRGILLI	2.312			
ÇİVRİL	IŞIKLI	2.059			
ÇİVRİL	KIRALAN	4.786			
ÇİVRİL	KIZILCASÖĞÜT	3.061			
ÇİVRİL	ÖZDEMİRCİ	2.327			
GÜNEY	EZİLER	1.085			
HONAZ	KAKLIK	4.864			
HONAZ	KARAÇAY	1.225			
HONAZ	KIZILYER	1.152			
HONAZ	KOCABAŞ	6.420			
KALE	GÖLBAŞI	1.062			
KALE	KARAKÖY	1.566			
MERKEZEFENDİ	AŞAĞIŞAMLI	1.117			

EK-9 BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ İLE İLÇE BELEDİYELERİNİN YETKİ VE GÖREVLERİ

1. İçme suyu ve Kanalizasyon hizmetleri,
2. İtfaiye hizmetleri,
3. Defin ve mezarlık hizmetleri,
4. Üst ölçekli planları yapmak (nazım ve çevre düzeni planları),
5. Denizli Büyükşehir Belediyesi yetki alanındaki ilçe belediyelerinin, nazım plâna ve ilgili mevzuatlara uygun olarak hazırlayacakları 1/1000 ölçekli uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını (18.madde) aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek,
6. Kanunlarla Denizli Büyükşehir Belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle ilgili ve kullanım tasarrufu belediyemize ait olan alanlar ile mülkiyeti Denizli Büyükşehir Belediyesine ait olan yerlerde her ölçekteki imar plânlarını (uygulama, nazım, çevre düzeni planı), parselasyon plânlarını ve her türlü imar uygulamasını yapmak (18.madde, tevhit-ifraz, yola terk) , ruhsatlandırmak
7. Patlayıcı ve yanıcı madde üretim ve depolama yerlerini tespit etmek, bu alanlar ile ilgili her ölçekte (uygulama ve nazım planlar) imar planını onaylamak, (akaryakıt istasyonları v.s.)
8. Belediye Kanununun 69. ve 73. maddelerindeki yetkileri kullanmak, (düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, sanayi ve ticaret alanı ihtiyacını karşılamak amacıyla belediye ve mücavir alan sınırları içinde, özel kanunlarına göre korunması gerekli yerler ile tarım arazileri hariç imarlı ve alt yapılı arsalar üretmek; konut, toplu konut yapmak, satmak, kentsel dönüşüm ve gelişim alanı belirlemek)
9. Çevre düzeni planı ve nazım imar planına ait imar durumlarını vermek,
10. Büyükşehir ilçe belediyelerinin İmar denetimi,
11. Çevre ve katı atık bertarafı,
12. Yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, bakım ve onarımını sağlamak, kentsel tasarım projeleri yapıp uygulamak, buna dair yükümlülükler koymak ve İlçe Belediyeleri tarafından gerçekleştirilen adres ve numaralamaya ilişkin görevleri denetlemek ve koordinasyonunu sağlamak,
13. Sorumluluk alanında zabıta hizmetlerini yerine getirmek,
14. Denizli Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan veya işletilen alanlardaki işyerlerine ruhsat vermek ve bu iş yerlerini denetlemek,
15. Gıda ile ilgili olanlar da dâhil, birinci sınıf gayrisihhî müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek,
16. Büyük park ve sosyal donatı alanlarının yapımı ve bakımı,
17. Sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak,
18. Ağaçlandırma,
19. Denizli Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak, koordine etmek ve uygulamak, trafik düzenlemelerinin gerektirdiği tüm tedbirleri almak,
20. Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek ve ruhsat vermek,
21. Toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek,
22. Ulaşım ve toplu taşıma hizmetleri,
23. Hal hizmetleri,
24. Spor hizmetleri,
25. Coğrafi ve kent bilgi sistemlerini kurmak,
26. Arsa ve Konut üretimi,
27. Sosyal yardım hizmetleri

BÜYÜKŞEHİR İLÇE BELEDİYELERİNİN HİZMETLERİ

1. 1/1.000 ölçekli imar planı yapmak
2. Ana arterler dışındaki yolların bakımını yapmak,
3. Temizlik ve katı atık toplamak,
4. Sorumluluğundaki park ve sosyal donatı alanlarını yapmak,
5. Adres ve numarataj işlemlerini yürütmek
6. Gençlik ve spor,
7. Sosyal yardım,
8. Nikâh hizmetleri,
9. Yapılara inşaat ve iskan ruhsatı vermek,
10. Yaşlılara, özürllülere, kadınlara, gençlere ve çocuklara yönelik sosyal hizmetler,
11. Mesleki eğitim ve beceri kursları,
12. Umuma açık dinlenme ve eğlence yerleri ile ikinci ve üçüncü sınıf gayri sıhhi müesseseleri ruhsatlandırma,
13. Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etmek ve yıkmak,

EK-10 DBB’NİN SUNDUĞU HİZMETLERE ETKİ EDEN DEĞİŞKENLER

	DBB’nin Sunduğu Hizmetlere Etki Eden Değişkenler			
		Daha Çok Memnun Olanlar		
TEMEL HİZMETLER	Uzakhk	Nüfus	Belde Bel. Kuruluş Tarihi	Parti Tercihi
İtfaiye	√	×	Yeni Beldeler	√
Kanalizasyon	√	Çok Nüfuslu	Yeni Beldeler	√
İçme Suyu	√	×	×	√
Çöp Toplama	×	×	Yeni Beldeler	×
İmar Hizmeti	√	Çok Nüfuslu	Eski Beldeler	√
Yetki ve Sorumluluk Alanı: Park ve Bahçe Hizmetleri	√	Çok Nüfuslu	Eski Beldeler	×
Ana Arterler: Fen İşleri	√	Az nüfuslu	Yeni Beldeler	√
Ekonomik Yatırımlar veya Destekler	×	Az nüfuslu	Yeni Beldeler	√
Ulaşım Hizmetleri; Otopark ve Trafik Düzenlemeleri	√	Çok Nüfuslu	Yeni Beldeler	×
Defin ve Mezarlık Hizmetleri	√	×	Yeni Beldeler	Kısmen
Sosyal ve Kültürel Hizmetler (Eğitim, Sağlık, Kütüphane, Spor Ve Vb. Hizmetler)	√	Çok Nüfuslu	×	√

EK- 11 DBB’NİN SUNDUĞU HİZMETLER İLE BELDE BELEDİYELERİNİN SUNDUĞU HİZMETLERİN MEMNUNİYET DÜZEYİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

TEMEL HİZMETLER	DBB’nin Sunduğu Hizmetler ile Belde Belediyelerinin Sunduğu Hizmetlerin Memnuniyet Düzeyinin Karşılaştırılması									
	DBB					Belde				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
İtfaiye	18,9	34,7	17,9	13,2	15,3	18,4	35,8	28,4	10,8	6,6
Kanalizasyon	13,2	24,5	26,4	9,5	26,4	13,4	24,5	23,9	7,9	30,3
İçme Suyu	20,5	26,8	25,8	11,8	15,1	23,2	33,2	22,6	11,3	9,7
Çöp Toplama	19,5	40,5	27,1	8,4	4,5	20,5	48,4	23,2	6,3	1,6
İmar Hizmeti	4,7	7,6	35,8	19,2	32,6	11,1	33,7	31,6	11,6	12,1
Yetki ve Sorumluluk Alanı: Park ve Bahçe Hizmetleri	20,3	19,2	23,4	16,8	20,3	15,8	26,8	34,7	12,4	10,3
Ana Arterler: Fen İşleri	21,8	21,1	16,8	15	25,3	11,1	30,5	36,1	12,4	9,9
Ekonomik Yatırımlar veya Destekler	2,4	7,4	16,8	25	48,4	3,9	13,4	32,9	15,8	33,9
Ulaşım Hizmetleri; Otopark ve Trafik Düzenlemeleri	21,1	25,3	18	11,1	24,5	14,5	36,6	31,1	8,9	8,9
Defin ve Mezarlık Hizmetleri	65,3	29,2	5,3	0,3	-	11,6	23,7	42,1	16,6	6,1
Sosyal ve Kültürel Hizmetler	2,1	3,4	19,5	20,3	54,7	13,4	32,9	31,1	8,7	27,4

EK-12 ANKET

Anket: I

Görüşülen Yer:		Saati ve Tarihi:		Anket Numarası:	
1-) Yaşınız: a. () 18-24		b. () 25-34		c. () 35-44	
2-) Cinsiyetiniz: a. () Kadın		b. () Erkek			
3-) Mesleğiniz: a.() Memur		b.() İşçi		c.() Çiftçi	
d. () İşsiz		e.() Esnaf		f. () Ev Hanımı	
g. () Emekli		h. () Serbest Meslek		i. () Öğrenci	
		l. () Diğer			
4-) Eğitim Durumu: a. () okur-yazar değilim		b. () okuma-yazma biliyorum		c.() İlkokul mezunu	
d.() Ortaokul mezunu		e. () lise mezunu		f. () ön lisans mezunu	
g. () lisans mezunu		h. () lisansüstü mezunu			
5-) Eve giren Ortalama Kazanç (TL): a. () 0-1404		b. () 1405-2500		c. () 2501-3500	
d. () 3501-4500		e. () 4501 ve üzeri			
6-) Mahallede oturma süreniz ne kadardır? a.() Doğduğumdan beri		b. () 1-3 yıl		c. () 4-8 yıl	
d. () 9-10 yıl		e. () 10 yıl ve üstü			
7-)Mahallenizin Denizli il merkezine olan uzaklığı kaç km'dir? a.() 0-25 km		b.() 26-50 km		c.() 51-74 km	
d.() 75-100 km		e. () 100km üzeri			
8-) Mahallenizin toplam nüfusu ne kadardır? a.()0-1000		b.() 1001- 2000		c.() 2001-3000	
d.() 3001-4000		e.()4001-5000		f.()5000 ve üzeri	
9-) Mahallenizin "belde belediyesi" statüsünde yönetildiği süre ne kadardır? a. () 0-10yıl		b.() 11- 20 yıl		c.() 21- 30 yıl	
d.() 31- 40 yıl		e.() 41-50 yıl		g.() 51-60 yıl	
f.() 61 ve üzeri					
10-)Mahallenizin bağlı olduğu; "ilçe belediyesinin belediye başkanlığı" hangi siyasi parti kazanmıştır? a.() Ak Parti		b. () CHP		c. () MHP	
11-)Eski belde belediyesinin; "belediye başkanlığı" kazanan son siyasi parti hangisidir? a.() Ak Parti		b.() CHP		c.() MHP	
d.() Demokrat Parti		e. () Bağımsız		f.() Diğer	
12-)Kesintisiz son kaç dönem belediye yönetimi? a.() 1 b.() 2 c.() 3 d.() 4 ve üzeri					
13-) Bir önceki yerel seçimde (30 Mart 2014) BŞB' si Başkanlığı için hangi partiye oy verdiniz? a.() Ak Parti (Osman Zolan)		b.() CHP (Kazım Arslan)		c.() MHP (Ali İpek)	
d.() Diğer		e.() Oy Kullanmadım		f.() Boş Oy Kullandım e.() Belirtmek İstemiyorum	
14-)Eski belde belediyesinin "belediye başkanlığı" seçiminde (30 Mart 2009) hangi partiye oy verdiniz? a.() Ak Parti		b.() CHP		c.() MHP	
d.() Demokrat Parti		e. () Bağımsız		f. () Diğer	
g.() Oy Kullanmadım		h.() Boş Oy Kullandım i.() Belirtmek İstemiyorum			

II

	Oldukça Bilgiliyim	Kısmen Bilgiliyim	Bilgi Sahibi Değilim
15-) Denizli BŞB oldu; "bilginiz var mı?"			
16-) Beldeden mahalleye dönüştünüz; "bilginiz var mı?"			
17-)Yerel hizmet değişimleri hakkında ; "bilginiz var mı?"			
18-) Hangi hizmetleri BŞB' sinden aldığınız hakkında; "bilginiz var mı?"			
19-) BŞB' sinin mahallenizdeki yetki ve sorumluluk alanları hakkında; "bilginiz var mı?"			
BŞB' sine bağlı veya yeni düzenlemeyle oluşturulan birimler hakkında "bilginiz var mı?"			
20-) DESKİ a.() Evet b.() Hayır	21-) UKOME a.() Evet b.() Hayır	22-) AYKOME a.() Evet b.() Hayır	23-) YİKOB a.() Evet b.() Hayır
		Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum
24-) BŞB' si ile ilçe belediyesi arasındaki; "hizmet paylaşımı" gereklidir.			
25-) BŞB' si ile ilçe belediyesi arasındaki; "hizmet paylaşımı" doğru yapılmıştır.			
26-) Mahallemdeki hizmetlerde; BŞB' si ile ilçe belediyesi arasında uyum vardır.			
27-) BŞB' sinin mahallemdeki yetki ve sorumluluk alanları artırılmalıdır (Yol, cadde ve yeşil alanlar)			
28-) Mahallenizde belediye hizmetlerini gerçekleştiren belediyelerden hangisi/hangileri daha başarılıdır/ başarısızdır? a. () BŞB' si Daha Başarılı b. () İlçe Belediyesi Daha Başarılı c. () Her İkisi de Başarılı d. () Her İkisi de Başarısız			
29-) Mahallenizde BŞB' sinin çözmesi gerektiği sorunları önem sırasına göre belirtiniz? (1- en önemli; 5- en az önemde)			
Fen İşleri (Ana arterlerin yapım ve bakımı)	Park ve Bahçe	İletişim ve Katılım	Ulaşım
Su ve Kanalizasyon			
Mahallenizde eski belde belediye yönetimlerinin sunduğu hizmetlerde; başarılı ve yeterli olduğu hizmetleri belirtiniz?			
30-) Su ve Kanalizasyon (Alt Yapı)	31-) Ekonomik Yatırımlar	32-) Fen İşleri (Yol Açma, bakım ve onarım)	33-) Sosyal ve Kültürel Hizmetler
34-) Park ve Bahçe (Çevre ve meydan düzenlemesi- ağaçlandırma)			
a.() Evet b.() Hayır c.() Kısmen	a.() Evet b.() Hayır c.() Kısmen	a.() Evet b.() Hayır c.() Kısmen	a.() Evet b.() Hayır c.() Kısmen
a.() Evet b.() Hayır c.()			
35-) Yerel seçimde (30 Mart 2014) BŞB' si başkanlığı için kullandığınız oyu etki eden öncelikli nedenleri önem sırasına göre belirtiniz. (1- en önemli; 5- en az önemde)			
Parti-İdeoloji	Bel. Başkan Adayı	Seçim Vaatleri	Lider
			Belediye Hizmetleri

IV

		Çok Memnunum	Memnunum	Kısmen Memnunum	Memnun Değilim	Hiç Memnun Değilim
<u>TEMEL HİZMETLER</u>						
36-) İtfaiye	<i>Belde</i>					
	BŞB					
37-) Kanalizasyon	<i>Belde</i>					
	BŞB					
38-) İçme suyu	<i>Belde</i>					
	BŞB					
39-) Çöp toplama; çevre temizliği (Çevre sağlığı ve yetki ve sorumluluk alanlarının temizliği ile bakımı)	<i>Belde</i>					
	BŞB					
40-) İmar kontrol ve denetim yetkisi (Nazım ve Çevre Düzeni Planları) (Beldenin konut, arsa ve ticaret alan ihtiyacını belirleme; parselasyon çalışmaları)	<i>Belde</i>					
	BŞB					
41-)Yetki ve sorumluluk alanı: Park ve bahçe hizmetleri (Çevre ve meydan düzenlemesi-ağaçlandırma)	<i>Belde</i>					
	BŞB					
42-)Ana Arterler: Fen işleri; yol/kaldırım yapım ve bakım hizmetleri (Yol açma, bakım onarım, asfaltlama, karla mücadele ve meydan düzenlemeleri)	<i>Belde</i>					
	BŞB					
43-)Ekonomik Yatırımlar veya Destekler (Tarım ve hayvancılığa yönelik yatırımlar veya destekler)	<i>Belde</i>					
	BŞB					
44-) Ulaşım hizmetleri; otopark ve trafik düzenlemeleri (Yolcu ve Yük terminalleri)	<i>Belde</i>					
	BŞB					
45-) Defin ve mezarlık hizmetleri	<i>Belde</i>					
	BŞB					
46-) Sosyal ve kültürel hizmetler (Eğitim, sağlık, kütüphane, spor ve vb. hizmetler)	<i>Belde</i>					
	BŞB					
<u>KATILIM VE ERİŞİBİLİRLİK</u>						
47-) Seçilmişlere ve hizmet ihtiyaçlarına ulaşılabilirlik ile iletişim kurma	<i>Belde</i>					
	BŞB					
48-) Siyasal kararlara katılım ve söz sahibi olma	<i>Belde</i>					
	BŞB					

V

1 2 3 4 5

49-)Yeni düzenleme yerel yönetimlerde kaynak israfını önlemekte; hizmet maliyetlerini azaltmaktadır.					
50-)BŞB' si mahallede şube açmalıdır. (Tahsilât, irtibat bürosu, yazı işleri vb.)					
51-) Eski belde belediyelerinin kapatılmasını destekliyorum.					
52-) Yeni düzenleme sonrası mahallede yaşam kalitem yükselmiştir.					
53-)Mahalle statüsüne ve muhtarlık birimine daha fazla hizmet yetkisi ve sorumluluğu verilmelidir.					
54-)Mahallemin BŞB' sine mesafesi; BŞB' sinin sunduğu hizmetleri etkilemektedir.					
55-)Mahalleimde; küçük ve gündelik hizmetler BŞB' si tarafından kısa sürede gerçekleştirilmektedir.					
56-) Yeni düzenleme sonrası ödediğim vergilerden memnunum. (Su, çevre, emlak, katı atık)					
57-) Eski belde belediyesinin kapatılması oy tercihimi etkilemiştir/ etkileyecektir.					
58-)BŞB' si tarafından verilen seçim vaatleri gerçekleştirilmiştir/gerçekleştirilmektedir.					
59-)BŞB' sinin mahallede gerçekleştirdiği/gerçekleştiremediği hizmetler oy tercihimi etkilemektedir					

(Not: “ Belirtmek istediğiniz bir husus, öneri, sorun veya görüşünüz varsa mutlaka belirtiniz.”)

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Cem KEYSAN

Anne/Bana Adı: Hatice/Alı

Doğum Tarihi: 1990

Lisans Eğitimi: Süleyman Demirel Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Kamu Yönetimi Bölümü

Mezuniyet Tarihi: 2013

Yabancı Dil: İngilizce